Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu

20/18

TÜRKİYE İMSAD
İNŞAAT MALZEMESİ SANAYİCİLERİ DERNEĞİ
ASSOCIATION OF TURKISH CONSTRUCTION MATERIAL PRODUCERS

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu

2018

TÜRKİYE İMSAD
İNŞAAT MALZEMESİ SANAYİCİLERİ DERNEĞİ
ASSOCIATION OF TURKISH CONSTRUCTION MATERIAL PRODUCERS

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2018

GENEL KOORDİNATÖR
Aygen Erkal

HAZIRLAYAN
Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

EDİTÖR
Esma Kocabaş
Fuçin Ermurat

TASARIM
Canan Demir
Cihan Demir

YAYINCI
Murat Ofset Matbaacılık

ISBN
978-605-81691-2-8

TÜRKİYE İMSAD YAYIN NO.
İMSAD-R/2019-07/387

Temmuz 2019 İstanbul-Türkiye

Türkiye İnşaat Malzemesi Sanayicileri Derneği (Türkiye İMSAD) yayınıdır.
Tüm yayın hakkı Türkiye İMSAD'a aittir.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.
İzinsiz çoğaltılamaz, basılamaz.

ÖNSÖZ

Kuruluşumuzdan bu yana, sektörümüzün gelişimi için birçok önemli faaliyete imza atmakta ve Türk inşaat malzemesi sanayisini oluşturan tüm alt sektörleri temsil eden 38 dernek ile 74 önde gelen sanayi kuruluşunu aynı çatı altında bir araya getirmekteyiz. Ülkemiz ekonomisinin itici gücünü oluşturan, stratejik öneme sahip inşaat sektörünün önde gelen sivil toplum örgütlerinden biri olarak en temel amacımız, üyelerimizden aldığımız gücümüzü kamu yararına kullanmak ve topluma hizmet etmektir.

Sektörümüzün öncelikli ve sürekli ihtiyaçlarını tespit etmek; ortak akıl ile bilgiye dayalı çözümler üretmek; güvene dayalı işbirlikleri kurarak insanlarımızın ve çevremizin sağlıklı, sürdürülebilir bir ekosistem içinde geleceğini bugünden planlamak ve planlarımızı yaparken, stratejilerimizi oluştururken kullanmak üzere doğru veri setleri oluşturmak hedeflerimiz arasında yer almaktadır.

Ülkemizin lokomotifi olan inşaat sektörü; müteahhitleri, inşaat malzemesi üreticileri, mühendisleri, teknik elemanları ve ustaları ile içinde bulunduğu coğrafyanın imarında ve modern yapılara ulaşmasında çok önemli roller üstlenmektedir.

Bizler de inşaat malzemesi sanayisinin aktörleri olarak üreticisinden satıcısına, projecisinden uygulamacısına kadar ülkemizin kılcal damarları gibi nitelendirilebilecek çok geniş bir sektörel ağın içerisindeyiz. Bu sektörel ağ içerisinde her geçen gün bilgi, veri ve tecrübenin ne kadar önemli bir kaynak haline geldiğine şahit olmaktayız. Günümüzde sağlıklı kararlar alınması ve rekabet gücünün artırılması ise ancak doğru, düzenli ve tarafsız bilgi ve verilerle mümkündür. Biliyoruz ki, sektörümüzle ilgili verileri ancak sektörü temsil eden kuruluşlar sağlıklı bir şekilde aktarabilir.

2018 yılında, içinde bulunduğumuz sektörel ağdan gelen bilgileri rafine hale getirerek ve bilgi kirliliğinden arındırarak önemli bir sorumluluğu daha yerine getirdik. Türk Yapı Sektörü'nün en büyük ihtiyaçlarından biri olan konsolide edilmiş toplu veri kaynağı için harekete geçtik ve Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2017'yi yayımladık. 2019 yılında da; ülkemizden, dünya ekonomisinden ve inşaat sektöründen güncel temel bilgileri içeren Türkiye İMSAD Yapı Sektör Raporu 2018 için titizlikle çalışarak önemli bir başvuru kaynağı olacağına inandığımız yayını sizler için tamamladık.

Öncelikle bu raporun yayımlanması için desteklerini esirgemeyen değerli üyelerimize ve paydaşlarımıza, ayrıca doğru, düzenli ve tarafsız veri ve bilgiyi sizlere aktarabilmek adına büyük bir özveri ile çalışan tüm ekibe teşekkür ederiz.

Ferdi ERDOĞAN
Türkiye İMSAD Yönetim Kurulu Başkanı

SUNUŞ

İnşaat sektörü ve buna bağlı olarak inşaat malzemeleri sanayi dünyada ekonomik faaliyetler içinde önemli bir yer almaya devam etmektedir. Artan nüfus ve kentleşme, alt yapı ihtiyaçları, iyileştirme ve dönüşüm ihtiyacı inşaat sektöründe sürekli büyüme sağlamaktadır. Ayrıca sürdürülebilirliğe bağlı olarak enerji verimliliği başta olmak üzere daha yüksek standartlara sahip binalara ihtiyaç duyulmaktadır. Son olarak da dijitalleşme sürecinde akıllı binalar, kentler ve sistemler öne çıkmakta ve inşaat sektörü ile inşaat malzemeleri sanayinin teknoloji yoğunluğu yükselmektedir.

İnşaat sektörü ve inşaat malzemeleri sanayi Türkiye'de ise geleneksel öncü rolünü son yıllarda artırarak sürdürmektedir. Yaratılan katma değer, istihdam ve üretim alanlarında önemli paylar alınmaktadır. İhracat ve döviz kazandırıcı hizmetler sektörün en önemli unsurlarından birini oluşturmaktadır. İnşaat malzemeleri ihracatı, yurtdışı müteahhitlik ve müşavirlik hizmetleri ile son yıllarda önemi artan yabancılara gayrimenkul satışı döviz kazandırıcı faaliyetlerdir. Kamunun mega projeleri, kentsel dönüşüm, alt yapı yatırımları gibi birçok unsur da inşaat sektörüne ivme kazandırmaya devam etmektedir.

Bu çerçevede gerek dünya gerekse Türkiye'de inşaat sektörü ile inşaat malzemeleri sanayisine ilişkin veriler üretilmesi büyük önem kazanmaktadır. Bilginin ve verinin en önemli meta haline geldiği günümüzde sağlıklı kararlar alınması ve rekabet gücünün artırılması ancak doğru, yeterli ve düzenli bilgi ve verilere sahip olunması ile mümkündür.

Türkiye İMSAD, bu yaklaşımdan hareketle sektörün ihtiyaç duyduğu doğru, yeterli, düzenli bilgi ve veri üretilmesini önemli bir misyon olarak üstlenmiş bulunmaktadır. Bu misyon çerçevesinde bir "Yapı Sektörü Raporu" yayımlanması benimsenmiş ve ilki 2017 yılında yayımlanmıştır. İkinci yapı sektörü raporu ise 2018 yılı için hazırlanmıştır. Temel amaç sektörün bilgi ve veri ihtiyacının azami ölçüde karşılanmasıdır.

Hazırlanan rapor beş ana bölümden oluşmaktadır. Dünya ekonomisi ve inşaat sektörü ile Türkiye ekonomisi ve inşaat sektörü ilk iki bölümü oluşturmaktadır. Üçüncü bölümde dünya ve Türkiye'de inşaat malzemeleri sanayisi için genel bir değerlendirme yapılmaktadır. Dördüncü bölümde bir sonraki yıla ilişkin öngörülere yer verilmektedir. Son bölümde ise inşaat malzemeleri sanayinde 37 alt sanayi/ürün için ayrıntılı bilgi ve veriler sunulmaktadır.

Bu vesile ile Yapı Sektörü Raporu 2018'in inşaat sektörü ve inşaat malzemeleri sanayi için faydalı olmasını dileriz.

Saygılarımızla,

Dr. Can Fuat GÜRLESEL
Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ 13

I. BÖLÜM DÜNYA EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ 19
I. 1 DÜNYA EKONOMİSİNDE GELİŞMELER 20
I.2 DÜNYA İNŞAAT SEKTÖRÜ 22

II. BÖLÜM TÜRKİYE EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ 29
II.1 TÜRKİYE EKONOMİSİNDE GELİŞMELER VE İNŞAAT SEKTÖRÜNE ETKİLERİ 30
II.2 İNŞAAT SEKTÖRÜ 40
II.3 KONUT SEKTÖRÜ 46
II.4 KONUT DIŞI BİNALAR SEKTÖRÜ 54
II.5 KAMU ALT YAPI YATIRIMLARI VE İNŞAATLARI 56
II.6 GAYRİMENKUL SEKTÖRÜ VE İNŞAAT SEKTÖRÜNE KATKILARI 59
II.7 YURTDIŞI MÜTEAHHİTLİK VE MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİ 61
II.7.1 YURTDIŞI MÜTEAHHİTLİK HİZMETLERİ 61
II.7.2 TEKNİK MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİ 64
II.8 İNŞAAT SEKTÖRÜ VE FİNANSMAN 65
II.9 İNŞAAT KONUT VE GAYRİMENKUL SEKTÖRÜNDE DİĞER GELİŞMELER 67
II.9.1 KENTSEL DÖNÜŞÜM 67
II.9.2 YABANCILARIN GAYRİMENKUL EDİNİMLERİ 69
I. 9. 3. İNŞAAT SEKTÖRÜNDE İŞ GÜVENLİĞİ 70
II. 9. 4. SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE DOSTU BİNALAR 71
II. 9. 5. İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİ LOJİSTİĞİ 73
II. 9. 6. KENTSEL VE ENDÜSTRİYEL YENİLEME 73

III. BÖLÜM İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİ GENEL DEĞERLENDİRME 75
III.1 DÜNYA İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİ 76
III.2 TÜRKİYE İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİ 78

IV. BÖLÜM 2019 YILI ÖNGÖRÜLERİ 87
IV.1 DÜNYA ÖNGÖRÜLERİ 2019 88
IV.2 TÜRKİYE ÖNGÖRÜLERİ 2019 90

V. BÖLÜM İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ 91

DEMİR ÇELİK ÜRÜNLERİ 93
DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜ TEMEL GÖSTERGELERİ 94
DEMİR ÇELİK ÇUBUK PROFİL 95
DEMİR ÇELİK BORU VE BORU BAĞLANTI PARÇALARI 97
DEMİR ÇELİK İNŞAAT AKSAMI 100
ÖZEL BÖLÜM: İNŞAAT İSKELE VE KALIPLARI 103
DEMİR ÇELİK BAĞLANTI ELEMANLARI 104
DEMİR ÇELİK RADYATÖR 106
DEMİR ÇELİK DİKENLİ TEL VE ÇİTLER 109
DEMİR ÇELİK TEL ÖRGÜ KAFES VE AĞ 111
GALVANİZ 113

MİNERAL TAŞ VE TOPRAK ÜRÜNLERİ 115
ÇİMENTO 116
BLOK MERMER 118
İŞLENMİŞ TAŞLAR (MERMER VE GRANİT) 120
ALÇI LEVHA İLE ÇİMENTO VE BETONDAN EŞYA 123
ÖZEL BÖLÜM: HAZIR BETON 126
ÖZEL BÖLÜM: GAZBETON 126
ÖZEL BÖLÜM: BİMS'DEN İNŞAAT MALZEMELERİ 126
TUĞLA VE KİREMİT 127
SERAMİK KAPLAMA 130
SERAMİK SAĞLIK GEREÇLERİ 132
İNŞAAT CAMLARI (DÜZ CAM VE YALITIM CAMLARI) 134
ALÇI SIVA 137

KİMYASAL ÜRÜNLER 141
İNŞAAT BOYA VE VERNİKLERİ 142
PLASTİK İNŞAAT MALZEMELERİ 144
YAPI KİMYASALLARI 147

METAL BAZLI ÜRÜNLER 151
ALÜMİNYUM İNŞAAT MALZEMELERİ VE AKSAMLARI 152
ALÜMİNYUM SAĞLIK GEREÇLERİ 154
KİLİTLER VE DONANIM EŞYALARI 157
ARMATÜR MUSLUK VANA VE VALFLER 159
DEMİR ÇELİK SAĞLIK GEREÇLERİ 162

ELEKTRİK MALZEMELERİ VE TEÇHİZATLARI 165
ELEKTRİK MALZEMELERİ 166
YALITIMLI KABLOLAR 168
ISITMA VE SOĞUTMA CİHAZLARI 170
ASANSÖR YÜRÜYEN MERDİVEN VE KÖRÜKLER 173
GÜVENLİK VE ALARM SİSTEMLERİ 175
SAYAÇLAR 177
AYDINLATMA EKİPMANLARI 179

AĞAÇ VE AHŞAP ÜRÜNLERİ 183
AHŞAP İNŞAAT MALZEMELERİ 184
AHŞAP MUTFAK VE BANYO DOLAPLARI 186
DUVAR KÂĞITLARI 188

PREFABRİK YAPILAR 191
PREFABRİK YAPILAR 192

YALITIM MALZEMELERİ 195
YALITIM MALZEMELERİ 196

TABLOLAR

Tablo.1 Dünya Ekonomisinde İvme Kaybına Yol Açan Unsurlar 20
Tablo.2 Dünya Ekonomisi Büyüme; Yüzde 20
Tablo.3 Dünya Mal Ticareti Göstergeleri 21
Tablo.4 Enflasyon Faiz ve Fiyat Gelişmeleri 21
Tablo.5 Dünya Sabit Sermaye Yatırımları 23
Tablo.6 Seçilmiş Ülkelerde İnşaat Sektörlerinde Büyüme; Yüzde 24
Tablo.7 Alt Yapı Yatırımları (Devam Eden Yatırımların Büyüklüğü) Milyar Dolar 25
Tablo.8 Gelişmekte Olan Ülkelerde KOİ Projeleri (Finansal Kapanışı Yapılanlar) 26
Tablo.9 250 Büyük Müteahhit Firma İçinde Ülkeler 27
Tablo.10 Gayrimenkul Satın Alımları 2018 28
Tablo.11 Temel Ekonomik Göstergeler (2016-2018) 30
Tablo.12 Temel İşgücü Göstergeleri 32
Tablo.13 İthalatın Mal Grupları İtibarıyla Dağılımı; Milyar Dolar 34
Tablo.15 Sabit Sermaye Yatırımlarının Dağılımı Cari Fiyatlarla; Milyar TL 37
Tablo.16 Sabit Sermaye Yatırımlarının Sektör Dağılımı Cari Fiyatlarla Yüzde 37
Tablo.17 İnşaat Sektörü Temel Göstergeler 40
Tablo.18 Alınan Yapı Ruhsatlarında Bina İstatistikleri 45
Tablo.20 Yapı Ruhsatlarına Göre Konut İnşaatları (2010-2018) 46
Tablo.19 Alınan Yapı İzinleri Bina İstatistikleri 46
Tablo.21 Yapı Kullanma İzin Belgelerine Göre Konut İnşaatları (2010-2018) 47
Tablo.22 Konut Satışları Adet Daire 47
Tablo.23 Konut Satışlarının Birinci Ve İkinci El Dağılımı 47
Tablo.24 İllere Göre Toplam Konut Satışları 2013-2018 48
Tablo.25 İllere Göre Birinci El Konut Satışları 2013-2018 49
Tablo.26 Bölgelere Göre Mevcut Konut Fiyat Endeksi Değişimleri 50
Tablo.27 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Yapı Ruhsatları; Bina Sayısı 55
Tablo.28 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Yapı Ruhsatları; Alan m^2 55
Tablo.29 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Yapı Ruhsatları; İnşaat Değeri Milyon TL 55
Tablo.30 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Kullanım İzinleri; Bina Sayısı 56
Tablo.31 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Kullanım İzinleri; Alan m^2 56
Tablo.32 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Kullanım İzinleri; İnşaat Değeri Milyon TL 56
Tablo.33 Merkezi Yönetim Kamu Yatırım Stoku ve Harcamalar 57
Tablo.34 Genel Kamu Sabit Sermaye Yatırım Harcamaları Sektör Dağılımı 2018 Milyon TL 57
Tablo.35 2018 Yılı Yatırım Programı İlk 20 Büyük Kamu Yatırım Projesi 58
Tablo.36 Kamu Özel İşbirliği Yatırım Projeleri 58
Tablo.37 Kamu Özel İşbirliği Yatırım Projeleri, Modeller İtibarıyla 59
Tablo.38 2018 Yılında Devam Eden Seçilmiş KOİ Projeleri 59
Tablo.39 İnşaat ve Gayrimenkul Sektöründe Büyüme % 60
Tablo.40 İstanbul Gayrimenkul Pazarı İle İlgili Değerlendirmeler 60
Tablo.41 Avrupa Şehirlerinde Gayrimenkul Sektörü 2019 Beklentileri 60
Tablo.42 Türkiye'de Gayrimenkul Yatırımlarının Yıllık Ortalama Getirileri (Sermaye + Kira Getirisi) 61
Tablo.43 Üstlenilen Proje Sayıları ve Bedelleri (2002-2018) 62
Tablo.44 Müteahhitlik Firmalarının Üstlendikleri Projelerin Ülkelere Dağılımı 2018 63
Tablo.45 Üstlenilen Müteahhitlik İşlerinin Sektör Dağılımı 2018; Yüzde 63
Tablo.46 Dünyanın En Büyük Müteahhitlik Firmaları Arasında Türk Firmalarının Yeri 63
Tablo.47 Dünyanın En Büyük Müteahhitlik Firmaları Arasında Türk Firmalarının İş Payı 63
Tablo.48 Türk Firmalarının Yurtdışında İş Yaptığı Seçilmiş Ülkeler 65
Tablo.49 İnşaat ve Gayrimenkul İş Geliştirme Sektörlerinin Kullandığı Yurtiçi Ve Yurtdışı Krediler 66
Tablo.50 İnşaat Sektöründe Yurtiçi Kredilerde Geri Dönmeyen Krediler 67
Tablo.51 İnşaat Sektörünün Finansal Kiralama Şirketlerinden Kullandıkları Krediler 67
Tablo.52 İnşaat Sektörünün Faktöring Şirketlerinden Kullandıkları Krediler 67
Tablo.53 Riskli Alan Uygulamaları Envanteri 68
Tablo.54 Yabancılara Konut Satışında İller Daire Sayısı 69
Tablo.55 Yabancılara Konut Satışında Ülkeler Daire Sayısı 70
Tablo.57 İnşaat Sektöründe İş Kazaları 71
Tablo.56 Yabancı Gerçek Kişilerin Türkiye'de Sahip Olduğu Toplam Taşınmaz Alanlar 71
Tablo.58 LEED Sertifikası Alınan Büyüklük İtibarıyla Ülkeler 72
Tablo.59 Lojistik Faaliyetlerine Konu Olan İnşaat Malzemesi Büyüklüğü 73
Tablo.60 Türkiye'de İnşaat Malzemeleri Yenileme Pazarı Milyar TL 74
Tablo.59 Dünya İnşaat Malzemesi İhracatçısı Ülkeleri 2018 77
Tablo.60 Dünya İnşaat Malzemesi İthalatçısı Ülkeleri 2018 77
Tablo.61 Türkiye İnşaat Malzemeleri Sanayi Üretiminde Büyüme 78
Tablo.62 Türkiye İnşaat Malzemeleri İhracatı İlk 20 Pazar Milyon Dolar 81
Tablo.63 İnşaat Malzemeleri İhracatı Milyon Dolar 82
Tablo.64 İnşaat Malzemeleri İthalatı Milyon Dolar 83
Tablo.65 Türkiye İnşaat Malzemeleri İthalatı İlk 20 Ülke Milyon Dolar 84
Tablo.66 İç Pazarın İthalat İle Karşılanma Oranı 84
Tablo.67 İnşaat Malzemeleri Dış Ticaretinde Miktar ve Birim Fiyat Gelişmeleri 85
Tablo.69 Dünya Ekonomisi Büyüme Beklentileri % 88
Tablo.70 Enflasyon, Faiz ve Fiyat Gelişmeleri 88
Tablo.71 Dünya Mal Ticareti Göstergeleri 88
Tablo.72 Dünya İnşaat Harcamaları Büyüme Öngörüleri 89
Tablo.73 Seçilmiş Bölgelerde İnşaat Sektörlerinde Büyüme Beklentileri 89
Tablo.74 Dünya İnşaat Malzemeleri Pazarı Büyüme Öngörüleri 89
Tablo.75 Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatı Öngörüleri 89
Tablo.76 Türkiye Ekonomisi, İnşaat Sektörü ve İnşaat Malzemeleri Sanayi Büyüme Öngörüleri 90
Tablo.77 Ham Çelik Üretimi 94
Tablo.78 Ürünlere Göre Ham Çelik Üretimi 94
Tablo.79 Yöntemlere Göre Ham Çelik Üretimi 94
Tablo.80 Türkiye'nin Nihai Mamul Üretimi 94
Tablo.81 Türkiye'nin Nihai Mamul Tüketimi 95
Tablo.82 Demir Çelik Çubuk Profil Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 95
Tablo.83 Demir Çelik Çubuk Profil İç Pazarı; Ton 95
Tablo.84 Demir Çelik Çubuk Profil İhracat Göstergeleri 95
Tablo.85 Demir Çelik Çubuk Profil İthalat Göstergeleri 96
Tablo.86 Demir Çelik Çubuk Profil İhracat Pazarlarımız 2017-2018 96
Tablo.87 Demir Çelik Çubuk Profil İthalat Yaptığımız Ülkeler 2017-2018 96
Tablo.88 Demir Çelik Çubuk Profil İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 96
Tablo.89 Dünya Demir Çelik Çubuk Profil İhracatında İlk 10 Ülke 2016-2018 97
Tablo.90 Dünya Demir Çelik Çubuk Profil İthalatında İlk 10 Ülke 2016-2018 97
Tablo.91 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri 98
Tablo.92 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İç Pazarı; Ton 98
Tablo.93 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracat Göstergeleri 98
Tablo.94 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalat Göstergeleri 98
Tablo.95 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracat Pazarlarımız 2017-2018 99
Tablo.96 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalatı Yaptığımız Ülkeler 2017-2018 99
Tablo.97 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 99
Tablo.98 Dünya Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatçıları 2016-2018 100
Tablo.99 Dünya Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalatçıları 2016-2018 100
Tablo.100 Demir Çelik İnşaat Aksamı Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 101
Tablo.101 Demir Çelik İnşaat Aksamı İç Pazarı; Ton 101

TABLOLAR

Tablo.102 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracat Göstergeleri 101
Tablo.103 Demir Çelik İnşaat Aksamı İthalat Göstergeleri 101
Tablo.104 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracat Pazarları 2017-2018 102
Tablo.105 Demir Çelik İnşaat Aksamı İthalat Yapılan Ülkeler 2017-2018 102
Tablo.106 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 102
Tablo.107 Dünya Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracatçıları 2016-2018 103
Tablo.108 Dünya Demir Çelik İnşaat Aksamı İthalatçıları 2016-2018 103
Tablo.109 İnşaat İskele Kalıp Sanayi Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 103
Tablo.110 Türkiye'nin İnşaat İskele ve Kalıpları İhracatı 2018 103
Tablo.111 Türkiye'nin inşaat İskele ve Kalıpları İthalatı 2018 104
Tablo.112 Demir Çelik Bağlantı Elemanları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 104
Tablo.113 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İç Pazarı; Ton 104
Tablo.114 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracat Göstergeleri 104
Tablo.115 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalat Göstergeleri 104
Tablo.116 Türkiye'nin Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracat Pazarları 2017-2018 105
Tablo.117 Türkiye'nin Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 105
Tablo.118 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 105
Tablo.119 Dünya Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatçıları 2016-2018 106
Tablo.120 Dünya Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalatçıları 2016-2018 106
Tablo.121 Demir Çelik Radyatör Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 106
Tablo.122 Demir Çelik Radyatör İç Pazarı; Ton 106
Tablo.123 Demir Çelik Radyatör İhracat Göstergeleri 107
Tablo.124 Demir Çelik Radyatör İthalat Göstergeleri 107
Tablo.125 Demir Çelik Radyatör İhracat Pazarları 2017-2018 107
Tablo.126 Türkiye'nin Demir Çelik Radyatör İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 107
Tablo.127 Demir Çelik Radyatör İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 108
Tablo.128 Dünya Demir Çelik Radyatör İhracatçıları 2016-2018 108
Tablo.129 Dünya Demir Çelik Radyatör İthalatçıları 2016-2018 108
Tablo.130 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri 109
Tablo.131 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İç Pazarı; Ton 109
Tablo.132 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracat Göstergeleri 109
Tablo.133 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İthalat Göstergeleri 109
Tablo.134 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracat Pazarları 2017-2018 110
Tablo.135 Türkiye'nin Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 110
Tablo.136 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 110
Tablo.137 Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatçıları 2016-2018 110
Tablo.138 Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatçıları 2016-2018 111
Tablo.139 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri 111
Tablo.140 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İç Pazarı; Ton 111
Tablo.141 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracat Göstergeleri 111
Tablo.142 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalat Göstergeleri 112
Tablo.143 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracat Pazarları 2017-2018 112
Tablo.144 Türkiye'nin Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 112
Tablo.145 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 112
Tablo.146 Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatçıları 2016-2018 113
Tablo.147 Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalatçıları 2016-2018 113
Tablo.148 Çimento Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri 116
Tablo.149 Çimento İç Pazarı; Milyon Ton 116
Tablo.150 Çimento (Klinker Dahil) İhracat Göstergeleri 116
Tablo.151 Çimento İhracatının Ürün Gruplarına Göre Dağılımı 116
Tablo.152 Çimento İthalat Göstergeleri 117
Tablo.153 Türkiye'nin Çimento İhracat Pazarları 2017-2018 117
Tablo.154 Türkiye'nin Çimento İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 117
Tablo.155 Çimento İhracatının Dünya Çimento İhracatı İçinde Payı 117
Tablo.156 Dünya Çimento İhracatçıları 2016-2018 118
Tablo.157 Dünya Çimento İthalatçıları 2016-2018 118
Tablo.158 Blok Mermer Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 118
Tablo.159 Blok Mermer İç Pazarı Milyon Ton 119
Tablo.160 Blok Mermer İhracat Göstergeleri 119
Tablo.161 Blok Mermer İthalat Göstergeleri 119
Tablo.162 Türkiye'nin Blok Mermer İhracat Pazarları 2018 119
Tablo.163 Türkiye'nin Blok Mermer İthalatı Yaptığı Ülkeler 2018 119
Tablo.164 Blok Mermer İhracatının Dünya Çimento İhracatı İçinde Payı 120
Tablo.165 Dünya Blok Mermer İhracatçıları 2018 120
Tablo.166 Dünya Blok Mermer İthalatçıları 2018 120
Tablo.167 İşlenmiş Taşlar Girişim Sayıları ve Üretim Göstergeleri 121
Tablo.168 İşlenmiş Taşlar İç Pazarı; Ton 121
Tablo.169 İşlenmiş Taşlar İhracat Göstergeleri 121
Tablo.170 İşlenmiş Taşlar İthalat Göstergeleri 121
Tablo.171 Türkiye'nin İşlenmiş Taşlar İhracat Pazarları 2017-2018 122
Tablo.172 Türkiye'nin İşlenmiş Taşlar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 122
Tablo.173 İşlenmiş Taşlar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 122
Tablo.174 Dünya İşlenmiş Taşlar İhracatçıları 2016-2018 122
Tablo.175 Dünya İşlenmiş Taşlar İthalatçıları 2016-2018 123
Tablo.176 Alçı Levha Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 123
Tablo.177 Çimento ve Betondan Eşya Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 123
Tablo.178 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracat Göstergeleri 124
Tablo.179 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalat Göstergeleri 124
Tablo.180 Türkiye'nin Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracat Pazarları 2017-2018 124
Tablo.181 Türkiye'nin Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 124
Tablo.182 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 125
Tablo.183 Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracatçıları 2016-2018 125
Tablo.184 Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalatçıları 125
Tablo.185 Hazır Beton Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 126
Tablo.186 Gazbeton Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 126
Tablo.187 BİMS'den İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 127
Tablo.188 BİMS'den İnşaat Malzemeleri İhracatı 127
Tablo.189 Tuğla ve Kiremit Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 127
Tablo.191 Tuğla ve Kiremit İhracat Göstergeleri 128
Tablo.192 Tuğla ve Kiremit İthalat Göstergeleri 128
Tablo.193 Türkiye'nin Tuğla ve Kiremit İhracat Pazarları 2017-2018 128
Tablo.190 Tuğla ve Kiremit Üretim Göstergeleri 128
Tablo.194 Türkiye'nin Tuğla ve Kiremit İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 129
Tablo.195 Tuğla ve Kiremit İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 129
Tablo.196 Dünya Tuğla ve Kiremit İhracatçıları 2016-2018 129
Tablo.197 Dünya Tuğla ve Kiremit İthalatçıları 2016-2018 129
Tablo.198 Seramik Kaplama Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 130
Tablo.199 Seramik Kaplama İç Pazarı Milyon m^2 130
Tablo.200 Seramik Kaplama İhracat Göstergeleri 130
Tablo.201 Seramik Kaplama İthalat Göstergeleri 130
Tablo.202 Türkiye'nin Seramik Kaplama İhracat Pazarları 2017-2018 131
Tablo.203 Türkiye'nin Seramik Kaplama İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 131
Tablo.204 Seramik Kaplama İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 131
Tablo.205 Dünya Seramik Kaplama İhracatçıları 2016-2018 131
Tablo.206 Dünya Seramik Kaplama İthalatçıları 2016-2018 132

TABLOLAR

Tablo.207 Seramik Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 132
Tablo.208 Seramik Sağlık Gereçleri İç Pazarı; Ton 132
Tablo.209 Seramik Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri 132
Tablo.210 Seramik Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri 133
Tablo.211 Türkiye'nin Seramik Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2017 -2018 133
Tablo.212 Türkiye'nin Seramik Sağlık Gereçleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 133
Tablo.213 Seramik Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 133
Tablo.214 Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2017-2018 134
Tablo.215 Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2016-2018 134
Tablo.216 İnşaat Camları Girişim Sayıları 135
Tablo.218 İnşaat Camları İhracat Göstergeleri 135
Tablo.219 İnşaat Camları İthalat Göstergeleri 135
Tablo.217 İnşaat Camları Üretim 135
Tablo.220 Türkiye'nin İnşaat Camları İhracat Pazarları 2017-2018 136
Tablo.221 Türkiye'nin İnşaat Camları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 136
Tablo.222 Türkiye'nin İnşaat Camları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 136
Tablo.223 Dünya İnşaat Camları İhracatçıları 2016-2018 137
Tablo.224 Dünya İnşaat Camları İthalatçıları 2016-2018 137
Tablo.225 Alçı Sıva Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 137
Tablo.226 Alçı Sıva İç Pazarı; Ton 137
Tablo.227 Alçı Sıva İhracat Göstergeleri 138
Tablo.228 Alçı Sıva İthalat Göstergeleri 138
Tablo.229 Türkiye'nin Alçı Sıva İhracat Pazarları 2017-2018 138
Tablo.230 Türkiye'nin Alçı Sıva İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017 - 2018 138
Tablo.231 Alçı Sıva İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 139
Tablo.232 Dünya Alçı Sıva İhracatçıları 2016-2018 139
Tablo.233 Dünya Alçı Sıva İthalatçıları 2016-2018 139
Tablo.234 İnşaat Boya ve Vernikleri Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri 142
Tablo.235 İnşaat Boya ve Vernikleri İç Pazarı; Ton 142
Tablo.236 İnşaat Boya ve Vernikleri İhracat Göstergeleri 142
Tablo.237 İnşaat Boya ve Vernikleri İthalat Göstergeleri 142
Tablo.238 İnşaat Boya ve Vernikleri İhracat Pazarlarımız 2017-2018 143
Tablo.239 İnşaat Boya ve Vernikleri İthalat Yaptığımız Ülkeler 2017-2018 143
Tablo.240 İnşaat Boya ve Vernikleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 143
Tablo.241 Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İhracatçıları 2016-2018 144
Tablo.242 Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İthalatçıları 2016-2018 144
Tablo.245 Plastik İnşaat Malzemeleri İç Pazarı; Ton 144
Tablo.246 Plastik İnşaat Malzemeleri İhracat Göstergeleri 145
Tablo.243 Plastik İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı 145
Tablo.244 Plastik İnşaat Malzemeleri Üretim Göstergeleri 145
Tablo.247 Plastik İnşaat Malzemeleri İthalat Göstergeleri 146
Tablo.248 Türkiye'nin Plastik İnşaat Malzemeleri İhracat Pazarları 2017-2018 146
Tablo.249 Türkiye'nin Plastik İnşaat Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 146
Tablo.250 Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 146
Tablo.251 Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatçıları 2016-2018 147
Tablo.252 Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İthalatçıları 2016-2018 147
Tablo.253 Yapı Kimyasalları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 148
Tablo.254 Yapı Kimyasalları İç Pazarı; Ton 148
Tablo.255 Yapı Kimyasalları İhracat Göstergeleri 148
Tablo.256 Yapı Kimyasalları İthalat Göstergeleri 148
Tablo.257 Yapı Kimyasalları İhracat Pazarlarımız 2017-2018 149
Tablo.258 Yapı Kimyasalları İthalat Yaptığımız Ülkeler 2017-2018 149
Tablo.259 Yapı Kimyasalları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 149
Tablo.260 Dünya Yapı Kimyasalları İhracatçıları 150
Tablo.261 Dünya Yapı Kimyasalları İthalatçıları 2016-2018 150
Tablo.262 Alüminyum Çubuk Profil, Levha ve Yapı Parçaları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 152
Tablo.263 Alüminyum Kapı Pencere Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 152
Tablo.264 Alüminyum İnşaat Malzemeleri İç Pazarı; Ton 152
Tablo.265 Alüminyum İnşaat Malzemeleri İhracat Göstergeleri 152
Tablo.266 Alüminyum İnşaat Malzemeleri İthalat Göstergeleri 153
Tablo.267 Türkiye'nin Alüminyum İnşaat Malzemeleri İhracat Pazarları 2017-2018 153
Tablo.268 Türkiye'nin Alüminyum İnşaat Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 153
Tablo.269 Alüminyum İnşaat Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 153
Tablo.270 Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri İhracatçıları 2016-2018 154
Tablo.271 Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri İthalatçıları 154
Tablo.272 Alüminyum Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri 154
Tablo.273 Alüminyum Sağlık Gereçleri İç Pazarı; Ton 155
Tablo.274 Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri 155
Tablo.275 Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri 155
Tablo.276 Türkiye'nin Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2017-2018 155
Tablo.277 Türkiye'nin Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 156
Tablo.278 Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 156
Tablo.279 Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2016-2018 156
Tablo.280 Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2016-2018 156
Tablo.281 Kilitler ve Donanım Eşyaları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 157
Tablo.282 Kilitler ve Donanım Eşyaları İç Pazarı; Ton 157
Tablo.283 Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracat Göstergeleri 157
Tablo.284 Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalat Göstergeleri 158
Tablo.285 Türkiye'nin Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracat Pazarları 2017-2018 158
Tablo.286 Türkiye'nin Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 158
Tablo.287 Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 158
Tablo.288 Dünya Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracatçıları 2016-2018 159
Tablo.289 Dünya Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalatçıları 2016-2018 159
Tablo.290 Armatür Musluk Vana ve Valfler Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 159
Tablo.291 Armatür Musluk Vana ve Valfler İç Pazarı; Ton 159
Tablo.292 Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracat Göstergeleri 160
Tablo.293 Armatür Musluk Vana ve Valfler İthalat Göstergeleri 160
Tablo.294 Türkiye'nin Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracat Pazarları 2017-2018 160
Tablo.295 Türkiye'nin Armatür Musluk Vana ve Valfler İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017 160
Tablo.296 Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 161
Tablo.298 Dünya Armatür Musluk Vana ve Valfler İthalatçıları 2016-2018 161
Tablo.299 Demir Çelik Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri 162
Tablo.300 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri 162
Tablo.301 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri 162
Tablo.302 Türkiye'nin Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2017-2018 162
Tablo.303 Türkiye'nin Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 163
Tablo.304 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 163
Tablo.305 Dünya Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2016-2018 163
Tablo.306 Dünya Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2016-2018 163
Tablo.307 Elektrik Malzemeleri Girişim Sayısı 166
Tablo.309 Elektrik Malzemeleri İhracat Göstergeleri 166
Tablo.310 Elektrik Malzemeleri İthalat Göstergeleri 166
Tablo.308 Elektrik Malzemeleri Üretim Göstergeleri Adet 166

TABLOLAR

Tablo.311 Türkiye'nin Elektrik Malzemeleri İhracat Pazarları 2017-2018 167
Tablo.312 Türkiye'nin Elektrik Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 167
Tablo.313 Elektrik Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 167
Tablo.314 Dünya Elektrik Malzemeleri İhracatçıları 2016-2018 167
Tablo.315 Dünya Elektrik Malzemeleri İthalatçıları 2016-2018 168
Tablo.316 Yalıtımlı Kablolar Girişim Sayısı İstihdam ve Üretim Göstergeleri 168
Tablo.317 Yalıtımlı Kablolar İç Pazarı; Ton 168
Tablo.318 Yalıtımlı Kablolar İhracat Göstergeleri 168
Tablo.319 Yalıtımlı Kablolar İthalat Göstergeleri 169
Tablo.320 Türkiye'nin Yalıtımlı Kablolar İhracat Pazarları 2017-2018 169
Tablo. 321 Türkiye'nin Yalıtımlı Kablolar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 169
Tablo.322 Yalıtımlı Kablolar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 169
Tablo.323 Dünya Yalıtımlı Kablolar İhracatçıları 2016-2018 170
Tablo.324 Dünya Yalıtımlı Kablolar İthalatçıları 2016-2018 170
Tablo.325 Isıtma ve Soğutma Cihazları Girişim Sayısı Adet 170
Tablo.326 Isıtma ve Soğutma Cihazları Üretim Göstergeleri Adet 171
Tablo.327 Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracat Göstergeleri 171
Tablo.328 Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalat Göstergeleri 171
Tablo.329 Türkiye'nin Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracat Pazarları 2017-2018 171
Tablo.330 Türkiye'nin Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 171
Tablo.331 Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 172
Tablo.332 Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatçıları 2016-2018 172
Tablo.333 Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalatçıları 2016-2018 172
Tablo.334 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler Girişim Sayısı 173
Tablo.335 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler Üretim Göstergeleri 173
Tablo.336 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracat Göstergeleri 173
Tablo.337 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalat Göstergeleri 173
Tablo.338 Türkiye'nin Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracat Pazarları 2017-2018 173
Tablo.339 Türkiye'nin Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 174
Tablo.340 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 174
Tablo.341 Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatçıları 2016-2018 174
Tablo.342 Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalatçıları 2016-2018 175
Tablo.343 Güvenlik ve Alarm Sistemleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 175
Tablo.344 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracat Göstergeleri 175
Tablo.345 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalat Göstergeleri 175
Tablo.346 Türkiye'nin Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracat Pazarları 2017-2018 176
Tablo.347 Türkiye'nin Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 176
Tablo.348 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 176
Tablo.349 Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatçıları 2016-2018 176
Tablo.350 Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalatçıları 2016-2018 177
Tablo.351 Sayaçlar Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 177
Tablo.352 Sayaçlar İhracat Göstergeleri 177
Tablo.353 Sayaçlar İthalat Göstergeleri 177
Tablo.354 Türkiye'nin Sayaçlar İhracat Pazarları 2017-2018 178
Tablo.355 Türkiye'nin Sayaçlar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 178
Tablo.356 Sayaçlar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 178
Tablo.357 Dünya Sayaçlar İhracatçıları 2016-2018 178
Tablo.358 Dünya Sayaçlar İthalatçıları 2016-2018 179
Tablo.359 Aydınlatma Ekipmanları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 179
Tablo.360 Aydınlatma Ekipmanları İhracat Göstergeleri 179
Tablo.361 Aydınlatma Ekipmanları İthalat Göstergeleri 179
Tablo.362 Türkiye'nin Aydınlatma Ekipmanları İhracat Pazarları 2017-2018 180
Tablo.363 Türkiye'nin Aydınlatma Ekipmanları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 180
Tablo.364 Aydınlatma Ekipmanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 180
Tablo.365 Dünya Aydınlatma Ekipmanları İhracatçıları 2016-2018 180
Tablo.366 Dünya Aydınlatma Ekipmanları İthalatçıları 2016-2018 181
Tablo.367 Ahşap İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı 184
Tablo.369 Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracat Göstergeleri 184
Tablo.370 Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalat Göstergeleri 184
Tablo.368 Ahşap İnşaat Malzemeleri Üretim Göstergeleri 184
Tablo.371 Türkiye'nin Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracat Pazarları 2017-2018 185
Tablo.372 Türkiye'nin Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 185
Tablo.373 Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 185
Tablo.374 Dünya Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracatçıları 2016-2018 186
Tablo.375 Dünya Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalatçıları 2016-2018 186
Tablo.376 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri 186
Tablo.377 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracat Göstergeleri 186
Tablo.378 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İthalat Göstergeleri 187
Tablo.379 Türkiye'nin Mutfak ve Banyo Dolapları İhracat Pazarları 2017-2018 187
Tablo.380 Türkiye'nin Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 187
Tablo.381 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 187
Tablo.382 Dünya Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracatçıları 2016-2018 188
Tablo.383 Dünya Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İthalatçıları 2016-2018 188
Tablo.384 Duvar Kâğıtları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 188
Tablo.385 Duvar Kâğıtları İç Pazarı; Ton 188
Tablo.386 Duvar Kâğıtları İhracat Göstergeleri 189
Tablo.387 Duvar Kâğıtları İthalat Göstergeleri 189
Tablo.388 Türkiye'nin Duvar Kâğıtları İhracat Pazarları 2017-2018 189
Tablo.389 Türkiye'nin Duvar Kâğıtları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 189
Tablo.390 Duvar Kâğıtları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 189
Tablo.391 Dünya Duvar Kâğıtları İhracatçıları 2016-2018 190
Tablo.392 Dünya Duvar Kâğıtları İthalatçıları 2016-2018 190
Tablo.393 Prefabrik Yapılar Girişim Sayısı 192
Tablo.394 Prefabrik Yapılar İhracat Göstergeleri 192
Tablo.395 Prefabrik Yapılar İthalat Göstergeleri 192
Tablo.396 Türkiye'nin Prefabrik Yapılar İhracat Pazarları 2017-2018 192
Tablo.397 Türkiye'nin Prefabrik Yapılar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 193
Tablo.398 Prefabrik Yapılar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 193
Tablo.399 Dünya Prefabrik Yapılar İhracatçıları 2016-2018 193
Tablo.400 Dünya Prefabrik Yapılar İthalatçıları 2016-2018 193
Tablo.401 Yalıtım Malzemeleri Girişim Sayıları 196
Tablo.402 Yalıtım Malzemeleri Üretimi Ton 196
Tablo.403 Yalıtım Malzemeleri İç Pazarı; Ton 196
Tablo.404 Yalıtım Malzemeleri İhracat Göstergeleri 196
Tablo.405 Yalıtım Malzemeleri İthalat Göstergeleri 197
Tablo.406 Türkiye'nin Yalıtım Malzemeleri İhracat Pazarları 2017-2018 197
Tablo.408 Türkiye'nin Yalıtım Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018 197
Tablo.409 Yalıtım Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 197
Tablo.410 Dünya Yalıtım Malzemeleri İhracatçıları 2016-2018 198
Tablo.411 Dünya Yalıtım Malzemeleri İthalatçıları 2016-2018 198

GRAFİKLER

Grafik.1 Euro Dolar Paritesi 22

Grafik.2 Petrol Fiyatları Brent Varil/Dolar 22

Grafik.3 Dünya İnşaat Harcamaları ve Büyüme 23

Grafik.4 İnşaat Harcamalarından Bölgesel Büyümeler 2018; Yüzde 24

Grafik.5 2018 Yılı Dünya İnşaat Harcamalarının Bölgesel Dağılımı 24

Grafik.6 En Büyük 250 Müteahhitlik Firmasının Yurtdışı İş Hacmi 26

Grafik.7 En Yüksek İş Hacmine Sahip Ülkeler; Milyar Dolar 27

Grafik.8 Küresel Gayrimenkul Yatırımları (Satın Alma) Milyar Dolar 28

Grafik.9 Türkiye Ekonomisi Yıllık Büyüme; Yüzde 31

Grafik.10 Türkiye GSYH; Milyar Dolar 31

Grafik.11 Türkiye Kişi Başı Milli Gelir Dolar 32

Grafik.12 Tüketici Fiyat Enflasyonu Yıllık ve Yılsonu; Yüzde 33

Grafik.13 Üretici Fiyat Enflasyonu Yıllık ve Yılsonu; Yüzde 33

Grafik.14 İhracat ve İthalat; Milyar Dolar 33

Grafik.15 Dış Ticaret Açığı ve İhracatın İthalatı Karşılama Oranı 35

Grafik.16 Cari İşlemler Açığı ve Milli Gelire Oranı 35

Grafik.17 Dış Borçlar ve Milli Gelire Oranı 35

Grafik.18 Merkezi Bütçe Açığı ve GSYH Oranı 36

Grafik.19 Sabit Sermaye Yatırımları ve Milli Gelire Oranı 36

Grafik.20 Sanayi Üretimi Büyüme Yıllık; Yüzde 38

Grafik.21 İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı Yüzde Yıllık Ağırlıklı Ortalama; Yüzde 38

Grafik.22 Türk Lirası Faiz Oranları 38

Grafik.23 Türk Lirası Sepet Kur 39

Grafik.24 Ekonomik Güven Endeksi 2010=100 39

Grafik.25 İnşaat Sektörü Büyüme Yıllık; Yüzde 42

Grafik.26 İnşaat Sektörü Büyüme Çeyrek Dönem Yüzde 42

Grafik.27 İnşaat Harcamaları Yıllık; Milyar TL 42

Grafik.28 İnşaat Harcamaları Çeyrek Dönem; Milyar TL 42

Grafik.29 İnşaat Sektörü ve Ekonomik Büyüme İlişkisi 43

Grafik.30 İnşaat Sektörünün GSYH İçinde Payı; Yüzde 43

Grafik.31 İnşaat Harcamalarının Sabit Sermaye Yatırımları İçinde Payı; Yüzde 43

Grafik.32 Bina İnşaat Maliyet Endeksi 2005=100 44

Grafik.33 İnşaat Sektöründe İstihdam 44

Grafik.34 İnşaat Sektörü Güven Endeksi 2010=100 44

Grafik.35 Konut ve Konut Dışı Bina İnşaat Harcamalarının Dağılımı 46

Grafik.36 Arz Edilen ve Satılan Yeni Konutlar 48

Grafik.37 Mevcut Konut Satış Fiyat Endeksi 2007=100 50

Grafik.38 Konut Kira Endeksi 2007=100 51

Grafik.39 Türkiye Genelinde Mevcut Konut Amortisman Süreleri Yıl 2015-2018 51

Grafik.40 Yeni Konutlar Fiyat Endeksi 2010 Ocak =100 52

Grafik.41 Konut Tiplerine Göre Yeni Konutlarda Fiyat Artışı % 2010-2018 52

Grafik.42 Konut İnşaat Maliyetleri ve Yeni Konut Satış Fiyatı Endeksleri 53

Grafik.43 Konut Satın Alma Araçları 2018 53

Grafik.44 Konut Kredileri; Milyar TL 53

Grafik.45 Konut Kredisi Aylık Ortalama Faiz Oranı; Yüzde 54

Grafik.46 Türkiye'de Ticari Gayrimenkul Satın Almaları; Milyon Dolar 61

Grafik.47 Yurtdışı Müteahhitlik Hizmetleri İş Bedelleri (2002-2018) 61

Grafik.48 TMMMB Üyelerinin Yurtdışı Hizmet Alanlarının Dağılımı 2018; Yüzde 64

Grafik.49 TMMMB Üyelerinin Uzmanlık Alanlarının Dağılımı 2018; Yüzde 64

Grafik.50 Teknik Müşavirlik Firmalarının Personel Sayısına Göre Dağılımı 2018 65

GRAFİKLER

Grafik.51 Firmaların Uluslararası İş Deneyimi 2018 65

Grafik.52 İnşaat Sektörünün Yurtiçinden Kullandığı Krediler; Milyar TL 66

Grafik.53 Yabancıların Gayrimenkul Alımları; Milyon Dolar 69

Grafik.54 Dünya İnşaat Malzemeleri Pazar Büyüklüğü; Trilyon Dolar 76

Grafik.55 Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatı; Milyar Dolar 76

Grafik.56 İnşaat Malzemeleri Sanayi Üretimi Büyüme; Yüzde 78

Grafik. 57 İnşaat Malzemeleri İç Pazar Büyüklüğü; Milyar TL 79

Grafik.58 Türkiye İnşaat Malzemeleri İhracatı; Milyar Dolar 79

Grafik.59 Türkiye'nin Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde 81

Grafik.60 Türkiye İnşaat Malzemeleri İthalatı; Milyar Dolar 81

Grafik.62 İnşaat Malzemeleri İhracat ve İthalat Birim Fiyatları 85

Grafik.61 İnşaat Malzemeleri Dış Ticaretinde Denge; Milyar Dolar 85

Grafik.63 Türkiye'nin Demir Çelik Çubuk ve Profil İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 97

Grafik.64 Türkiye'nin Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatının Dünya İhracatı İçine Payı; Yüzde 99

Grafik.65 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 102

Grafik.66 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 105

Grafik.67 Demir Çelik Radyatör İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 108

Grafik.68 Türkiye'nin Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatı İçinde Payı 110

Grafik.69 Türkiye'nin Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatı İçinde Payı; Yüzde 113

Grafik.70 Türkiye'nin Dünya Çimento İhracatında Payı; Yüzde 118

Grafik.71 Türkiye'nin Dünya Blok Mermer İhracatında Payı; Yüzde 120

Grafik.72 Türkiye'nin Dünya İşlenmiş Taşlar İhracatında Payı; Yüzde 122

Grafik.73 Türkiye'nin Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracatında Payı; Yüzde 125

Grafik.74 Türkiye'nin Dünya Tuğla ve Kiremit İhracatında Payı; Yüzde 129

Grafik.75 Türkiye'nin Dünya Seramik Kaplama İhracatında Payı; Yüzde 131

Grafik.76 Türkiye'nin Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde 134

Grafik.77 Türkiye'nin Dünya İnşaat Camları İhracatında Payı; Yüzde 136

Grafik.78 Türkiye'nin Dünya Alçı Sıva İhracatı İçinde Payı; Yüzde 139

Grafik.79 Türkiye'nin Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İhracatında Payı; Yüzde 143

Grafik.80 Türkiye'nin Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde 147

Grafik.81 Türkiye'nin Dünya Yapı Kimyasalları İhracatında Payı; Yüzde 149

Grafik.82 Türkiye'nin Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde 154

Grafik.83 Türkiye'nin Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde 156

Grafik.84 Türkiye'nin Dünya Kilit ve Donanım Eşyaları İhracatında Payı; Yüzde 158

Grafik.85 Türkiye'nin Dünya Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracatında Payı; Yüzde 161

Grafik.86 Türkiye'nin Dünya Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde 163

Grafik.87 Türkiye'nin Dünya Elektrik Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde 167

Grafik.88 Türkiye'nin Dünya Yalıtımlı Kablolar İhracatında Payı; Yüzde 169

Grafik.89 Türkiye'nin Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatında Payı; Yüzde 172

Grafik.90 Türkiye'nin Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatında Payı; Yüzde 174

Grafik.91 Türkiye'nin Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatında Payı; Yüzde 176

Grafik.92 Türkiye'nin Dünya Sayaçlar İhracatında Payı; Yüzde 178

Grafik.93 Türkiye'nin Dünya Aydınlatma Ekipmanları İhracatında Payı; Yüzde 180

Grafik.94 Türkiye'nin Dünya Ahşap Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde 185

Grafik.95 Türkiye'nin Dünya Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracatında Payı; Yüzde 187

Grafik.96 Türkiye'nin Dünya Duvar Kâğıtları İhracatında Payı; Yüzde 190

Grafik.97 Türkiye'nin Dünya Prefabrik Yapılar İhracatında Payı; Yüzde 193

Grafik.98 Türkiye'nin Dünya Yalıtım Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde 198

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu **2018**

YÖNETİCİ ÖZETİ

DÜNYA EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ

- Dünya ekonomisi 2018 yılında yüzde 3,1 büyümüş küresel büyüme ivme kaybetmeye başlamıştır.
- 2018 yılında gelişmiş ülkeler yüzde 2,2, gelişen ülkeler ise yüzde 4,5 büyüme göstermiştir.
- Dünya mal ticareti 2018 yılında yüzde 10 büyümüş ve 18,92 trilyon dolar olmuştur. Dünya mal ticareti miktar olarak ise yüzde 3,6 ile yavaşlayan bir büyüme göstermiştir.
- 2018 yılında dünya ekonomisinde görülmeye başlanan ivme kaybı sabit sermaye yatırımlarında da yavaşlamaya yol açmıştır. Dünya sabit sermaye yatırımlarının 2018 yılında 19,32 trilyon dolar olarak gerçekleştiği öngörülmektedir.
- Dünya ekonomisinde 2018 yılında inşaat sektörü için uygun koşullar azalmaya başlamıştır. İnşaat faaliyetleri de buna bağlı olarak daha yavaş bir büyüme göstermiştir.
- 2018 yılında ise dünya inşaat harcamalarında büyüme yavaşlamış, yüzde 2,6 büyüme ile toplam harcamalar 9,28 trilyon dolara ulaşmıştır.
- İnşaat harcamaları bölgeler arasında farklı büyüme performansları göstermeye devam etmiştir. Asya Pasifik yüzde 4,6 ile inşaat harcamalarının en yüksek büyüdüğü bölge olmuştur.
- Asya-Pasifik bölgesinin toplam inşaat harcamaları içindeki payı 2018 yılında yüzde 46'ya ulaşmıştır. İkinci sırada yer alan Batı Avrupa'nın payı yüzde 21,6 olarak gerçekleşmiştir.
- 2018 yılında dünyanın en yüksek alt yapı yatırım harcaması yapan ilk 10 ülkenin göstergeleri alt yapı harcamalarının devam etmekte olduğunu göstermektedir.
- Dünya genelinde KÖİ modeli ile gerçekleştirilen ve 2018 yılında kapanışı yapılan proje sayısı 335'e yükselmiş, yatırım büyüklüğü ise 90 milyar dolara gerilemiştir.
- Dünya inşaat harcamalarındaki büyümeye bağlı olarak 250 büyük firmanın üstlendiği projelerin arttığı ve 485 milyar dolara ulaştığı öngörülmektedir.
- En büyük 250 müteahhitlik firması içinde 2017 yılı itibarıyla en çok 69 firma sayısı ile Çinli firmalar yer almaktadır. Türkiye 46 firma ile ikinci sırada bulunmaktadır.
- 2018 yılında dünya gayrimenkul sektöründe yaşanan gelişmeler inşaat sektörünü desteklemiştir. 2018 yılında gayrimenkul satın alma yatırımları yüzde 4 büyümüş ve 1,75 trilyon dolar olarak gerçekleşmiştir.
- 2018 yılında bölgelerdeki gayrimenkul satın alma yatırımlarında farklı eğilimler ortaya çıkmıştır. En çok satın alım 866,1 milyar dolar ile Asya-Pasifik bölgesinde gerçekleşmiştir.
- 2018 yılında gayrimenkul satın alımlarında Batı Avrupa'da yüzde 1,8 gerileme, Doğu Avrupa'da ise yüzde 7,8 gerileme yaşanmıştır. En yüksek artış Kuzey Amerika bölgesinde yüzde 11,1 ile yaşanmıştır.

TÜRKİYE EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ

- 2018 yılının ikinci yarısında yaşanan finansal şoklar ve ekonomik gelişmeler inşaat ve konut sektörlerini olumsuz etkilemiştir.
- Ekonomide yaşana gelişmeler ve finansal şoklar ile 2018 yılında büyüme yüzde 2,6'ya gerilemiştir. Milli gelir ise 851 milyar dolardan 784 milyar dolara inmiştir.
- 2018 yılında 549 bin ilave istihdam yaratılmıştır. Buna bağlı olarak işsizlik oranı artmış ve yüzde 11 olarak gerçekleşmiştir. İşsiz sayısı da artmıştır.
- Ekonomide genişletici politikalar ile döviz kurlarında yaşanan sıçrama sonucu tüketici fiyatları yıllık yüzde 20,30 ile son 16 yılın en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Üretici fiyatlarında ise artış yüzde 33,64 olmuştur.
- 2018 yılında ekonomideki yavaşlama ve döviz kurları artışı ile dış ticaret açığı olumlu etkilenmiş ve açık yüzde 28,4 azalarak 55,1 milyar dolara inmiştir.
- 2018 yılında dış ticaret açığındaki hızlı daralma ve hizmet gelirlerindeki artış sonucu cari işlemler açığı da yüzde 42,3 azalarak 27,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.
- Türkiye'nin brüt dış borç stoku 2018 yılında 9 milyar dolar azalarak 445 milyar dolara gerilemiş, ancak mili gelire oranı ise yüzde 56,8'e yükselmiştir.
- 2018 yılında bütçe açığı öngörülen seviyenin üzerinde ve 72,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bütçe açığının milli gelire oranı ise yüzde 1,96'ya yükselmiştir.
- 2018 yılında sabit sermaye yatırımları yüzde 17,8 büyüyerek 1,1 trilyon TL olarak gerçekleşmiştir.
- Sanayi üretimi 2018 yılında yüzde 1,8 ile 2011 yılından sonraki en yavaş büyümesini göstermiştir. Sanayi büyümesi iç talepteki sert daralmadan olumsuz etkilenmiştir.
- 2018 yılı ilk yarısında T.C. Merkez Bankası piyasa dostu bir para politikası izlemiştir. Yılın ikinci yarısında ise finansal şoklar karşısında sıkılaştırıcı politikalar uygulamıştır.
- Türk Lirası 2018 yılının ikinci yarısında yaşanan finansal şoklar nedeniyle önemli ölçüde değer kaybetmiştir.
- İnşaat sektörü 2018 yılında zayıf bir performans göstermiştir. 2018 yılında yaşanan gelişmeler inşaat sektöründe önemli sıkıntıların ortaya çıkmasına neden olmuştur.
- İnşaat sektöründe üretici firmaların mali yapılarında bozul-

malar, talepteki keskin daralma, finansman olanaklarının azalması gibi önemli sorunlar yaşanmaya başlanmıştır.

- İnşaat sektörü 2018 yılında bu gelişmeler çerçevesinde yüzde 1,9 küçülmüştür. İnşaat sektörü 2018 yılında küçülen tek iktisadi faaliyet olmuştur.
- 2018 yılında inşaat harcamaları cari fiyatlarla yüzde 20 büyüyerek 646 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Ancak harcamalar reel olarak daralmıştır.
- İnşaat sektörünün milli gelir içindeki payı 2018 yılında 1,4 puan düşerek yüzde 7,2 olmuştur.
- Bina inşaat maliyetleri 2018 yılında yüzde 26,26 yükselmiştir. İşgücü maliyetleri yüzde 17,43, malzeme maliyetleri ise yüzde 30,2 artmıştır.
- İnşaat sektöründe yıllık ortalama istihdam 2018 yılında 112 bin kişi azalarak 1983 bin kişiye ulaşmıştır. Sektörde yıllık ortalama istihdam yeniden 2 milyonun altına inmiştir.
- 2018 yılında alınan yapı ruhsatlarında sert daralma yaşanmıştır. Alınan yapı ruhsatları yüzölçümü olarak yüzde 48,9 küçülmüş ve 143,82 milyon metrekareye inmiştir.
- 2018 yılında alınan yapı izinleri yüzölçümü olarak yüzde 5,1 artmış ve 169,94 milyon metrekare olmuştur.
- Konutlar için alınan yapı ruhsatları yüzölçümü olarak yüzde 54,3 küçülerek 101,56 milyon metrekare olarak gerçekleşmiştir.
- 2018 yılında tamamlanarak yapı izni (oturma izni) alınan daire sayısı 870.501 olarak gerçekleşmiştir. Böylece tarihin en yüksek yıllık konut arzı meydana gelmiştir.
- 2018 yılında konut satışları yüzde 2,4 düşerek 1.375.398 adet olarak gerçekleşmiştir. Uzun yıllar sonra toplam konut satışları düşmüştür.
- 2018 yılında ipotekli satışlar 41,5 düşerek 276.820 adet ile en düşük seviyesine inmiştir.
- Birinci el konut satışları 2018 yılında yüzde 2,1 azalarak 646.065 adet olarak gerçekleşmiştir. İkinci el konut satışları da yüzde 3,5 düşmüştür.
- 2018 yılında yeni konut arzları daha hızlı büyümüş ve yeni konut satışlarının yeni konut arzına oranı 2017 yılında yüzde 80,3 iken, 2018 yılında yüzde 75,2'ye gerilemiştir.
- 2018 yılında mevcut konut fiyatları yüzde 5,8 artış göstermiştir. Konutlara yönelik talepteki keskin daralma ile fiyat artışları yavaşlamıştır.
- T.C. Merkez Bankası'nın mevcut konut fiyatları endeksine göre ise Türkiye'de mevcut konut fiyatları 2018 yılında yüzde 4,5 oranında artmıştır.
- 2018 yılında Türkiye genelinde konut kiraları artışı yüzde 5,4 olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılı konut kiralarındaki artışın yüzde 7,1 olduğu 2017 yılının altında kalmıştır.
- Konut satışı fiyatı ile aylık kira arasındaki ilişki ile hesaplanan mevcut konutların yıllık amortisman süreleri 2016 ve 2017 yılından sonra 2018 yılında da uzamıştır.
- Yeni konut fiyatlarındaki artış 2016 ve 2017 yıllarından sonra 2018 yılında da önemli ölçüde yavaşlamış ve yüzde 3 olarak gerçekleşmiştir.
- 2018 yılında konut kredilerinde 17 yıl sonra ilk kez gerileme yaşanmıştır. 2017 sonunda 191,1 milyar TL olan konut kredileri 2018 yılı sonunda 188 milyar TL'ye inmiştir.
- 2018 yılı ilk çeyreğinde konut kredisi faiz oranları yüzde 1,20 olurken yılın son çeyreğinde ise yüzde 2,72'ye yükselmiştir.
- 2017 yılında artan ticari bina talebi 2018 yılında zayıflamıştır. Oteller, ofisler ve sanayi-lojistik binaları için alınan yapı ruhsatlarında gerileme yaşanmıştır.
- 2018 yılında konut dışı bina arzlarında gerileme yaşanmıştır. Otel ve konaklama tesisleri, ticaret binaları ve sanayi binaları ile depolar yeni arzlarında önemli düşüşler yaşanmıştır.
- 2018 yılında toplam kamu yatırım harcamaları 156,76 milyar TL olmuştur. Toplam kamu yatırımları içinde ulaştırma yatırımları 55,26 milyar TL ile en yüksek payı almıştır.
- 2018 yılı yatırım programında 3212 adet projeye 88 milyar TL ödenek tahsis edilmiştir.
- Kamunun büyük yatırımları inşaat sektöründe ve inşaat malzemeleri sanayisine ilave destek vermeyi sürdürmektedir. İlk 20 büyük yatırımın 2018 yılı ödeneği 9,99 milyar TL olmuştur.
- 2018 yılsonuna kadar 242 KÖİ projesi için uygulama sözleşmesi imzalanmıştır. Halen yatırımı devam eden ve başlanacak 32 projenin toplam yatırım tutarı 40,36 milyar dolardır.
- Türkiye'de gayrimenkul sektörü 2017 yılında yüzde 2,5 büyüdükten sonra 2018 yılında yüzde 2,7 büyüme gerçekleştirmiştir.
- 2018 yılında İstanbul 2019 için karşılaştırma yapılan 31 Avrupa şehri arasında yatırımlarda ve gelişme beklentilerinde en son sırada kalmaya devam etmiştir.
- 2018 yılında ticari gayrimenkul yatırımına dönük satın alma işlemleri 15 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.
- Ticari gayrimenkul yatırımlarının getirileri 2017 yılına benzer olarak 2018 yılında da sınırlı bir artış göstermiştir.
- Yurt dışı müteahhitlik sektörü 2018 yılında 261 proje üstlenmiş olup toplam proje tutarları 19,40 milyar dolar olmuştur. Önemli pazarlarda toparlanma başlamıştır.

- 2018 yılında proje sayısı 261'e çıkarken, ortalama proje büyüklüğü 74,33 milyon TL'ye yükselmiştir.
- 2018 yılında üstlenilen işlerin yüzde 15,5'ini enerji santralleri oluşturmuştur. İkinci sırada yüzde 14,9 payı ile karayolu projeleri bulunmaktadır.
- Dünyadaki en büyük ilk 250 müteahhit firma içinde Türk firmalarını sayısı 46 olurken, alınan işlerin payı ise yüzde 4,8'e inmiştir.
- Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği üyelerinin yüzde 65'nin şu anda yurt dışında projesi devam ederken, yüzde 35'i de geçmiş yıllarda yurt dışında projelerde yer almıştır.
- 2018 yılında inşaat sektörünün yurt içinden kullandığı nakdi krediler yüzde 18,9 artış göstermiş ve 245,03 milyar TL'ye ulaşmıştır.
- Gayrimenkul iş geliştirme sektörünün kullandığı krediler ise aynı dönemde yıllık olarak yüzde 25,9 artarak 148,8 milyar TL'ye ulaşmıştır.
- 2018 yılında inşaat sektöründe yurt dışından kullanılan krediler ise yüzde 27,8 artarak 20,64 milyar dolara yükselmiştir.
- Gayrimenkul iş geliştirme sektöründe ise yurt dışı krediler aynı dönemde yüzde 8 artarak 6,05 milyar dolara çıkmıştır.
- İnşaat sektöründe geri dönmeyen krediler 2018 yılında yüzde 62 artarak 12,17 milyar TL'ye ulaşmıştır. Toplam kredi stokuna oranı ise yüzde 3,64'ten yüzde 4,97'ye çıkmıştır.
- 2018 yılsonu itibarıyla kentsel dönüşüm kapsamında riskli ilan edilen alan sayısı 53 ilde toplam 238'dir. Bu alanların büyüklüğü 12.711,25 hektardır. Bu alanlardaki toplam bağımsız birim sayısı 556.640 adede ulaşmıştır.
- Yabancıların Türkiye'den gayrimenkul edinimleri 2018 yılında değer olarak yüzde 27,4 büyümüş ve 5,92 milyar dolara ulaşmıştır.
- 2018 yılında yabancıların konut alımı yüzde 78,2 artmış ve 39.663 daire olarak gerçekleşmiştir. En çok konut satılan illerin başında 14.270 daire ile İstanbul gelmektedir.
- 2018 yılında Türkiye brüt 10,90 milyon metrekare LEED sertifikalı bina alanıyla sekizinci sıradan altıncı sıraya yükselmiştir.

İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ GENEL DEĞERLENDİRME

- 2018 yılında özellikle gelişmiş ülkelerdeki toparlanma ile inşaat malzemeleri pazarının yüzde 2,6 büyüdüğü ve 6,03 trilyon dolara ulaştığı öngörülmektedir.
- 2018 yılında inşaat malzemeleri dünya ihracatı yüzde 6,5 büyümüş ve 925,6 milyar dolara yükselmiştir.
- Dünya inşaat malzemeleri ihracatında Çin en büyük ihracatçı ülke konumunda olmayı sürdürmektedir.
- Türkiye 21,57 milyar dolar ihracatı ile 2018 yılında dünyanın on ikinci ihracatçısı ülkesi olmuştur.
- 2018 yılı itibarıyla en büyük ithalatçı veya ihracat pazarı 124,38 milyar dolar ile ABD'dir. ABD'nin 2018 yılında ithalatı yüzde 10,8 artmıştır.
- Türkiye 2018 yılında 8,10 milyar dolar ithalatı ile 33. büyük pazar veya ithalatçı konumundadır ve 2017 yılına göre 4 sıra gerilemiştir.
- 2018 yılında Türkiye inşaat malzemeleri sanayi üretimi 2017 yılına göre yüzde 2,2 düşmüştür. İç pazardaki sert daralma ile sanayi üretiminde gerileme yaşanmıştır.
- İnşaat malzemeleri iç pazarı 2018 yılında cari fiyatlarla yüzde 20,7 büyümüş ve 420 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.
- İnşaat malzemeleri ihracatı 2018 yılında yüzde 17 artmış ve 21,57 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracat artışı 2018 yılında hızlanmıştır.
- Almanya 2018 yılında en büyük ihracat pazarımız olmuştur. Almanya'yı İngiltere ve ABD izlemiştir.
- Türkiye'nin 2018 yılında dünya inşaat malzemeleri ihracatındaki payı yükselmiş ve yüzde 2,33'e çıkmıştır.
- İnşaat malzemeleri dış ticaret 35 alt gruptan oluşmaktadır. 2018 yılında 35 alt gruptan 33 alt grubun ihracatı artarken, 3 malzeme alt grubunda ihracat düşmüştür.
- İnşaat malzemeleri ithalatı 2018 yılında yüzde 10,5 gerilemiş ve 8,1 milyar dolara inmiştir.
- 2018 yılında 35 alt gruptan 28 alt grubun ithalatı azalırken, 7 malzeme alt grubunda ithalat artmıştır.
- İç pazarın ithalat ile karşılanma oranı yüzde 9,1'e gerilemiştir.
- İnşaat malzemeleri net dış ticaret fazlası 2018 yılında 13,47 milyar dolara yükselmiştir.
- İnşaat malzemeleri dış ticaretinde 2018 yılında ihracat miktar olarak yüzde 7,7 artarak 41,11 milyon tona yükselmiş, ithalat ise yüzde 17,1 gerileyerek 3,25 milyon tona inmiştir.
- İhracat birim fiyatları 2017 yılında 0,48 dolar/kg iken 2018 yılında 0,52 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatları ise 2017 yılında 2,31 dolar/kg iken 2018 yılında 2,50 dolar/kg olmuştur.

2019 YILI ÖNGÖRÜLERİ

- Dünya ekonomisinde 2019 yılına ilişkin büyüme beklentileri daha zayıftır. 2019 yılında dünya ekonomisinde yüzde 2,7 büyüme gerçekleşmesi beklenmektedir.
- Faizlerin durağan, enflasyonun zayıf kalması beklenmektedir.
- Petrol ve emtia fiyatlarının durağan kalacağı, üretici ve ihracatçı ülkelerde gelir artışını sınırlayarak inşaat ve alt yapı faaliyetlerine sınırlı katkı vereceği tahmin edilmektedir.
- 2019 yılında dünya mal ticaretinde miktar olarak yüzde 2,6 ve değer olarak ise yüzde 3 artış olacağı ve 19,48 trilyon dolara ulaşılacağı öngörülmektedir.
- 2019 yılında dünya ekonomisindeki yavaşlama öngörüsüne bağlı olarak dünya inşaat harcamalarında yüzde 2,4 büyüme beklenmektedir. Bu büyüme beklentisine bağlı olarak inşaat harcamaları 2019 yılında 9,51 trilyon dolara ulaşacaktır.
- 2019 yılında inşaat harcamalarının hem gelişmiş hem de gelişen ülkelerde daha yavaş artacağı beklenmektedir. Kuzey Amerika ile Asya'nın katkısı sürecektir.
- 2019 yılında karşılıklı yaptırımlar ve jeopolitik gerginlikler nedeniyle Orta Doğu ve Körfez ülkelerinde inşaat sektörlerinde faaliyetlerin zayıf kalacağı beklenmektedir.
- 2019 yılında ABD'de inşaat sektörünün yüzde 3, Almanya'da yüzde 2 ve Kanada'da yüzde 2,5 olacağı beklenmektedir.
- Rusya ve Orta Asya ülkelerinde de inşaat sektöründe büyüme toparlanmaktadır.
- Kuzey Afrika ve Sahra Afrika bölgelerinde ise alt yapı inşaatlarına ve kamu projelerine dayalı büyümede toparlanma öngörülmektedir.
- 2019 yılında dünya inşaat malzemeleri pazarının yüzde 2,4 büyümesi ve 6,18 trilyon dolara ulaşması beklenmektedir.
- Dünya inşaat malzemeleri ihracatının 2019 yılında yüzde 3 artarak 953,0 milyar dolara ulaşacağı öngörülmektedir.
- Orta vadeli programda Türkiye ekonomisinde 2019 yılı için yüzde 2,3 büyüme hedefi bulunmaktadır.
- 2019 yılında Türkiye ekonomisinde mevcut sıkıntılar ve riskler nedeniyle yüzde 1,0-1,5 arasında küçülme beklenmektedir.
- 2019 yılında inşaat sektöründe yüzde 3,0-4,0 küçülme beklenmektedir. İnşaat sektöründe mevcut sorunlar çözülmeden büyüme görülmemektedir.
- 2019 yılında özel sektör inşaat harcamaları 2018 yılında alınan konut yapı ruhsatlarındaki keskin düşüşe bağlı olarak daralacaktır.
- Konut dışı bina yatırımlarında da alınan yapı ruhsatlarındaki gerileme ile durağanlığın sürmesi beklenmektedir. Kamu inşaat harcamalarında ise yine artış beklenmektedir.
- İnşaat malzemeleri iç pazarının 2019 yılında cari fiyatlarla yüzde 15 genişleyerek 483 milyar TL büyüklüğe ulaşacağı öngörülmektedir.
- Yüzde 25 malzeme fiyatları artışı beklentisi ile hesaplandığında ise iç pazarda reel olarak yüzde 10 gerileme beklenmektedir.
- 2019 yılında inşaat malzemeleri ihracatının yüzde 2,0/3,0 artarak 22,0/22,2 milyar dolara ulaşabileceği öngörülmektedir.

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2018

I. Bölüm
DÜNYA EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ

I.1 DÜNYA EKONOMİSİNDE GELİŞMELER

Dünya Ekonomisi Ticari Korumacılık Eğilimi Nedeniyle İvme Kaybetti

Dünya ekonomisi uzun süreli durgunluk ardından 2017 yılında hızlı ve dengeli bir büyüme sürecine girmeye başlamıştı. Dünya ekonomisindeki büyümenin dinamikleri özellikle inşaat sektörü için de olumlu koşullar yaratan nitelikte gelişmişti. Bu büyüme ve koşullar 2018 yılının ilk yarısında da büyük ölçüde hakim olmuştur. Ancak dünya ekonomisi 2018 yılının ikinci yarısında artan ticari korumacılık önlemleri ile ivme kaybetmeye başlamıştır.

2018 yılında dünya ekonomisini etkileyen en önemli gelişmeler ABD'nin başlattığı korumacılık önlemleri, karşılıklı yaptırımlar ve jeopolitik riskler ile Brexit sürecinde yaşanan belirsizliktir. Bu unsurlar dünya ekonomisinde büyümenin yavaşlamasına neden olmuştur.

2018 yılında en olumsuz etki ABD'nin Çin'e karşı başlattığı ticarette korumacılık önlemleri olmuştur. Nisan ayında atılan ilk adımdan sonra ABD ile Çin yıl genelinde karşılıklı olarak ticari korumacılık önlemlerini artırmıştır. Böylece küresel ticarette zincirleme bir yavaşlama etkisi ortaya çıkmıştır.

Yine ABD'nin girişimleri ile yaptırımlar genişlemeye başlamış ve jeopolitik riskler güçlenmiştir. ABD öncelikle Kuzey Kore ile gerginlik yaşamıştır. Ardından İran ile yapılan nükleer enerji anlaşmasından çekilmişti ve yine İran'a kademeli olarak artan yaptırımlar uygulamaya başlamıştır. Körfez ülkeleri arasında da gerginlikler yaşanmış ve Katar'a yaptırımlar başlamıştır. ABD Rusya'ya karşı da yaptırımlarını artırmıştır. Karşılıklı yaptırımlar öncelikle ticarette yavaşlamaya yol açmış ardından da küresel ekonomiyi olumsuz etkilemiştir. Suriye'de sıcak çatışmalar da devam etmiştir.

Büyük Britanya'nın Avrupa Birliği'nden ayrılma sürecinde de önemli bir belirsizlik yaşanmaya başlanmıştır. AB ile Büyük Britanya 2018 yılında anlaşmalı bir ayrılık gerçekleştirmemiştir. Bu belirsizlik AB ekonomisinde beklentileri olumsuz etkilemiş ve ekonomide zayıflamaya yol açmıştır.

Tablo.1 Dünya Ekonomisinde İvme Kaybına Yol Açan Unsurlar

1	KÜRESEL TİCARETTE KARŞILIKLI KORUMACILIK ÖNLEMLERİ
2	EKONOMİK VE SİYASİ YAPTIRIMLAR
3	BÜYÜK BRİTANYA-AB AYRILIĞINDA BELİRSİZLİK
4	JEOPOLİTİK RİSKLER; KUZEY KORE, İRAN, SURİYE

Kaynak: Çalışma Ekibi

Dünya ekonomisi 2018 yılında yüzde 3,1 büyümüş ve 2017 yılının ardından yeniden yavaşlama sürecine girmiştir. 2018 yılında gelişmiş ülkeler yüzde 2,2 büyüme göstermiştir. ABD'de büyüme hızlanırken Euro bölgesinde büyüme yavaşlamıştır. Japonya yüzde 0,8 ile zayıf bir büyüme göstermiştir. Diğer gelişmiş ülkelerde de büyüme performansı yüzde 2,6 ile yavaşlamıştır.

Gelişen ülkeler ise 2017 yılındaki yüzde 4,8 büyüme ardından 2018 yılında yüzde 4,5 büyümüştür. 2018 yılında tüm gelişen ülke bölgelerinde büyüme gerçekleşmiştir. Böylece gelişen ülkeler arasında dengeli büyüme devam etmiştir. Asya ülkeleri istikrarlı ve yüksek hızlı ekonomik büyümelerini sürdürmüştür. Çin ekonomisi büyümeyi yüzde 6'nın üzerinde tutmayı başarmıştır. Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri yüzde 3,6 göreceli yüksek büyüme sergilemiştir. BDT ülkeleri ve Rusya'da da büyüme 2018 yılında daha yüksek gerçekleşmiştir. Latin Amerika, Orta Doğu ve Kuzey Afrika ile bölgesinde ise büyümeler yavaşlamıştır. Sahra Afrika bölgesi ise 2017 yılında yüzde 2,9 ardından 2018 yılında da yüzde 3 büyümüştür.

Tablo.2 Dünya Ekonomisi Büyüme; Yüzde

	2016	2017	2018
DÜNYA	**2,5**	**3,2**	**3,1**
GELİŞMİŞ ÜLKELER	**1,7**	**2,4**	**2,2**
ABD	1,5	2,2	2,9
EURO BÖLGESİ	1,8	2,4	1,8
ALMANYA	1,9	2,5	1,5
JAPONYA	0,9	1,9	0,8
BİRLEŞİK KRALLIK	1,9	1,8	1,4
KANADA	1,4	3,0	1,8
DİĞER GELİŞMİŞ ÜLKELER	2,3	2,9	2,6
GELİŞEN ÜLKELER	**4,4**	**4,8**	**4,5**
BDT	0,4	2,4	2,8
RUSYA	-0,2	1,6	2,3
ASYA ÜLKELERİ	6,5	6,6	6,4
ÇİN	6,7	6,8	6,6
HİNDİSTAN	7,1	7,2	7,1
ORTA VE DOĞU AVRUPA	3,2	6,0	3,6
LATİN AMERİKA	-0,6	1,2	1,0
BREZİLYA	-3,5	1,1	1,1
MEKSİKA	2,9	2,1	2,0
ORTA DOĞU KUZEY AFRİKA	4,9	2,2	1,8
SAHRA AFRİKA	1,4	2,9	3,0

Kaynak: IMF World Economic Outlook, Nisan 2019

Dünya Mal Ticareti 2018 Yılında Yüzde 10 Genişledi

Dünya mal ticaretinde büyüme 2018 yılında hızlanmıştır. 2017 yılında değer olarak yüzde 7,8 büyüme ardından 2018 yılında dünya mal ticareti yine değer olarak yüzde 10 büyümüştür. Dünya mal ticaretinde büyüme miktar olarak ise yavaşlamış ve yüzde 4,7'den yüzde 3,6'ya inmiştir. Dünya ticaretindeki korumacılık önlemleri miktar olarak ticarette yavaşlamaya yol açmıştır. Dünya ekonomisindeki yavaşlama

ve belirsizlikler ile artan riskler mal talebini sınırlamıştır. Miktar olarak ticaret yavaşlarken değer olarak daha hızlı büyüme enerji, emtia ve ticarete konu olan nihai malların fiyatlarındaki artıştan kaynaklanmıştır. 2018 yılında hemen hemen tüm ihracatçı bölgelerin ve ülkelerin ihracatlarında değer olarak artış yaşanmıştır.

Tablo.3 Dünya Mal Ticareti Göstergeleri

	2015	2016	2017	2018
MAL TİCARETİ MİLYAR DOLAR	16,482	15.955	17.198	18.920
MAL TİCARETİ BÜYÜME % DEĞER BAZINDA	-10,9	-3,2	7,8	10,0
MAL TİCARETİ BÜYÜME % MİKTAR BAZINDA	2,5	1,8	4,7	3,0

Kaynak: Dünya Ticaret Örgütü

Enflasyon ve Faizler Sınırlı Artışlara Rağmen Düşük Kalmaya Devam Etti

Gelişmiş ve gelişen ülkelerde tüketici fiyatları 2018 yılında bir önceki yıla göre daha yüksek gerçekleşmiştir. Özellikle petrol, emtia ve metal fiyatlarında 2017 ve 2018 yıllarında yaşanan artışlar enflasyonda da bir miktar artış gerçekleştirmiştir. Ancak buna rağmen gelişmiş ülkelerde istenen enflasyon oranlarına halen ulaşılamamıştır. Küresel mali piyasalarda 2018 yılında istikrarlı bir yıl yaşanmıştır. Pariteler arasında öngörülebilir dalgalanmalar olmuştur. Küresel mali piyasalarda kademeli kredi genişlemesi sürmüştür. Yine küresel ölçekte faiz oranları ve buna bağlı olarak finansman maliyetleri göreceli olarak düşük kalmıştır.

Tablo.4 Enflasyon Faiz ve Fiyat Gelişmeleri

GÖSTERGELER	2015	2016	2017	2018
TÜKETİCİ FİYATLARI GELİŞMİŞ ÜLKELER %	0,3	0,8	1,7	2,0
TÜKETİCİ FİYATLARI GELİŞEN ÜLKELER %	4,7	4,3	4,3	4,8
LIBOR 6 AYLIK %	0,5	1,1	1,5	2,5
EURO MEVDUAT 3 AYLIK %	-0,0	-0,3	-0,3	-0,3
YEN MEVDUAT 6 AYLIK %	0,1	0,0	0,0	0,0
PETROL FİYATLARI %	-47,2	-15,7	23,3	29,4
PETROL DIŞI EMTİALAR %	-17,5	-1,5	6,4	1,6

Kaynak: IMF World Economic Outlook, Nisan 2019

Küresel Para Politikaları Belirleyici Oldu

2018 yılında gelişmiş ülke Merkez Bankaları'nın ve özellikle ABD Merkez Bankası'nın para politikaları belirleyici olmaya devam etmiştir. 2018 yılına birden fazla faiz artışı olacağı beklentisi ile girilmiştir. Yaşanan küresel ekonomik gelişmelere rağmen ABD Merkez Bankası 2018 yılında dört kez faiz artışı yapmıştır. Böylece Fed politika faizi 2018 yılında yüzde 2,5 seviyesine çıkmıştır. Faiz artışı ve ABD ekonomisinde hızlı büyüme 2018 yılında doları desteklemiştir. Dolar 2018 yılında diğer tüm gelişmiş ve gelişen ülke para birimleri karşısından değer kazanmıştır.

Avrupa Birliği'nde Avrupa Merkez Bankası uzun yıllar sürdürdüğü parasal genişlemeyi 2018 yılı sonunda bitirmiştir. Enflasyonun henüz istenen seviyelere gelmemesine ve ekonomik büyümenin yavaşlamasına rağmen Avrupa Merkez Bankası parasal gelişmeye son vermiştir. Yıl boyunca Euro faizler çok düşük kalmaya devam etmiştir. Avrupa Merkez Bankası'nın parasal genişlemeyi sona erdirmesine karşın ekonomideki zayıflama ve Brexit belirsizliği nedeniyle Euro yıl genelinde zayıflamıştır.

Japonya Merkez Bankası da genişletici önlemlerini yıl boyunca sürdürmüştür. İngiltere Merkez Bankası ise Brexit kararı sonrası genişletici para politikasını güçlendirerek uygulamaya devam etmiştir. Brexit belirsizliği nedeniyle Sterlin yıl genelinde zayıf ve durağan kalmıştır. Gelişen ülkelerde ise 2018 yılının ilk yarısında ABD Merkez Bankası FED'in faiz artışları nedeniyle daha sıkı para politikası izlenmiştir. Ancak yılın ikinci yarısında ise küresel ekonomideki ivme kaybı nedeniyle bu kez genişletici para politikaları uygulanmaya başlanmıştır.

Petrol Fiyatlarındaki Artış Enerji İhracatçısı Ülkeleri Olumlu Etkiliyor

Petrol fiyatları 2018 yılında iki ayrı eğilim içinde olmuştur. İlk olarak petrol fiyatları Ekim ayı sonuna kadar artış eğilimi içinde olmuş ve brent petrol fiyatı Ekim ayı sonunda 85 dolara kadar yükselmiştir. Kasım ayından itibaren ise petrol fiyatlarında bu kez hızlı bir düşüş yaşanmıştır.

2018 yılında petrol fiyatlarında belirleyici ABD'nin İran'a yaptırımları ile küresel ekonomik büyümedeki yavaşlama ve petrol talebine yönelik endişeler olmuştur. ABD İran ile nükleer enerji anlaşmasından çekilmiş ve İran'a petrol yaptırımları uygulama kararı almıştır. Buna bağlı olarak petrol fiyatlarında artış yaşanmıştır. Ancak İran'a yönelik Kasım ayında başlayan petrol yaptırımlarının esnek ve sınırlı olması ile petrol fiyatları hızla gevşemiş ve yılı brent petrol 53,2 dolar seviyesinden kapatmıştır.

Petrol fiyatları üzerinde etkili olan ve arzı kontrol eden OPEC'e üye petrol üreticisi ülkeler ile Rusya'nın anlaşması yıl boyunca uygulanmıştır. OPEC üyeleri ve Rusya anlaşmayı 2019 yılı sonuna kadar uzatmışlardır. ABD'nin üretici ve ihra-

Grafik.1 Euro Dolar Paritesi

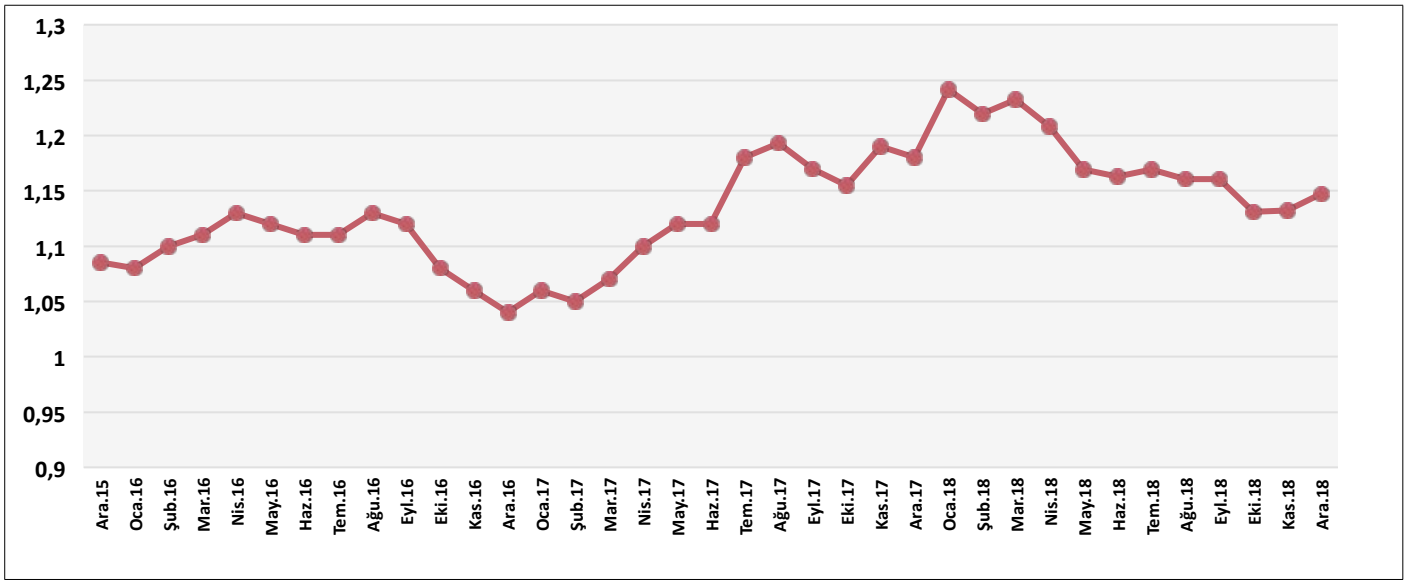

Kaynak: London FX Exchange

catçı olarak petrol piyasalarına girmesi de petrol fiyatlarında dengeleyici ve etkili olmaya başlamıştır.

Petrol fiyatlarındaki artış başta Rusya ve BDT ülkelerini olumlu etkilemiştir. Aynı etki Orta Doğu ve Körfez ülkelerinde daha sınırlı yaşanmıştır. 2018 yılında Orta Doğu bölgesinde çok farklı boyutlarda siyasi gerginlikler ve karşılıklı yaptırımlar büyümeyi olumsuz etkilemiştir. Kuzey Afrika ülkeleri ise fiyat artışlarından olumlu etkilenmiştir.

Petrol fiyatlarındaki artış ile ihracatçısı ülkelerde duraklayan ve ötelenen alt yapı ve inşaat yatırımları da yeniden gündeme alınmaya başlanmıştır. Bu ülkelerde inşaat faaliyetlerinde 2018 yılında büyümeler yaşanmıştır.

I.2 DÜNYA İNŞAAT SEKTÖRÜ

Dünya Ekonomisinde İvme Kaybı ve Korumacılık İnşaat Sektörü Performansını Sınırladı

2018 yılında dünya ekonomisinde ivme kaybı ve korumacılık eğilimleri inşaat sektörünün performansını da sınırlamıştır. 2017 yılında inşaat sektörü için oluşan uygun koşullar 2018 yılında kısmen zayıflamıştır. Buna bağlı olarak küresel ölçekte inşaat faaliyetlerinde de büyüme 2017 yılının altında kalmıştır.

İnşaat sektörü sabit sermaye yatırımları olup, diğer iktisadi faaliyetlerden oldukça farklı koşullara ihtiyaç duymaktadır.

Grafik.2 Petrol Fiyatları Brent Varil/Dolar

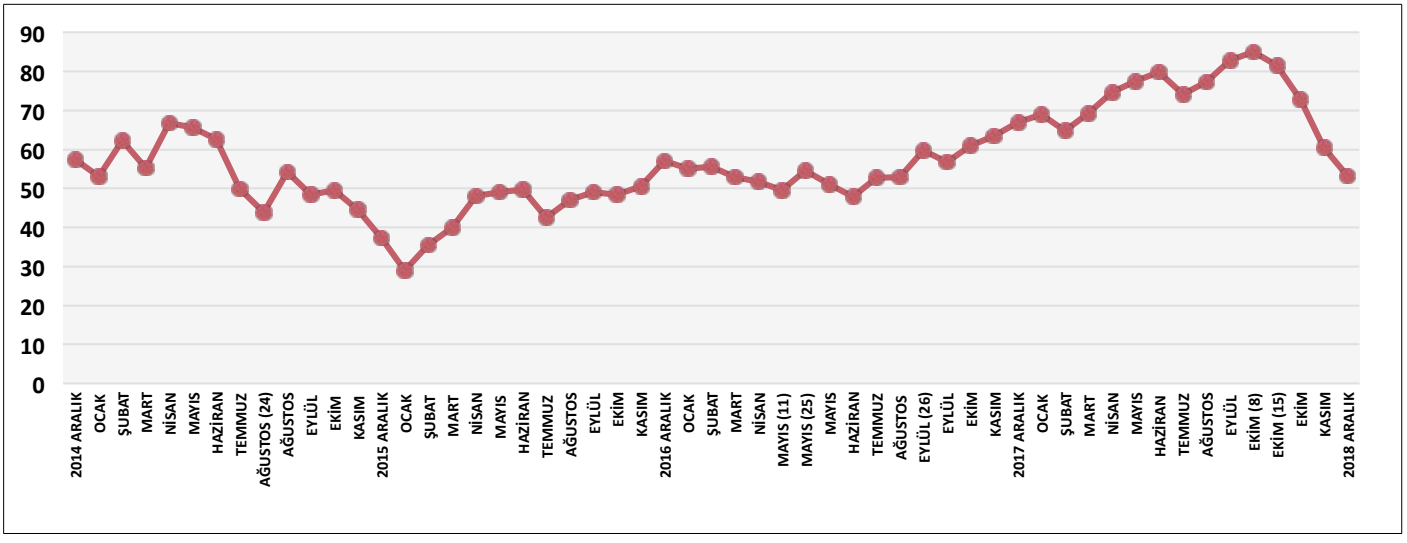

Kaynak: London Commodity Exchange

Sürdürülebilir, dengeli ve kapsayıcı bir ekonomik büyüme bunların başında gelmektedir. Bu çerçevede değerlendirildiğinde 2018 yılında dünya ekonomisindeki koşullar inşaat sektörü için çok olumlu olmamıştır. İnşaat sektörünün küresel performansı bu koşullar ile sınırlanmıştır.

2018 yılında özellikle korumacılık önlemleri ve yaptırımlar ile jeopolitik gerginlikler yeni yatırım kararlarını da olumsuz etkilemiştir. Özellikle çoğunlukla kamunun üstlendiği alt yapı yatırımları inşaatları olumsuz etkilenmiştir.

Dünya ekonomisinde 2018 yılında yaşanmaya başlanan bu koşullar içinde sabit sermaye yatırımlarının payı da sınırlı bir gerileme göstermiştir. Böylece inşaat faaliyetleri talebi için koşullar bir ölçüde sıkılaşmıştır. Ancak değer olarak sabit sermaye yatırımlarında yine hissedilir bir büyüme yaşanmıştır. Dünya sabit sermaye yatırımlarının 2018 yılında 19,32 trilyon dolar olarak gerçekleştiği öngörülmektedir.

Tablo.5 Dünya Sabit Sermaye Yatırımları

YILLAR	DÜNYA GELİRİ MİLYAR DOLAR	SABİT SERMAYE YATIRIMLARI MİLYAR DOLAR	SABİT SERMAYE YATIRIMLARI PAY %
2010	65.643	13.490	20,6
2011	73.245	16.627	22,7
2012	74.639	17.316	23,2
2013	76.770	18.962	24,7
2014	78.852	18.924	24,0
2015	74.689	17.328	23,2
2016	75.735	17.116	22,6
2017	80.145	18.513	23,1
2018	84.740	19.321	22,8

Kaynak: UNCTAD

Dünya İnşaat Harcamaları 2018 yılında Yüzde 2,6 Büyüyerek 9,28 Trilyon Dolara Ulaştı

Dünya inşaat harcamaları 2013 ve 2014 yıllarında gösterdikleri büyüme performansı sonrası 2015 ve 2016 yıllarında daha zayıf bir büyüme göstermişti. 2017 yılında ise dünya inşaat harcamalarında büyüme hızlanmış, yüzde 2,8 büyüme ile toplam harcamalar 9,05 trilyon dolara ulaşmıştı. Böylece dünya inşaat harcamalarında büyüme hızlanmıştı.

2018 yılında ise dünya inşaat harcamalarında büyüme sınırlı ölçüde yavaşlamış ve yüzde 2,6 olarak gerçekleşmiştir. Dünya inşaat harcamalarının 2018 yılında 9,28 trilyon dolar olarak gerçekleştiği öngörülmektedir.

2018 yılında dünya inşaat harcamalarındaki bu yavaşlayan büyümede 3 önemli unsur belirleyici olmuştur. Öncelikle dünya ekonomisinde yavaşlama ile sabit sermaye yatırımlarının talebindeki zayıflama etkili olmuştur. İkinci olarak yaşanan siyasi ve jeopolitik gerginlikler özellikle alt yapı yatırımlarını olumsuz etkilemiştir. Yine dünyada yaşanmaya başlanan korumacılık eğilimi de beklentileri olumsuz etkileyerek inşaat yatırımlarında ötelemeye yol açmıştır. ABD ve AB'de inşaat harcamaları tüm bu gelişmelere rağmen göreceli olarak yüksek gerçekleşmiştir.

Gelişen ülkelerde Çin'in sürükleyici etkisi azalırken, Hindistan ve diğer gelişen Asya ülkeleri büyümeye destek vermiştir. Rusya ve BDT ülkelerinde inşaat işleri yeniden toparlanmaktadır. Orta Doğu ve Körfez ülkelerinde ise siyasi ve jeopolitik gerginlikler inşaat harcamalarını sınırlamıştır.

Asya Pasifik İnşaat Harcamalarındaki Büyümede Liderliği Sürdürüyor

İnşaat harcamaları bölgeler arasında farklı büyüme performansları göstermeye devam etmiştir. Asya Pasifik bölgesi

Grafik.3 Dünya İnşaat Harcamaları ve Büyüme

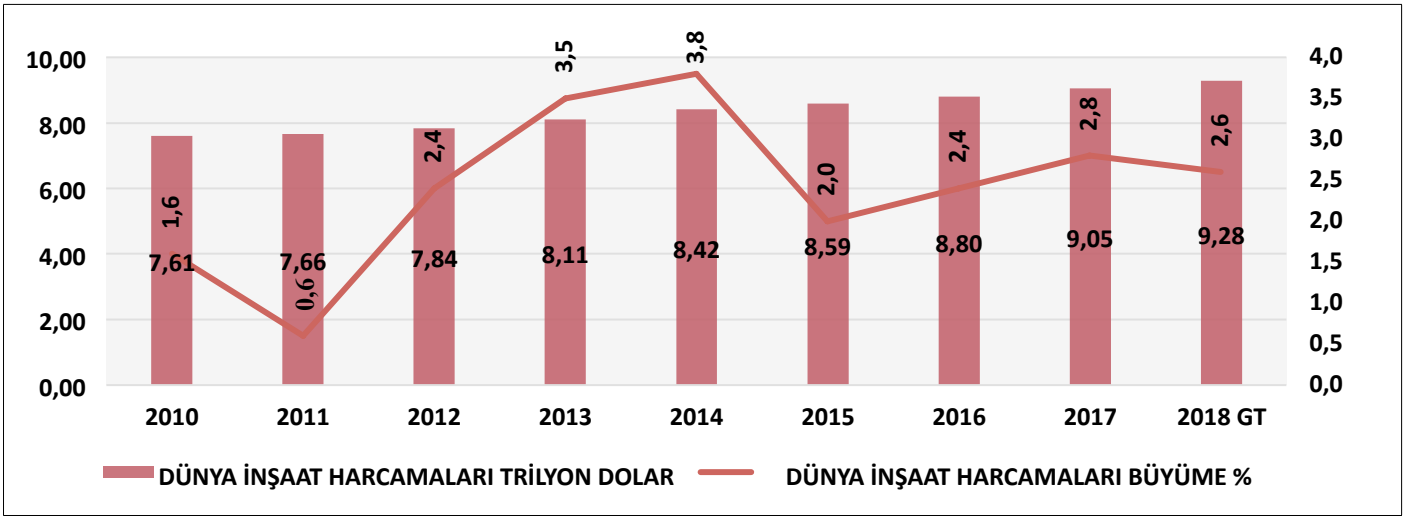

Kaynak: TIMETRIC, Construction Intelligence Center, 2019

Grafik.4 İnşaat Harcamalarından Bölgesel Büyümeler 2018; Yüzde

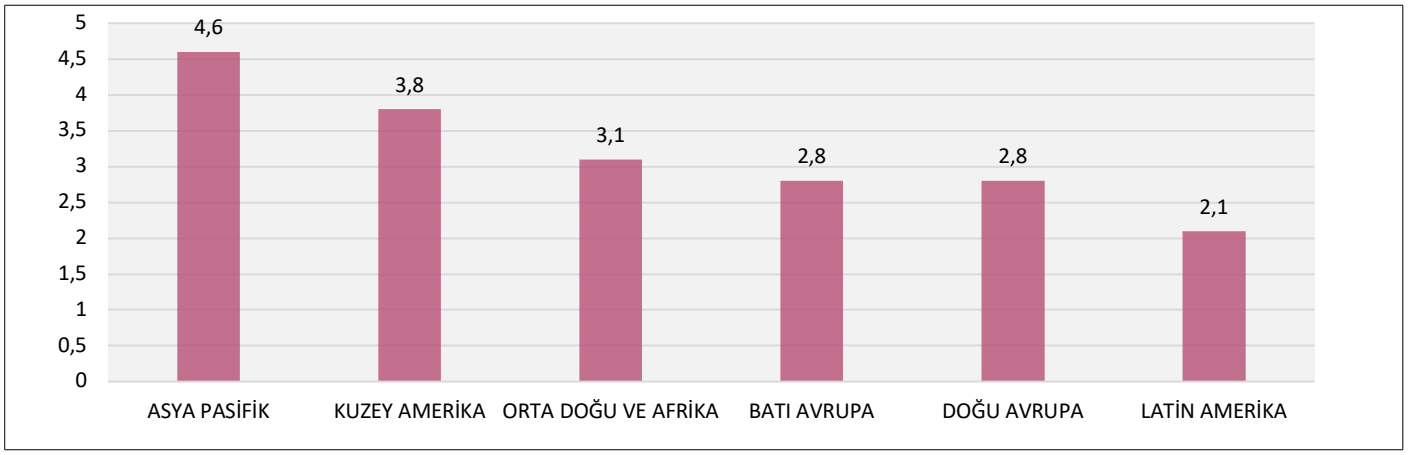

Kaynak: : TIMETRIC, Construction Intelligence Center, 2019

yüzde 4,6 ile inşaat harcamalarının en yüksek büyüdüğü bölge olmayı sürdürmüştür. Ancak özellikle Çin'de inşaat harcamalarındaki büyümenin yavaşlaması ile Asya Pasifik bölgesindeki ortalama büyüme hızı da düşmektedir. Asya Pasifik'te inşaat harcamalarında en hızlı artış Hindistan'da yaşanmaktadır. Japonya ve Güney Kore gibi gelişmiş ülkelerde inşaat harcamaları daha sınırlı büyümektedir. Endonezya, Malezya, Vietnam, Filipinler bölgeye önemli katkı sağlamaktadır.

Kuzey Amerika bölgesinde inşaat harcamaları özellikle ABD'nin katkısı ile 2018 yılında yüzde 3,8 büyümüştür. ABD'de inşaat harcamaları yüzde 4,8 büyüyerek 1,32 trilyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Kanada ve Meksika'da daha sınırlı büyümeler olmuştur.

Orta Doğu ve Afrika bölgesinde inşaat harcamaları 2018 yılında yüzde 3,1 büyüme göstermiştir. Böylece 2018 yılında daha yüksek büyümeye ulaşılmıştır. Enerji fiyatlarındaki artış ile özellikle alt yapı ve konut yatırımlarında toparlanma yaşanmıştır.

Batı Avrupa küresel kriz sonrası 2018 yılında inşaat harcamalarında yüzde 2,8 ile en yüksek büyümesini göstermiştir. Batı Avrupa'da inşaat harcamaları küresel krizden sonra 2015 yılına kadar gerilemiştir. İlk kez 2015 yılında gerileme durmuştur. 2016 yılındaki sınırlı büyüme ardından 2017 yılında hızlanan ve tüm ülkelere yayılan bir büyüme yaşanmıştır. 2018 yılında büyüme olgunlaşmıştır.

Doğu Avrupa (BDT ülkeleri dahil) ülkelerinde ise inşaat harcamaları 2017 yılında yüzde 2,1 büyüdükten sonra 2018 yılında da yüzde 2,8 büyüme göstermiştir. En büyük pazar olan Rusya'da inşaat harcamaları yüzde 4,5 büyümüştür. Diğer Doğu Avrupa ülkelerinde ise farklı eğilimler sürmüştür. Türkmenistan'da hızlı büyüme, Azerbaycan ve Kazakistan'da oldukça yavaş bir büyüme yaşanmıştır.

Latin Amerika ülkelerinde inşaat harcamaları 2017 yılında yeniden yüzde 2,4 büyüdükten sonra 2018 yılında inşaat harcamalarında büyüme yüzde 2,1'de kalmıştır. En büyük pazar olan Brezilya'da inşaat harcamaları 2018 yılında yüzde 2,5 büyümüştür.

İnşaat Harcamalarında Asya Pasifik Bölgesinin Payı Yüzde 46'ya Yükseldi

Asya Pasifik bölgesinde inşaat harcamaları dünya ortalamasının üzerinde büyümeye devam etmektedir. Buna bağlı olarak Asya Pasifik bölgesinin toplam inşaat harcamaları içindeki payı 2018 yılında yüzde 46'ya ulaşmıştır. İkinci sırada yer alan Batı Avrupa'nın payı yüzde 21,6 olarak gerçekleşmiştir. Kuzey Amerika'nın payı yüzde 15,7 olmuştur. Diğer bölgelerin payları ise daha sınırlı kalmaya devam etmektedir. Son yıllarda payları önemli ölçüde Asya-Pasifik lehine azalan Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'nın kayıpları 2018 yılında da durağan kalmıştır.

Grafik.5 2018 Yılı Dünya İnşaat Harcamalarının Bölgesel Dağılımı

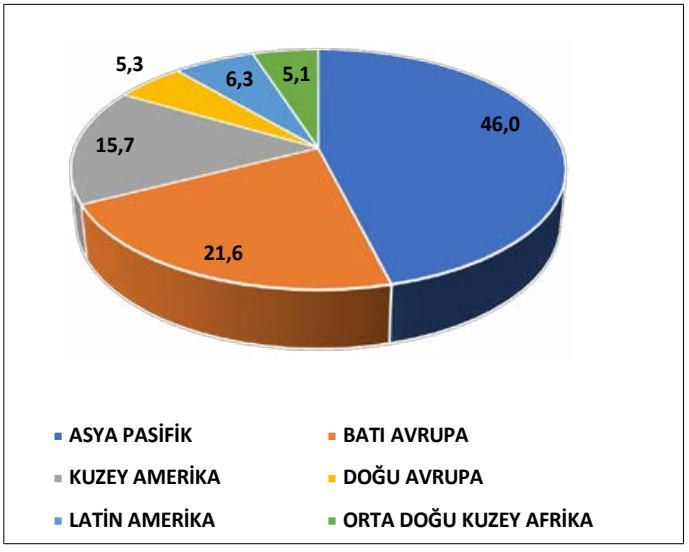

Kaynak : TIMETRIC, Construction Intelligence Center, 2019

Tablo.6 Seçilmiş Ülkelerde İnşaat Sektörlerinde Büyüme; Yüzde

ÜLKELER	2014	2015	2016	2017	2018*
ALMANYA	3,6	0,0	1,8	2,4	2,9
İNGİLTERE	8,0	4,4	4,1	6,9	0,8
FRANSA	-2,7	-0,6	-1,4	2,4	1,6
İSPANYA	-2,0	4,7	3,5	6,2	2,5
POLONYA	8,9	6,4	-8,5	6,5	8,0
ABD	1,3	4,2	3,3	0,8	3,0
KANADA	2,6	-4,6	-3,2	4,0	1,5
BREZİLYA	-2,1	-9,0	1,6	-3,2	1,2
HİNDİSTAN	4,3	3,7	1,3	5,7	6,1
ÇİN	9,1	6,8	7,2	4,3	4,2
JAPONYA	3,9	0,6	1,1	3,3	2,4
ENDONEZYA	7,0	6,4	5,2	6,8	6,6
MISIR	7,4	9,8	11,2	9,5	9,5
İRAN	-0,9	-17,0	-13,1	1,2	-6,0
IRAK	-4,6	6,7	-13,8	-25,0	4,0
NİJERYA	13,0	4,4	-5,9	4,2	3,6
RUSYA	-0,3	-0,6	-1,1	0,9	2,2
AZERBAYCAN	8,8	-13,4	-22,6	-1,1	1,0
KAZAKİSTAN	4,6	4,4	7,4	1,9	2,0
TÜRKMENİSTAN	5,6	-0,1	12,5	4,7	5,6
S. ARABİSTAN	6,7	4,1	-3,2	-3,4	1,4
BAE	3,2	3,8	-1,9	-1,6	1,8
KATAR	22,9	17,8	15,4	15,0	12,0

Kaynak: Birleşmiş Milletler Ulusal Hesaplar Veri Tabanı,

** 2018 yılı verileri Ülke Resmi İstatistik Kurumları*

Alt Yapı Yatırımları Yeniden Canlanmaya Başlıyor

İnşaat harcamaları üç ana alandan oluşmaktadır. Bunlar konut inşaatları, konut dışı bina inşaatları ve alt yapı inşaatlarıdır. Alt yapı inşaatları inşaat sektörü için önemli bir diğer faaliyet alanıdır. Bu alanda özellikle mühendislik anlamında daha yüksek katma değerli projeler yürütülmektedir.

2018 yılında dünyanın en yüksek alt yapı yatırım harcaması yapan ilk 10 ülkenin göstergeleri alt yapı harcamalarının yeniden canlanmakta olduğunu göstermektedir. Çin daha planlı ve uluslararası bağlantıların oluşturulmasına önem veren alt yapı yatırımlarına ağırlık vermeye başlamıştır. ABD'de Trump yönetiminin alt yapı yatırımlarına verdiği özel önem ve öncelik ile birlikte harcamalar artmaktadır. Hindistan alt yapı yatırımlarında en büyük üçüncü ülke konumundadır. Kanada petrol ve doğalgaz yatırımları, Avustralya ise diğer sivil altyapılar harcamaları ile dördüncü ve beşinci sıradadır.

Rusya ve Brezilya enerji ve emtia fiyatlarındaki artışlar ile 2018 yılında alt yapı yatırımlarını canlandırmaya başlamıştır. İngiltere Brexit etkisini azaltmak için alt yapı yatırımlarına devam etmektedir. Endonezya ve Vietnam da ulaştıkları alt yapı yatırım büyüklükleri ile 2018 yılında ilk 10 içinde yer almışlardır.

Tablo.7 Alt Yapı Yatırımları
(Devam Eden Yatırımların Büyüklüğü) Milyar Dolar

SIRA	ÜLKELER	PETROL VE DOĞALGAZ	ENERJİ ÜRETİM İLETİM DAĞITIM	DİĞER SİVİL ALTYAPILAR	TOPLAM ALTYAPI
1	ÇİN	195	696	2.020	2.911
2	ABD	545	457	892	1.894
3	HİNDİSTAN	172	790	813	1.775
4	KANADA	586	115	275	976
5	AVUSTRALYA	242	51	661	954
6	RUSYA	213	122	412	747
7	İNGİLTERE	41	298	333	672
8	BREZİLYA	238	137	199	574
9	ENDONEZYA	177	184	231	592
10	VİETNAM	71	201	215	487

Kaynak: Dünya Bankası, 2019

Gelişen Ülkelerde Kamu Özel Sektör İşbirliği Projeleri Katkısına Devam Ediyor

Artan altyapı ihtiyacını karşılamak ve kalkınmalarını sürdürülebilir kılmak isteyen gelişmekte olan ülkeler, alternatif finansman kaynaklarına erişim amacıyla Kamu Özel İşbirliği (KÖİ) modelini benimsemektedirler. Gelişmekte olan ülkelerdeki KÖİ projelerine dair en kapsamlı verilerin elde edilebileceği kaynak olan Dünya Bankası tarafından, "enerji, ulaşım, telekomünikasyon ve bilişim altyapısı, su ve atık yönetimi ile temiz teknolojiler" alanlarındaki altyapı projeleri değerlendirmeye alınmakta olup, "eğitim, sağlık" gibi sosyal hizmetlere ilişkin proje uygulamaları, KÖİ kapsamına dahil edilmemektedir.

Bu filtreleme sonucu ortaya konulan verilere göre 1990 ile 2018 döneminde gelişmekte olan ülkelerde toplam 6.377 KÖİ projesi gerçekleştirilmiş olup, bu projelerin yatırım tutarları yaklaşık 1,69 trilyon ABD Doları olmuştur.

Özellikle 2000 yılından sonra, dünya genelinde KÖİ modeli ile gerçekleştirilen proje yatırım tutarlarında istikrarlı bir büyüme görülmektedir. Finansal kapanışa ulaşan projelerin

Grafik.6 En Büyük 250 Müteahhitlik Firmasının Yurtdışı İş Hacmi

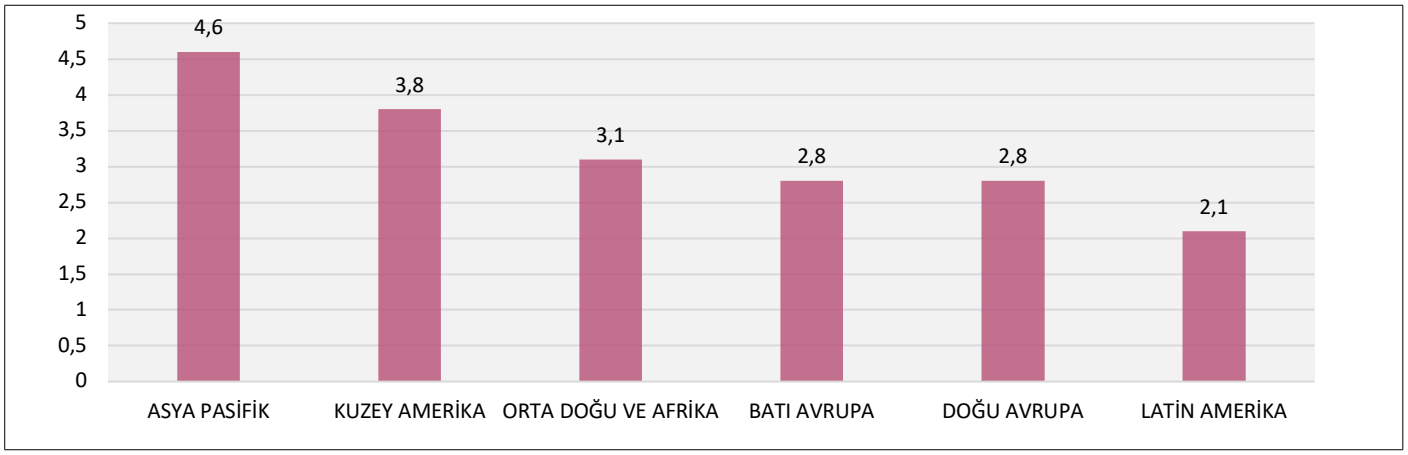

Kaynak: : ENR, The Top 250 International Contractors, 2018

yatırım tutarı 2012 yılında tarihin en yüksek noktasına erişerek, projelerin büyüklüğü 158,1 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılında dünya genelinde finansal kapanışı yapılan KÖİ projelerinin yatırım tutarları önceki yıla göre tutar olarak yüzde 38,4 düşüş göstermiş ve 70,7 milyar dolar olmuştur. 2017 yılında kapanışı yapılan proje sayısı 280'den 309'a yükselmiş, yatırım büyüklüğü ise 70,7 milyar dolardan 93,4 milyar dolara çıkmıştır.

2018 yılında ise kapanışı yapılan proje sayısı 309'dan 335'e yükselmiş, yatırım büyüklüğü ise 93,4 milyar dolardan 90 milyar dolara inmiştir.

2018 yılında kamu özel ortaklığı projelerinde en büyük payı ulaştırma yatırımları almıştır. Ulaştırma sektöründe 54,4 milyar dolar tutarında 139 proje yer almıştır. Enerji projeleri sayısı ise 164 ve toplam tutarları 31,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Su ve atık su, doğalgaz ve iletişim projeleri sayısı 32 ve proje tutarı 4 milyar dolardır.

Tablo.8 Gelişmekte Olan Ülkelerde KOİ Projeleri (Finansal Kapanışı Yapılanlar)

YILLAR	PROJE SAYISI	YATIRIM BÜYÜKLÜĞÜ MİLYAR DOLAR
2010	396	109,2
2011	540	108,8
2012	614	158,1
2013	410	98,1
2014	338	110,4
2015	341	114,7
2016	280	70,7
2017	309	93,4
2018	335	90,0

Kaynak: Dünya Bankası, PPP DATABASE, 2019

Yurtdışı Müteahhitlik Hizmetleri 2017 Yılında Yeniden Yüzde 3,1 Büyüdü

Sınır ötesi müteahhitlik faaliyetlerine ve işlerine ilişkin olarak her yıl 250 büyük firmanın verileri ENR Kurumu tarafından toplulaştırılmaktadır. Her yıl açıklanan veriler yüksek iş hacminin 2015 ve 2016 yıllarında önemli ölçüde gerilediğini göstermektedir. 2015 yılı verilerine göre ilk 250 büyük firmanın üstlendiği sınır ötesi işlerin hacmi bir önceki yıla göre gerilemiş ve 500,1 milyar dolar olarak gerçekleşmişti. 2016 yılında ise üstlenilen iş hacmi daralmaya devam etmiş ve 468,1 milyar dolara inmiştir.

2017 yılında ise yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinde yeniden yüzde 3,1 büyüme yaşanmış ve yurtdışı işlerin toplamı 482,4 milyar dolara yükselmiştir. Ancak zirve yaşanan 2013 yılından yine oldukça uzakta kalınmıştır.

2018 yılı verileri henüz açıklanmamış olmakla birlikte dünya inşaat harcamalarındaki yavaşlamaya ve sınır ötesi iş yapmanın zorlaşmaya başlamasına bağlı olarak 250 büyük firmanın üstlendiği projelerin gerilediği ve 485 milyar dolara indiği öngörülmektedir.

En Büyük Müteahhitlik Firmaları İçinde Çin Liderliği Sürdürmektedir

En büyük 250 müteahhitlik firması içinde 2017 yılı itibarıyla 69 firma sayısı ile en çok Çinli firmalar yer almaktadır. Çinli müteahhit firma sayısı 4 yıl aradan sonra yeniden artmıştır. Çin'de iç pazardaki yavaşlama firmaları dışarıya daha çok itmektedir. Türkiye 46 firma ile yine ikinci sırada yer almaktadır. ABD ise 36 firma ile üçüncü sırada bulunmaktadır. ABD'nin ilk 250 içindeki firma sayısında gerileme yaşanmıştır. ABD firmaları 2017 yılında canlanan iç pazara ağırlık vermiştir. İtalyan firmalarının sayısında da gerileme yaşanmıştır. Hindistan ve Avustralya ilk 10 ülke içine katılmışlardır.

Tablo.9 250 Büyük Müteahhit Firma İçinde Ülkeler

SIRA	ÜLKELER	2013	2014	2015	2016	2017
1	ÇİN	62	65	65	65	69
2	TÜRKİYE	42	43	40	46	46
3	ABD	31	32	38	43	36
4	JAPONYA	14	14	14	13	14
5	İTALYA	16	15	15	14	11
6	GÜNEY KORE	13	12	13	11	11
7	İSPANYA	13	11	11	11	11
8	HİNDİSTAN	5	5	4	5	6
9	ALMANYA	5	4	4	2	4
10	AVUSTRALYA	3	4	3	4	4
	DİĞER	46	46	44	37	38
	TOPLAM	**250**	**250**	**250**	**250**	**250**

Kaynak: ENR, The Top 250 International Contractors, 2018

İlk 250 Firma İçinde En Yüksek İş Hacmini Çin Firmaları Gerçekleştirdi

2017 yılında 250 firmanın üstlendikleri toplam iş hacmi bir önceki yıla göre yüzde 3,1 artmıştır. Buna karşın müteahhitlik firmalarının ve ülkelerin üstlendikleri iş hacimleri farklı eğilimler göstermiştir.

2017 yılında Çinli firmalar üstlendikleri iş hacmini artırmış ve ilk sıradaki yerini korumuştur. İkinci sırada yer alan İspanya'nın aldığı iş hacmi de artış göstermiştir. Fransa, ABD ve Güney Kore müteahhitlerinin aldığı iş hacimlerinde ise gerileme yaşanmıştır. Almanya, Japonya ve İngiltere müteahhitlerinin aldıkları iş hacimleri ise 2016 yılına göre artmıştır. Türkiye ve İtalya müteahhitlerinin aldıkları iş hacimleri de küçülme göstermiştir. Büyüyen pastada rekabet artarken Türk müteahhitlerin iş hacmi sınırlı ölçüde gerilemiştir.

Korumacılık ve Sınır Ötesi Gayrimenkul Satın Almalarında Yavaşlama İnşaat Sektörünü Sınırlamaya Başladı

Dünya gayrimenkul sektöründeki gelişmeler inşaat sektörünü de doğrudan etkilemektedir. Yeni inşaat faaliyetleri ve yeni inşaat başlangıçları gayrimenkul geliştiricilerin yeni projeleri ve talepleri ile şekillenmektedir. Bu çerçevede değerlendirildiğinde 2017 yılında dünya gayrimenkul sektöründe yaşanan gelişmeler inşaat sektörünü desteklemeye başlamıştı.

2018 yılında ise koşullar önemli ölçüde değişmiştir. Özellikle korumacılık eğilimleri, karşılıklı yaptırımlar ve artan jeopolitik riskler ve karşıtlıklar sınır ötesi gayrimenkul satın almalarında keskin düşüşe yol açmıştır. Bu da yeni gayrimenkul projeleri başlangıçlarını ve inşaatlarını olumsuz etkilemeye başlamıştır.

2018 Yılında Gayrimenkul Satın Alma Yatırımları Yüzde 4 Büyüdü

Küresel gayrimenkul yatırımları 2011 yılından itibaren yeniden artmaya başlamıştı. Küresel yatırımlar özelikle 2013 yılında sıçrama göstererek 1,3 trilyon dolar olduktan sonra 2014 yılında da 1,33 trilyon dolar olarak gerçekleşmişti. 2015 yılında küresel gayrimenkul yatırımları yüzde 8,7 büyümüş ve 1,44 trilyon dolara yükselmişti. 2016 yılında bu kez küresel gayrimenkul yatırımları krizden sonra ilk kez yeniden

Grafik.7 En Yüksek İş Hacmine Sahip Ülkeler Milyar Dolar

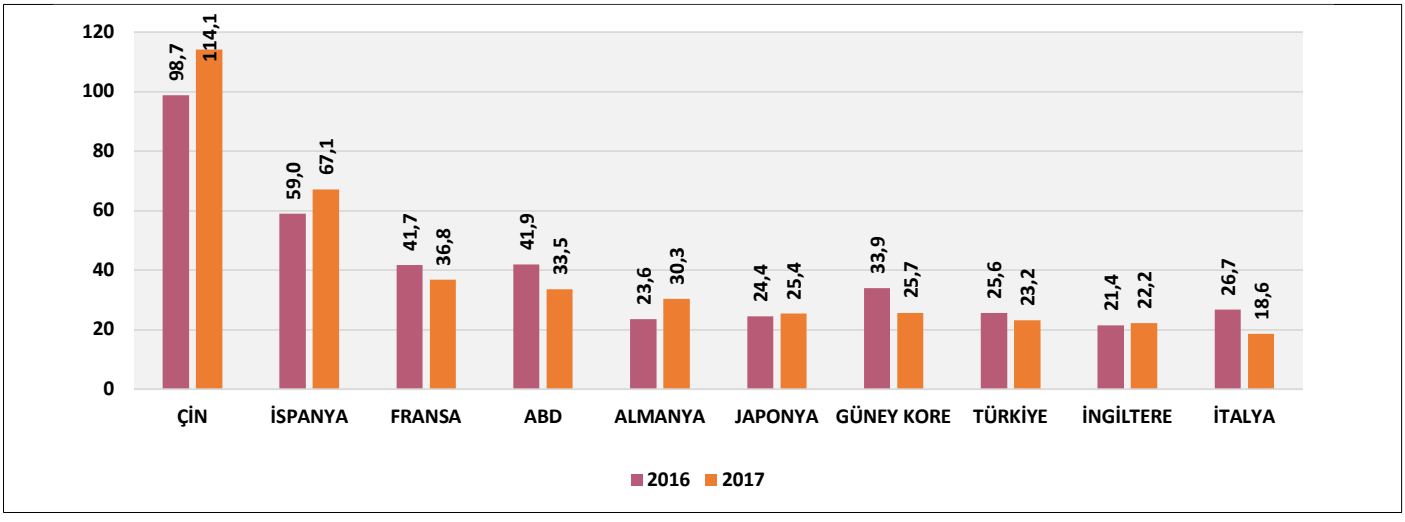

Kaynak: : ENR, The Top 250 International Contractors, 2018

Grafik.8 Küresel Gayrimenkul Yatırımları (Satın Alma) Milyar Dolar

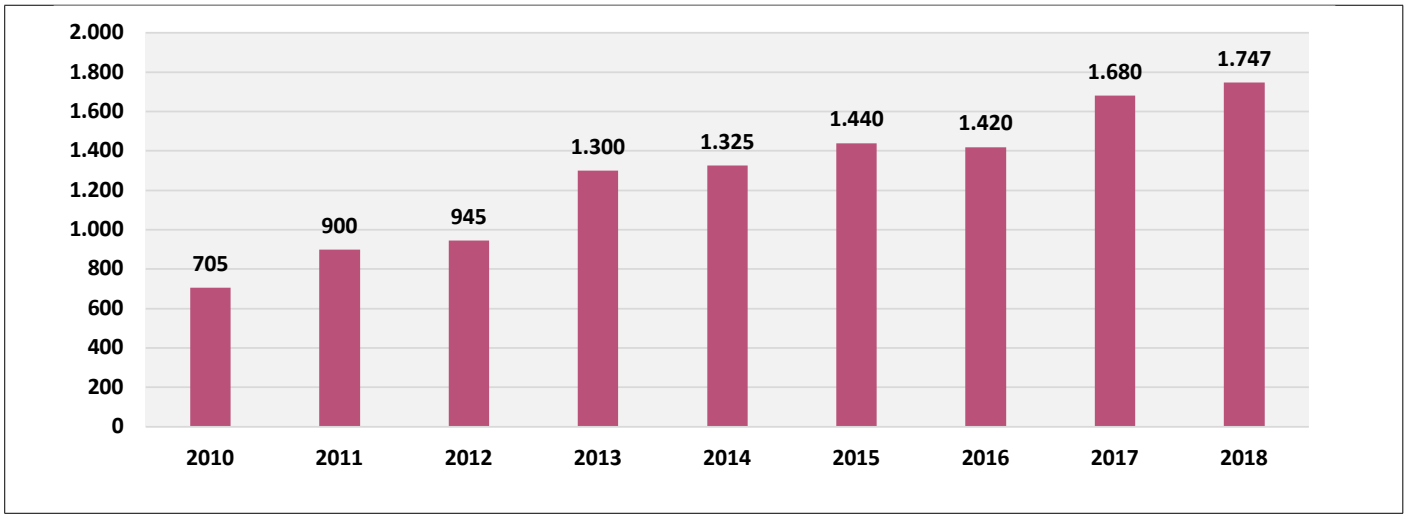

Kaynak: : Cushman Wakefield International Investment Atlas, 2019

gerileyerek 1,42 trilyon dolara inmişti. 2017 yılında küresel gayrimenkul yatırımları yüzde 18,3 ile sıçrama göstermiş ve 1,68 trilyon dolar olarak gerçeklemişti.

2018 yılında ise küresel gayrimenkul yatırımları yüzde 4 artmış ve 1,75 trilyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılındaki bu yavaşlamada öncelikle 2017 hızlı sıçraması sonrası soluklanma etkili olmuştur. Dünya ekonomisinde ivme kaybı gayrimenkul yatırımlarını ve talebini etkilemiştir. 2018 yılında finansman koşulları göreceli olarak elverişli kalmaya devam etmiştir. Bankalar gayrimenkul yatırımlarının finansmanına daha çok katılmayı sürdürmüştür.

Gayrimenkul Satın Alma İşlemlerinde Kuzey Amerika'da Artış Avrupa'da Gerileme

2018 yılında gayrimenkul satın alımları yüzde 4 artarak 1,75 trilyon dolara yükselmiştir. 2018 yılında bölgelerdeki gayrimenkul satın alma yatırımlarında farklı eğilimler ortaya çıkmıştır. En çok satın alım Asya-Pasifik bölgesinde 866,1 milyar dolar ile gerçekleşmiştir. 2018 yılında gayrimenkul satın alımlarında Batı Avrupa'da yüzde 1,8 gerileme, Doğu Avrupa'da ise yüzde 7,8 gerileme yaşanmıştır. En yüksek artış Kuzey Amerika bölgesinde yüzde 11,1 olmuştur. Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgelerinde de gayrimenkul satın alma işlemleri düşmüştür.

Tablo.10 Gayrimenkul Satın Alımları 2018

	SATIN ALMA MİLYAR DOLAR 2017	SATIN ALMA MİLYAR DOLAR 2018	2017/2018 DEĞİŞİM %	2017 PAY %	2018 PAY %
BATI AVRUPA	314,7	308,9	-1,8	18,7	17,7
DOĞU AVRUPA	21,9	20,2	-7,8	1,3	1,2
ORTA DOĞU AFRİKA	4,6	1,8	-60,9	0,3	0,1
LATİN AMERİKA	5,3	2,3	-56,6	0,3	0,1
KUZEY AMERİKA	493,9	548,5	11,1	29,4	31,4
ASYA PASİFİK	839,6	866,1	3,2	50,0	49,6
DÜNYA	1.680,0	1.747,1	4,0	100,0	100,0

Kaynak: Cushman Wakefield International Investment Atlas, 2018, 2019

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2018

II. Bölüm
TÜRKİYE EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ

II.1 TÜRKİYE EKONOMİSİNDE GELİŞMELER VE İNŞAAT SEKTÖRÜNE ETKİLERİ

Türkiye Ekonomisi 2018 Yılında Siyasi, Dış Politik ve Jeopolitik Gelişmelerden Olumsuz Etkilenmiş ve Zayıflamıştır

Türkiye ekonomisi 2018 yılında iki farklı yarı geçirmiştir. 2018 yılının ilk yarısında ekonomide yönetilebilir riskler ile yüzde 6,0'nın üzerinde büyüme sağlanmıştır. Yılın ikinci yarısında ise döviz kurlarındaki sıçrama ile önemli bir bozulma yaşanmıştır. 2016 yılında yaşanan olayların ardından ekonomiye verilen desteklerin etkisi ile 2017 yılında hızlanan ekonomik büyüme 2018 yılının ilk iki çeyreğinde de sürmüştür. Ancak cumhurbaşkanlığı seçimleri ile ortaya çıkan bekle-gör dönemi, sonrasında yeni sisteme geçiş süreci ve en önemlisi de ABD ile yaşanan politik gerginliklerin bir sonucu olarak döviz kurlarında yaşanan sıçramalar başta enflasyon olmak üzere tüm ekonomik göstergeleri ve dengeleri bozmuştur.

Ekonomik büyümenin 2018 yılının ikinci yarısında yavaşlamasına yol açan önemli nedenlerden biri döviz kurları, faizler ve enflasyonda görülen hızlı artışlar ile reel sektörde yaşanan sıkıntılar olmuştur. Reel sektör yaşanan gelişmelerden olumsuz etkilenmiş ve firmaların mali yapılarında bozulmalar ortaya çıkmıştır. Firmalar döviz ve TL cinsi kredilerini geri ödemede sıkıntıyla karşılaşmıştır. Birçok firma konkordato ya da iflas başvurusu yapmak zorunda kalmıştır. Reel kesimde tedarik zinciri bozulmuş, bankalar da geri dönmeyen alacaklardan olumsuz etkilenmeye başlamıştır.

2018 yılında ihracat, ithalat ve dış ticaret açığı iki ayrı eğilim göstermiştir. Yılın ilk yarısında her üçü de birlikte hızlı artış göstermiştir. Yılın ikinci yarısında ise ihracat artışı hızlanarak sürerken ithalat ve dış ticaret açığında döviz kurlarındaki artışlar ve ekonomideki küçülme ile sert bir daralma yaşanmaya başlanmıştır. Turizm gelirlerinde ise önemli artış 2018 yılında da sürmüş ve cari açık geçen yılın altında gerçekleşmiştir. 2018 yılında kamu mali disiplininden bir miktar ödün verilmiş ve bütçe açığı ile borçlanma ihtiyacı artmıştır. Bu da faizler üzerine yukarı yönlü baskı yapmıştır.

Enflasyon ise 2018 yılında sıçrama göstermiştir. Artan döviz kurlarının yarattığı maliyet baskısı ile genişletici politikaların talebi genişletmesi bir araya gelince üretici ve tüketici fiyatlarında hızlı artış yaşanmıştır. Tüketici enflasyonu yıl sonunda yüzde 20,3'e çıkmıştır. Türk Lirası uygulanan ekonomi politikaları ve mevcut risklerin fiyatlanmasının ötesinde Ağustos ayında yurtdışı kaynaklı gelişmeler ile olağanüstü değer kaybetmiştir. Ancak alınan önlemler ile değer kayıplarının önemli bir bölümü geri alınmıştır. Buna rağmen Türk Lirası, dolar ve euro karşısında en düşük değerlerine inmiş ve Türk Lirası kur sepeti yıl genelinde yüzde 40'a yakın değer kaybı göstermiştir. Türk Lirası faizlerde ise son 15 yılın en yüksek kredi ve tahvil faizlerine ulaşılmıştır. Enflasyon beklentilerinin bozulması ile daha yüksek faizler oluşmuştur.

Ekonomideki Mali Bozulmadan En Olumsuz İnşaat Sektörü Etkilendi

İnşaat sektörü 2018 yılı ikinci çeyrek döneminden itibaren genel ekonomik gelişmelerden ayrışmış ve küçülme sürecine girmiştir. Yılın ikinci yarısında ise ekonomide yaşanan mali bozulma en çok inşaat sektörünü olumsuz etkilemiştir. İnşaat sektörü şirketlerinin mali yapıları ve yükselen enflasyon, faizler ve döviz kurlarından etkilenmiştir. Döviz kredileri ile diğer kredilerin ödenmesinde maliyetler artmıştır. Ayrıca yükselen faizler konut ve konut dışı bina talebini de azaltmıştır. Bunlara bağlı olarak inşaat sektörü yılı küçülme ile kapatmıştır.

Tablo.11 Temel Ekonomik Göstergeler (2016-2018)

	2016	2017	2018
GSYH Milyar TL	2.609	3.105	3.701
GSYH Milyar Dolar	863	851	784
Kişi Başına Milli Gelir Dolar	10.815	10.597	9.632
GSYH Büyüme % Sabit Fiyatlarla	3,2	7,4	2,6
+15 Çalışma Çağı Nüfus Bin Kişi	58.720	59.894	60.654
İşgücüne Katılma Oranı %	52,0	52,8	53,2
İstihdam Düzeyi Bin Kişi	27.205	28.189	28.738
İşsiz Sayısı Bin Kişi	3.305	3.454	3.537
İşsizlik Oranı %	10,9	10,9	11,0
İhracat Milyar Dolar	142,61	157,02	167,95
İthalat Milyar Dolar	198,60	233,80	223,05
Dış Ticaret Dengesi Milyar Dolar	-55,99	-76,78	-55,10
İhracat / İthalat %	71,8	67,2	75,3
Dış Ticaret Hacmi / GSYH %	39,5	45,9	49,9
Cari İşlemler Dengesi Milyar Dolar	-33,1	-47,1	-27,2
Cari İşlemler Dengesi / GSYH %	-3,84	-5,54	-3,47
Ham Petrol Fiyatı Brent Dolar/Varil	44,0	54,0	66,0
Enerji İthalatı (27. fasıl) Milyar Dolar	27,2	37,2	43,0
GSYH Deflatörü %	8,10	10,95	16,17
TÜFE Yıl Sonu %	8,53	10,25	20,30
ÜFE Yıl Sonu %	9,95	15,47	33,64
Bütçe Dengesi Milyar TL	-29,9	-47,4	-72,6
Bütçe Dengesi/Milli Gelir %	-1,15	-1,54	-1,96
Dış Borçlar Milyar Dolar	408	453	445
Merkez Bankası Brüt Döviz Rezervleri Milyar Dolar	92,1	88,7	74,1
Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları Milyar Dolar	13,3	11,6	13,2
Sanayi Üretimi Büyüme %	4,2	9,2	1,8
İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı Yıllık Ortalama %	77,4	78,5	76,8
Sabit Sermaye Yatırımları Milyar TL	764,7	931,9	1.098,1
Sabit Sermaye Yatırımları Büyüme %	2,2	7,3	-1,7
Merkez Bankası Ortalama Fonlama Faizi Yıl Sonu %	8,31	12,75	25,50
Sepet Kur Türk Lirası Yıl Sonu %	3,62	4,16	5,67
TL Ticari Kredi Faiz Oranı Yıl Sonu %	13,35	17,00	27,04

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, T.C. Merkez Bankası, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

Grafik.9 Türkiye Ekonomisi Yıllık Büyüme; Yüzde

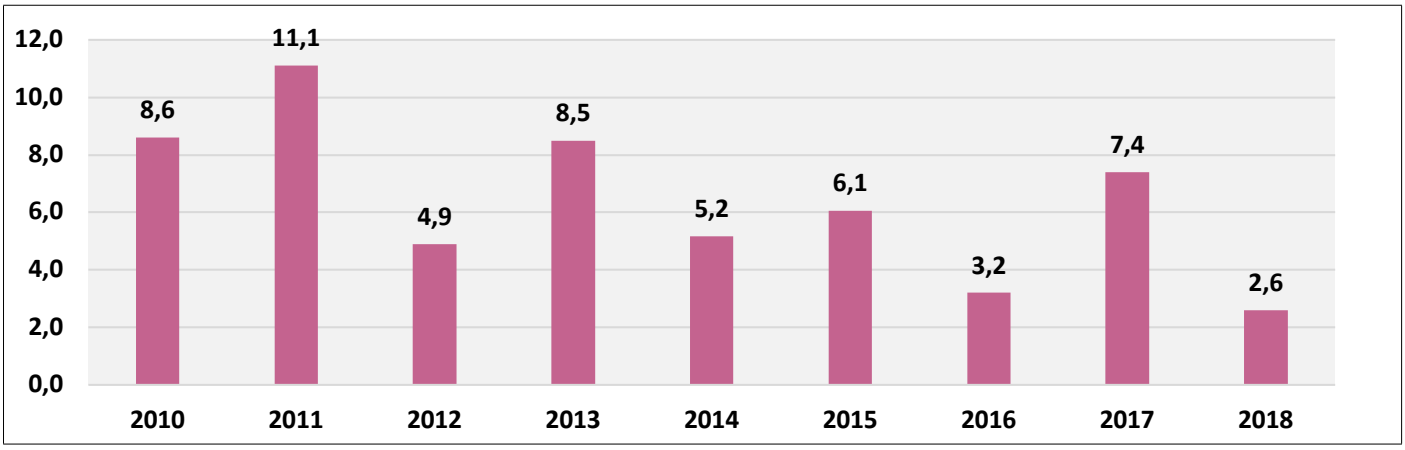

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.10 Türkiye GSYH; Milyar Dolar

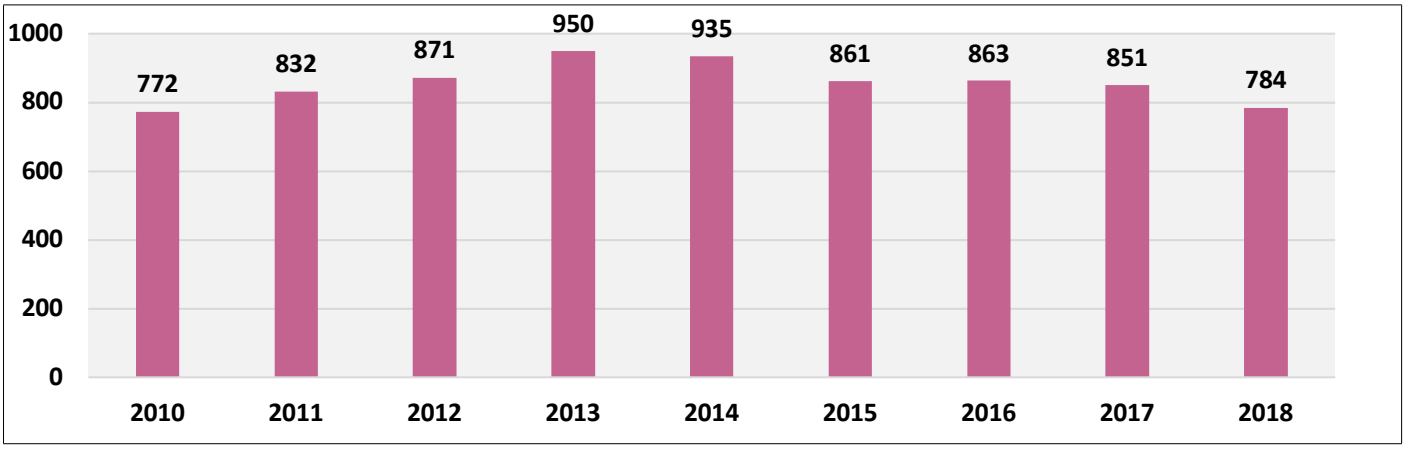

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye Ekonomisi 2018 Yılında Zayıflayarak Yüzde 2,6 Büyüdü

Türkiye ekonomisi 2018 yılında özellikle ikinci yarıda zayıflamış ve yüzde 2,6 büyümüştür. Ekonomiyi canlandırmaya yönelik alınan önlemler ile 2017 yılını yüzde 7,4 büyüme ile kapatan ekonomi 2018 yılında ivme kaybetmiştir. Ekonominin ivme kaybetmesinde siyasi, dış politik ve jeopolitik gelişmeler de etkili olmuştur. Yıl genelinde hane halkı tüketim harcamaları ile kamu harcamaları büyümede etkili olmuştur. İhracat da büyümeye katkı sağlamıştır. Yatırımlar ise yeniden küçülmüştür. Böylece Türkiye ekonomisi 2017 yılındaki yüzde 7,4 büyüme ardından 2018 yılında yüzde 2,6 büyüme sağlamıştır.

2018 Yılında Milli Gelir 784 Milyar Dolara Geriledi

Ekonomideki yavaşlama ve Türk Lirası'nın değer kaybı ile milli gelir 2018 yılında 851 milyar dolardan 784 milyar dolara gerilemiştir. Türk Lirası'nda yaşanan yüzde 40'a yakın değer kaybı nedeniyle dolar cinsinde hesaplanan milli gelir önemli ölçüde azalmıştır. Ekonomik büyümenin de yavaşlaması dolar cinsinden hesaplanan milli gelirin küçülmesine neden olmuştur.

Kişi Başı Milli Gelir On Bin Doların Altına Geriledi

Kişi başı milli gelir 2013 yılından itibaren başladığı gerilemesini 2018 yılında da sürdürmüştür. Yeni milli gelir hesaplaması ile 2013 yılı için 12.480 dolar olarak ölçülen kişi başı milli gelir ardından düşüşe geçmiştir. İzleyen yıllarda sağlanan ekonomik büyümeye rağmen kişi başı gelir dolar cinsinden gerilemektedir. Kişi başı gelirdeki gerilemede nüfus artışı ile Türk Lirası'nın değer kaybı ana belirleyicidir. 2018 yılında kişi başı gelir 9.632 dolara inmiştir. Böylece 2009 yılından sonra kişi başı milli gelir ilk kez 10.000 doların altına inmiştir.

Grafik.11 Türkiye Kişi Başı Milli Gelir; Dolar

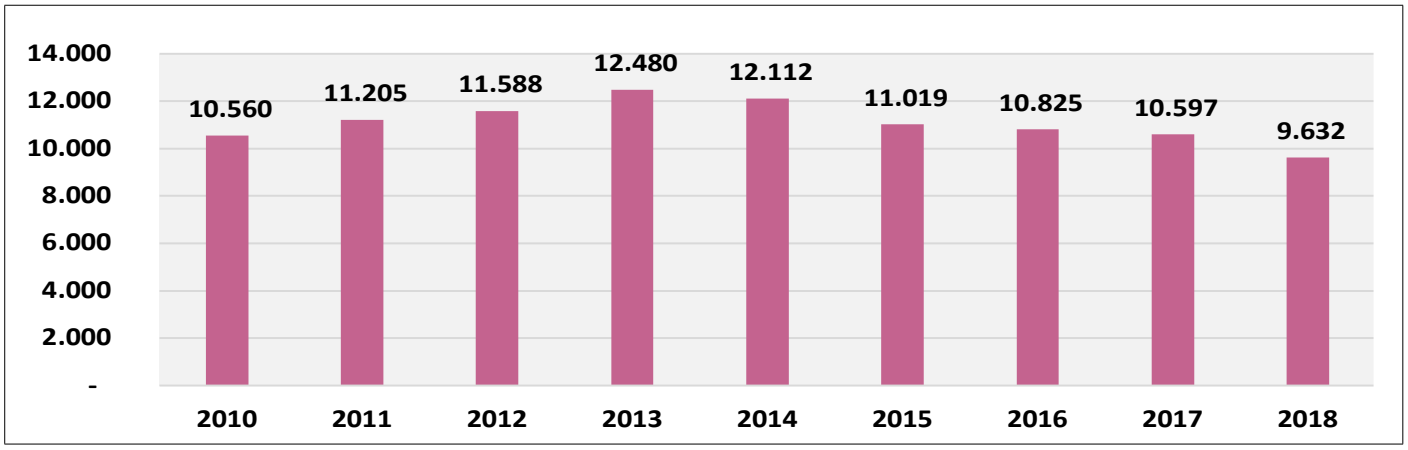

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

2018 Yılında İlave İstihdam 599 Bine Geriledi, İşsizlik Oranı Yükseldi

2018 yılında yılın ikinci yarısında ekonomide yaşana yavaşlama ile istihdam yaratma kapasitesi de sınırlanmıştır. 2018 yılında iş gücüne katılma oranı yüzde 53,2'ye yükselmiştir. İstihdam edilenlerin sayısı ise 599 bin kişi artarak 28,74 milyona yükselmiştir. İlave istihdam edilenler sayısındaki yavaşlama ile işsizlik oranı da yüzde 11'e yükselmiştir. Tarım dışı işsizlik oranı ise yüzde 12,9 olarak gerçekleşmiştir.

Türk Lirası'ndaki Değer Kaybı Tüketici Enflasyonunda Hızlı Artışa Neden Oldu

2018 yılında Türk Lirası'nda yaşanan hızlı değer kaybı tüketici enflasyonun da sıçramaya yol açmıştır. Tüketici enflasyonu 2018 yılına 2017 yılında uygulanan aşırı genişletici politikaların etkisi ile yükseliş eğiliminde girmiştir. Buna bağlı olarak yılın ilk yarısında tüketici enflasyonu yükselme eğilimini sürdürmüştür. Yılın ikinci yarısında ise Türk Lirası'nda yaşanan hızlı değer kaybı ile tüketici fiyatları 2018 yılını yüzde 20,30 seviyesinde kapatmıştır. Böylece tüketici enflasyonu 15 yıl aradan sonra yüzde 20'nin üzerine çıkmıştır.

Kur ve Maliyet Artışları Üretici Fiyatlarında Sıçramaya Yol Açtı

Türk Lirası'nda 2014 yılından itibaren başlayan değer kaybı üreticiler üzerinde maliyet baskısı biriktirmişti. Ancak durağan iç ve dış piyasalar nedeniyle üreticiler bu artışları fiyatlarına yansıtamamıştı. 2017 yılında iç ve dış pazarlardaki canlanma ile üreticiler maliyet baskısı karşısında fiyatlarını kısmen yükseltmişti. 2018 yılında ise Türk Lirası'nda aşırı değer kaybı ve ayrıca enerji ve emtia fiyat artışları ile faizlerdeki artışlar üretici fiyatlarının sıçramasına yol açmıştır. Üretici fiyatları 2018 sonunda yüzde 33,64'e yükselmiştir.

Tablo.12 Temel İşgücü Göstergeleri

Yıllar	15 Ve Daha Yukarı Yaştaki Nüfus Bin Kişi	İşgücü Bin Kişi	İstihdam Edilenler Bin Kişi	İşsiz Bin Kişi	İşgücüne Katılma Oranı %	İşsizlik Oranı %	Tarım Dışı İşsizlik Oranı %
2010	52.904	24.594	21.858	2.737	46,5	11,1	13,7
2011	53.985	25.594	23.266	2.328	47,4	9,1	11,3
2012	54.961	26.141	23.937	2.204	47,6	8,4	10,3
2013	55.982	27.046	24.601	2.445	48,3	9,0	10,9
2014	56.986	28.786	25.933	2.853	50,5	9,9	12,0
2015	57.854	29.678	26.621	3.057	51,3	10,3	12,4
2016	58.720	30.535	27.205	3.330	52,0	10,9	13,0
2017	59.894	31.643	28.189	3.454	52,8	10,9	13,0
2018	60.654	32.274	28.738	3.537	53,2	11,0	12,9

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.12 Tüketici Fiyat Enflasyonu Yıllık ve Yılsonu; Yüzde

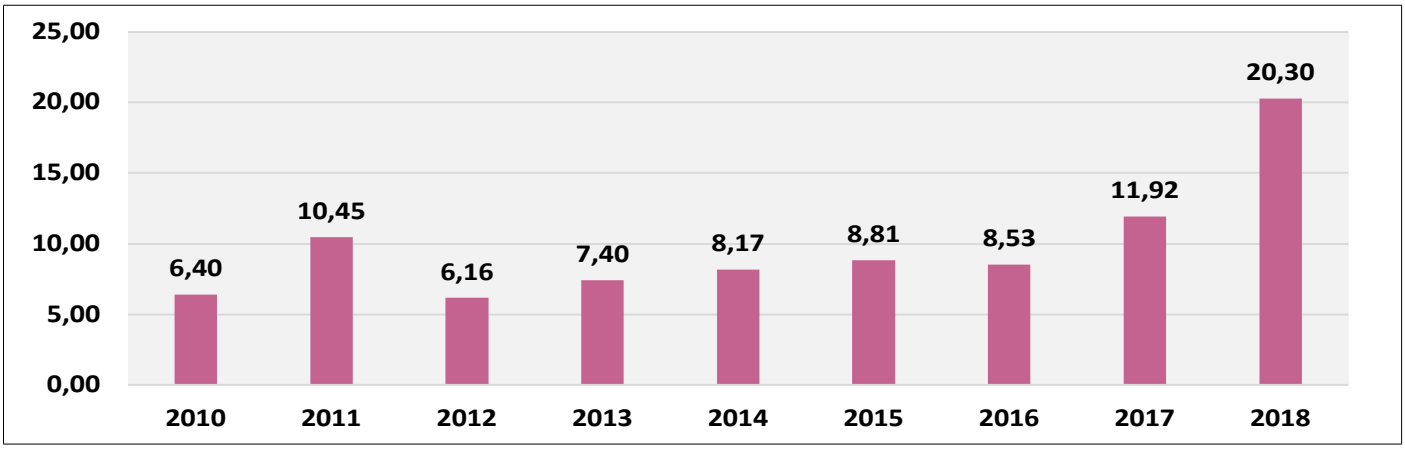

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.13 Üretici Fiyat Enflasyonu Yıllık ve Yılsonu; Yüzde

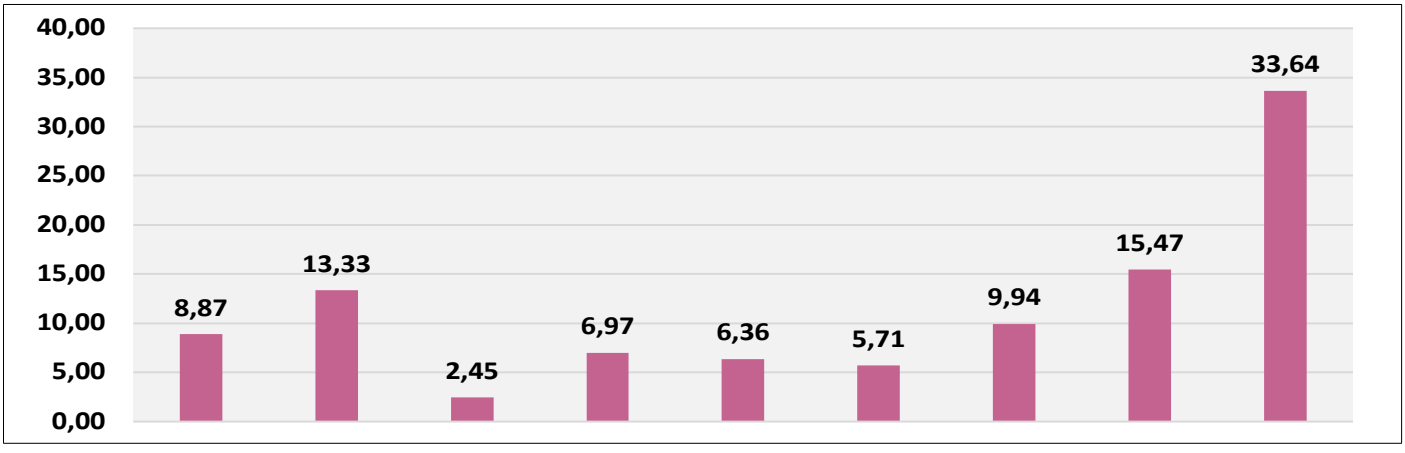

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.14 İhracat ve İthalat; Milyar Dolar

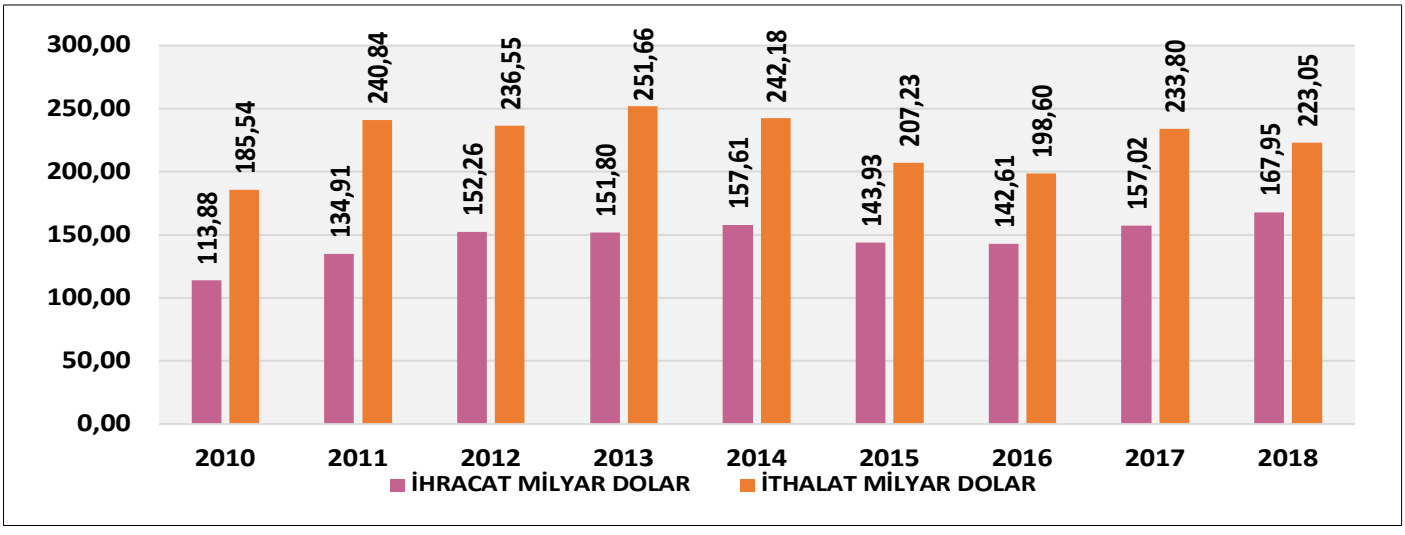

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

2018 Yılında İhracatta Artış İthalatta Gerileme Yaşandı

2018 yılında ihracatta artış, ithalatta ise gerileme yaşanmıştır. İç talepte yılın ikinci yarısında ortaya çıkan gerileme ile üreticiler ihracata daha çok ağırlık vermiş ve ihracat yıl genelinde yüzde 7 artarak 168 milyar dolara yaklaşmıştır. Dünya ekonomisinde ve ihracat pazarlarımızdaki toparlanma ihracat artışımızı desteklemiştir. İthalat ise ekonomideki yavaşlama, Türk Lirası'ndaki değer kaybı ile gerilemiş ve 223 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Dış Ticaret Açığında Hızlı Daralma

Dış ticaret açığı 2018 yılında önemli ölçüde gerilemiş ve 55,1 milyar dolara inmiştir. 2017 yılında hem ekonomik büyümede hızlanma hem de enerji ve emtia fiyatlarındaki artışlar ile 76,78 milyar dolara yükselen dış ticaret açığında önemli bir iyileşme sağlanmıştır. İhracattaki artış dış ticaret açığındaki iyileşmeyi desteklemiştir. Ancak dış ticaretin daralmasında esas etki ithalatta yaşanan düşüş olmuştur. Böylece 2018 yılında ihracatın ithalata oranı da yüzde 75,3'e yükselmiştir.

Ara Malı İthalatında Yüzde 6 Gerileme Yaşandı

İthalat ve dış ticaret açığında yaşanan gerilemede enerji hariç tüm mal gruplarında yaşanan gerileme etkili olmuştur. 2018 yılında özellikle iç talepteki daralma ile sanayinin ara malı ihtiyacı düşmüştür. Böylece ara malı ithalatı 2018 yılında yüzde 6 gerilemiştir. Tüketim malı ithalatı 2018 yılında bir önceki yıla göre yüzde 19,6 ve yatırım malı ithalatı ise yüzde 11,5 gerilemiştir. 2018 yılında sadece enerji ithalatı yükselen enerji fiyatları nedeniyle artmıştır.

Cari İşlemler Açığının Milli Gelire Oranı Yüzde 3,5'e Geriledi

2018 yılında dış ticaret açığındaki gerileme ve hizmet gelirlerindeki artış sonucu cari işlemler açığı yüzde 42,3 geri-leyerek 27,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Cari açığın milli gelire oranı ise yüzde 5,6'dan yüzde 3,5'e inmiştir. Cari açığın milli gelire oranı yüzde 5,0 olan kritik seviyenin altına inmiştir. Ancak cari açıktaki iyileşme daha çok ekonomik büyümenin ivme kaybetmesinden kaynaklanmıştır.

Dış Borçlar 2018 Yılında Geriledi Ancak Milli Gelire Oranı Yükseldi

2018 yılında ekonomide yaşanan yavaşlama ve daralan cari açık sonucu dış borçlanma gereksinimi azalmıştır. Ayrıca 2018 yılının ikinci yarısında yaşanan finansal dalgalanma nedeniyle yurtdışı borçlanma olanakları önemli ölçüde azalmıştır. Buna bağlı olarak brüt dış borç stoku 2018 yılında 11 milyar dolar gerileyerek 445 milyar dolara inmiştir. Dış borçlarda yaşanan gerilemeye karşın dış borçların milli gelire oranı ise 2018 yılında yüzde 56,8'e yükselmiştir. Milli gelirde dolar cinsinden küçülme nedeniyle oran yükselmiştir.

Bütçe Açığı 2018 Yılında Önemli Ölçüde Yükseldi

2018 yılında bütçe açığında önemli bir artış yaşanmıştır. Bütçe açığı 2017 yılında ekonomiye verilen destekler ile ilk kez artış göstermişti. 2018 yılında ise bu kez yine bütçeden ekonomiye verilen desteklerin yanı sıra faizlerdeki ve faiz harcamalarındaki artışın etkisi ile bütçe açığı 72,6 milyar TL'ye kadar yükselmiştir. Bütçe açığının milli gelire oranı ise yüzde 2'ye ulaşmıştır. Bütçe açığının milli gelire oranı 2010 yılından sonra ilk kez yüzde 2 seviyesine çıkmıştır.

Bütçe Açığı Yüzde 51,9 Yükseldi

2018 yılında bütçe açığı yüzde 51,9 artarak 72,6 milyar TL'ye yükselmiştir. Bütçe harcamaları yüzde 22,5 yükselmiştir. Özellikle faiz oranlarındaki artışlar ile faiz harcamaları yüzde 30,5 genişlemiştir. Ekonomideki yavaşlama nedeniyle bütçe gelirlerindeki artış ise yüzde 20,2'de kalmıştır. Faiz dışı fazla ise 1,3 milyar TL ile 2002 yılından sonraki en düşük seviyesine inmiştir. Tüm bu gelişmeler çerçevesinde 2018 kamu mali disiplinine ilişkin endişelerin arttığı bir yıl olmuştur.

Tablo.13 İthalatın Mal Grupları İtibarıyla Dağılımı; Milyar Dolar

YILLAR	YATIRIM MALLARI	ARA MALLARI ENERJİ HARİÇ	ENERJİ	TÜKETİM MALLARI	TOPLAM
2010	28,8	92,9	38,5	25,7	185,5
2011	37,3	119,0	54,1	29,7	240,8
2012	33,9	114,8	60,1	26,7	236,6
2013	36,8	128,6	55,9	30,4	251,7
2014	36,0	122,3	54,9	29,0	242,2
2015	34,9	105,5	37,8	28,6	207,2
2016	35,9	107,1	27,2	28,4	198,6
2017	33,1	135,0	37,2	28,5	233,8
2018	29,3	127,0	43,0	22,9	223,0

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.15 Dış Ticaret Açığı ve İhracatın İthalatı Karşılama Oranı

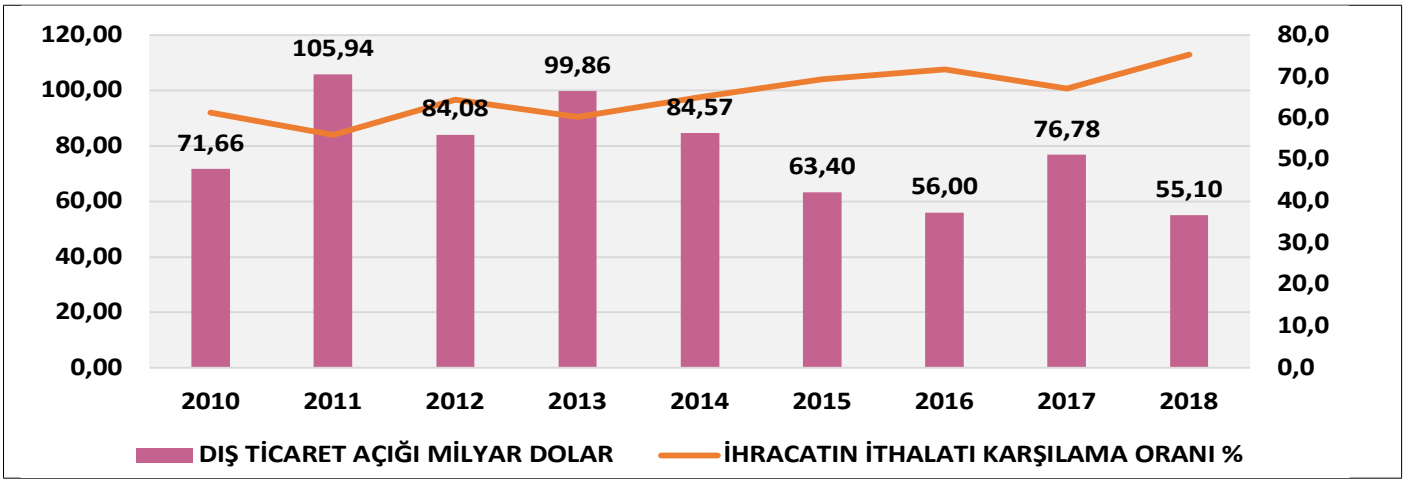

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.16 Cari İşlemler Açığı ve Milli Gelire Oranı

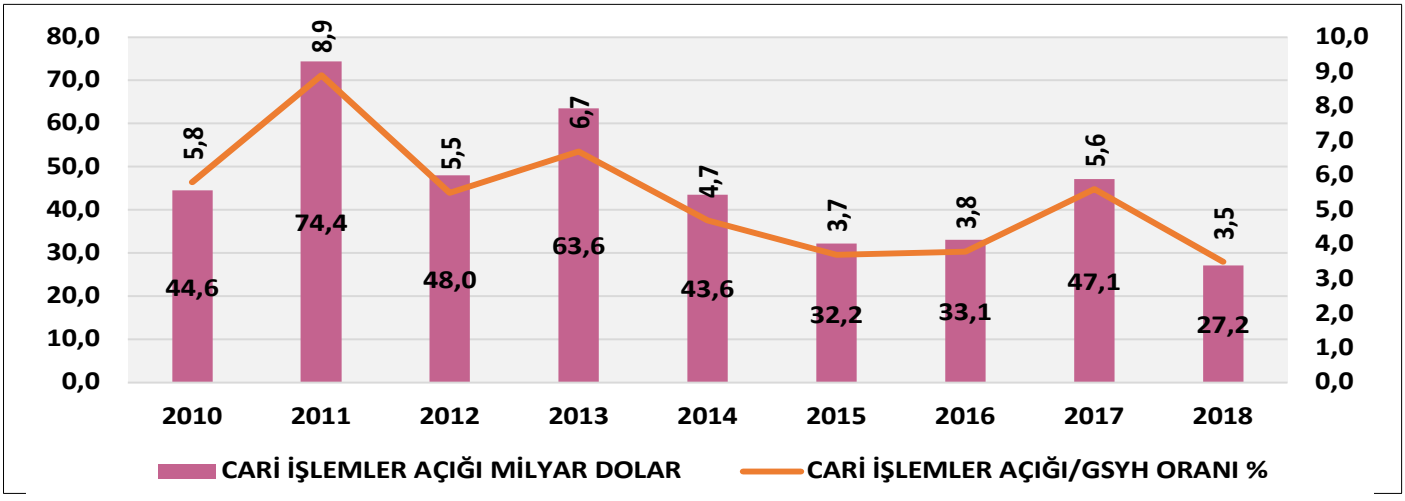

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.17 Dış Borçlar ve Milli Gelire Oranı

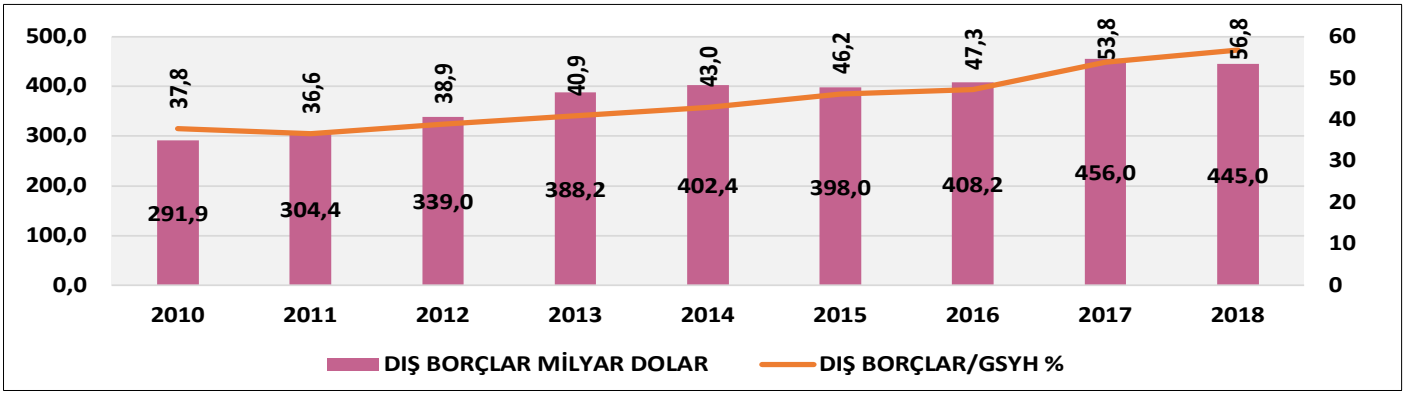

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Tablo.14 Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklükleri; Milyar TL

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bütçe Giderleri	281,9	307,0	353,6	397,4	434,3	491,9	569,1	678,3	830,4
Faiz Giderleri	48,3	42,2	48,4	50,0	49,9	53,0	50,2	56,7	74,0
Bütçe Gelirleri	246,9	288,1	323,2	377,4	411,0	466,7	536,3	630,5	757,8
Vergi Gelirleri	210,6	253,8	278,8	326,2	352,5	407,8	459,0	536,6	621,3
Bütçe Dengesi	-41,3	-18,9	-30,4	-19,9	-23,3	-25,2	-32,9	-47,8	-72,6
Faiz Dışı Denge	7,0	23,3	18,0	30,0	26,6	27,8	17,4	8,9	1,3

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

Sabit Sermaye Yatırımları 2018 Yılında Cari Fiyatlarla Yüzde 18,6 Büyüdü

2018 yılında sabit sermaye yatırımları yüzde 18,6 büyüyerek 1.098 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Ancak sabit sermaye yatırımları enflasyondan arındırıldığında yüzde 1,7 daralmıştır. Sabit sermaye yatırımları reel olarak küçülmüştür. Bu küçülmede iki unsur belirleyici olmuştur. İlk olarak inşaat sektöründeki küçülme ile inşaat yatırımları gerilemiştir. İkinci olarak ise yavaşlayan ekonomi ve artan faiz oranları ile makine ve teçhizat yatırımları da küçülmüştür. Böylece sabit sermaye yatırımlarında reel olarak daralma yaşanmıştır.

Sabit Sermaye Yatırımlarında İnşaat ve Makine Yatırımları Birlikte Yavaşladı

Sabit sermaye yatırımları üç unsurdan oluşmaktadır; inşaat yatırımları, makine ve teçhizat yatırımları ile diğer aktif yatırımları. 2018 yılında sabit sermaye yatırımlarında görülen yavaşlamada inşaat ve makine-teçhizat yatırımları birlikte belirleyici olmuştur. 2018 yılında inşaat yatırımları yüzde 20,7 büyüyerek 646,2 milyar TL'ye ulaşmıştır. Makine ve teçhizat yatırımları ise yüzde 13,8 büyümüş ve 372,0 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Grafik.18 Merkezi Bütçe Açığı ve GSYH Oranı

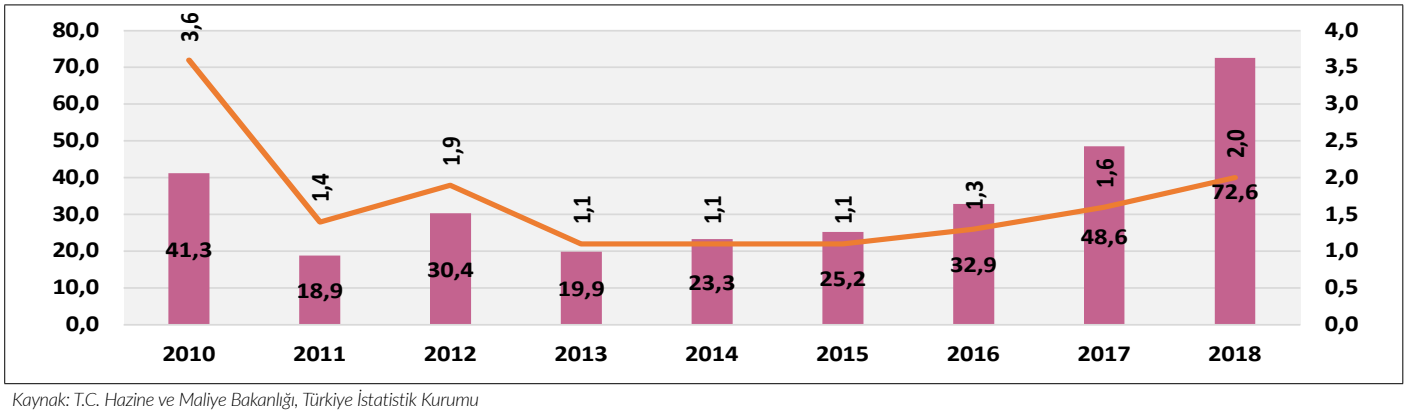

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.19 Sabit Sermaye Yatırımları ve Milli Gelire Oranı

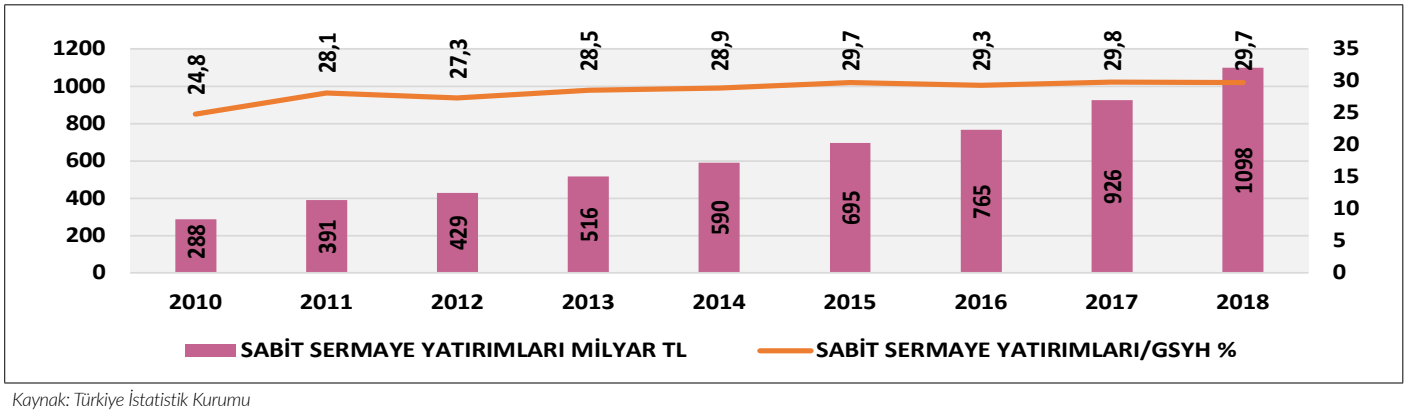

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Tablo.15 Sabit Sermaye Yatırımlarının Dağılımı Cari Fiyatlarla; Milyar TL

YILLAR	İNŞAAT YATIRIMLARI	MAKİNE VE TEÇHİZAT YATIRIMLARI	DİĞER AKTİF YATIRIMLARI	TOPLAM
2010	145,1	114,8	28,6	288,5
2011	198,5	158,3	34,6	391,4
2012	226,0	162,0	40,8	428,8
2013	291,4	182,3	42,5	516,2
2014	338,4	206,4	45,9	590,7
2015	380,2	263,1	51,6	694,8
2016	424,5	283,9	56,3	764,7
2017	533,9	326,9	64,8	925,5
2018	646,2	372,0	79,9	1.098,0

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Sabit Sermaye Yatırımları İçinde En Büyük Payı Konut ve Ulaştırma Yatırımları Aldı

Sabit sermaye yatırımları içinde 2018 yılında en büyük payı yüzde 32,3 ile ulaştırma yatırımları alırken, konut yatırımları yüzde 27,6 payı ile ikinci sırada yer almıştır. Her iki alan da inşaat sektörü için öncelikli alanlardır. Kamu yatırımlarında en yüksek payı yüzde 34,8 ile ulaştırma yatırımları alırken, özel sektörde en yüksek payı yüzde 32,1 ile konut yatırımları almıştır. Özel sektörde ulaştırma yatırımları yüzde 31,9 ve imalat sanayi yatırımları ise yüzde 22,8 pay almıştır.

Sanayi Üretiminde Büyüme Yüzde 1,8 ile Hız Kesti

Sanayi üretimi 2017 yılında yüzde 8,9 ile 2011 yılından sonraki en hızlı büyümesini göstermişti. 2018 yılında ise sanayi üretiminde büyüme hız kesmiş ve yüzde 1,8 olarak gerçekleşmiştir. Sanayi üretimi iç talepte yılın ikinci yarısında yaşanan daralma nedeniyle hız kesmiştir. 2018 yılında özellikle miktar olarak ihracat artışı sürmüştür. Ancak ihracat artışı iç talepteki kayıpları karşılayamamıştır. Böylece 2010 yılından sonraki en yavaş sanayi üretim artışı gerçekleşmiştir.

İmalat Sanayi Ortalama Kapasite Kullanım Oranı 1,7 Puan Geriledi

2018 yılında sanayi üretiminde yaşanan yavaşlama ile imalat sanayinde ortalama kapasite kullanım oranı da 1,7 puan düşerek yüzde 78,5'ten yüzde 76,8'e inmiştir. Birçok sektörde ise bu oran yüzde 75'lerin de altına inmiştir. Kapasite kullanımının düşüşü yeni kapasite yatırımlarının da ötelenmesine neden olmuştur.

Kredi Faizleri 2004 Yılından Sonra İlk Kez Yüzde 20'yi Aştı

2018 yılında TL cinsinden kullanılan ticari kredi faiz oranları 2004 yılından sonra ilk kez yüzde 20 seviyesini aşmış ve yılsonunda yüzde 27,04 olarak gerçekleşmiştir. Yılın ilk yarısındaki sınırlı artış sonrası Ağustos ayından itibaren TL faizlerde sert bir artış yaşanmıştır. Enflasyon döviz kurları ve faiz oranları birlikte hızlı bir yükselme göstermiştir. T.C. Merkez Bankası ise yılın ilk yarısında piyasaları destekleyen bir para politikası uygulamıştır. Yılın ikinci yarısında ise Türk Lirası'ndaki değer kaybı ve enflasyondaki artış nedeniyle T.C. Merkez Bankası sıkı para politikası uygulamaya başlamış ve ortalama fonlama faiz oranı yüzde 25,5'e yükselmiştir.

Tablo.16 Sabit Sermaye Yatırımlarının Sektör Dağılımı Cari Fiyatlarla; Yüzde

Sektörler	2016			2017			2018		
	Kamu	Kamu	Kamu	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam
Tarım	8,6	8,6	8,6	8,9	0,9	2,1	8,4	0,9	2,0
Madencilik	0,8	0,8	0,8	1,0	1,7	1,6	1,8	1,7	1,7
İmalat	0,6	0,6	0,6	0,5	22,6	19,4	0,7	22,8	19,5
Enerji	3,6	3,6	3,6	3,7	1,3	1,6	3,9	1,2	1,6
Ulaştırma	35,3	35,3	35,3	35,9	32,0	32,6	34,8	31,9	32,3
Turizm	0,6	0,6	0,6	0,5	1,8	1,6	0,4	2,0	1,8
Konut	0,9	0,9	0,9	1,3	32,5	28,0	1,4	32,1	27,6
Eğitim	12,0	12,0	12,0	10,8	2,0	3,3	11,1	2,1	3,4
Sağlık	5,4	5,4	5,4	5,3	2,6	3,0	6,4	2,6	3,2
Diğer	32,2	32,2	32,2	32,1	2,6	6,9	31,2	2,7	6,9
TOPLAM	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2019 Yılı Programı

Grafik.20 Sanayi Üretimi Büyüme Yıllık; Yüzde

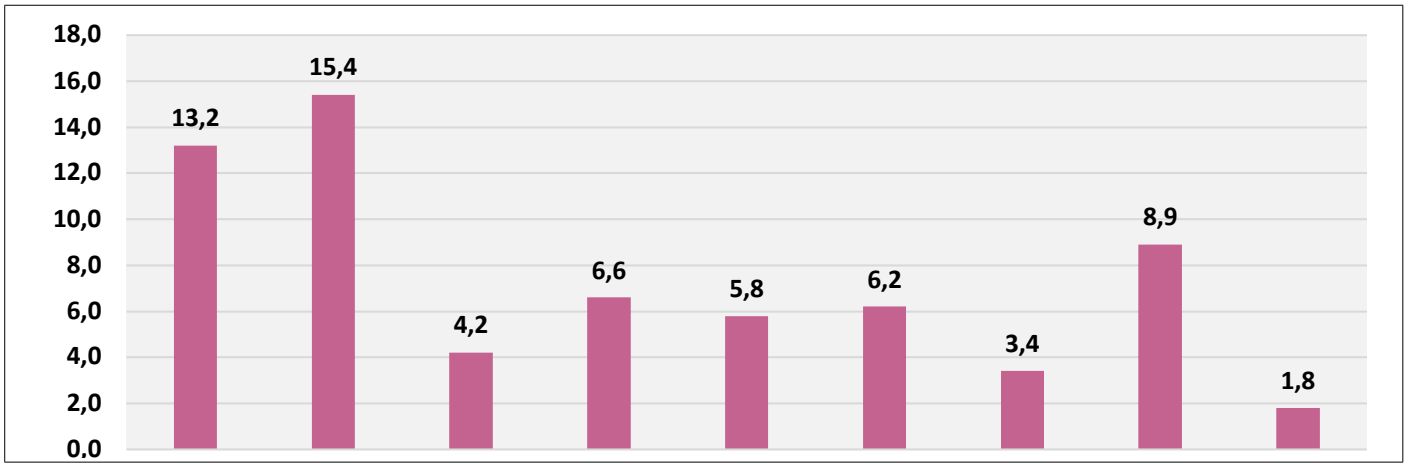

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.21 İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı Yüzde Yıllık Ağırlıklı Ortalama; Yüzde

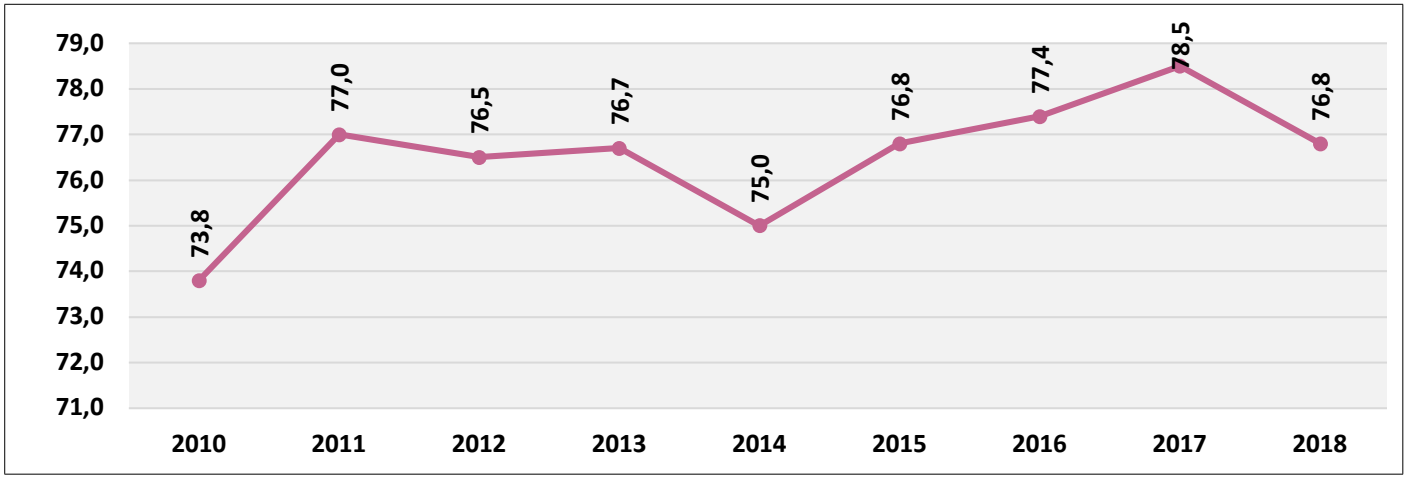

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

Grafik.22 Türk Lirası Faiz Oranları

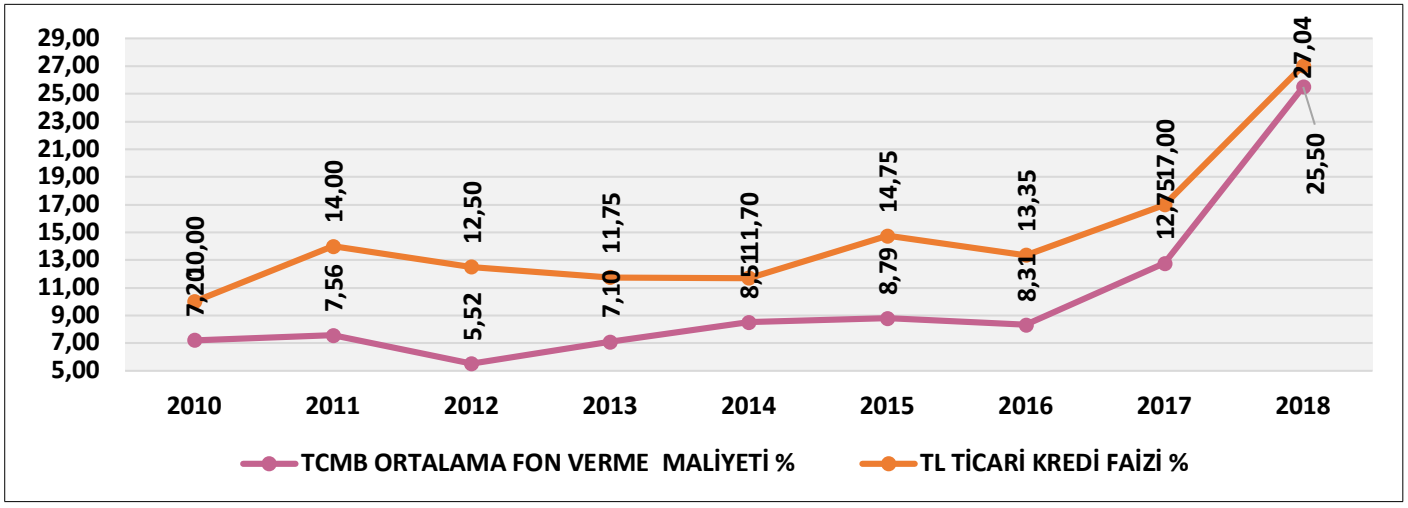

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

Türk Lirası 2018 Yılında Yüzde 36,3 Değer Kaybetti

2016 yılında yaşanan olayların ardından yatırım yapılabilir kredi notunun kaybedilmesi ve ekonomiye ilişkin artan riskler nedeniyle Türk Lirası değer kaybetmeye başlamıştı. Kasım ayında ise ABD'deki başkanlık seçimleri ardından doların son yirmi yılın en değerli seviyesine ulaşması sonucu Türk Lirası'nda değer kaybı hızlanmıştı. 2017 yılının ilk yarısında ise doların kademeli olarak zayıflaması, dünya ekonomisindeki iyileşme ve risk iştahının artması sonucu Türk Lirası 2016 yılı kayıplarının bir bölümünü telafi etmiş ve daha istikrarlı bir seyir izlemişti. Bu seyir Ağustos ayı sonuna kadar sürmüştü. Ekonomide enflasyon ve cari açığın bozulmaya başlaması, Irak ve Suriye'de artan jeopolitik riskler, ABD ve AB ile ilişkilerde yaşanan gerginlik, yurtdışında ortaya çıkan yargılamalar sonucu Türk Lirası 2017 yılının son dört ayı içinde ise yine değer kaybetmişti.

Türk Lirası 2018 yılına da değer kaybı ile başlamıştır. Erken seçim kararı alınması ile siyasi belirsizlikler artmış ve Türk Lirası'nda değer kaybı ikinci çeyrekte ivme kazanmıştır. Seçimler sonrası ise bu kez yeni sisteme geçiş belirsizliği ve dış politik gerginlikler etkili olmaya başlamıştır. ABD ile yaşanan gerginlik Ağustos ayında Türk Lirası'nda hızlı bir değer kaybı sürecine yol açmıştır. Türk Lirası sepet kur Ağustos ayında 7,36 ile en yüksek seviyesine çıkmıştır. Daha sonra merkez bankasının faizleri artırması, alınan diğer önlemler ve ABD ile yaşanan gerginliğin azalması sonucu sepet kur gerilemiş ve yıl sonunda 5,76 seviyesinden kapanmıştır.

Ekonomik Güven 2009 Sonrası En Düşük Seviyesine Geriledi

Ekonomide yılın ikinci yarısında yaşanan gelişmeler ekonomik güvende sert bir gerileme ortaya çıkarmıştır. Öncelikle dış politikada ve jeopolitik alanda yaşanan gerginlikler ekonomide güven kaybına yol açmıştır. Ardından Türk Lirası'nda hızlı değer kaybı ve ekonomideki yavaşama ile güven kaybı da hızlanmıştır. Böylece ekonomik güven 2018 yılını 2009 sonrası en düşük seviyede kapatmıştır.

Grafik.23 Türk Lirası Sepet Kur

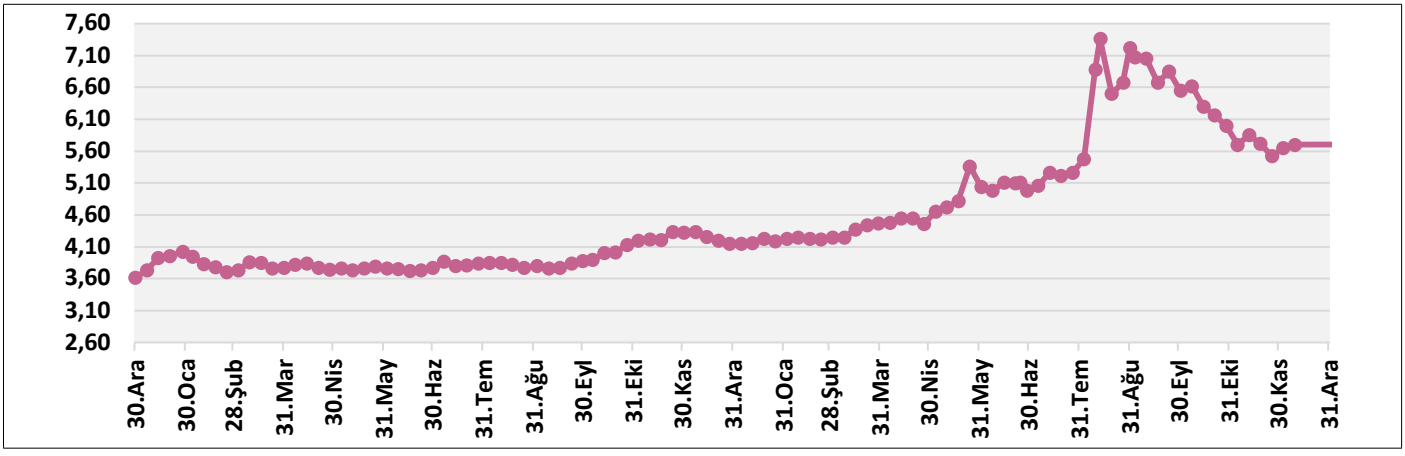

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

Grafik.24 Ekonomik Güven Endeksi 2010=100

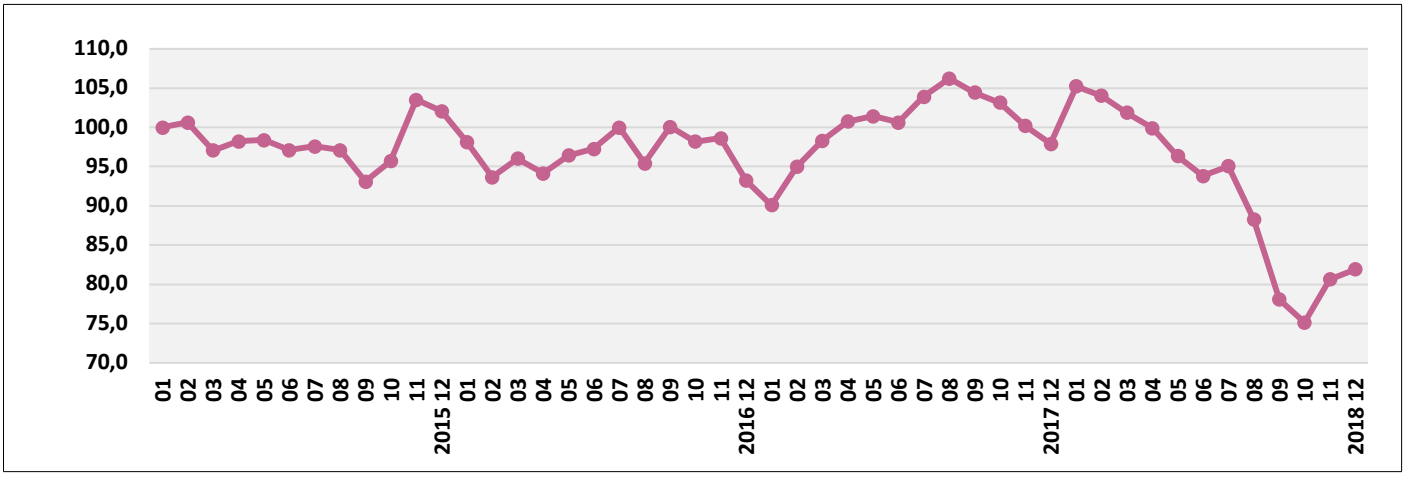

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

II.2 İNŞAAT SEKTÖRÜ

İnşaat Sektörü 2018 Yılını Küçülme ile Kapattı ve Sektörde Yapısal Sorunlar Ortaya Çıktı

İnşaat sektöründe büyüme üçüncü çeyrekten itibaren tersine dönmüş ve sektör 2018 yılında yüzde 1,9 küçülmüştür. Gayrimenkul sektörü ise 2018 yılında yüzde 2,7 büyümüştür. Toplam inşaat harcamaları 2018 yılında 646 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. İnşaat harcamaları 2018 yılında cari fiyatlarla yüzde 20,7 artmıştır.

2018 yılında alınan toplam yapı ruhsatları alan bazında yüzde 48,9 azalarak 143,82 milyon metrekare olmuştur. 2018 yılında alınan konut yapı ruhsatları alan bazında geçen seneye göre yüzde 54,3 düşerek 101,56 milyon metrekare olmuştur. Konut dışı bina yapı ruhsatları ise aynı dönemde yüzde 28,9 azalarak 42,26 milyon metrekare olarak gerçekleşmiştir.

2018 yılında konut satışları 2017 yılına göre yüzde 2,4 düşmüş ve 1.375.398 adet olmuştur. Yabancılara konut satışı ise yüzde 78,4 artarak 39.663 adet olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılında ipotekli konut satışları geçen yıla göre yüzde 41,5 küçülmüş ve 276.820 adet olmuştur. Yeni (birinci el) konut satışı ise yüzde 2,1 düşerek 646.065 adet olarak gerçekleşmiştir.

Yeni konut fiyatları artışı yavaşlamış ve 2018 genelinde yıllık yüzde 3'e gerilemiştir. 2017 yılında ise yıllık artış yüzde 6,9 olarak gerçekleşmişti. Uygulanan konut kampanyaları ve indirimler ile ortalama fiyat artışı yüksek inşaat maliyetleri artışına rağmen yavaşlamıştır.

Konut kredileri 2018 yılında bir önceki yıl göre yüzde 1,6 küçülmüştür. Konut kredisi aylık ortalama faiz oranı ise 2017 yılında yüzde 1,03 iken 2018 yılında ortalama yüzde 1,75'e yükselmiştir.

İnşaat işgücü maliyetleri ise 2018 yılında yüzde 17,43 artmıştır. 2017 yılında artış yüzde 13,70 olarak gerçekleşmişti. Yabancıların gayrimenkul alımları 2018 yılında 27,6 artarak 5,92 milyar dolara yükselmiştir.

Yurtdışı müteahhitlik hizmetleri 2018 yılında toparlanma göstermiştir. 2018 yılında alınan proje tutarı 19,4 milyar dolar, proje adedi ise 261'dir. 2017 yılında alınan proje tutarı 14,86 milyar dolar, proje adedi ise 275'tir. Proje tutarında artış yüzde 28,2 olarak gerçekleşmiştir.

İnşaat sektöründe 2018 yılında önemli yapısal sorunlar ortaya çıkmıştır. Yapısal sorunların büyük bölümü mali yapı kaynaklı gerçekleşmiştir. Öncelikle talepteki ve satışlardaki gerileme ile nakit akışlarında daralma başlamıştır. İkinci olarak mevcut banka kredi borçlarının geri ödenmesinde yüksek döviz kurları ve faizler nedeniyle sıkışıklıklar yaşanmaktadır. Üçüncü olarak yeni banka kredilerinin kullanımı çok sınırlı olarak gerçekleşmektedir. Ve son olarak artan inşaat maliyetleri nedeniyle işletme sermayesi ihtiyacı yükselmiştir. Müteahhitlerin bu mali sorunları inşaat sektöründe yapısal sorunlar yaratmaktadır. İnşaat sektöründe kalıcı iyileşme için mali sorunların çözülmesi gerekmektedir.

Tablo.17 İnşaat Sektörü Temel Göstergeler

GÖSTERGELER	2017	2018	DEĞİŞİM %
TÜRKİYE EKONOMİSİ BÜYÜME %	7,4	2,6	-
İNŞAAT SEKTÖRÜ İSTİHDAM BİN KİŞİ	2.095	1.983	-5,3
İNŞAAT SEKTÖRÜ BÜYÜME %	9,0	-1,9	-
GAYRİMENKUL SEKTÖRÜ BÜYÜME %	2,5	2,7	-
TOPLAM İNŞAAT HARCAMALARI MİLYAR TL	535	646	20,7
ALINAN KONUT YAPI RUHSATI MİLYON m^2	222,31	101,56	-54,3
ALINAN KONUT DIŞI BİNA YAPI RUHSATI MİLYON m^2	59,40	42,26	-28,9
ALINAN TOPLAM YAPI RUHSATI MİLYON m^2	281,71	143,82	-48,9
ALINAN KONUT YAPI İZİNLERİ MİLYON m^2	121,84	133,31	9,4
ALINAN KONUT DIŞI BİNA YAPI İZİNLERİ MİLYON m^2	39,91	36,63	-8,2
ALINAN TOPLAM YAPI İZİNLERİ MİLYON m^2	161,75	169,94	5,1
KONUT SATIŞI ADET	1.409.314	1.375.398	-2,4
KONUT SATIŞI ADET İPOTEKLİ	473.099	276.820	-41,5
KONUT SATIŞI ADET YENİ KONUT	659.698	646.065	-2,1
YABANCILARA KONUT SATIŞI ADET	22.234	39.663	78,4
YENİ KONUT FİYAT ARTIŞI YILLIK %	6,9	3,0	-
KONUT KREDİLERİ HACMİ MİLYAR TL	191,4	188,03	-1,6
KONUT KREDİSİ FAİZ ORANLARI % AYLIK ORTALAMA	1,03	1,75	-
İNŞAAT MALZEMELERİ İHRACATI MİLYAR DOLAR	18,43	21,58	17,1
İNŞAAT MALZEMELERİ İTHALATI MİLYAR DOLAR	9,05	8,10	-10,5
İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİ ÜRETİMİ BÜYÜME %	6,4	-2,0	-
İNŞAAT MALZEMELERİ İÇ PAZARI MİLYAR TL	348	420	20,7
BİNA İNŞAAT MALİYETLERİ YILLIK ARTIŞI %	15,83	26,26	-
BİNA İNŞAAT MALZEME FİYATLARI YILLIK ARTIŞI %	17,05	30,21	-
BİNA İNŞAAT İŞÇİLİK MALİYETİ YILLIK ARTIŞI %	13,70	17,43	-
YABANCILARIN GAYRİMENKUL ALIMI MİLYON DOLAR	4,64	5,92	27,6
YURTDIŞI MÜTEAHHİTLİK İŞLERİ MİLYAR DOLAR	14,86	19,40	28,2
YURTDIŞI MÜTEAHHİTLİK İŞLERİ PROJE ADET	275	261	-5,1

İnşaat Sektörü 2018 Yılında Yüzde 1,9 Küçüldü

İnşaat sektörü 2018 yılında yüzde 1,9 küçülmüştür. Böylece sektörde 2009 yılından sonra ilk kez küçülme yaşanmıştır. Yılın ikinci yarısında ortaya çıkan ekonomik yavaşlama ve finansal dalgalanmalar en çok inşaat sektörünü etkilemiştir. İnşaat sektöründe hem müteahhitlik kesiminin mali yapısı hem de piyasalardaki arz/talep ve fiyat dengesi bozulmuştur. Buna bağlı olarak inşaat sektörü 9 yıl aradan sonra yeniden küçülmüştür.

İnşaat Sektöründe Büyüme İkinci Çeyrekten İtibaren İvme Kaybetti

İnşaat sektörü 2018 yılında ikinci çeyrekten itibaren ivme kaybetmeye başlamıştır. 2017 yılındaki hızlı çeyrek büyümeler sonrası 2018 yılı ilk çeyreğinde de yüzde 8 büyüme gerçekleşmiştir. Ancak sektörde mali yapıların bozulması ile ikinci çeyrekte büyüme yüzde 1,5'e inmiştir. Üçüncü ve dördüncü çeyreklerde ise yüksek küçülmeler yaşanmıştır. İnşaat sektörü üçüncü çeyrekte yüzde 5,6 ve dördüncü çeyrekte yüzde 8,7 küçülmüştür. Böylece sektör yılın ikinci yarısında yüzde 7,1 küçülmüştür.

İnşaat Harcamaları 2018 Yılında 646,2 Milyar TL'ye Ulaştı

2018 yılında inşaat harcamaları cari fiyatlarla yüzde 20,7 büyüyerek 646,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. İnşaat harcamaları nominal olarak önemli bir gelişme göstermiştir. Ancak bu genişleme büyük ölçüde enflasyondan ve inşaat maliyetlerindeki artıştan kaynaklanmıştır. İnşaat harcamaları enflasyondan arındırıldığında reel olarak büyümemiştir.

İnşaat Harcamaları Yılın İkinci Yarısında Zayıfladı

2018 yılında inşaat harcamaları çeyrek dönemler itibarıyla dalgalanma göstermiştir. Yılın ilk ve özellikle ikinci çeyreğinde inşaat harcamalarında önemli artışlar yaşanmıştır. Ancak yılın üçüncü ve dördüncü çeyreklerinde ise inşaat harcamaları gerileme eğilimine girmiştir. Yılın ikinci yarısındaki gerileme sektördeki yapısal sorunlardan ve talepteki daralmadan kaynaklanmıştır. Ayrıca inşaat maliyetlerinde yaşanan sert artışlar da olumsuz etkilemiştir.

İnşaat Sektörü ile GSYİH Büyümesi 2018 Yılında Ayrıştı

İnşaat sektörü ile GSYİH büyümesi arasında 2018 yılında yeniden bir ayrışma ortaya çıkmıştır. İnşaat sektörü 2016 ve 2017 yılında GSYİH büyümesi üzerinde performans göstermiştir. 2018 yılında ise ekonomide yavaşlama ortaya çıkmış ve ekonomi yüzde 2,6 büyümüştür. İnşaat sektörü ise 2018 yılında yüzde 1,9 küçülmüştür. İnşaat sektörü ile GSYİH büyümesi arasında ortaya çıkan bu ayrışma inşaat sektörünün kendi iç sorunlarından kaynaklanmaktadır.

İnşaat Sektörünün Milli Gelir İçinde Payı 7,2'ye Geriledi

2010 yılından itibaren inşaat sektörünün milli gelir içindeki payı artış göstermişken ilk kez 2018 yılında payda önemli bir düşüş yaşanmıştır. Ekonomi büyürken inşaat sektöründe yaşanan küçülme ile inşaat sektörünün GSYH içindeki payı 1,4 puan düşmüş ve yüzde 7,2'ye inmiştir. Böylece 2011 yılındaki paya geri dönülmüştür.

İnşaat Harcamalarının Sabit Sermaye Yatırımları İçinde Payı Yüzde 58,8'e Yükseldi

İnşaat harcamalarının toplam sabit sermaye yatırımları içinden aldığı pay 2018 yılında 1,1 puan artarak yüzde 58,8'e yükselmiştir. İnşaat harcamalarının toplam sabit sermaye yatırımları içindeki payı 2015 ve 2016 yıllarında geriledikten sonra 2017 yılında tekrar artmıştı. Artış 2018 yılında da sürmüştür. Sabit sermaye yatırımları içinde en yüksek payı alan inşaat harcamalarının 2018 yılı performansı daha çok diğer sabit sermaye yatırımları harcamalarının küçülmesinden ve pay kayıplarından ortaya çıkmıştır.

Bina İnşaat Maliyetleri 2018 Yılında Yüzde 25,7 Yükseldi

2018 yılında üretici fiyatlarında, döviz kurlarında ve emtia fiyatlarında önemli artışlar yaşanmıştır. Bu artışlar inşaat sektöründe de etkili olmuş ve bina inşaat maliyetleri 2018 yılında yüzde 25,7 yükselmiştir. Bu artış 2010 yılından sonraki dönemde yaşanan en yüksek artış olmuştur. Bina inşaat maliyetlerini oluşturan işgücü maliyetleri 2018 yılında yüzde 17,45 artış göstermiştir. İnşaat malzemeleri maliyetleri ise yüzde 29,2 artmıştır. İnşaat malzemelerindeki artış başta metaller olmak üzere emtia fiyatlarındaki sıçramadan kaynaklanmıştır.

İnşaat Sektöründe Ortalama İstihdam 2018 Yılında 2 Milyonun Altına Geriledi

İnşaat sektöründe istihdam 2008 yılından sonra sürekli ve kademeli bir artış göstermiş, 2018 yılında ise ilk kez gerilemiştir. İnşaat sektöründe ortalama istihdam 2017 yılında 2.095 bin kişiye ulaşmış ve sektörde yıllık ortalama istihdam ilk kez 2 milyonu aşmıştı. 2018 yılında ise inşaat sektöründe istihdam 112 bin kişi gerilemiş ve 1,98 milyon kişi olarak gerçekleşmiştir. İnşaat sektörünün toplam istihdam içindeki payı da yüzde 7,4'ten yüzde 6,9'a inmiştir. İstihdam göstergesi inşaat sektöründe 2018 yılında yaşanan küçülmeyi de yansıtmaktadır.

Grafik.25 İnşaat Sektörü Büyüme Yıllık; Yüzde

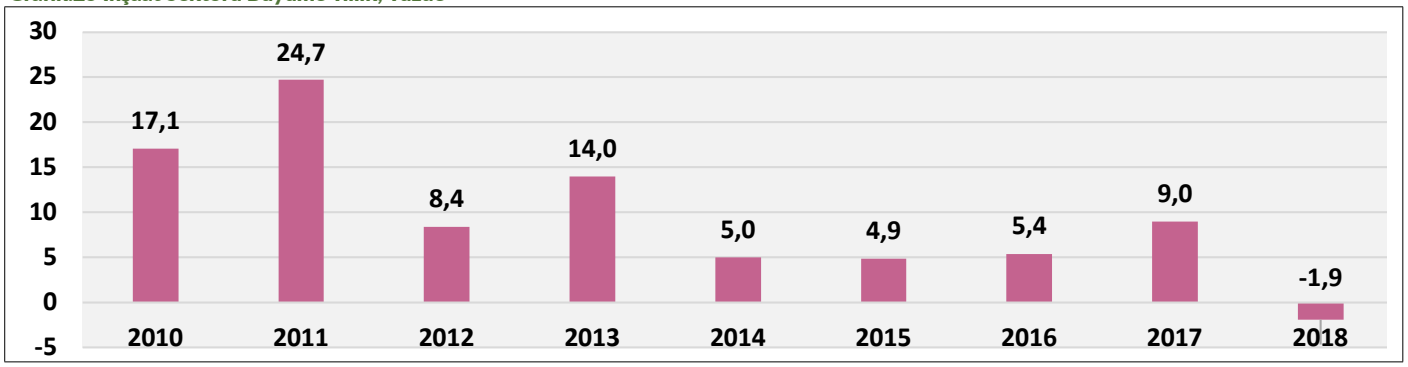

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.26 İnşaat Sektörü Büyüme Çeyrek Dönem; Yüzde

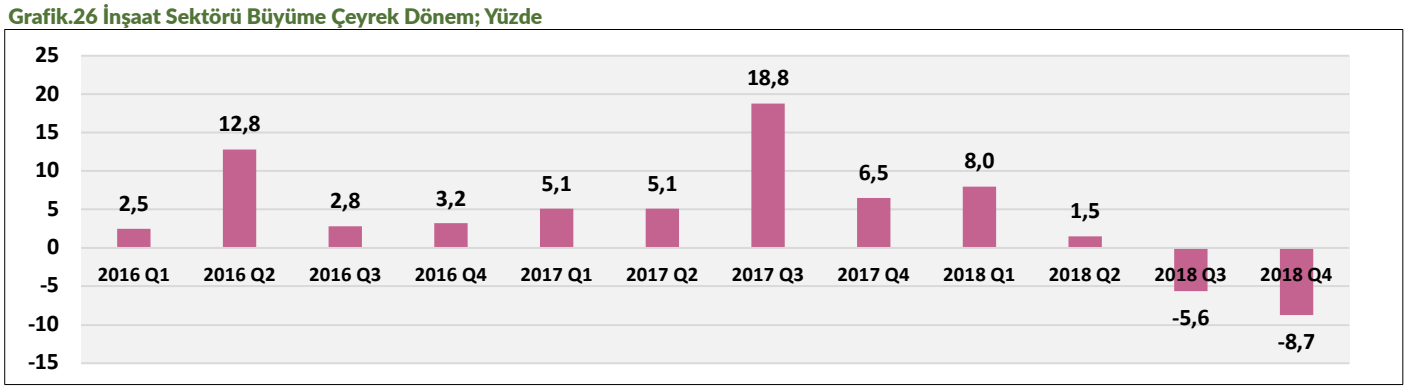

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.27 İnşaat Harcamaları Yıllık; Milyar TL

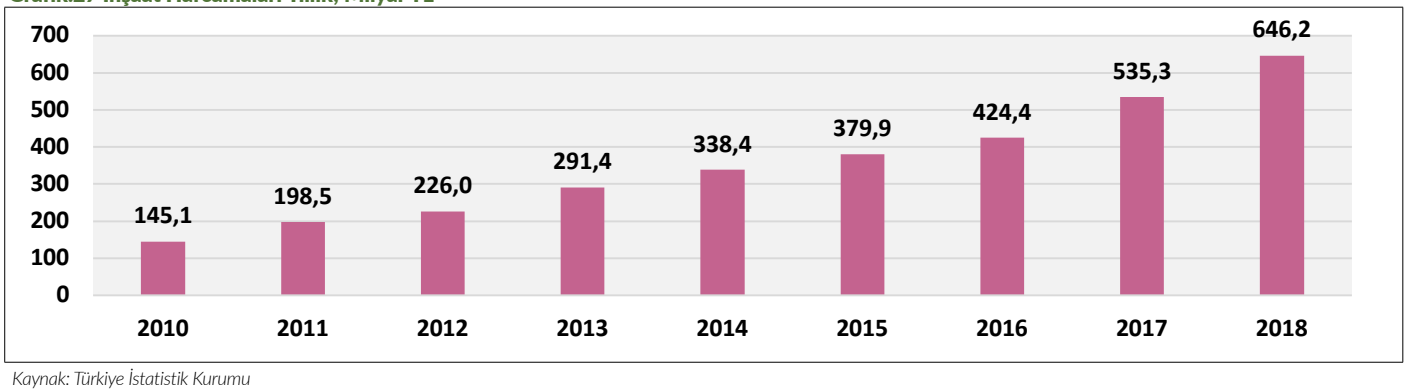

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.28 İnşaat Harcamaları Çeyrek Dönem; Milyar TL

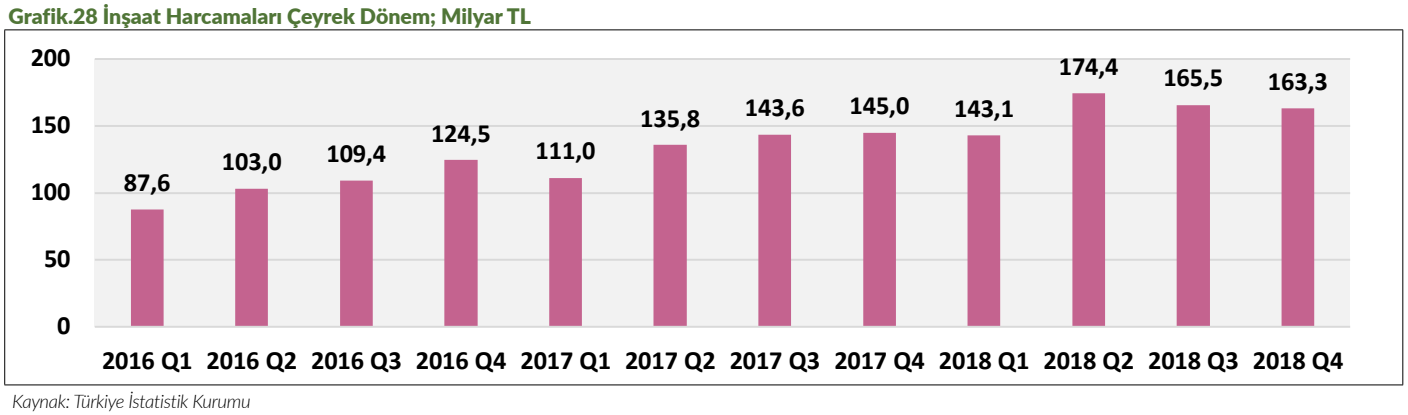

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.29 İnşaat Sektörü ve Ekonomik Büyüme İlişkisi

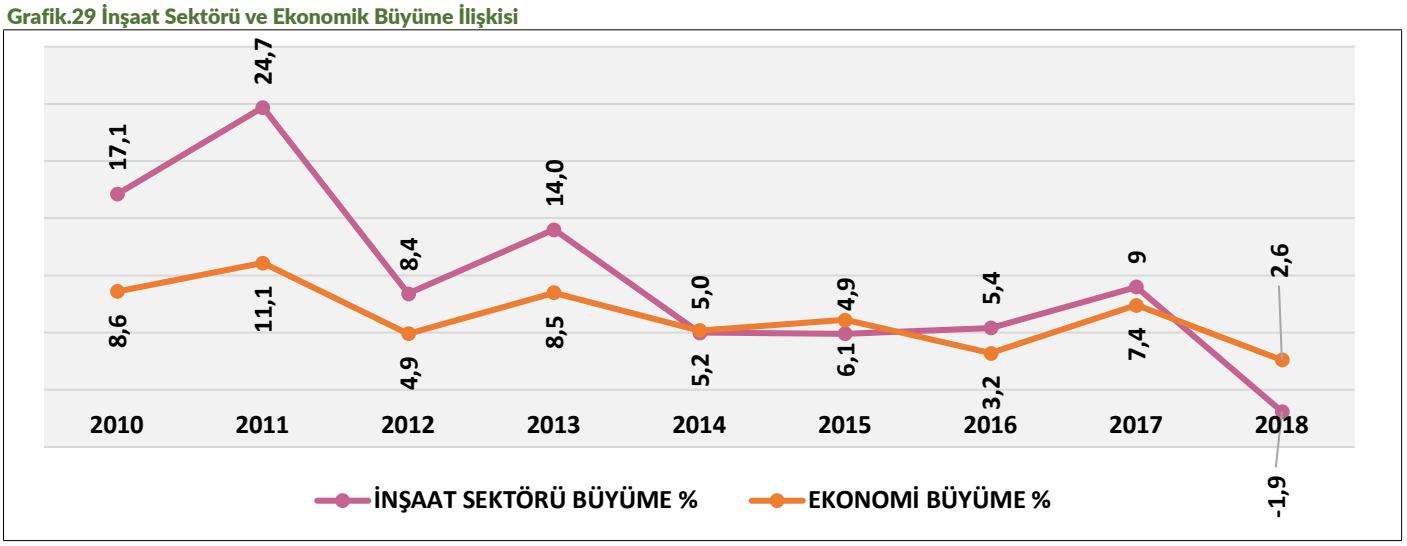

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.30 İnşaat Sektörünün GSYH İçinde Payı; Yüzde

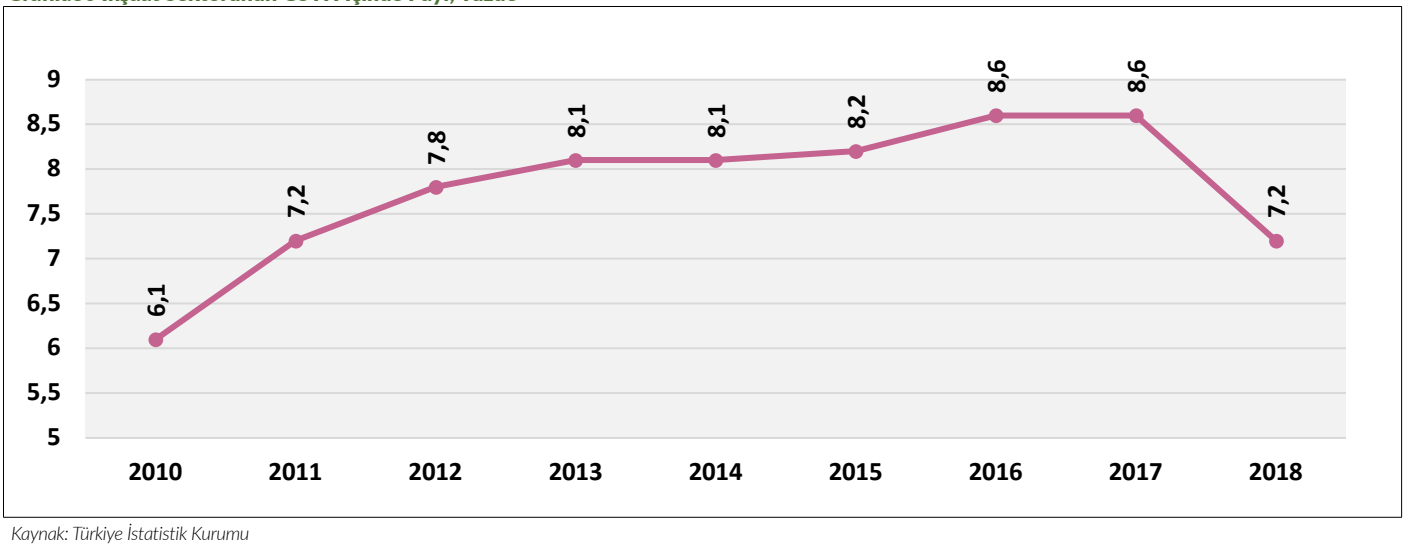

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.31 İnşaat Harcamalarının Sabit Sermaye Yatırımları İçinde Payı; Yüzde

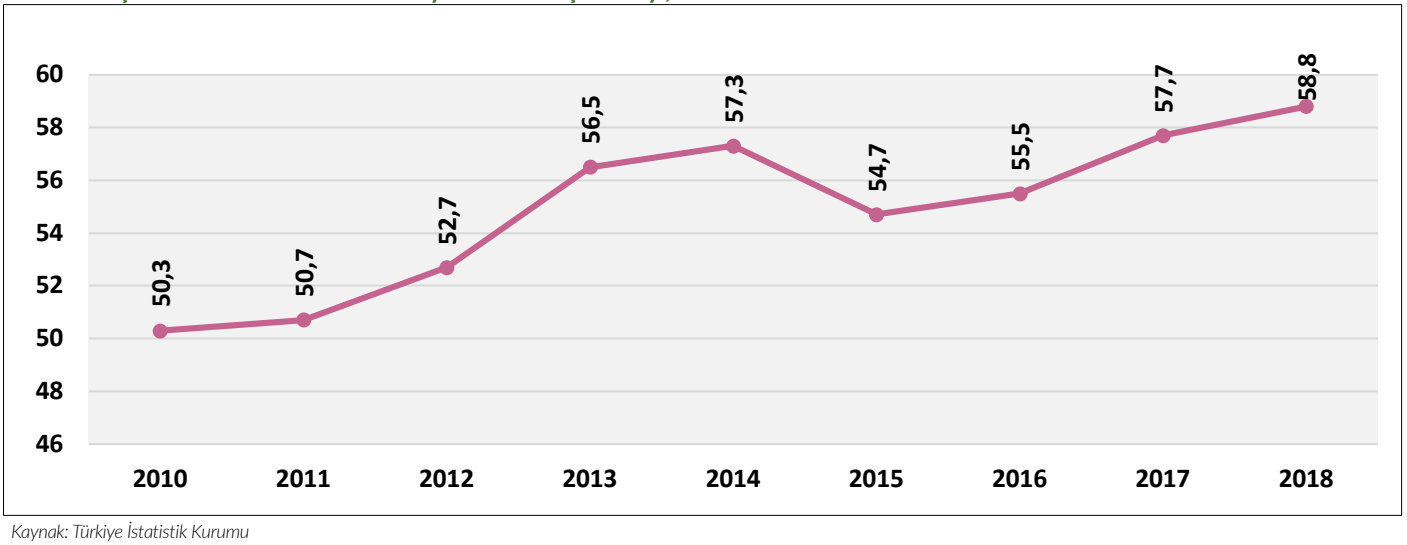

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.32 Bina İnşaat Maliyet Endeksi 2005=100

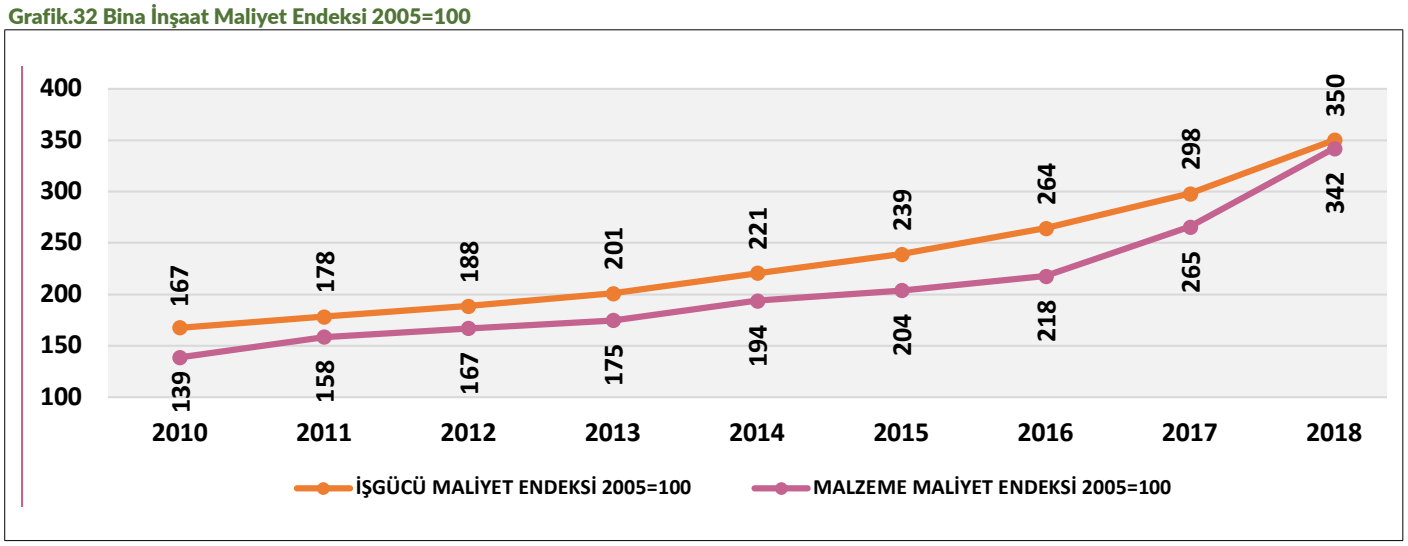

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.33 İnşaat Sektöründe İstihdam

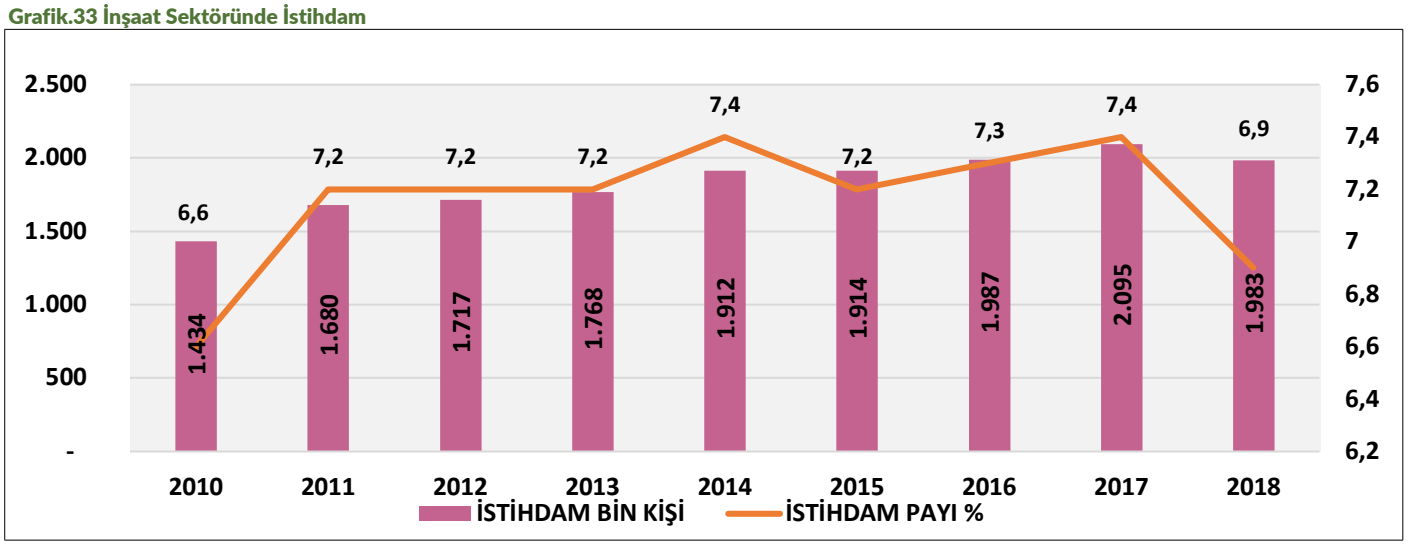

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.34 İnşaat Sektörü Güven Endeksi 2010=100

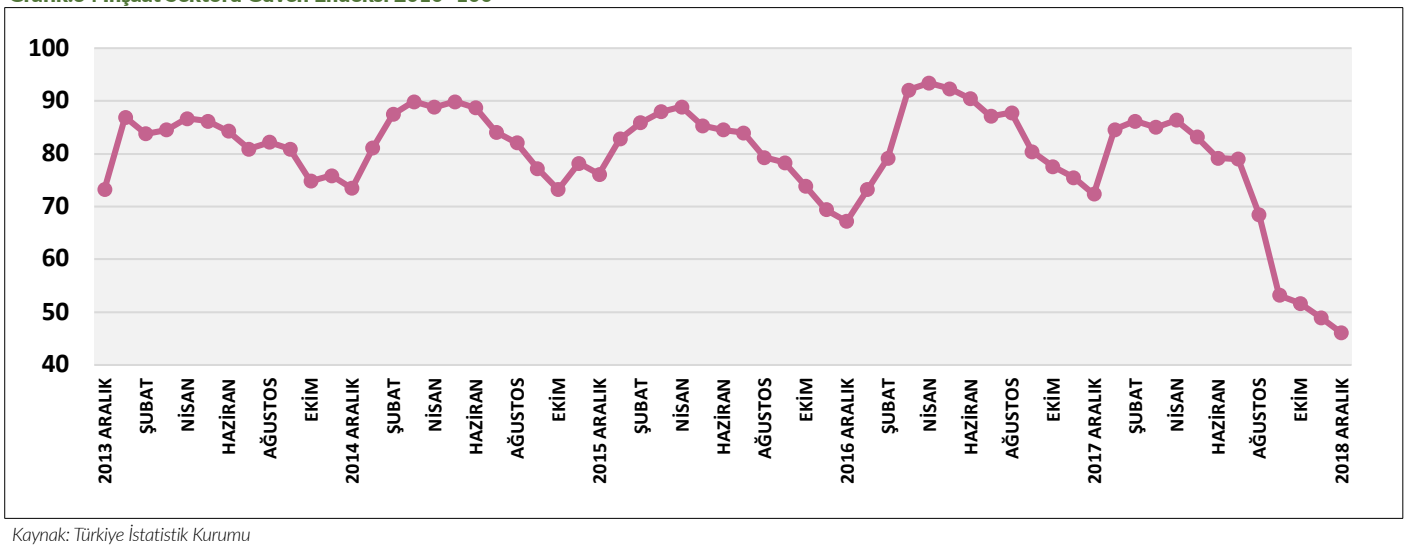

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İnşaat Sektöründe Güven 2018 Yılında, Ölçüldüğü En Düşük Seviyesine Geriledi

İnşaat sektöründe güven endeksi 2018 yıl sonunda TÜİK tarafından ölçülmeye başlanan 2010 yılından bu yana en düşük seviyesine gerilemiştir. İnşaat sektörü güveni 2017 yılı ortalarından itibaren gerilemeye başlamış, gerileme 2018 yılında hız kazanmıştır. İnşaat sektörü güveni özellikle yılın ikinci yarısında sert düşüş göstermiştir.

Alınan Yapı Ruhsatlarında Sert Düşüş Yaşandı

2018 yılında alınan yapı ruhsatlarında sert bir düşüş yaşanmıştır. Alınan yapı ruhsatları yüzölçümü olarak yüzde 48,9 azalmış ve 206,97 milyon metrekareye inmiştir. Konutlar için alınan yapı ruhsatlarında küçülme ise yüzölçümü olarak yüzde 54,3'e çıkmıştır. Sadece 640.030 adet daire için yapı ruhsatı alınmıştır. Konut dışı binalar için alınan yapı ruhsatlarında küçülme ise yüzölçümü olarak yüzde 28,9'da kalmıştır. Alınan yapı ruhsatlarındaki gerilemede özellikle yılın ikinci yarısında ortaya çıkan keskin talep daralması ve mali sıkışıklıklar etkili olmuştur.

Alınan Yapı İzinlerinde (Yeni Arzlar) Artış Sınırlı Gerçekleşti

2018 yılında alınan yapı ruhsatlarında önemli bir gerileme yaşanmışken yeni arzları tarif eden alınan yapı izinlerinde sınırlı artışlar gerçekleşmiştir. Alınan yapı izinleri yüzölçümü olarak yüzde 5,1 artmış ve 169,94 milyon metrekare olmuştur. Konutlar için alınan yapı izinlerinde büyüme yüzölçümü olarak yüzde 5,6'ya çıkmıştır. 867 bin adet daire için yapı izni alınmıştır. Konut dışı binalar için alınan yapı izinlerinde ise yüzölçümü olarak yüzde 3 artış yaşanmıştır. Alınan yapı izinlerindeki yavaşlamada talep tarafındaki yavaşlama etkili olmuştur.

Konut İnşaat Harcamalarının Payı 2018 Yılında Geriledi

2013-2018 dönemini kapsayan son altı yıl içinde konut inşaat harcamaları ile konut dışı bina inşaat harcamaları arasındaki dağılımda konut harcamalarının payı 2017 yılına kadar artmış ve yüzde 79,6'ya yükselmiştir. Ancak 2018 yılında pay yeniden yüzde 73,4'e inmiştir. Böylece son altı yılın en düşük pay gerçekleşmiştir.

Konut inşaat harcamalarının payındaki bu düşüş 2018 yılında konut sektöründe yaşanan durgunluğu ve sıkıntıları açık şekilde yansıtmaktadır. Konut harcamalarının toparlanması için konut sektöründe kalıcı iyileştirmelere ihtiyaç duyulmaktadır.

Tablo.18 Alınan Yapı Ruhsatlarında Bina İstatistikleri

Kullanım Amacı		Yıllar			Değişim %	
		2016	2017	2018	2016/2017	2017/2018
Toplam Bina	Bina sayısı	134.099	160.445	101.510	19,6	-36,7
	Yüzölçümü (m²)	206.971.538	281.713.052	143.819.838	36,1	-48,9
	Değer (Milyon TL)	188.532	305.850	196.453	62,2	-35,8
	Daire sayısı	1.006.650	1.377.061	643.125	36,8	-53,3
Toplam Konut	Bina sayısı	113.038	138.246	81.602	22,3	-41,0
	Yüzölçümü (m²)	159.071.137	222.308.636	101.562.534	39,8	-54,3
	Değer (Milyon TL)	145.536	243.406	140.215	67,2	-42,4
	Daire sayısı	1.002.725	1.369.560	640.030	36,6	-53,3
Toplam Konut Dışı Bina	Bina sayısı	21.061	22.199	19.908	5,4	-10,3
	Yüzölçümü (m²)	47.900.401	59.404.416	42.257.304	24,0	-28,9
	Değer (Milyon TL)	42.996	62.444	56.238	45,2	-9,9
	Daire sayısı	3.925	7.501	3.095	91,1	-58,7

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Tablo.19 Alınan Yapı İzinleri Bina İstatistikleri

Kullanım Amacı		Yıllar			Değişim %	
		2016	2017	2018	2016/2017	2017/2018
Toplam Bina	Bina sayısı	111.383	117.360	123.776	5,4	5,5
	Yüzölçümü (m²)	151.305.780	161.751.496	169.943.417	6,9	5,1
	Değer (Milyon TL)	137.449	176.639	236.786	28,5	34,1
	Daire sayısı	754.174	823.952	870.501	9,3	5,6
Toplam Konut	Bina sayısı	95.477	102.847	107.245	7,7	4,3
	Yüzölçümü (m²)	115.040.207	126.188.002	133.306.509	9,7	5,6
	Değer (Milyon TL)	105.363	138.996	187.058	31,9	34,6
	Daire sayısı	750.743	820.764	866.982	9,3	5,6
Toplam Konut Dışı Bina	Bina sayısı	15.936	14.513	16.531	-8,9	13,9
	Yüzölçümü (m²)	36.265.573	35.563.494	36.636.908	-1,9	3,0
	Değer (Milyon TL)	32.086	37.643	49.728	17,3	32,1
	Daire sayısı	3.431	3.188	3.519	-7,1	10,4

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.35 Konut ve Konut Dışı Bina İnşaat Harcamalarının Dağılımı

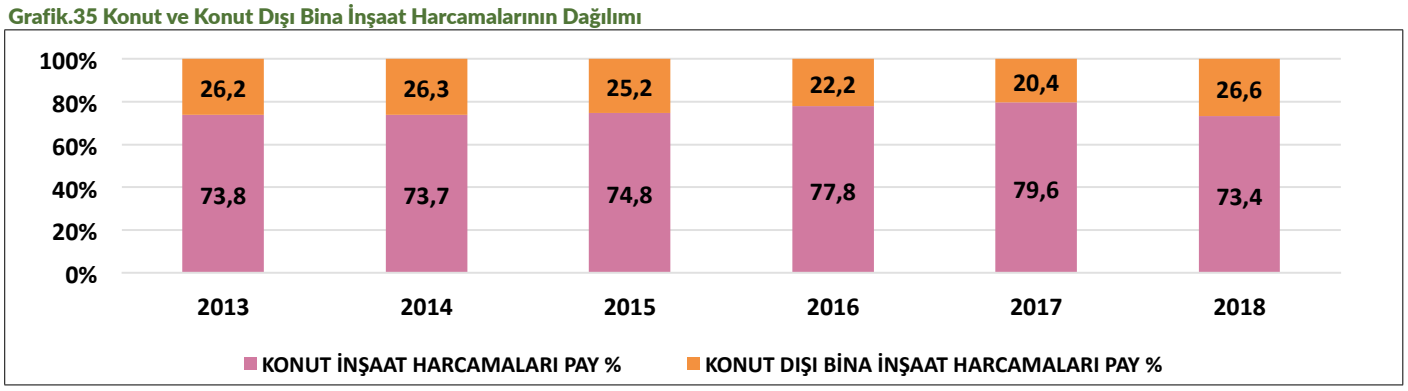

II.3 KONUT SEKTÖRÜ

Konut sektörü inşaat sektörü ve inşaat malzemeleri sanayisi için en önemli faaliyet alanı olmayı sürdürmektedir. Bu çerçevede konut sektörüne ilişkin çok yönlü ve ayrıntılı göstergelere ve değerlendirmelere yer verilmektedir. Konut sektörü 2017 yılında her yönü ile inşaat sektöründe sürükleyici olmuşken 2018 yılında yaşanan küçülme büyük ölçüde konut sektöründe gerileyen performanstan kaynaklanmıştır.

Konut Yapı Ruhsatlarında Sert Düşüş Yaşandı

2018 yılında alınan konut yapı ruhsatlarında sert düşüş yaşanmıştır. Konutlar için alınan yapı ruhsatları yüzölçümü olarak yüzde 54,3 düşerek 101,56 milyon metrekare olarak gerçekleşmiştir. 640.030 adet daire için yapı ruhsatı alınmıştır. Ortalama konut alanı da 158,7 metrekareye inmiştir. İnşaat değeri 140,2 milyar TL olan alınan yapı ruhsatları konut sektöründe yeni başlangıçlar için sınırlı bir beklenti yaratmaktadır. Konut sektöründe alınan yapı ruhsatları verileri bina ve daire sayısı ile yüzölçümü itibarıyla 2007 yılına geri dönmüştür.

Tablo.20 Yapı Ruhsatlarına Göre Konut İnşaatları (2010-2018)

Yıllar	Bina sayısı	Konut Birim Sayısı (Daire)	Yüzölçümü (m²)	Ortalama Konut Birim Alanı (m²)	Değer (Milyon TL)
2010	121.038	906.527	140.738.525	155,3	81.883
2011	87.246	647.693	93.459.859	144,3	61.549
2012	89.271	746.586	113.047.329	151,4	78.415
2013	102.251	836.138	129.797.003	155,2	94.627
2014	117.166	1.026.238	163.605.930	159,4	131.934
2015	106.734	897.230	140.335.751	156,4	120.111
2016	113.038	1.002.725	159.071.137	158,6	145.536
2017	138.246	1.369.560	222.308.636	162,4	243.406
2018	81.602	640.030	101.562.534	158,7	140.215

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Konut Arzında Kademeli Artış 2018 Yılında da Devam Etti

Konut sektöründe yeni arzlar 2018 yılında en yüksek seviyesine ulaşmıştır. 2018 yılında tamamlanarak yapı izni (oturma izni) alınan daire sayısı 866.982 olarak gerçekleşmiştir. Böylece tarihin en yüksek yıllık konut arzı gerçekleşmiştir. Önceki yıllarda alınan yapı ruhsatlarındaki artış 2018 yılındaki konut arzına da yansımıştır. 2016 yılı Eylül ayından itibaren konut satışlarına verilen destekler ve düzenlenen konut ve faiz kampanyaları ile konut talebi artmış bu da konut arzını desteklemiştir.

Tablo.21 Yapı Kullanma İzin Belgelerine Göre Konut İnşaatları (2010-2018)

Yıllar	Bina sayısı	Konut Birim Sayısı (Daire)	Yüzölçümü (m^2)	Ortalama Konut Birim Alanı (m^2)	Değer (Milyon TL)
2010	70.273	427.878	62.898.559	147,0	35.301
2011	85.481	554.459	80.457.217	145,1	51.567
2012	82.325	544.605	78.280.170	143,7	52.743
2013	102.327	723.540	104.384.728	144,3	74.895
2014	103.945	767.740	113.851.670	148,3	89.836
2015	94.536	732.948	109.215.596	149,0	92.207
2016	95.477	750.743	115.040.207	153,4	105.363
2017	102.847	820.764	126.188.002	153,7	138.996
2018	107.245	866.982	133.306.509	153,8	187.058

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Konut Satışları 2018 Yılında Yüzde 2,4 Düştü ve 2009 Sonrası İlk Kez Geriledi

2018 yılında konut satışları yüzde 2,4 düşerek 1.375.398 adet olarak gerçekleşmiş ve 2017 yılında ulaşılan zirve seviyesinden geri gelinmiştir. Konut satışları 2009 yılındaki daralma ardından 2010-2017 arasında kesintisiz artış göstermişti. 2018 yılında ise ilk kez konut satışlarında küçülme yaşanmıştır. 2017 yılında sektöre verilen destekler ile konut satışları zirveye ulaşmış, ancak 2018 yılında özellikle yılın ikinci yarısındaki gerileme ile satışlarda düşüş yaşanmıştır.

2018 yılında konut kredi faiz oranları kademeli olarak yükselmiş, bankaların kredi olanakları ise daralmıştır. Buna bağlı olarak konut kredileri de 2018 yılında mutlak olarak gerilemiştir. Konut kredilerinde yaşanan bu gelişmeye bağlı olarak ipotekli konut satışları 2018 yılında yüzde 41,5 daralmış ve 276.820 adete gerilemiştir. İpotekli satışların toplam satışlar içindeki payı yüzde 20,1'e kadar gerilemiştir. Diğer satışlar ise yüzde 17,3 artarak 1 milyon seviyesini geçmiştir.

Tablo.22 Konut Satışları Adet Daire

Yıllar	İpotekli Satışlar	Diğer Satışlar	Toplam Satışlar
2013	460.112	697.078	1.157.190
2014	389.689	775.692	1.165.381
2015	434.388	854.932	1.289.320
2016	449.508	891.945	1.341.453
2017	473.099	936.215	1.409.314
2018	276.820	1.098.578	1.375.398

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

2018 Yılında 651.572 Adet Yeni (Birinci El) Konut Satıldı

2018 yılında konut satışlarında 9 yıl sonra gerileme yaşanmıştır. Bu çerçevede birinci el konut satışları 2018 yılında yüzde 1,2 azalarak 651.572 adet olarak gerçekleşmiştir. Bununla birlikte yeni ev satışları göreceli olarak yüksek gerçekleşmiştir. İkinci el konut satışları ise yüzde 3,5 düşerek 723.826 adete inmiştir. İlk ve ikinci el konut satışlarında birlikte gerileme yaşanmıştır.

Tablo.23 Konut Satışlarının Birinci Ve İkinci El Dağılımı

Dönem	Toplam	Birinci El	İkinci El
2013	1.157.190	529.129	628.061
2014	1.165.381	541.554	623.827
2015	1.289.320	598.667	690.653
2016	1.341.453	631.686	709.767
2017	1.409.314	659.698	749.616
2018	1.375.398	651.572	723.826

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Yeni Konut Satışlarının Yeni Konut Arzına Oranı Yüzde 75,2'ye Geriledi

2013 yılından bu yana yeni konut arzları yeni konut satışlarının üzerinde gerçekleşmektedir. Yeni konut satışlarının arzlara oranı yıllık olarak yüzde 80 ile 85 arasında değişmektedir. 2018 yılında ise yeni konut arzları (alınan yapı izinleri) artışını sürdürmüş, ancak yeni konut satışları gerileme göstermiştir. 2018 yılında arzlar daha hızlı büyümüş ve yeni konut satışlarının yeni konut arzına oranı 2017 yılında yüzde 80,3 iken, 2018 yılında yüzde 75,2'ye gerilemiştir. Böylece yüzde 80 seviyesinin altına inilmiştir.

Grafik.36 Arz Edilen ve Satılan Yeni Konutlar

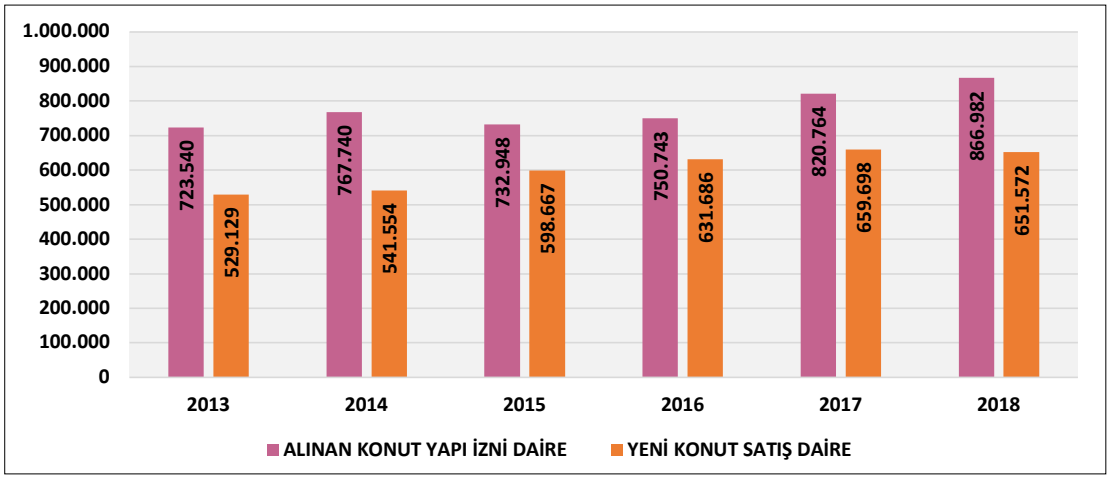

Tablo.24 İllere Göre Toplam Konut Satışları 2013-2018

İLLER	2013	2014	2015	2016	2017	2018
İstanbul	234.789	225.454	239.767	232.428	238.383	234.055
Ankara	137.773	131.825	146.537	144.570	150.561	131.161
İzmir	72.421	71.779	77.796	81.316	84.184	75.762
Antalya	59.478	62.227	64.396	60.608	60.273	62.940
Bursa	40.894	42.437	50.137	52.436	56.192	51.362
Konya	27.724	29.385	30.641	31.822	34.750	37.198
Mersin	32.393	31.204	35.632	34.904	36.540	37.189
Kocaeli	28.512	29.720	35.353	35.257	38.898	35.783
Aydın	24.124	25.149	28.722	32.290	35.033	33.463
Tekirdağ	28.959	29.239	31.792	34.126	33.144	30.886
Adana	20.928	20.897	23.413	27.723	31.551	30.638
Gaziantep	21.594	22.169	23.986	26.730	29.721	29.240
Kayseri	27.109	28.375	30.652	30.675	30.315	29.041
Balıkesir	22.234	23.302	26.292	27.666	28.250	28.917
Samsun	18.538	18.141	19.233	22.225	24.176	25.196
Manisa	15.597	16.181	19.628	21.960	25.159	24.946
Sakarya	18.208	19.441	20.727	23.152	23.457	23.091
Hatay	15.281	15.821	18.049	20.197	21.996	22.835
Eskişehir	21.292	19.921	22.234	22.951	24.977	22.454
Şanlıurfa	12.281	15.064	17.824	17.849	19.332	20.696
Muğla	15.928	16.061	17.016	17.486	18.618	18.633
Denizli	12.591	13.204	13.812	14.977	18.149	18.107
Diyarbakır	13.966	13.836	15.907	17.108	19.404	17.749
Kahramanmaraş	9.839	10.637	11.728	14.684	16.231	16.781
Çanakkale	9.991	10.363	12.076	13.189	13.058	13.725
Trabzon	10.792	11.435	12.634	13.523	12.227	12.827
Diğer İller	203.954	212.464	243.336	269.601	284.735	290.723
TOPLAM	**1.157.190**	**1.165.731**	**1.289.320**	**1.341.453**	**1.409.314**	**1.375.398**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Konut Satışlarında Büyük İllerde Gerileme Yaşandı

2018 yılında konut satışlarında 2009 yılından sonraki ilk gerileme yaşanmıştır. Konut satışlarındaki gerilemenin daha çok büyük illerde yaşandığı görülmektedir. İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa ve Adana'da konut satışları göreceli olarak daha yüksek düşüş göstermiştir. Buna karşın orta ölçekli illerde konut satışlarında artış devam etmiştir. 2018 yılında Antalya, Konya, Mersin, Balıkesir, Hatay, Şanlıurfa, Muğla, Kahramanmaraş, Çanakkale ve Trabzon'da satışlar artmıştır. İlk 25 ilin dışında kalan diğer illerde de konut satışları 2018 yılında sınırlı da olsa artış göstermiştir.

İllerde Yeni Konut Satışları Farklı Gelişmeler Gösterdi

2018 yılında konut satışlarında 2009 yılından sonraki ilk gerileme yaşanmıştır. Bu gerilemeden yeni konut satışları daha çok etkilenmiştir. İllerde yeni konut satışlarında farklı eğilimler ortaya çıkmıştır. Ancak çoğu ilde gerileme yaşandığı görülmektedir. Büyük illerde yeni konut satışları düşüş göstermiştir. İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa ve Adana'da yeni konut satışları da göreceli olarak daha yüksek bir düşüş göstermiştir. Buna karşın orta ölçekli illerde konut satışlarında artış devam etmiştir. 2018 yılında Antalya, Konya, Mersin, Samsun, Hatay, Kayseri, Kahramanmaraş, Çanakkale, Muğla ve Trabzon'da yeni konut satışları artmıştır. İlk 25 ilin dışında kalan diğer illerde de yeni konut satışları 2018 yılında da artış göstermiştir.

Tablo.25 İllere Göre Birinci El Konut Satışları 2013-2018

İLLER	2013	2014	2015	2016	2017	2018
İstanbul	103.853	102.936	112.491	110.324	114.732	111.230
Ankara	53.624	54.202	61.435	58.765	57.904	47.945
İzmir	28.491	29.357	31.065	32.609	34.661	32.872
Bursa	19.631	19.961	22.685	23.805	27.915	25.961
Antalya	25.438	26.835	26.546	23.614	23.746	24.226
Konya	13.520	15.314	14.393	15.221	16.403	19.473
Kocaeli	13.614	14.753	17.395	16.370	19.300	17.261
Tekirdağ	13.157	12.366	12.846	15.351	15.994	15.907
Mersin	12.663	11.460	12.874	12.902	14.698	15.780
Adana	8.292	8.411	10.169	13.679	15.783	15.201
Aydın	9.330	10.044	11.278	14.028	15.508	14.619
Gaziantep	11.099	11.897	12.902	13.776	14.058	13.802
Samsun	9.737	9.088	9.230	10.901	12.372	13.663
Manisa	6.960	8.102	9.836	11.211	13.072	13.582
Hatay	7.903	8.022	9.881	11.430	11.251	11.720
Sakarya	9.532	9.730	10.265	12.596	12.591	11.501
Balıkesir	9.593	9.755	10.441	9.234	11.654	11.395
Kayseri	10.712	11.404	12.613	11.459	10.675	10.823
Şanlıurfa	6.561	9.000	10.367	9.890	9.839	10.762
Eskişehir	13.008	11.056	11.799	11.960	12.181	10.168
Kahramanmaraş	5.491	6.428	7.235	9.687	9.725	9.930
Denizli	5.766	6.715	7.151	7.826	9.698	9.915
Diyarbakır	7.841	7.133	8.537	10.031	9.703	7.902
Çanakkale	5.294	5.490	6.271	6.665	6.828	7.656
Muğla	5.786	5.210	5.193	5.435	6.417	7.152
Trabzon	5.919	6.177	6.273	6.507	5.429	5.763
Diğer İller	106.314	110.708	127.496	146.410	147.561	155.363
TOPLAM	**529.129**	**541.554**	**598.667**	**631.686**	**659.698**	**651.572**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.37 Mevcut Konut Satış Fiyat Endeksi 2007=100

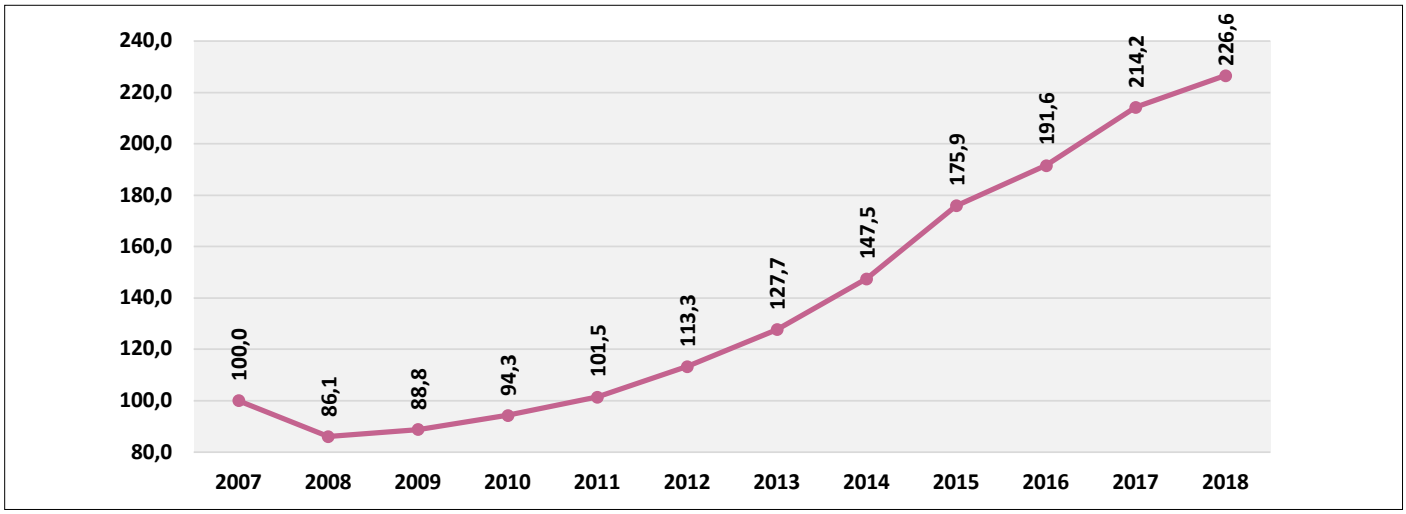

Kaynak: Reidin Emlak Endeks, Aralık 2018

Tablo.26 Bölgelere Göre Mevcut Konut Fiyat Endeksi Değişimleri

Bölgeler	2018	
	Nominal % Değişim	Reel % Değişim
TR 72 (Kayseri, Sivas, Yozgat)	12,72	-3,0
TR B2 (Van, Bitlis, Hakkari, Muş)	12,02	-3,6
TR 32 (Aydın, Denizli, Muğla)	11,81	-3,8
TR B1 (Bingöl, Elazığ, Malatya, Tunceli)	10,40	-5,0
TR C1 (Kilis, Adıyaman, Gaziantep)	10,11	-5,2
TR A2 (Ağrı, Ardahan, Kars, Iğdır)	10,01	-5,3
TR 61 (Antalya, Burdur, Isparta)	9,20	-6,0
TR 83 (Samsun, Çorum, Amasya, Tokat)	7,88	-7,1
TR 22 (Balıkesir, Çanakkale)	6,73	-8,1
TR 63 (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye)	6,37	-8,4
TR 90 (Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon)	6,08	-8,7
TR 31 (İzmir)	5,85	-8,9
TR 42 (Bolu, Kocaeli, Sakarya, Yalova, Düzce)	5,36	-9,3
TR 33 (Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak)	4,93	-9,7
TR 41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)	4,53	-10,0
Türkiye Ortalama	4,48	-10,1
TR 21 (Edirne, Kırklareli, Tekirdağ)	4,25	-10,3
TR 52 (Konya, Karaman)	4,16	-10,3
TR C2 (Diyarbakır, Şanlıurfa)	3,73	-10,7
TR A1 (Erzurum, Erzincan, Bayburt)	2,01	-12,2
TR 51 (Ankara)	1,50	-12,6
TR 71 (Nevşehir, Niğde, Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir)	1,43	-12,7
TR 10 (İstanbul)	0,93	-13,1
TR 82 (Çankırı, Kastamonu, Sinop)	0,69	-13,3
TR C3 (Batman, Mardin, Siirt, Şırnak)	-0,32	-16,5
TR 62 (Adana, Mersin)	-0,78	-16,9
TR 81 (Zonguldak, Bartın, Karabük)	-1,66	-17,8

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

Mevcut Konut Fiyatları 2018 Yılında Yüzde 5,8 Arttı

2018 yılında konut talebi ve konut satışlarında yaşanan daralma nedeniyle mevcut konut fiyatları artışı da önemli ölçüde yavaşlamıştır. 2018 yılının özellikle ikinci yarısında yükselen konut kredi faiz oranları konut talebini ve satışlarını olumsuz etkilemiştir. Buna bağlı olarak mevcut konut fiyatları artışı da sınırlanmıştır. Mevcut konut fiyatları 2018 yılında yeni konut fiyatlarının üzerinde, ancak enflasyon artışın altında gelişme göstermiştir.

2018 yılında mevcut konut fiyatları yüzde 5,8 artış göstermiştir. 2017 yılındaki yüzde 11,9 fiyat artışı sonrası mevcut konut fiyatları artışı 2018 yılında zayıflamıştır.

T.C. Merkez Bankası Endeksine Göre Mevcut Konut Fiyatları 2018 Yılında Yüzde 4,5 Yükseldi

T.C. Merkez Bankası'nın mevcut konut fiyatları endeksine göre ise Türkiye'de mevcut konut fiyatları 2018 yılı Aralık ayında bir önceki yılın aynı ayına göre nominal olarak yüzde 4,5 oranında artarken, reel olarak yüzde 10,1 oranında azalmıştır. Konut fiyatlarındaki gelişmeler İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması-Düzey 2 bazında değerlendirildiğinde, 26 düzeyin tamamında mevcut konut fiyatları reel olarak gerilemiştir. İstanbul ve Ankara gibi önemli şehirleri de içeren çok sayıda bölgede mevcut konut satış fiyatları reel olarak düşmüştür. Mevcut konut fiyatları bölgelerdeki arz-talep dengesi ve rekabet koşullarına göre önemli farklılıklar göstermektedir.

Konut Kiraları 2018 Yılında Yüzde 5,4 Arttı

2018 yılında Türkiye genelinde konut kiraları artışı yüzde 5,4 olarak gerçekleşmiştir. Konut kiralarındaki artış yüzde 7,1 olan 2017 ve yüzde 7,6 olan 2016 yılının sınırlı olarak altında

kalmıştır. 2018 yılında konut piyasasında yaşanan dalgalanma konut arzında genişleme ve kiralama talebinin gerilemesi ile konut kira artışları yavaşlamıştır. 2018 yılında enflasyondaki sıçrama ile karşılaştırıldığında nominal kira artışları enflasyonun da oldukça altında kalmıştır. Konut kiraları artışları da iller arasında farklılıklar göstermiştir.

Mevcut Konutların Amortisman Süreleri Uzamaya Devam Ediyor

Konut satışı fiyatı ile aylık kira arasındaki ilişki ile hesaplanan mevcut konutların yıllık amortisman süreleri uzamaya devam etmektedir. Mevcut konutların amortisman süreleri 2017 yılından sonra 2018 yılında da uzamıştır. Amortisman süresi 2015 yılında 18 yıl, 2016 yılında 18,5 yıl, 2017 yılında 19,3 yıl ve 2018 yılında ise 19,5 yıl olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılında Türkiye genelinde konut kiralarındaki artışın mevcut konut fiyat artışı altında kalması amortisman sürelerini uzatmıştır.

Yeni Konut Fiyatları 2018 Yılında Yüzde 3 Arttı

Yeni konut fiyatlarındaki artış 2016 ve 2017 yıllarından sonra 2018 yılında da önemli ölçüde yavaşlamış ve yüzde 3 olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılının ikinci yarısından itibaren konut fiyatlarında indirimler yaşanmaya başlamıştır. O tarihten bu yana mevcut koşullarda yaşanan dalgalanmalar nedeniyle konut satışlarında en önemli araç indirimler ve kampanyalar olmaya devam etmektedir. Talebin sürdürülmesi için uygulanan kampanyalar sonucu yeni konut fiyatları yüzde 2,6 ile 2016 yılında en yavaş artış oranını yaşamıştır. 2017 yılında konut talebindeki göreceli canlanmaya karşın yeni konutlarda fiyat artışları yüzde 4 olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılında ise talebini yeniden daralması sonucu yeni konutlar fiyat artışı yüzde 3'e inmiştir.

Grafik.38 Konut Kira Endeksi 2007=100

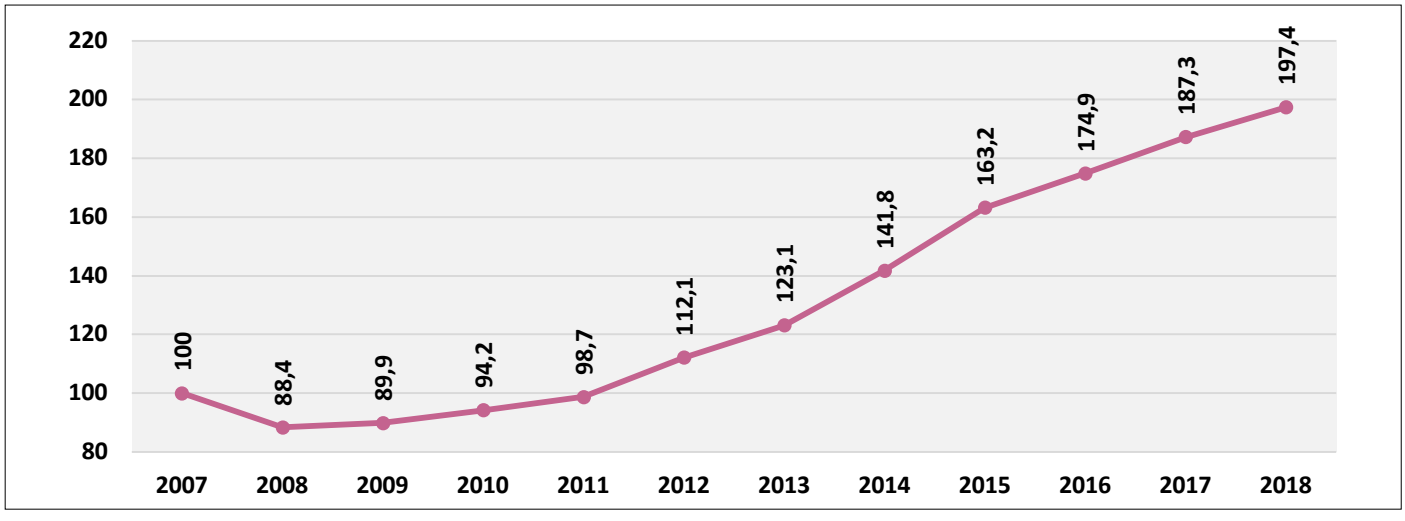

Kaynak: Reidin Emlak Endeks, Aralık 2018

Grafik.39 Türkiye Genelinde Mevcut Konut Amortisman Süreleri Yıl 2015-2018

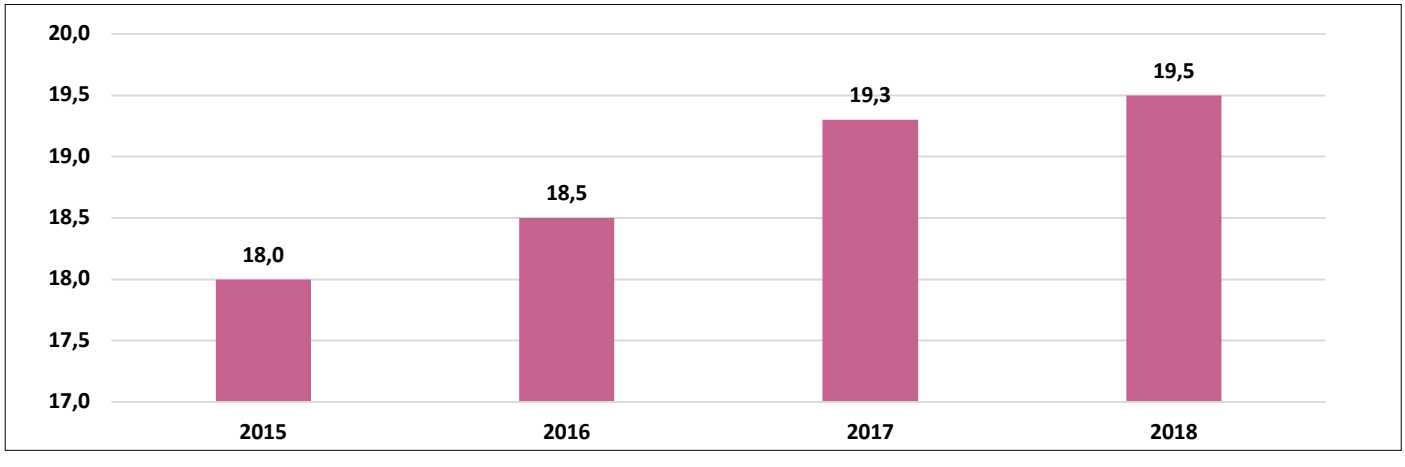

Kaynak: Reidin Emlak Endeks, Aralık 2018

Grafik.40 Yeni Konutlar Fiyat Endeksi 2010 Ocak =100

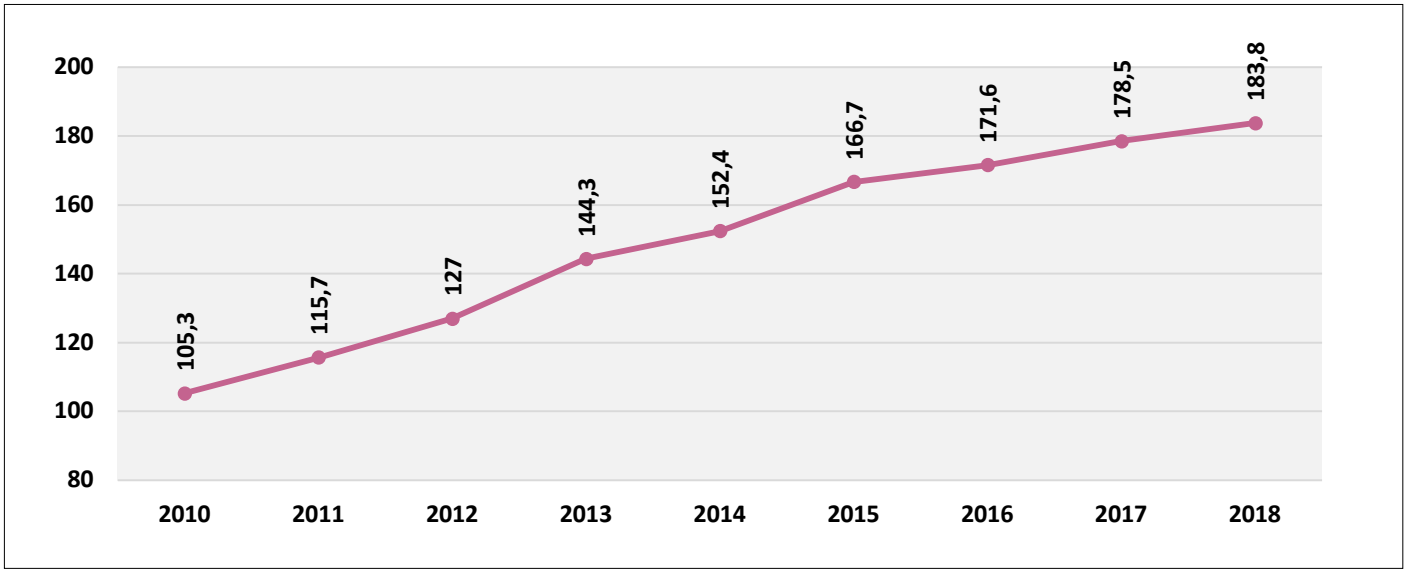

Kaynak: Reidin Yeni Konut Fiyat Endeksi, 2018 Aralık

Grafik.41 Konut Tiplerine Göre Yeni Konutlarda Fiyat Artışı % 2010-2018

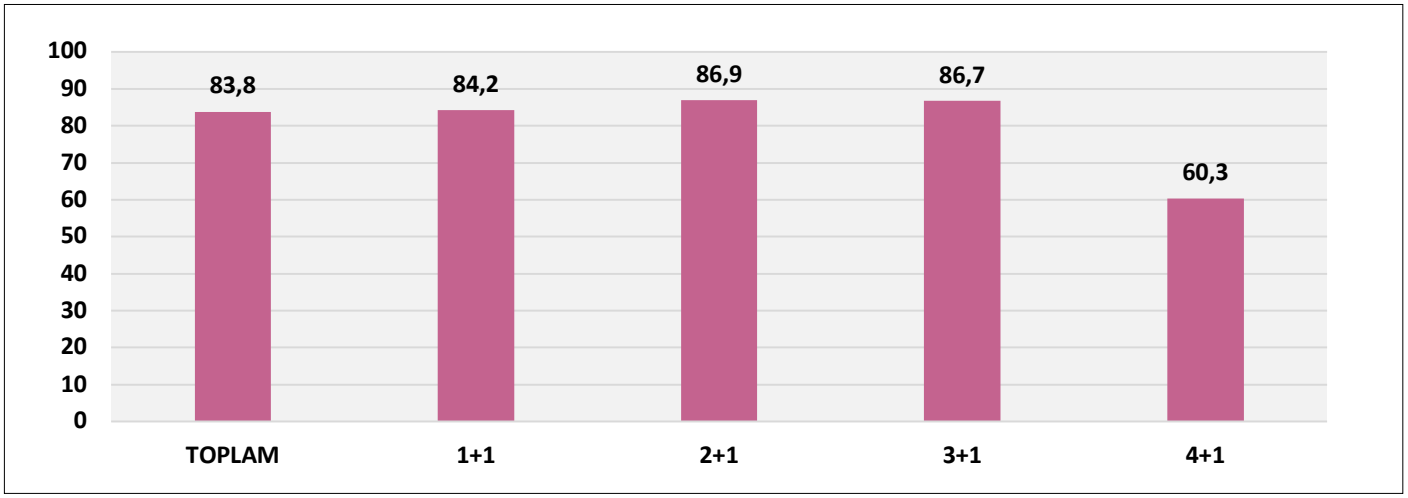

Kaynak: Reidin Yeni Konut Fiyat Endeksi, 2018 Aralık

Yeni Konutlarda En Yüksek Fiyat Artışları 2+1 ve 3+1 Dairelerde Yaşanıyor

2010 yılından bu yana hesaplanan yeni konut fiyat endeksi kapsamında yapılan hesaplamalarda yeni konutlarda en yüksek fiyat artışı 2+1 daireli konutlarda yaşanmaktadır. 2018 yılı sonu itibari ile 2+1 daireli yeni konutlarda fiyat artışları 2010 yılında bu yana yüzde 86,9'a ulaşmıştır. 3+1 daireli yeni konut fiyatları artışı da aynı dönemde yüzde 86,7 olarak gerçekleşmiştir. En düşük fiyat artışı ise 4+1 daireli konutlarda yüzde 60,3 olarak yaşanmıştır.

2+1 konutların fiyat artışı ilk kez 3+1 konut fiyatları artışını 2018 yılında geçmiştir. Bu da 2+1 konutlara artan talebi göstermektedir.

Yeni Konut Fiyatları İle Konut İnşaat Maliyetleri Arasındaki Fark 2018 Yılında Açıldı

Konut inşaat maliyetleri ile yeni konut satış fiyatları arasındaki fark 2017 yılında önemli ölçüde açılmıştır. 2010-2016 arasında ise yeni konut fiyatları artışı ile konut inşaat maliyetleri artışı çok yakın gerçekleşmiştir. Piyasadaki arz-talep koşulları fiyat maliyet dengesini korumuştur. Ancak bu denge 2017 yılında bozulmuş, 2018 yılında ise fark önemli ölçüde açılmıştır. Yeni konut fiyatları artışı çok sınırlı kalırken, konut inşaat maliyetleri önemli ölçüde yükselmiştir. 2018 yılında uygulanan kampanyalar fiyat artışlarını sınırlarken, hızla yükselen üretici enflasyonu inşaat maliyetlerini de yukarı yönlü itmiştir.

Grafik.42 Konut İnşaat Maliyetleri ve Yeni Konut Satış Fiyatı Endeksleri

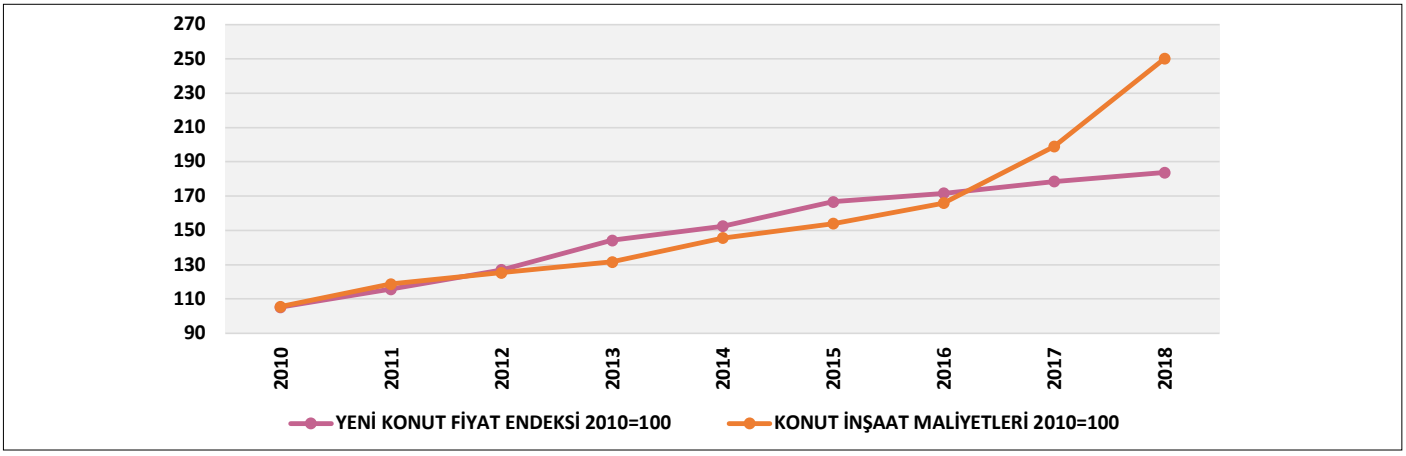

Kaynak: Reidin Yeni Konut Fiyat Endeksi, Aralık 2018, Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.43 Konut Satın Alma Araçları 2018

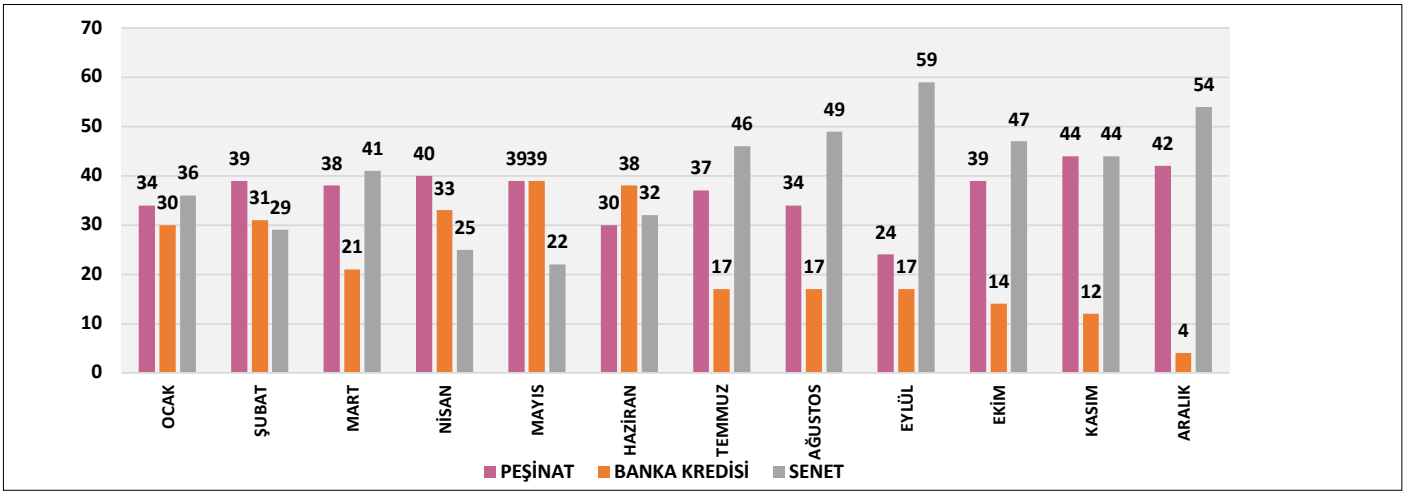

Kaynak: Reidin Yeni Konut Fiyat Endeksi, Aralık 2018

Grafik.44 Konut Kredileri Milyar TL

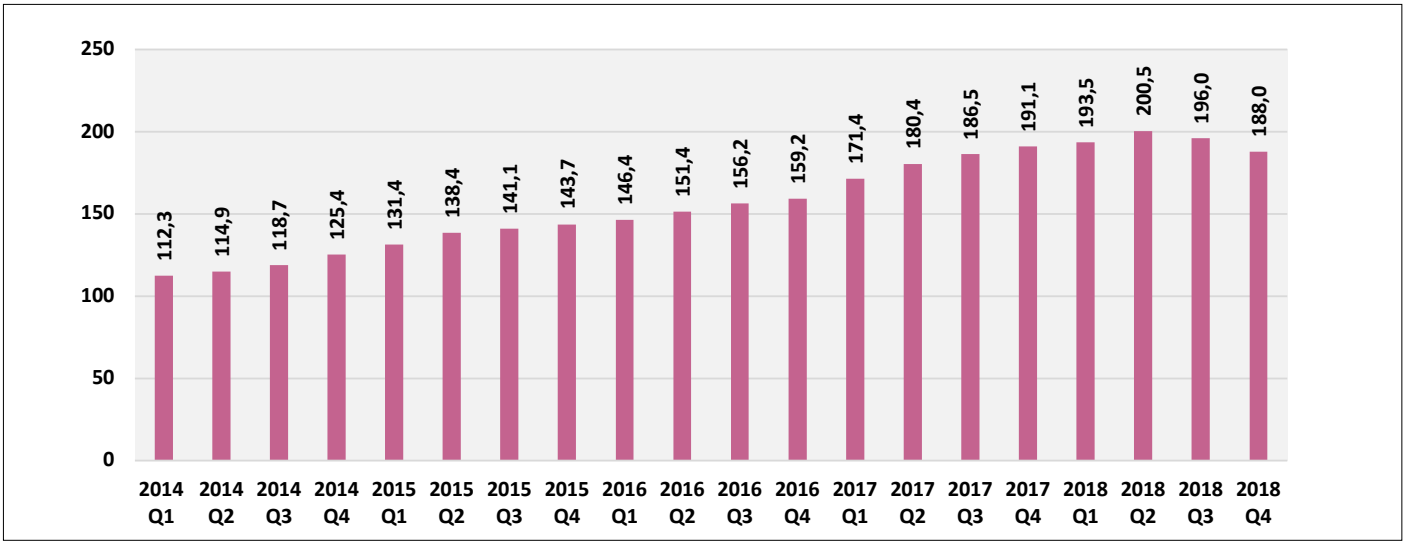

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği, BDDK

Artan Faiz Oranları Nedeniyle Kredinin Yerini Senetli Konut Satışı Aldı

Konut satışlarında peşinat, banka kredisi ve senet üç önemli ödeme veya satın alma aracı olarak kullanılmaktadır. Bu araçların konut satın alımındaki payları dönemler itibarıyla değişen koşullara göre farklılıklar göstermektedir. 2018 yılında konut satın alımında kullanılan araçlarda önemli dalgalanmalar yaşanmıştır. Yıl genelinde kademeli olarak artan konut kredisi faiz oranları nedeniyle kredi kullanımının payı Aralık ayında yüzde 4'e kadar inmiştir. Peşinatın payı ise Aralık ayında yüzde 42'ye çıkmıştır. Ancak esas değişim senet kullanımında yaşanmıştır. Yılın ilk ayında senetlerin payı yüzde 36 iken Aralık ayında yüzde 54'e çıkmıştır. Konut kredilerinin yerini büyük ölçüde senetli konut satışı almıştır.

Konut Kredileri 2002 Yılından Bu Yana İlk Kez Geriledi

Türkiye'de konut kredi sistemi 2002 yılından sonra faiz oranlarının kullanılabilir seviyelere gelmesi ardından gelişmeye başlamıştır. Buna bağlı olarak konut kredileri 2002 yılından 2017 yılına kadar artmış ve 2017 sonunda 193,5 milyar TL'ye kadar yükselmiştir. Konut kredileri 2018 yılında ise ilk kez gerilemiş ve yılsonunda 188 milyar TL'ye inmiştir.

2016 ve 2017 yıllarında bankaların uyguladıkları kampanyalar ile kredi koşulları cazip hale gelmiştir. Bankalar kredi vermekte oldukça iştahlı olmuşlardır. Kamu da özellikle kamu bankaları aracılığı ile kredi genişlemesini desteklemiştir. Özel sektör bankaları bu iki yıl içinde konut kredisi portföylerini büyütme eğilimi içinde olmuşlardır.

2018 yılının ilk yarısında da konut kredileri büyümeye devam etmiştir. Haziran ayı sonunda krediler 200,5 milyar TL'ye ulaşmıştır. Ancak yılın ikinci yarısında ortaya çıkan finansal dalgalanmalar ile konut kredileri stoku hızla gerilemiş ve yılsonunda 188 milyar TL olmuştur.

Konut Kredi Faizlerinde Sıçrama Yaşandı

2018 yılı ikinci yarısında konut kredileri faiz oranlarında sıçrama yaşanmıştır. 2017 yılsonunda aylık ortalama konut kredisi faiz oranları yüzde 1,13 ile kapanmıştır. 2018 yılının ilk yarısında konut kredisi faiz oranları çok sınırlı bir artış göstermiştir. Yılın ikinci yarısında ise yaşanan finansal dalgalanmalar ile enflasyon, tüm faiz oranları ve döviz kurlarında sert yükselişler yaşanmıştır. Buna bağlı olarak konut kredisi faiz oranlarında da sıçrama ortaya çıkmıştır. Aylık ortalama konut kredisi faiz oranları Eylül ayında yüzde 2,39'a ve yılsonunda ise yüzde 2,72'ye yükselmiştir. Konut kredisi faiz oranları son 15 yılın en yüksek seviyelerine ulaşmıştır.

II.4 KONUT DIŞI BİNALAR SEKTÖRÜ

İnşaat sektöründe yer alan üç ana sektörden bir diğeri konut dışı binalar sektörüdür. Konut dışı binalar üç ana grupta toplanmaktadır. Bunlardan ilki büyük bölümü özel sektör tarafından yapılan ve işletilen ticari binalardır. Ofisler, ticaret binaları, konaklama tesisleri, alışveriş merkezleri, sanayi binaları ve depolar ile diğer ticari binalar bu grupta yer almaktadır. Bu grup aynı zamanda ticari gayrimenkul sektörünün de aktiflerini oluşturmaktadır. İkinci ana grup kamu hizmet binalarıdır. Bunlar merkezi ve yerel yönetimler ile diğer kamu idari kurumlarının kullandıkları binalardır. Üçüncü ana grupta ise halka açık ikamet yerleri ile eğitim, sağlık, spor, bakım dinlence gibi faaliyetlerin yürütüldüğü binalar yer almaktadır.

Grafik.45 Konut Kredisi Aylık Ortalama Faiz Oranı Yüzde

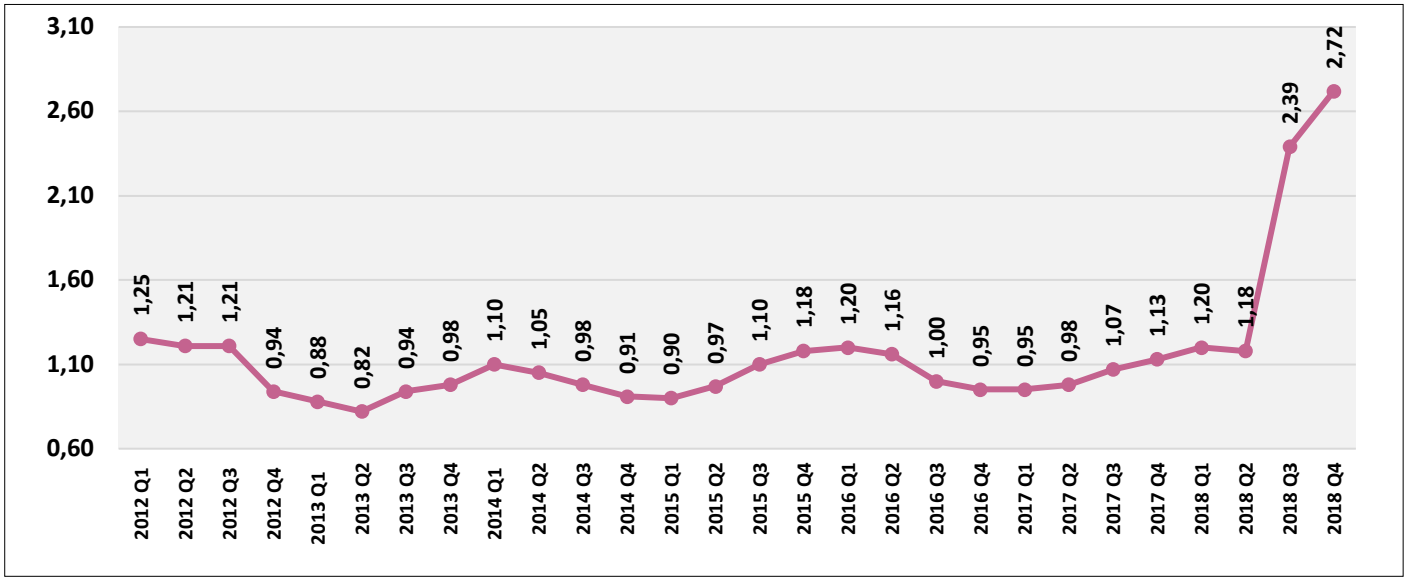

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

Konut Dışı Bina İnşaatları 2018 Yılında Yavaşladı

Konut dışı bina inşaatlarında arz ve talebi iki önemli unsur belirlemektedir. Bunlardan ilki iktisadi faaliyetlerdeki gelişmelere ve beklentilere bağlı olarak oluşan ticari binalar talebidir. İkincisi ise kamunun idari bina ve hizmet binası ihtiyacı ile kamunun alt yapı yatırım politikalarıdır.

Bu iki unsur itibarıyla değerlendirdiğinde 2018 yılında ticari bina talebi yavaşlamıştır. Özellikle yılın ikinci yarısında ortaya çıkan finansal dalgalanma ile satın alma ve kiralamalarda arz/talep ve fiyat dengeleri bozulmuştur. Oteller, ofisler ve sanayi-lojistik binalar için alınan yapı ruhsatlarında metrekare cinsinden düşüşler yaşanmıştır. En yüksek düşüş ofis binalarında gerçekleşmiştir. AVM ve diğer ticaret binalarında ise son yıllarda yaşanan gerilemenin ardından 2018 yılında sınırlı bir artış olmuştur.

Kamu tarafında ise ekonomiyi desteklemek için uygulanan genişletici alt yapı politikası sonucu 2017 yılında genişleyen konut dışı bina arzı 2018 yılında bu kez gerilemiştir. Daha çok kamunun hayata geçirdiği halka açık ikamet yerleri ile eğitim, sağlık, spor, bakım dinlence gibi faaliyetlerin yürütüldüğü binalar için alınan yapı ruhsatları 2018 yılında yüzölçümü olarak yüzde 16,7 küçülmüştür.

Tablo.27 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Yapı Ruhsatları; Bina Sayısı

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
OTEL VE KONAKLAMA	1.374	1.392	824	1.042	1.362	1.411
OFİS VE İŞYERİ	1.834	2.682	3.950	2.947	3.815	1.215
TİCARET BİNALARI (AVM VB.)	4.951	5.967	3.238	3.257	3.637	4.531
SANAYİ BİNALARI VE DEPOLAR	3.526	4.045	3.306	4.047	4.379	4.217
EĞLENCE SPOR EĞİTİM HASTANE BAKIM BİNALARI	2.493	2.579	2.101	2.379	2.824	2.949

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Tablo.28 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Yapı Ruhsatları; Alan m²

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
OTEL VE KONAKLAMA	4.762.118	5.705.815	3.399.611	3.012.747	3.720.919	2.113.742
OFİS VE İŞYERİ	5.137.123	7.428.798	8.502.992	7.926.729	11.759.683	2.145.764
TİCARET BİNALARI (AVM VB.)	9.169.394	11.557.734	7.184.821	6.940.232	6.930.763	7.625.326
SANAYİ BİNALARI VE DEPOLAR	8.006.167	9.844.702	7.705.828	6.987.008	8.525.421	7.971.994
EĞLENCE SPOR EĞİTİM HASTANE BAKIM BİNALARI	10.248.745	12.918.480	13.239.920	11.724.694	15.645.227	13.037.765

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Tablo.29 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Yapı Ruhsatları; İnşaat Değeri; Milyon TL

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
OTEL VE KONAKLAMA	3.428,5	4.427,7	2.767,4	2.691,9	3.967,0	2.781.2
OFİS VE İŞYERİ	3.690,6	5.722,7	7.057,3	7.232,8	12.458,6	2.745,1
TİCARET BİNALARI (AVM VB.)	6.499,2	9.095,5	5.972,5	6.070,5	7.223,9	10.313,9
SANAYİ BİNALARI VE DEPOLAR	5.408,3	7.435,7	6.096,1	5.923,0	8.832,0	10.470,7
EĞLENCE SPOR EĞİTİM HASTANE BAKIM BİNALARI	7.310,9	10.154,6	11.183,3	10.527,9	16.675,7	17.792,9

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Konut Dışı Binalar Arzında 2018 Yılında Farklı Eğilimler Yaşandı

Ekonomide yaşanan gelişmeler ve iktisadi faaliyetlerdeki yavaşlama ticari bina talebini sınırlamış, döviz kurlarındaki artışlar ve finansman maliyetlerinin yükselmesi ise konut dışı bina yatırımlarını olumsuz etkilemiştir. Mevcut ve yeni binalarda boşluk oranları artmıştır. Bu gelişmelere ve nedenlere bağlı olarak 2018 yılında konut dışı bina arzlarında farklı eğilimler yaşanmıştır.

Tablo.30 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Kullanım İzinleri; Bina Sayısı

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
OTEL VE KONAKLAMA	1.701	1.419	644	985	817	777
OFİS VE İŞYERİ	963	1.336	2.897	2.381	2.422	1.801
TİCARET BİNALARI (AVM VB.)	8.631	8.609	5.772	4.543	4.452	5.119
SANAYİ BİNALARI VE DEPOLAR	3.179	3.598	2.413	3.369	2.752	3.839
EĞLENCE SPOR EĞİTİM HASTANE BAKIM BİNALARI	1.248	1.448	1.212	1.391	1.370	1.584

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Otel ve konaklama tesisleri ile ofis ve işyeri yeni arzlarında düşüşler yaşanmıştır. Buna karşın 2018 yılında AVM ve ticaret binaları ile sanayi binalarının arzı bir önceki yıla göre genişlemiştir.

Yine daha çok kamunun hayata geçirdiği halka açık ikamet yerleri ile eğitim, sağlık, spor, bakım dinlence gibi faaliyetlerin yürütüldüğü binalar için alınan yapı izinleri ise 2018 yılında yüzölçümü olarak yüzde 9,4 gerilemiştir.

II.5 KAMU ALT YAPI YATIRIMLARI VE İNŞAATLARI

Özel sektörün etkin faaliyet gösterebileceği koşulların sağlanması için ve ayrıca hane halklarının talep ve beklentilerinin karşılanması amacıyla, temel kamusal hizmetlerin, yeterli, hızlı ve etkili, kaliteli ve eşit bir biçimde sunumunun sağlanması ülkelerin en önemli hedeflerinden birini oluşturmaktadır. Kamunun gerçekleştirdiği altyapı yatırımları özel sektör için dışsallıklar yaratmaktadır. Bu tür altyapı yatırımları, özel sektörün üretken yatırımlarını kolaylaştırmakta, etkinlik ve verimliliği ile kârlılığını artırmakta ve sermaye birikimine de katkıda bulunmaktadır.

Kamu alt yapı yatırımları aynı zamanda inşaat sektörü için de önemli bir faaliyet alanını oluşturmaktadır. Kamu alt yapı yatırımları konut ve konut dışı bina inşaatları ile inşaat faaliyetlerindeki en büyük üç alandan birini oluşturmaktadır.

Tablo.31 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Kullanım İzinleri; Alan m²

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
OTEL VE KONAKLAMA	3.637.452	4.504.521	2.348.868	3.056.558	2.624.774	2.380.664
OFİS VE İŞYERİ	2.855.632	4.009.078	7.546.068	6.013.947	6.656.902	4.260.450
TİCARET BİNALARI (AVM VB.)	9.581.801	9.922.748	9.246.326	8.695.063	8.424.300	10.358.522
SANAYİ BİNALARI VE DEPOLAR	7.826.901	7.038.556	4.049.147	6.264.301	4.922.279	6.931.756
EĞLENCE SPOR EĞİTİM HASTANE BAKIM BİNALARI	5.332.319	6.134.232	3.336.873	6.659.209	8.401.527	7.610.561

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Tablo.32 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Kullanım İzinleri; İnşaat Değeri; Milyon TL

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
OTEL VE KONAKLAMA	2.562,2	3.482,3	1.942,3	2.689,0	2.758,7	3.164,6
OFİS VE İŞYERİ	2.031,8	3.105,3	6.273,6	6.013,9	6.656,9	4.260,5
TİCARET BİNALARI (AVM VB.)	6.535,8	7.639,9	7.373,1	7.614,2	8.686,3	14.355,1
SANAYİ BİNALARI VE DEPOLAR	5.226,8	5.251,5	3.191,2	5.475,7	5.155,7	9.283,4
EĞLENCE SPOR EĞİTİM HASTANE BAKIM BİNALARI	3.775,3	4.746,5	4.441,4	5.944,7	9.052,4	10.579.6

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Kamu kesimi genellikle yatırım programları kapsamında alt yapı yatırımlarını sürdürürken, ihtiyaç duyulması halinde iktisadi faaliyetlerin canlandırılması için kamu alt yapı yatırımlarını ve inşaat harcamalarını artırabilmektedir.

Kamu kesimi alt yapı yatırımlarını merkezi yönetim bütçesi ile yerel yönetimler ve diğer kamu kurumları vasıtasıyla hayata geçirmektedir. Yerel yönetimlerin yatırımları da önemli bir pay almakta ve inşaat sektörü için destek olmaktadır.

Kamu alt yapı yatırımları 1980'li yıllara kadar büyük ölçüde kamu kaynakları (bütçe, dış kredi, tahvil ihracı) ile finanse edile gelmiştir. Ancak projelerin ölçeklerinin büyümesi ve kamu kaynaklarının sürdürülebilir altyapı finansmanında yetersiz kalması ile altyapı finansmanında kamu-özel sektör işbirliği modelleri geliştirilmeye ve uygulanmaya başlanmıştır.

Bugün kamu alt yapı yatırımları hemen hemen tüm ülkelerde kamu ve kamu-özel sektör işbirliği ile yapılmaktadır. Türkiye altyapı yatırımlarında kamu-özel işbirlikleri modellerinin geliştirilmesi ve uygulanmasında oldukça başarılı bir ülke konumundadır.

Türkiye'de geliştirilen ve uygulanan kamu-özel işbirliği modelleri ile hem kamu alt yapı yatırımları hızlanmış hem de inşaat sektörünün faaliyetlerine de katkı sağlanmıştır. Özellikle son yıllarda mega projeler olarak tanımlanan kamu alt yapı yatırımları inşaat sektörü için ilave önemli iş fırsatları yaratmıştır.

2018 Yılında Merkezi Yönetim Kamu Yatırımlarına 88 Milyar TL Harcandı

Merkezi Yönetim Bütçesi kapsamında hayata geçirilen ve finanse kamu yatırımları stoku 2018 yılı itibari ile 3.212 projeye ulaşmıştır. 3.212 projenin toplam proje tutarı 804,6 milyar TL'dir. Bu projeler için 2018 yılında 88 milyar TL ilave yatırım harcaması yapılmıştır. Böylece mevcut yatırım stokunun toplam proje tutarının yüzde 10,9'u 2018 yılı içinde harcanmıştır. 2018 yılında ekonominin canlandırılması için merkezi bütçedeki yatırım harcamaları artırılmıştır. Kamu alt yapı yatırımlarındaki harcama artışı inşaat sektörüne de olumlu yansımış, ancak konut ve konut dışı bina yatırımlarındaki daralmayı ikame edememiştir.

Tablo.33 Merkezi Yönetim Kamu Yatırım Stoku ve Harcamalar

	2010	2014	2015	2016	2017	2018
PROJE SAYISI	2.332	2.753	2.915	3.008	3.042	3.212
TOPLAM PROJE TUTARI MİLYAR TL	245,8	438,5	477,3	543,3	636,1	804,6
CARİ YIL ÖNCESİ KÜMÜLATİF HARCAMA MİLYAR TL	110,9	182,9	211,2	239,4	251,4	308,2
CARİ YIL HARCAMA MİLYAR TL	21,5	47,5	53,5	64,9	80,4	88,0
YATIRIM PROGRAMINA ALINAN YENİ PROJE SAYISI ÇOK YILLI PROJELER	279	237	235	276	222	276
CARİ YIL HARCAMA/TOPLAM PROJE TUTARI %	8,7	10,8	11,2	12,0	12,6	10,9
YATIRIM STOKUNUN ORTALAMA TAMAMLANMA SÜRESİ YIL	5,3	4,4	4,0	3,7	3,8	4,6

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2019 Yılı Programı

Tablo.34 Genel Kamu Sabit Sermaye Yatırım Harcamaları Sektör Dağılımı 2018; Milyon TL

	MERKEZİ YÖNETİM	İŞLETMECİ KİT'LER	YEREL YÖNETİMLER	DİĞER (1)	TOPLAM
TARIM	10.788	169	1.395	337	12.689
MADENCİLİK	525	2.338	10	0	2.872
İMALAT	110	890	1	120	1.121
ENERJİ	1.996	4.092	31	0	6.119
ULAŞTIRMA	18.089	13.183	23.844	143	55.259
TURİZM	541	0	26	22	589
KONUT	654	7	1.549	0	2.210
EĞİTİM	15.640	5	937	147	16.729
SAĞLIK	7.998	0	42	1.720	9.760
DİĞER	18.760	17	30.126	511	49.414
TOPLAM	**75.102**	**20.701**	**57.960**	**3.000**	**156.763**

Kaynak: T.C Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2019 Yılı Programı

(1) Döner Sermayeli Kuruluşlar, İller Bankası, Özelleştirme Kapsamındaki KİT'ler

Toplam Kamu Yatırım Harcamaları 156,8 Milyar TL Olurken, En Yüksek Harcama Ulaştırma Sektöründe Gerçekleşti

Merkezi bütçe yanı sıra yerel yönetimler, işletmeci KİT'ler ve diğer kamu kurumları yatırımları ile 2018 yılında toplam kamu yatırım harcamaları 156,76 milyar TL olmuştur. Yerel yönetimler 57,96 milyar TL yatırım harcaması yapmıştır. İşletmeci KİT yatırımları ise 20,71 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Toplam kamu yatırımları içinde ulaştırma yatırımları 55,26 milyar TL ile en yüksek payı almıştır. Eğitim ve sağlık yatırımları da ağırlıklı inşaat faaliyetlerini kapsamakta olup yine yüksek pay alan alanlar olmuştur.

Büyük Kamu Yatırım Projeleri Sürüyor

2018 yılında kamunun büyük yatırım projeleri sürmüş ve bunlar inşaat sektörü ve inşaat malzemeleri sektörü için katkı vermiştir. 2018 yılı yatırım programında 156,76 milyar TL tutarında kamu sabit sermaye yatırımı planlanmış olup yatırım programında yer alan 3.212 adet projeye 88 milyar TL ödenek tahsis edilmiştir.

Kamu yatırımlarında eğitim, sağlık, içme suyu ve kanalizasyon, sulama, bilim teknoloji, bilişim ve başta demiryolu, liman, lojistik merkezleri olmak üzere ulaştırma sektörlerine öncelik verilmiştir. Kamu yatırımları, bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmayı ve bölgesel gelişme potansiyelini değerlendirmeyi hedefleyen alanlara yönlendirilmeye devam edilmiştir. Bu kapsamda kentsel gelişme odaklı projelerin yanı sıra, GAP bölgesinde üretken özel sektör yatırımlarını destekleyecek ekonomik ve sosyal altyapı projelerine, DAP, KOP ve DOKAP bölgelerinde de eylem planlarıyla öncelikli projelere ağırlık verilmiştir.

Projeler içinde önemli ve yeni büyük kamu yatırımları da bulunmaktadır. İlk 20 yatırım büyük proje olarak nitelendirilebilecektir. İlk 20 yatırımın toplam yatırım tutarı 167,92 milyar TL'dir. İlk 20 proje için ayrılan ödenek 2017 yılında 10,18 milyar TL iken 2018 yılında 9,99 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Kamu yatırımları inşaat sektöründe ve inşaat malzemeleri sanayisine ilave destek vermeyi sürdürmektedir.

Tablo.35 2018 Yılı Yatırım Programı İlk 20 Büyük Kamu Yatırım Projesi

PROJELER	PROJE TUTARI MİLYON TL	2018 YILI ÖDENEK TUTARI MİLYON TL
Gebze-Haydarpaşa, Sirkeci-Halkalı Banliyö Hattı İyileştirme ve Demiryolu Boğaz Tüp Geçişi İnşaatı	17.506	1.690
Tuz Gölü Doğal Gaz Yeraltı Depolama (KOP)	16.240	520
Yüksek Hızlı Tren Seti (106 Adet)	15.839	552
Ankara-İstanbul Hızlı Tren	13.120	850
İstanbul Yeni Havalimanı Raylı Sistemler Bağlantı Yolları	11.946	1.628
Ankara-Sivas Yüksek Hızlı Tren Projesi	9.749	500
Gebze-Sabiha Gökçen-Yavuz Sultan Selim Köprüsü-3.Havalimanı YHT	8.972	5
Ilısu Barajı ve HES (GAP)	8.841	855
Silvan I. Merhale (GAP) Depolama/Sulama	8.514	406
İzmir-Aydın Otoyolu (İzmir Çevreyolu Devamı)	7.220	50
Aşağı Fırat II. Merhale (GAP)	6.212	300
Sivas-Erzincan Demiryolu (DAP)	5.912	100
Silvan Cazibe Sulamaları	5.861	220
Vezirhan Köseköy Yüksek Hızlı Ten	5.265	200
Ankara-Polatlı-Afyonkarahisar-Uşak-İzmir Demiryolu	5.224	500
Kabataş-Mecidiyeköy-Mahmutbey Metro Hattı	4.730	989
Zonguldak Amasra Kurucuşile Karayolu Tüneli	4.502	50
Kuzey Marmara Doğal Gaz Depolama Tevsii Projesi	4.240	240
Kralkızı-Dicle I. Merhale (GAP)	4.062	185
İnönü-Vezirhan Yüksek Hızlı Tren	3.967	150
İlk 20 Toplam	**167.922**	**9.990**

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Yatırım Programı 2018

Tablo.36 Kamu Özel İşbirliği Yatırım Projeleri

	2017		2018	
PROJE ALANLARI	PROJE SAYISI	PROJE TUTARI MİLYON DOLAR	PROJE SAYISI	PROJE TUTARI MİLYON DOLAR
KARAYOLU	42	19.420	42	20.129
HAVAALANI	18	18.124	19	18.693
YAT LİMANI VE TURİZM TESİSİ	17	895	17	922
DEMİRYOLU	1	265	1	272
KÜLTÜR VE TURİZM TESİSİ	1	141	1	141
GÜMRÜK TESİSİ	15	424	18	503
ENDÜSTRİYEL TESİS	2	1.391	2	1.433
SAĞLIK TESİSİ	21	11.708	20	11.236
ENERJİ	86	9.166	92	9.405
LİMAN	22	127	23	131
MADENCİLİK	-	-	8	-
TOPLAM	**225**	**61.661**	**242**	**62.865**

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı

Tablo.37 Kamu Özel İşbirliği Yatırım Projeleri; Modeller İtibarıyla

PROJE ALANLARI	2017		2018	
	PROJE SAYISI	PROJE TUTARI MİLYON DOLAR	PROJE SAYISI	PROJE TUTARI MİLYON DOLAR
YAP İŞLET DEVRET	106	44.355	109	45.842
İŞLETME DEVRİ HAKKI	93	1.398	108	1.445
YAP KİRALA DEVRET	21	11.708	20	11.236
YAP İŞLET	5	4.197	5	4.342
TOPLAM	**225**	**61.661**	**242**	**62.865**

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı

Tablo.38 2018 Yılında Devam Eden Seçilmiş KOİ Projeleri

	PROJELER	TUTARI MİLYON DOLAR
1	İstanbul Yeni Havaalanı Projesi	14.948
2	Gebze-Orhangazi-İzmir Otoyolu Projesi	7.961
3	Kuzey Marmara Otoyolu Kınalı-Tekirdağ-Çanakkale-Balıkesir	2.947
4	Kuzey Marmara Otoyolu (Kurtköy Akyazı Kesimi)	2.090
5	İkitelli Entegre Sağlık Kampüsü	1.560
6	Ankara -Niğde Otoyolu	1.414
7	Etlik Entegre Sağlık Kampüsü	1.167
8	Bilkent Entegre Sağlık Kampüsü	1.289
9	Kuzey Marmara Otoyolu (Kınalı-Odayeri Kesimi)	1.251
10	Gaziantep Entegre Sağlık Kampüsü	932
11	Haliç Yat Limanı ve Kompleksi	765
12	FTR Psikiyatri ve YGASP Hastaneleri Projesi	696
13	İzmir Bayraklı Entegre Sağlık Kampüsü	614
14	Menemen-Aliağa-Çandarlı Otoyolu	468
15	Şanlıurfa Şehir Hastanesi	405
16	Bursa Entegre Sağlık Kampüsü	399
17	Kocaeli Entegre Sağlık Kampüsü	396
18	Konya Karatay Entegre Sağlık Kampüsü	269
19	Tekirdağ Devlet Hastanesi	252
20	Kütahya Şehir Hastanesi	187

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı

Kamu Özel İşbirliği Uygulamaları İnşaat Sektörüne Canlılık Getiriyor

Türkiye'de Yap-İşlet-Devret (YİD), Yap-İşlet (Yİ), Yap-Kirala-Devret (YKD) ve İşletme Hakkı Devri (İHD) olmak üzere dört temel Kamu Özel İşbirliği (KÖİ) modeli uygulanmaktadır. Bu modellerle yapılabilecek projelerin sektör kapsamı oldukça geniş olup, hâlihazırda karayolu, havaalanı, liman, yat limanı ve turizm tesisi, gümrük tesisi ve gümrük kapısı, kentsel altyapı, sağlık tesisi ve enerji tesisi projeleri yürütülmektedir. 1986 yılından başlamak üzere, 2018 yılsonuna kadar 242 KÖİ projesi için uygulama sözleşmesi imzalanmıştır. Proje dağılımında 92 projeyle ilk sırada yer alan enerji sektörünü, karayolu (42), liman (23), sağlık (20), havaalanı (19), gümrük tesisi (18) ve yat limanı (17) projeleri takip etmektedir. Mevcut durumda, 210 proje işletmeye alınmış olup, 32 projenin yürütülmesine devam edilmektedir. İHD modeliyle yürütülenler hariç olmak üzere, uygulama sözleşmesi imzalanan projelerin toplam yatırım büyüklüğü 2018 yılı fiyatlarıyla 62,87 milyar dolara ulaşmaktadır. Halen yatırımı devam eden ve başlanacak 32 projenin toplam yatırım tutarı 40,36 milyar dolardır. 2018 yılında 7 proje işletmeye alınmıştır.

2018 yılı sonundan itibaren uygulanan KÖİ modeli itibarıyla projelerin dağılımı değerlendirildiğinde en çok 109 proje ile Yap-İşlet-Devret modelinin kullanılmakta olduğu görülmektedir. İşletme devri hakkı modeli ile de 108 proje yürütülmektedir.

II.6 GAYRİMENKUL SEKTÖRÜ VE İNŞAAT SEKTÖRÜNE KATKILARI

Gayrimenkul sektörünü oluşturan faaliyetler gayrimenkul proje geliştirme, gayrimenkul projeleri ile ilgili mimarlık ve mühendislik hizmetleri, gayrimenkul alım-satımına aracılık, gayrimenkul kiralama işleri, gayrimenkul yönetim hizmetleri ve gayrimenkul bakım ve onarım hizmetleri ile diğer ilgili hizmet faaliyetleridir.

Gayrimenkul sektörü inşaat sektörüne yönelik katkıları çerçevesinde değerlendirilmektedir. Türkiye'de gayrimenkul sektöründeki faaliyetlerde özellikle ilk aşama olarak nitelendirilen gayrimenkul proje geliştirme süreci ardından inşaat faaliyetleri devreye girmektedir. İnşaatın ve projenin tamamlanması aşamasında veya sonrasında satış, kiralama, yönetim ve bakım hizmetleri süreci yer almaktadır.

Gayrimenkul Sektöründe Büyüme Yavaşladı

Türkiye'de gayrimenkul sektöründe faaliyetler 2012 yılına kadar oldukça canlı gerçekleşmiş, ancak 2013 yılından itibaren yavaşlama sürecine girilmiştir. 2016 yılında yüzde 3,6 büyüyen gayrimenkul sektöründe büyüme 2017 yılında yüzde 2,6'ya inmiştir. 2018 yılında ise gayrimenkul sektöründe büyüme yüzde 2,7 olmuştur. 2018 yılında da yine zayıf bir büyüme yaşanmıştır.

Gayrimenkul faaliyetlerinin önemli bir bölümü ticari gayrimenkuller alanında gerçekleşmektedir. Ticari gayrimenkul alanında yeni geliştirilen ve başlanan projeler azalmaktadır. 2017 ve 2018 yıllarında ayrıca satın alma ve kiralama işlerinden de talep gerilemiştir. Yabancıların ticari gayrimenkul

talebinde de gerileme sürmektedir. Bunlara bağlı olarak gayrimenkul sektöründe büyüme 2018 yılında yine zayıf gerçekleşmiştir.

Tablo.39 İnşaat ve Gayrimenkul Sektöründe Büyüme; Yüzde

DÖNEM	İNŞAAT	GAYRİMENKUL	GSYİH
2010	17,1	4,5	8,6
2011	24,7	4,9	11,1
2012	8,4	4,3	4,9
2013	14,0	2,9	8,5
2014	5,0	2,5	5,2
2015	4,9	2,4	6,1
2016	5,4	3,6	3,2
2017	9,0	2,5	7,4
2018	-1,9	2,7	2,6

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İstanbul Gayrimenkul Sektörünün Cazibesi Azaldı

Türkiye'de uluslararası ölçekte en gelişmiş gayrimenkul piyasasına sahip olan şehir İstanbul'dur. İstanbul Avrupa'da diğer önemli şehirler ile karşılaştırmalı olarak son yıllarda gelişme beklentileri itibarıyla ilk sırada yer almaktaydı. 2014 ve 2015 yıllarında yatırım ve gelişme beklentileri sınırlı ölçüde zayıflamış, 2016 yılında ise mevcut koşullar içinde İstanbul gayrimenkul pazarında beklentiler önemli ölçüde gerilemişti. 2017 yılında ise ekonomideki toparlanmaya karşın İstanbul gayrimenkul sektöründeki gerileme devam etmişti. 2018 yılında da mevcut yatırım performansı ile gelişme beklentilerinde gerileme devam etmiştir. İstanbul 2019 için karşılaştırma yapılan 31 Avrupa şehri arasında yatırımlarda ve gelişme beklentilerinde yine son sırada yer almıştır. 2018 yılında yaşanan finansal dalgalanma da yatırım performansını ve beklentileri olumsuz etkilemiştir.

Gayrimenkul Sektöründe Satın Almalar 2018'de Durdu

Türkiye mevcut potansiyeline rağmen piyasaların küçük kalması ve kurumsal yatırımcıların eksikliği nedeniyle ticari gayrimenkul sektörüne yeterince yatırımcı çekememekte-

Tablo.41 Avrupa Şehirlerinde Gayrimenkul Sektörü 2019 Beklentileri

SIRA	ŞEHİRLER	YATIRIM BEKLENTİSİ PUANI	GELİŞME BEKLENTİSİ PUANI
1	LİZBON	4,27	4,19
2	BERLİN	4,12	4,11
3	DUBLİN	4,19	4,01
4	MADRİD	4,08	4,03
5	FRANKFURT	4,08	4,03
6	AMSTERDAM	4,04	3,94
7	HAMBURG	3,99	3,99
8	HELSİNKİ	4,10	3,83
9	VİYANA	4,01	3,90
10	MÜNİH	3,91	3,96
11	PARİS	3,95	3,91
12	LÜKSEMBURG	3,92	3,93
13	KOPENHAG	3,95	3,83
14	ATİNA	3,92	3,83
15	OSLO	3,81	3,71
16	LYON	3,82	3,72
17	PRAG	3,75	3,68
18	ZÜRİH	3,65	3,80
19	SOKHOLM	3,69	3,67
20	MİLANO	3,65	3,60
21	VARŞOVA	3,66	3,46
22	BUDAPEŞTE	3,58	3,43
23	BRÜKSEL	3,47	3,33
24	BIRMINGHAM	3,39	3,40
25	MANCHESTER	3,41	3,34
26	EDINBURG	3,37	3,32
27	BARSELONA	3,32	3,21
28	ROMA	3,27	3,25
29	LONDRA	2,98	2,90
30	MOSKOVA	2,68	2,82
31	İSTANBUL	2,51	2,54

Kaynak: Emerging Trends in Real Estate Europe 2019

Tablo.40 İstanbul Gayrimenkul Pazarı İle İlgili Değerlendirmeler

	GÖRÜNÜM			DERECE			SIRALAMA		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Mevcut Yatırım Performansı	Durağan	Durağan	Zayıf	2,51	2,79	2,51	29	31	31
Gelişme Beklentileri	Durağan	Durağan	Zayıf	2,71	2,77	2,54	27	31	31

Kaynak: Emerging Trends in Real Estate Europe 2017, 2018, 2019

dir. 2016 ve 2017 yıllarında satın alma işleri önemli ölçüde küçülmüştü. 2018 yılında ise satın alma işlemleri neredeyse durmuştur. Satın almaya yönelik yatırımlar 2013 yılında 1,91 milyar dolar olurken, 2014 yılında 787 milyon dolara gerilemiş, 2015 yılında ise 1,44 milyar dolar olarak gerçekleşmişti. 2016 ve 2017 yıllarında satın alma işlemleri önemli ölçüde zayıflamış ve 2017 yılında 264 milyon dolar olarak gerçekleşmişti. 2018 yılında ise satın alma işlemleri neredeyse durmuş ve 15,3 milyon dolara gerilemiştir. Yatırım performansı ve beklentilerdeki bozulma yanı sıra Türk Lirası'nda yaşanan hızlı gerileme ile enflasyon ve faizlerdeki artışlar satın alma işlemlerini durma noktasına getirmiştir.

Grafik.46 Türkiye'de Ticari Gayrimenkul Satın Almaları; Milyon Dolar

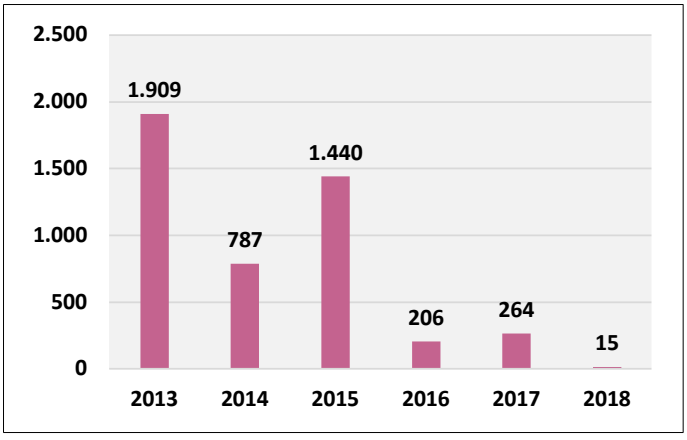

Kaynak: Cushman Wakefield International Investment Atlas 2015, 2017,2019

Ticari Gayrimenkul Yatırımı Getirileri 2018'de Sınırlı Artış Gösterdi

Ticari gayrimenkul yatırımlarının getirileri 2017 yılındaki sınırlı artışın ardından 2018 yılında da yine zayıf bir artış göstermiştir. 2017 yılındaki artış daha çok gelirlerdeki artıştan kaynaklanmıştı. 2018 yılındaki getiri artışı ise daha çok gayrimenkul değerlerindeki gerilemeden kaynaklanmıştır.

Tablo.42 Türkiye'de Gayrimenkul Yatırımlarının Yıllık Ortalama Getirileri (Sermaye + Kira Getirisi)

YATIRIM ALANLARI	YILLIK YATIRIM GETİRİLERİ %			
	2015	2016	2017	2018
OFİS YATIRIMI GETİRİLERİ	6,80	6,80	7,25	7,50
AVM YATIRIMI GETİRİLERİ	7,00	5,80	6,50	6,60
SANAYİ YATIRIMI GETİRİLERİ	9,00	8,75	9,00	9,00

Kaynak: Cushman Wakefield International Investment Atlas 2015, 2017,2019

II.7 YURTDIŞI MÜTEAHHİTLİK VE MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİ

II.7.1 YURTDIŞI MÜTEAHHİTLİK HİZMETLERİ

Yurtdışı Müteahhitlik Hizmetleri 2018 Yılında Yeniden Artışa Geçti

Türk müteahhitlik sektörü 1972 yılından 2018 sonuna kadar 123 farklı ülkede toplam 378,1 milyar dolar değerinde 9.535 proje üstlenmiştir. Yurtdışı müteahhitlik hizmetleri yıllar içinde hem faaliyet alanlarını çeşitlendirmekte hem de daha büyük projeler üstlenmektedir. 2005 yılında toplam üstlenilen proje bedelinde ilk defa 10 milyar dolar sınırını aşan Türk müteahhitlik sektörü dünyada yaşanan siyasi ve ekonomik dalgalanmalara rağmen 2006-2014 yıllarında her yıl 20 milyar doların üzerinde iş yüklenmeyi başarmıştır.

Grafik.47 Yurtdışı Müteahhitlik Hizmetleri İş Bedelleri (2002-2018)

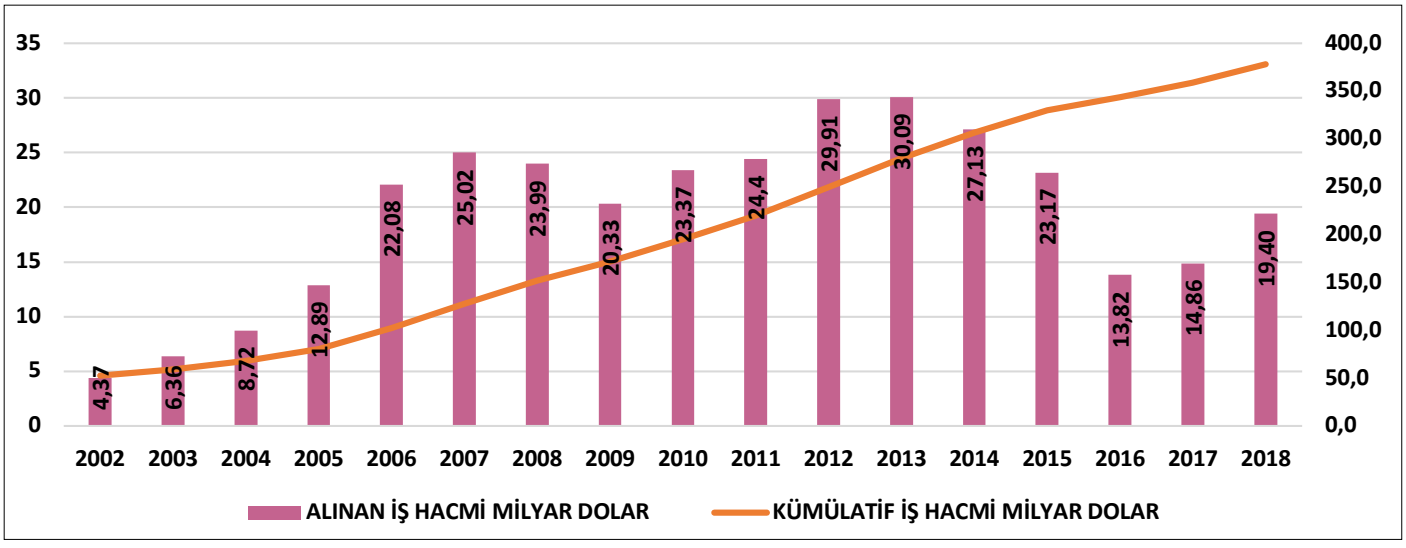

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

2013 yılında üstlenilen 30,1 milyar dolarlık proje bedeli ulaşılan en yüksek rakam olmuştur.

2014 ve 2015 yıllarında yurtdışı müteahhitlik işleri performansı zayıflamaya başlamıştır. 2016 yılında ise yurtdışı müteahhitlik işleri önemli ölçüde gerilemiştir. 2016 yılında pazarlarımızda yaşanan gelişmeler ve ikili ilişkilerdeki gerginlikler yurtdışı müteahhitlik hizmetlerini olumsuz etkilemiştir. 2017 yılında bu gerileme durmuş ve sınırlı bir toparlanma yaşanmıştır. 2017 yılında 275 proje üstlenilmiş olup toplam proje tutarları 14,86 milyar dolar olmuştur.

2018 yılında ise yurtdışı müteahhitlik işlerinde yeniden önemli bir artış yaşanmıştır. 2018 yılında 261 proje üstlenilmiş olup toplam proje tutarları 19,4 milyar dolar olmuştur. Önemli pazarlarımızdan bazılarında işler yeniden hareketlenmeye başlamıştır.

Tablo.43 Üstlenilen Proje Sayıları ve Bedelleri (2002-2018)

YILLAR	PROJE SAYISI	TOPLAM PROJE BEDELİ DOLAR	ORTALAMA PROJE BEDELİ DOLAR
2002	206	4.374.192.093	21.233.942
2003	338	6.376.501.283	18.865.388
2004	476	8.719.660.158	18.318.614
2005	451	12.887.887.626	28.576.248
2006	574	22.073.964.175	38.456.384
2007	615	25.020.007.025	40.682.938
2008	656	23.998.152.742	36.582.550
2009	511	20.335.562.924	39.795.622
2010	629	23.514.260.355	37.383.562
2011	563	24.584.297.126	43.666.602
2012	545	29.990.385.250	55.332.814
2013	430	30.246.689.730	70.341.139
2014	343	27.101.934.807	79.014.387
2015	267	23.231.129.678	87.007.976
2016	191	13.874.309.156	72.640.362
2017	275	14.858.403.496	54.030.558
2018	261	19.418.540.660	74.398.467

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

Yurtdışı Müteahhitlik İşleri 2018 Yılında Daha Az Sayıda Proje Üstlenilirken Ortalama Proje Bedelleri Büyüdü

Yurtdışı müteahhitlik sektörü iş hacmini artırmanın yanı sıra son yıllarda üç alanda önemli gelişmeler sağlamıştır. Bunlardan ilki üstlenilen proje sayısındaki artıştır. İkinci gelişme alanı olarak ise sektör giderek daha büyük ölçekli ve daha katma değerli projeler üstlenmektedir. Nitekim 2000'li yılların başında ortalama alınan proje büyüklüğü yaklaşık 19 milyon dolar iken, 2015 yılında 87,5 milyon dolar seviyesine kadar yükselmiştir. Ortalama proje büyüklüğünde sağlanan bu artış üçüncü gelişme alanından kaynaklanmakta olup müteahhitlerimizin havalimanı, metro, endüstriyel tesisler, doğalgaz-petrol rafinerileri, otoyol ve enerji santralleri gibi katma değeri daha yüksek projeleri üstlenmektedirler.

2016 ve 2017 yıllarında iyileşme ve gelişme alanlarında zayıflamalar yaşandıktan sonra 2018 yılında yeniden toparlanma görülmektedir. 2018 yılında üstlenilen proje sayısı yine düşük kalmıştır. Ancak ortalama proje bedelleri yeniden büyümüştür. 2018 yılında ise proje sayısı 261'e çıkarken, ortalama proje büyüklüğü 74,4 milyon dolara çıkmıştır. Böylece hem ölçekler yeniden büyümüş hem de sektörün aldığı toplam proje bedeli yükselmiştir.

Önemli Müteahhitlik Pazarlarımızın Bir Bölümünde Yeniden Toparlanma Yaşanıyor

Türk müteahhitlik sektörünün başlıca pazarlarında 2014 yılından itibaren önemli sıkıntılar yaşanmaya başlamıştır. Irak ve Suriye pazarları yaşanan iç savaşlar ve karışıklıklar ile karşılaşmıştır. Rusya pazarı önce batı yaptırımlarından, sonra enerji fiyatlarındaki düşüşten ve son olarak da ikili ilişkilerde yaşanan krizden etkilenmiştir.

Ortadoğu'da yaşanan gerginliklerin yanı sıra yine enerji fiyatlarındaki dalgalanmalar, gelirleri büyük ölçüde enerji ihracatına dayalı inşaat pazarlarını olumsuz etkilemiştir. Yine Ortadoğu ülkeleri politik gerginlikler oluşmuştur. İran pazarı yeniden kapanmıştır.

2018 yılında ise pazarlarımızdaki koşullarda kısmen iyileşmeler yaşanmıştır. Enerji fiyatlarındaki artış pazarlarda toparlanmaya ve yatırımların kademeli olarak yeniden devreye alınmasını sağlamaya başlamıştır. Rusya ile ilişkilerde iyileşme sağlanmıştır. Ortadoğu ülkeleri ile yaşanan siyasi gerginliklere rağmen müteahhitlik sektörü bu engeli 2018 yılında büyük ölçüde aşmıştır. 2018 yılında Irak'ta iç çatışmalar sona ermiş, Suriye'de ise en aza inmiştir. Katar ile ilişkiler gelişmeye devam etmiştir. Kuzey Afrika ülkeleri ile de diplomatik ilişkilerde soğukluk sürmektedir. Sahra ve Güney Afrika'da ise koşullar 2018 yılında daha olumlu olmuştur.

Bu çerçevede 2018 yılında en çok müteahhitlik işi üstlenilen ülkeler aşağıda sunulmaktadır. 2018 yılında ilk sırayı yeniden yüzde 20,1 payı ile Rusya almıştır. İlişkilerde yaşanan sıkıntılara rağmen Suudi Arabistan en çok iş alınan ikinci ülke olmuştur. Katar ile ilişkilerin gelişmesi müteahhitlik işlerine de yansımıştır. Sudan'da önemli projeler üstlenilmiştir. Bir Avrupa ülkesi olarak Polonya alınan işlerde ilk kez 5. sırada yer almıştır. Polonya'nın yanı sıra Romanya da ilk 10 ülke içindedir. Kazakistan ve Türkmenistan'da da yatırımlar yeniden başlamıştır. Cezayir ve Kuveyt diğer iki önemli ülke olmuşlardır. BAE ve Irak 2018 yılında ilk 10 ülke içine girememişlerdir.

Tablo.44 Müteahhitlik Firmalarının Üstlendikleri Projelerin Ülkelere Dağılımı 2018

Ülkeler	Toplam Proje Bedeli Milyon Dolar	Pay %
Rusya	3.905	20,1
S. Arabistan	3.014	15,5
Katar	2.029	10,4
Sudan	1.669	8,6
Polonya	1.531	7,9
Kazakistan	1.338	6,9
Türkmenistan	725	3,7
Cezayir	516	2,7
Romanya	479	2,5
Kuveyt	445	2,3
Diğerleri	3.767	19,4
Toplam	19.418	100,0

Kaynak: Türkiye Müteahhitler Birliği

2018 Yılında Yurtdışında Alınan Toplam Proje Bedeli En Yüksek İşler Enerji Santralleri İnşaatları Oldu

2017 yılında üstlenilen müteahhitlik hizmetleri çok farklı alanlardaki projelere dağılmış bulunmaktadır. Üstlenilen işlerde sektör sayısı çeşitlenmektedir. Daha önceki yıllarda konut, bina, karayolu ve baraj yapımında toplulaşan işler son 10 yılda çeşitlenmektedir.

2018 yılında üstlenilen işlerin yüzde 15,5'ini enerji santralleri inşaatları oluşturmuştur. İkinci sırada yüzde 14,9 pay ile karayolu, tünel ve köprü projeleri bulunmaktadır. Askeri tesisler ilk kez ilk beş iş alanı içine yüzde 11,3 pay ile girmiştir. Demiryolları projeleri yüzde 9,8 pay ile dördüncü sıradadır. Son yıllarda büyük gelişme gösteren havalimanı projeleri ise yüzde 8,2 pay almıştır. Geleneksel iş alanı olan konut inşaatları ise 2018 yılında ilk beş iş alanı dışına çıkmıştır.

Tablo.45 Üstlenilen Müteahhitlik İşlerinin Sektör Dağılımı 2018; Yüzde

Sektörler	Toplam Proje Bedeli Milyar Dolar	Pay %
Enerji Santrali	3,0	15,5
Karayolu/Tünel/Köprü	2,9	14,9
Askeri Tesisler	2,2	11,3
Demiryolu	1,9	9,8
Havalimanı	1,6	8,2
Diğer	7,8	40,2

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

Türk Müteahhitlik Firmaları Uluslararası Alanda Rekabet Güçlerini Sürdürüyor

Türk müteahhitlik sektörü uluslararası alandaki rekabet gücünü sürdürmektedir. Müteahhitlik hizmetleri sektörünün önde gelen yayınlarından "Engineering News Record (ENR) Dergisi"nin bir yıl içerisinde üstlenilen projelerin toplam bedeli üzerinden her yıl belirlediği dünyanın en büyük 250 müteahhitlik firmasını gösteren listede Türkiye 2003 yılında sadece 8 müteahhitlik firması ile yer alırken bu sayı 2016 yılında 46 müteahhitlik firmasına yükselmiştir. 2017 yılında da Türk müteahhitlik sektörü ilk 250 içinde yine 46 firma ile yer almıştır. Türkiye listede firma sayısı itibarıyla Çin'den sonra 2. sırada yer almayı sürdürmektedir.

Tablo.46 Dünyanın En Büyük Müteahhitlik Firmaları Arasında Türk Firmalarının Yeri

YILLAR	250 İÇİNDE TÜRK FİRMA SAYISI	FİRMA SAYISI İTİBARIYLA TÜRKİYE'NİN SIRALAMASI
2010	31	2.
2011	33	2.
2012	38	2.
2013	42	2.
2014	43	2.
2015	40	2.
2016	46	2.
2017	46	2.

Kaynak: Engineering News Record

Türk Firmalarının Üstlendikleri İş Payı 2018 Yılında 0,7 Puan Düştü

2017 yılı gelirlerine göre Türkiye 46 müteahhitlik firmasının üstlendiği 23,2 milyar dolar toplam proje bedeli ile 7. sıradan 8. sıraya inmiştir. İlk 250 içinde Türk müteahhitlik sektörü toplam 482,4 milyar dolarlık gelir pastasından 2017 yılında yüzde 4,8 pay almıştır. 2016 yılında üstlenilen 25,6 milyar dolar iş ile alınan pay yüzde 5,5 olmuştu. Bu çerçevede Türk müteahhitlerinin payı 0,7 puan düşmüştür.

Tablo.47 Dünyanın En Büyük Müteahhitlik Firmaları Arasında Türk Firmalarının İş Payı

YILLAR	TÜRK FİRMALARININ ÜSTLENDİĞİ İŞ TOPLAMI MİLYAR DOLAR	250 FİRMA İŞ TOPLAMI MİLYAR DOLAR	TÜRK FİRMALARIN PAYI %
2010	15,75	383,7	4,1
2011	17,46	453,0	3,9
2012	20,15	507,5	4,0
2013	20,67	544,0	3,8
2014	22,43	521,7	4,3
2015	22,59	500,1	4,6
2016	25,60	468,1	5,5
2017	23,20	482,4	4,8

Kaynak: Engineering News Record

II.7.2 TEKNİK MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİ

Müşavirlik, mühendislik ve mimarlık hizmetleri yurtdışı müteahhitlik hizmetleri gibi önemli bir hizmet alanını oluşturmaktadır. Türkiye'de bu alanda gelişmiş bir kurumsal yapı bulunmaktadır. Ancak özellikle uluslararası işlerde yüksek rekabet yaşanmakta olup sektörün rekabet gücünü artırma ihtiyacı yaşanmaktadır.

Türkiye'de müşavirlik ve mühendislik-mimarlık hizmetlerine ilişkin en sağlıklı veriler Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği tarafından hazırlanmaktadır. Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği (TürkMMMB), 1980 yılında kurulan bir sivil toplum örgütüdür. Merkez ofisi Ankara'dadır. Birlik, 1987 yılında Müşavir Mühendisler Uluslararası Federasyonu-FIDIC'e ve 2001 yılında Avrupa Müşavirlik Mühendislik Birlikleri Federasyonu-EFCA'ya üye olmuştur ve her iki organizasyonun da Türkiye'deki tek temsilcisidir.

TürkMMMB üyeleri ve üyelerin firmaları mühendislik ve mimarlık alanlarını kapsayan farklı disiplinlerdendir. 68 farklı ülkede hizmet sunmuş veya sunmakta olan TürkMMMB üyelerinin tamamının yurtdışı deneyimi bulunmaktadır. Müşavirlik sektörüne ilişkin değerlendirmeler TürkMMMB verileri çerçevesinde yapılmaktadır.

Sektörde Yurtdışı Hizmetler Mimari ve Mühendislik Hizmetlerinde Yoğunlaşmaktadır

Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği üyelerinin en çok yoğunlaştığı hizmet alanı yüzde 85 ile mimari ve mühendislik hizmetleri olmayı sürdürmektedir. Mimari ve mühendislik hizmetlerini üç hizmet eşit pay ile takip etmektedir. Yüzde 55 pay ile proje yönetimi, inşaat kontrollüğü ile tasarım ve gözden geçirme yurtdışında ağırlığa sahip hizmet alanlarıdır. Daha sonra yüzde 45 pay ile ihale dokümanlarının hazırlanması ve yüzde 25 payı ile yatırım planlama ve fizibilite hizmetleri gelmektedir. Bunlara ilave olarak yapılan diğer hizmetlerin payları ise şöyledir; yüzde 20 çevresel ve sosyal etki analizleri, yüzde 20 sözleşme yönetimi, yüzde 15 değer mühendisliği ile kalite ve maliyet kontrol ve yüzde 5 ile işletmeye alma hizmetleri.

Grafik.48 TMMMB Üyelerinin Yurtdışı Hizmet Alanlarının Dağılımı 2018; Yüzde

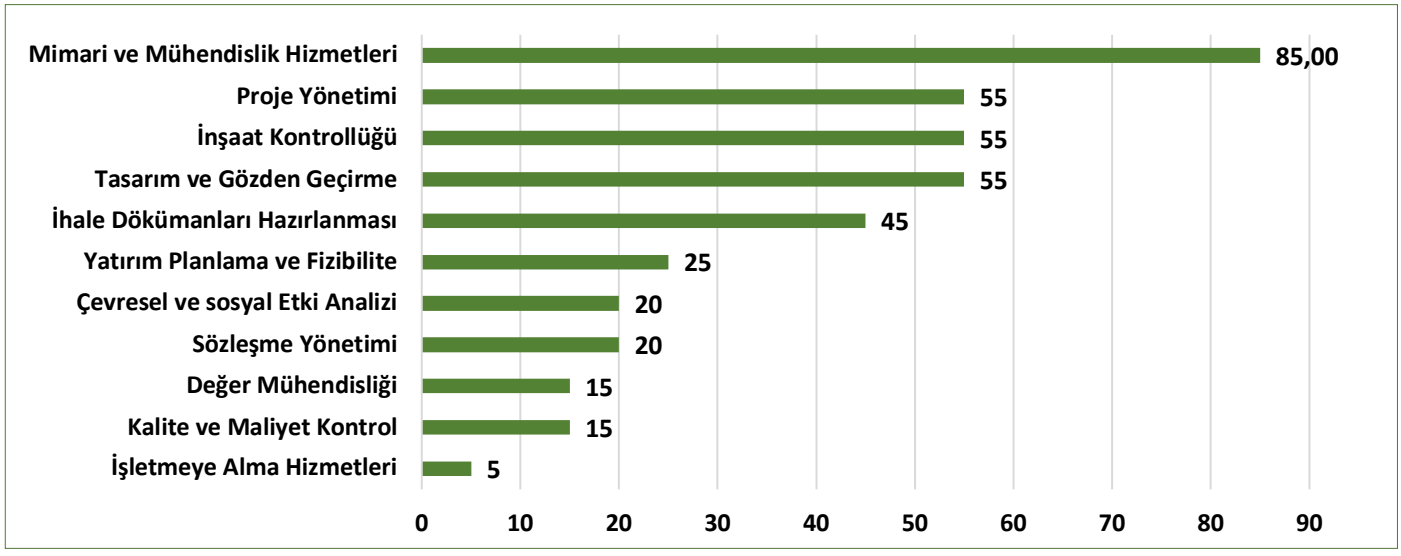

Kaynak: Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği, 2019

Grafik.49 TMMMB Üyelerinin Uzmanlık Alanlarının Dağılımı 2018; Yüzde

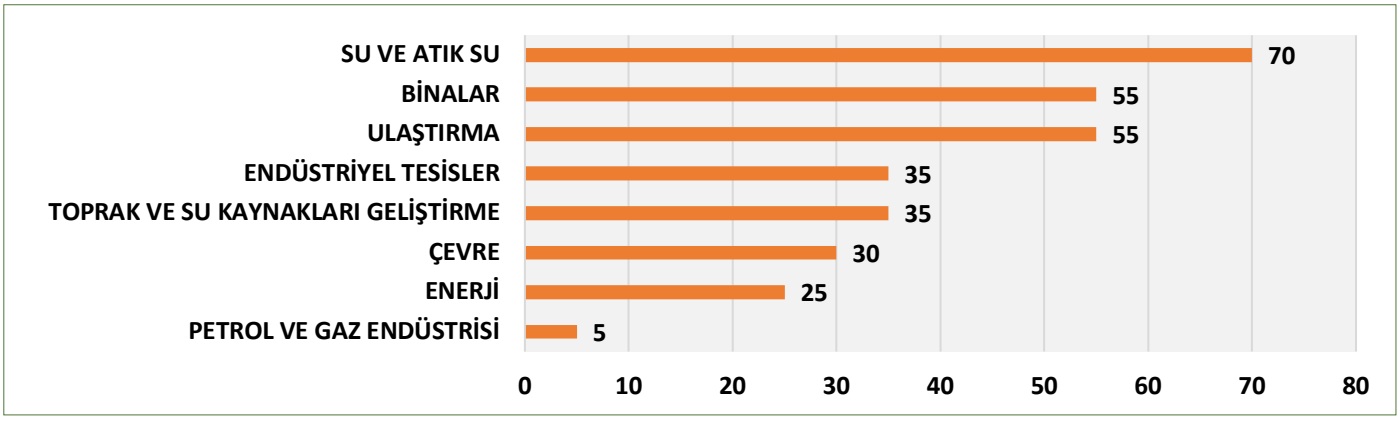

Kaynak: Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği, 2019

Sektörde Yurtdışı Hizmetlerde Uzmanlık Alanlarının Başında Su ve Atık Su İle Binalar Gelmektedir

Müşavirlik sektöründe yer alan firmaların yurtdışı hizmetlerde uzmanlık alanı dağılımında ilk sırayı yüzde 70 ile su ve atık su işleri almaktadır. Yine bir diğer yüksek uzmanlık alanının yüzde 55 ile binalar sektöründe olduğu görülmektedir. Binaları takiben yüzde 35 ile toprak ve su kaynakları geliştirilmesi ve endüstriyel tesisler gelmektedir. Bunların ardında yüzde 30 ile çevre, yüzde 25 ile enerji ve son olarak yüzde 5 ile petrol ve gaz endüstrisi yer almaktadır.

Tablo.48 Türk Firmalarının Yurtdışında İş Yaptığı Seçilmiş Ülkeler

ABD	Filipinler	Kırgızistan	Panama
Almanya	Filistin	Kosova	Rusya
Arnavutluk	Gürcistan	KKTC	Somali
Azerbaycan	Hindistan	Letonya	Suriye
Brezilya	Irak	Libya	Suudi Arabistan
Bosna-Hersek	İran	Makedonya	Tacikistan
Bulgaristan	İsrail	Meksika	Tanzanya
Cezayir	Katar	Mısır	Türkmenistan
Cibuti	Kamerun	Umman	Uganda
BAE	Kazakistan	Özbekistan	Ukrayna
Fas	Kenya	Pakistan	Ürdün
			Vietnam

Kaynak: Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği, 2019

Müşavirlik Sektöründe Her Ölçekte Firma Yer Almaktadır

2018 yılında personel sayısı dağılımına göre Türk müşavir firmaları yüzde 59 ile en çok 1-25 arası ve yine yüzde 18 ile 26-50 arası personel çalıştırmaktadır. 51-100 arası personel çalıştıran firmaların payı yüzde 5'tir. 101-200 arası ile 201-500 arası personel çalıştıranların oranları ise yüzde 9'dur.

Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği üyelerinin (2018 yılı anketine katılan) yüzde 65'inin şu anda yurtdışında projesi devam etmektedir. Yüzde 35'i de geçmiş yıllarda yurtdışında projelerde yer almıştır. 2017 yılında bu oranlar yüzde 51 ve yüzde 49 olarak gerçekleşmişti. 2018 yılında yurtdışında üstlenilen işlerin arttığı görülmektedir.

II.8 İNŞAAT SEKTÖRÜ VE FİNANSMAN

İnşaat sektörü ile finans sektörü arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Finans sektörü inşaat sektöründe hem üretim hem de tüketim tarafında üretici ve tüketicilere finansman sağlamaktadır. Bu çerçevede özellikle inşaat şirketleri ile gayrimenkul geliştiricileri finansman olanaklarından yararlanırken, hane halkları da bireysel konut kredileri kullanmaktadırlar.

Finans sektöründe bankalar ile finansal kiralama şirketleri ve faktöring şirketleri inşaat firmaları ile gayrimenkul geliştiricilerine finansman sağlayan en önemli finans kurumlarıdır. Türkiye'de inşaat şirketleri ile gayrimenkul geliştiricileri için en önemli finansman kaynağını banka kredileri oluşturmaktadır. Finansal kiralama sektörü de son yıllarda farklı finansman araçları ile sektöre artan oranda finansman sağlamaya başlamıştır. Bununla birlikte inşaat sektörü açısından yurtiçi banka kredisi olanakları ve varlığı halen büyük önem taşımaktadır.

Grafik.50 Teknik Müşavirlik Firmalarının Personel Sayısına Göre Dağılımı 2018

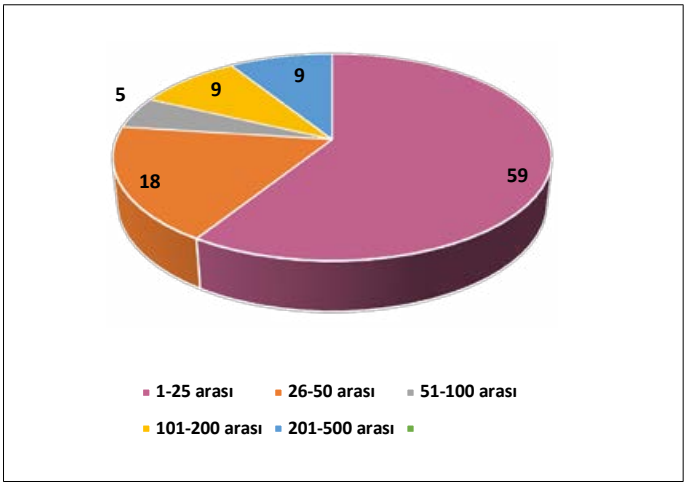

Kaynak: Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği, 2019

Grafik.51 Firmaların Uluslararası İş Deneyimi 2018

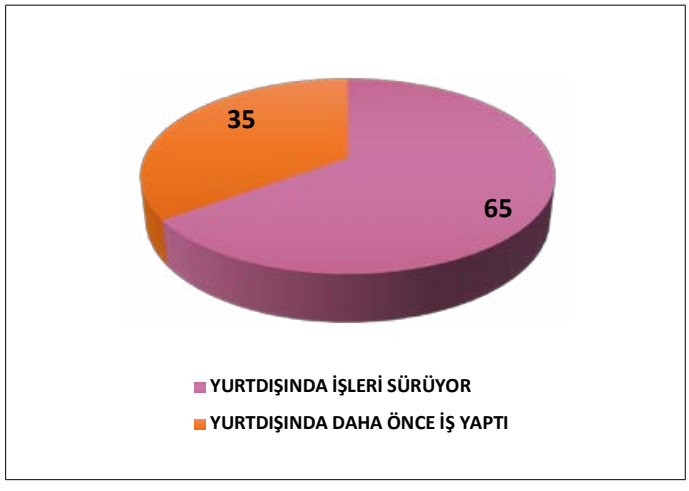

Kaynak: Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği, 2019

Tablo.49 İnşaat ve Gayrimenkul İş Geliştirme Sektörlerinin Kullandığı Yurtiçi Ve Yurtdışı Krediler

DÖNEM	İNŞAAT SEKTÖRÜ TİCARİ KREDİLER MİLYON TL	İNŞAAT SEKTÖRÜ YURTDIŞI KREDİLER MİLYON DOLAR	GAYRİMENKUL SEKTÖRÜ TİCARİ KREDİLER MİLYON TL	GAYRİMENKUL SEKTÖRÜ YURTDIŞI KREDİLER MİLYON DOLAR
2012	59.030	5.415	29.855	5.231
2013	85.090	5.832	40.244	5.474
2014	103.113	7.213	58.115	5.280
2015	139.226	10.289	83.952	4.949
2016	157.173	13.155	87.960	5.490
2017	206.343	16.159	118.195	5.578
2018	245.028	20.635	148.807	6.048

Kaynak: T.C. Merkez Bankası, Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi

Grafik.52 İnşaat Sektörünün Yurtiçinden Kullandığı Krediler; Milyar TL

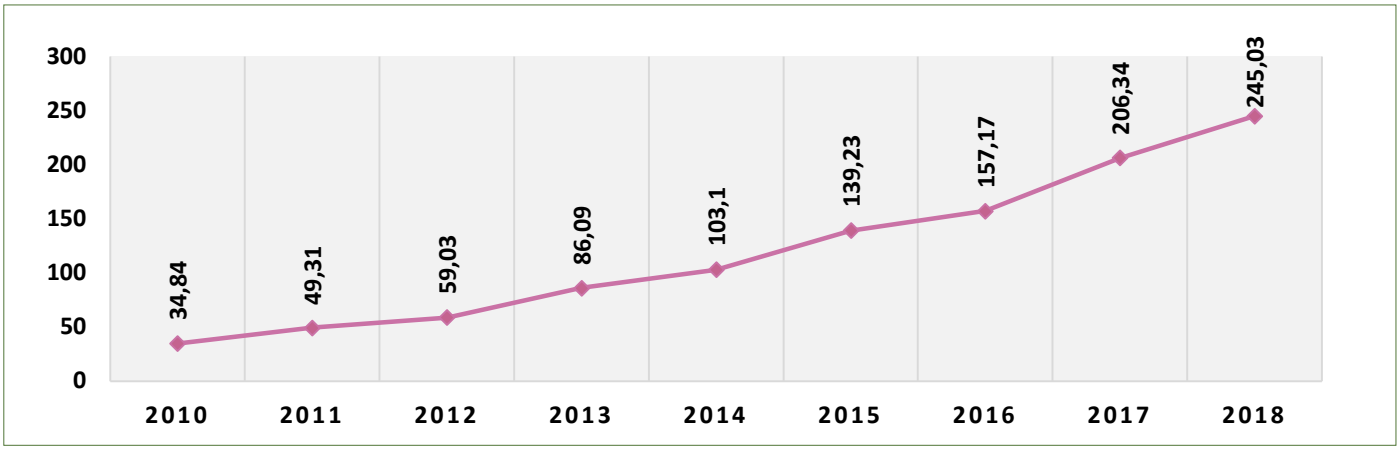

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği, Risk Merkezi

İnşaat Sektörünün Banka Kredileri Büyümesinde Yavaşlama

Bankaların inşaat sektörü şirketlerine sunduğu hizmetler diğer sektörlerden daha yaygın ve büyük ölçektedir. Özellikle gayri nakdi kredilerin doğru politikalarla verilmesi inşaat sektörünün ve özellikle taahhüt firmalarının iç ve dış pazar rekabet gücünü doğrudan artırmaktadır. İnşaat sektöründe 2014-2016 döneminde kullanılan nakdi ve gayri nakdi kredilerde önemli bir büyüme yaşanmıştır. 2017 yılında ise bu kez genişletici para ve kredi politikası benimsenmiş ve ekonominin yeniden canlandırılması için özellikle inşaat sektörüne verilen destekler artırılmıştır. Bankacılık kesimi de kredi garanti fonu uygulamasının sağladığı teminat olanakları ile inşaat sektörüne yönelik kredilerde daha istekli olmuştur.

2018 yılında ise inşaat sektöründe yurtiçinden kullanılan kredilerde büyüme yavaşlamıştır. 2018 yılının ikinci yarısında yaşanan finansal dalgalanma inşaat sektörünün mali yapısını olumsuz etkilemiştir. Sektörde finansman maliyetleri artmış, döviz cinsi kullanılan krediler sıkıntı yaratmış ve nakit akışları talebin düşmesi ile daralmıştır. Bu gelişmeler sonrası bankacılık sektörünün inşaat sektörüne yönelik kredilerinde önemli bir yavaşlama ortaya çıkmıştır.

Bu çerçevede 2018 yılında inşaat sektörünün yurtiçinden kullandığı nakdi krediler yüzde 18,9 artış göstermiş ve 245,03 milyar TL'ye ulaşmıştır. Gayrimenkul iş geliştirme sektörünün kullandığı krediler ise aynı dönemde yıllık olarak yüzde 25,9 artarak 148,8 milyar TL'ye ulaşmıştır. İnşaat ve gayrimenkul geliştirme sektörlerinin kullandıkları kredi stokundaki artışın bir nedeni de mevcut döviz kredilerinin yükselen döviz kurları nedeniyle şişmesi olmuştur.

2018 yılında inşaat sektöründe yurtdışından kullanılan krediler ise yüzde 27,8 artarak 20,64 milyar dolara yükselmiştir. Gayrimenkul iş geliştirme sektöründe ise yurtdışı krediler aynı dönemde yüzde 8,4 genişleyerek 6,05 milyar dolara çıkmıştır.

İnşaat Sektöründe Geri Dönmeyen Krediler Miktar ve Oran Olarak Yükseldi

İnşaat sektöründe geri dönmeyen krediler 2018 yılında yüzde 62 artarak 12,16 milyar TL'ye ulaşmıştır. Geri dönmeyen kredilerin yurtiçinden kullanılan toplam kredi stokuna oranı ise yüzde 3,64'ten yüzde 4,97'ye yükselmiştir.

Tablo.50 İnşaat Sektöründe Yurtiçi Kredilerde Geri Dönmeyen Krediler

YILLAR	BRÜT KREDİLER MİLYON TL	TASFİYE OLUNACAK KREDİLER MİLYON TL	TASFİYE OLUNACAK KREDİLERİN PAYI %
2013	85.090	3.188	3,75
2014	103.113	3.837	3,72
2015	139.226	4.376	3,14
2016	157.173	6.241	3,97
2017	206.343	7.509	3,64
2018	245.028	12.168	4,97

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi

İnşaat Sektörünün Banka Dışı Finans Kuruluşlarından Kullandıkları Krediler de Büyüyor

İnşaat sektörü banka dışı finans kurumlarından da kredi kullanımını genişletmektedir. İnşaat sektörü bu çerçevede finansal kiralama ve faktöring şirketlerinden kredi kullanmaktadır.

2016 yılında finansal kiralama şirketlerinden kullanılan krediler yüzde 23,9, 2017 yılında ise yüzde 23 büyüyerek 10 milyar TL'yi aşmıştır. 2018 yılında ise inşaat sektörünün finansal kiralama şirketlerinden kullandıkları kredi yüzde 28,7 genişleyerek 12,97 milyar TL'ye ulaşmıştır. 2018 yılında tasfiye olunacak krediler de miktar ve oran olarak yükselmiştir.

İnşaat sektörü finansal kiralama sektöründen en çok iş ve inşaat makinelerinin kiralanmasında yararlanmaktadır. İnşaat firmaları inşaat sektöründe ortaya çıkan dalgalanmalar nedeniyle finansal kiralamayı tercih etmeye başlamıştır. İş makineleri üreticisi ve dağıtımcısı firmalar da finansal kiralama işlemlerini sağladığı satış olanakları nedeniyle daha çok tercih etmektedir.

2018 yılında yurtiçinde kiralamaların döviz cinsi yapılamamasına ilişkin düzenleme inşaat sektörünün finansal kiralama işlerini olumsuz etkilemiştir.

İnşaat sektörünün faktöring şirketlerinden kullandıkları krediler ise 2018 yılında yüzde 31,1 gibi yüksek bir oranla daralmış ve 4,2 milyar TL'ye inmiştir. Yılın ikinci yarısında yükselen faiz oranları nedeniyle faktöring işlemlerinin maliyeti çok artmıştır. İnşaat sektörü faktöring ile finansmandan kaçınmıştır. Faktöring şirketlerinden kullanılan ve tasfiye olacak kredilerin oranı ise yüzde 12,02 ile en yüksek seviyesine çıkmıştır.

Tablo.51 İnşaat Sektörünün Finansal Kiralama Şirketlerinden Kullandıkları Krediler

YILLAR	BRÜT KREDİLER MİLYON TL	TASFİYE OLUNACAK KREDİLER MİLYON TL	TASFİYE OLUNACAK KREDİLERİN PAYI %
2013	4.800	352	7,33
2014	5.540	437	7,89
2015	6.612	490	7,41
2016	8.194	584	7,11
2017	10.075	540	5,36
2018	12.971	891	6,87

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi

Tablo.52 İnşaat Sektörünün Faktöring Şirketlerinden Kullandıkları Krediler

YILLAR	BRÜT KREDİLER MİLYON TL	TASFİYE OLUNACAK KREDİLER MİLYON TL	TASFİYE OLUNACAK KREDİLERİN PAYI %
2013	2.500	180	7,20
2014	3.235	272	8,41
2015	3.265	309	9,46
2016	3.791	325	8,57
2017	6.105	326	5,34
2018	4.203	505	12,02

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi

II.9 İNŞAAT KONUT VE GAYRİMENKUL SEKTÖRÜNDE DİĞER GELİŞMELER

İnşaat, konut ve gayrimenkul sektöründe diğer gelişmeler başlığı altında dört konu değerlendirilmektedir. Bunlar kentsel dönüşüm faaliyetleri, yabancıların gayrimenkul alımları, inşaat sektöründe iş kazaları ile yeşil binalardır.

II.9.1 KENTSEL DÖNÜŞÜM

Kentsel Dönüşüm Faaliyetleri Yavaşlıyor

Kentsel dönüşüm kavramı Türkiye'nin gündemine özellikle 1999 yılında yaşanan Marmara depremi sonrası girmiştir. Bu tarihten sonra kentsel dönüşüm süreci çeşitli aşamalardan geçerek 2012 yılında kanuni alt yapısı oluşturulmuş ve fiilen uygulamaya geçilmiştir.

Bugünkü kentsel dönüşüm uygulamalarına temel oluşturan 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun 2012 yılı Mayıs ayında çıkarılmış ve yürürlüğe girmiştir.

Tablo.53 Riskli Alan Uygulamaları Envanteri

	2016	2017	2018
Riskli Alan İlan edilen İl Sayısı	50	52	53
Riskli Alan Sayısı	192	209	238
Riskli Alandaki Yapı Sayısı	243.773	285.495	255.851
Riskli Alandaki Bağımsız Birim Sayısı	529.683	539.092	556.640
Riskli Alanda İkamet Eden Nüfus Sayısı	1.734.000	1.748.922	1.836.170
Riskli Alanın Yüzölçümü	12.099,44 ha	12.219,67 ha	12.711,25 ha

Kaynak: Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı İdari Faaliyet Raporları

Kanun kentsel dönüşümü; ya belli bir alanı riskli alan ilan ederek tüm yapılaşmayı, sosyal ve kültürel donatı alanları, yeşil alanları yeniden kurgulayarak safha safha yıkıp yeniden yapma yoluyla gerçekleştirmekte ya da riskli yapı adıyla bina bazında yıkıp yerinde yeniden yaparak veya komşu parselleri birleştirip ada bazında yeniden yaparak gerçekleştirmektedir.

Bakanlığın riskli alanlardaki imar planlarını, kentsel tasarımları onaylayarak veya bizzat yaparak kontrol ettiği tam bir merkez karar organı olarak yer aldığı yeni kentsel dönüşüm yaklaşımında belediyeler, yerel organizatörler olarak dönüşüme katılarak konut ve işyeri sahipleri olan halkla yapılacak anlaşmaları oluşturmaktadır.

6306 sayılı kanun ve ilgili yönetmeliklerle getirilen yeni Kentsel Dönüşüm Yasası Belediye Kanunu 73. Maddesi ve 5366 sayılı kanun ile birlikte uygulanmaya başlanarak kentsel dönüşüm için gerekli hukuki yapının büyük bölümünü karşılamıştır.

Kentsel dönüşüm ile ilgili olarak 2014 yılında iki önemli düzenleme yapılmıştır. Buna göre ilk olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na kentsel dönüşüm kapsamında acele kamulaştırma yetkisi tanınmıştır. Riskli alan ilan edilen bölgelerde mülk sahiplerinin üçte ikisinin anlaşma imzalaması halinde geri kalan mülkler için acele kamulaştırma yetkisi getirilmiştir ve Bakanlık bu yetkisini ilk olarak İstanbul Fikirtepe'de kullanmıştır.

2014 yılında çıkan ikinci düzenleme ise kentsel dönüşüm yasası yönetmeliğinde yapılan değişiklikler ile ilgili olmuştur. Buna göre inşaat şirketlerinde ve riskli bina tespiti yapan kuruluşlar disiplin altına alınırken, binasını yıktırmak istemeyen mülk sahiplerine güçlendirme olanağı getirilmiştir.

Son yıllarda kentsel dönüşümün hızı yavaşlamıştır. Kentsel dönüşüm daha çok özel sektörün kentsel yenileme faaliyetlerine dönüşmektedir. Riskli bölgelerdeki kentsel dönüşümden çok getirisi yüksek bölgelerde mevcut konut stokunun yenilenmesi giderek ağırlık kazanmaktadır. Bu çerçevede yeniden riskli alanlara odaklanacak, kentsel dönüşüm için yeni bir ivmeye ihtiyaç bulunmaktadır.

6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında beş buçuk yıllık uygulama dönemi geride kalmıştır. Kentsel dönüşüm faaliyetlerine ilişkin olarak resmi verileri Çevre ve Şehircilik Bakanlığı açıklamaktadır.

2018 Yılsonu İtibarıyla Riskli Alan İlan Edilen Alanlardaki Bina Sayısı 556.640 Oldu

Riskli Alan Uygulamaları 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ile Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği kapsamında Bakanlığımız tarafından, idareler ve hak sahiplerinden gelen talepler doğrultusunda riskli alanların tespit edilmesi iş ve işlemlerine başlanmıştır. Yürütülen çalışmaların 2018 yılı sonuna kadarki envanteri aşağıdaki gibidir.

Riskli alan ilan edilen il sayısı 2018 yılında 53'e yükselmiştir. Riskli ilan edilen alan sayısı iptal edilen 10 alan dahil 238'e ulaşmıştır. 2018 sonunda bu alanlarda yer alan yapı sayısı 255.851, riskli alandaki bağımsız birim sayısı 556.640 ve riskli alanda ikamet eden nüfus sayısı 1.836.170'tir. Riskli alanın yüzölçümü 12.711,25 ha olarak gerçekleşmiştir.

238 adet riskli alanın; 185'inde kendi belediyesi, 4'ünde TOKİ, 10 alanda ise maliklerce uygulama yapılmasına yönelik yetkilendirme yapılmış, geriye kalan 29 alanda ise doğrudan Bakanlığımızca uygulamalar gerçekleştirilmektedir. Ayrıca 10 adet riskli alan ilanına karşı iptal kararı verilmiştir.

Rezerv Yapı Alanı Uygulamaları dahilinde 34 ilimizde yeni yerleşim alanı olarak kullanılmak üzere 49.928 hektar büyüklüğe sahip Rezerv Yapı Alanı belirlenmiştir. Riskli alanlardaki uygulamalarla koordineli bir şekilde yapım ve değerlendirme süreçleri devam etmektedir.

Kentsel Dönüşüm Gelişim, Proje ve Yenileme Alanları Çalışmaları 5393 sayılı Kanun uyarınca 30 ilde 141 adet Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Proje Alanı (KDGPA) ve 5366 sayılı kanun uyarınca 6 ilde 10 adet yenileme alanı belirlenerek uygulamalar ilgili belediyelerince yürütülmektedir. Söz konusu dönüşüm alanlarının büyüklüğü ise 15.425 hektardır.

Riskli alan ilan edilen birimleri ilgilendiren nüfus sayısı 1,84 milyon kişiye ulaşmıştır. Dönüşüm projeleri özel hesabının ihdas edildiği 2012 yılından itibaren; 2,1 milyar TL tutarında kurumsal ve bireysel kira yardımı olmak üzere faiz desteği, kamulaştırma ve dönüşüm uygulamaları olmak üzere toplam yaklaşık 4,7 milyar TL harcama yapılmıştır.

6306 sayılı Kanun kapsamında riskli yapı tespit edilmesine yönelik işlemler devam etmekte olup, 2018 yılı içerisinde tüm ülke çapında 35.744 adet yapının (98.703 adedi konut, 12.950 adedi işyeri olmak üzere toplam 111.653 adet bağımsız bölüm) risk tespiti yapılmıştır. 6306 sayılı kanun kapsamında risk tespiti yapılan yapıların 60.896 adedi yıkılmıştır.

2018 yılı içerisinde dönüşüm projeleri özel hesabından Türkiye genelinde 11 farklı ilde ilan edilmiş olan riskli alanlardaki taşınmazlar için toplam 573.858.424,90 TL kamulaştırma bedeli ödenmiştir.

Grafik.53 Yabancıların Gayrimenkul Alımları; Milyon Dolar

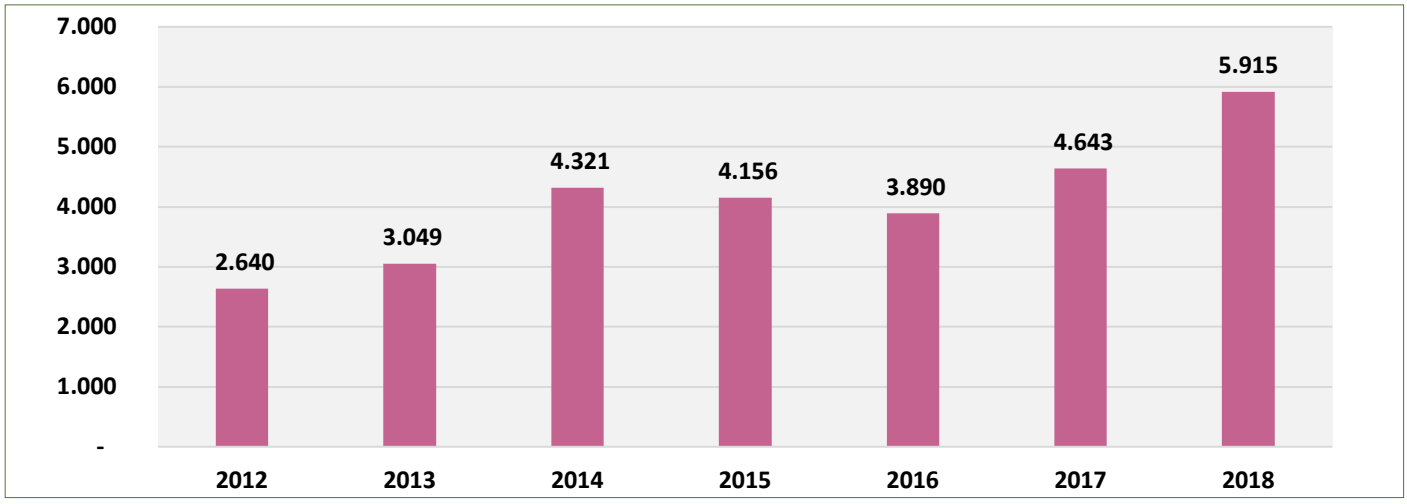

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği, Risk Merkezi

II.9.2 YABANCILARIN GAYRİMENKUL EDİNİMLERİ

Yabancıların Gayrimenkul Edinimleri 2018 yılında Zirveye Ulaştı

Yabancıların Türkiye'den gayrimenkul edinimlerine ilişkin olarak üç ayrı istatistik yayınlanmaktadır. Bunların ilki gerçek ve tüzel kişilerin Türkiye'den yaptıkları gayrimenkul alımlarının parasal değeridir.

Yabancıların Türkiye'den gayrimenkul edinimleri 2018 yılında değer olarak yüzde 27,4 büyümüş ve 5,92 milyar dolara ulaşmıştır. Buna göre yabancıların gayrimenkul alımları 2018 yılında düzenlemenin yapıldığı 2012 yılından bu yana en yüksek değere ulaşmıştır.

Yabancılara Konut Satışı Tüm İllerde Yaygınlaşıyor

Yabancıların gayrimenkul edinimlerine ilişkin ikinci istatistik ise Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yayınlanan yabancılara konut satışı verileridir. Yabancılara konut satışları 2016 yılında yüzde 20,3 azalarak 18.198 daire olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılında yaşanan olaylar yabancıların konut alımını sınırlamıştır. 2017 yılında ise yabancıların konut alımı bu kez yüzde 22,2 artmış ve 22.234 daire olarak gerçekleşmiştir.

2018 yılı yabancıların Türkiye'de en çok konut satın aldıkları yıl olmuştur. 2018 yılında yabancılar 39.663 adet konut satın almıştır. En çok konut satılan illerin başında 14.270 daire ile İstanbul gelmektedir. Antalya'da yabancılara 7.938 konut satışı gerçekleşmiştir. Üçüncü sırada 2.720 konut ile Bursa gelmektedir. Her üç ilde de yabancılara konut satışlarında önemli artışlar görülmüştür.

2018 yılında yabancılara konut satışında Ankara ve Yalova önemli artışlar göstererek dördüncü ve beşinci sıralara yükselmişlerdir. Yabancılara en çok konut satılan ilk 10 il içinde Sakarya, Trabzon, Aydın, Mersin ve Muğla yer almaya devam etmiştir. İlk 10 il dışındaki illerde de başta Samsun olmak üzere yabancılara konut satışı artmıştır. Yabancılara konut satışı diğer illere de kademeli olarak yayılmaya devam etmektedir.

Tablo.54 Yabancılara Konut Satışında İller Daire Sayısı

İLLER	2013	2014	2015	2016	2017	2018
TOPLAM	12.181	18.959	22.830	18.198	22.234	39.663
İSTANBUL	2.447	5.580	7.493	5.811	8.182	14.270
ANTALYA	5.548	6.542	6.072	4.352	4.707	7.938
BURSA	375	954	1.501	1.318	1.474	2.720
ANKARA	175	369	599	623	817	2.133
YALOVA	284	765	1.425	822	1.079	2.063
SAKARYA	103	512	833	657	770	1.366
TRABZON	56	225	778	810	978	1.344
AYDIN	1.112	1.191	1.107	871	826	1.070
MERSİN	545	783	717	580	600	1.022
MUĞLA	1.053	1.050	830	632	634	512
DİĞER İLLER	345	876	1.475	1.713	2.167	5.225

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Ortadoğu ve Körfez Ülkelerinden Talep Artarken, Rusya ve Avrupa Vatandaşları Geri Dönüyor

Türkiye'de konut satın alan yabancıların ülkelerine ilişkin gelişmelerde geçmiş yıllarda ilk sıralarda Avrupa ülkeleri ve Rusya vatandaşları yer almaktaydı. 2016 ve 2017 yıllarında bu ağırlık değişmiş, Ortadoğu ve Körfez ülkeleri vatandaşları ön plana çıkmaya başlamıştır. 2018 yılında ise Ortadoğu ve Körfez ülkeleri vatandaşlarının konut alımları artmaya devam ederken Rusya, Almanya, İngiltere ve İsveç vatandaşlarının konut alımının yeniden artmaya başladığı görülmektedir. 2018 yılında en çok konut satın alanların başında 8.205 daire ile Iraklılar gelmektedir. Iraklıların satın alımlarında önemli bir sıçrama yaşanmıştır. 2018 yılında ikinci sırada İran yer almaktadır. İran'da ABD'nin artan yaptırımları ve bu nedenle yaşanan ekonomik ve sosyal sıkıntılar nedeniyle Türkiye'ye ilgi artmıştır. Suudi Arabistan vatandaşları 2.718 daire ile yine üçüncü sırada yer almakla birlikte satın aldıkları konut sayısı 2017 yılına göre gerilemiştir. Rusya vatandaşlarının konut talebi 2016 yılında yaşanan keskin düşüşün ardından 2017 yılında yeniden artış göstermiş, 2018 yılında ise iki katına yakın artış gerçekleşmiştir. Kuveyt vatandaşları ise 2.199 daire satın almıştır. Afganistan, Ürdün ve Azerbaycan vatandaşlarının konut alımları da önemli ölçüde yükselmiştir.

En çok konut satın alan ülkeler arasındaki sıralamada aşağıda sunulan ilk 17 ülke içinde 3 Avrupa ülkesi yer almıştır. Almanya, İngiltere ve İsveç vatandaşlarının konut alımları 2018 yılında artmıştır.

Tablo.55 Yabancılara Konut Satışında Ülkeler Daire Sayısı

ÜLKE	2015	2016	2017	2018
Irak	4 228	3 036	3.805	8.205
İran	744	664	792	3.652
Suudi Arabistan	2 704	1 886	3.345	2.718
Rusya Federasyonu	2 036	1 224	1.331	2.297
Kuveyt	2 130	1 744	1.691	2.199
Afganistan	656	1 205	1.078	2.084
Almanya	869	714	772	1.866
Ürdün	243	345	483	1.362
Azerbaycan	815	610	942	1.250
İngiltere	1 054	827	794	1.237
Yemen	231	174	390	851
Katar	277	256	305	764
İsveç	541	417	406	723
Mısır	318	348	587	725
Ukrayna	608	484	505	624
Kazakistan	540	380	334	542
Birleşik Arap Emirlikleri	332	192	401	344

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

2018 Yılında Yabancıların Taşınmazları Bursa, Yalova, Sakarya ve Kocaeli'nde Arttı

Yabancıların kat mülkiyetine konu olan ve konu olmayan mülk edinimlerine ilişkin olarak yayınlanan yıllık verilere göre ise 2018 yılı sonunda yabancıların taşınmaz parsel sayısı itibari ile en çok mülke sahip olduğu il İstanbul, toplam taşınmaz alanı itibarıyla en çok mülke sahip olduğu il ise Antalya'dır.

2018 yılında hemen hemen tüm illerde artışlar yaşanmıştır. Özellikle Bursa, Kocaeli, Sakarya ve Yalova'daki artışlar dikkat çekicidir. Muğla, Aydın, İzmir gibi daha çok Avrupa ülkeleri vatandaşlarının sahip oldukları taşınmazlarda sınırlı artışlar yaşanmıştır. Muğla ikinci sırada yer almaya devam etmiştir. Gerileme yaşanan il Hatay olmuştur. İstanbul'da daha çok konut satışı gerçekleşmiştir. Antalya'da yabancıların toplam taşınmaz alanları 2018 yılında da artmıştır. Trabzon ve Edirne'de de hissedilir artışlar olmuştur.

II.9.3 İNŞAAT SEKTÖRÜNDE İŞ GÜVENLİĞİ

Türkiye'de inşaat sektöründe işçi sağlığı ve güvenliği konusu önemli bir alanı oluşturmaktadır. Her yıl birçok çalışan, çalışma alanlarında meydana gelen kazalar sonucu ölmekte, yaralanmakta veya hastalanmaktadır. Ayrıca ekonomi de dolaylı olarak zarar görmektedir. Bu nedenle, iş kazası ve meslek hastalıklarının azaltılması konusunda toplumsal bilinçlenme büyük önem taşımaktadır.

İş kazaları ve meslek hastalıkları özellikle inşaat sektöründe daha fazla yaşanmaktadır. Bunun en önemli sebebi, inşaat sektörünün kendine özgü çalışma koşulları olmasındandır. İnşaat sektörünün diğer sektörlerden farklı olmasının başlıca nedeni, her projenin birbirinden farklı olması ve bu yüzden her projede değişik çalışma koşulları ve farklı risklerle karşı karşıya kalınmasıdır. İşçiler, endüstriyel sektördeki gibi tek bir fabrikada çalışma imkânı bulamadıkları gibi sürekli olarak bir projeden başka bir projeye hareket halindedir.

Bunların yanı sıra inşaat, tehlikeli ve bir sürü risk içeren faaliyetlerden oluşmaktadır ve bu ortamda çalışmak için tecrübeli ve fiziksel zorluklara alışık olmak gerekmektedir. Ayrıca bir inşaat projesinde aynı anda birden fazla işçi grubu da çalışabilir ki bu da tehlike ve riskleri daha da artırmaktadır. Bu nedenlerden dolayı, inşaat sektörü diğer sektörlere göre daha fazla risk altındadır ve işçi sağlığını, iş güvenliğini sağlamak daha güç ve karmaşık olabilmektedir.

İnşaat sektöründe iş sağlığı ve güvenliği konusundaki eksiklik, yaşanan ekonomik, bilimsel ve teknolojik gelişmelerden, iş kazalarını önlemek amacıyla yararlanılmamasından kaynaklanmaktadır. İş kazalarını önleyici tedbirler almak için yapılacak harcamaların gereksiz olduğunu düşünen işverenler, işçilerin gerektiği kadar dikkatli olmadığını, kazaların işçilerin dikkatsizliğinden kaynaklandığını düşünmektedir. İş

Tablo.56 Yabancı Gerçek Kişilerin Türkiye'de Sahip Olduğu Toplam Taşınmaz Alanlar

İLLER	2016		2017		2018	
	TOPLAM TAŞINMAZ PARSEL SAYISI	TOPLAM TAŞINMAZ ALANI m²	TOPLAM TAŞINMAZ PARSEL SAYISI	TOPLAM TAŞINMAZ ALANI m²	TOPLAM TAŞINMAZ PARSEL SAYISI	TOPLAM TAŞINMAZ ALANI m²
ANTALYA	9.480	6.254.629	9.840	6.461.414	11.063	7.045.845
MUĞLA	6.148	6.691.923	6.002	6.434.583	6.328	6.561.587
İSTANBUL	12.205	3.939.520	13.615	4.302.421	17.997	5.298.938
AYDIN	3.789	2.749.605	3.648	2.544.343	3.876	2.624.283
BURSA	2.251	1.469.326	2.709	1.692.397	6.874	2.299.738
KOCAELİ	629	891.777	831	1.012.226	1.136	1.925.355
SAKARYA	996	1.030.560	1.266	1.264.434	1.852	1.850.183
YALOVA	2.448	1.425.149	2.746	1.522.016	3.494	1.756.493
İZMİR	2.899	1.554.589	3.015	1.546.137	3.860	1.684.451
HATAY	298	1.519.539	301	1.436.627	343	1.123.981
ANKARA	2.011	624.792	2.499	602.742	4.065	977.541
MERSİN	1.334	678.558	1.527	636.646	1.966	686.443
TRABZON	440	347.395	702	472.188	915	625.407
EDİRNE	98	146.704	121	163.199	494	583.533
SAMSUN	612	220.908	940	393.387	1.511	500.965
TEKİRDAĞ	649	411.274	658	429.109	891	468.681

Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü

kazalarının oluşmasındaki asıl neden, iş sağlığı ve güvenliği konusunda yapılacak düzenlemeler için gerekli harcamaların yapılmamasıdır.

Yıllar itibarıyla inşaat sektöründe ve Türkiye genelinde meydana gelen iş kazaları sonucu ortaya çıkan ölüm sayıları aşağıda sunulmaktadır. İnşaat sektörü en çok ölümlü iş kazalarının gerçekleştiği sektör olmayı sürdürmektedir. Tablodaki veriler İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi'ne aittir.

Tablo.57 İnşaat Sektöründe İş Kazaları

YILLAR	İŞ KAZALARI SONUCU İNŞAAT SEKTÖRÜNDE ÖLÜMLER	İŞ KAZALARI SONUCU TÜRKİYE'DE ÖLÜMLER	İNŞAAT SEKTÖRÜNÜN PAYI %
2013	294	1.235	23,8
2014	423	1.886	22,4
2015	426	1.730	24,6
2016	442	1.970	22,4
2017	453	2.006	22,6
2018	438	1.923	22,8

Kaynak: İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi

İnşaat Malzemeleri Sanayinde İş Kazaları, İnşaat Sektörü ve Diğer Riskli Sektörlere Oranla Daha Düşük

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi'nin ve diğer kamu ve özel kurumların açıkladığı yıllık istatistiklerde inşaat sektörüne ilişkin veriler yer almakla birlikte inşaat malzemesi sanayine ilişkin özel bir veri yer almamaktadır. Bu çerçevede inşaat malzemesi sanayi ile inşaat sektörü ayrımı önem kazanmaktadır. İnşaat malzemeleri sanayinde iş kazalarının, inşaat sektörü ve diğer riskli sektörlere oranla çok daha düşük olduğu bilinmektedir. Nitekim, ihracat ağırlık çalışan inşaat malzemeleri sanayisi, gelişmiş ve dünya ile entegre olmuş bir sanayi dalı olarak işin doğası gereği asgari iş, çalışma ve çalışan standartlarının üzerinde faaliyet göstermektedir.

II.9.4 SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE DOSTU BİNALAR

Sürdürülebilir, ekolojik, yeşil, çevre dostu ve benzeri pek çok isim altında tanımlanan doğayla uyumlu yapılar, yapının arazi seçiminden başlayarak yaşam döngüsü çerçevesinde değerlendirildiği, bütüncül bir anlayışla ve sosyal-çevresel sorumluluk anlayışıyla tasarlandığı, iklim verilerine ve o yere özgü koşullara uygun, ihtiyacı kadar tüketen, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmiş, doğal ve atık üretmeyen malzemelerin kullanıldığı katılımı teşvik eden, ekosistemlere duyarlı yapılar olarak tarif edilmektedir.

Yeşil binaların yaygınlaşmasını sağlamanın en etkili yollarından biri bu binalara bir "yeşil etiket" verilmesidir. Bu etiketler sayesinde bir binanın birtakım standartlar çerçevesinde yeşilliği tescil edilmektedir. Bu standartlar aynı zamanda yeşil bina tasarlamak isteyen mimar ve mühendisler için kılavuz niteliği

taşımaktadır. Sosyal sorumluluklarını yerine getirdiklerini kamuoyu ile paylaşmak isteyen şirketlere de geçerli bir etiket sağlamaktadır. Yeşil yapılaşmaya yönelmek şirketler için aynı zamanda bir sosyal sorumluluk projesi olarak da görülmektedir.

Günümüzde binaları çevresel etkilerine göre değerlendiren pek çok sistem geliştirilmiş ve geliştirilmektedir. Bu sistemler, yeşil dönüşüm sürecinde etkili bir araç, önemli bir ilk adımdır. Dünyada birçok yeşil bina sertifika sistemi bulunmaktadır. Bunlar içinde en önemlileri 1990'da İngiltere'de ortaya çıkan BREEAM (Building Research Establishment Environmental Assessment Method), 1998'de Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkan LEED (Leadership in Energy and Environmental Design), 1998'de gelişmiş ülkelerin bir araya gelmesiyle kurulan IISBE (International Initiative for Sustainable Built Environment)'dir. 2003'de BREEAM'den uyarlanarak Avustralya'da oluşturulan Greenstar, 2004'de Japonya'da ortaya çıkan CASBEE (Comprehensive Assessment for Building Environmental Efficiency) ve 2009'da Almanya'da ortaya çıkan DGNB (Deutsche Gesellschaft fur Nachhaltiges Bauen) diğer önemli sertifika sistemleridir.

Türkiye'de de yeşil binalar alanındaki araştırmalara ve çalışmalara devam eden Çevre Dostu Yeşil Binalar Derneği, yeni konut projelerinde uygulanmak üzere Türkiye koşullarına uygun sertifika sistemi ÇEDBİK-Konut oluşturmuştur.

Enerji ve Çevre Dostu Tasarımda Liderlik (LEED) ABD'deki Çevre Dostu Binalar Konseyi tarafından geliştirilen bir dizi kriterler listesidir. Bu sistemin puanlaması 6 kategoride yapmaktadır; Sürdürülebilir Araziler, Su Kullanımında Etkinlik, Enerji ve Atmosfer, Malzeme ve Kaynaklar, İç Hava Kalitesi, İnovasyon ve Tasarım. Binalar dört ayrı alanda sertifika alabilmektedirler; Sertifika, Gümüş, Altın, Platin. LEED sertifikası ABD'de USGBC (Amerikan Yeşil Binalar Konseyi)'ye yapılan başvuru üzerine sadece USGBC tarafından verilmektedir.

USGBC tarafından hazırlanan ilk 10 ülke listesi ABD dışında dünyada sürdürülebilir bina tasarım, yapım ve işletmesi alanında önemli gelişmeler elde eden ve en çok LEED sertifikalı yeşil binalara sahip ülkeleri sıralamaktadır. 2018 yılı sonu itibarıyla ABD hariç dünyada toplam 7.797 proje ve 210 milyon metrekare brüt yapılı alan LEED sertifikasına sahiptir. 167 ülkede 96.275 adet belge verilmiştir.

Türkiye, sürdürülebilirlik hareketinin binalardan, yerleşimlere ve şehirlere doğru yayılmasında ve pazarın dönüşümünde öncülük etmektedir. Türkiye LEED ve yeşil binalar konusuna bütünsel bir bakışla odaklanıp çevre ve insan sağlığı konularına öncelik vererek yeşil bina hedefine bir adım daha yaklaşılmasına yardımcı olmaktadır.

USGBC Türkiye'nin 2016 yılında dünyada en yaygın ve tanınan yeşil bina sertifika sistemi olan LEED sertifikası alan ilk 10 ülke arasında 8. olduğunu açıklamıştır. 2017 yılında da Türkiye 245 bina ve 6,06 milyon metrekare büyüklük ile 8. sırada yer almıştır.

Tablo.58 LEED Sertifikası Alınan Büyüklük İtibarıyla Ülkeler

Sıra	Ülkeler	2017		2018	
		Sertifikalı Brüt Alan Milyon Metrekare	Sertifikalı Toplam Bina Sayısı	Sertifikalı Brüt Alan Milyon Metrekare	Sertifikalı Toplam Bina Sayısı
1	Çin	47,16	1.211	68,83	1.494
2	Kanada	40,77	2.970	46.81	3.254
3	Hindistan	20,28	752	24,81	899
4	Brezilya	14,83	461	16,74	531
5	Güney Kore	6,66	106	12,15	143
6	Türkiye	6,06	245	10,90	337
7	Almanya	7,00	276	8,47	327
8	Meksika	5,16	305	8,41	370
9	Tayvan	6,15	124	7,30	144
10	İspanya	4,76	212	5,81	299
11	ABD	385,65	30.669	441,60	33.632

Kaynak: USGBC (Amerikan Yeşil Binalar Konseyi)

2018 yılında ise Türkiye brüt 10,90 milyon metrekare LEED sertifikalı bina alanıyla 8. sıradan 6. sıraya yükselmiştir. Türkiye 2018 yılında iki basamak yükselmiştir. Yine 2018 yılsonu itibarıyla Türkiye'de toplamda 337 bina belgelendirilmiştir. Türkiye yapılı çevreyi daha yeşil ve sürdürülebilir hale getirmeye çalışan ve sayıları gittikçe artmakta olan ülkeler arasında ön sıralarda bulunmaktadır.

BREEAM, bir binanın çevreye olan etkilerini basit ve ekonomik bir şekilde değerlendirebilmek ve böylelikle bu etkileri azaltabilmek için 1990 yılında oluşturulmuştur ve bu süreç içerisinde gelişip çok kapsamlı ve detaylı bir metot haline gelmiştir. Şimdiye kadar dünyada 722.000 bina BREEAM sertifikası almak üzere kayıtlarını yaptırmış ve 117.400 bina da sertifikalandırılmıştır. Türkiye'de ise şu anda 40 bina BREEAM sertifikası almaya hak kazanmıştır.

BREEAM'a göre puanlama 10 ana kategoride yapılır: Bina Yönetimi, Sağlık ve İyi Hal, Enerji, Su, Arazi Kullanımı ve Ekoloji, Ulaşım, Malzeme, Atıklar, Kirlilik ve İnovasyon. Bu ana başlıkların da bulundukları ülkenin veya coğrafyanın koşullarına göre ağırlıkları vardır. BREEAM'ın bu yöntemi, onu diğer metotlara göre, farklı ülke ve coğrafyalara adaptasyon konusunda çok avantajlı kılmaktadır.

IFC (Uluslararası Finans Kurumu)'nin bir yeniliği olan EDGE, gelişen pazarlarda yeşil binaların inşası ve marka haline gelmesinin finansal önemini kanıtlarken çevresel sorumluluğun akıllı işletme uygulamalarıyla bağlantısını ortaya çıkarmaktadır. Hızlı, kolay ve hesaplı olan EDGE, proje geliştiricilere projelerinin çevre üzerindeki etkilerini azaltan, maliyetleri düşürürken, öngörülen tasarrufları sağlayan teknik çözümler seçme imkanı sunmaktadır.

EDGE 130 ülkede, konutlar, oteller, hastaneler, mağazalar

ve ofisler de dahil olmak üzere yeni binalar tasarlamak amacıyla herkes tarafından kullanılabilen ücretsiz bir uygulamayı desteklemektedir. Projelerin EDGE standardına ulaşması ve sertifikasyona hak kazanması için enerji, su ve malzeme alanlarında yüzde 20 verimliliği karşılaması gerekmektedir. Türkiye'de 3 konut ve 1 hastane olmak üzere 4 bina EDGE sertifikası almaya hak kazanmıştır.

II.9.5 İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİ LOJİSTİĞİ

İnşaat malzemeleri sanayisi üretim, dış ticaret ve tüketim aşamalarında önemli bir taşımacılık ve lojistik faaliyeti yaratmaktadır. İnşaat malzemeleri Türkiye'de en yüksek taşımacılık hacmi olan sektör konumundadır. Bu nedenle inşaat malzemeleri taşımacılığı ve lojistiği hem sanayi için hem de lojistik sektörü için ayrı bir önem taşımaktadır.

Taşımacılık ve lojistik faaliyetleri inşaat malzemeleri sanayi için birkaç yönden büyük önem taşımaktadır. İlk olarak taşımacılık ve lojistik faaliyetleri önemli bir maliyet kalemi oluşturmaktadır. İkinci olarak ihracat taşımalarında maliyet ve zaman olarak rekabet gücünü etkilemektedir. Üçüncü olarak ise yurtiçinde yoğun taşımacılığın yarattığı yük de ilave maliyetler oluşturmaktadır.

İnşaat malzemeleri üretimi 2018 yılında 298 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Bu üretimin elde edilmesi için bu tutara yakın bir hammadde ve yardımcı malzeme ile katkı malzemeleri üretim tesislerine taşınmaktadır. Bu taşımacılık yurtiçinde büyük ölçüde karayolu ile ve kısmen deniz ve demiryolu ile yapılmaktadır.

İnşaat malzemeleri ürünleri içinden 2018 yılında 41,1 milyon ton ihracat konu olmuş ve yurtdışı taşımacılığı gerçekleştirilmiştir. İhracat taşımacılığı denizyolu ve karayolu ile yapılmaktadır.

İthalat hacmi ise giderek azalmaktadır ve 2018 yılında 3,25 milyon ton olmuştur. İthalat taşımacılığı da büyük ölçüde deniz ve karayolu ile yapılmaktadır. İthal ürünler çoğunlukla nihai ürünler olup proje ve inşaat alanlarına taşınmaktadır.

Yurtiçi tüketim ise 2018 yılında 260,1 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. İnşaat malzemeleri tüketim için Türkiye'nin hemen her bölgesinde yoğun bir taşımacılık ve lojistik faaliyeti yaratmaktadır. Tüketimde hem yeni hem de yenileme pazarı taşımacılığı yapılmaktadır.

Tablo.59 Lojistik Faaliyetlerine Konu Olan İnşaat Malzemesi Büyüklüğü

YILLAR	ÜRETİM TON	İHRACAT TON	İTHALAT TON	TÜKETİM TON
2014	308.116.437	41.060.277	4.237.419	271.293.579
2015	315.212.300	35.350.230	4.510.744	284.372.814
2016	312.440.505	35.426.582	4.547.773	281.561.696
2017	326.240.420	38.162.030	3.924.540	292.002.930
2018	297.993.671	41.111.118	3.252.408	260.134.961

Kaynak: Çalışma Ekibi

II.9.6 KENTSEL VE ENDÜSTRİYEL YENİLEME

İnşaat malzemeleri pazar büyüklüğü içinde iki alt pazar bulunmaktadır. Bunlardan ilki yeni inşaatlarda kullanılan ürünlerin yer aldığı yeni pazardır. Diğeri ise kentsel ve endüstriyel yenileme pazarıdır. Gelişmiş ülkelerde yeni pazarı ile yenileme pazarı büyüklükleri birbirlerine yakındır. Gelişen ülkelerde ise yeni pazarı çok daha büyük bir pay almaktadır. Gelişen ülkelerde nüfus artışı, kentleşme, sanayileşme gibi evreler sürdüğü için yeni inşaat yatırımları büyük paya sahiptir.

Yenileme pazarı mevcut yapı stoku içinde yapılan yenilemeler ve güçlendirmeler için kullanılan inşaat malzemelerinin oluşturduğu pazardır. Her türlü yapı stokunda kullanım aşamasında yapılan inşaat faaliyetlerini kapsamaktadır.

Uluslararası alanda 'Deep Renovation' denilen, ülkemizde de 'Derin Yenileme' olarak adlandırılan çalışmalar; bir yapının dış cephesinden iç makyajlanmasına, bacasından tesisatına kadar her unsurunun yenilenmesini kapsamaktadır. Dolayısıyla 'güçlendirme' çalışmaları; 'Derin Yenileme' gibi kapsamlı bir konunun, bir bölümünü oluşturmaktadır. Yenileme kapsamı, sadece kozmetik yenileme değil 'Derin Yenileme'yi yani tesisat (elektrik, su vb.), ısıtma-soğutma, havalandırma sistemleri, yalıtım dahil cephe sistemleri, pencere-cam ve çatı-baca sistemleri gibi geniş bir alanı içermektedir.

Güçlendirme ülkemizin deprem kuşağında yer alması sebebiyle ayrı bir öneme sahiptir. Amacına göre yenilenme çeşitleri; deprem güvenliği, yangın güvenliği, enerji verimliliği, konfor ve estetik olarak sıralanmaktadır.

Ülkemizdeki kentsel dönüşüm sürecinde, tek uygun çözüm olarak vurgulanan yıkım ve yeniden yapımın, evrensel olarak güçlendirmenin/yenilemenin ekonomik veya mümkün olmadığı yerlerde tercih edildiği bilinmektedir. Hatta doğal kaynak tüketiminin azaltılması ve yıkım sonucu ortaya çıkan molozun doğada neden olduğu tahribat gerekçeleri ve sürdürülebilirlik kavramı doğrultusunda, Avrupa'da son yıllarda kabul gören eğilim, ekonomik olmasa da, teknik olarak mümkün olduğunda, yıkım-yeniden yapım yerine, güçlendirme/yenileme yaklaşımının benimsenmesi yönündedir.

Avrupa Komisyonu tarafından yapılan araştırmaya göre 2015 yılında AB yenileme pazarı 109 milyar euro olarak gerçekleşmiştir. Bu rakam, 882 bin 900 iş anlamına gelmektedir. Pazarın neredeyse yarısını Almanya, Fransa ve İtalya oluşturmaktadır. Sadece Almanya pazardan %22'lik pay almaktadır. 2015 yılında yenileme pazarı, toplam inşaat sektörünün %57'sini oluştururken, bu oranın %65'i konutlarda gerçekleşmiştir. AB'nin 2020 yılında %20 enerji verimliliği hedefini gerçekleştirebilmesi için kişi başına düşen renovasyon yatırımının 2014 yılı ortalaması 30 eurodan 150 euroya çıkması gerekmektedir.

Türkiye'de yenileme pazarı 2010'lu yıllara kadar inşaat malzemeleri pazarı içinde yüzde 10'nun üzerinde pay alarak gelişme göstermiştir. Türkiye'nin neredeyse tüm bölgelerinde canlı bir yenileme pazarı oluşmuştur.

Ancak 2010'lu yılların başından itibaren yenileme pazarının payı gerilemeye başlamıştır. Bu gerilemenin üç önemli nedeni bulunmaktadır. İlki konut kredi sisteminin çalışması ile hane halklarının konut satın alımı kolaylaşmış ve hane halkları oturdukları yapılarda yenileme yerine yeni konut almaya başlamıştır. İkinci olarak çok önemli bir konut üretimi gerçekleşmiştir. Ayrıca konut dışı binalarda da önemli bir yeni stok yaratılmıştır. Bu dönemde yenileme yerine yeni yapılar tercih edilmiştir. Üçüncü olarak ise kentsel dönüşüm süreci başlamış ve mevcut yapılar için dönüşüm öncelikli hale gelmiştir. Hane halkları ve tüzel kişiler yenilemeleri ötelemişler ve kentsel dönüşüm kapsamında yeni yapılara sahip olmayı amaç edinmişlerdir. Kentsel dönüşüm halen yeterli bir iyileşme sağlayamamış olmakla birlikte yenileme pazarını olumsuz etkilemeye devam etmektedir.

İnşaat malzemeleri pazarında yenileme pazarının payı bu gelişmeler çerçevesinde 2010'lu yıllarda gerilemeye başlamıştır. Yenileme pazarı payının 2017 ve 2018 yıllarında yüzde 7 olarak gerçekleştiği öngörülmektedir.

Tablo.60 Türkiye'de İnşaat Malzemeleri Yenileme Pazarı; Milyar TL

YILLAR	İNŞAAT MALZEMELERİ PAZARI MİLYAR TL	YENİLEME PAZARI PAY %	YENİLEME PAZARI MİLYAR TL
2010	94	11	10,34
2011	129	10	12,90
2012	147	10	14,70
2013	189	9	17,01
2014	220	9	19,80
2015	247	8	19,76
2016	276	7	19,32
2017	348	7	24,36
2018	420	7	29,40

Kaynak: Çalışma Ekibi

Günümüzde hastaneler, oteller, AVM'ler, okullar birer teknoloji üssü haline gelerek adeta bir sanayi tesisi gibi çalışmaktadır. Bu yüzden sadece konutlarda değil; ticari binalarda da yenileme oldukça önemlidir. Fakat bu alanlarda da yenileme sektörü gelişme göstermemiştir. AVM, otel, ofis gibi karma proje sayılarında da bir artış söz konusudur. Bugüne kadar açılmış, yenileme yapılmamış tüm AVM'lerin önümüzdeki 10 yıl içerisinde yenilenmesi gerekmektedir.

Türkiye'deki otellerin bir bölümü artık eskimiş ve hem dekoratif hem de enerji kullanımı anlamında ekonomik ömrünü tamamlamış durumdadır. Özellikle Akdeniz kıyı bandı olmak üzere birçok turizm bölgesinde çok hızlı bir şekilde yenilemeye ihtiyaç duyulmaktadır.

Türkiye'deki otellerin bir bölümü artık eskimiş ve hem dekoratif hem de enerji kullanımı anlamında ekonomik ömrünü tamamlamış durumdadır. Özellikle Akdeniz kıyı bandı olmak üzere birçok turizm bölgesinde çok hızlı bir şekilde yenilemeye ihtiyaç duyulmaktadır.

Türkiye'de turizm sektörüne yönelik güncel veriler Turizm Yatırımcıları Derneği (TTYD)'nden alınmıştır. TTYD'nin güncel verilerine göre; Türkiye'de bugüne dek 1 milyon 800 bin yatak sayısına ulaşılmıştır. Otellerde yüzde 70 doluluk vardır. Türkiye, 2018 yılında 46 milyon turist ağırlamıştır. Bunun 39,5 milyonu yabancı ziyaretçidir.

Turizm sektörünün 2019 yılında 50 milyon turisti aşma hedefi bulunmaktadır. 2033 yılında ise 60-70 milyon turist sayısına ulaşılabileceği, hatta bu rakamın 100 milyona çıkılabileceği beklentisi oluşmuştur. 100 milyon turiste ulaşılmasının Türkiye inşaat sektörüne yansımasının da yaklaşık 200 milyar doları bulabileceği öngörülmektedir.

Turizm sektöründe 7 yılda bir önemli yenileme yapılmaktadır. Bir turizm tesisinin, bilançosunun yüzde 3 ila 3,5'ini yenilemeye ayırması gerekmektedir. Tesisin ömrü 20 yıl olduğu zaman artık dört duvarı yıkılıp en küçük elektronikten mobilyaya kadar yeniden yapılmaktadır. Turizm sektörü, önümüzdeki 5-10 yıl içinde bu yenilemeleri yapmak zorundadır. 2018 yılında yenileme için teşvik başvurusu sayısı 54 olmuştur. Tesis başına da yaklaşık 11 milyonluk bir maliyet bulunmaktadır. 2018'deki yenileme talebi 600 milyon TL'dir. Kapasiteleri ise ortalama 400 yataktır. 2018 yılı teşvik verilerinden hareketle, 2019 yılında 11 milyar TL'lik yenileme ihtiyacı görünmektedir.

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu **2018**

III. Bölüm
İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİ GENEL DEĞERLENDİRME

İnşaat malzemeleri sanayisinde genel değerlendirme "Dünya İnşaat Malzemeleri Sanayi" ve "Türkiye İnşaat Malzemeleri Sanayi" olarak iki ayrı başlık altında yapılmaktadır. Değerlendirmelerde pazar büyüklükleri, ihracat, ihracat pazarları, üretim gibi bilgilere yer verilmektedir. Sayısal veriler ile genel eğilimler ortaya konulmaktadır.

III.1 DÜNYA İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİ

Dünya İnşaat Malzemeleri Pazarı 2018 Yılında Yüzde 2,6 Büyüyerek 6,03 Trilyon Dolar Oldu

Dünya inşaat malzemeleri pazarı dünya inşaat harcamalarındaki gelişmelere paralel olarak hareket etmektedir. İnşaat harcamaları kamu-özel, altyapı, konut ve konut dışı bina yatırımlarına yapılan inşaat harcamalarını kapsamaktadır. Dünya inşaat malzemeleri pazarında büyüme inşaat harcamaları ile ortaya çıkan talebe göre şekillenmektedir.

Dünya inşaat malzemeleri pazarında büyüme 2015 yılında yüzde 3,8 olduktan sonra pazar 2016 yılında yüzde 2,5 büyümüş ve 5,72 trilyon dolar olmuştu. 2017 yılında özellikle gelişmiş ülkelerdeki toparlanma ile inşaat malzemeleri pazarı yüzde 2,8 büyüyerek 5,88 trilyon dolara ulaşmıştı. Yine 2017 yılında inşaat malzemeleri pazarındaki büyümeye gelişmiş ülkelerin katkısı artmıştı.

2018 yılında ise küresel inşaat sektöründe yaşanan sınırlı yavaşlama inşaat malzemeleri pazarını da etkilemiştir. 2018 yılında dünya inşaat malzemeleri pazarının yüzde 2,6 büyüdüğü ve 6,03 trilyon dolara ulaştığı öngörülmektedir. İnşaat malzemeleri pazarındaki büyümeye gelişmiş ülkelerin katkısı azalmıştır.

İnşaat Malzemeleri Dünya İhracatı 2018 Yılında Yüzde 6,5 Arttı

Dünya inşaat malzemeleri pazarında talebin yaklaşık yüzde 20'sine yakını ithalat yoluyla karşılanmaya devam etmektedir. Bu çerçevede dünya inşaat malzemeleri ihracatını iki ana unsur belirlemektedir. Birincisi inşaat harcamalarında büyüme ile oluşan malzeme talebidir. İkincisi ise ihracata konu olan malzeme fiyatlarıdır. 2014 yılında dünya inşaat malzemeleri ihracatı 932,3 milyar dolar olarak tarihin en yüksek seviyesine ulaşmış 2015 ve 2016 yıllarında ise fiyatlardaki düşüş ve talep yavaşlaması ile gerilemişti. 2017 yılında inşaat malzemeleri dünya ihracatında yüzde 6 büyüme yaşanmıştı. 2017 yılında artan talep ve fiyatlardaki artışlar olumlu katkı sağlamıştı.

2018 yılında ise dünya inşaat malzemeleri ihracatı yüzde 6,5 artmış ve 925,6 milyar dolara ulaşmıştır. İhracattaki artışta daha çok fiyat artışlarının etkisi görülmektedir. Talep yılın ilk yarısında canlı kalmış, ancak yılın ikinci yarısında zayıflamaya başlamıştır.

Dünya İnşaat Malzemeleri Dış Ticaretinde Çin Yine En Büyük İhracatçı

Dünya inşaat malzemeleri ihracatında Çin en büyük ihracatçı ülke konumunda olmayı sürdürmektedir. Dünya inşaat malzemeleri ihracatında 2018 yılı itibarıyla en büyük ihracatçılar tabloda değerlendirilmektedir.

2018 yılı ihracat verilerine göre Çin 208,6 milyar dolar ile en büyük ihracatçıdır. Çin'i sırayla 104,8 milyar dolar ile Almanya, 62,2 milyar dolar ile ABD, 52,3 milyar dolar ile İtalya ve 29,2 milyar dolar ile Japonya izlemektedir. Türkiye 21,57 milyar dolar ihracatı ile 2018 yılında dünyanın 12. ihracatçısı ülkesi olmuştur.

Grafik.54 Dünya İnşaat Malzemeleri Pazar Büyüklüğü; Trilyon Dolar

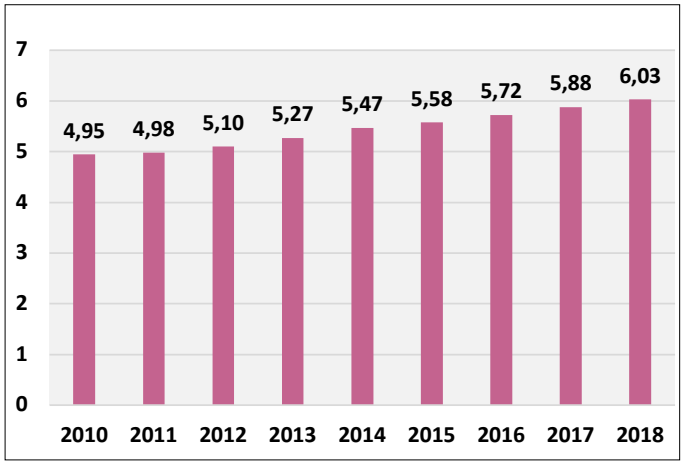

Kaynak: Çalışma Ekibi Hesaplamaları

Grafik.55 Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatı; Milyar Dolar

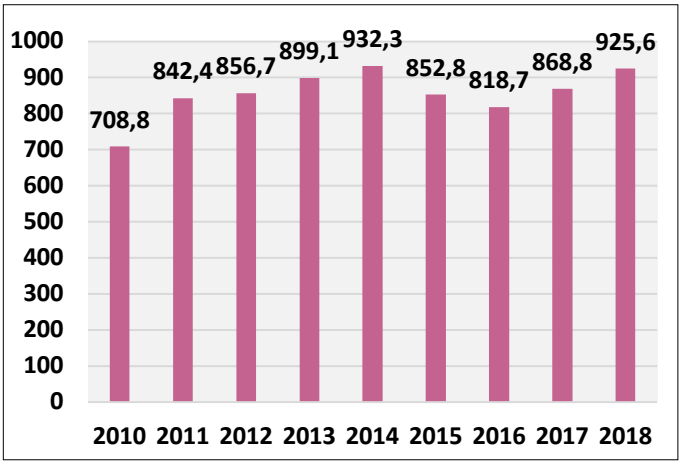

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Tablo.59 Dünya İnşaat Malzemesi İhracatçı Ülkeleri 2018

2017	2018	ÜLKELER	2017	2018	2017/2018 Değişim %
1	1	ÇİN	186.791	208.559	11,7
2	2	ALMANYA	95.508	104.780	9,7
3	3	ABD	59.649	62.242	4,3
4	4	İTALYA	47.868	52.299	9,3
5	5	JAPONYA	28.534	29.243	2,5
7	6	İSPANYA	23.867	26.100	9,4
8	7	FRANSA	23.198	25.143	8,4
6	8	GÜNEY KORE	25.335	23.944	-5,5
10	9	POLONYA	19.424	23.752	22,3
11	10	HOLLANDA	18.448	22.479	21,9
9	11	MEKSİKA	19.723	21.734	10,2
12	12	TÜRKİYE	18.430	21.569	17,0
14	13	BELÇİKA	15.943	17.673	10,9
13	14	HONG KONG	16.801	17.514	4,2
15	15	İNGİLTERE	15.676	16.945	8,1
17	16	ÇEK CUMHURİYETİ	14.661	16.545	12,9
19	17	AVUSTURYA	14.205	16.268	14,5
16	18	KANADA	15.167	15.802	4,2
18	19	TAYVAN	14.324	15.744	9,9
20	20	TAYLAND	12.114	13.542	11,8
22	21	HİNDİSTAN	9.944	11.127	11,9
23	22	RUSYA	9.278	10.653	14,8
21	23	MALEZYA	10.278	10.077	-2,0
24	24	İSVİÇRE	9.183	9.748	6,1
25	25	VİETNAM	8.023	9.513	18,6
26	26	İSVEÇ	7.634	8.094	6,0
30	27	ROMANYA	6.092	7.139	17,2
27	28	MACARİSTAN	6.847	7.026	2,6
29	29	DANİMARKA	6.341	6.567	3,6
31	30	BREZİLYA	6.043	6.409	6,1

Kaynak: International Trade Center verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır.

Tablo.60 Dünya İnşaat Malzemesi İthalatçısı Ülkeleri 2018

2017	2018	ÜLKELER	2017	2018	2017/2018 Değişim %
1	1	ABD	112.271	124.379	10,8
2	2	ALMANYA	59.836	65.307	9,1
3	3	ÇİN	48.628	50.706	4,3
4	4	FRANSA	33.257	36.810	10,7
5	5	İNGİLTERE	30.678	33.204	8,2
6	6	KANADA	27.383	29.373	7,3
7	7	MEKSİKA	26.743	28.320	5,9
9	8	HOLLANDA	20.368	25.210	23,8
8	9	JAPONYA	21.973	24.190	10,1
11	10	İTALYA	17.411	19.815	13,8
10	11	HONG KONG	19.240	19.341	0,5
15	12	POLONYA	13.994	17.954	28,3
12	13	GÜNEY KORE	17.410	17.810	2,3
24	14	HİNDİSTAN	10.528	15.784	49,9
14	15	BELÇİKA	14.289	15.449	8,1
13	16	RUSYA	14.358	15.421	7,4
20	17	AVUSTURYA	12.737	14.372	12,8
18	18	İSPANYA	13.003	14.263	9,7
19	19	AVUSTRALYA	12.998	14.126	8,7
17	20	İSVİÇRE	13.037	14.004	7,4
23	21	VİETNAM	11.631	13.618	17,1
21	22	ÇEK CUMHURİYETİ	11.806	13.556	14,8
25	23	TAYLAND	10.319	11.550	11,9
26	24	SİNGAPUR	10.165	11.429	12,4
16	25	BAE	13.666	11.294	-17,4
31	26	ENDONEZYA	7.741	10.793	39,4
28	27	İSVEÇ	9.744	10.784	10,7
27	28	SUUDİ ARABİSTAN	10.118	9.962	-1,5
22	29	NORVEÇ	11.707	9.838	-16,0
30	30	MALEZYA	8.846	9.695	9,6
29	33	TÜRKİYE	9.049	8.100	-10,5

Kaynak: International Trade Center verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır.

En Büyük İnşaat Malzemesi İthalatçısı ABD

Dünya inşaat malzemeleri ithalatçıları ise ihracat pazarlarını oluşturmaktadır. 2018 yılı itibarıyla en büyük ithalatçı veya ihracat pazarı 124,4 milyar dolar ile ABD'dir. ABD'nin 2018 yılında ithalatı yüzde 10,8 artmıştır. 2. büyük pazar 65,3 milyar dolar ile Almanya'dır. Almanya 2018 yılında inşaat malzemesi ithalatını yüzde 9,1 yükseltmiştir. 3. büyük pazar ise 50,7 milyar dolar ile Çin'dir. Çin'in ithalatı ise 2018 yılında yüzde 4,3 artmıştır.

Türkiye 2018 yılında 8,1 milyar dolar ithalatı ile 33. büyük pazar veya ithalatçı konumundadır ve 2017 yılına göre 4 sıra gerilemiştir.

III.2 TÜRKİYE İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİ

İnşaat Malzemesi Sanayi Üretimi 2018 Yılında Yüzde 2 Geriledi

2018 yılında inşaat malzemeleri sanayi üretimi 2017 yılına göre yüzde 2 gerilemiştir. Üretimdeki gerilemede daha çok sektörün kendi iç dinamikleri belirleyici olmuştur. İç pazarda yılın ikinci yarısında yaşanan talep daralması üretimdeki gerilemede ana belirleyici olmuştur. İhracatın değer ve miktar olarak artması üretimdeki gerilemeyi ancak sınırlayabilmiştir. İnşaat sektöründe 2018 yılının ikinci yarısında yaşanan sıkıntılar inşaat malzemeleri sanayi üretimini 2018 yılında çok olumsuz etkilemiştir.

Grafik.56 İnşaat Malzemeleri Sanayi Üretimi Büyüme; Yüzde

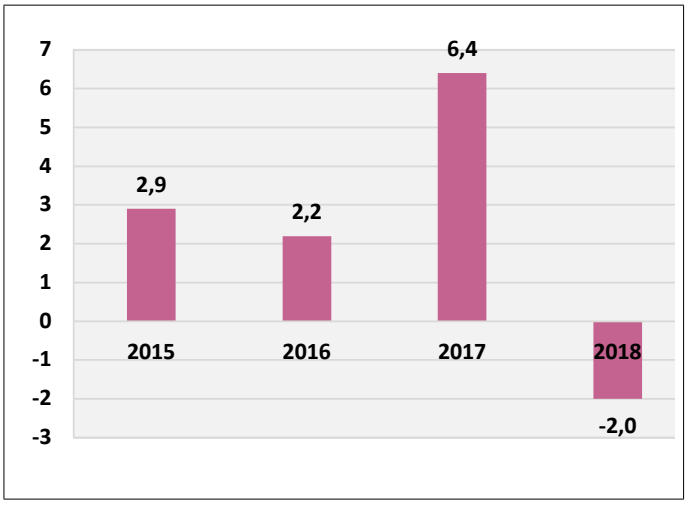

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır, 2015 ve 2016 verileri güncellenmiştir.

Tablo.61 Türkiye İnşaat Malzemeleri Sanayi Üretiminde Büyüme

İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİ	ÜRETİM BÜYÜME 2017 %	ÜRETİM BÜYÜME 2018 %
Merkezi Isıtma Radyatörleri, Sıcak Su Kazanı	17,7	0,4
Kilit ve Menteşe	17,3	5,5
Soğutma ve Havalandırma Donanımları	17,2	11,4
Metalden Kapı ve Pencere	16,6	-17,8
Kireç ve Alçı	14,2	35,1
İnşaat Amaçlı Beton Ürünleri	13,6	4,4
Düz Cam	13,5	-19,1
Musluk ve valf/vana	11,9	-1,6
Seramik Sıhhi Ürünler	11,5	-0,1
Plastik İnşaat Malzemeleri	11,0	-1,1
Kablolar	10,6	-2,3
Çimento	10,6	0,6
Boya, Vernik ve Benzeri Kaplayıcı Maddeler İle Macun	8,0	-3,6
Elektrikli Aydınlatma Ekipmanları	6,4	-3,8
Hazır Beton	5,6	-9,6
Birleştirilmiş Parke Yer Döşemeleri	5,1	-7,9
Seramik Karo ve Kaldırım Taşları	3,5	16,7
Ana Demir ve Çelik Ürünleri (İnşaat Demiri vb.)	3,3	-2,3
Taş ve Mermerin Kesilmesi, Şekil Verilmesi, Bitirilmesi	1,9	1,9
Metal Yapı ve Yapı Parçaları	1,5	-3,9
Fırınlanmış Kilden Tuğla, Karo ve İnşaat Malzemeleri	-0,1	-3,6
Çelikten Tüpler, Borular, İçi Boş Profiller Bağlantı Parça	-3,0	-5,3
Diğer Bina Doğramacılığı ve Marangozluk Ürünleri	-16,5	-23,1
İnşaat Malzemeleri Sanayi Ağırlıklı Ortalama Büyüme*	6,4	-2,0

*Kaynak: *Türkiye İstatistik Kurumu verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır*

İnşaat malzemeleri sanayi üretimi, yılın ikinci yarısında başlayan gerileme ile birlikte 2018 yılını küçülme ile kapatmıştır. 2018 yılında inşaat malzemesi ortalama sanayi üretimi 2017 yılına göre yüzde 2,0 küçülmüştür. 2015 ve 2016 yıllarındaki zayıf büyümelere sonrası inşaat malzemeleri sanayi üretimi 2017 yılında yüzde 6,4 büyümüştü.

Üretimdeki gerilemede yılın ikinci yarısında ortaya çıkan daralma belirleyici olmuştur. İç piyasa koşullarının bozulması ile iç talebin daralması üretimi olumsuz etkilemiştir. 2018 yılında 23 alt sektörden 8'sinde üretim geçen yıla göre artarken 15 alt sektörde üretim geçen yıla göre düşmüştür. 2018 yılında en yüksek üretim artışı yüzde 35,1 ile kireç ve alçıda gerçekleşmiştir. Seramik karo ve kaldırım taşları üretimi yüzde 16,7 ile soğutma ve havalandırma donanımları üretimi ise yüzde 11,4 yükselmiştir. Üretimi artan diğer sektörler kilit ve menteşeler, inşaat amaçlı beton ürünleri, taş ve mermerin kesilmesi, şekil verilmesi, bitirilmesi, çimento ile merkezi ısıtma radyatörleri, sıcak su kazanı olmuştur. Diğer sektörlerde ise üretim gerilemiştir. En yüksek üretim gerilemesi yüzde 23,1 ile bina doğramacılığı ve marangozluk ürünlerinde gerçekleşmiştir. Düz cam üretimi yüzde 19,1, metalden kapı ve pencereler üretimi ise yüzde 17,8 düşmüştür.

İnşaat Malzemeleri İç Pazarı 2018 Yılında Cari Fiyatlarla Yüzde 20,7 Büyüdü

İnşaat malzemeleri iç pazarını inşaat harcamaları belirlemektedir. Türkiye İstatistik Kurumu milli gelir hesaplama yöntemini değiştirmiş ve bu çerçevede inşaat

Grafik.57 İnşaat Malzemeleri İç Pazar Büyüklüğü; Milyar TL

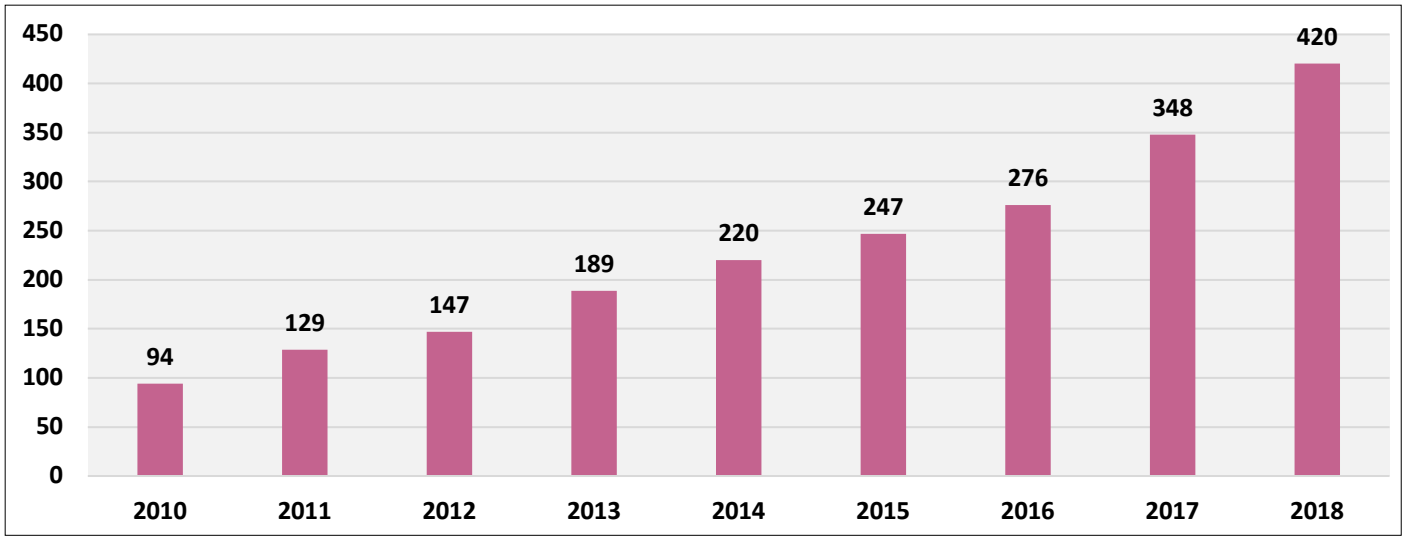

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Grafik.58 Türkiye İnşaat Malzemeleri İhracatı; Milyar Dolar

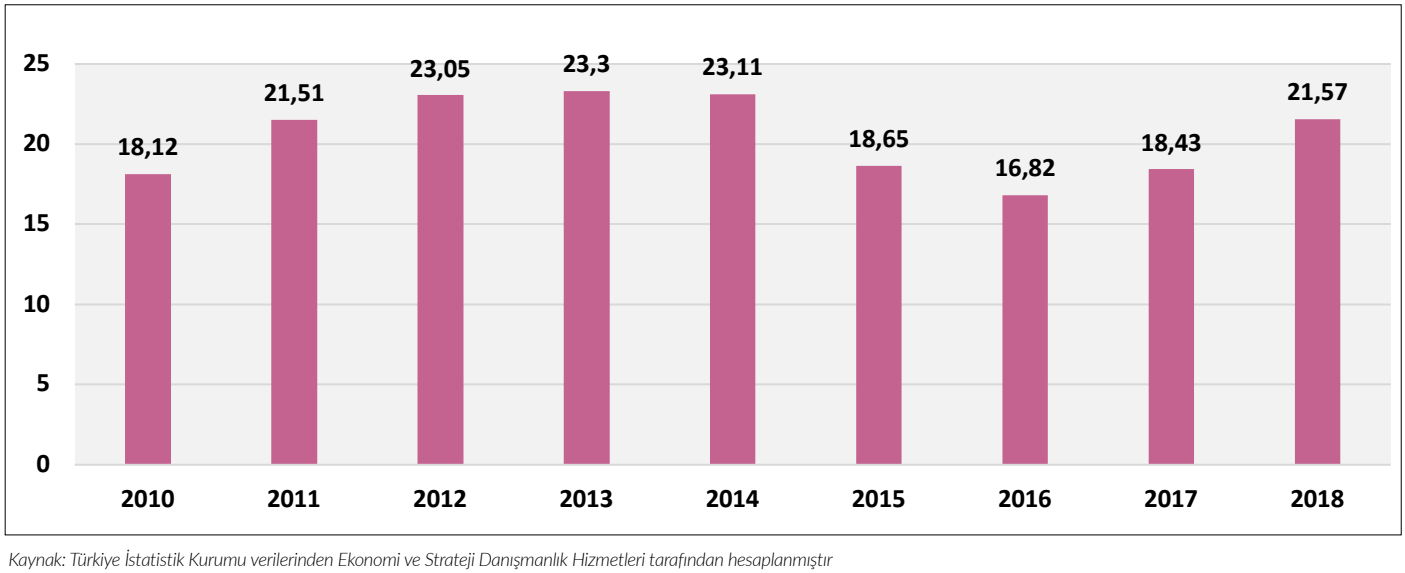

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır

harcamaları büyüklüklerini yenilemiştir. Buna bağlı olarak inşaat malzemeleri iç pazar büyüklüğü de yenilenmiştir.

Yeni hesaplama yöntemi ile 2015 ve 2016 yıllarında inşaat malzemeleri pazarında büyümeler inşaat faaliyetlerindeki yavaşlama ile daha sınırlı gerçekleşmişti. 2017 yılında inşaat sektörüne verilen teşvikler inşaat faaliyetlerinde ve inşaat harcamalarında önemli bir artışa neden olmuştu.

2018 yılında ise inşaat malzemeleri iç pazarında zayıflama yaşanmıştır. Özellikle Ağustos ayında yaşanan finansal şoklar ardından inşaat sektöründe ortaya çıkan sıkıntılar nedeniyle inşaat malzemelerine talep küçülmeye başlamıştır.

Bu gelişmeler çerçevesinde 2018 yılında inşaat malzemeleri iç pazarı cari fiyatlarla yüzde 20,7 büyümüş ve 420 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Ancak inşaat malzemeleri fiyatlarında yaşanan yıllık yüzde 29 artış ile karşılaştırıldığında iç pazar reel olarak yüzde 8,1 küçülmüştür.

İnşaat Malzemeleri İhracatı 2018 Yılında Yüzde 17 Arttı

İnşaat malzemeleri ihracatı 2015 ve 2016 yılındaki gerilemelerin ardından 2017 yılında yüzde 9,6 artmış ve 18,43 milyar dolar olarak gerçekleşmişti. Böylece iki yıl aradan sonra ihracat tekrar artış göstermişti. 2018 yılında ise ihracat artışı hızlanmış ve yüzde 17 olarak gerçekleşmiştir. Böylece 2018 yılında ihracat 21,57 milyar dolar olmuştur. 2014 yılından sonra ihracat tekrar 20 milyar dolar seviyesini aşmıştır.

2018 yılında ihracat artışının hızlanmasında dört unsur etkili olmuştur. Bunlardan ilki gelişmiş ülke pazarlarındaki büyümenin sürmüş olmasıdır. İkinci unsur emtia fiyatlarının artışı ile inşaat malzemesi ihraç ürünleri fiyatlarında görülen artıştır. Üçüncüsü ise yine bazı önemli geleneksel ihracat pazarlarımızda yaşanan toparlanmadır. Son olarak uzun süre sonra yurtdışı müteahhitlik hizmetlerindeki göreceli toparlanma olumlu katkı sağlamıştır. Yakın ve komşu ülkeler ile yaşanan diplomatik sıkıntılar ve bölgedeki çatışmalar ise ihracatta sınırlayıcı olmaya devam etmiştir.

İhracat Pazarlarımızda İlk Sıraya Almanya Yükseldi

Türkiye inşaat malzemeleri sektöründe ihracat 2018 yılında yüzde 17 artarak 21,57 milyar dolara yükselmiştir. İnşaat malzemeleri sanayinin ihracatı çok sayıda alt sektörden ve çok çeşitli ürünlerden oluşmaktadır. Bu nedenle ihracat pazarları da çok çeşitlilik göstermektedir.

İnşaat pazarlarındaki gelişmeler ve ihracat pazarlarımız ile olan ilişkiler inşaat malzemesi ihracatında belirleyici olmaktadır. 2018 yılında birçok önemli ihracat pazarımızda yine önemli gelişmeler yaşanmış olup bu gelişmeler ihracatımızı farklı yönlerde etkilemiştir.

İnşaat malzemeleri ihracat pazarlarımızda ilk sırayı 2016 yılında ABD ve 2017 yılında İngiltere aldıktan sonra 2018 yılında ilk sırada bu kez Almanya yer almıştır. Almanya'ya ihracat yüzde 17,1 yükselmiştir. Almanya'yı İngiltere ve ABD izlemiştir. Böylece bu üç büyük pazarımız ilk üç sırada yer almaya devam etmiştir. Brexit etkisindeki İngiltere'ye ihracat yüzde 16,5 artmıştır. İnşaat sektörü canlanan ABD'ye de ihracat yüzde 12,3 yükselmiştir.

2018 yılında ilk 20 ihracat pazarımız sıralamasından geçen sene yer alan 4 ülke çıkmıştır. Bu ülkeler İran, BAE, Azerbaycan ve Türkmenistan'dır. İran'a uygulanan yaptırımlar ihracatı olumsuz etkilemiştir. BAE ve Türkmenistan ile yaşanan gerginlikler ihracatı da sınırlamıştır. Azerbaycan'da ise inşaat sektöründeki zayıflama etkili olmuştur.

2018 yılında ilk 20 ihracat pazarımız içine giren ülkeler ise Çin, Belçika, Hollanda ve İspanya olmuştur. Çin ilk 20 içine inşaat malzemeleri ihracatı hesaplamasına blok mermerlerin katılması ile girmiştir. Diğer 3 Avrupa ülkesine ise ihracat 2018 yılında önemli ölçüde artmıştır.

Avrupa Birliği Türkiye inşaat malzemeleri sanayisi için en önemli pazar olmayı sürdürmektedir. Bu çerçevede geleneksel pazarlar olan Fransa ve İtalya'ya ihracat 2018 yılında artmıştır. Avrupa Birliği üyesi olan iki yakın komşumuz Romanya ve Bulgaristan'a da inşaat malzemeleri ihracatı önemli ölçüde yükselmiştir.

2018 yılında İsrail ve Kanada'ya ihracat önemli ölçüde artmış ve İsrail en büyük 4. pazarımız haline gelmiştir. İsrail'e ihracat 2018 yılında yüzde 22,7 artarak 1,2 milyar dolara ulaşmıştır. Kanada'ya ise ihracat yüzde 45,3 yükselmiştir. Yemen'e de ihracat yüzde 29,7 artmış ve 472 milyon dolar olmuştur.

Irak 2018 yılında ihracat sıralamasında 5. sıraya inmiştir ve Irak'a ihracatta kayıplar sürmüştür. 2018 yılında Irak'a ihracatımız yüzde 3,6 düşmüştür.

Yakın ve komşu önemli ülke pazarlarına ihracatımız durağan kalmıştır. Suudi Arabistan gibi önemli Körfez ülkesine ihracat sadece yüzde 0,9 artmıştır. Cezayir ve Mısır'a ihracat artışları yüzde 25,7 ve yüzde 5 olarak gerçekleşmiştir. Mısır ve Cezayir'e ihracat böylece uzun süre sonra yeniden artmıştır.

Rusya'da yaşanan ekonomik toparlanma ve inşaat faaliyetlerinin yeniden başlaması ile ihracatımız 31,6 artmış ve 340 milyon dolara yükselmiştir.

Türkiye'nin Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı Yüzde 2,33'e Yükseldi

Türkiye'nin dünya inşaat malzemeleri ihracatındaki payı 2010 yılında yüzde 2,69 ile en yüksek seviyesine ulaştıktan sonra gerileme eğilimine girmişti. Özellikle yakın ve komşu pazarlarımızdaki kayıplar nedeniyle Türkiye'nin payı düşmeye başlamıştı. 2016 yılına kadar gerileme sürmüş ve payımız 2016 yılında yüzde 2,05 olarak gerçekleşmişti. 2017 yılında

Tablo.62 Türkiye İnşaat Malzemeleri İhracatı İlk 20 Pazar; Milyon Dolar

SIRA	ÜLKELER	2014	2015	2016	2017	2018
1	ALMANYA	1.063	936	995	1.102	1.316
2	İNGİLTERE	1.248	1.022	988	1.118	1.303
3	ABD	1.399	1.447	1.310	1.107	1.243
4	İSRAİL	922	694	804	971	1.193
5	IRAK	2.450	1.606	1.133	1.059	1.056
6	ÇİN	1.120	1.040	1.111	1.082	915
7	ROMANYA	401	360	377	508	801
8	FRANSA	444	389	386	452	513
9	YEMEN	386	149	262	364	472
10	İTALYA	307	273	282	332	413
11	KANADA	354	186	170	287	397
12	CEZAYİR	338	339	329	300	390
13	BELÇİKA	214	287	266	200	379
14	GÜRCİSTAN	425	308	314	324	359
15	BULGARİSTAN	283	211	246	285	347
16	RUSYA	596	331	171	254	340
17	İSPANYA	211	186	177	256	333
18	HOLLANDA	234	206	185	227	330
19	MISIR	463	593	512	292	317
20	SUUDİ ARABİSTAN	521	455	405	310	315

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

dünya inşaat malzemeleri ihracatındaki payımız 6 sene aradan sonra yeniden yükselmiş ve yüzde 2,12'ye çıkmıştı. 2018 yılında ise dünya ihracatı içinde alınan payda artış devam etmiştir. 2018 yılında Türkiye'nin dünya inşaat malzemeleri ihracat payı yüzde 2,33'e yükselmiştir.

Grafik.59 Türkiye'nin Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde

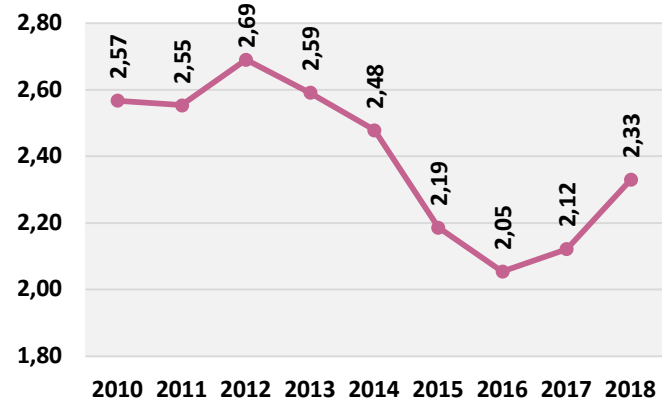

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

2018 yılında 33 Malzemenin İhracatı Artarken 3 Malzemenin İhracatı Düştü

İnşaat malzemeleri dış ticareti 36 alt gruptan oluşmaktadır. 2018 yılında 36 alt gruptan 33 alt grubun ihracatı artarken, sadece 3 malzeme alt grubunda ihracat düşmüştür. 1 alt grubun ihracatı ise değişmemiştir. 2018 yılında oran olarak en yüksek ihracat artışı yüzde 38,7 ile demir çelik çubuk profillerde gerçekleşmiştir. 2018 yılında en yüksek ihracat 5,43 milyar dolar ile yine demir çelik çubuk profillerde yaşanmıştır. İhracatta ge-

Grafik.60 Türkiye İnşaat Malzemeleri İthalatı; Milyar Dolar

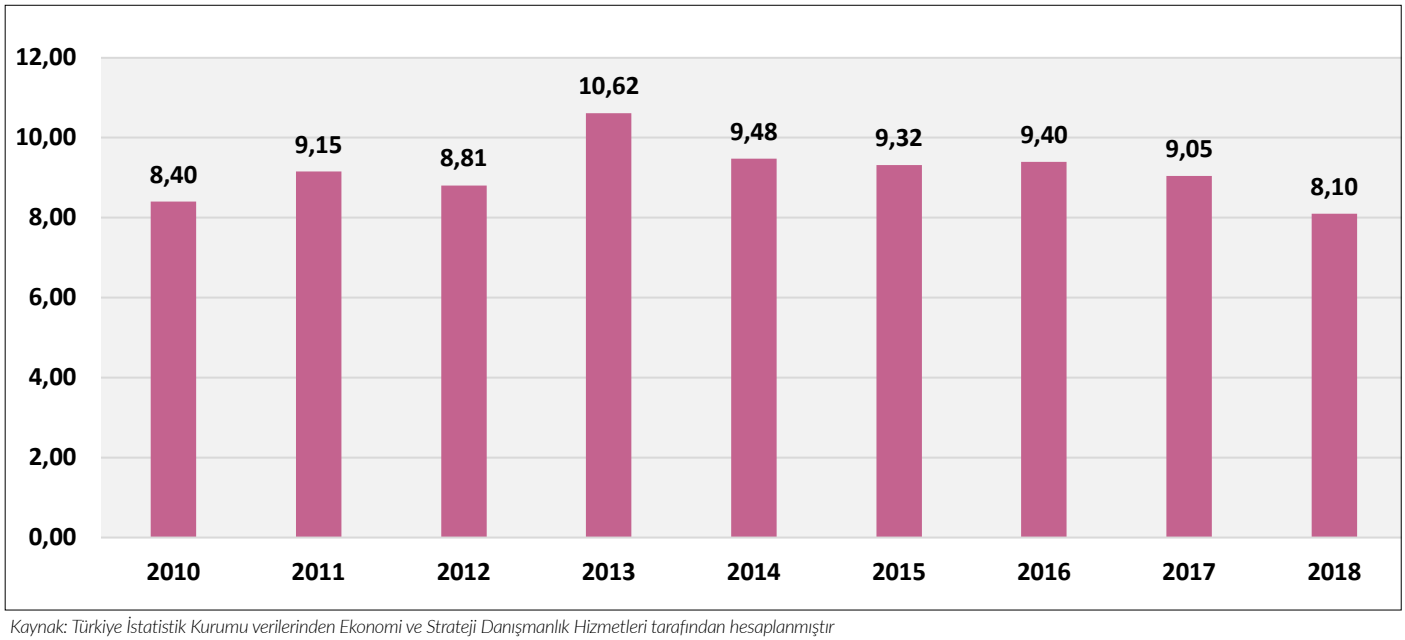

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır

Tablo.63 İnşaat Malzemeleri İhracatı Milyon Dolar

İNŞAAT MALZEMELERİ	2017	2018	DEĞİŞİM %
DEMİR ÇELİK ÇUBUK PROFİL	3.915	5.429	38,7
DEMİR ÇELİK BORU VE BORU BAĞLANTI PARÇALARI	1.432	1.795	25,4
ALÜMİNYUM İNŞAAT MALZEMELERİ VE AKSAMLARI	1.417	1.696	19,7
YALITIMLI KABLOLAR	1.397	1.555	11,3
DEMİR ÇELİK İNŞAAT AKSAMI	1.047	1.214	15,9
BLOK MERMER	1.103	944	-14,4
İŞLENMİŞ TAŞLAR (MERMER VE GRANİT)	927	943	1,6
PLASTİK İNŞAAT MALZEMELERİ	872	931	6,8
ISITMA VE SOĞUTMA CİHAZLARI	627	688	9,8
ÇİMENTO	531	614	15,8
SERAMİK KAPLAMA	551	598	8,4
DEMİR ÇELİK BAĞLANTI ELEMANLARI	409	528	28,9
AHŞAP İNŞAAT MALZEMELERİ	506	516	2,0
ELEKTRİK MALZEMELERİ	463	496	7,0
YAPI KİMYASALLARI	416	476	14,5
DEMİR ÇELİK RADYATÖR	426	458	7,3
KİLİTLER VE DONANIM EŞYALARI	414	455	10,0
ARMATÜR, MUSLUK, VANA VE VALFLER	317	351	10,6
İNŞAAT CAMLARI (DÜZ CAM VE YALITIM CAMLARI)	278	291	4,5
SERAMİK SAĞLIK GEREÇLERİ	231	259	12,0
AYDINLATMA EKİPMANLARI	232	232	0,0
İNŞAAT BOYA VE VERNİKLERİ	201	214	6,5
PREFABRİK YAPILAR	168	212	26,2
YALITIM MALZEMELERİ	123	158	28,1
ALÇI LEVHA İLE ÇİMENTO VE BETONDAN EŞYA	105	142	35,7
ASANSÖR YÜRÜYEN MERDİVEN VE KÖRÜKLER	61	87	41,6
DEMİR ÇELİK SAĞLIK GEREÇLERİ	60	63	5,9
DEMİR ÇELİK TEL ÖRGÜ KAFES VE AĞ	36	55	53,2
ALÇI SIVA	49	52	5,3
AHŞAP MUTFAK VE BANYO DOLAPLARI	39	46	16,2
SAYAÇLAR	44	41	-5,7
DUVAR KAĞITLARI	10	13	39,5
TUĞLA VE KİREMİT	8	8	6,5
DEMİR ÇELİK DİKENLİ TEL VE ÇİTLER	5	8	74,1
GÜVENLİK VE ALARM SİSTEMLERİ	8	7	-10,6
ALÜMİNYUM SAĞLIK GEREÇLERİ	1,7	1,8	6,0

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

rileme yaşanan üç sektör ise blok mermer, güvenlik ve alarm sistemleri ile sayaçlar olmuştur.

İnşaat Malzemeleri İthalatı 2018 Yılında Yüzde 10,5 Geriledi

İnşaat malzemeleri ithalatı 2018 yılında yüzde 10,5 gerileyerek 8,1 milyar dolara gerilemiştir. İnşaat sektöründeki küçülme, oluşan olumsuz ekonomik ve finansal koşullar ile döviz kurlarındaki sert artışlar inşaat malzemeleri ithalatında keskin bir düşüşe neden olmuştur. 2017 yılında kur artışları nedeniyle yaşanan sınırlı gerileme sonrası 2018 yılında ithalatta yüksek bir gerileme yaşanmıştır.

2018 yılında 28 Malzemenin İthalatı Düşerken 7 Malzemenin İthalatı Arttı

İnşaat malzemeleri dış ticareti 36 alt gruptan oluşmaktadır. 2018 yılında 36 alt gruptan 28 alt grubun ithalatı düşerken, 7 malzeme alt grubunda ithalat artmıştır. 1 alt ürün grubunda it-

halat değişmemiştir. 2018 yılında oran olarak en yüksek ithalat artışı yüzde 20,9 demir çelik çubuk profillerde gerçekleşmiştir. 2018 yılında en yüksek ithalat 1,13 milyar dolar ile elektrik malzemelerinde yaşanmıştır. İthalatta en yüksek gerileme oran olarak yüzde 56,3 ile ahşap inşaat malzemelerinde gerçekleşmiştir.

En Yüksek İnşaat Malzemesi İthalatı Çin, Almanya ve İtalya'dan Yapıldı

Türkiye'nin inşaat malzemeleri ithalatı 2017 ve 2018 yıllarında önemli gerileme göstermiştir. Bu gerileme ithalattaki tedarikçiler üzerinde de etkili olmaktadır. Türkiye'nin ilk 20 ithalatçısı 2018 yılı itibarıyla tabloda yer almaktadır.

2018 yılı itibarıyla ithalatta ilk sırada 1,6 milyar dolar ile Çin yer almaktadır. İkinci sıradaki Almanya'dan 1,42 milyar dolar ve üçüncü sıradaki İtalya'dan 785 milyon dolar ithalat yapılmıştır. Fransa ve ABD ilk üç ithalatçı ülkeyi izlemektedir.

2018 yılında ilk 20 sırada yer ülkelerden 16'sında yapılan ithalat azalırken 4'ünde ise artmıştır. En yüksek gerileme

Tablo.64 İnşaat Malzemeleri İthalatı; Milyon Dolar

İNŞAAT MALZEMELERİ	2017	2018	DEĞİŞİM %
ELEKTRİK MALZEMELERİ	1.176,40	1.128,70	-4,1
DEMİR ÇELİK BORU VE BORU BAĞLANTI PARÇALARI	773,7	821	6,1
ALÜMİNYUM İNŞAAT MALZEMELERİ VE AKSAMLARI	578	678,5	17,4
YAPI KİMYASALLARI	635,2	624,3	-1,7
ARMATÜR, MUSLUK, VANA VE VALFLER	755,5	597,6	-20,9
DEMİR ÇELİK BAĞLANTI ELEMANLARI	764,2	561,9	-26,5
İNŞAAT BOYA VE VERNİKLERİ	404,2	417	3,1
DEMİR ÇELİK ÇUBUK PROFİL	344,3	416,4	20,9
ISITMA VE SOĞUTMA CİHAZLARI	466,5	385,8	-17,3
YALITIMLI KABLOLAR	424,9	383	-9,9
PLASTİK İNŞAAT MALZEMELERİ	395,9	363,5	-8,2
AYDINLATMA EKİPMANLARI	315	238,7	-24,2
KİLİTLER VE DONANIM EŞYALARI	251,7	208,1	-17,3
İNŞAAT CAMLARI (DÜZ CAM VE YALITIM CAMLARI)	239,1	204,8	-14,4
ASANSÖR YÜRÜYEN MERDİVEN VE KÖRÜKLER	188,3	199,6	6,0
DEMİR ÇELİK İNŞAAT AKSAMI	305,9	192,2	-37,2
AHŞAP İNŞAAT MALZEMELERİ	423,8	185,2	-56,3
YALITIM MALZEMELERİ	161,9	173,2	7,0
İŞLENMİŞ TAŞLAR (MERMER VE GRANİT)	172,7	100,4	-41,8
GÜVENLİK VE ALARM SİSTEMLERİ	57,3	49,8	-13,1
ALÇI LEVHA İLE ÇİMENTO VE BETONDAN EŞYA	33,7	27,6	-18,1
SAYAÇLAR	20,1	19,8	-1,7
SERAMİK KAPLAMA	32,7	18,1	-44,7
DEMİR ÇELİK RADYATÖR	17,7	16,8	-5,0
AHŞAP MUTFAK VE BANYO DOLAPLARI	18,9	16,4	-12,9
DEMİR ÇELİK TEL ÖRGÜ KAFES VE AĞ	15,7	15,6	-0,3
PREFABRİK YAPILAR	17	11,8	-30,6
DEMİR ÇELİK SAĞLIK GEREÇLERİ	12,3	10,4	-15,4
DUVAR KAĞITLARI	16,3	8,7	-46,8
ÇİMENTO	11,3	6,8	-39,3
ALÇI SIVA	6,8	6,6	-2,6
SERAMİK SAĞLIK GEREÇLERİ	7,2	6,3	-12,1
BLOK MERMER	2,8	3,1	11,1
TUĞLA VE KİREMİT	1,4	1,1	-17,9
DEMİR ÇELİK DİKENLİ TEL VE ÇİTLER	0,3	0,3	-13,7
ALÜMİNYUM SAĞLIK GEREÇLERİ	0,1	0,1	0,0

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

yüzde 55,1 ile Rusya'da yaşanmıştır. Birleşik Krallık, Polonya, Avusturya ve İsviçre'den ithalat artmıştır.

Tablo.65 Türkiye İnşaat Malzemeleri İthalatı İlk 20 Ülke; Milyon Dolar

Sıra	Ülke adı	2017	2018	Değişim %
1	Çin	1.814	1.602	-11,7
2	Almanya	1.443	1.422	-1,5
3	İtalya	939	785	-16,3
4	Fransa	459	424	-7,6
5	ABD	412	366	-11,0
6	İspanya	340	319	-6,1
7	Birleşik Krallık	214	273	27,4
8	Güney Kore	226	184	-18,2
9	Japonya	197	176	-10,6
10	Polonya	153	164	7,6
11	Çek Cumhuriyeti	174	157	-10,0
12	Hindistan	210	154	-26,8
13	Serbest Bölgeler	151	141	-6,9
14	Romanya	158	120	-23,9
15	Belçika	141	118	-16,1
16	Avusturya	114	117	2,8
17	Hollanda	110	108	-1,6
18	Rusya Federasyonu	226	101	-55,1
19	Slovakya	99	96	-2,7
20	İsviçre	85	92	8,9

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Tablo.66 İç Pazarın İthalat İle Karşılanma Oranı

	İÇ PAZAR MİLYAR DOLAR	İTHALAT MİLYAR DOLAR	İTHALAT / İÇ PAZAR %
2010	62,7	8,40	13,4
2011	76,8	9,15	11,9
2012	81,2	8,81	10,8
2013	98,9	10,62	10,7
2014	100,9	9,48	9,4
2015	90,8	9,32	10,3
2016	91,4	9,40	10,3
2017	95,0	9,05	9,5
2018	89,0	8,10	9,1

Kaynak: Çalışma Ekibi Hesaplamaları

İç Pazarın İthalat İle Karşılanma Oranı Yüzde 9,1'e İndi

İnşaat malzemeleri iç pazarı 2018 yılında dolar cinsinden ve cari fiyatlarla yüzde 6,3 küçülmüş ve 89 milyar dolar olmuştur. Bu daralma ile inşaat malzemeleri ithalatı da yüzde 10,5 gerilemiş ve 8,10 milyar dolara inmiştir. Böylece iç pazarın ithalat ile karşılanma oranı yüzde 9,1'e gerilemiştir.

İç pazarın ithalat ile karşılanma oranı 2010 yılından bu yana gerileme eğilimi içindedir. 2010 yılında yüzde 13,4 ile en yüksek seviyedeki karşılama oranı 2014 yılında yüzde 9,4'e kadar inmiştir. 2015 ve 2016 yıllarında oran tekrar yüzde 10'un üzerine çıkmıştır. 2017 yılındaki yüzde 9,5 oranından sonra 2018 yılında yüzde 9,1 ile son 8 yıl içindeki en düşük orana gerileme gerçekleşmiştir.

İnşaat Malzemeleri Dış Ticaretinde Net Fazla 13,47 Milyar Dolara Yükseldi

İnşaat malzemeleri dış ticareti sürekli net fazla vermeye devam etmektedir. Net fazla 2010 yılından 2012 yılına kadar artmış ve 2012 yılında 14,24 milyar dolar ile en yüksek seviyesine çıkmıştır. 2013 ve 2014 yıllarındaki dalgalanma ardından net dış ticaret fazlası 2015 yılında 9,33 milyar dolara ve 2016 yılında ise 7,42 milyar dolara kadar gerilemiştir. 2017 yılında ise yaşanan ihracat artışı ve ithalattaki gerileme ile net dış ticaret fazlası yeniden artışa geçmiş ve 9,38 milyar dolara yükselmiştir. Net dış ticaretteki esas önemli artış ise 2018 yılında yaşanmıştır. 2018 yılında hem ihracatta hızlı artış hem de ithalattaki keskin daralma ile net dış ticaret fazlası yüzde 43,6 artarak 13,47 milyar dolara yükselmiştir.

2018 Yılında İnşaat Malzemeleri İhracatı Miktar Olarak Artarken İthalat Geriledi

İnşaat malzemeleri dış ticaretinde ihracat ve ithalat değer büyüklüklerinde belirleyici, miktar ve birim fiyatlardaki gelişmeler olmaktadır. Bu itibarla değerlendirildiğinde inşaat malzemeleri ihracatı miktar olarak 2015 ve 2016 yıllarında gerilemiş, 2017 yılında yüzde 7,7 artarak 38,16 milyon tona yükselmiştir. 2018 yılında ise ihracat miktar olarak yine yüzde 7,7 artarak 41,11 milyon tona yükselmiştir. İthalat ise miktar olarak 2015 ve 2016 yıllarında artmış, 2017 yılında gerilemiştir. İthalat miktar olarak 2018 yılında ise yüzde 17,1 düşerek 3,25 milyon tona kadar gerilemiştir.

İnşaat Malzemeleri İhraç Birim Fiyatları Sınırlı Ölçüde Artarken, İthalat Birim Fiyatları Yükseldi

İnşaat malzemeleri ihraç birim fiyatları 2018 yılında sınırlı ölçüde artarken, ithalat birim fiyatları yükselmiştir. İhracat birim fiyatları 2017 yılında 0,48 dolar/kg iken 2018 yılında 0,52 dolara yükselmiştir. Yılın ikinci yarısında iç pazarın daralması ile ihracata ağırlık verilmiş ve fiyat artışları sınırlanmıştır. İthalat birim fiyatları ise 2018 yılında 2,50 dolar/kilogram seviyesine yükselmiştir. Döviz kurları artışları nedeniyle geleneksel ürünlerin ithalatı azalırken daha yüksek katma değerli ürünlerin zorunlu ithalatı ile ortalama ithalat birim fiyatları yükselmiştir.

Tablo.67 İnşaat Malzemeleri Dış Ticaretinde Miktar ve Birim Fiyat Gelişmeleri

YILLAR	İHRACAT			İTHALAT		
	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	41.060.277	23.112	0,56	4.237.419	9.483	2,24
2015	35.350.230	18.649	0,53	4.510.744	9.315	2,07
2016	35.426.582	16.824	0,47	4.547.773	9.397	2,07
2017	38.162.030	18.433	0,48	3.924.540	9.053	2,31
2018	41.111.118	21.574	0,52	3.252.408	8.123	2,50

Kaynak: Ekonomi Ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Grafik.61 İnşaat Malzemeleri Dış Ticaretinde Denge; Milyar Dolar

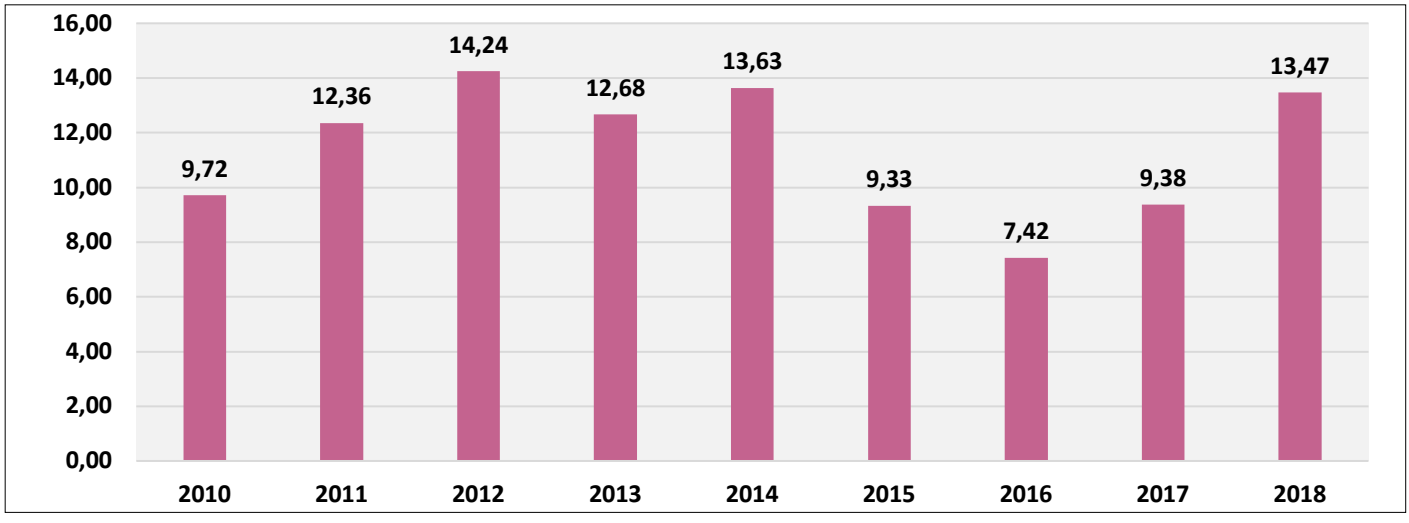

Kaynak: Çalışma Ekibi Hesaplamaları

Grafik.62 İnşaat Malzemeleri İhracat ve İthalat Birim Fiyatları

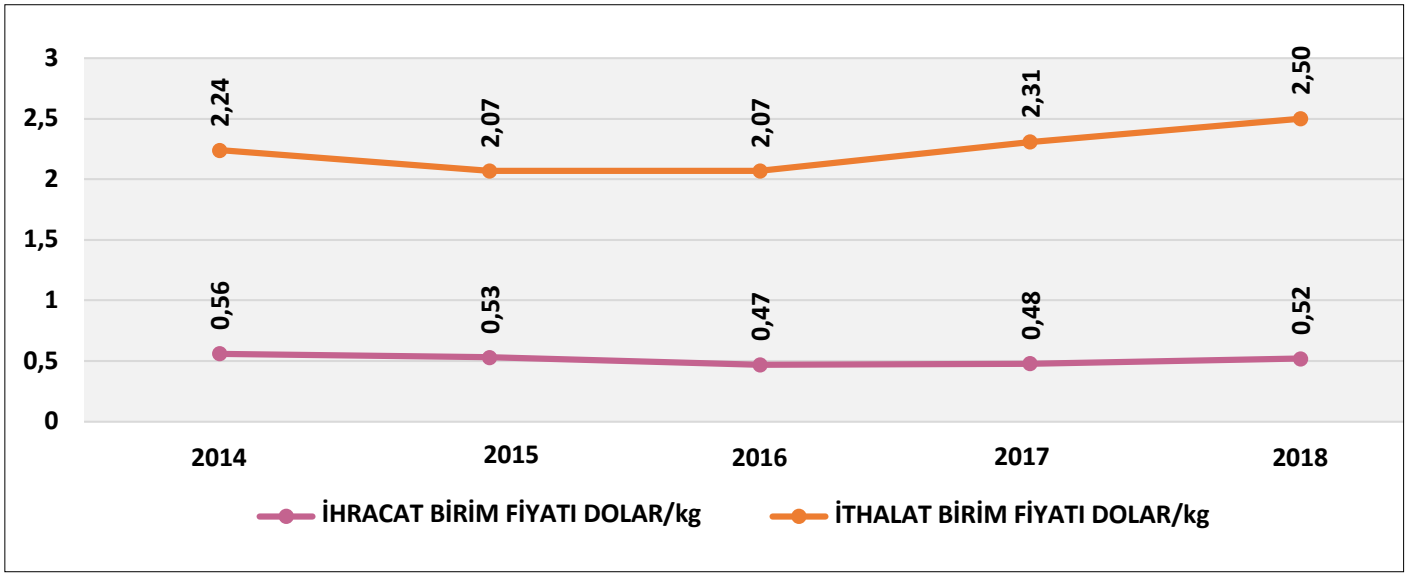

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

DÜNYA İNŞAAT MALZEMELERİ DIŞ TİCARETİ SIRALAMASINDA TÜRKİYE'NİN YERİ 2017-2018

	İHRACAT		İTHALAT	
İNŞAAT MALZEMELERİ	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**
BLOK MERMER	1	1	31	38
ALÇI SIVA	8	8	50	46
ÇİMENTO	4	3	114	139
İNŞAAT BOYA VE VERNİKLERİ	19	20	17	16
YAPI KİMYASALLARI	18	18	15	19
PLASTİK İNŞAAT MALZEMELERİ	12	14	24	31
AHŞAP İNŞAAT MALZEMELERİ	21	19	19	42
AHŞAP MUTFAK VE BANYO DOLAPLARI	17	20	30	43
DUVAR KÂĞITLARI	23	17	16	37
İŞLENMİŞ TAŞLAR	4	4	11	25
ALÇI LEVHA İLE ÇİMENTO VE BETONDAN EŞYA	24	21	41	64
TUĞLA KİREMİT	32	31	74	100
SERAMİK KAPLAMA	5	5	60	108
SERAMİK SAĞLIK GEREÇLERİ	5	5	95	106
İNŞAAT CAMLARI	16	16	23	25
DEMİR ÇELİK ÇUBUK PROFİL	1	1	26	31
DEMİR ÇELİK BORU VE BORU BAĞLANTI PARÇALARI	14	11	29	31
DEMİR ÇELİK İNŞAAT AKSAMI	13	13	30	46
DEMİR ÇELİK DİKENLİ TEL VE ÇİTLER	8	6	83	102
DEMİR ÇELİK TEL ÖRGÜ KAFES VE AĞ	19	17	39	43
DEMİR ÇELİK BAĞLANTI ELEMANLARI	22	21	15	27
DEMİR ÇELİK RADYATÖR	1	1	30	33
DEMİR ÇELİK SAĞLIK GEREÇLERİ	8	9	45	51
ALÜMİNYUM İNŞAAT MALZEMELERİ VE AKSAMLARI	11	10	27	26
ALÜMİNYUM SAĞLIK GEREÇLERİ	19	19	69	97
KİLİTLER VE DONANIM EŞYALARI	15	16	28	33
ISITMA VE SOĞUTMA CİHAZLARI	14	14	9	23
ASANSÖR YÜRÜYEN MERDİVEN VE KÖRÜKLER	20	17	4	8
ARMATÜR MUSLUK VANA VE VALFLER	25	26	19	25
GÜVENLİK VE ALARM SİSTEMLERİ	39	42	16	23
ELEKTRİK MALZEMELERİ	30	30	24	30
YALITIMLI KABLOLAR	8	8	29	34
SAYAÇLAR	24	22	38	45
AYDINLATMA EKİPMANLARI	22	21	28	36
PREFABRİK YAPILAR	16	16	45	91
YALITIM MALZEMELERİ	29	24	24	23

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu **2018**

IV. Bölüm
2019 YILI ÖNGÖRÜLERİ

IV.1 DÜNYA ÖNGÖRÜLERİ 2019

Dünya Ekonomisinde Yüzde 2,7 Büyüme Beklentisi

Uluslararası kurumların dünya ekonomisinde 2019 yılına ilişkin büyüme beklentileri geçen yıla ait gerçekleşme oranlarının oldukça altındadır. Uluslararası Para Fonu IMF 2019 yılında dünya ekonomisinde yüzde 2,7 büyüme gerçekleşeceğini beklemektedir. 2019 yılında gelişmiş ülkelerde büyüme beklentisi yüzde 1,8, gelişen ülkelerde ise yüzde 4,4 ile geçen yılın önemli ölçüde altındadır. Diğer uluslararası kurumlar da 2019 yılında dünya ekonomisinin yine yüzde 3'ün altında büyüyeceğini öngörmektedirler.

Dünya ekonomisinde ivme kaybı ve yavaşlama ile korumacılık eğilimi dünya inşaat sektörü ve inşaat malzemeleri sanayisi için daha sınırlı ve zayıf koşulların yaşanacağına işaret etmektedir.

Tablo.69 Dünya Ekonomisi Büyüme Beklentileri; Yüzde

	2018	2019
DÜNYA	**3,1**	**2,7**
GELİŞMİŞ ÜLKELER	**2,2**	**1,8**
ABD	2,9	2,3
EURO BÖLGESİ	1,8	1,3
ALMANYA	1,5	0,8
JAPONYA	0,8	1,0
BİRLEŞİK KRALLIK	1,4	1,2
KANADA	1,8	1,5
DİĞER GELİŞMİŞ ÜLKELER	2,6	2,2
GELİŞEN ÜLKELER	**4,5**	**4,4**
BDT	2,8	2,2
RUSYA	2,3	1,6
ASYA ÜLKELERİ	6,4	6,3
ÇİN	6,6	6,3
HİNDİSTAN	7,1	7,3
ORTA VE DOĞU AVRUPA	3,6	3,4
LATİN AMERİKA	1,0	1,4
BREZİLYA	1,1	2,1
MEKSİKA	2,0	1,6
ORTA DOĞU KUZEY AFRİKA	1,8	1,5
SAHRA AFRİKA	3,0	3,5

Kaynak: IMF World Economic Outlook, Nisan 2019

2019 Yılında Zayıf Enflasyon ve Faizlerde Durağanlık Bekleniyor

Dünya ekonomisinde büyüme 2019 yılında ivme kaybetmeye başlamıştır. Bu nedenle ekonomik büyüme ve talepte yavaşlama ortaya çıkacaktır. Buna bağlı olarak özellikle gelişmiş ülkelerde hedeflerin altında kalan enflasyonun 2019 yılında gerileyeceği öngörülmektedir. Büyük Merkez Bankaları'nın da para politikalarında piyasa dostu kalacakları beklenmektedir. 2019 yılında büyük Merkez Bankaları'ndan bir faiz artışı öngörülmemektedir. Tam tersine yeni parasal genişleme ve faiz indirimi olasılıkları daha yüksektir. 2019 yılında doların gücünü koruması beklenmektedir. Petrol ve diğer emtia fiyatlarının ise talepteki yavaşlama ve ticarette korumacılık nedenleriyle durağan ve zayıf kalacağı öngörülmektedir. Petrol ve emtia fiyatlarındaki durağanlık üretici ve ihracatçı ülkelerde gelir artışı ile inşaat ve alt yapı faaliyetlerinin sınırlı kalmasına yol açacaktır.

Tablo.70 Enflasyon, Faiz ve Fiyat Gelişmeleri

GÖSTERGELER	2017	2018	2019 T
TÜKETİCİ FİYATLARI GELİŞMİŞ ÜLKELER %	1,7	2,0	1,6
TÜKETİCİ FİYATLARI GELİŞEN ÜLKELER %	4,3	4,8	4,9
LIBOR 6 AYLIK %	1,5	2,5	2,8
EURO MEVDUAT 3 AYLIK %	-0,3	-0,3	-0,3
YEN MEVDUAT 6 AYLIK %	0,0	0,0	0,0
PETROL FİYATLARI %	23,3	29,4	-13,4
PETROL DIŞI EMTİALAR %	6,4	1,6	-0,2

Kaynak: IMF World Economic Outlook, Nisan 2019

Dünya Mal Ticaretinde Korumacılık ile Büyüme Beklentisi Zayıfladı

2018 yılında başlayan korumacılık eğilimi dünya mal ticaretinde artan oranda bir yavaşlamaya yol açmaktadır. Özellikle miktar olarak ticarette büyüme beklentisi önemli ölçüde düşmüştür. Dünya ekonomisinde ivme kaybı ve gelir artışındaki yavaşlama da mal talebini aşağı yönlü itmektedir.

2019 yılında ekonomik ivme kaybı ve gelir artışındaki zayıflama beklentilerine bağlı olarak dünya mal ticaretinde miktar olarak yüzde 2,6, değer olarak ise yüzde 3,0 artış olacağı öngörülmektedir. Bu çerçevede dünya mal ticareti 2019 yılında 19,48 trilyon dolara ulaşabilecektir.

Tablo.71 Dünya Mal Ticareti Göstergeleri

	2017	2018	2019
MAL TİCARETİ MİLYAR DOLAR	17.198	18.920	19.480
MAL TİCARETİ BÜYÜME % DEĞER BAZINDA	7,8	10,0	3,0
MAL TİCARETİ BÜYÜME % MİKTAR BAZINDA	4,7	3,0	2,6

Kaynak: Dünya Ticaret Örgütü

Dünya İnşaat Harcamalarında Yüzde 2,4 Büyüme Bekleniyor

2019 yılında dünya ekonomisindeki büyüme öngörüsüne bağlı olarak dünya inşaat harcamalarında yüzde 2,4 büyüme beklenmektedir. Bu büyüme beklentisine bağlı olarak 2018 yılında 9,28 trilyon dolar olan inşaat harcamaları 2019 yılında 9,51 trilyon dolara ulaşacaktır. 2019 yılında inşaat harcamalarının hem gelişmiş hem de gelişen ülkelerde yavaşlayacağı beklenmektedir. Kuzey Amerika'nın ve Çin hariç Hindistan ile gelişen Asya'nın katkısı sürecektir.

Tablo.72 Dünya İnşaat Harcamaları Büyüme Öngörüleri

	2017	2018	2019 T
DÜNYA İNŞAAT HARCAMALARI BÜYÜME %	2,8	2,6	2,4
DÜNYA İNŞAAT HARCAMALARI TRİLYON DOLAR	9,05	9,28	9,51

Kaynak: TIMETRIC, Construction Intelligence Center, 2019, Çalışma Ekibi

Ortadoğu ve Körfez Ülkelerinde İnşaat Sektörlerinde Durgunluk

2019 yılında Ortadoğu ve Körfez ülkelerinde inşaat sektörlerinde durgunluk beklenmektedir. Bu durgunluğun iki önemli nedeni bulunmaktadır. İlki ihracatçısı oldukları enerji ve emtia fiyatlarındaki zayıflamadır. İkincisi ise bölgede yaşanan siyasi karşıtlıklar, yaptırımlar ve sıcak çatışma riskleridir.

Tablo.73 Seçilmiş Bölgelerde İnşaat Sektörlerinde Büyüme Beklentileri

ABD	YÜKSEK HARCAMALAR, YENİ ALT YAPI YATIRIMLARI
GELİŞMİŞ AB ÜLKELERİ	İNŞAAT SEKTÖRÜNDE BÜYÜME; % 1-2
GELİŞEN AB ÜLKELERİ	İNŞAAT SEKTÖRÜNDE BÜYÜME; % 2-3
İNGİLTERE	BREXIT ETKİSİ; % 1-2 BÜYÜME
RUSYA	İNŞAAT SEKTÖRÜNDE YENİDEN BÜYÜME; % 2-3
ORTA ASYA ÜLKELERİ	İNŞAAT SEKTÖRÜNDE YENİDEN SINIRLI BÜYÜME
ORTADOĞU VE KÖRFEZ ÜLKELERİ	YATIRIMLAR VE İNŞAAT HARCAMALARINDA DURGUNLUK
KUZEY AFRİKA	İNŞAAT SEKTÖRÜNDE İSTİKRARLI BÜYÜME; % 4-5, KAMU PROJELERİ
SAHRA AFRİKA	İNŞAAT SEKTÖRÜNDE BÜYÜME; KAMU PROJELERİ
GÜNEY VE ORTA AMERİKA	İNŞAAT SEKTÖRÜNDE BÜYÜME; % 2-3

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Gelişmiş ülkelerde inşaat sektörlerinde büyüme sürmektedir. 2019 yılında ABD'de inşaat sektörünün yüzde 3, Almanya'da yüzde 2 ve Kanada'da yüzde 2,5 olacağı beklenmektedir

Rusya ve Orta Asya ülkelerinde de inşaat sektörlerinde büyüme yeniden toparlanmaktadır. Kuzey Afrika ve Sahra Afrika bölgelerinde ise alt yapı inşaatlarına ve kamu projelerine dayalı büyümede toparlanma öngörülmektedir.

Dünya İnşaat Malzemesi Pazarında Yüzde 2,4 Büyüme Öngörüsü

Dünya inşaat malzemeleri pazarı dünya inşaat harcamalarındaki gelişmelere paralel olarak büyümektedir. Buna göre 2018 yılında dünya inşaat malzemeleri pazarı yüzde 2,6 büyüyerek 6,03 trilyon dolar büyüklüğüne ulaşmıştır. 2019 yılında dünya inşaat malzemeleri pazarının yüzde 2,4 büyümesi ve 6,18 trilyon dolara ulaşması beklenmektedir.

Tablo.74 Dünya İnşaat Malzemeleri Pazarı Büyüme Öngörüleri

	2017	2018	2019 T
DÜNYA İNŞAAT MALZEMELERİ PAZARI BÜYÜME %	2,8	2,6	2,4
DÜNYA İNŞAAT MALZEMELERİ TRİLYON DOLAR	5,88	6,03	6,18

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatında Yüzde 3 Büyüme Beklentisi

Dünya inşaat malzemeleri ihracatı 2015 ve 2016 yıllarında üst üste iki yıl gerilemiştir. 2017 ve 2018 yıllarında dünya inşat malzemeleri ihracatı yüzde 6 ve yüzde 6,5 artarak 2018 yılında 925,6 milyar dolara ulaşmıştır. 2019 yılında ise ihracat artışının yavaşlayacağı ve yüzde 3 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Yavaşlama beklentisinin iki ana nedeni bulunmaktadır. Bunlardan ilki küresel ticarette yaşanan korumacılık eğilimidir. İkincisi ise küresel inşaat sektöründe büyümenin yavaşlayacak olmasıdır. Bu çerçevede 2019 yılında dünya inşaat malzemeleri ihracatı 953 milyar dolara ulaşabilecektir.

Tablo.75 Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatı Öngörüleri

	2017	2018	2019 T
DÜNYA İNŞAAT MALZEMELERİ İHRACATI BÜYÜME %	6,0	6,5	3,0
DÜNYA İNŞAAT MALZEMELERİ İHRACATI TRİLYON DOLAR	868,8	925,6	953,0

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

IV.2 TÜRKİYE ÖNGÖRÜLERİ 2019

Türkiye Ekonomisinde Yüzde 1,0-1,5 Küçülme Beklentisi

Orta Vadeli Programda Türkiye ekonomisinde 2019 yılı için yüzde 2,3 büyüme hedefi bulunmaktadır. Bununla birlikte 2018 yılında ekonomide yaşanan sıkıntılar etkileri 2019 yılında da sürecektir. Ayrıca 2019 yılında ekonomik büyümeyi etkileyecek birçok siyasi, dış politik ve jeopolitik risk de bulunmaktadır. Bu çerçevede 2019 yılında Türkiye ekonomisinin yüzde 1,0-1,5 arasında küçülmesi beklenmektedir.

İnşaat Sektöründe Yüzde 3,0-4,0 Küçülme Beklentisi

2019 yılında inşaat sektöründe yüzde 3,0-4,0 küçülme beklenmektedir. 2018 yılında inşaat sektöründe başlayan sorunların büyük bölümü 2019 yılına sarkmıştır. Bu sorunların başında müteahhitlik sektöründe mali yapılarda bozulmalar, finansman sıkıntısı, arz ve talep dengesindeki bozulma ile talepteki keskin daralma gelmektedir. Bu çerçevede özel sektör inşaat harcamalarının 2019 yılında da küçüleceği beklenmektedir. Nitekim özel sektör tarafında alınan bina yapı ruhsatlarındaki daralma da yeni inşaat başlangıçlarının küçüleceğini göstermektedir. Kamu inşaat harcamalarında ise mali disiplin hedefi çerçevesinde sınırlı artış beklenmektedir. Devam eden işlerdeki daralma da göz önüne alındığında 2019 inşaat sektöründe yüzde 3,0-4,0 arasında bir küçülme beklenmektedir.

İnşaat Malzemeleri Pazarında Yüzde 15 (Cari Fiyatlarla) Büyüme Beklentisi

İnşaat malzemeleri iç pazarının 2019 yılında cari fiyatlarla yüzde 15 büyüyerek 483 milyar TL büyüklüğüne ulaşacağı öngörülmektedir. Ancak yine 2019 yılında inşaat malzemeleri fiyatlarında yaşanması beklenen yüzde 25 artış ile hesaplandığında inşaat malzemeleri pazarı reel olarak 2019 yılında yüzde 10 daralacaktır.

İnşaat Malzemeleri İhracat Artışında Yavaşlama Beklentisi

İnşaat malzemeleri ihracatı 2017 ve 2018 yıllarında artış göstermiştir. 2019 yılında ise inşaat malzemeleri ihracatında artışın önemli ölçüde yavaşlayacağı öngörülmektedir. Bu yavaşlamaya neden olabilecek beş unsur öne çıkmaktadır.

İlk olarak dünya inşaat harcamalarında da büyüme beklentisi zayıflamıştır. Bu nedenle ithalat talebi de yavaşlayacaktır. İkinci olarak küresel ticarette korumacılık eğilimi genel olarak dünya mal ticaretini sınırlamaktadır. Üçüncü olarak emtia ve metal fiyatları da zayıflamaktadır. Son olarak Türkiye'nin geleneksel bazı pazarlarında siyasi ve jeopolitik gerginlikler devam etmektedir. Müteahhitlik hizmetlerine yönelik talep de yavaşlamaktadır.

Tüm bu varsayımlara bağlı olarak inşaat malzemeleri ihracatının 2019 yılında yüzde 2,0-3,0 arasında artarak 22,0-22,2 milyar dolara ulaşabileceği öngörülmektedir.

Tablo.76 Türkiye Ekonomisi, İnşaat Sektörü ve İnşaat Malzemeleri Sanayi Büyüme Öngörüleri

	2017	2018	2019 T
EKONOMİK BÜYÜME %	7,4	2,6	-1,0/-1,5
İNŞAAT SEKTÖRÜ BÜYÜME %	9,0	-1,9	-3,0-/-4,0
İNŞAAT MALZEMELERİ İÇ PAZAR BÜYÜME % (CARİ FİYATLARLA)	25,8	20,7	15,0
İNŞAAT MALZEMELERİ İÇ PAZAR BÜYÜKLÜĞÜ MİLYAR TL	348	420	483
İNŞAAT MALZEMELERİ İHRACAT BÜYÜME %	9,6	17,0	2,0/3,0
İNŞAAT MALZEMELERİ İHRACATI MİLYAR DOLAR	18,43	21,57	22,0/22,2

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2018

V. Bölüm
İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu **2018**

Demir Çelik Ürünleri

Demir Çelik Sektörü Temel Göstergeleri
Demir Çelik Çubuk Profil
Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları
Demir Çelik İnşaat Aksamı
Özel Bölüm: İnşaat İskele ve Kalıpları
Demir Çelik Bağlantı Elemanları
Demir Çelik Radyatör
Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler
Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ
Galvaniz

DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜ TEMEL GÖSTERGELERİ

Türkiye'nin Ham Çelik Üretimi 2018 Yılında Yüzde 0,6 Geriledi

Türkiye ham çelik üretimi 2013, 2014 ve 2015 yıllarında geriledikten sonra 2016 yılında yüzde 5,2 artış göstermiş ve 33,16 milyon tona yükselmişti. Artış 2017 yılında da sürmüş ve Türkiye'nin toplam ham çelik üretimi yüzde 13,1 oranında artışla 37,52 milyon tona çıkmıştı. Ham çelik üretimi iç ve dış talepteki hareketlenme ile 2017 yılında önemli bir artış göstermişti.

2018 yılında ise ham çelik üretiminde büyüme, ekonomide yılın ikinci yarısında ortaya yavaşlama nedeniyle ivme kaybetmiş ve yüzde 0,6 azalarak 37,31 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. İvme kaybında özellikle iç talepteki daralma etkili olmuştur.

Türkiye 2018 yılında gerçekleştirdiği 37,3 milyon ton ham çelik üretimi ile dünyanın 8., Avrupa'nın ise 2. en büyük ham çelik üreticisi konumunu sürdürmüştür.

Tablo.77 Ham Çelik Üretimi

YILLAR	BİN TON
2010	29.143
2014	34.035
2015	31.517
2016	33.163
2017	37.523
2018	37.311

Kaynak: Türkiye Çelik Üreticileri Derneği, (2019)

Ürünlere Göre Ham Çelik Üretiminde Yassı Ürün Üretimi 2018 Yılında Büyümeyi Sürdürdü

2018 yılında Türkiye'nin kütük üretimi yüzde 4,5 oranında düşüşle 24,67 milyon tona gerilerken, üretimi 2017 yılına kıyasla yüzde 8,2 artış göstererek 12,64 milyon ton seviyesine ulaşmıştır. Yassı çelik ürünlerine yönelik artan talebe bağlı olarak yassı ürünlerde artış 2018 yılında da devam etmiştir.

Tablo.78 Ürünlere Göre Ham Çelik Üretimi; Bin Ton

YILLAR	KÜTÜK	SLAB	TOPLAM
2010	21.827	7.316	29.143
2014	24.612	9.423	34.035
2015	23.231	8.286	31.517
2016	23.015	10.147	33.163
2017	25.839	11.684	37.523
2018	24.669	12.642	37.311

Kaynak: Türkiye Çelik Üreticileri Derneği, (2019)

Yöntemlere Göre Ham Çelik Üretiminde Elektrikli Ocaklar Üretimi Yüzde 0,6 Geriledi

Ham çelik üretimi iki ayrı yöntemle gerçekleşmektedir. İlki elektrik ocaklı (EO) tesislerdeki üretimdir. İkincisi ise bazik oksijen fırını (BOF) olarak bilinen entegre tesislerdeki üretimdir. Elektrik ocaklı tesisler girdi olarak hurda, entegre tesisler ise girdi olarak demir cevheri kullanmaktadır. 2018 yılında elektrik ark ocaklı tesislerde üretim yüzde 0,6 düşerek 25,8 milyon tona, entegre tesislerde de üretim yüzde 0,6 düşerek 11,51 milyon tona gerilemiştir.

Tablo.79 Yöntemlere Göre Ham Çelik Üretimi; Bin Ton

YILLAR	EO	BOF	TOPLAM
2010	20.905	8.238	29.143
2014	23.752	10.283	34.035
2015	20.482	11.035	31.517
2016	21.846	11.316	33.163
2017	25.962	11.561	37.523
2018	25.798	11.513	37.311

Kaynak: Türkiye Çelik Üreticileri Derneği, (2019)

Yassı Mamul Üretimi 2018 Yılında Yüzde 15 Artarken Uzun Mamul Üretimi Yüzde 9,6 Düştü

2018 yılında Türkiye'nin nihai mamul üretimi 2017 yılına oranla yüzde 1,1 düşüşle 38,62 milyon tona inmiştir. 2018 yılında yassı mamul ürünlerin üretimi yüzde 15 artarak 14,94 milyon tona yükselmiştir. Buna karşın uzun ürünlerin üretimi yüzde 9,6 gerilemiş ve 23,68 milyon tona inmiştir.

Tablo.80 Türkiye'nin Nihai Mamul Üretimi; Bin Ton

YILLAR	UZUN	YASSI	TOPLAM
2010	19.671	6.629	26.300
2014	25.717	10.376	36.093
2015	26.550	10.389	36.939
2016	26.011	10.869	36.880
2017	26.195	12.990	39.185
2018	23.680	14.940	38.620

Kaynak: Türkiye Çelik Üreticileri Derneği, (2019)

Uzun Mamul Tüketimi 2018 Yılında Yüzde 22,5 Daraldı, Yassı Ürün Tüketim İlk Kez Uzun Ürün Tüketimini Geçti

Türkiye'nin nihai ürün tüketimi 2018 yılında yüzde 15 oranında düşerek 30,6 milyon ton seviyesine inmiştir. Uzun ürün tüketimi yüzde 22,5 oranında düşerek 14,26 milyon tona inmiştir. Yassı ürün tüketimi ise yüzde 7,7 gerilemiş ve 16,34 milyon ton seviyesine gerilemiştir. Böylece ilk kez yassı çelik tüketimi uzun mamul tüketimini aşmıştır.

Tablo.81 Türkiye'nin Nihai Mamul Tüketimi; Bin Ton

YILLAR	UZUN	YASSI	TOPLAM
2000	6.784	6.286	13.070
2010	11.660	11.944	23.604
2014	16.168	14.605	30.773
2015	17.908	16.454	34.381
2016	17.622	16.448	34.070
2017	18.400	17.700	36.100
2018	14.269	16.340	30.600

Kaynak: Türkiye Çelik Üreticileri Derneği, (2019)

DEMİR ÇELİK ÇUBUK PROFİL

Girişim Sayısı ve Üretim

İnşaat demiri olarak kullanılan demir çelik çubuk profil sanayisi Türkiye'nin en eski ve köklü sanayilerinden biri olup dünya ölçeğinde üretim kapasitesine sahip bulunmaktadır. Demir çelik çubuk profil sanayisinde 2018 yılı itibarıyla 289 girişim faaliyet göstermektedir.

Demir çelik çubuk profillerin üretimi 2015 yılında gerilemiş, 2016 yılında ise hemen hemen aynı kalmıştır. 2017 yılında iç talepteki toparlanma ile üretim yüzde 1,8 artmış ve 27,26 milyon tona yükselmiştir. 2018 yılında ise üretimde yüzde 9 düşüş yaşanmıştır. Demir çelik çubuk profillerin üretimi 2018 yılında 24,81 milyon tona gerilemiştir. Gerilemede iç pazarda yılın ikinci yarısında yaşanan sert daralma etkili olmuştur.

Tablo.82 Demir Çelik Çubuk Profil Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM MİLYON TON
2015	261	26,75
2016	262	26,79
2017	286	27,26
2018	289	24,81

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik çubuk profillerin iç pazarında tüketim büyüklüğü ve eğilimleri inşaat sektörü için de önemli bir öncü göstergedir. 2016 yılında sadece yüzde 2 büyüyen iç tüketim 2017 yılında yüzde 11,8 artmış ve 19,69 milyon tona yükselmiştir. 2018 yılında ise iç pazarda tüketim yüzde 19 daralmış ve çok sert bir düşüş göstermiştir. İç tüketim 15,94 milyon tona gerilemiştir. İnşaat sektöründe yılın ikinci yarısında yaşanan küçülme ile demir çelik çubuk profillerin tüketimi de önemli ölçüde daralmıştır. İç pazar son 6 yılın en zayıf rakamına inmiştir.

Tablo.83 Demir Çelik Çubuk Profiller İç Pazarı; Ton

YILLAR	ÜRETİM	İHRACAT	İTHALAT	İÇ PAZAR TÜKETİM
2015	26.752.944	9.493.156	623.248	17.883.036
2016	26.788.315	9.209.541	653.873	18.232.647
2017	27.259.207	8.088.278	519.548	19.690.477
2018	24.810.500	9.412.158	538.590	15.936.932

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

Türkiye demir çelik çubuk profil dış ticaretinde çok önemli bir ihracatçı ülkedir. 2014 yılında 10,3 milyon ton ihracat gerçekleştirilmiştir. İzleyen yıllarda ise pazarlarımızdaki yavaşlama ve diplomatik ilişkilerde yaşanan sıkıntılar ile ihracat gerilemiştir. 2018 yılında ise ihracat 4 yılın ardından ilk kez yeniden yükselmiştir. 2018 yılında ihracat miktar olarak yüzde 16,4 ve değer olarak ise yüzde 38,7 artmıştır. İhracat birim fiyatları dünyadaki demir çelik fiyatlarında yaşanan dalgalanmadan etkilenmiş, 2015 ve 2016 yıllarında gerilemiştir. İhracat birim fiyatı 2017 yılında 0,48 dolara yükseldikten sonra 2018 yılında da 0,58 dolara çıkmıştır. Çelik fiyatlarının 2017 ve 2018 yıllarındaki artışı ihracat birim fiyatlarını desteklemiştir. Değer olarak ise ihracat 5 milyar doları aşarak 5,43 milyar dolara yükselmiştir.

Tablo.84 Demir Çelik Çubuk Profil İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2015	9.493.156	4.239,0	0,45
2016	9.209.541	3.696,4	0,40
2017	8.088.278	3.914,7	0,48
2018	9.412.158	5.429,2	0,58

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye sınırlı ölçüde demir çelik çubuk profillerin ithalatı da yapmaktadır. İthalat daha çok farklı nitelik ihtiyaçlarını karşılamak üzere, kısmen fiyat avantajları için ve de yurtiçi teslimlerde yaşanan sıkışıklık dönemlerinde yapılmaktadır. 2018 yılında ithalat miktar ve değer olarak artmıştır. Artışta ithalat birim fiyatlarında dünyadaki gelişmelere bağlı olarak gerçekleşen yükseliş de etkili olmuştur.

Tablo.85 Demir Çelik Çubuk Profil İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2015	623.248	419,3	0,67
2016	653.873	374,3	0,57
2017	519.548	344,4	0,66
2018	538.590	416,4	0,77

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye çok farklı ve uzak coğrafyalardaki pazarlara demir çelik çubuk profil ihracatını yapmaktadır. 2018 yılında en büyük pazar olarak ilk sırada yine İsrail 621,1 milyon dolar ile yer almıştır. İkinci sıraya Yemen yükselmiştir. Yemen'e ihracat önemli ölçüde artmaya devam etmiştir. ABD'ye ihracat koruma önlemleri nedeniyle 2018 yılında gerilemiştir. Buna karşın Kanada'ya ihracat iki katına yakın artış göstermiştir. Singapur ve Hong Kong gibi yine uzak pazarlara ihracat artışı sürmüştür. Irak, BAE ve Suudi Arabistan gibi geleneksel pazarlara ihracat ise gerileyerek bu üç ülke de ilk 10'dan 2018 yılında çıkmıştır.

Tablo.86 Demir Çelik Çubuk Profil İhracat Pazarlarımız 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	İSRAİL	462.687.642	1	İSRAİL	621.062.488
2	ABD	349.386.459	2	YEMEN	451.570.325
3	YEMEN	335.924.031	3	SİNGAPUR	234.990.596
4	SİNGAPUR	237.704.405	4	KANADA	215.729.438
5	IRAK	136.867.207	5	ABD	208.268.707
6	HONG KONG	121.446.898	6	ROMANYA	186.196.111
7	MISIR	121.249.089	7	HONG KONG	182.814.673
8	KANADA	109.832.249	8	BELÇİKA	173.345.976
9	FAS	106.171.588	9	MALEZYA	143.332.572
10	BAE	98.696.856	10	FAS	138.433.403
TOPLAM İHRACAT		3.914.722.127	TOPLAM İHRACAT		5.425.451.902

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye'nin demir çelik çubuk profil ithalatında ilk sıralarda geleneksel olarak Avrupa Birliği ülkeleri bulunmaktadır. 2018 yılında İngiltere, İspanya ve İtalya ilk üç sırada yer almıştır. Almanya 4. sıraya inmiştir. AB ülkelerinden daha nitelikli ve yüksek performanslı ürünlerin ithalatı yapılmaktadır. Güney Kore ve Çin'den ithalat kademeli olarak artmaktadır. Romanya, Polonya ve İran'dan ise daha çok fiyat avantajı ve içeride-ki tedarik yoğunluklarının aşılması için ithalat yapılmaktadır.

Tablo.87 Demir Çelik Çubuk Profil İthalat Yaptığımız Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	İSPANYA	68.846.256	1	İNGİLTERE	83.076.719
2	İTALYA	62.004.825	2	İSPANYA	78.081.452
3	ALMANYA	39.002.666	3	İTALYA	35.826.098
4	ROMANYA	27.219.958	4	ALMANYA	34.056.537
5	İNGİLTERE	21.771.324	5	ÇİN	25.150.298
6	GÜNEY KORE	17.223.111	6	LÜKSEMBURG	19.426.349
7	ÇİN	15.843.760	7	GÜNEY KORE	18.068.161
8	BULGARİSTAN	12.977.971	8	ROMANYA	17.903.711
9	GÜRCİSTAN	11.641.783	9	İRAN	17.895.975
10	BELARUS	8.469.870	10	POLONYA	13.244.578
TOPLAM İTHALAT		344.335.159	TOPLAM İTHALAT		416.357.196

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Türkiye'nin dünya demir çelik çubuk profil ihracatı içindeki payı 2014 yılında yüzde 13,3 ile zirveye ulaşmıştır. 2015 yılında ihracat payı yüzde 11,8'e inmiştir. 2016 ve 2017 yıllarında paylar yüzde 11,6 ve yüzde 11,4 olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılında ise Türkiye'nin payı yeniden yüzde 12,5'e yükselmiştir. Bu artışta Türkiye'nin pazarlarında yaşanan iyileşmelerin yanı sıra iç pazardaki sert daralma nedeniyle ihracata verilen ağrılık belirleyici olmuştur.

Tablo.88 Demir Çelik Çubuk Profil İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	6.069	45.643	13,3
2015	4.239	35.889	11,8
2016	3.696	31.926	11,6
2017	3.915	34.480	11,4
2018	5.429	43.578	12,5

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.63 Türkiye'nin Demir Çelik Çubuk Profil İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde

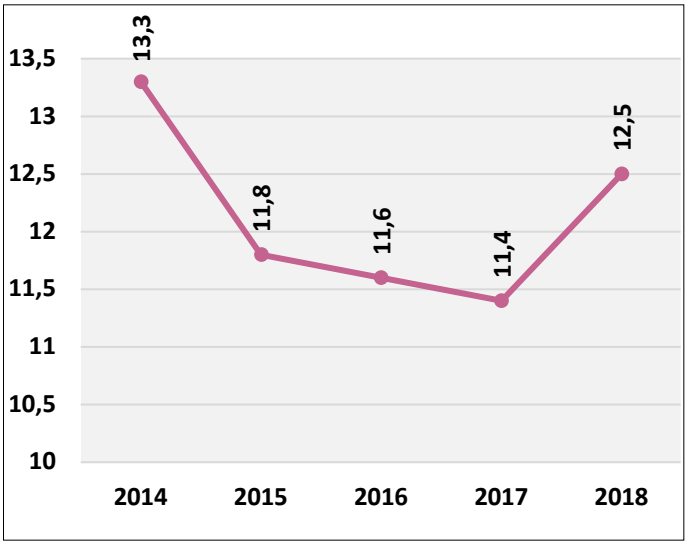

Dünya Demir Çelik Çubuk Profil İhracatçıları ve İthalatçıları

Türkiye dünya demir çelik çubuk profil ihracatında 2018 yılında 5,4 milyar dolar ihracatı ile yine ilk sırada yer almaktadır. Türkiye'yi Almanya, İtalya, Çin ve İspanya izlemektedir. Daha sonra Rusya, Güney Kore, Polonya ve Japonya sıralanmaktadır. Polonya ilk 10 içine girmiş Rusya'nın sıralaması yükselmiştir. Türkiye en yakın rakibinden yaklaşık 2 milyar dolar daha fazla ihracat yaparak liderliğini güçlendirmiştir.

Tablo.89 Dünya Demir Çelik Çubuk Profil İhracatında İlk 10 Ülke 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	TÜRKİYE	3.696.354.695	1	TÜRKİYE	5.425.451.902
2	ALMANYA	2.677.316.001	2	ALMANYA	3.694.208.000
3	İTALYA	2.471.523.992	3	İTALYA	3.401.228.000
4	İSPANYA	2.147.058.997	4	ÇİN	2.882.556.000
5	ÇİN	1.962.779.431	5	İSPANYA	2.729.902.000
6	JAPONYA	1.131.615.544	6	RUSYA	1.695.089.000
7	GÜNEY KORE	1.114.175.746	7	GÜNEY KORE	1.457.302.000
8	ABD	1.049.401.182	8	POLONYA	1.442.345.000
9	RUSYA	973.556.935	9	JAPONYA	1.265.258.000
10	FRANSA	924.913.815	10	FRANSA	1.262.476.000
TOPLAM İHRACAT		31.926.194.000	TOPLAM İHRACAT		43.578.183.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya demir çelik çubuk profil ithalatında 2018 yılında ilk sıraya Almanya yükselmiştir. Almanya'nın ihracatında önemli bir artış yaşanmıştır. ABD uyguladığı koruma önlemleri ile ithalatını azaltmış ve 2. sıraya inmiştir. İthalatta 3. sıraya Fransa yükselmiştir. Kanada, Hollanda ve Polonya ile İngiltere bu ülkeleri izlemektedir. Önemli üretici ve ihracatçı ülkeler aynı zamanda ithalatçı konumdadırlar. Türkiye 2016 yılında 26. İthalatçı iken 2018 yılında 31. İthalatçı olmuştur.

Tablo.90 Dünya Demir Çelik Çubuk Profil İthalatında İlk 10 Ülke 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ABD	2.491.069.980	1	ALMANYA	3.619.977.000
2	ALMANYA	2.429.966.493	2	ABD	2.304.363.000
3	CEZAYİR	1.420.728.647	3	FRANSA	1.921.334.000
4	FRANSA	1.288.499.743	4	KANADA	1.443.579.000
5	GÜNEY KORE	1.191.509.962	5	HOLLANDA	1.402.899.000
6	HOLLANDA	1.021.989.575	6	POLONYA	1.387.192.000
7	KANADA	1.014.831.891	7	İNGİLTERE	1.200.207.000
8	BAE	885.306.469	8	SİNGAPUR	1.109.137.000
9	İNGİLTERE	841.297.222	9	GÜNEY KORE	1.069.883.000
10	SİNGAPUR	800.683.569	10	HONG KONG	1.065.751.000
26	TÜRKİYE	374.302.742	31	TÜRKİYE	416.357.196
TOPLAM İTHALAT		35.764.298.000	TOPLAM İTHALAT		44.489.693.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

DEMİR ÇELİK BORU VE BORU BAĞLANTI PARÇALARI

Girişim Sayısı, İstihdam, Üretim

Demir çelik boru (tüpler, içi boş profiller) ve boru bağlantı parçaları sanayi, demir çelik sektöründe üretim ve ihracat açısından Türkiye'nin en önemli sanayilerinden olmaya devam etmektedir. Her türlü alt yapı inşaat ve projesi için çelik boru üreten sanayi özellikle petrol ve doğal gaz iletim hatlarında kullanılan boruların tedarikini gerçekleştirmektedir. Üretim ve ihracat da büyük projelere bağlı olarak dalgalanmalar gösterebilmektedir.

Demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları sanayi üretimi 2015 ve 2016 yıllarında önemli artış göstermiş 2017 yılında ise yüzde 3,0 gerileyerek 5,04 milyon tona inmişti. 2018 yılında ise demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları üretimi bu kez yüzde 10,4 gerilemiş ve 4,52 milyon tona inmiştir. Üretimdeki gerilemede iç talepteki hızlı daralma etkili olmuştur. Sanayide yatırımlar ve ölçekler genellikle büyük olmaktadır. Bu itibarla sanayide girişimci sayısı ile istihdamda sınırlı değişiklikler yaşanmaktadır. 2018 yılında üretimdeki sert düşüş istihdamı da olumsuz etkilemiştir.

Tablo.91 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	İSTİHDAM	ÜRETİM TON
2015	197	16.840	4.520.000
2016	202	17.010	5.200.000
2017	201	17.100	5.040.000
2018	198	16.840	4.515.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, Çelik Boru Üreticileri Derneği

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları sanayisi hem iç pazarın ihtiyaçlarını büyük ölçüde karşılamakta hem de önemli ölçüde ihracat gerçekleştirmektedir. İç pazarda yer alan büyük ölçekli projelerin taleplerine bağlı olarak iç tüketim yıllar itibarıyla dalgalanma göstermeye devam etmektedir. Nitekim 2016 yılında 4,05 milyon ton olan iç tüketim 2017 yılında 3,69 milyon tona gerilemiştir. 2018 yılında ise daha çok ekonomideki yavaşlama ve yatırımların küçülmesi ile iç pazar tüketimi bu kez yüzde 24,1 düşerek 2,80 milyon tona inmiştir. Sanayi bu nedenle 2018 yılında da ihracat ağırlığını artırmıştır.

Tablo.92 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İç Pazarı; Ton

YILLAR	ÜRETİM	İHRACAT	İTHALAT	İÇ PAZAR TÜKETİM
2015	4.520.000	1.824.316	570.060	3.265.744
2016	5.200.000	1.695.548	547.985	4.052.437
2017	5.040.000	1.882.978	537.934	3.694.956
2018	4.515.000	2.205.195	493.551	2.803.356

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

Demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları sanayisinin dış pazarlarda rekabet gücü yüksek olup üretiminin önemli bir bölümünü ihraç etmektedir. Dünyadaki inşaat ve alt yapı yatırım faaliyetlerindeki gelişmelerin yarattığı talep dalgalanmaları ihracatı da etkilemektedir. 2015 ve 2016 yılları bu açıdan olumsuz iki sene olmuştur. 2017 yılında ise pazarlardaki canlanma ile ihracat miktar olarak yüzde 11 artmış ve 1,88 milyon tona yükselmiştir. 2018 yılında ise iç pazarda da yaşanan sert daralma sonucu ihracata daha çok ağırlık verilmiştir. 2018 yılında ihracat miktar olarak yüzde 7,5 artarak 2,03 milyon tona yükselmiştir. İhracat değer olarak ise yüzde 25,3 artmıştır. Dünyada demir-çelik fiyatlarında 2017 ve 2018 yıllarında yaşanan artışlar ihracat birim fiyatlarının da yükselmesine neden olmuştur. 2018 yılında ihracat birim fiyatı 0,89 dolar/kg olmuştur.

Tablo.93 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2015	1.824.316	1.402,3	0,77
2016	1.695.548	1.160,2	0,68
2017	1.882.978	1.431,8	0,76
2018	2.025.195	1.794,6	0,89

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ithalatı daha çok yurtiçindeki büyük enerji ve alt yapı projeleri ihalelerine katılan ve kazanan yabancı üreticiler ile gerçekleşmektedir. Türkiye'deki yatırım projeleri ve ölçekleri bu itibarla ithalat için de ölçü olabilmektedir. Demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ithalatı 2018 yılında miktar olarak yüzde 8,3 gerilemiş değer olarak ise yüzde 6,1 artmıştır. İthalat birim fiyatları 1,66 dolar/kilograma yükselmiştir.

Tablo.94 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2015	570.060	873,5	1,53
2016	547.985	799,7	1,46
2017	537.934	773,9	1,44
2018	493.551	821,0	1,66

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları sanayisi dünyanın tüm önemli pazarlarına ihracat yapmaktadır. 2018 yılında ihracatta ilk sıraya ABD yükselmiştir. Korunma önlemleri uygulamasına rağmen ABD pazarı Türkiye'nin en güçlü olduğu pazardır. Romanya 2018 yılında 2. ihracat pazarı haline gelmiştir. İngiltere 3. sıraya yükselmiştir. 2017 yılında

ilk sırada yer alan Irak 2018 yılında 4. sıraya inmiştir. Irak pazarı koşulları bozulmuştur. Almanya ve İsrail ilk dört ülkeyi izlemektedir. İsrail'e ihracat artarken Mısır'a gerilemektedir. Mısır ilk 10 içinden çıkmıştır. Polonya da ilk 10 içinden çıkan bir diğer ülke olmuştur.

Tablo.95 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracat Pazarlarımız 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	IRAK	197.057.806	1	ABD	251.401.837
2	ABD	148. 470.495	2	ROMANYA	247.214.598
3	ROMANYA	131.095.382	3	İNGİLTERE	149.283.813
4	İNGİLTERE	129.753.571	4	IRAK	121.184.832
5	ALMANYA	94.550.580	5	ALMANYA	118.478.769
6	İTALYA	60.677.515	6	İSRAİL	69.805.889
7	İSRAİL	54.671.643	7	İTALYA	60.467.903
8	GÜRCİSTAN	52.086.346	8	KANADA	56.262.041
9	POLONYA	47.191.232	9	GÜRCİSTAN	51.044.053
10	MISIR	36.247.266	10	BELÇİKA	49.675.099
TOPLAM İHRACAT		1.431.792.131	TOPLAM İHRACAT		1.783.089.102

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

2018 yılında demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ithalatında Almanya, Çin ve İtalya yer değiştirerek ilk üç önemli tedarikçi olmaya devam etmiştir. Çin ürünleri fiyat avantajı, İtalya ve Almanya ürünleri ise teknik özellikleri nedeniyle ithal edilmiştir. Diğer önemli üretici ülkelerden de geleneksel ithalat sürmüştür. 2018 yılında Avusturya ve Hindistan yeni iki tedarikçi olarak görülmektedir.

Tablo.96 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalatı Yaptığımız Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ÇİN	207.864.901	1	ALMANYA	185.373.670
2	İTALYA	122.416.813	2	ÇİN	178.304.176
3	ALMANYA	91.987.922	3	İTALYA	121.316.994
4	RUSYA	26.385.251	4	ROMANYA	25.071.004
5	UKRAYNA	24.833.076	5	UKRAYNA	24.495.995
6	YUNANİSTAN	22.176.318	6	AVUSTURYA	21.846.728
7	VİETNAM	18.173.301	7	İSPANYA	19.908.637
8	GÜNEY KORE	17.855.010	8	HİNDİSTAN	18.981.541
9	ROMANYA	17.591.522	9	RUSYA	18.474.810
10	FRANSA	17.220.662	10	VİETNAM	18.071.864
TOPLAM İHRACAT		773.920.821	TOPLAM İHRACAT		821.015.354

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Küresel piyasalarda 2015 ve 2016 yıllarında yaşanan yavaşlama ve demir çelik fiyatlarındaki gerileme ile demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ihracatı da 2014 yılında gerçekleşen 97,66 milyar dolardan 2016 yılında 61,30 milyar dolara gerilemiştir. 2017 yılında ise küresel ekonomide, inşaat faaliyetlerinde ve alt yapı yatırımlarında toparlanma demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ihracatını bu kez olumlu etkilemiştir. Demir çelik fiyatlarında da artışlar yaşanmıştır. 2018 yılının ilk yarısında da benzer koşullar sürmüştür. İkinci yarıda ise koşullar bozulmaya başlamıştır.

2014-2018 arasında yaşanan bu dalgalanma sürecinde Türkiye'nin dünya demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ihracatı içindeki payı ise yüzde 1,77'den yüzde 2,29'a yükselmiştir. Önemli pazarlarımızda yaşanan sıkıntılara rağmen ihracat payında artış sağlanmıştır.

Tablo.97 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	1.726,2	97.655	1,77
2015	1.402,3	73.403	1,91
2016	1.160,2	61.298	1,89
2017	1.431,8	73.520	1,95
2018	1.794,6	78.268	2,29

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.64 Türkiye'nin Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatının Dünya İhracatı İçine Payı; Yüzde

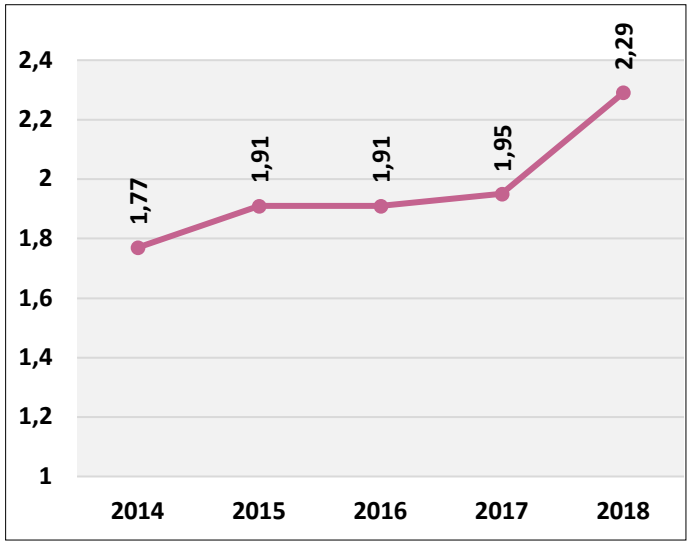

Dünya Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatçıları ve İthalatçıları

Dünya çelik boru ve boru bağlantı parçaları ihracatında ilk sırayı 2018 yılında da Çin almaktadır. Çin 14,89 milyar dolar ihracat ile ilk sıradadır. 2. ve 3. sırada iki AB ülkesi ve önemli üretici ülkeler olan İtalya ve Almanya yer almaktadır. Yine geleneksel üreticiler ABD, Japonya, Güney Kore, Rusya ve Hindistan diğer ihracatçılardır. İspanya ve Meksika ilk 10 içinde yer bulmaktadır. Türkiye ihracatta 2016 yılında 14. sırada yer alırken, 2018 yılında 11. sıraya yükselmiştir.

Tablo.98 Dünya Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	11.479.147.190	1	ÇİN	14.886.878.000
2	İTALYA	6.005.053.988	2	İTALYA	7.365.777.000
3	ALMANYA	5.982.967.601	3	ALMANYA	7.252.178.000
4	ABD	5.937.490.939	4	ABD	4.363.071.000
5	JAPONYA	3.449.395.914	5	JAPONYA	3.872.743.000
6	GÜNEY KORE	2.856.373.441	6	GÜNEY KORE	3.478.816.000
7	HOLLANDA	1.925.110.811	7	RUSYA	2.686.501.000
8	HİNDİSTAN	1.752.904.848	8	HİNDİSTAN	2.158.241.000
9	FRANSA	1.587.007.802	9	İSPANYA	1.963.896.000
10	İSPANYA	1.459.255.810	10	MEKSİKA	1.934.285.000
14	TÜRKİYE	1.160.187.964	11	TÜRKİYE	1.794.589.102
TOPLAM İHRACAT		61.298.449.000	TOPLAM İHRACAT		78.268.351.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

ABD dünyanın en büyük demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ithalat pazarı olmayı sürdürmektedir. ABD'nin ithalatı korunma önlemlerine rağmen 2018 yılında 11,84 milyar dolara yükselmiştir. Almanya diğer büyük pazar olarak 2. sıradadır. Kanada, Fransa, Çin, İtalya ve İngiltere ilk sıralarda yer almaktadır. İnşaat işlerindeki yavaşlama nedeniyle Suudi Arabistan ve BAE 10 büyük ithalatçı ülke içinden çıkmıştır. Hindistan ve Polonya ilk 10 içine girmiştir. Türkiye 2016 yılında 29. sırada yer alırken 2018 yılında 31. sıraya inmiştir.

Tablo.99 Dünya Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ABD	7.077.028.784	1	ABD	11.839.642.000
2	ALMANYA	3.581.585.178	2	ALMANYA	4.596.923.000
3	ÇİN	2.129.907.089	3	KANADA	3.407.682.000
4	KANADA	2.101.104.307	4	FRANSA	2.454.205.000
5	İNGİLTERE	1.985.028.100	5	ÇİN	2.436.109.000
6	S. ARABİSTAN	1.913.162.102	6	İTALYA	2.183.207.000
7	FRANSA	1.899.801.737	7	İNGİLTERE	2.111.032.000
8	BAE	1.850.450.280	8	HOLLANDA	2.011.550.000
9	HOLLANDA	1.723.386.469	9	HİNDİSTAN	1.654.887.000
10	MEKSİKA	1.570.809.431	10	POLONYA	1.633.856.000
29	TÜRKİYE	799.653.926	31	TÜRKİYE	821.015.354
TOPLAM İHRACAT		63.659.749.000	TOPLAM İHRACAT		79.471.419.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

DEMİR ÇELİK İNŞAAT AKSAMI

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik inşaat aksamı; inşaat ve inşaatın parçaları için metal çatıların ya da iskeletlerin imalatı (kuleler, direkler, destekler, köprüler vb.) -metal endüstriyel iskeletlerin imalatı (yüksek fırınlar, kaldırma teçhizatları, taşıma ekipmanları vb. için iskeletler)- çoğunluğu metalden inşaat şantiyeleri, modüler sergi elemanları vb. gibi prefabrik binaların imalatını kapsamaktadır. Ayrıca bu kapsamda çelik tel çubukların soğuk çekilmesi yöntemiyle çekilmiş ve inşaatlarda kullanılan çelik tel imalatı da yer almaktadır.

Demir çelik inşaat aksamı üretimi 2014 yılından 2017 yılına kadar kademeli bir artış göstermiştir. 2017 yılında üretim yüzde 1,5 artarak 2,23 milyon tona ulaşmıştır. 2018 yılında ise üretimde yüzde 7,5 daralma yaşanmış ve üretim 2,07 milyon tona gerilemiştir. Üretim 2016 ve 2017 yılının altında kalmıştır. İhracattaki miktar artışına rağmen üretimde düşüş yaşanmıştır.

Tablo.100 Demir Çelik İnşaat Aksamı Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON
2014	681	1.822.200
2015	671	1.882.868
2016	916	2.203.766
2017	921	2.233.020
2018	895	2.065.545

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik inşaat aksamı iç tüketimi 2014-2016 arasında hızlı bir artış göstermiştir. İç talepteki artış ihracatı da sınırlamıştır. 2017 yılında iç tüketim yüzde 3,7 azalarak 1,7 milyon ton olarak gerçeklemiştir. İç tüketim 2018 yılında ise bu kez yüzde 16,5 ile yüksek oranda daralmış ve 1,42 milyon tona gerilemiştir. İnşaat sektöründe yaşanan küçülme ile iç pazarda da sert bir daralma yaşanmıştır. İthalatta da sert daralma olmuştur.

Tablo.101 Demir Çelik İnşaat Aksamı İç Pazarı; Ton

YILLAR	ÜRETİM	İHRACAT	İTHALAT	İÇ PAZAR TÜKETİM
2014	1.822.200	723.199	88.846	1.187.847
2015	1.882.868	662.799	92.306	1.312.375
2016	2.203.766	570.713	130.493	1.763.546
2017	2.233.020	625.101	89.106	1.697.025
2018	2.065.545	711.471	62.442	1.416.516

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

Demir çelik inşaat aksamı da Türkiye'nin önemli ihracat kalemlerinden bir olmaya devam etmektedir. 2017 yılında küresel inşaat işlerindeki iyileşme ve pazarlardaki göreceli toparlanma ile ihracat miktar olarak yüzde 9,5 artmış ve 625 bin tona yükselmiştir. İhracat artışı 2018 yılında da sürmüştür. İhracat miktar olarak yüzde 13,8 artarak 711 bin tona ulaşmıştır. İç pazardaki daralma ile ihracat artışı hızlanmıştır. İhracat birim fiyatları ise demir çelik fiyatlarındaki artışlara paralel olarak 2018 yılında yükselmiştir. Değer olarak ise ihracat yüzde 15,8 artış göstermiştir.

Tablo.102 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	723.199	1.473,2	2,04
2015	662.799	1.244,9	1,88
2016	570.713	1.000,4	1,75
2017	625.101	1.047,7	1,68
2018	711.471	1.214,1	1,71

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Demir çelik inşaat aksamı ithalatı 2016 yılında miktar ve değer olarak en yüksek seviyesine çıkmıştır. 2017 yılında ise ithalat miktar olarak yüzde 32,1 düşmüştür. İthalat 2018 yılında da gerilemeye devam etmiş ve miktar olarak yüzde 29,9 düşerek 62.442 ton olarak gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatı da 2018 yılında gerilemiştir.

Tablo.103 Demir Çelik İnşaat Aksamı İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	88.846	263,0	2,96
2015	92.306	291,3	3,16
2016	130.493	392,2	3,01
2017	89.106	305,9	3,44
2018	62.442	192,2	3,08

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Demir çelik inşaat aksamı ihracatında ilk sıraları yakın ve komşu pazar ülkeler almaktadır. İhracat yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinden olumlu etkilenmektedir. Hacim ve ağırlık olarak büyük olan ihracat taşımları nedeniyle daha çok yakın pazarlar tercih edilmektedir. İnşaat faaliyetlerinin ve şantiyelerinin yoğunlaştığı yakın ve komşu ülkelere ihracat artmaktadır. 2018 yılında ihracatta ilk üç sırayı Cezayir, Irak ve Katar almıştır. Almanya; Azerbaycan ve Gürcistan'ın üzerine çıkmıştır. Türkiye daha çok yakın ve komşu pazarlarındaki fırsatları değerlendirmektedir. 2018 yılında ilk 10 içine Afrika'dan Senegal ve Mısır girmiştir.

Tablo.104 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	TÜRKMENİSTAN	108.750.403	1	CEZAYİR	85.329.269
2	CEZAYİR	98.246.506	2	IRAK	74.775.294
3	IRAK	89.768.399	3	KATAR	64.904.320
4	AZERBAYCAN	49.670.296	4	ALMANYA	48.678.349
5	GÜRCİSTAN	32.839.598	5	AZERBAYCAN	40.674.446
6	ÖZBEKİSTAN	31.558.913	6	ÖZBEKİSTAN	39.277.885
7	ALMANYA	28.507.552	7	SENEGAL	35.908.415
8	KANADA	27.438.745	8	SIRBİSTAN	34.947.551
9	RUSYA	24.873.191	9	MISIR	33.096.153
10	BAE	24.610.535	10	GÜRCİSTAN	30.283.724
TOPLAM İHRACAT		1.047.448.712	TOPLAM İHRACAT		1.214.120.344

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

2017 yılı itibarıyla en çok demir çelik inşaat aksamı ithalatı yapılan ilk ülke Almanya olmuştur. Almanya'yı İtalya, Çin ve ABD izlemektedir. İthalat farklı ürün ihtiyaçlarına göre çeşitlilik gösterebilmektedir. 2018 yılında Avusturya, Norveç ve Malezya bu kapsamda ithalat yapılan ülkeler olmuştur.

Tablo.105 Demir Çelik İnşaat Aksamı İthalat Yapılan Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ABD	90.467.011	1	ALMANYA	43.649.186
2	ALMANYA	50.472.179	2	İTALYA	25.580.125
3	ÇİN	31.225.229	3	ÇİN	22.899.720
4	İTALYA	25.660.632	4	ABD	17.956.418
5	MALEZYA	20.048.320	5	AVUSTURYA	16.234.878
6	AVUSTURYA	12.964.947	6	İSPANYA	4.772.719
7	İSPANYA	7.152.558	7	NORVEÇ	4.322.640
8	POLONYA	6.744.889	8	POLONYA	4.059.306
9	HİNDİSTAN	3.939.139	9	JAPONYA	3.315.885
10	İNGİLTERE	3.045.539	10	MALEZYA	3.299.612
TOPLAM İTHALAT		305.854.009	TOPLAM İTHALAT		192.223.208

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Türkiye'nin demir çelik inşaat aksamı ihracatı 2015 ve 2016 yıllarında yakın ve komşu pazarlarında yaşanan sıkıntılar nedeniyle gerilemiştir. Bu gerileme dünya pazarlarındaki daralmadan daha şiddetli olmuştur. Bu nedenle dünya ihracatı içindeki pay yüzde 2014 yılında 2,92 iken 2016 yılında yüzde 2,18'e inmiştir. 2017 yılında sağlanan ihracat artışı ile dünya ihracatı içindeki pay yüzde 2,20'ye yükselmiştir. 2018 yılında ise payda daha hissedilir bir artış yaşanmış ve pay yüzde 2,48'e çıkmıştır.

Tablo.106 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	1.473,2	50.755,2	2,92
2015	1.244,9	47.399,9	2,59
2016	1.000,4	45.986,4	2,18
2017	1.047,7	47.611,2	2,20
2018	1.214,1	48.985,3	2,48

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.65 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde

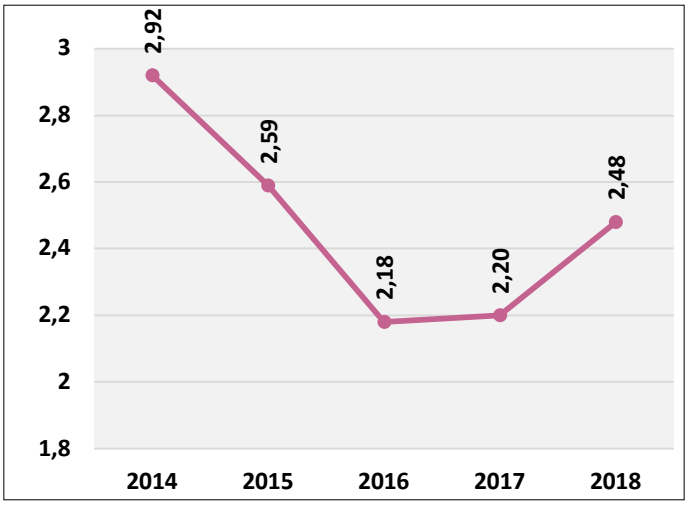

Dünya Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracatı ve İthalatında Ülkeler

Dünya demir çelik inşaat aksamı ihracatında ilk sırayı 11,5 milyar dolar ihracatı ile Çin almaktadır. Almanya 2. sırada yer alırken Polonya 3.'lüğe yükselmiştir. Polonya çok önemli bir ihracatçı ülke haline gelmiştir. Güney Kore ise 4. sıraya inmiştir. Diğer geleneksel ülkeler de ilk 10 içinde yer almaya devam etmektedir. Çek Cumhuriyeti de ilk 10 içindeki konumunu güçlendirmektedir. Türkiye 2018 yılında 2016 yılında olduğu gibi 13. sırada yer almıştır.

Tablo.107 Dünya Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	10.475.256.594	1	ÇİN	11.491.286.000
2	ALMANYA	4.276.067.095	2	ALMANYA	4.929.887.000
3	GÜNEY KORE	3.812.474.123	3	POLONYA	2.764.402.000
4	POLONYA	1.836.804.262	4	GÜNEY KORE	2.373.341.000
5	HOLLANDA	1.736.531.340	5	HOLLANDA	2.056.512.000
6	İSPANYA	1.694.566.890	6	İSPANYA	2.025.549.000
7	İTALYA	1.630.210.255	7	İTALYA	1.804.186.000
8	BELÇİKA	1.329.072.302	8	BELÇİKA	1.592.464.000
9	ÇEK CUMHURİYETİ	1.190.217.485	9	ÇEK CUMHURİYETİ	1.390.832.000
10	ABD	1.175.095.256	10	AVUSTURYA	1.275.573.000
13	TÜRKİYE	1.000.375.015	13	TÜRKİYE	1.213.550.344
TOPLAM İHRACAT		**45.986.229.000**	**TOPLAM İHRACAT**		**48.985.363.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

ABD en büyük demir çelik inşaat aksamı ithalatçısı olmaya devam etmektedir. ABD 4,63 milyar dolar ithalatı ile büyük pazar fırsatları sunmaktadır. Diğer önemli ithalatçı ülkeler aynı zamanda önemli ihracatçı ülkeler olarak dikkat çekmektedir. İlk 10 pazar içinde gelişmiş ve zengin ülkeler yer almaktadır. Türkiye ithalatta 2016 yılında 30. sırada yer almışken 2018 yılında 46. sıraya inmiştir.

Tablo.108 Dünya Demir Çelik İnşaat Aksamı İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ABD	4.448.607.982	1	ABD	4.629.709.000
2	ALMANYA	2.884.145.520	2	ALMANYA	3.520.564.000
3	JAPONYA	1.783.531.441	3	İNGİLTERE	2.405.473.000
4	FRANSA	1.457.328.257	4	NORVEÇ	2.231.293.000
5	GÜNEY KORE	1.448.232.530	5	JAPONYA	2.149.773.000
6	İNGİLTERE	1.174.720.073	6	FRANSA	2.014.222.000
7	AVUSTRALYA	1.134.439.545	7	HOLLANDA	1.517.283.000
8	AVUSTURYA	987.772.672	8	BAE	1.512.753.000
9	İSVİÇRE	982.419.695	9	KANADA	1.137.562.000
10	BAE	944.564.844	10	AVUSTURYA	1.115.776.000
30	TÜRKİYE	392.201.932	46	TÜRKİYE	192.223.208
TOPLAM İTHALAT		**41.199.026.000**	**TOPLAM İTHALAT**		**47.541.975.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

ÖZEL BÖLÜM: İNŞAAT İSKELE VE KALIPLARI

İnşaat iskele ve kalıpları demir çelik inşaat malzemelerinin önemli bir alt kolunu oluşturmaktadır. Bu kapsamda yer alan ürünler inşaat ve inşaatın parçaları için iskeletler, (kuleler, direkler, destekler, köprüler vb.), metal endüstriyel iskeletler (yüksek fırınlar, kaldırma teçhizatları, taşıma ekipmanları vb. için iskeletler) ile diğer metalden iskele ve kalıplardır. İnşaat iskele ve kalıpları konut, baraj, ticari bina, havaalanı, hastane, yol, metro, endüstriyel projeler ve benzeri inşaatlarda kullanılmaktadır.

Türkiye'de inşaat iskele ve kalıpları üretimi yapan firma sayısı 2018 yılı itibarıyla 138'dir. 2018 yılında gerileyen üretim 334.160 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.109 İnşaat İskele Kalıp Sanayi Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON
2014	126	386.440
2015	134	374.130
2016	137	355.616
2017	140	380.120
2018	138	334.160

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye inşaat iskele ve kalıpları ihracatı yıllar itibarıyla gelişmektedir. 2018 yılında 95,9 milyon dolar ihracat yapılmıştır. İhracat yapılan ülkeler içinde ilk üç sırada Belçika, Rusya ve Katar bulunmaktadır.

Tablo.110 Türkiye'nin İnşaat İskele ve Kalıpları İhracatı 2018

SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	BELÇİKA	8.955.640
2	RUSYA	8.537.188
3	KATAR	6.196.097
4	FRANSA	5.905.594
5	AZERBAYCAN	5.742.183
6	İSVİÇRE	4.438.205
7	ALMANYA	4.069.790
8	ÖZBEKİSTAN	4.064.361
9	KUVEYT	4.044.702
10	İSRAİL	3.756.213
TOPLAM İHRACAT		**95.939.770**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İnşaat İskele ve kalıpları ithalatı ise 2018 yılında 33,4 milyon dolar olmuştur. En çok ithalat Almanya'dan yapılmıştır. Almanya'yı Avusturya ve Hindistan izlemektedir. Çin, Polonya, Portekiz ve Şili diğer ithalat yapılan ülkelerdir.

Tablo.111 Türkiye'nin İnşaat İskele ve Kalıpları İthalatı 2018

SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ALMANYA	14.524.194
2	AVUSTURYA	8.690.676
3	HİNDİSTAN	2.668.494
4	ÇİN	1.730.354
5	POLONYA	1.369.914
6	PORTEKİZ	1.352.757
7	ŞİLİ	1.103.019
8	HIRVATİSTAN	606.239
9	ABD	290.237
10	İSVİÇRE	284.292
TOPLAM İTHALAT		**33.413.425**

DEMİR ÇELİK BAĞLANTI ELEMANLARI

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik vida cıvata somun ve benzeri ürünler inşaat sanayinde kullanılan bağlantı elemanlarını oluşturmaktadır. Demir çelik bağlantı elemanları sanayisi Türkiye'de hem önemli bir üretici hem de ihracatçıdır. Demir çelik bağlantı elemanları üretimi 2014 yılından 2017 yılına kadar kademeli olarak artmıştır. 2017 yılında üretim 652 bin tona kadar çıkmıştır. 2018 yılında ise iç talepteki daralmaya bağlı olarak üretim yüzde 6,0 daralmış ve 613 bin tona inmiştir.

Tablo.112 Demir Çelik Bağlantı Elemanları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON
2014	178	500.241
2015	183	509.221
2016	203	531.558
2017	191	652.187
2018	185	613.055

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

İnşaatlarda kullanılan demir çelik bağlantı elemanları iç tüketimi 2015 ve 2016 yıllarında durağan kalmış 2017 yılında ise yüzde 17,2 ile önemli bir sıçrama göstermiştir. İç tüketim 2017 yılında 589 bin tona yükselmiştir. İç tüketim en yüksek seviyesine ulaşmıştır. 2018 yılında ise iç tüketimde bu kez sert bir daralma yaşanmıştır. İç tüketim yüzde 12,6 düşmüş ve 514,3 bin tona inmiştir. İnşaat sektöründeki daralma bağlantı elemanları sanayisini de olumsuz etkilemiştir.

Tablo.113 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İç Pazarı; Ton

YILLAR	ÜRETİM	İHRACAT	İTHALAT	İÇ PAZAR TÜKETİM
2014	500.241	119.089	105.740	486.893
2015	509.221	134.909	102.173	476.485
2016	531.558	133.283	94.779	493.054
2017	652.187	160.633	97.177	588.731
2018	613.055	191.855	93.702	514.272

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

İnşaat sektöründe kullanılan demir çelik bağlantı elemanları ihracatı miktar ve değer olarak artış eğilimindedir. 2017 ve 2018 yıllarında ihracat artışı hızlanmıştır. Dünya ekonomisi ve pazarlardaki inşaat faaliyetlerindeki toparlanma ihracatı desteklemiştir. 2018 yılında ihracat miktar olarak yüzde 19,4 artarak 191,9 bin tona, değer olarak ise yüzde 29,0 artarak 528,2 milyon dolara yükselmiştir. İhracat birim fiyatları 2017 yılında gerilemiş 2018 yılında ise toparlanmış ve 2,75 dolar/kg olmuştur.

Tablo.114 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	119.089	344,6	2,89
2015	134.909	328,3	2,43
2016	133.283	344,2	2,58
2017	160.633	409,4	2,55
2018	191.855	528,2	2,75

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye'de inşaat sektöründe kullanılan demir çelik bağlantı elemanları için önemli bir iç pazar bulunmaktadır. İç pazarın ihtiyaçları daha çok içeriden karşılanmakla birlikte ithalat da yapılmaktadır. İthalat daha çok yüksek katma değerli ve yüksek teknolojili ürünlerde yapılmaktadır. Bu nedenle ithalat birim fiyatları ihracat birim fiyatlarının yaklaşık 3 katıdır ve giderek de artmaktadır. İthalat 2017 yılında iç talepteki canlanma ile miktar ve değer olarak sınırlı bir artış göstermiştir. 2018 yılındaki sert daralmadan ise sınırlı ölçüde etkilenmiş ve ithalat yüzde 3,6 küçülmüştür.

Tablo.115 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	105.740	637,7	6,03
2015	102.173	674,6	6,60
2016	94.779	713,8	7,53
2017	97.177	764,4	7,87
2018	93.702	561,9	6,00

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin inşaatlarda kullanılan demir çelikten bağlantı elemanlarında en büyük pazarı Almanya'dır. İhracatın yaklaşık yüzde 35'i Almanya'ya yapılmaktadır. ABD, Fransa ve İngiltere gibi üç gelişmiş ülke de diğer ilk sıralardaki pazarlardır. Cezayir 2018 yılında 3. sıradan ilk 10 içine girmiştir. İlk 10 içinde yer alan diğer ihracat pazarları da yine gelişmiş ülkelerdir.

Tablo.116 Türkiye'nin Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ALMANYA	145.478.487	1	ALMANYA	181.993.095
2	ABD	33.164.152	2	ABD	45.387.686
3	FRANSA	13.496.914	3	CEZAYİR	20.464.781
4	İTALYA	12.861.203	4	FRANSA	16.960.245
5	SLOVAKYA	9.950.249	5	İTALYA	16.461.291
6	İNGİLTERE	9.789.893	6	İSPANYA	13.511.978
7	İSVEÇ	9.054.700	7	İNGİLTERE	12.857.534
8	AVUSTURYA	8.926.499	8	SLOVAKYA	11.822.954
9	İSPANYA	8.825.571	9	AVUSTURYA	11.082.843
10	ROMANYA	8.437.333	10	POLONYA	10.046.593
TOPLAM İHRACAT		409.355.884	TOPLAM İHRACAT		527.632.030

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye'nin inşaat sektöründe kullanılan demir çelik bağlantı elemanları ithalatında ilk sıraya 2018 yılında Almanya yükselmiştir. Çin ise uzun yıllar sonra 2. sıraya gerilemiştir. Çin'den ithalat daha çok standart ürünlerde ve fiyat avantajı nedeniyle yapılmaktadır. İthalat yapılan diğer ülkeler ise gelişmiş ülkeler olup daha yüksek katma değerli ürünler ithal edilmektedir. Çek Cumhuriyeti ve İspanya ithalat yapılan ilk 10 ülke içine girmişlerdir.

Tablo.117 Türkiye'nin Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ÇİN	159.359.659	1	ALMANYA	102.216.280
2	ALMANYA	116.310.577	2	ÇİN	81.735.591
3	FRANSA	64.834.204	3	JAPONYA	57.425.752
4	JAPONYA	63.733.968	4	FRANSA	52.610.522
5	TAYVAN	54.364.046	5	ABD	50.866.997
6	İTALYA	53.072.965	6	İTALYA	44.065.645
7	ABD	48.549.062	7	TAYVAN	35.427.075
8	GÜNEY KORE	33.899.512	8	ÇEK CUMHURİYETİ	21.012.056
9	MALEZYA	26.976.696	9	GÜNEY KORE	19.379.554
10	HİNDİSTAN	22.696.184	10	İSPANYA	13.283.622
TOPLAM İTHALAT		764.414.327	TOPLAM İTHALAT		561.890.659

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Türkiye'nin inşaatlarda kullanılan demir çelik bağlantı elemanları ihracatının dünya ihracatı içindeki payı artmaktadır. 2014 yılında yüzde 0,86 olan pay 2016 yılında yüzde 0,95'e yükselmiştir. 2017 yılında dünya ihracat yüzde 8 artarak 39 milyar dolara çıkmıştır. Türkiye'nin ihracatı 2017 yılında daha hızlı büyümüş ve buna bağlı olarak dünya ihracatı içindeki payı ilk kez yüzde 1'i geçerek yüzde 1,05 olmuştur. 2018 yılında ise dünya ihracatı yüzde 15,5 artarak 45,14 milyar dolara ulaşmıştır. Türkiye'nin ihracatı ise yüzde 29,0 artmış ve payı da yüzde 1,17'ye yükselmiştir.

Tablo.118 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	344,6	40.039,5	0,86
2015	328,3	36.380,4	0,90
2016	344,2	36.182,0	0,95
2017	409,4	39.076,0	1,05
2018	528,1	45.137,0	1,17

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.66 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde

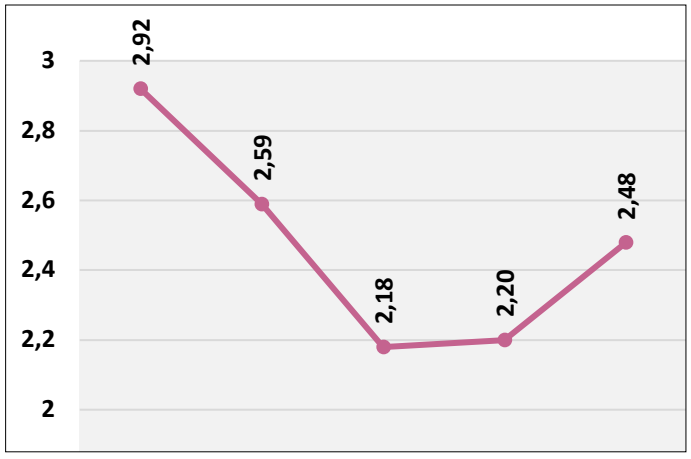

Dünya Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatı ve İthalatında Ülkeler

Dünya demir çelik bağlantı elemanları ihracatında yüksek bir rekabet yaşanmaktadır ve kuvvetli ihracatçı ülkeler yer almaktadır. Çin dünya ihracatında ilk sırada bulunurken, Almanya yakın bir fark ile arkasından gelmektedir. Tayvan 2018 yılında 3. sıraya yükselmiştir. ABD, Japonya ve İtalya daha sonra sıralanmaktadırlar. Bu ülkeleri Fransa, Hollanda, İsviçre ve Güney Kore izlemektedir. Çin hariç diğer tüm ülkeler yüksek katma değerli ürün ihracatı yapmaktadırlar. Yüksek rekabet ortamında Türkiye 21. sıradadır.

Tablo.119 Dünya Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	5.636.902.391	1	ÇİN	7.999.377.000
2	ALMANYA	5.545.388.064	2	ALMANYA	6.956.401.000
3	ABD	4.130.987.776	3	TAYVAN	4.762.055.000
4	TAYVAN	3.734.231.585	4	ABD	4.407.754.000
5	JAPONYA	2.685.038.336	5	JAPONYA	2.994.884.000
6	İTALYA	1.715.761.321	6	İTALYA	2.113.743.000
7	FRANSA	1.336.288.679	7	FRANSA	1.659.582.000
8	GÜNEY KORE	958.993.235	8	HOLLANDA	1.166.565.000
9	İSVİÇRE	954.770.878	9	İSVİÇRE	1.040.073.000
10	İNGİLTERE	780.702.681	10	GÜNEY KORE	986.283.000
22	TÜRKİYE	344.155.978	21	TÜRKİYE	527.632.030
TOPLAM İHRACAT		36.182.097.000	TOPLAM İHRACAT		45.136.955.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

İnşaatlarda kullanılan demir çelik bağlantı elemanlarında en yüksek ithalatı ABD, Almanya ve Çin yapmaktadır. 2016 yılında dünyanın ilk büyük üç ihracatçısı 2018 yılında en büyük üç ithalatçısıdır. Meksika 2018 yılında da 4. büyük ithalatçıdır. Fransa, Kanada, İngiltere ve Hollanda ile birlikte Tayland ve Japonya da ilk 10 ithalatçı arasında yer almaktadır. Türkiye ithalatta 2016 yılında 15. sırada iken 2018 yılında 27. sıraya inmiştir.

Tablo.120 Dünya Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ABD	5.550.817.664	1	ABD	7.086.858.000
2	ALMANYA	3.652.271.890	2	ALMANYA	4.549.360.000
3	ÇİN	2.957.491.853	3	ÇİN	3.237.594.000
4	MEKSİKA	2.519.904.757	4	MEKSİKA	3.014.579.000
5	FRANSA	1.676.063.575	5	FRANSA	1.912.687.000
6	KANADA	1.518.852.205	6	KANADA	1.775.579.000
7	İNGİLTERE	1.359.706.649	7	İNGİLTERE	1.504.256.000
8	TAYLAND	934.510.053	8	HOLLANDA	1.319.388.000
9	ÇEK CUMH.	902.312.679	9	TAYLAND	1.095.172.000
10	JAPONYA	894.872.309	10	JAPONYA	1.062.233.000
15	TÜRKİYE	713.764.703	27	TÜRKİYE	561.890.659
TOPLAM İHRACAT		39.543.166.000	TOPLAM İHRACAT		47.978.651.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

DEMİR ÇELİK RADYATÖR

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik radyatörler kapsamında merkezi ısıtma radyatörleri (elektrikli radyatörler hariç) ile sıcak su kazanları (boyler) ve kombilerin imalatı bulunmaktadır. Türkiye demir çelik radyatör sanayisinde de önemli üreticilere ve uzun yılların birikimine sahiptir. Demir çelik radyatör üretimi 2016 yılında değişmemiş, 2017 yılında önemli bir artış gerçekleşmiştir. 2018 yılında ise üretimde yüzde 5,2 gerileme yaşanmıştır. 2018 yılında demir çelik radyatör üretimi yüzde 5,2 düşerek 551.950 ton olarak gerçekleşmiştir. Özellikle iç talep daralırken, ihracat desteği çok sınırlı kalmıştır.

Tablo.121 Demir Çelik Radyatör Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON
2014	67	483.786
2015	69	473.698
2016	76	473.646
2017	76	582.288
2018	74	551.950

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik radyatör iç pazarı 2017 yılında bir önceki yıla göre yüzde 37,9 artarak 270 bin tona yükselmiştir. İnşaat faaliyetlerindeki canlanma ve hızlı büyüme demir çelik radyatör talebinde önemli bir artış yaratmıştır. 2018 yılında ise tam tersi bir gelişme yaşanmıştır. İç tüketim 2018 yılında bu kez yüzde 11,8 küçülmüş ve 238.106 tona inmiştir.

Tablo.122 Demir Çelik Radyatör İç Pazarı; Ton

YILLAR	ÜRETİM	İHRACAT	İTHALAT	İÇ PAZAR TÜKETİM
2014	483.786	267.510	2.398	218.674
2015	473.698	270.084	2.338	205.952
2016	473.646	279.679	1.744	195.711
2017	582.288	314.471	2.163	269.980
2018	551.950	315.922	2.078	238.106

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

Türkiye demir çelik radyatörlerde geleneksel ve önemli bir ihracatçı ülkedir. Son dört yıldır ihracat miktar olarak artış

eğilimindedir. 2015 ve 2016 yıllarında demir çelik radyatör ihracatı miktar olarak sınırlı bir artış göstermişken değer olarak düşmüştür. Demir çelik fiyatlarındaki gerileme ihracat birim fiyatlarını da düşürmüştür. Bu nedenle ihracat değer olarak gerilemiştir. 2017 yılında ise ihracat miktar olarak yüzde 12,4 ve değer olarak da yüzde 16,4 artış göstermiştir. Birim fiyatlarında da sınırlı olmakla birlikte artış yaşanmıştır. 2018 yılında ise ihracat miktar olarak sadece yüzde 0,3 artmıştır. Buna karşın ihracat birim fiyatların da artışı ile değer olarak 7,5 yükselmiştir.

Tablo.123 Demir Çelik Radyatör İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	267.510	450,7	1,68
2015	270.084	387,8	1,44
2016	279.679	366,4	1,31
2017	314.471	426,4	1,36
2018	315.922	458,3	1,45

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye'nin demir çelik radyatör ithalatı miktar ve değer olarak oldukça düşüktür. İç talep büyük ölçüde yurtiçi üretim ile karşılanmaktadır. İthalat daha çok yüksek katma değerli ve özellikli ürünler için yapılmaktadır. 2018 yılında ithalat 16,8 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.124 Demir Çelik Radyatör İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	2.398	23,3	9,71
2015	2.338	20,5	8,77
2016	1.744	15,5	8,88
2017	2.163	17,7	8,17
2018	2.078	16,8	8,09

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin demir çelik radyatör ihracatı farklı coğrafyalardaki çeşitli pazarlara erişmiştir. İhracatta ilk sırayı İngiltere almaktadır ve İngiltere en önemli pazardır. Romanya ve Çin 2. ve 3. sırada yer almaktadır. Çin'e yapılan ihracat önemlidir. İlk 10 içindeki diğer ülkeler ise Avrupa ülkeleri ile kuzey komşularımız Rusya ve Ukrayna'dır.

Tablo.125 Demir Çelik Radyatör İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	İNGİLTERE	118.080.851	1	İNGİLTERE	126.957.634
2	ÇİN	44.727.756	2	ROMANYA	46.891.600
3	ROMANYA	43.995.470	3	ÇİN	38.599.281
4	ALMANYA	29.205.995	4	ALMANYA	30.471.278
5	POLONYA	18.852.674	5	POLONYA	20.992.490
6	RUSYA	14.461.714	6	MACARİSTAN	17.669.910
7	MACARİSTAN	14.301.560	7	RUSYA	17.332.389
8	İTALYA	13.102.570	8	HOLLANDA	12.377.126
9	UKRAYNA	13.013.682	9	UKRAYNA	12.271.383
10	FRANSA	10.606.421	10	İTALYA	12.121.773
TOPLAM İHRACAT		**426.344.491**	**TOPLAM İHRACAT**		**457.596.104**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok demir çelik radyatör ithalatı ilk iki ülke yine Almanya ve İtalya olmuştur. Polonya 2018 yılında 3. sıraya çıkarken, Fransa 4. sıraya inmiştir. Bu dört ülkeden de özellikli ürünler ithal edilmektedir. Sonrasında ise Çin ve ABD gelmektedir. İthalatlar daha çok proje bazlı olarak gerçekleşmektedir. İspanya ve Çek Cumhuriyeti bu üründe yeni tedarikçi olarak ilk 10'dan çıkarken 2018 yılında Mısır ve İsveç girmiştir.

Tablo.126 Türkiye'nin Demir Çelik Radyatör İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ALMANYA	5.513.415	1	ALMANYA	6.828.778
2	İTALYA	3.233.880	2	İTALYA	2.481.497
3	FRANSA	2.013.421	3	POLONYA	1.465.562
4	ÇİN	1.704.134	4	FRANSA	1.454.093
5	POLONYA	1.667.116	5	ÇİN	1.330.033
6	ABD	1.418.596	6	ABD	1.004.753
7	İNGİLTERE	523.220	7	MISIR	758.307
8	HOLLANDA	344.699	8	İNGİLTERE	249.272
9	İSPANYA	300.393	9	HOLLANDA	227.628
10	ÇEK CUMHURİYETİ	247.755	10	İSVEÇ	201.283
TOPLAM İTHALAT		**17.673.457**	**TOPLAM İTHALAT**		**16.798.524**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Türkiye dünya demir çelik radyatör ihracatında oldukça yüksek pay almaktadır. İhracat payı 2014, 2015 ve 2016 yıllarında birbirine yakın kalmıştır. 2017 yılında dünya ihracatı içinden pay 0,84 puan artarak yüzde 13,33'e yükselmiştir. 2018 yılında ise pay yüzde 13,18 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye demir çelik radyatör ihracatında yüksek bir rekabet gücüne sahiptir.

Tablo.127 Demir Çelik Radyatör İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	450,7	3.500,5	12,89
2015	387,8	3.072,4	12,63
2016	366,4	2.933,8	12,49
2017	426,4	3.197,8	13,33
2018	458,3	3.476,3	13,18

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.67 Demir Çelik Radyatör İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde

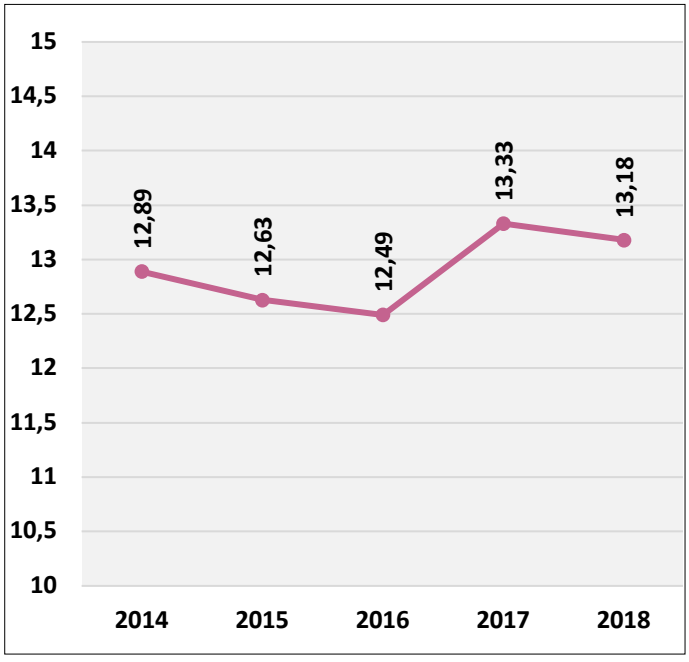

Türkiye dünya demir çelik radyatör ihracatında ilk sırada yer almaktadır. Türkiye'nin arkasından önemli diğer ihracatçılar olarak ABD, Meksika ve Almanya gelmektedir. Polonya ve Çek Cumhuriyeti demir çelik radyatör ihracatında da ilk 10 içinde girmişlerdir. Hollanda, İtalya ve Belçika diğer geleneksel ihracatçılardır.

Tablo.128 Dünya Demir Çelik Radyatör İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	TÜRKİYE	366.416.990	1	TÜRKİYE	457.596.104
2	ABD	339.174.512	2	ABD	383.059.000
3	MEKSİKA	281.611.944	3	MEKSİKA	358.661.000
4	ALMANYA	267.332.116	4	ALMANYA	285.019.000
5	HOLLANDA	204.129.313	5	HOLLANDA	257.735.000
6	POLONYA	203.460.370	6	POLONYA	253.833.000
7	İTALYA	187.647.116	7	İTALYA	233.029.000
8	BELÇİKA	159.325.833	8	BELÇİKA	181.738.000
9	ÇEK CUMH.	152.264.402	9	ÇEK CUMH.	176.741.000
10	ÇİN	131.036.372	10	ÇİN	154.954.000
TOPLAM İHRACAT		**2.933.835.000**	**TOPLAM İHRACAT**		**3.476.290.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Demir çelik ithalatında ilk sırada yer alan ABD en büyük pazarı oluşturmaktadır. Kanada, Almanya ve İngiltere de göreceli olarak büyük pazarlardır. Rusya ile Fransa, Hollanda, Belçika ve Polonya da diğer ülkelerdir. Romanya da en yüksek ithalat yapan 10. ülkedir. Türkiye 33. sırada yer almaktadır.

Tablo.129 Dünya Demir Çelik Radyatör İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ABD	520.866.103	1	ABD	684.792.000
2	ALMANYA	313.320.740	2	KANADA	385.253.000
3	KANADA	307.369.507	3	ALMANYA	382.137.000
4	İNGİLTERE	283.878.123	4	İNGİLTERE	328.407.000
5	FRANSA	163.575.403	5	RUSYA	195.753.000
6	RUSYA	152.290.544	6	FRANSA	194.650.000
7	HOLLANDA	140.990.220	7	HOLLANDA	162.657.000
8	BELÇİKA	132.006.747	8	BELÇİKA	131.432.000
9	POLONYA	83.861.751	9	POLONYA	120.616.000
10	ROMANYA	69.326.253	10	ROMANYA	92.574.000
30	TÜRKİYE	15.490.590	33	TÜRKİYE	16.798.524
TOPLAM İTHALAT		**3.149.573.000**	**TOPLAM İTHALAT**		**3.798.610.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

DEMİR ÇELİK DİKENLİ TEL VE ÇİTLER

Bu grubun altında dikenli teller ve dikenli tel engelleri, çelik veya çelik telinden yapılmış olanlar değerlendirilmektedir.

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik dikenli tel ve çitler üretimi 2016 ve 2017 yıllarında artış göstermiştir. Üretim 2016 yılında yüzde 40,3 artarak 172.715 tona yükselmiştir. Aynı yıl girişim sayısı ise 23'e inmiştir. 2017 yılında ise üretim yüzde 8,1 artarak 186.827 tona yükselmiş, girişim sayısı ise 24 olmuştur.

Tablo.130 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON
2014	23	130.527
2015	27	123.092
2016	23	172.715
2017	24	186.827
2018	25	174.440

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik dikenli tel ve çitler üretiminin önemli bir bölümü iç pazarda tüketilmektedir. 2016 ve 2017 yıllarında iç pazardaki tüketimde önemli bir artış yaşanmıştır. 2017 yılında iç pazarın büyüklüğü 183.280 ton olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılında ise iç pazar bu kez yüzde 8,3 daralmış ve 168.099 tona inmiştir.

Tablo.131 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İç Pazarı; Ton

YILLAR	ÜRETİM	İHRACAT	İTHALAT	İÇ PAZAR TÜKETİM
2014	130.527	5.916	1.137	125.748
2015	123.092	6.716	1.214	117.590
2016	172.715	4.978	669	168.406
2017	186.827	3.991	444	183.280
2018	174.440	6.544	203	168.099

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

Demir çelik dikenli tel ve çitlerin ihracatı göreceli olarak düşüktür ve son dört yıllık süreçte gerileme eğilimindedir. 2016 ve 2017 yıllarında ihracat miktar olarak önemli ölçüde azalmıştır. 2018 yılında ise ihracatta önemli bir artış yaşanmıştır. İç talepteki daralma ile ihracata ağırlık verilmiştir. İhracat birim fiyatları da 2017 yılında 1,19 dolar/kg iken 2018 yılında 1,25 dolar/kg'a yükselmiştir. 2018 yılında inşaat malzemelerinde yaşanan genel ihracat artışına bu ürün grubu da katılmıştır.

Tablo.132 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	5.916	8,1	1,38
2015	6.716	8,4	1,24
2016	4.978	6,1	1,23
2017	3.991	4,8	1,19
2018	6.544	8,2	1,25

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Demir çelik dikenli tel ve çit ithalatı da çok sınırlı ölçüde yapılmaktadır ve ithalat da gerileme eğilimindedir. İthalat 2018 yılında miktar olarak 203 ton ve değer olarak ise 0,3 milyon dolar olmuştur. İthalat birim fiyatları ise dalgalanma göstermektedir. 2014 yılında 1,08 dolar/kg iken 2017 yılında 0,78 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılında ise 1,47 kg/dolara çıkmıştır.

Tablo.133 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	1.137	1,2	1,08
2015	1.214	1,2	0,97
2016	669	0,5	0,76
2017	444	0,35	0,78
2018	203	0,30	1,47

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye demir çelik dikenli tel ve çitler ihracat pazarlarını büyük ölçüde yakın ve komşu ülkeler oluşturmaktadır. 2018 yılı itibarıyla ilk üç ihracat pazarımız Polonya, Sırbistan ve Irak olmuştur. Gürcistan, Fransa ve Cezayir ile Azerbaycan ilk üç ülkeyi izlemektedir.

Tablo.134 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	GÜRCİSTAN	639.162	1	POLONYA	1.128.097
2	IRAK	585.917	2	SIRBİSTAN	1.004.610
3	BULGARİSTAN	367.716	3	IRAK	685.114
4	TÜRKMENİSTAN	314.132	4	GÜRCİSTAN	539.304
5	AZERBAYCAN	244.108	5	FRANSA	501.002
6	İSRAİL	207.363	6	CEZAYİR	341.771
7	MAKEDONYA	194.331	7	AZERBAYCAN	317.689
8	İSPANYA	189.040	8	ROMANYA	298.957
9	SIRBİSTAN	185.040	9	KATAR	251.078
10	CEZAYİR	164.426	10	İSRAİL	247.705
TOPLAM İHRACAT		**4.749.657**	**TOPLAM İHRACAT**		**8.269.864**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye 2018 yılı itibarıyla 7 ülkeden demir çelik dikenli tel ve çit ithalatı yapmıştır. İthalatın tamamına yakını Çin'den gerçekleştirilmektedir. Çin'den ithalat fiyat avantajı nedeniyle yapılmaktadır. Diğer ülkelerden yapılan ithalat ise çok düşüktür.

Tablo.135 Türkiye'nin Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ÇİN	314.105	1	ÇİN	279.889
2	GÜRCİSTAN	28.373	2	İTALYA	6.614
3	İTALYA	2.395	3	ALMANYA	4.878
4	ALMANYA	860	4	FRANSA	4.750
5	ÇİN	314.105	5	HİNDİSTAN	3.031
TOPLAM İTHALAT		**346.476**	**TOPLAM İTHALAT**		**299.162**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya demir çelik dikenli tel ve çitler ihracatı iki yıllık gerileme ardından 2017 yılında 180 milyon dolara yükselmiştir. 2018 yılında ise dünya ihracatı 206 milyon dolar olmuştur. Türkiye'nin ihracatı ise 2015 yılından 2017 yılına kadar gerilemiş, 2018 yılında ise sıçrama göstermiştir. Bu çerçevede dünya dikenli tel ve çit ihracatı içindeki payımız 2017 yılında yüzde 2,67 iken 2018 yılında yüzde 3,98'e yükselmiştir.

Tablo.136 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	8,1	211	3,84
2015	8,4	202	4,16
2016	6,1	174	3,47
2017	4,8	180	2,67
2018	8,2	206	3,98

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.68 Türkiye'nin Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatı İçinde Payı; Yüzde

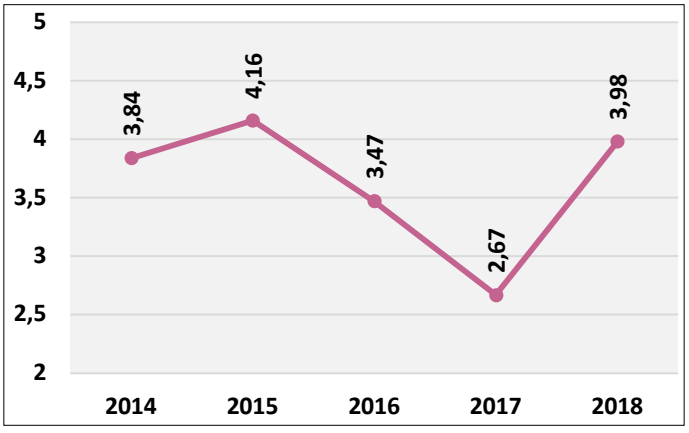

Dünya demir çelik dikenli tel ve çitler ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin toplam ihracatın yüzde 30'nu gerçekleştirmektedir. Çin'in ardından Hollanda, Meksika, İspanya ve Güney Afrika sıralanmaktadır. Türkiye 2018 yılında 6. sıraya yükselmiştir. Brezilya ve İngiltere Türkiye'den sonra gelmektedir.

Tablo.137 Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	53.773.720	1	ÇİN	79.116.000
2	MEKSİKA	15.595.692	2	HOLLANDA	21.343.000
3	İSPANYA	11.234.055	3	MEKSİKA	16.020.000
4	HOLLANDA	10.752.597	4	İSPANYA	14.089.000
5	GÜNEY AFRİKA	9.016.158	5	GÜNEY AFRİKA	11.819.000
6	BREZİLYA	6.686.206	6	TÜRKİYE	8.269.864
7	İNGİLTERE	6.552.524	7	BREZİLYA	6.893.000
8	TÜRKİYE	6.101.298	8	İNGİLTERE	6.084.000
9	ABD	4.921.936	9	BELÇİKA	4.296.000
10	KOSTA RİKA	4.638.257	10	KOSTA RİKA	3.402.000
TOPLAM İHRACAT		**173.653.000**	**TOPLAM İHRACAT**		**206.105.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Dünya demir çelik dikenli tel ve çitler ithalatında 2018 yılında ilk sıraya ABD yükselmiştir. İspanya 2. sıraya inmiştir. İspanya'yı Fransa, Brezilya, Portekiz ve Bolivya izlemektedir. İlk on içinde üç Latin Amerika ülkesi bulunmaktadır. Türkiye dünya ithalatında 2016 yılında 83.sırada iken 2018 yılında 102.sıraya inmiştir.

Tablo.138 Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	İSPANYA	14.825.391	1	ABD	13.129.000
2	HOLLANDA	11.711.990	2	İSPANYA	10.592.000
3	ENDONEZYA	10.040.015	3	FRANSA	6.861.000
4	UMMAN	9.484.597	4	BREZİLYA	5.495.000
5	ABD	9.207.685	5	PORTEKİZ	4.758.000
6	NİKARAGUA	7.363.000	6	BOLİVYA	4.524.000
7	FRANSA	5.804.318	7	ZİMBABVE	4.352.000
8	BOLİVYA	5.774.878	8	AVUSTRALYA	4.047.000
9	DOMİNİK	4.882.738	9	NİKARAGUA	3.957.000
10	KOSTA RİKA	4.794.517	10	SUUDİ ARABİSTAN	3.822.000
83	TÜRKİYE	507.792	102	TÜRKİYE	299.162
TOPLAM İTHALAT		**227.232.000**	**TOPLAM İTHALAT**		**184.510.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

DEMİR ÇELİK TEL ÖRGÜ KAFES VE AĞ

Bu başlığın altında demir çelikten yapılan tel örgüler, kafes ve ağlar ile benzer ürünler yer almakta ve değerlendirilmektedir.

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik tel örgü kafes ve ağ girişim sayısı 2017 yılında 77'ye yükseldikten sonra 2018 yılında 71 olmuştur. Üretim ise 2017 yılında sonra 2018 yılında da gerilemiştir. 2016 yılında 518.931 ton olan üretim 2017 yılında 509.452 tona gerilemiştir. 2018 yılında ise üretim yüzde 11 düşerek 453.412 tona gerilemiştir. İnşaat sektöründeki küçülme talebi ve üretimi olumsuz etkilemiştir.

Tablo.139 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON
2014	56	380.409
2015	55	395.698
2016	75	518.931
2017	77	509.452
2018	71	453.412

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Türkiye'de büyük bir demir çelik tel örgü kafes ve ağ pazarı bulunmaktadır. Pazar yıllar itibarıyla da büyüme göstermektedir. İhracat üretime göre sınırlıdır ve yüzde 5-6 arasında değişmektedir. Bu ürün grubunda ithalat da oldukça sınırlıdır. İç pazarın yüzde 1-2 arası ithalat ile karşılanmaktadır. Bu çerçevede büyüyen iç pazar büyük ölçüde iç üretim ile karşılanmaktadır. Bununla birlikte 2018 yılında iç tüketim yüzde 14,4 daralarak 415.994 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.140 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İç Pazarı; Ton

YILLAR	ÜRETİM	İHRACAT	İTHALAT	İÇ PAZAR TÜKETİM
2014	380.409	38.573	7.329	349.165
2015	395.698	35.643	8.949	369.004
2016	518.931	32.822	8.704	494.813
2017	509.452	33.042	9.455	485.865
2018	453.412	47.042	9.624	415.994

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

Demir çelik tel örgü kafes ve ağ ihracatı miktar ve değer olarak 2015 ve 2016 yıllarında geriledikten sonra 2017 yılında sınırlı ölçüde bir artış göstermiştir. 2018 yılında ise ihracatta değer olarak yüzde 53,3 artış yaşanmıştır ve ihracat 55,2 milyon dolara yükselmiştir. 2018 yılında ihracat miktar olarak da yüzde 42,3 büyümüştür. İhracat birim fiyatları ise 2018 yılında 1,17 dolar/kg olmuştur ve artış eğilimi sürmüştür.

Tablo.141 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	38.573	43,4	1,12
2015	35.643	36,8	1,03
2016	32.822	34,9	1,06
2017	33.042	36,0	1,09
2018	47.042	55,2	1,17

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Demir çelik tel örgü kafes ve ağ ithalatı ise 2016 yılındaki gerileme ardından 2017 yılında miktar ve değer olarak artmıştır. 2018 yılında ise ithalat değer olarak hemen aynı kalırken miktar olarak yüzde 1,8 artmıştır. İthalat birim fiyatı da 2017 yılında 1,66 dolar/kg iken 2018 yılında 1,62 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.142 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	7.329	13,7	1,87
2015	8.949	13,2	1,47
2016	8.704	11,6	1,33
2017	9.455	15,7	1,66
2018	9.624	15,6	1,62

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Demir çelik tel örgü kafes ve ağ ihracatında çok farklı coğrafyalardaki pazarlara ihracat yapılmaktadır. İhracatta İsrail ilk sırayı almıştır. Yakın komşularımız Irak ve Gürcistan önemli pazarlardır. Türkmenistan ve Azerbaycan ilk 10 içinden çıkmıştır. İlk 10 içinde Afrika'dan 2017 yılında Etiyopya yer alırken bu yıl listeye Senegal girmiştir. Avrupa'da Almanya, Fransa ve Hollanda ilk 10 içinde yer alan pazarlardır. Cezayir ve Katar diğer önemli pazarlardır.

Tablo.143 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	İSRAİL	3.856.424	1	İSRAİL	6.167.267
2	TÜRKMENİSTAN	3.132.381	2	IRAK	4.075.603
3	ETİYOPYA	3.037.490	3	GÜRCİSTAN	3.767.813
4	IRAK	2.602.667	4	SENEGAL	3.184.339
5	ALMANYA	1.988.915	5	ALMANYA	2.869.922
6	GÜRCİSTAN	1.646.511	6	FRANSA	2.167.493
7	CEZAYİR	1.354.889	7	CEZAYİR	1.854.932
8	FRANSA	1.349.954	8	HİNDİSTAN	1.652.504
9	AZERBAYCAN	1.329.399	9	HOLLANDA	1.565.025
10	FAS	947.750	10	KATAR	1.421.678
TOPLAM İHRACAT		**36.026.517**	**TOPLAM İHRACAT**		**55.188.367**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye demir çelik tel örgü kafes ve ağ ithalatının önemli bir bölümünü Çin'den gerçekleştirmektedir. İsviçre, Almanya, Yunanistan ve İtalya en çok ithalat yapılan diğer ülkelerdir. Çin'den ithalat daha çok fiyat avantajı için, diğer üç ülkeden ihracat ise teknik özellikler nedeniyle yapılmaktadır. İthalat yapılan 10 ülkeden 7'si Avrupa ülkesidir.

Tablo.144 Türkiye'nin Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ÇİN	8.155.622	1	ÇİN	9.113.122
2	İSVİÇRE	1.622.962	2	İSVİÇRE	871.343
3	İTALYA	1.271.602	3	ALMANYA	826.531
4	ALMANYA	1.160.441	4	YUNANİSTAN	716.508
5	TAYVAN	666.863	5	İTALYA	690.647
6	YUNANİSTAN	619.022	6	SLOVAKYA	533.152
7	SLOVAKYA	514.409	7	HİNDİSTAN	242.952
8	BELÇİKA	102.422	8	İSVEÇ	207.574
9	FRANSA	91.786	9	TAYVAN	190.115
10	İSVEÇ	82.629	10	FRANSA	96.995
TOPLAM İTHALAT		**15.659.403**	**TOPLAM İTHALAT**		**15.616.857**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya demir çelik tel örgü kafes ve ağ ihracatı 2015 ve 2016 yıllarında önemli ölçüde gerilemiştir. Talebin azalması ve fiyatlardaki düşüşler gerilemede etkili olmuştur. 2017 yılında ise dünya demir çelik tel örgü kafes ve ağ ihracatı yüzde 4,0 artarak 3,1 milyar dolara yükselmiştir. Dünya ihracatı 2018 yılında ise yüzde 34,4 gibi önemli bir artış göstermiştir. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı ise 2017 yılında yüzde 1,16 olarak gerçekleştikten sonra 2018 yılında yüzde 1,32'ye yükselmiştir.

Tablo.145 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	43,4	3.781	1,15
2015	36,8	3.272	1,12
2016	34,9	2.980	1,17
2017	36,0	3.100	1,16
2018	55,2	4.167	1,32

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.69 Türkiye'nin Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatı İçinde Payı; Yüzde

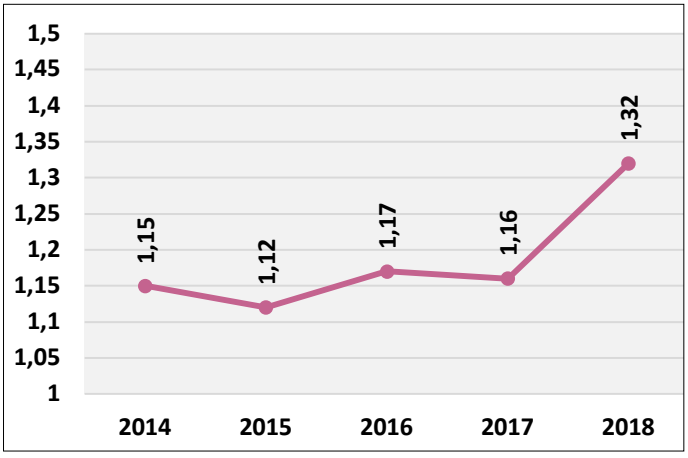

Dünya demir çelik tel örgü kafes ve ağ ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin'in ardından ilk 10 büyük ihracatçı içinde 8 Avrupa ülkesi yer almaktadır. Bunlar arasında Almanya, İtalya ve Hollanda ilk sıralardadır. Meksika ilk 10 içinde yer alan diğer ihracatçı ülkedir. Türkiye demir çelik tel örgü kafes vb. ihracatında 17. sırada yer almaktadır.

Tablo.146 Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	662.762.521	1	ÇİN	914.876.000
2	ALMANYA	327.507.547	2	ALMANYA	454.403.000
3	İTALYA	265.097.157	3	İTALYA	450.073.000
4	HOLLANDA	248.512.680	4	HOLLANDA	322.210.000
5	BELÇİKA	175.273.420	5	BELÇİKA	238.017.000
6	İSPANYA	141.844.484	6	İSPANYA	221.379.000
7	POLONYA	134.179.347	7	POLONYA	186.377.000
8	MEKSİKA	77.382.871	8	ÇEK CUMH.	115.949.000
9	ÇEK CUMH.	76.028.443	9	MEKSİKA	105.762.000
10	ABD	70.942.457	10	PORTEKİZ	105.226.000
19	TÜRKİYE	34.862.717	17	TÜRKİYE	55.188.367
TOPLAM İHRACAT		4.167.161.000	TOPLAM İHRACAT		4.167.161.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Dünya demir çelik tel örgü kafes ve ağ ithalatında ilk üç sırayı birbirlerine çok yakın ithalatları ile Fransa, Almanya ve ABD almaktadır. İlk 10 ithalatçı içinde yer alan diğer ithalatçıların da 8'i Avrupa ülkesi ve Avustralya'dır. Türkiye ithalatta 43. sırada yer almaktadır.

Tablo.147 Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ABD	297.686.871	1	FRANSA	452.855.000
2	ALMANYA	293.716.500	2	ALMANYA	436.767.000
3	FRANSA	272.853.999	3	ABD	382.745.000
4	İNGİLTERE	153.959.525	4	BELÇİKA	177.414.000
5	BELÇİKA	148.074.234	5	AVUSTURYA	162.549.000
6	HOLLANDA	106.462.188	6	HOLLANDA	155.907.000
7	AVUSTURYA	106.074.718	7	İNGİLTERE	155.819.000
8	İSVEÇ	68.279.480	8	İTALYA	86.556.000
9	AVUSTRALYA	64.034.352	9	İSVEÇ	84.506.000
10	İTALYA	58.306.512	10	AVUSTRALYA	73.571.000
39	TÜRKİYE	11.566.770	43	TÜRKİYE	15.616.857
TOPLAM İTHALAT		2.923.157.000	TOPLAM İTHALAT		3.980.003.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

GALVANİZ

Türkiye sıcak daldırma galvaniz sektörü ile ilgili verilerde kaynak olarak Genel Galvanizciler Derneği (GALDER)'ne ait bilgiler kullanılmaktadır. Bu veriler sadece parça galvanizi sektörünü kapsamakta olup; boru, tel ve sac galvaniz verileri dahil edilmemiştir.

2018 yılı itibarıyla Türkiye'de sıcak daldırma galvaniz sektörüne ait firma sayısı 48, tesis sayısı ise 60'a ulaşmıştır. Sağlanan istihdam sayısı 3.000'dir. Türkiye sıcak daldırma galvaniz sektörünün toplam teknik kapasitesi 2.106.052 ton/yıl iken 2018 yılsonu itibarıyla ön görülen teknik kapasite de aynıdır. Galder üyelerinin toplam teknik kapasitedeki payı yüzde 67, kapasite kullanım oranı da yüzde 52'dir.

Türkiye sıcak daldırma galvaniz sektörü 2018 yılı üretim miktarı 1,1 milyon ton olmuştur. Bunun yaklaşık yüzde 18'i yapı-inşaat sektörüne sağlanan ürünlerden oluşmaktadır. Oysa Avrupa Birliği genelinde bu oran yüzde 45'tir. 2018 yılında ekonomiye sağlanan katkı ise 2,2 milyar dolardır. 2019 yılı üretim öngörüsü ise 900 bin ila 1 milyon ton arasında yer almaktadır.

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu **2018**

MİNERAL TAŞ VE TOPRAK ÜRÜNLERİ

Çimento
Blok Mermer
İşlenmiş Taşlar (Mermer ve Granit)
Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya
Özel Bölüm: Hazır Beton
Özel Bölüm: Gazbeton
Özel Bölüm: BİMS'den İnşaat Malzemeleri
Tuğla ve Kiremit
Seramik Kaplama
Seramik Sağlık Gereçleri
İnşaat Camları (Düz Cam ve Yalıtım Camları)
Alçı Sıva

ÇİMENTO

Girişim Sayısı, İstihdam, Üretim

Çimento sanayisinde büyük ölçekli yerli ve yabancı sermayeli önemli girişimler üretim ve ihracat yapmaktadır. 2018 yılı itibarıyla sektörde 52 entegre tesis ve 20 öğütme tesisi bulunmaktadır. Üretim alanında istihdam 2018 yılında 12.039 kişi olmuştur. 2018 yılında çimento sektöründe kurulu üretim kapasitesi 141,88 milyon ton olup yüzde 53,0 kapasite kullanımı ile üretim 75,24 milyon ton olmuştur. Klinker üretim kapasitesi ise 89,86 milyon ton olup yüzde 78,3 kapasite kullanımı ile üretim 70,34 milyon ton olmuştur.

Tablo.148 Çimento Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI ÖĞÜTME	FİRMA SAYISI ENTEGRE	TOPLAM İSTİHDAM	ÇİMENTO ÜRETİM MİLYON TON	KLİNKER ÜRETİM MİLYON TON
2014	16	51	11.335	72,40	62,50
2015	17	52	11.567	73,80	62,00
2016	18	54	11.979	78,50	67,90
2017	20	52	11.889	83,60	70,81
2018	20	52	12.039	75,24	70,34

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, Türkiye Çimento Müstahsilleri Birliği

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Çimento sektörü hem yurtiçindeki talebin tamamına yakınını karşılamakta hem de önemli ölçüde ihracat yapmaktadır. Türkiye çimento tüketimi olarak dünyanın ilk 10 ülkesi içinde yer almaktadır. 2014 ve 2015 yıllarında durağan kalan iç tüketim 2016 ve 2017 yıllarında artış göstermiştir. İç tüketim 2018 yılında ise yeniden gerileme göstermiştir. 2018 yılında iç tüketim yüzde 10,5 azalarak 67,78 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.149 Çimento İç Pazarı; Milyon Ton

YILLAR	ÜRETİM	İHRACAT	İTHALAT	İÇ PAZAR TÜKETİM
2014	72,40	8,05	0,14	64,49
2015	73,80	7,76	0,28	66,32
2016	78,50	7,61	0,33	71,22
2017	83,60	7,98	0,14	75,76
2018	75,24	7,47	0,01	67,78

Kaynak: Türkiye Çimento Müstahsilleri Birliği

Dış Ticaret

Çimento ihracatı Türkiye'nin miktar olarak en yüksek ihracat yaptığı inşaat malzemesi olmayı sürdürmektedir. Türkiye çimento net dış ticaretinde önemli ölçüde fazla vermektedir. Çimento ihracatı miktar olarak 2017 ve 2018 yıllarında artış göstermiştir. 2018 yılında ihracat 13,76 milyon tona yükselmiştir. Değer olarak ise ihracat 2015 ve 2016 yıllarındaki gerileme ardından 2017 yılında yüzde 7,6 artarak 551,4 milyon dolara yükselmiş, 2018 yılında ise yüzde 11,4 artarak 614,4 milyon dolara ulaşmıştır. İhracat birim fiyatları ise 2017 yılında 0,042 dolar/kg iken 2018 yılında ise 0,045 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.150 Çimento (Klinker Dahil) İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	10.978.512	640,0	0,058
2015	10.684.521	549,3	0,051
2016	11.356.197	512,4	0,043
2017	12.779.414	551,4	0,042
2018	13.763.757	614,4	0,045

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Çimento ihracatında üç ana ürün grubu bulunmaktadır. Bunlar gri çimento ve beyaz çimento ile klinkerdir. İhracatı en çok gerçekleştirilen ürün grubu gri çimentodur. 2018 yılında miktar olarak klinker ve beyaz çimento ihracatı artarken gri çimento ihracatı düşmüştür. Aynı gelişme değer olarak ihracatta da yaşanmıştır.

Tablo.151 Çimento İhracatının Ürün Gruplarına Göre Dağılımı

YILLAR	MİKTAR MİLYON TON			DEĞER MİLYON DOLAR		
	KLİNKER	GRİ ÇİMENTO	BEYAZ ÇİMENTO	KLİNKER	GRİ ÇİMENTO	BEYAZ ÇİMENTO
2010	2,77	15,10	1,11	120,3	910,9	99,9
2011	2,40	11,08	0,92	109,3	710,8	91,2
2012	2,97	9,64	0,97	133,1	571,4	91,0
2013	2,18	9,18	1,00	97,8	545,6	94,1
2014	2,93	7,11	0,94	133,8	416,0	90,1
2015	2,93	6,74	1,02	122,1	337,6	89,8
2016	3,74	6,63	0,98	126,8	277,5	88,7
2017	4,88	6,75	1,15	153,4	295,9	102,1
2018	5,95	6,10	1,50	211,8	266,2	136,0

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye çimentoda önemli bir üretici ve ihracatçı ülkedir. Buna karşın sınırlı ölçüde çimento ithalatı yapılmaktadır. İtha-

lat daha çok sınır illerinde bölgesel ihtiyaçlar için veya özellikli ürünler için yapılmaktadır. İthalat bu çerçevede ihtiyaçlara göre dalgalanma göstermektedir. İthalat 2017 ve 2018 yıllarında önemli ölçüde düşmüştür.

Tablo.152 Çimento İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	135.441	14,4	0,11
2015	280.722	17,1	0,06
2016	334.951	16,5	0,05
2017	143.562	11,3	0,08
2018	13.556	6,8	0,50

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Çimento ihracatı hemen tüm mesafelerdeki pazarlara yapılmaktadır. 2018 yılında Türkiye'nin çimento ihracatında ilk sırayı yine uzak pazar olan ABD almıştır. 2. ve 3. sırada İsrail ve Gana vardır. İsrail ve Gana'ya ihracat artarken, Suriye'ye düşmektedir. Sahra Afrika ve Latin Amerika ülkeleri ise diğer önemli ihracat pazarlarıdır. En önemli pazarlarımızdan biri olan Irak'a da ihracat gerilemektedir. Irak ilk 10 ülke içinden çıkmıştır.

Tablo.153 Türkiye'nin Çimento İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ABD	66.563.458	1	ABD	102.931.139
2	İSRAİL	54.370.400	2	İSRAİL	63.842.982
3	SURİYE	53.782.202	3	GANA	62.057.186
4	GANA	31.438.111	4	SURİYE	36.817.709
5	KOLOMBİYA	23.392.233	5	HAİTİ	23.076.312
6	HAİTİ	18.704.890	6	KOLOMBİYA	19.846.102
7	FİLDİŞİ KIYISI	18.617.895	7	GİNE	17.157.693
8	SİERRA LEONE	18.454.701	8	SENEGAL	17.069.873
9	KKTC	17.203.770	9	FİLDİŞİ SAHİLİ	16.363.114
10	IRAK	16.318.385	10	BULGARİSTAN	15.780.224
TOPLAM İHRACAT		**530.736.706**	**TOPLAM İHRACAT**		**614.359.851**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye'nin çimento ithalatı yaptığı ülkelerde ilk sırada Fransa yer almaktadır. 2. ve 3. sırada ise İngiltere ve Hollanda yer almaktadır. Polonya ve Almanya ilk üç ülkeyi izlemektedirler.

Tablo.154 Türkiye'nin Çimento İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	FRANSA	3.268.421	1	FRANSA	2.800.776
2	İRAN	1.997.651	2	İNGİLTERE	974.768
3	BULGARİSTAN	1.649.241	3	HOLLANDA	919.237
4	HOLLANDA	1.230.045	4	POLONYA	811.628
5	YUNANİSTAN	658.213	5	ALMANYA	518.585
6	MISIR	471.612	6	HIRVATİSTAN	398.857
7	HIRVATİSTAN	392.592	7	ÇEK CUMHURİYETİ	87.552
8	POLONYA	387.186	8	RUSYA	79.391
9	İNGİLTERE	283.078	9	İRAN	68.047
10	ÇİN	112.057	10	BREZİLYA	66.518
TOPLAM İTHALAT		**11.259.005**	**TOPLAM İTHALAT**		**6.835.006**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya çimento ihracatı 2015 ve 2016 yıllarında küresel inşaat faaliyetlerindeki yavaşlama ile gerilemiştir. 2017 yılındaki canlanma bu kez çimento ihracatını artırmıştır. 2018 yılında ise dünya çimento ihracatı yeniden yüzde 0,8 azalarak 10,14 milyar dolara inmiştir. Türkiye'nin çimento ihracatı da son dört yılda benzer bir gelişme göstermiştir. 2018 yılında ise Türkiye'nin ihracatında artış yaşanmıştır. Türkiye'nin dünya çimento ihracatı içindeki payı bu gelişmelere bağlı olarak 2017 yılında yüzde 5,4 iken 2018 yılında yüzde 6,06'ya yükselmiştir.

Tablo.155 Çimento İhracatının Dünya Çimento İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	640,0	12.305	5,20
2015	549,3	10.390	5,28
2016	512,4	9.748	5,26
2017	551,4	10.220	5,40
2018	614,0	10.139	6,06

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.70 Türkiye'nin Dünya Çimento İhracatında Payı; Yüzde

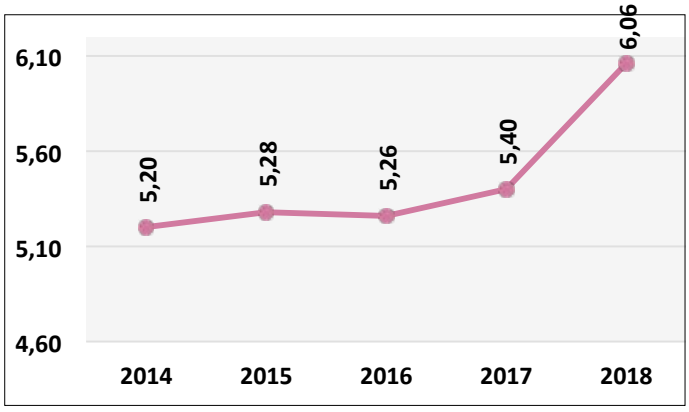

Dünya çimento ihracatında ilk 3 sırada önemli değişiklikler olmuştur. Vietnam Çin'in yerine ilk sıraya yükselmiştir. Çin 6. sıraya inmiştir. Tayland 2. sıraya çıkarken Türkiye de 3. sıraya yükselmiştir. Vietnam ve Tayland dünya tüketiminin üçte ikisinin gerçekleştiği Asya bölgesi ağırlıklı üretim ve ihracat yapmaktadırlar. İlk 3 ülkeyi Almanya, Kanada, Çin, İspanya, Japonya ve Hindistan izlemektedir. İlk 10 içindeki diğer ihracatçı ülke ise Pakistan'dır.

Tablo.156 Dünya Çimento İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	683.591.301	1	VİETNAM	1.124.645.000
2	TAYLAND	612.639.591	2	TAYLAND	633.775.000
3	VİETNAM	560.172.707	3	TÜRKİYE	614.359.851
4	TÜRKİYE	493.005.560	4	ALMANYA	541.557.000
5	ALMANYA	486.336.140	5	KANADA	536.584.000
6	İSPANYA	477.313.067	6	ÇİN	491.676.000
7	JAPONYA	391.316.932	7	İSPANYA	437.780.000
8	KANADA	368.697.762	8	JAPONYA	327.092.000
9	PAKİSTAN	296.086.492	9	HİNDİSTAN	295.791.000
10	BAE	277.280.625	10	PAKİSTAN	264.415.000
TOPLAM İHRACAT		**9.748.244.000**	**TOPLAM İHRACAT**		**10.138.711.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Dünya çimento ithalatında ilk sırada ABD yer almaktadır. ABD dünyanın en büyük çimento ithalat pazarıdır. Diğer ithalatçı ülkeler ise farklı coğrafyalardan ülkelerdir ve bir bölümü nihai çimento ürünleri ithal ederken bir bölümü de çimento üreticisi olup hammadde yetersizliği nedeniyle klinker ithal eden ülkelerdir. Türkiye çimento ithalatında 139. sırada yer almaktadır.

Tablo.157 Dünya Çimento İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ABD	1.038.927.756	1	ABD	1.365.448.000
2	SRİ LANKA	536.187.817	2	ÇİN	652.068.000
3	UMMAN	415.200.724	3	FİLİPİNLER	540.607.000
4	GANA	414.734.712	4	FRANSA	408.455.000
5	FRANSA	336.339.866	5	HOLLANDA	376.693.000
6	FİLİPİNLER	335.856.000	6	BANGLADEŞ	329.405.000
7	CEZAYİR	305.409.267	7	GANA	323.382.000
8	BANGLADEŞ	292.583.000	8	HONG KONG	316.322.000
9	HOLLANDA	251.564.626	9	İSRAİL	235.324.000
10	SİNGAPUR	244.566.641	10	SRİ LANKA	228.514.000
114	TÜRKİYE	16.526.489	139	TÜRKİYE	6.835.006
TOPLAM İTHALAT		**11.450.516.000**	**TOPLAM İTHALAT**		**10.987.470.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

BLOK MERMER

Blok mermerler kapsamında mermer, granit, kumtaşı gibi anıt ve inşaat taşlarının çıkartılması, kabaca kırpılması ve kesilmesi, süsleme ve yapı taşlarının kırılması ve kesilmesi yer almaktadır.

Girişim Sayısı, İstihdam, Üretim

Blok mermer üretiminde bulunan firma sayısı yıllar itibarıyla artmaktadır. Üretici firma sayısı 2017 yılında 407 olmuştur. 2018 yılında ise üretici sayısı 402 olarak gerçekleşmiştir. Blok mermer üretimi 2014-2017 yılları artış göstermiştir. Üretim 2018 yılında ise yüzde 2,1 düşmüş ve 13,13 milyon tona inmiştir.

Tablo.158 Blok Mermer Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON
2014	361	11.165.400
2015	344	11.240.670
2016	397	12.560.220
2017	407	13.408.769
2018	402	13.126.540

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Blok mermer sektörü hem yurtiçindeki talebin tamamına yakınını karşılamakta hem de önemli ölçüde ihracat yapmaktadır. Türkiye blok mermer üretiminde dünyanın ilk 10 ülkesi içinde yer almaktadır. İç tüketim gelen talebe göre dalgalanma göstermektedir. İç tüketim 2016 yılında 8,54 milyon ton ile en yüksek seviyesine çıkmıştır. 2017 yılında 7,75 milyon tona inen iç tüketim 2018 yılında ise yeniden 8 milyon tonu aşmıştır.

Tablo.159 Blok Mermer İç Pazarı; Milyon Ton

YILLAR	ÜRETİM	İHRACAT	İTHALAT	İÇ PAZAR TÜKETİM
2014	11.165.400	4.897.548	8.347	6.276.199
2015	11.240.670	4.355.345	11.804	6.897.129
2016	12.560.220	4.030.187	9.562	8.539.595
2017	13.408.769	5.667.209	12.977	7.754.537
2018	13.126.540	5.056.466	12.710	8.082.784

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

Blok mermer Türkiye'nin miktar olarak en yüksek ihracat yaptığı inşaat malzemelerinden biri olmayı sürdürmektedir. Türkiye blok mermer net dış ticaretinde önemli ölçüde fazla vermektedir. Blok mermer ihracatı miktar olarak 2017 yılında önemli ölçüde artmış, 2018 yılında ise 5,06 milyon tona gerilemiştir. İhracat değer olarak ise 2017 yılında 1,0 milyar doları aşmış, 2018 yılında ise 944,2 milyon dolara gerilemiştir. İhracat birim fiyatları ise 2017 ve 2018 yıllarında 0,19 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.160 Blok Mermer İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	4.897.548	976,0	0,20
2015	4.355.345	872,0	0,20
2016	4.030.187	859,1	0,21
2017	5.667.209	1.103,4	0,19
2018	5.056.466	944,2	0,19

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye çok sınırlı blok mermer ithalatı yapmaktadır. İthalat 2018 yılında 12.710 ton ve 3,07 milyon dolar olmuştur. İthalat birim fiyatı ise 2018 yılında 0,24 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.161 Blok Mermer İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	8.347	3,19	0,38
2015	11.804	2,49	0,21
2016	9.562	2,03	0,21
2017	12.977	2,76	0,21
2018	12.710	3,07	0,24

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin blok mermer ihracatında en büyük pazarı Çin'dir. İhracatın yüzde 80'i Çin'e yapılmaktadır. Türkiye'nin blok mermer ihracatında 2. sırada Hindistan yer almaktadır ve Hindistan'a ihracat artmaktadır. İtalya ve Mısır ilk 2 ülkeyi izlemektedirler. Daha sonra uzak pazarlar olan Tayvan, Endonezya ve Vietnam gelmektedir.

Tablo.162 Türkiye'nin Blok Mermer İhracat Pazarları 2018

SIRA	ÜLKE	İHRACAT(Dolar)
1	ÇİN	772.205.265
2	HİNDİSTAN	87.507.292
3	İTALYA	12.518.992
4	MISIR	9.877.031
5	TAYVAN	9.736.633
6	ENDONEZYA	6.031.855
7	VİETNAM	5.644.514
8	TAYLAND	4.053.312
9	YUNANİSTAN	3.534.321
10	İSPANYA	3.109.469
TOPLAM İHRACAT		**944.193.251**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye'nin blok mermer ithalatı yaptığı ülkelerde ilk sırada İran daha sonra ise Makedonya vardır. Yunanistan, İtalya ve Kosova diğer ülkelerdir. Çin'den de ithalat yapılmaktadır.

Tablo.163 Türkiye'nin Blok Mermer İthalatı Yaptığı Ülkeler 2018

SIRA	ÜLKE	İTHALAT(Dolar)
1	İRAN	887.462
2	MAKEDONYA	709.846
3	YUNANİSTAN	371.539
4	İTALYA	331.960
5	KOSOVA	298.964
6	ÇİN	247.205
7	TUNUS	146.570
8	BULGARİSTAN	27.166
9	FAS	18.536
10	HONG KONG	10.121
TOPLAM İTHALAT		**3.070.858**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya blok mermer ihracatı 2015 ve 2016 yıllarında gerilemiş, 2017 yılındaki artış sonrası 2018 yılında yeniden düşmüştür. Dünya blok mermer ihracatı 2018 yılında 2,51 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye dünyanın en büyük blok mermer ihracatçısıdır. Dünya blok mermer ihracatının yaklaşık yüzde 40'nı Türkiye gerçekleştirmektedir. 2017 yılında yüzde 41,9 olan pay 2018 yılında yüzde 37,6 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.164 Blok Mermer İhracatının Dünya Çimento İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	976,0	2.244,5	43,5
2015	872,0	2.118,2	41,3
2016	859,1	2.047,6	41,9
2017	1.103,4	2.630,1	41,9
2018	944,2	2.513,2	37,6

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.71 Türkiye'nin Dünya Blok Mermer İhracatında Payı; Yüzde

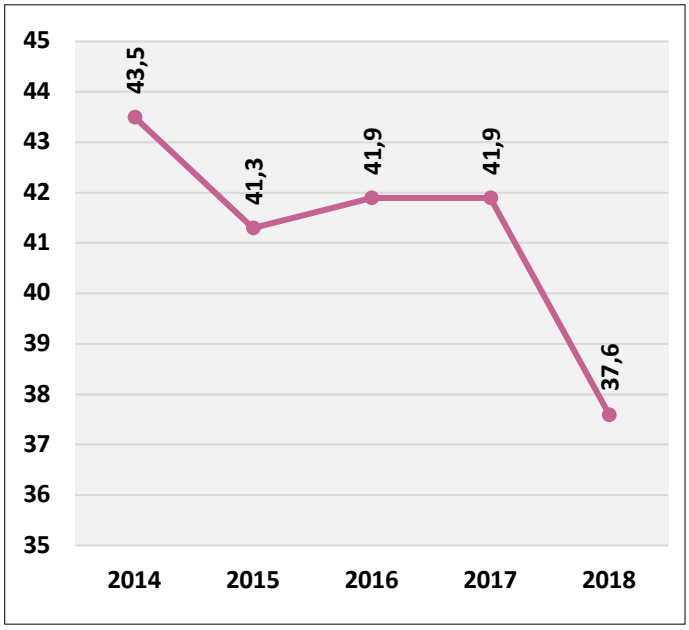

Dünya blok mermer ihracatında ilk sırada Türkiye yer almaktadır. Türkiye'yi İtalya ve Yunanistan izlemektedir. Daha sonra İran, İspanya ve Portekiz gelmektedir. Makedonya, ABD, Hindistan ve Vietnam da ilk 10 ihracatçı içinde yer almaktadırlar.

Tablo.165 Dünya Blok Mermer İhracatçıları 2018

SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	TÜRKİYE	944.290.000
2	İTALYA	436.263.000
3	YUNANİSTAN	342.329.000
4	İRAN	156.904.000
5	İSPANYA	101.259.000
6	PORTEKİZ	100.917.000
7	MAKEDONYA	52.568.000
8	HİNDİSTAN	39.074.000
9	ABD	30.888.000
10	VİETNAM	30.777.000
TOPLAM İHRACAT		**2.513.016.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Dünya blok mermer ithalatında ilk sırada Çin yer almaktadır. Çin dünya ithalatının yaklaşık yüzde 65'ini tek başına gerçekleştirmektedir. Hindistan 2. büyük ithalatçıdır ve ithalatı artmaktadır. İtalya, Mısır ve Tayvan ilk iki ülkeyi izlemektedirler. Türkiye blok mermer ithalatında 33. sırada yer almaktadır.

Tablo.166 Dünya Blok Mermer İthalatçıları 2018

SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ÇİN	1.550.555.000
2	HİNDİSTAN	208.682.000
3	İTALYA	91.787.000
4	MISIR	54.648.000
5	TAYVAN	52.913.000
6	İNGİLTERE	27.484.000
7	CEZAYİR	27.435.000
8	YUNANİSTAN	26.232.000
9	ENDONEZYA	23.702.000
10	TAYLAND	20.806.000
38	TÜRKİYE	3.070.858
TOPLAM İTHALAT		**2.377.549.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

İŞLENMİŞ TAŞLAR (MERMER VE GRANİT)

İşlenmiş taşlar Türkiye'nin geleneksel olarak üretim, ihracat ve rekabet gücünün yüksek olduğu ürün gruplarından biridir. Türkiye doğal taşlar anlamında sahip olduğu zengin kaynakları önemli ölçüde işleyerek katma değer yaratmaktadır.

İşlenmiş taşlar mermer, traverten, kaymaktaşı (su mermeri), işlenmiş ve bunlardan yapılmış ürünler (kaldırım döşeme taşı, kaldırım kenar taşı, büyük ve yassı döşeme taşı, karo, parke taşı ve benzeri ürünler hariç); mermer, traverten ve kaymaktaşının yapay olarak renklendirilmiş granülleri, küçük

parçaları ve tozları kapsamaktadır. Kapsam içinde ayrıca diğer işlenmiş süsleme veya yapı taşları ile bunlardan yapılmış ürünler; diğer doğal taşların suni olarak renklendirilmiş granülleri ve tozları; aglomera edilmiş kayağan taşından (arduvaz/kayraktaşı) yapılan ürünler de yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Türkiye zengin ve kaliteli bir doğal taş rezervine sahip bulunmaktadır. Doğal taş olarak çıkarılan ham ürünler işlenerek katma değerli işlenmiş ürünler haline gelmekte ve inşaat malzemeleri olarak kullanılmaktadır.

Bu çerçevede işlenmiş taşlar sanayisinde 2017 ve 2018 yıllarında hem firma sayısının hem de üretimin gerilediği görülmektedir. 2018 yılı itibarıyla firma sayısı 772'ye inmiştir. Üretim ise 2017 yılında 6,23 milyon ton olduktan sonra 2018 yılında yüzde 2,4 gerilemiş ve 6,08 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.167 İşlenmiş Taşlar Girişim Sayıları ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON
2014	690	5.328.995
2015	709	5.950.402
2016	806	6.275.437
2017	790	6.227.674
2018	772	6.078.550

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Türkiye işlenmiş taşlarda önemli bir üretici olarak hem ihracat yapmakta hem de iç talebi önemli ölçüde yurtiçi üretim ile karşılamaktadır. İnşaat sektöründeki büyümeye bağlı olarak işlenmiş taşlar iç pazarı ve tüketimi de yıllar itibarıyla gelişme göstermektedir. 2015 ve 2016 yılında büyüyen iç pazar 2017 yılında yüzde 2,8 ve 2018 yılında ise yüzde 10,8 daralmış ve 3,97 milyon tona inmiştir.

Tablo.168 İşlenmiş Taşlar İç Pazarı; Ton

YILLAR	ÜRETİM	İHRACAT	İTHALAT	İÇ PAZAR TÜKETİM
2014	5.328.995	2.148.806	386.178	3.566.367
2015	5.950.402	2.047.179	356.930	4.260.153
2016	6.275.437	2.046.200	349.306	4.578.543
2017	6.227.674	2.209.545	430.466	4.448.595
2018	6.078.550	2.346.424	237.311	3.969.437

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

İşlenmiş taşlar ihracatı Türkiye'nin inşaat malzemeleri ihracatında yüksek paya sahip olan ve rekabet gücü yüksek sanayi ihracatıdır. Önemli pazarlardaki yavaşlama ile Türkiye'nin işlenmiş taşlar ihracatı 2015 ve 2016 yıllarında miktar, değer ve birim fiyat olarak gerilemiştir. 2017 ve 2018 yıllarında ise dış talepteki iyileşme ile ihracat miktar olarak yeniden artmıştır. Birim fiyatlardaki gerileme 2018 yılında durağanlaşmıştır. İhracat değer olarak 2018 yılında yüzde 1,6 artmış ve 942,6 milyon dolara yükselmiştir.

Tablo.169 İşlenmiş Taşlar İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	2.148.806	1.125,0	0,52
2015	2.047.179	1.016,5	0,50
2016	2.046.200	924,0	0,45
2017	2.209.545	927,4	0,42
2018	2.346.424	942,6	0,42

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye zengin yurtiçi doğal taş kaynaklarına ve önemli bir işlenmiş taş üretimine sahip ülke olarak göreceli yüksek bir işlenmiş taş ithalatı yapmaktadır. İşlenmiş taş ithalatı 2015 ve 2016 yıllarında gerildikten sonra 2017 yılında miktar olarak yüzde 23,0 artış göstermiştir. 2018 yılında ise ithalatta miktar ve değer olarak sert bir düşüş yaşanmıştır. İç talepteki sert daralma ile ithalat miktar olarak yüzde 44,8 azalmıştır.

Tablo.170 İşlenmiş Taşlar İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	386.178	231,4	0,60
2015	356.930	201,7	0,57
2016	349.306	198,3	0,57
2017	430.466	172,7	0,40
2018	237.311	100,4	0,42

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarları ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin işlenmiş taşlar ihracatında geleneksel olarak ABD ilk sırayı almaktadır. Uzak bir pazar olmasına rağmen Türkiye yıllar itibarıyla en yüksek işlenmiş taşlar ihracatını ABD'ye yapmaya devam etmektedir. ABD'den sonraki ilk 4 ülke komşu ve yakın ülkelerden oluşmaktadır. Suudi Arabistan önemli bir pazarımızdır. İlk on içinde yer alan diğer ihracat pazarlarını gelişmiş Avrupa ülkeleri ile yine uzak pazar olan Kanada ve Avustralya oluşturmaktadır.

Tablo.171 Türkiye'nin İşlenmiş Taşlar İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ABD	291.287.859	1	ABD	294.897.364
2	SUUDİ ARABİSTAN	103.603.853	2	SUUDİ ARABİSTAN	105.186.179
3	IRAK	63.375.804	3	IRAK	61.902.037
4	İSRAİL	52.701.870	4	İSRAİL	59.202.342
5	BAE	52.075.465	5	FRANSA	55.052.292
6	FRANSA	51.493.070	6	BAE	53.354.604
7	AVUSTRALYA	35.412.594	7	AVUSTRALYA	39.687.713
8	KANADA	30.766.490	8	KANADA	27.885.164
9	İNGİLTERE	23.551.172	9	ALMANYA	19.608.169
10	ALMANYA	17.629.992	10	KUVEYT	15.890.360
TOPLAM İHRACAT		**927.441.438**	**TOPLAM İHRACAT**		**942.617.053**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye işlenmiş taşlar ithalatını değişik coğrafyalardaki ülkelerden yapmaktadır. En çok ithalat yapılan ilk 3 ülke Hindistan, Vietnam ve İspanya'dır. Vietnam yeni bir tedarikçi ülke olarak hızla 2. sıraya yükselmiştir. İtalya, İran ve Çin geleneksel ihracatçı ülkeler olarak Türkiye'nin de ithalat yaptığı önemli ülkeler içinde bulunmaktadır. Brezilya ve Yunanistan da ilk 10 içinde yer alan dikkat çekici ülkelerdir.

Tablo.172 Türkiye'nin İşlenmiş Taşlar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	HİNDİSTAN	68.915.424	1	HİNDİSTAN	41.200.805
2	İSPANYA	27.540.354	2	VİETNAM	13.779.731
3	VİETNAM	25.135.015	3	İSPANYA	13.147.478
4	İRAN	17.244.726	4	İTALYA	9.640.429
5	İTALYA	11.583.631	5	İRAN	7.727.298
6	ÇİN	6.974.408	6	YUNANİSTAN	4.985.278
7	BREZİLYA	5.265.466	7	ÇİN	4.150.717
8	YUNANİSTAN	4.916.245	8	BREZİLYA	1.868.186
9	FRANSA	2.060.915	9	FRANSA	982.783
10	MISIR	655.170	10	ALMANYA	787.191
TOPLAM İTHALAT		**172.657.044**	**TOPLAM İTHALAT**		**100.431.224**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya işlenmiş taşlar ihracatı 2014 ve 2015 yıllarında durağan kaldıktan sonra 2016 yılında gerilemiş, 2017 yılında ise yeniden artarak 14,07 milyar dolara yükselmiştir. 2018 yılında ise dünya işlenmiş taşlar ihracatı yüzde 12,1 düşerek 12,36 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye dünyanın önemli işlenmiş taş ihracatçısı ülkelerinden biridir. Türkiye'nin 2014 yılında dünya işlenmiş taş ihracatı içindeki payı yüzde 7,48 olmuş 2015 ve 2016 yıllarında ise yüzde 6,74 ve yüzde 6,75'e düşmüştür. 2017 yılında ise payı sınırlı ölçüde gerileyerek yüzde 6,59'a inmiştir. 2018 yılında ise payında yeniden hızlı bir artış olmuş ve payı yüzde 7,63'e yükselmiştir.

Tablo.173 İşlenmiş Taşlar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	1.125,0	15.047	7,48
2015	1.016,5	15.091	6,74
2016	924,0	13.699	6,75
2017	927,4	14.070	6,59
2018	943,1	12.359	7,63

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.72 Türkiye'nin Dünya İşlenmiş Taşlar İhracatında Payı; Yüzde

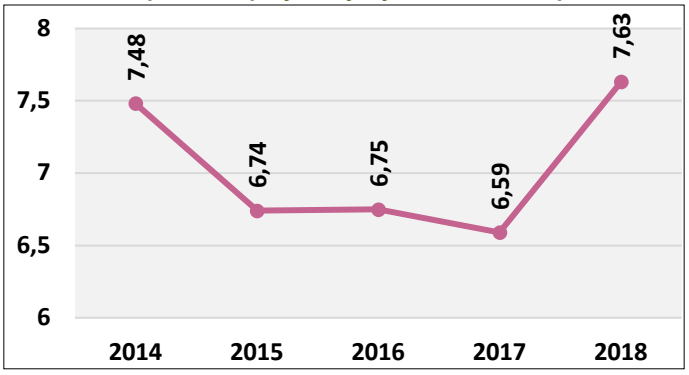

Dünya işlenmiş taşlar ihracatında ilk sırayı 5,17 milyar dolar ihracatı ve yüzde 41,8 payı ile Çin almaya devam etmektedir. Çin büyük bir farkla bu üründe dünyanın en büyük ihracatçısıdır. Geleneksel ihracatçı İtalya 2. sırada yer alırken geçmiş yıllarda Türkiye'yi geçerek 3. sıraya yükselen Hindistan konumunu güçlendirmektedir. Türkiye 4. sırada yer alırken, Brezilya Türkiye'yi yakından izlemektedir. İspanya, Portekiz ve Mısır diğer geleneksel ihracatçılar olarak sıralanmaktadır.

Tablo.174 Dünya İşlenmiş Taşlar İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	5.947.212.436	1	ÇİN	5.169.970.000
2	İTALYA	1.715.525.187	2	İTALYA	1.664.715.000
3	HİNDİSTAN	1.018.607.712	3	HİNDİSTAN	1.022.981.000
4	TÜRKİYE	923.991.631	4	TÜRKİYE	942.617.053
5	BREZİLYA	901.906.694	5	BREZİLYA	761.554.000
6	İSPANYA	705.722.375	6	İSPANYA	691.497.000
7	PORTEKİZ	226.848.453	7	PORTEKİZ	253.901.000
8	MISIR	201.812.123	8	MISIR	197.165.000
9	KANADA	178.273.445	9	KANADA	187.178.000
10	FİLİSTİN	172.817.924	10	YUNANİSTAN	183.925.000
TOPLAM İHRACAT		**13.698.748.000**	**TOPLAM İHRACAT**		**12.359.082.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Dünyanın en önemli işlenmiş taşlar ithalatçısı ülkesi ABD'dir. ABD dünya toplam ithalatının yaklaşık yüzde 28'ni gerçekleştirmektedir. Güney Kore son yıllarda artan ithalatı ile Japonya'yı geçerek 2. sıraya yükselmiştir. Japonya, Fransa, Almanya geleneksel ithalatçı ülkeler olarak sıralanmaktadır. Vietnam ilk 10 içine 2018 yılında 6. sıradan girmiştir. S. Arabistan ve BAE diğer önemli ithalatçı iki ülkedir. Irak ilk 10 içinden çıkmıştır. Türkiye ise 2016 yılında 11. sırada yer alırken 2018 yılında 25. sıraya inmiştir.

Tablo.175 Dünya İşlenmiş Taşlar İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ABD	3.117.194.420	1	ABD	3.063.481.000
2	GÜNEY KORE	812.059.205	2	GÜNEY KORE	879.736.000
3	JAPONYA	571.744.989	3	JAPONYA	535.465.000
4	ALMANYA	411.377.114	4	FRANSA	411.584.000
5	FRANSA	345.368.581	5	ALMANYA	401.704.000
6	İNGİLTERE	320.697.370	6	VİETNAM	382.531.000
7	BAE	311.516.969	7	SUUDİ ARABİSTAN	350.815.000
8	IRAK	304.726.000	8	İNGİLTERE	323.880.000
9	KANADA	263.869.137	9	BAE	301.697.000
10	İSVİÇRE	201.283.460	10	KANADA	257.182.000
11	TÜRKİYE	198.308.859	25	TÜRKİYE	100.431.224
TOPLAM İTHALAT		11.238.836.000	TOPLAM İTHALAT		11.274.826.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

ALÇI LEVHA İLE ÇİMENTO VE BETONDAN EŞYA

Alçı levha ile çimento ve betondan eşyaaltında iki yapı malzemesi yer almaktadır. Bunlar alçıdan levhalar ile çimento ve betondan inşaat malzemeleridir.

Alçıdan üretilmiş yapı malzemelerini iki karton arasına sıkıştırılarak güçlendirilen kuru alçı duvar levhaları ve benzeri ürünler oluşturmaktadır. Alçı levhalar, inşaatlarda yangın güvenliği, akustik ve ısı ve ses yalıtımı sağlamakta her türlü tesisatı kolayca örtmektedir. Pratik uygulama avantajı, hafifliği ve ekonomikliği ile de yapıların değişmez ürünü olmaktadırlar. (Fasıla kodu 23.62.10)

Çimento ve betondan eşyalar ise şunlardan oluşmaktadır;

- Çimentodan ve betondan veya suni taştan karolar, döşeme taşları, tuğlalar, inşaat blokları ve benzeri ürünler, (Fasıla kodu 23.61.11),
- Bina veya bina dışı inşaat işleri için çimentodan, betondan veya suni taştan prefabrik yapı elemanları; beton direkler, beton travers, kirişler, kolonlar, panolar, döşeme elemanları vb. gibi beton prefabrik yapı elemanları, gazbeton yapı elemanları, (Fasıla kodu 23.61.12)
- Borular, çimento, beton veya suni taşlar, (Fasıla kodu 23.69.19.30)
- Asbestli çimentodan, selüloz lifli çimentodan ve benzerlerinden yapılan ürünler. (Fasıla kodu 23.65.12)

Girişim Sayısı ve Üretim

İnşaat amaçlı alçı levha üretimi 2015 ve 2016 yıllarında gerileme göstermiştir. 2017 yılında yüzde 12,1 artarak 218,7 milyon metrekare yükselmiştir. Alçı levha üretimi 2018 yılında ise yüzde 6,1 düşerek 205,44 milyon metrekareye inmiştir. Alçı levha üreten girişim sayısı 2018 yılında 38 olmuştur.

Tablo.176 Alçı Levha Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM m^2
2014	43	235.839.886
2015	45	220.409.149
2016	38	194.993.583
2017	38	218.657.947
2018	38	205.440.400

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Çimento ve betondan eşya üretiminde 2014-2017 yılları arasında önemli bir artış yaşanmıştır. İnşaat sektöründe özellikle alt yapı yatırımlarındaki genişleme ve sürdürülen mega projeler prefabrik çimento ve betondan eşya talebini artırmıştır. Ancak 2018 yılının ikinci yarısında inşaat sektöründe yaşanan sert daralma ile çimento ve betondan eşya üretimi de önemli ölçüde gerilemiştir. Üretim 2017 yılında yüzde 14,0 gerileyerek 26,77 milyon tona inmiştir.

Tablo.177 Çimento ve Betondan Eşya Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON
2014	578	25.120.781
2015	604	26.765.218
2016	706	27.996.116
2017	700	31.131.449
2018	666	26.773.046

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Alçı levha ile çimento ve betondan eşya üretiminin tamamına yakını iç pazarda tüketilmektedir. Ürünlerin taşımacılık maliyetleri çok yüksek olduğu için dış ticareti oldukça sınırlıdır. Türkiye sınırlı ölçüde ihracat yaparken, yine çok düşük ithalat gerçekleşmektedir. Bu itibarla değerlendirildiğinde iç tüketim büyüklükleri alçı levhadan eşyalar için 2018 yılında yaklaşık 205 milyon metrekare, çimentodan ve betondan eşyalar iç pazarı ise yine yaklaşık 26,8 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

Dış Ticaret

Alçı levha ile çimento ve betondan eşya dış ticareti sınırlı ölçüde gerçekleşmektedir. Bunun en önemli nedeni yükün ağır ve ürünün birim fiyatının düşük olması nedeniyle taşımacılık maliyetlerinin yüksek kalmasıdır. Türkiye'nin de ihracatı bu çerçevede üretim ve iç tüketime göre sınırlı kalmaktadır. 2018 yılında ihracat miktar olarak yüzde 32,2 artarak 630.172 tona yükselmiştir. Değer olarak ihracat 142,1 milyon dolar olmuştur. İhracat birim fiyatı ise son dört yılda hemen hemen aynı kalarak 2018 yılında 0,23 dolar/kg olmuştur.

Tablo.178 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	454.792	116,6	0,26
2015	429.571	95,4	0,22
2016	405.699	95,8	0,24
2017	476.599	105,0	0,22
2018	630.172	142,1	0,23

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye önemli bir üretici ülke olması nedeniyle de çok sınırlı ithalat yapmaktadır. Ayrıca ithalat 2014 yılında sonra miktar ve değer olarak da azalma eğilimindedir. 2017 yılında ithalat 28.885 ton ve 33,7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılında ise ithalat miktar olarak artmış ancak ortalama birim fiyatı 2018 yılında 0,82 dolara inmiş ve değer olarak da ithalat düşmüştür.

Tablo.179 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	60.799	57,1	0,94
2015	48.670	46,8	0,96
2016	39.723	41,2	1,04
2017	28.885	33,7	1,17
2018	33.773	27,6	0,82

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin alçı levha ile çimento ve betondan eşya ihracat pazarları içinde ilk sırayı uzak pazar olan ABD almaktadır. ABD sonrasındaki ülkeler ise daha çok yakın ve komşu ülkelerdir. İsrail ve Irak 2. ve 3. sıradadır. Gürcistan, Rusya ve Lübnan yakın komşu pazarlardır. Listede Afrika'dan Etiyopya yerine 2018 yılında Kamerun yer almıştır. Katar'a ihracat artmaktadır.

Tablo.180 Türkiye'nin Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ABD	21.994.262	1	ABD	32.846.238
2	İSRAİL	11.424.538	2	İSRAİL	15.798.277
3	IRAK	8.801.666	3	IRAK	12.358.846
4	LÜBNAN	5.357.852	4	GÜRCİSTAN	8.821.278
5	GÜRCİSTAN	5.149.702	5	RUSYA	7.594.964
6	KKTC	4.795.918	6	KAMERUN	4.888.573
7	İRAN	3.217.212	7	KATAR	3.937.351
8	ETİYOPYA	3.135.454	8	LÜBNAN	3.882.412
9	TÜRKMENİSTAN	2.883.089	9	YUNANİSTAN	2.820.688
10	KATAR	2.811.724	10	CEZAYİR	2.735.781
TOPLAM İHRACAT		**104.984.080**	**TOPLAM İHRACAT**		**142.141.099**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye'nin alçı levha ile çimento ve betondan eşya ithalatı yaptığı ülkeler içinde ilk üç sırayı Çin, Almanya ve İspanya almaktadır. Türkiye Çin haricinde gelişmiş ülkelerden ithalat yapmakta olup özellikli ürünlerin ithalatı yapılmaktadır.

Tablo.181 Türkiye'nin Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	İSPANYA	11.163.030	1	ÇİN	7.248.956
2	ÇİN	5.386.305	2	ALMANYA	5.476.010
3	ALMANYA	5.368.683	3	İSPANYA	5.026.792
4	YUNANİSTAN	2.276.683	4	YUNANİSTAN	2.448.560
5	İTALYA	2.173.085	5	İTALYA	1.969.391
6	İNGİLTERE	1.557.708	6	SLOVAKYA	659.994
7	İSVİÇRE	1.459.570	7	İNGİLTERE	625.015
8	ÇEK CUMHURİYETİ	542.423	8	BELÇİKA	505.736
9	BELÇİKA	520.592	9	BULGARİSTAN	466.331
10	İSRAİL	388.839	10	ÇEK CUMH.	384.286
TOPLAM İTHALAT		**33.659.287**	**TOPLAM İTHALAT**		**27.575.216**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya alçı levha ile çimento ve betondan eşya ihracatı 2017 yılında yüzde 2,9 artarak 11,19 milyar dolara yükselmiştir. 2018 yılında ise dünya ihracatı yüzde 24,0 artmış ve 13,87 milyar dolara ulaşmıştır. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı ise 2015 yılında yüzde 0,84'e sert bir iniş gösterdikten sonra yeniden artmaya başlamıştır. 2018 yılında pay yeniden yüzde 1,0'i aşarak yüzde 1,02 olmuştur.

Tablo.182 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan EşyaİhracatınınDünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	116,6	11.266	1,03
2015	95,4	11.376	0,84
2016	95,8	10.874	0,88
2017	105,0	11.185	0,93
2018	142,1	13.867	1,02

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.73 Türkiye'nin Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan EşyaİhracatındaPayı; Yüzde

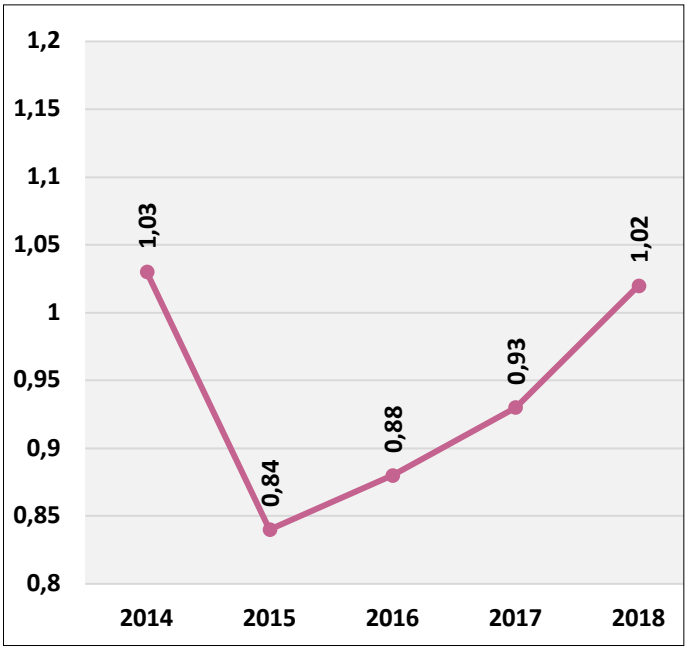

Dünya alçı levha ile çimento ve betondan eşya ihracatında ilk sırada yüzde 28 payı ve 3,95 milyar dolar ihracatı ile Çin gelmektedir. Diğer önemli ihracatçı ülke Almanya'dır. Bu iki ülkeyi İspanya, ABD, Belçika, Hollanda, İtalya ve Polonya birbirlerine yakın ihracatları ile takip etmektedirler. Türkiye dünya ihracat sıralamasında 21. basamakta yer almaktadır.

Tablo.183 Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	2.434.335.341	1	ÇİN	3.950.911.000
2	ALMANYA	1.144.426.481	2	ALMANYA	1.343.021.000
3	İSPANYA	585.220.514	3	İSPANYA	842.903.000
4	ABD	559.625.958	4	ABD	611.825.000
5	HOLLANDA	423.255.375	5	BELÇİKA	585.588.000
6	İTALYA	421.072.469	6	HOLLANDA	487.752.000
7	BELÇİKA	413.107.096	7	İTALYA	473.318.000
8	MALEZYA	411.541.224	8	POLONYA	456.873.000
9	KANADA	333.306.058	9	MALEZYA	421.901.000
10	İSRAİL	314.379.000	10	KANADA	365.537.000
24	TÜRKİYE	95.801.822	21	TÜRKİYE	142.141.099
TOPLAM İHRACAT		10.873.836.000	TOPLAM İHRACAT		13.866.899.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Dünya alçı levha ile çimento ve betondan eşya ithalatında ilk sırada yüzde 22,2 payı ve 2,76 milyar dolar ithalatı ile yine ABD yer almaktadır. ABD sonrasında ilk 10 büyük ithalatçı içinde yer alan diğer tüm ülkelerin tamamı gelişmiş ülkelerdir. Türkiye dünya ithalatında 64. sırada yer almaktadır.

Tablo.184 Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalatçıları

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ABD	2.021.094.039	1	ABD	2.757.496.000
2	İNGİLTERE	587.553.339	2	HOLLANDA	625.177.000
3	KANADA	556.776.913	3	İNGİLTERE	620.059.000
4	FRANSA	472.898.696	4	KANADA	618.904.000
5	HOLLANDA	452.818.467	5	FRANSA	549.575.000
6	ALMANYA	396.594.161	6	ALMANYA	454.173.000
7	SİNGAPUR	386.422.228	7	SİNGAPUR	394.109.000
8	HONG KONG	372.265.746	8	İSVİÇRE	361.950.000
9	İSVİÇRE	309.497.956	9	AVUSTRALYA	357.800.000
10	AVUSTRALYA	294.406.475	10	İSVEÇ	314.491.000
41	TÜRKİYE	41.235.015	64	TÜRKİYE	27.575.216
TOPLAM İTHALAT		10.520.376.000	TOPLAM İTHALAT		12.385.896.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

ÖZEL BÖLÜM: HAZIR BETON

İnşaat malzemeleri sanayisinde teknolojik gelişmeler ve yapı kimyasallarındaki ilerlemeler ile malzemelerin kullanımı da değişim göstermekte ve yeni ürünler öne çıkmaktadır. Bu ürünlerin biri de mineral esaslı ürünler içinde yer alan hazır betondur. Hazır beton inşaat sektöründe artan kullanımı ile önemli bir sanayi haline gelmiştir. Bu nedenle alçı levha ile çimento ve betondan eşyalar başlığı altında özel bölüm içinde değerlendirilmektedir.

Hazır beton ürünü iki saat içerisinde tüketilmesi gereken bir üründür ve hazırlığı da çok kısa süre içinde gerçekleşmektedir. Bu nedenle büyük ölçüde yerel pazarda kullanılmaktadır. Üretim tesisi kurulması oldukça kolaydır. Belli bir kapasitenin altında ÇED ön Raporu da aranmamaktadır. Sanayi bölgelerinde kurulabileceği gibi kentsel gelişim alanlarına, proje bölgelerinde ve hatta bina şantiyelerinin içine beton tesisleri kurulabilmektedir. Bu tesislerin mobil versiyonları da bulunmakta ve çekici kamyon arkasında getirilerek saatler içerisinde kurulabilmektedir.

Türkiye'de inşaat sektöründe özellikle 2010 yılından sonra yaşanan hızlı büyüme, büyük alt yapı projeleri ve mega projeler ile hazır beton kullanımına yönelik talep de önemli ölçüde artmıştır. Yüksek binaların yapımının artması ve beton standartlarının artırılması da hazır beton talebini desteklemiştir.

Bu çerçevede Türkiye'de hazır beton üretimi yapan girişim ve tesis sayısı ile üretim kapasitesi, üretimi ve tüketimi hızlı büyüme göstermiştir. Veriler için kaynak olarak TÜİK ve Türkiye Hazır Beton Birliği istatistikleri kullanılmaktadır. 2018 yılında üretim TÜİK verilerin göre yüzde 20,0 gerilemiştir. Buna göre üretim ve doğal olarak tüketim 2018 yılında 92,89 milyon metreküp veya 152,82 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye bu üretim göstergeleri ile Çin ve ABD'den sonra dünyanın 3. büyük hazır beton üreticisi ve tüketicisi konumunda bulunmaktadır. Avrupa'da da ilk sırada yer almaktadır.

Tablo.185 Hazır Beton Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	GİRİŞİM SAYISI	*ÜRETİM m^3	ÜRETİM MİLYON TON
2010	500	79.680.000	107,85
2011	520	90.450.000	128,64
2012	540	93.050.000	140,23
2013	580	102.000.000	151,05
2014	618	107.000.000	174,16
2015	650	107.000.000	179,35
2016	671	109.000.000	179,37
2017	636	116.104.000	191,02
2018	562	92.885.630	152,82

*Kaynak: *Türkiye Hazır Beton Birliği, Türkiye İstatistik Kurumu*

ÖZEL BÖLÜM: GAZBETON

İnşaat malzemeleri sanayisinde teknolojik gelişmeler ve yapı kimyasallarındaki ilerlemeler ile malzemelerin kullanımı da değişim göstermekte ve yeni ürünler öne çıkmaktadır. Bu ürünlerin biri de mineral esaslı ürünler içinde yer alan gazbetondur.

Gazbeton hafifliği ve sağlamlığı ile inşaat sektöründe giderek artan oranda kullanılmaktadır ve önemli bir sanayi haline gelmektedir. Bu nedenle alçı levha ile çimento ve betondan eşyalar başlığı altında özel bölüm içinde ayrıca değerlendirilmektedir.

Doğal hammaddeler ve endüstriyel üretim teknolojisi ile üretilen gazbeton; çevre dostu, yanmaz, depreme dayanıklı ve yüksek ısı yalıtım özellikleriyle özdeşleşmiştir. Modern dünyanın duvar örgü malzemesi olarak ilk tercihi konumunda bulunan gazbeton, gözenekli hafif bir yapı malzemesidir ve bir tür hafif beton olarak da bilinmektedir. Bünyesinde %85'i durgun hava kabarcıklarının oluşturduğu gözenekli bir yapısı vardır.

Binalarda gazbeton kullanımı sonucunda sağlanan yüksek ısı yalıtımı, enerji verimliliği olarak geri dönmektedir. Ayrıca gazbetonun hafif bir duvar malzemesi olması nedeniyle sağladığı deprem güvenliği Türkiye için önem arz etmektedir. Bu özelliklere ek olarak, A1 sınıfı hiç yanmaz bir yapı malzemesi olan gazbeton, binalarda yangın güvenliğini de sağlamaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu 23.61.12.00.04 üretim NACE kodu ile gazbeton yapı elemanları istatistiklerini açıklamaktadır. 2018 yılı verilerine göre Türkiye'de 13 gazbeton üreticisi firma bulunmaktadır. Gazbeton üretim verileri Türkiye İstatistik Kurumu tarafından ton olarak açıklanmaktadır ve üretim 2018 yılında yüzde 6,0 düşerek 2,37 milyon tona gerilemiştir. Tüketim ise 2018 yılında yüzde 7,0 gerileyerek 2,37 milyon tona inmiştir.

Tablo.186 Gazbeton Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON	TÜKETİM TON
2014	11	2.477.859	2.469.349
2015	13	2.516.337	2.509.401
2016	14	2.607.049	2.568.391
2017	13	2.523.312	2.543.728
2018	13	2.371.915	2.365.660

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

ÖZEL BÖLÜM: BİMS'DEN İNŞAAT MALZEMELERİ

BİMS (pomza) endüstriyel bir hammadde olarak birçok sektörde kullanılmaktadır. Bu kullanım endüstriyel amacına göre ya ana hammadde olarak ya da katkı malzemesi biçimindedir. Pomza taşının dünyada ve Türkiye'de en yaygın kullanım alanı inşaat sektörüdür. Pomza, inşaat sektöründe kullanılacak

ana materyallerde teknik açıdan genellikle aranılan birçok teknolojik özelliklere sahip olması nedeniyle, yapı malzemesi olarak tercih edilen ve kullanılan doğal bir malzemedir. Belli başlı bu özellikler arasında; doğal bir malzeme oluşu, kimyasal tepkimesiz, yanmaz, gözenekli olması nedeniyle hafif, atmosferik ortam koşullarına karşı son derece dayanıklı, inorganik, non-toksik, zararsız ve mikro-organizmalardan etkilenmemesi gibi avantajları sayılabilmektedir.

İnşaat sektöründe son yıllarda hafif yapay malzemelerine verilen önemin giderek artmasıyla birlikte, hammadde tüketiminde pomza taşının yapı malzemesi olarak kullanımı da giderek yaygınlaşmaktadır. Pomza, inşaat yapı malzemesi ürünlerinde istenilen özellikler olarak bilinen düşük birim hacim ağırlığı, yüksek ısı ve ses izolasyonu, iklimlendirme özelliği, kolay sıva tutması, mükemmel akustik özelliği, deprem yük ve davranışları karşısındaki elastikiyeti, yangına yüksek dayanımı ve alternatiflerine göre daha ekonomik oluşu gibi özelliklerinden dolayı inşaat ve yapı endüstrisinde geniş bir kullanım alanı bulmaktadır. Türkiye'de 2018 yılı itibarıyla BİMS'den inşaat malzemesi üreten 41 firma bulunmaktadır. Üretim 2018 yılı itibarıyla 3.112.352 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.187 BİMS'den İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON
2014	40	2.217.272
2015	42	2.694.472
2016	45	2.880.352
2017	43	3.413.224
2018	41	3.112.352

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye 2018 yılında 21,3 milyon dolar tutarında BİMS'den inşaat malzemeleri ihracatı gerçekleştirmiştir. En çok ihracat yapılan ilk üç pazar Bangladeş, Pakistan ve Çin olmuştur.

Tablo.188 BİMS'den İnşaat Malzemeleri İhracatı

SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	BANGLADEŞ	4.562.775
2	PAKİSTAN	4.054.610
3	ÇİN	2.631.233
4	GÜRCİSTAN	2.259.418
5	İSRAİL	946.676
6	MISIR	768.438
7	TUNUS	719.630
8	BAE	522.512
9	VİETNAM	489.210
10	İTALYA	476.413
TOPLAM İHRACAT		**21.324.838**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

TUĞLA VE KİREMİT

Tuğla başlığı altında inşaat tuğlaları ateşe dayanıklı olmayan kilden (silisli fosil unlarından veya silisli topraklardan olanlar hariç), kaba tuğlalar, putrel üstü tuğla vb. eşya (asmolen dahil) (adi topraktan olan), ateşe dayanıksız kilden ile Kaba tuğlalar, putrel üstü tuğla vb. eşya (diğer seramik maddeden), ateşe dayanıksız kilden yer almaktadır.

Kiremit başlığı altında ateşe dayanıklı olmayan kilden kiremitler, mahya ve köşe kaplamaları (düz kiremit), inşaat ürünleri, ateşe dayanıklı olmayan kilden (baca şapkaları, baca boruları, baca astarları ve baca gazı blokları, mimari süsler, havalandırma ızgaraları, kil latalar dahil; borular, oluklar, vb. hariç) bulunmaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Yıllar itibarıyla tuğla ve kiremit sanayisinde yer alan girişim sayıları aşağıda sunulmaktadır. Tuğla sanayisinde 2014 yılında 264 olan girişimci sayısı 2018 yılında 322 olarak gerçekleşmiştir. Kiremit sanayisinde firma sayısı ise 54'tür. Her iki sanayide de girişim sayıları 2018 yılında gerilemiştir.

Tablo.189 Tuğla ve Kiremit Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI TUĞLA	FİRMA SAYISI KİREMİT
2014	264	68
2015	291	62
2016	339	66
2017	326	57
2018	322	54

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İnşaat tuğlalarının üretiminde 2017 yılında önemli bir artış olmuştur. 2018 yılında ise inşaat tuğlaları üretimi yeniden gerilemiştir. Kaba tuğla üretiminde de benzer bir gelişme yaşanmıştır. 2017 yılındaki büyüme sonrası 2018 yılında gerileme yaşanmıştır. 2017 yılında 1,36 milyon ton olan üretim 2018 yılında 1,25 milyon tona inmiştir.

Düz kiremit sanayi üretiminde ise 2017 ve 2018 yıllarında gerileme yaşanmıştır. 2016 yılında 299,6 milyon adet olan üretim 2018 yılında 181,1 milyon adete inmiştir. Kilden baca şapkaları ve blokları üretimi ise yıllar itibarıyla gerileme eğilimi içindedir ve gerileme yavaşlamasına rağmen 2018 yılında da sürmüştür.

Tablo.190 Tuğla ve Kiremit Üretim Göstergeleri

ÜRÜN	2014	2015	2016	2017	2018
İnşaat Tuğlaları (Bin m^3)	54.822	33.415	35.909	57.380	51.410
Kaba Tuğla (Adi Topraktan, Asmolen) (Ton)	1.711.691	1.587.250	1.266.831	1.356.242	1.244.700
Düz Kiremit (Adet)	269.121.171	256.088.120	299.568.477	193.665.866	181.120.350
Kilden Baca Şapkaları ve Blokları (Ton)	112.542	96.640	75.060	74.770	68.420

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

Türkiye'nin tuğla ve kiremit ihracatı miktar olarak 2015 ve 2016 yıllarında önemli ölçüde düşmüştür. 2017 yılında ihracat yüzde 26,1 artmıştır. 2018 yılında da ihracat yüzde 48,1 artarak 42.110 ton olarak gerçekleşmiştir. Tuğla ve kiremit ihracatı değer olarak da 2017 ve 2018 yıllarında yükselmiştir. İhracat birim fiyatı ise 2018 yılında düşmüştür.

Tablo.191 Tuğla ve Kiremit İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	47.110	8,0	0,17
2015	24.949	6,4	0,26
2016	22.547	6,1	0,27
2017	28.442	7,6	0,27
2018	42.110	8,1	0,19

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye giderek gerileyen ve sınırlı ölçüde tuğla ve kiremit ithalatı yapmaktadır. 2017 yılında ithalat miktar olarak yüzde 37,3 daha gerileyerek 3.918 tona inmiştir. İthalat 2018 yılında da gerilemesini sürdürmüş ve 3.693 tona inmiştir. Değer olarak ise 1,1 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatları ise 2018 yılında artarak 0,31 dolar/kg olmuştur. İthalat birim fiyatları ihracat birim fiyatlarının üzerindedir.

Tablo.192 Tuğla ve Kiremit İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	8.154	3,3	0,41
2015	13.189	3,6	0,27
2016	6.244	1,8	0,28
2017	3.918	1,4	0,35
2018	3.693	1,1	0,31

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin tuğla ve kiremit ihracatında ilk sırayı yüzde 66,3 payı ile İngiltere almaktadır. İngiltere'ye 2018 yılında 5,36 milyon dolar ihracat yapılmıştır. İlk 10 pazarda yer alan diğer ülkelere yapılan ihracat göreceli olarak daha düşüktür ve birbirine yakındır. Suudi Arabistan, Rusya ve Hollanda diğer üç pazardır. Diğer ülkeler de Avrupa ile yakın ve komşu ülkelerdir. Uzak pazar olarak ABD'ye yapılan ihracat ilk 10 içinden çıkmıştır.

Tablo.193 Türkiye'nin Tuğla ve Kiremit İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	İNGİLTERE	4.419.440	1	İNGİLTERE	5.364.282
2	KKTC	462.253	2	SUUDİ ARABİSTAN	281.577
3	AZERBAYCAN	330.605	3	RUSYA	242.845
4	IRAK	324.533	4	HOLLANDA	179.956
5	TÜRKMENİSTAN	281.749	5	AZERBAYCAN	167.772
6	ABD	232.080	6	IRAK	150.822
7	GİNE	198.439	7	BULGARİSTAN	122.648
8	ÖZBEKİSTAN	194.212	8	İSRAİL	110.931
9	HOLLANDA	122.761	9	ALMANYA	94.285
10	BULGARİSTAN	101.630	10	GÜRCİSTAN	68.331
TOPLAM İHRACAT		7.597.645	TOPLAM İHRACAT		8.093.236

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye'nin tuğla ve kiremit ithalatı yaptığı ilk üç ülke Belçika, Vietnam ve Almanya'dır. İlk üç ülkeyi Yunanistan ve Çin izlemektedir. Farklı kalite ve birim fiyatlarda çeşitli ülkelerden sınırlı ithalatlar yapıldığı görülmektedir.

Tablo.194 Türkiye'nin Tuğla ve Kiremit İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ALMANYA	310.122	1	BELÇİKA	313.468
2	BELÇİKA	293.815	2	VİETNAM	248.096
3	VİETNAM	207.304	3	ALMANYA	225.787
4	YUNANİSTAN	195.198	4	YUNANİSTAN	136.738
5	ÇİN	127.337	5	ÇİN	108.428
6	İTALYA	98.074	6	İSPANYA	44.254
7	İSPANYA	77.516	7	İTALYA	29.272
8	HIRVATİSTAN	32.621	8	HIRVATİSTAN	13.485
9	MACARİSTAN	17.044	9	MACARİSTAN	4.813
10	İNGİLTERE	5.234	10	ABD	3.954
TOPLAM İTHALAT		**1.374.839**	**TOPLAM İTHALAT**		**1.128.497**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya tuğla ve kiremit ihracatı 2015 ve 2016 yıllarında gerileme göstermiş, 2017 yılında yüzde 4,0 artmıştır. 2018 yılında ise dünya tuğla ve kiremit ihracatında yüzde 9,3 gerileme yaşanmış ve toplam ihracat 1,86 milyar dolara inmiştir. Türkiye'nin dünya tuğla ve kiremit ihracatından aldığı pay ise 2015 yılında yüzde 0,27'ye indikten sonra, 2016 yılında yüzde 0,31'e, 2017 yılında yüzde 0,37'ye ve 2018 yılında ise yüzde 0,44'e yükselmiştir.

Tablo.195 Tuğla ve Kiremit İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	8,0	2.385	0,34
2015	6,4	2.332	0,27
2016	6,1	1.966	0,31
2017	7,6	2.044	0,37
2018	8,1	1.855	0,44

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.74 Türkiye'nin Dünya Tuğla ve Kiremit İhracatında Payı; Yüzde

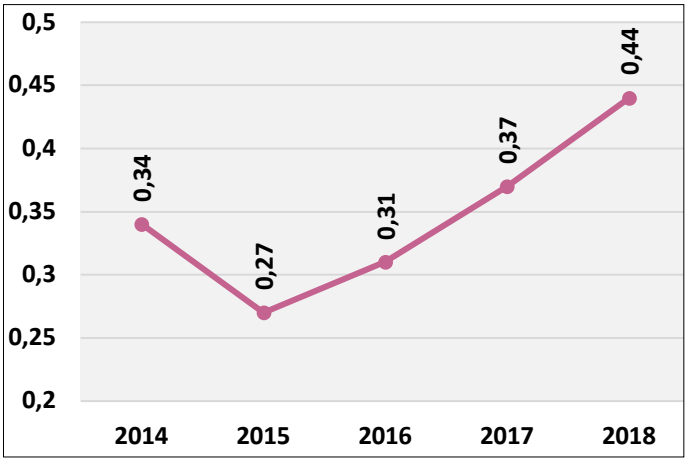

Dünya tuğla ve kiremit ihracatında ilk iki sırayı Çin ve Almanya almaktadır. Bu iki ülkeyi diğer 8 Avrupa Birliği ülkesi izlemektedir. AB ülkelerinin dünya ihracatında önemli bir hâkimiyeti bulunmaktadır. Türkiye 31. ihracatçı olarak sıralanmaktadır.

Tablo.196 Dünya Tuğla ve Kiremit İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	563.015.375	1	ÇİN	586.411.000
2	ALMANYA	327.617.188	2	ALMANYA	370.695.000
3	HOLLANDA	153.559.533	3	HOLLANDA	204.754.000
4	BELÇİKA	142.399.313	4	BELÇİKA	185.539.000
5	FRANSA	78.053.372	5	FRANSA	83.607.000
6	DANİMARKA	61.832.505	6	DANİMARKA	76.011.000
7	İSPANYA	57.739.555	7	İSPANYA	74.194.000
8	İTALYA	41.995.361	8	SIRBİSTAN	48.141.000
9	MACARİSTAN	39.878.462	9	İTALYA	47.358.000
10	POLONYA	38.269.964	10	MACARİSTAN	41.847.000
32	TÜRKİYE	6.056.125	31	TÜRKİYE	8.093.236
TOPLAM İHRACAT		**1.965.548.000**	**TOPLAM İHRACAT**		**1.854.473.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Dünya tuğla ve kiremit ithalatında ilk sırayı İngiltere almaktadır. İngiltere 240 milyon dolar ithalatı ile en büyük pazardır. İlk sırada yer alan İngiltere'yi çok sayıda Avrupa ülkesi ve ABD birbirine yakın ithalatlar ile izlemektedir. Rusya ve Romanya'da ilk 10 büyük ithalatçı içinde sıralanmaktadır. Türkiye 100. ithalatçı olarak yer almaktadır.

Tablo.197 Dünya Tuğla ve Kiremit İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	İNGİLTERE	147.212.112	1	İNGİLTERE	219.678.000
2	ALMANYA	80.813.757	2	POLONYA	82.073.000
3	HOLLANDA	74.939.968	3	HOLLANDA	80.999.000
4	ABD	71.112.221	4	ABD	80.242.000
5	POLONYA	71.097.911	5	ALMANYA	77.066.000
6	BELÇİKA	67.472.835	6	BELÇİKA	72.028.000
7	FRANSA	43.966.079	7	ROMANYA	50.044.000
8	AVUSTURYA	41.393.461	8	FRANSA	49.104.000
9	RUSYA	38.084.369	9	AVUSTURYA	43.616.000
10	ROMANYA	34.680.875	10	RUSYA	35.888.000
74	TÜRKİYE	1.774.439	100	TÜRKİYE	1.128.497
TOPLAM İTHALAT		**1.512.225.000**	**TOPLAM İTHALAT**		**1.854.473.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

SERAMİK KAPLAMA

Girişim Sayısı ve Üretim

Seramik kaplama sanayisi inşaat seramikleri içindeki iki büyük gruptan biri olup Türkiye'nin geleneksel üretici olduğu inşaat malzemesi sanayilerinin başlarında gelmektedir. Seramik kaplama sanayisi hem ihracat yapmakta hem de yurtiçi ihtiyacın önemli bir bölümünü yurtiçi üretim ile karşılamaktadır. Seramik kaplama üretimi yıllar itibarıyla da kademeli bir artış göstermektedir. 2018 yılında üretim yüzde 3,2 artarak 5,65 milyon ton veya 353 milyon metrekare olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.198 Seramik Kaplama Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON	ÜRETİM MİLYON m²
2014	56	5.440.000	340
2015	53	5.392.000	337
2016	49	5.344.000	334
2017	47	5.472.000	342
2018	46	5.648.000	353

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Seramik kaplama malzemeleri iç pazarı inşaat sektöründeki büyümeye paralel olarak yıllar itibarıyla sınırlı olmakla birlikte kademeli ve istikrarlı genişlemesini sürdürmektedir. İç pazarda büyüme 2017 yılında 0,5 olarak gerçekleştikten sonra 2018 yılında yüzde 0,3 olmuş ve toplam tüketim 254,0 milyon metrekareye ulaşmıştır.

Tablo.199 Seramik Kaplama İç Pazarı Milyon m²

YILLAR	ÜRETİM	İHRACAT	İTHALAT	İÇ PAZAR TÜKETİM
2014	340	85	6,50	261,5
2015	337	77	4,40	264,4
2016	334	81	3,00	256,0
2017	342	90	1,26	253,3
2018	353	100	1,00	254,0

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

Türkiye seramik kaplama ihracatında dünyada söz sahibidir ve her yıl geleneksel olarak önemli bir ihracat gerçekleştirmektedir. Küresel yavaşlama ve pazarlarımızda yaşanan sıkıntılar nedeniyle ihracat 2015 yılında geriledikten sonra miktar ve değer olarak 2016, 2017 ve 2018 yıllarında artış göstermiştir. İhracat 2018 yılında miktar olarak yüzde 11,0 artarak 1,78 milyon tona yükselmiştir. Değer olarak ise artış yüzde 8,4 olmuş ve 597,7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracat birim fiyatları ise son iki yıldır değişmemiştir.

Tablo.200 Seramik Kaplama İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	1.414.834	598,4	0,42
2015	1.323.457	500,3	0,38
2016	1.416.558	512,4	0,36
2017	1.603.208	551,4	0,34
2018	1.780.550	597,7	0,34

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye çok sınırlı ölçüde seramik kaplama ithalatı yapmaktadır. Ürün kalitesi ve çeşitliliği açısından ithal ürünler çok az tercih edilmekte ve fiyat avantajlı ürünler ise kaliteleri nedeniyle daha az tercih edilmektedirler. Seramik kaplama ithalatı 2018 yılında 16.910 ton ve değer olarak ise 18,1 milyon dolar olmuştur. İthalat birim fiyatları ise 1,07 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.201 Seramik Kaplama İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	112.886	110,1	0,98
2015	78.591	78,2	1,00
2016	60.796	65,1	1,07
2017	25.170	32,7	1,30
2018	16.910	18,1	1,07

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye seramik kaplama ihracatı ağırlıklı olarak gelişmiş ülkelere yapılmaktadır. İhracatta ilk sırayı Almanya almaktadır. İsrail hızlı gelişen bir pazarımız olarak 2. sıraya yükselmiştir. ABD 3. sıraya inmiştir. Ardından İngiltere, Fransa ve Kanada pazarları gelmektedir. Romanya'nın ardından da yine Avrupa'nın gelişmiş ülkeleri sıralanmaktadır.

Tablo.202 Türkiye'nin Seramik Kaplama İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ALMANYA	75.662.508	1	ALMANYA	82.601.370
2	ABD	65.898.014	2	İSRAİL	68.821.565
3	İSRAİL	59.149.641	3	ABD	63.199.784
4	İNGİLTERE	47.381.225	4	İNGİLTERE	56.574.796
5	KANADA	40.667.589	5	FRANSA	30.830.258
6	FRANSA	29.335.776	6	KANADA	28.356.310
7	ROMANYA	17.077.326	7	ROMANYA	19.005.675
8	BELÇİKA	14.615.458	8	HOLLANDA	18.519.389
9	HOLLANDA	14.065.201	9	BELÇİKA	15.048.887
10	FİNLANDİYA	12.185.022	10	FİNLANDİYA	12.128.257
TOPLAM İHRACAT		**551.362.587**	**TOPLAM İHRACAT**		**597.733.886**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye sınırlı ölçüde seramik kaplama ithalatı yapmaktadır. İthalatta ilk üç sırayı geleneksel üretici ve ihracatçı ülkeler olan İspanya, İtalya ve Çin almaktadır. Önemli sayılabilecek diğer iki ithalatçı ülke ise Almanya ve Hindistan'dır. İlk on içinde yer alan diğer ülkelerden ithalat oldukça sınırlıdır.

Tablo.203 Türkiye'nin Seramik Kaplama İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	İTALYA	10.319.856	1	İSPANYA	6.015.299
2	İSPANYA	10.005.823	2	İTALYA	5.701.012
3	ÇİN	7.229.285	3	ÇİN	2.092.838
4	HİNDİSTAN	1.965.008	4	ALMANYA	1.869.349
5	ALMANYA	1.568.303	5	HİNDİSTAN	1.056.240
6	ABD	561.232	6	ABD	485.864
7	FRANSA	214.488	7	FRANSA	434.941
8	RUSYA	178.481	8	HOLLANDA	204.206
9	POLONYA	110.637	9	RUSYA	35.378
10	HOLLANDA	89.737	10	İSRAİL	27.684
TOPLAM İTHALAT		**32.683.159**	**TOPLAM İTHALAT**		**18.089.525**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya seramik kaplama ihracatında dalgalanma devam etmektedir. 2015 ve 2016 yıllarındaki gerileme ve 2017 yılındaki artışını ardından dünya ihracatı 2018 yılında yeniden gerilemiştir. 2018 yılında ise ihracat yüzde 8,3 düşmüş ve tekrar 17,4 milyar dolara inmiştir. Türkiye'nin dünya seramik kaplama ihracatı içindeki payı ise 2015 yılında yüzde 2,49'a indikten sonra 2016 yılında yüzde 2,89'a, 2017 yılında yüzde 2,91'e ve 2018 yılında ise yüzde 3,43'e yükselmiştir.

Tablo.204 Seramik Kaplama İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	598,4	20.992	2,86
2015	500,3	20.115	2,49
2016	512,4	17.740	2,89
2017	551,4	18.980	2,91
2018	597,7	17.404	3,43

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.75 Türkiye'nin Dünya Seramik Kaplama İhracatında Payı; Yüzde

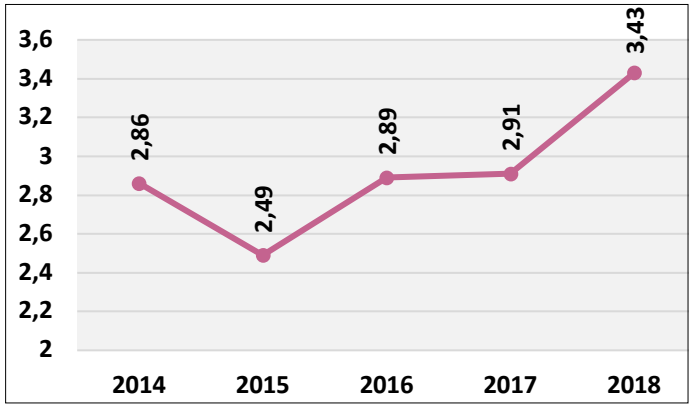

Dünya seramik kaplama ihracatında ilk sıraya 2018 yılında yeniden İtalya yükselmiştir. Çin 2. sıraya inmiştir. 3. sırada ise yine İspanya yer almaktadır. Her üç ülke de dünya seramik sanayisindeki en güçlü ilk üç ülkedir. Bu üç ülkeyi diğer önemli üretici ve ihracatçı iki ülke Hindistan ve Türkiye izlemektedir. Türkiye dünya seramik kaplama ihracatında 5. sırada yer almaktadır. Brezilya 2018 yılında 6. sıraya yükselmiş ve Almanya'nın yerini almıştır. Avrupa'dan Portekiz, Polonya ve Çek Cumhuriyeti ilk 10 içinde yer almaktadırlar.

Tablo.205 Dünya Seramik Kaplama İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	5.510.508.378	1	İTALYA	4.670.800.000
2	İTALYA	4.370.972.701	2	ÇİN	4.436.260.000
3	İSPANYA	2.844.811.187	3	İSPANYA	3.225.443.000
4	HİNDİSTAN	661.316.507	4	HİNDİSTAN	1.013.030.000
5	TÜRKİYE	512.427.043	5	TÜRKİYE	597.733.886
6	ALMANYA	403.303.004	6	BREZİLYA	449.878.000
7	MEKSİKA	319.822.978	7	ALMANYA	439.493.000
8	BREZİLYA	308.906.601	8	POLONYA	312.620.000
9	PORTEKİZ	272.331.854	9	PORTEKİZ	290.054.000
10	POLONYA	271.700.105	10	ÇEK CUMHURİYETİ	144.230.000
TOPLAM İHRACAT		**17.972.316.000**	**TOPLAM İHRACAT**		**17.404.285.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Dünya seramik kaplama ithalatında ilk sırayı ABD almaktadır. ABD 2,15 milyar dolar ithalatı ile dünyanın en büyük ithalat pazarıdır. Fransa ve Almanya bu ülkeyi izlemektedirler. Suudi Arabistan ve İngiltere 4. ve 5. büyük pazarlar olarak sıralanmaktadırlar. Daha sonra Güney Kore ve Rusya gelmektedir. Türkiye dünya seramik kaplama ithalatında 108. sırada yer almaktadır.

Tablo.206 Dünya Seramik Kaplama İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ABD	1.968.646.773	1	ABD	2.151.102.000
2	FRANSA	982.959.021	2	FRANSA	1.077.910.000
3	ALMANYA	786.275.429	3	ALMANYA	806.178.000
4	SUUDİ ARABİSTAN	558.682.562	4	SUUDİ ARABİSTAN	446.836.000
5	BAE	448.303.409	5	İNGİLTERE	438.468.000
6	İNGİLTERE	414.522.614	6	GÜNEY KORE	390.070.000
7	AVUSTRALYA	360.204.162	7	RUSYA	383.403.000
8	GÜNEY KORE	354.602.523	8	AVUSTRALYA	358.160.000
9	KANADA	315.455.265	9	VİETNAM	346.484.000
10	RUSYA	297.865.640	10	KANADA	336.415.000
60	TÜRKİYE	65.101.747	108	TÜRKİYE	18.089.525
TOPLAM İTHALAT		**16.735.947.000**	**TOPLAM İTHALAT**		**16.584.838.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

SERAMİK SAĞLIK GEREÇLERİ

Girişim Sayısı ve Üretim

Türkiye inşaat seramikleri içinde yer alan seramik sağlık gereçlerinde de geleneksel üretici ve ihracatta da rekabetçi bir ülke olarak yer almaktadır. Bu çerçevede seramik sağlık gereçleri üretimi 2014-2017 yılları arasında kademeli artış göstermiştir. Üretim 2018 yılında ise yüzde 6,3 gerilemiş ve miktar olarak 330 bin ton, adet olarak 20,63 milyon olmuştur.

Tablo.207 Seramik Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON	ÜRETİM ADET
2014	39	280.000	17.500.000
2015	43	300.000	18.750.000
2016	44	316.000	19.750.000
2017	48	352.000	22.000.000
2018	49	330.000	20.625.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Seramik sağlık gereçleri tüketimi 2014-2017 yılları arasında kademeli bir artış göstermiştir. Türkiye bu ürün grubunda önemli bir ihracatçı ülke olmakla birlikte yurtiçi tüketim de büyük ölçüde yerli üretim ile karşılanmaktadır. Yurtiçi tüketim için çok düşük ithalat yapılmaktadır. 2018 yılında ise iç tüketim gerilemiştir. 2018 yılında iç tüketim miktar olarak 172.000 ton, adet olarak ise 10,75 milyon olmuştur.

Tablo.208 Seramik Sağlık Gereçleri İç Pazarı; Ton

YILLAR	ÜRETİM	İHRACAT	İTHALAT	İÇ PAZAR TÜKETİM	İÇ PAZAR TÜKETİM ADET
2014	280.000	125.370	2.625	157.255	9.828.000
2015	300.000	121.964	2.679	180.715	11.294.685
2016	316.000	128.414	1.968	189.554	11.847.125
2017	352.000	140.774	2.135	213.361	13.335.065
2018	330.000	154.000	2.451	172.000	10.750.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

Türkiye seramik sağlık gereçleri ihracatında dünyanın önemli ve rekabetçi ülkelerinden biridir. Bu nedenle üretim kapasitesinin önemli bir bölümü ihracata yönelik olarak faaliyet göstermektedir. İhracat pazar koşulları nedeniyle 2015 yılında geriledikten sonra 2016 ve 2017 yıllarında miktar ve değer olarak artmıştır. 2018 yılında ise ihracat miktar olarak yüzde 9,7 artarak 154.394 tona ve değer olarak ise yüzde 12,0 artarak 258,5 milyon dolara yükselmiştir. İhracat birim fiyatı ise 1,67 dolar/kg ile 2016 ve 2017 yıllarının üzerinde gerçekleşmiştir.

Tablo.209 Seramik Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	125.370	221,8	1,77
2015	121.964	198,1	1,62
2016	128.414	211,8	1,65
2017	140.774	230,8	1,64
2018	154.394	258,5	1,67

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye seramik sağlık gereçleri ürünlerinde çok sınırlı ölçüde ithalat yapmaktadır. 2015 yılında yükselen ithalat 2016 ve 2017 yıllarında ise daha düşük gerçekleşmiştir. İthalat 2018 yılında ise artarak 2.451 ton ve 6,3 milyon dolar olurken, ihracat birim fiyatı ise 2,57 dolar/kg'a düşmüştür. İthalat birim fiyatları ihracat birim fiyatlarının üzerinde kalmaktadır.

Tablo.210 Seramik Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	2.625	9,1	3,47
2015	2.679	9,1	3,40
2016	1.968	7,2	3,65
2017	2.135	7,1	3,36
2018	2.451	6,3	2,57

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin seramik kaplama ihracatında ilk 10 içindedir ve ilk sıralarda büyük ölçüde gelişmiş ülkeler yer almaktadır. İhracatta ilk sırada dünyanın önemli ihracatçı ülkelerinden Almanya yer almaktadır. Fransa, İngiltere, İtalya ve ABD bu ülkeyi izlemektedirler. İsrail gelişen bir pazarımız olarak ihracatta 6. sırada yer almıştır.

Tablo.211 Türkiye'nin Seramik Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2017 -2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ALMANYA	37.096.674	1	ALMANYA	41.572.086
2	FRANSA	25.082.855	2	FRANSA	30.424.915
3	İNGİLTERE	24.813.422	3	İNGİLTERE	23.951.102
4	İTALYA	17.411.352	4	İTALYA	18.381.596
5	ABD	10.529.523	5	ABD	11.697.724
6	İSRAİL	8.706.656	6	İSRAİL	7.755.556
7	HOLLANDA	5.754.029	7	İSPANYA	6.806.989
8	İSVEÇ	5.593.466	8	HOLLANDA	5.999.768
9	BULGARİSTAN	4.803.146	9	ÜRDÜN	5.966.822
10	ÇEK CUMHURİYETİ	4.089.280	10	İSVEÇ	5.820.734
TOPLAM İHRACAT		230.825.106	TOPLAM İHRACAT		258.540.261

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye sınırlı ölçüde gerçekleştirdiği seramik sağlık gereçleri ithalatının yaklaşık yarısını üç ülkeden; Almanya, Rusya ve Çin'den yapmaktadır. Diğer iki ithalatçı ülke İtalya ve Hindistan'dır. İlk 10 içinde sıralanan diğer ülkelerden yapılan ithalat ise oldukça düşük gerçekleşmektedir.

Tablo.212 Türkiye'nin Seramik Sağlık Gereçleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ÇİN	1.537.335	1	ALMANYA	1.231.286
2	ALMANYA	1.536.509	2	RUSYA	1.160.361
3	İTALYA	972.072	3	ÇİN	1.030.547
4	RUSYA	747.428	4	İTALYA	675.147
5	HİNDİSTAN	241.786	5	HİNDİSTAN	539.370
6	AVUSTURYA	221.825	6	NORVEÇ	211.644
7	MACARİSTAN	185.699	7	TAYVAN	177.131
8	İSVİÇRE	167.909	8	ROMANYA	151.041
9	PORTEKİZ	147.705	9	TAYLAND	96.657
10	MISIR	146.934	10	PORTEKİZ	89.103
TOPLAM İTHALAT		7.163.594	TOPLAM İTHALAT		6.298.633

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya seramik sağlık gereçleri ihracatı 2015 yılında küresel koşullardaki bozulmaya rağmen diğer birçok inşaat malzemesi ihracatından farklı olarak artış göstermiştir. 2016 yılında ise küresel eğilimlere paralel hareket etmiş ve bu kez ihracat önemli ölçüde gerilemiştir. 2017 yılında dünya seramik sağlık gereçleri ihracatı yüzde 8,0 artarak 6,87 milyar dolara yükselmiştir. 2018 yılında ise dünya ihracatı yüzde 12,7 artarak 7,74 milyar dolara ulaşmıştır. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı ise 2015 yılındaki düşüş ardından yükselmeye başlamıştır. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı 2018 yılında yüzde 3,34 olmuştur.

Tablo.213 Seramik Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR-	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	221,8	6.925	3,20
2015	198,1	7.911	2,50
2016	211,8	6.357	3,33
2017	230,8	6.865	3,36
2018	258,5	7.737	3,34

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.76 Türkiye'nin Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde

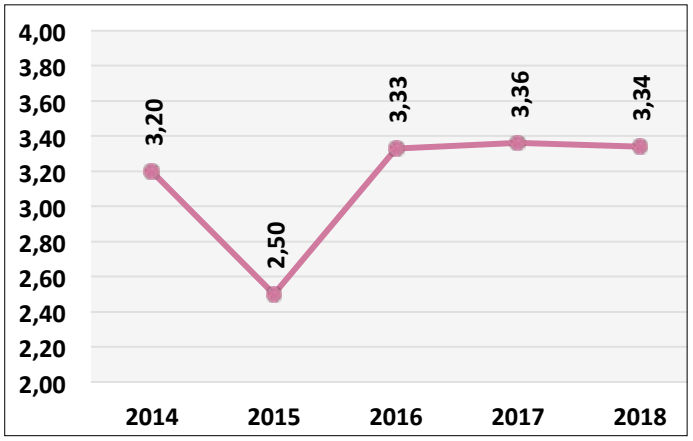

Dünya seramik sağlık gereçleri ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin 3,88 milyar dolar ihracatı ile tek başına dünya ihracatının yaklaşık yüzde 40,0'nı gerçekleştirmektedir. Çin bu ürün grubunda büyük bir üstünlük kurmuştur. İhracatta Çin'i yakın ihracat büyüklükleri ile Meksika ve Almanya izlemektedir. Yine arkalarından yakın ihracat büyüklükleri ile İtalya ve Türkiye gelmektedir. Türkiye dünyanın 5. büyük ihracatçısıdır.

Tablo.214 Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2017-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	3.014.082.694	1	ÇİN	3.878.022.000
2	MEKSİKA	464.579.852	2	MEKSİKA	497.363.000
3	ALMANYA	405.275.791	3	ALMANYA	461.710.000
4	İTALYA	247.128.312	4	İTALYA	309.816.000
5	TÜRKİYE	211.829.666	5	TÜRKİYE	258.540.261
6	TAYLAND	172.712.655	6	TAYLAND	214.104.000
7	PORTEKİZ	167.406.652	7	PORTEKİZ	173.363.000
8	POLONYA	134.438.333	8	POLONYA	161.479.000
9	ABD	101.240.487	9	VİETNAM	130.766.000
10	HİNDİSTAN	100.799.764	10	HİNDİSTAN	129.945.000
TOPLAM İHRACAT		6.416.444.000	TOPLAM İHRACAT		9.736.910.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Dünya seramik sağlık gereçleri ithalatında ilk sırayı ABD alırken ilk 10 sırayı da gelişmiş ülkeler oluşturmaktadır. ABD 1,35 milyar dolar ile en yüksek ithalatı yapan ülkedir. Almanya, İngiltere ve Fransa ABD'yi izlemektedirler. Türkiye bu ürün grubunda dünya ithalat sıralamasında 106. sırada yer almaktadır.

Tablo.215 Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ABD	1.111.514.559	1	ABD	1.352.649.000
2	ALMANYA	357.173.407	2	ALMANYA	434.251.000
3	İNGİLTERE	286.882.974	3	İNGİLTERE	291.297.000
4	FRANSA	249.844.137	4	FRANSA	289.752.000
5	KANADA	201.247.485	5	BAE	289.707.000
6	İSPANYA	153.139.202	6	SUUDİ ARABİSTAN	216.847.000
7	GÜNEY KORE	151.725.818	7	KANADA	211.879.000
8	AVUSTRALYA	135.742.677	8	VİETNAM	196.187.000
9	İTALYA	130.038.236	9	İSPANYA	188.257.000
10	JAPONYA	106.569.110	10	GÜNEY KORE	161.269.000
95	TÜRKİYE	7.190.819	106	TÜRKİYE	6.298.633
TOPLAM İTHALAT		5.245.392.000	TOPLAM İTHALAT		6.864.149.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

İNŞAAT CAMLARI (DÜZ CAM VE YALITIM CAMLARI)

Cam sektöründe üretilen ürünler başta inşaat sektörü ve yapılarda olmak üzere, ulaştırma araçlarında, mobilyalarda ve sanayi ürünleri gibi alanlarda kullanılmaktadır. Bu çerçevede inşaat sektöründe kullanılan camlar tasnif edilerek inşaat camları olarak tanımlanmaktadır.

İnşaat camları kapsamında şu ürünler yer almaktadır: Dökülmüş, haddelenmiş, çekilmiş veya üflenmiş, levha halinde (başka şekilde işlenmemiş) camlar. Float cam ve yüzeyi cilalanmış veya parlatılmış cam, levha halinde (başka şekilde işlenmemiş). Diğer cam aynalar, çerçeveli olsun veya olmasın. Sertleştirilmiş (temperlenmiş) emniyet camları. Lamine edilmiş emniyet camları. Levha şeklinde, kavislendirilmiş, kenarları işlenmiş, gravür yapılmış, delinmiş, sırlanmış veya başka bir şekilde işlenmiş, fakat çerçevelenmemiş veya monte edilmemiş camlar.

Girişim Sayısı ve Üretim

İnşaat camları sanayinde girişim sayıları ve üretim değerleri aşağıda sunulmaktadır. Bununla birlikte verilerine ilişkin olarak bazı kısıtlar bulunmaktadır. Bazı ürünlerin üretiminde az sayıda firma olduğu için Türkiye İstatistik Kurumu istatistik kuralları gereği üretim büyüklüğü yayınlanmamaktadır. Farklı ürünlerin üretim büyüklükleri ton ve metrekare olarak verildiği için aynı birimde toplam değere ulaşmak zor olmaktadır.

Tablo.216 İnşaat Camları Girişim Sayıları

ÜRÜN KODU	ÜRÜN TANIMI	2014	2015	2016	2017
23.11.11	DÜZ CAMLAR	24	25	18	16
23.11.12	FLOAT CAMLAR	17	13	10	9
23.12.13.30	ÇOK KATLI YALITIM CAMI	139	138	176	167
23.19.12	CAM TUĞLALAR	12	9	7	8
23.12.11	ŞEKİL VERİLMİŞ CAMLAR	18	20	32	33
23.12.12.30	TEMPERLENMİŞ EMNİYET CAMI	60	67	79	82
23.12.12.70	LAMİNE EDİLMİŞ EMNİYET CAMI	21	32	32	29
22.12.13.90	CAM AYNALAR	31	34	45	48

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İnşaat sektöründe kullanılan düz camların üretim verisi için sağlıklı veri bulunmamaktadır. En büyük üretici firma toplam düz cam pazarına ve kendi üretimine ilişkin veri açıklamakla birlikte bunların içinden inşaat camları için ayrıca veriye ihtiyaç duyulmaktadır.

Dış Ticaret

İnşaat camları göstergeleri ve değerlendirmeleri yukarıda kapsamı verilen tüm ürünleri kapsamaktadır. Buna göre Türkiye'nin inşaat camları ihracatı 2015 yılındaki gerileme ardından miktar ve değer olarak 2016 ve 2017 yıllarında artış göstermiştir. İhracat 2018 yılında ise miktar olarak yüzde 6,4 düşerken, değer olarak ise yüzde 4,5 artış ile 290,5 milyon dolar olmuştur. 2018 yılında ihracat birim fiyatı da yükselmiştir.

Tablo.218 İnşaat Camları İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	323.153	276,6	0,86
2015	288.390	230,1	0,80
2016	321.846	241,0	0,75
2017	401.741	278,1	0,69
2018	376.003	290,5	0,77

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye önemli bir üretici ve ihracatçı ülke olmakla birlikte yüksek miktarda inşaat camları ithalatı da yapmaktadır. İthalat daha çok fiyat avantajı nedeniyle yapılmaktadır. Bununla birlikte ithalat 2018 yılında döviz kurlarının artışı ve fiyat avantajının azalması ile miktar olarak yüzde 23,4 gerilemiştir. Korunma önlemleri de ithalatı sınırlamıştır. İthalat birim fiyatları 2018 yılında artmış olmakla birlikte ihracat birim fiyatlarının altında gerçekleşmektedir.

Tablo.219 İnşaat Camları İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	494.028	286,0	0,58
2015	496.724	246,0	0,50
2016	474.159	237,7	0,50
2017	427.143	239,2	0,56
2018	327.284	204,8	0,62

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Tablo.217 İnşaat Camları Üretim

ÜRÜN KODU	ÜRÜN TANIMI	BİRİM	2014	2015	2016	2017
23.11.11	İNŞAAT DÜZ CAMLARI	TON	-	-	-	-
23.11.12	FLOAT CAMLAR	m^2	5.212.420	5.399.373	5.765.043	23.559.117
23.12.13.30	ÇOK KATLI YALITIM CAMI	m^2	16.826.214	16.946.640	18.483.573	20.140.470
23.19.12	CAM TUĞLALAR	TON	18.426	5.279	5.068	4.153
23.12.11	ŞEKİL VERİLMİŞ CAMLAR	TON	64.120	74.716	82.933	102.513
23.12.12.30	TEMPERLENMİŞ EMNİYET CAMI	m^2	13.353.441	16.856.772	19.399.054	23.071.908
23.12.1.270	LAMİNE EDİLMİŞ EMNİYET CAMI	m^2	3.757.383	6.165.459	5.113.169	5.340.420
22.12.13.90	CAM AYNALAR	TON	52.770	55.853	58.140	65.598

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye inşaat camları ihracatını büyük ölçüde Avrupa ülkeleri ile yakın ve komşu ülkelere yapmaktadır. En yüksek ihracat Almanya'ya yapılmaktadır. Bulgaristan 2018 yılında 2. sıraya yükselmiştir. İsrail yine 3. sırada yer almaktadırlar. İspanya, İtalya, İngiltere, Romanya ve Fransa ihracat yapılan diğer Avrupa ülkelerdir. ABD ve Fas görece iki uzak pazardır.

Tablo.220 Türkiye'nin İnşaat Camları İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ALMANYA	25.718.804	1	ALMANYA	27.762.672
2	İSPANYA	15.775.315	2	BULGARİSTAN	18.959.497
3	İSRAİL	15.574.779	3	İSRAİL	18.693.878
4	İTALYA	14.348.616	4	İSPANYA	13.761.467
5	İNGİLTERE	14.225.846	5	İTALYA	12.929.115
6	BULGARİSTAN	14.136.703	6	İNGİLTERE	11.531.569
7	FAS	9.866.226	7	ROMANYA	10.788.359
8	FRANSA	9.327.376	8	FRANSA	10.110.466
9	İRAN	8.393.601	9	ABD	9.483.275
10	LÜBNAN	8.309.171	10	FAS	7.405.066
TOPLAM İHRACAT		**278.110.354**	**TOPLAM İHRACAT**		**290.477.592**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye en yüksek inşaat camları ithalatını Çin'den yapmaktadır. Almanya 2. sıradadır. Çin'den daha çok fiyat avantajlı ürünler gelmektedir. Almanya'dan ise daha çok nitelikli camlar gelmektedir. 3. sıraya çıkan Bulgaristan'dan yapılan ithalat yerli büyük üreticinin bu ülkede yer alan tesislerinden getirilen ürünlerdir. 4. sıraya İran yükselmiştir. Gelişmiş ülkeler ile Rusya ve Malezya'dan da ithalat yapılmaktadır. Rusya'dan ithalat önemli ölçüde düşmüştür.

Tablo.221 Türkiye'nin İnşaat Camları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ÇİN	41.965.043	1	ÇİN	37.087.914
2	RUSYA	31.759.992	2	ALMANYA	25.603.647
3	ALMANYA	24.129.821	3	BULGARİSTAN	19.383.617
4	BULGARİSTAN	21.474.070	4	İRAN	17.217.099
5	BELÇİKA	17.913.910	5	BELÇİKA	16.922.300
6	İRAN	14.651.457	6	FRANSA	14.377.639
7	FRANSA	14.411.383	7	RUSYA	13.310.121
8	İTALYA	11.284.540	8	İTALYA	9.445.555
9	ABD	9.464.038	9	ABD	8.865.089
10	POLONYA	7.311.059	10	MALEZYA	7.901.741
TOPLAM İTHALAT		**239.150.002**	**TOPLAM İTHALAT**		**204.754.668**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya inşaat camları ihracatı 2016 yılında yüzde 6,6 artarak 21,47 milyar dolara yükselmiştir. 2017 yılında dünya ihracatı yüzde 3,3 genişlemiş ve 22,18 milyar dolara çıkmıştır. 2018 yılında ise dünya inşaat camları ihracatı yüzde 7,3 artarak 23,82 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'nin dünya inşaat camları ihracatı içindeki payı 2015 ve 2016 yıllarında düşmüş, 2017 yılında tekrar yüzde 1,25'e yükselmiştir. 2018 yılında ise yüzde 1,22 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.222 Türkiye'nin İnşaat Camları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	276,6	22.298	1,24
2015	230,1	20.144	1,14
2016	241,0	21.474	1,12
2017	278,1	22.180	1,25
2018	290,5	23.816	1,22

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.77 Türkiye'nin Dünya İnşaat Camları İhracatında Payı; Yüzde

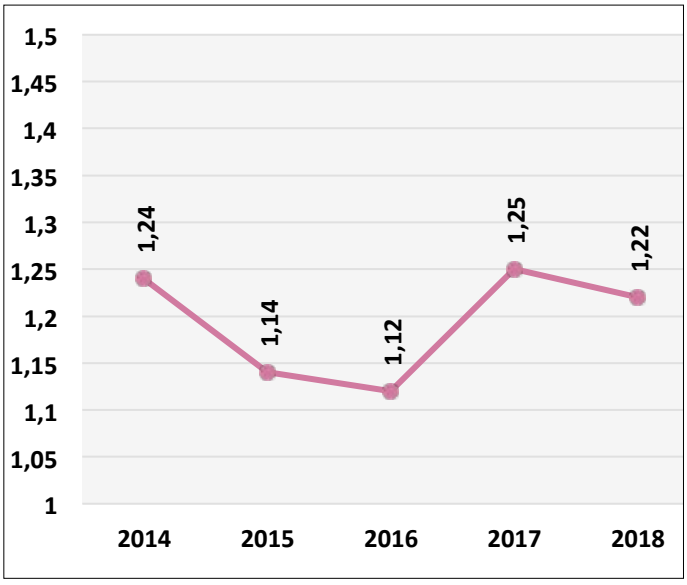

Dünya inşaat camları ihracatında ilk sırayı 6,25 milyar dolar ihracatı ile Çin almaktadır. Çin dünya ihracatının yüzde 26,2'sini yapmaktadır. Hong Kong ihracatı daha çok Çin ürünlerine aracılık şeklinde olmaktadır. Almanya, Japonya, Güney Kore, ABD ve Tayvan, Çin'i izlemektedirler. Fransa ve Belçika ilk 10 ihracatçı içinde yer alırken Polonya da ilk 10 arasına katılmıştır. Türkiye dünya ihracatında 16. sırada yer almaktadır.

Tablo.223 Dünya İnşaat Camları İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	5.680.895.233	1	ÇİN	6.248.130.000
2	HONG KONG	2.091.195.211	2	HONG KONG	2.531.319.000
3	ALMANYA	1.730.892.511	3	ALMANYA	2.148.837.000
4	JAPONYA	1.511.830.320	4	JAPONYA	1.381.984.000
5	ABD	1.299.742.818	5	GÜNEY KORE	1.234.225.000
6	GÜNEY KORE	1.046.678.048	6	ABD	1.081.431.000
7	TAYVAN	1.004.213.441	7	TAYVAN	968.250.000
8	FRANSA	520.745.409	8	BELÇİKA	661.250.000
9	POLONYA	438.873.636	9	FRANSA	628.519.000
10	BELÇİKA	426.649.536	10	POLONYA	558.510.000
16	TÜRKİYE	240.947.058	16	TÜRKİYE	290.477.592
TOPLAM İHRACAT		**21.473.538.000**	**TOPLAM İHRACAT**		**23.815.904.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Dünya inşaat camlarında Çin en büyük ihracatçı olduğu gibi aynı zamanda en büyük ithalatçıdır. Ancak fiili ithalatı dışında Hong Kong ile karşılıklı ticaretin de etkisi bulunmaktadır. ABD 2. büyük ithalatçıdır. Güney Kore, Almanya, Tayvan ve Japonya gibi önemli ihracatçılar da yine önemli ithalatçı ülkeler olarak sıralanmaktadırlar. Türkiye dünya ithalatında 25. sırada bulunmaktadır.

Tablo.224 Dünya İnşaat Camları İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ÇİN	3.869.322.739	1	ÇİN	4.560.927.000
2	ABD	2.055.648.444	2	ABD	2.376.295.000
3	HONG KONG	1.818.305.723	3	HONG KONG	1.482.913.000
4	GÜNEY KORE	1.205.339.324	4	GÜNEY KORE	1.019.823.000
5	TAYVAN	815.368.856	5	ALMANYA	837.162.000
6	JAPONYA	786.855.896	6	KANADA	817.045.000
7	KANADA	736.660.057	7	TAYVAN	778.354.000
8	ALMANYA	685.319.876	8	JAPONYA	717.955.000
9	FRANSA	569.292.529	9	FRANSA	637.524.000
10	SİNGAPUR	511.380.484	10	MALEZYA	614.404.000
23	TÜRKİYE	237.714.047	25	TÜRKİYE	204.754.668
TOPLAM İTHALAT		**22.572.098.000**	**TOPLAM İTHALAT**		**24.298.518.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

ALÇI SIVA

Bu bölümde kalsine alçı taşı veya kalsiyum sülfat içeren ve inşaatta kullanılan alçılar yer almaktadır. Alçıdan yapılan inşaat malzemeleri bu kapsamda bulunmamaktadır.

İnşaat alçıları toz halinde üretilmiş, daha sonra suyla karıştırılarak plastik bir kıvam alan ve böylece yapı inşaatında duvar ve tavanlara uygulanan sıvalardır. Alçı sıvalar inşaatlarda yangın güvenliği, akustik ve ısı ve ses yalıtımı sağlamakta her türlü tesisatı kolayca örtmektedir. Pratik uygulama avantajı, hafifliği ve ekonomikliği ile de yapıların değişmez ürünü olmuşlardır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Alçı sıva üretimi 2015-2017 arasında önemli ölçüde gerilemiş ve 2017 yılında 11,53 milyon tona kadar gerilemiştir. 2018 yılında ise inşaatlarda kullanılan alçı taşı ve alçı sıva üretimi yüzde 26,0 artarak 14,53 milyon tona yükselmiştir. Üretim yapan firma sayısı ise 2018 yılında 32 olarak gerçekleşmiştir. Kireç kullanımına son verilmesi ile 2018 yılında alçı sıva üretimi artmıştır.

Tablo.225 Alçı Sıva Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON
2014	29	13.482.215
2015	29	13.292.725
2016	34	11.456.403
2017	31	11.532.288
2018	32	14.530.683

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Türkiye'de inşaat sektöründeki büyüme geleneksel alçı sıva talebini de artırmaktadır. Ayrıca kireç kullanımına son verilmiş olması nedeniyle alçı sıva talebi 2018 yılında daha hızlı artmıştır. Önemli bir üretici olan alçı sıva sanayisi iç tüketimin büyük bölümünü yurtiçi üretim ile karşılamaktadır. İç tüketim için ithalat da yapıldığı görülmektedir. Alçı sıva iç pazarı 2016 ve 2017 yıllarında geriledikten sonra 2018 yılında yüzde 24,5 büyüyerek 13,82 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.226 Alçı Sıva İç Pazarı; Ton

YILLAR	ÜRETİM	İHRACAT	İTHALAT	İÇ PAZAR TÜKETİM
2014	13.482.215	813.654	313.766	12.982.327
2015	13.292.725	646.060	247.835	12.894.500
2016	11.456.403	576.305	264.851	11.144.949
2017	11.532.288	683.131	265.857	11.115.014
2018	14.530.683	916.842	201.812	13.815.653

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

Türkiye alçı sıva ihracatı miktar olarak 2015 ve 2016 yıllarında gerilemiş, 2017 yılında tekrar yüzde 18,6 artarak 683.131 tona ulaşmıştır. 2018 yılında ise ihracat miktar olarak yüzde 34,2 artarak 916 bin tona ulaşmıştır. Alçı sıva ihracatı değer olarak 52,1 milyon dolar olmuştur. İhracat birim fiyatı ise çok değişmemektedir.

Tablo.227 Alçı Sıva İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	813.654	77,7	0,10
2015	646.060	51,5	0,08
2016	576.305	40,2	0,07
2017	683.131	49,5	0,07
2018	916.842	52,1	0,06

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye ithalat birim fiyatı oldukça düşük olan ürünlerden oluşan alçı sıva ithalatı yapmaktadır. İthalat 2016 ve 2017 yıllarında artış gösterdikten sonra 2018 yılında yeniden gerilemiştir. Değer olarak ise ithalat 2018 yılında 6,6 milyon dolar olmuştur. İthalat ortalama birim fiyatı 2017 yılında 0,03 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.228 Alçı Sıva İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	313.766	7,8	0,025
2015	247.835	6,2	0,025
2016	264.851	6,2	0,023
2017	265.857	6,8	0,026
2018	201.812	6,6	0,03

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız

Türkiye'nin alçı sıva ihracatında ilk sırayı yüksek payı ile Nijerya almaktadır. Rusya ve Gürcistan bu ülkeyi izlemektedirler. Alçı sıva ihracatında yer alan ilk 10 pazarı gelişen ülkeler oluşturmaktadır. Yakın ve komşu pazarlar öne çıkmaktadır. Uzak pazarlar olarak ise Hindistan ve Tayland'a ihracat yapılmaktadır.

Tablo.229 Türkiye'nin Alçı Sıva İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	NİJERYA	17.242.171	1	NİJERYA	16.749.765
2	RUSYA	6.716.049	2	RUSYA	5.446.420
3	GÜRCİSTAN	4.939.595	3	GÜRCİSTAN	5.031.728
4	BULGARİSTAN	2.771.382	4	BULGARİSTAN	2.544.713
5	UKRAYNA	1.964.988	5	UKRAYNA	2.497.738
6	IRAK	1.327.108	6	ABD	1.326.826
7	GANA	947.907	7	İNGİLTERE	1.296.060
8	HİNDİSTAN	899.795	8	HİNDİSTAN	1.241.284
9	KKTC	695.438	9	GANA	1.204.841
10	TAYLAND	576.896	10	TAYLAND	1.128.411
TOPLAM İHRACAT		**49.462.923**	**TOPLAM İHRACAT**		**52.097.219**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok alçı sıva ithalatı yaptığı ülkelerin başında Yunanistan gelmektedir. Toplam ithalatın yaklaşık yüzde 50'si bu ülkeden yapılmaktadır. İngiltere ve Almanya diğer önemli ithalat yapılan ülkelerdir. İlk 10 içinde yer alan diğer ülkelerden ise oldukça sınırlı ithalat yapılmaktadır.

Tablo.230 Türkiye'nin Alçı Sıva İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017 -2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	YUNANİSTAN	4.039.988	1	YUNANİSTAN	3.309.670
2	ALMANYA	1.561.014	2	İNGİLTERE	1.989.610
3	İNGİLTERE	953.058	3	ALMANYA	990.289
4	HİNDİSTAN	95.837	4	ÇİN	117.964
5	İTALYA	55.906	5	HİNDİSTAN	66.748
6	BELÇİKA	41.337	6	İSPANYA	64.640
7	HOLLANDA	12.289	7	İTALYA	29.679
8	FRANSA	12.191	8	AVUSTURYA	15.253
9	GÜNEY KORE	5.264	9	FRANSA	12.404
10	ABD	3.910	10	ABD	8.532
TOPLAM İTHALAT		**6.793.084**	**TOPLAM İTHALAT**		**6.613.397**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya alçı sıva ihracatı 2015 ve 2016 yıllarında gerilemiş, 2017 yılında yüzde 3,1 artarak yeniden 1 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. 2018 yılında ise dünya alçı sıva ihracatı yüzde 10,9 artarak 1,11 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye alçı sıva listesinde ilk 10 içinde yer alan bir ihracatçıdır. Ancak payı 2014 yılında yüzde 7,23 iken 2016 yılında yüzde 4,12'ye kadar düşmüştür. Dünya ihracatı içinde pay 2017 yılında ise yüzde 4,93'e yükselmiş, 2018 yılında ise yeniden yüzde 4,67'ye inmiştir.

Tablo.231 Alçı Sıva İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	77,7	1.075	7,23
2015	51,5	985	5,23
2016	40,2	975	4,12
2017	49,5	1.005	4,93
2018	52,1	1.115	4,67

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.78 Türkiye'nin Dünya Alçı Sıva İhracatı İçinde Payı; Yüzde

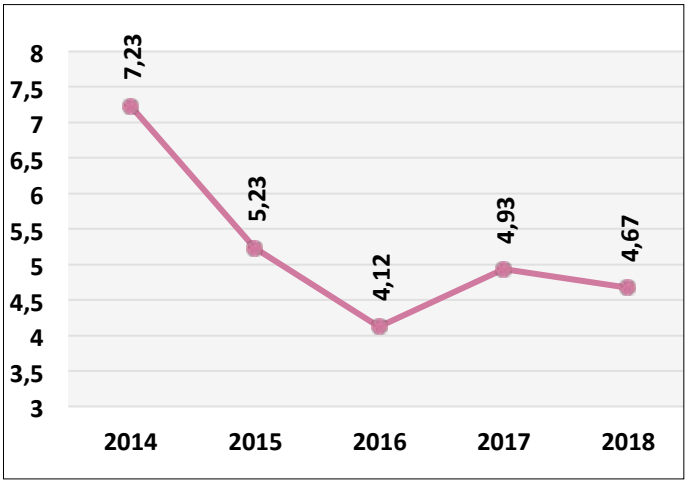

Dünya alçı sıva ihracatında ilk sırayı Tayland almaktadır. Tayland geleneksel önemli bir üretici ve ihracatçıdır ve Asya pazarının ihtiyacının önemli bir bölümünü karşılamaktadır. Tayland alçı sıva üretiminde kullanılan mineraller açısından oldukça zengindir. İhracatta 2. ve 3. sıralarda Almanya ve Umman yer alırken, İspanya, Fransa ve ABD bu ülkeleri izlemektedir. Umman gibi yine mineral zengini İran 7. sıradadır. Türkiye dünya alçı sıva ihracatında 8. sırada yer almaktadır.

Tablo.232 Dünya Alçı Sıva İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	TAYLAND	191.891.708	1	TAYLAND	182.033.000
2	ALMANYA	121.949.571	2	ALMANYA	134.729.000
3	İSPANYA	75.689.955	3	UMMAN	123.170.000
4	İRAN	66.391.000	4	İSPANYA	94.319.000
5	UMMAN	61.465.861	5	FRANSA	59.944.000
6	ABD	56.105.575	6	ABD	58.040.000
7	FRANSA	52.391.312	7	İRAN	54.190.000
8	TÜRKİYE	40.147.328	8	TÜRKİYE	52.097.219
9	MEKSİKA	30.032.307	9	MEKSİKA	32.435.000
10	TUNUS	28.404.164	10	İNGİLTERE	23.915.000
TOPLAM İHRACAT		974.772.000	TOPLAM İHRACAT		1.114.501.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

2018 yılında Hindistan en yüksek ithalatı yaparak en büyük pazar haline gelmiştir. ABD 2. sıraya inmiştir. Japonya 3. sıraya çıkmıştır. İnşaat sektöründe hızlı büyüme yaşanan gelişen ülkeler Endonezya, Nijerya, Malezya ve Filipinler ilk 10 içinde yer almaktadır. Türkiye dünya alçı sıva ithalatında 46. sırada yer almaktadır.

Tablo.233 Dünya Alçı Sıva İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ABD	98.103.779	1	HİNDİSTAN	135.234.000
2	HİNDİSTAN	92.537.966	2	ABD	112.580.000
3	VİETNAM	90.655.975	3	JAPONYA	96.644.000
4	ENDONEZYA	73.783.004	4	ENDONEZYA	85.960.000
5	NİJERYA	72.084.082	5	BELÇİKA	72.809.000
6	JAPONYA	70.272.866	6	İNGİLTERE	61.689.000
7	MALEZYA	47.115.835	7	NİJERYA	58.427.000
8	BELÇİKA	45.115.632	8	ÇİN	45.203.000
9	İNGİLTERE	43.682.395	9	MALEZYA	44.533.000
10	HOLLANDA	42.022.666	10	FİLİPİNLER	37.528.000
50	TÜRKİYE	6.203.019	46	TÜRKİYE	6.613.397
TOPLAM İTHALAT		1.396.364.000	TOPLAM İTHALAT		1.445.640.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu **2018**

KİMYASAL ÜRÜNLER

İnşaat Boya ve Vernikleri
Plastik İnşaat Malzemeleri
Yapı Kimyasalları

İNŞAAT BOYA VE VERNİKLERİ

Boya inşaat, ulaşım araçları ve sanayi ürünleri gibi çok geniş alanlarda kullanımı olan kimyasal bir üründür. İnşaat boya ve vernikleri de boya sanayisinde önemli bir yer almaktadır. Türkiye'de boya üretiminin yaklaşık yüzde 60'ı inşaat boyalarında gerçekleşmektedir. İnşaat sektöründe kullanılan dekoratif boyalar boya sektöründe sürükleyici konumdadır. Türkiye'de son 10 yıl içinde inşaat boyalarında kalite ve teknoloji alanında da önemli gelişmeler yaşanmaktadır.

Bu bölümde inşaat sektöründe kullanılan inşaat boya veya dekoratif boyalar ile vernikler yer almaktadır. İnşaat boya ve verniklerinin kapsamında iç ve dış cepheler için sulu ortamda dağılan ve çözülen akrilik ve vinil polimer esaslı boyalar ve vernikler, yine iç ve dış cephe için kullanılan susuz ortamda dağılan ve çözülen akrilik ve vinil polimer esaslı boyalar ve vernikler bulunmaktadır. Ayrıca yapay inşaat son kat boyaları ile inşaat sektöründe kullanılan diğer sentetik boyalar da yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

İnşaat boya ve verniklerinde girişim sayısı ve üretim son üç yılda kademeli ve istikrarlı bir artış göstermektedir. Girişim sayısı 2014 yılında 278 iken 2017 yılında 301 olmuş, 2018 yılında ise 294'e gerilemiştir. İnşaat boyaları ve vernikleri üretim artışı 2016 yılında yavaşlamış, 2017 yılında yüzde 8,0 artmıştır. 2018 yılında ise üretim yüzde 9,0 daralarak 540.050 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.234 İnşaat Boya ve Vernikleri Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON
2014	278	502.675
2015	293	541.380
2016	296	549.500
2017	301	593.460
2018	294	540.050

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

İnşaat boya ve vernikleri iç pazarı 2014-2017 arasında kademeli ve istikrarlı bir artış göstermiştir. 2018 yılında ise iç pazarda tüketim yüzde 9,2 daralarak 550.506 tona inmiştir. İnşaat boyaları ve verniklerine talep 2018 yılı ikinci yarısında gerilemiştir.

Tablo.235 İnşaat Boya ve Vernikleri İç Pazarı; Ton

YILLAR	ÜRETİM	İHRACAT	İTHALAT	İÇ PAZAR TÜKETİM
2014	502.675	104.531	92.996	491.140
2015	541.380	93.460	98.924	546.844
2016	549.500	89.617	98.546	558.429
2017	593.460	94.600	107.380	606.240
2018	540.050	93.079	103.535	550.506

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

İnşaat boya ve vernikleri Türkiye'nin geleneksel inşaat malzemesi ihracat ürünleri içinde yer almaktadır. Daha çok yakın ve komşu ülkelere ihracat yapılmaktadır. İnşaat boya ve vernikleri ihracatı miktar ve değer olarak 2015 ve 2016 yıllarında daha çok pazar koşulları nedeniyle gerilemiş, 2017 yılında miktar olarak yüzde 5,6 artmıştır. 2018 yılında ise ihracat miktar olarak yüzde 1,6 daralmış, ancak değer olarak ise yüzde 7 artmıştır. İhracat birim fiyatları 2018 yılında 2,30 dolar/kilograma yükselmiştir.

Tablo.236 İnşaat Boya ve Vernikleri İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	104.531	278,9	2,67
2015	93.460	229,6	2,46
2016	89.617	197,3	2,20
2017	94.600	200,8	2,12
2018	93.079	214,0	2,30

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye inşaat boyası ve verniklerinde önemli bir üretici ve ihracatçı olmasına karşın ihracatın üzerinde ithalat yapmaktadır. Ayrıca ithalat miktar olarak 2014-2017 arasında artış göstermiştir. İnşaat boya ve vernikleri ithalatı 2018 yılında ise yüzde 3,6 azalarak 103.535 ton olmuştur. Değer olarak ise 417,0 milyon dolara yükselmiştir. İthalat birim fiyatları son üç yıldır düştükten sonra 2018 yılında yeniden yükselmiştir.

Tablo.237 İnşaat Boya ve Vernikleri İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	92.996	434,3	4,67
2015	98.924	386,0	3,90
2016	98.546	373,0	3,78
2017	107.380	404,2	3,76
2018	103.535	417,0	4,03

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin inşaat boya ve vernikleri ihracatında büyük payı yakın ve komşu ülke pazarları almaktadır. İhracatta ilk üç sırada Irak, Azerbaycan ve Özbekistan yer almaktadır. Gürcistan ve Suriye bu üç ülkeyi izlemektedir. İran sıralamada gerilemiştir. İlk 10 pazarın tamamı gelişen ülkelerdir. Yakın ve komşu ülkeler ile ilişkiler ihracatı da doğrudan etkilemektedir.

Tablo.238 İnşaat Boya ve Vernikleri İhracat Pazarlarımız 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	IRAK	22.170.805	1	IRAK	28.487.419
2	AZERBAYCAN	16.352.238	2	AZERBAYCAN	19.610.217
3	İRAN	15.342.555	3	ÖZBEKİSTAN	13.715.911
4	GÜRCİSTAN	11.967.835	4	GÜRCİSTAN	13.676.788
5	TÜRKMENİSTAN	11.390.638	5	SURİYE	9.706.936
6	ROMANYA	9.367.647	6	CEZAYİR	8.768.478
7	ÖZBEKİSTAN	9.015.994	7	İRAN	8.670.122
8	CEZAYİR	8.088.542	8	MACARİSTAN	6.640.152
9	SUUDİ ARABİSTAN	8.021.798	9	ROMANYA	6.414.458
10	RUSYA	6.655.893	10	TÜRKMENİSTAN	6.058.818
TOPLAM İHRACAT		**200.795.012**	**TOPLAM İHRACAT**		**213.913.715**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok inşaat boya ve vernikleri ithalatı yaptığı ilk iki ülke Almanya ve İtalya'dır. Bu iki ülkeyi daha sonra İspanya, Fransa ve İngiltere izlemektedir. İlk 10 ithalatçı ülkeler içinde Hırvatistan 10. sıradadır ve ilk 9 ithalat yaptığımız ülke gelişmiş ülkelerdir.

Tablo.239 İnşaat Boya ve Vernikleri İthalat Yaptığımız Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ALMANYA	105.245.839	1	ALMANYA	109.561.337
2	İTALYA	81.732.409	2	İTALYA	75.154.903
3	İNGİLTERE	31.904.586	3	İSPANYA	29.303.650
4	FRANSA	28.940.678	4	FRANSA	28.152.047
5	İSPANYA	22.492.562	5	İNGİLTERE	24.201.761
6	HOLLANDA	16.380.541	6	HOLLANDA	19.848.543
7	JAPONYA	16.127.604	7	BELÇİKA	14.409.046
8	BELÇİKA	14.253.029	8	İSVEÇ	12.541.787
9	İSVEÇ	11.793.058	9	JAPONYA	12.354.524
10	POLONYA	9.374.511	10	HIRVATİSTAN	11.931.226
TOPLAM İTHALAT		**404.233.506**	**TOPLAM İTHALAT**		**416.853.999**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya inşaat boya ve vernikleri ihracatı 2015 ve 2016 yıllarında gerilemiş, 2017 yılında ise yüzde 4,0 artmıştır. Bu artış diğer birçok inşaat malzemesi dünya ihracatındaki artış ile paralel gerçekleşmiştir. 2018 yılında ise dünya ihracatı yüzde 6,5 artarak 22,42 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı ise gerilemektedir. 2014 yılında yüzde 1,24 olan payı 2018 yılında yüzde 0,95'e kadar inmiştir.

Tablo.240 İnşaat Boya ve Vernikleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	278,9	22.466	1,24
2015	229,6	19.925	1,15
2016	197,3	19.500	1,01
2017	200,8	20.280	0,99
2018	213,9	22.418	0,95

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.79 Türkiye'nin Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İhracatında Payı; Yüzde

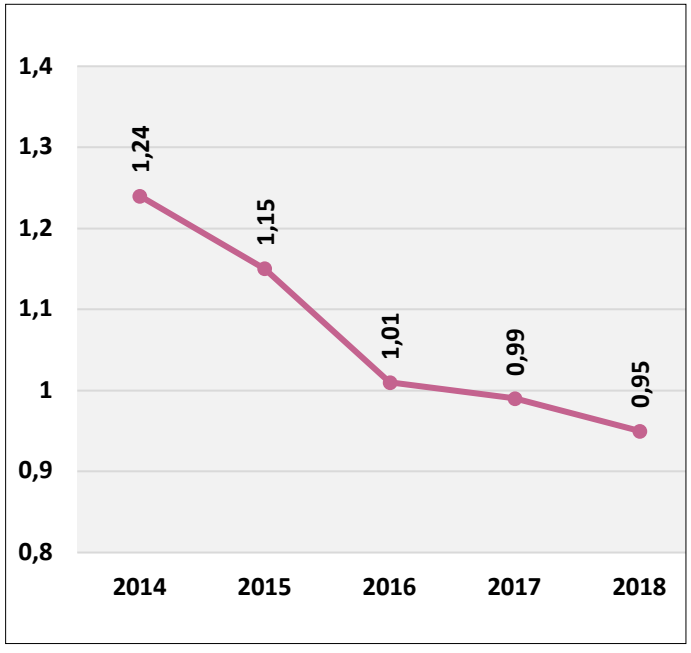

Dünya inşaat boyaları ve vernikleri ihracatında ilk sırada Almanya yer almaktadır. Almanya 3,87 milyar dolar ihracat yapmaktadır. Almanya'yı yine yüksek ihracatları ile ABD, Japonya ve İtalya izlemektedir. Dünya ihracatında ilk 10 içinde yer alan ülkelerin tamamı gelişmiş ülkelerdir. İlk 10 ülke arasında yüksek bir rekabet yaşanmaktadır. Türkiye dünya ihracatında 20. sırada bulunmaktadır.

Tablo.241 Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ALMANYA	3.196.797.948	1	ALMANYA	3.870.868.000
2	ABD	2.289.421.784	2	ABD	2.408.308.000
3	JAPONYA	1.583.791.713	3	JAPONYA	1.900.100.000
4	İTALYA	1.385.524.253	4	İTALYA	1.697.513.000
5	FRANSA	923.047.633	5	HOLLANDA	1.154.010.000
6	HOLLANDA	903.938.612	6	FRANSA	1.090.160.000
7	BELÇİKA	876.245.521	7	BELÇİKA	1.002.490.000
8	İNGİLTERE	821.860.631	8	İNGİLTERE	956.349.000
9	İSPANYA	644.309.491	9	İSPANYA	763.979.000
10	GÜNEY KORE	621.520.748	10	GÜNEY KORE	693.294.000
19	TÜRKİYE	197.283.193	20	TÜRKİYE	213.913.715
TOPLAM İHRACAT		19.499.715.000	TOPLAM İHRACAT		22.418.392.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Dünya inşaat boya ve vernikleri ithalatında ilk sırada 1,16 milyar dolar ithalatı ile Almanya yer almaktadır. Almanya ilk sıraya yükselmiştir. En büyük ihracatçı Almanya aynı zamanda en büyük ithalat pazarı haline gelmiştir. Çin 2. büyük pazar sıralamasına çıkmıştır. Kanada 3. sıraya inmiştir. ABD, Fransa, Polonya, Belçika ve Meksika diğer ülkelerdir. İlk 10 içinde yer alan son iki ülke ise Hollanda ve Rusya'dır.

Tablo.242 Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	KANADA	1.045.308.296	1	ALMANYA	1.160.469.000
2	ALMANYA	997.629.576	2	ÇİN	1.074.227.000
3	ÇİN	917.965.047	3	KANADA	1.068.420.000
4	ABD	850.819.370	4	ABD	966.626.000
5	FRANSA	708.248.406	5	FRANSA	888.199.000
6	BELÇİKA	656.430.690	6	POLONYA	857.229.000
7	İNGİLTERE	645.674.263	7	BELÇİKA	770.309.000
8	RUSYA	628.061.964	8	MEKSİKA	738.169.000
9	MEKSİKA	619.351.365	9	HOLLANDA	730.396.000
10	POLONYA	601.613.350	10	RUSYA	728.123.000
17	TÜRKİYE	372.950.267	16	TÜRKİYE	416.853.999
TOPLAM İTHALAT		18.751.291.000	TOPLAM İTHALAT		21.653.468.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

PLASTİK İNŞAAT MALZEMELERİ

İnşaat sektöründeki büyüme ile kullanılan plastikten inşaat malzemeleri de artmakta ve çeşitlenmektedir. Bu çerçevede plastik inşaat malzemeleri başlığı altında çok sayıda ürün grubu yer almaktadır.

Plastikten boru ve hortumlar, plastikten diğer tüp, boru ve hortumlar ile bunların bağlantı elemanları, plastikten rulo ve karo şeklinde zemin, duvar veya tavan kaplamaları ile plastikten sıhhi ürünler, banyo küvetleri, lavabolar, alafranga/alaturka tuvaletler, klozet kapakları, oturakları ve rezervuarları ile benzeri sıhhi ürünler önemli bir grubu oluşturmaktadır. Yine depolar, tanklar, fıçılar ve benzeri kaplar, (kapasitesi > 300 litre olanlar), plastikten kalıcı tesisat için kullanılan montaj ve bağlantı elemanları, plastikten elektrik yalıtım bağlantı parçaları ile panjurlar, storlar, jaluziler ve benzeri eşyalar ile bunların parçaları da yer almaktadır.

Plastikten inşaat malzemeleri içinde bir diğer önemli ürün grubu ise kapı, pencere ve bunların kasaları ile pervazları ve kapı eşikleri oluşturmaktadır.

İnşaat sektöründe kullanılmayan, ancak bazı inşaat malzemelerinin üretiminde ara malı olarak kullanılan plastikten çubuk ve profil halinde olan monofilamentler, enine kesitinin boyutu > 1 mm olanlar inşaat malzemeleri grubu içinde yer almamaktadır.

Plastik inşaat malzemeleri kapsamında değerlendirilen ürünlerin üretimi yukarıdaki tabloda sunulmaktadır. Buna göre toplam üretim yıllar itibarıyla artış göstermektedir. 2017 yılında yüzde 8,4 artan üretim, 2018 yılında ise yüzde 8,0 düşerek 2,59 milyon tona inmiştir.

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Plastik inşaat malzemeleri iç pazarı 2014-2017 yılları arasında hızlı bir büyüme göstermiştir. 2018 yılında ise iç pazarda daralma yaşanmıştır. İç pazar 2018 yılında yüzde 9,2 daralarak 2,31 milyon tona inmiştir. İç pazardaki tüketimin büyük bölümü yurtiçi üretim ile karşılanmaktadır. İç pazardaki tüketim içinde ithalat sınırlı ölçüde yer almaktadır.

Tablo.245 Plastik İnşaat Malzemeleri İç Pazarı; Ton

YILLAR	ÜRETİM	İHRACAT	İTHALAT	İÇ PAZAR TÜKETİM
2014	1.916.733	508.884	63.333	1.471.182
2015	2.463.011	425.423	65.842	2.103.430
2016	2.596.350	345.939	62.638	2.313.049
2017	2.813.990	335.155	64.920	2.543.755
2018	2.588.870	344.023	64.786	2.309.633

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Tablo.243 Plastik İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı

	2014	2015	2016	2017	2018
Boru ve hortumlar	76	74	103	98	95
Diğer tüp, boru ve hortumlar ile bunların bağlantı elemanları	121	123	144	135	132
Rulo ve karo şeklinde zemin, duvar veya tavan kaplamaları	71	63	66	51	53
Sıhhi ürünler	124	118	124	121	120
Depolar, tanklar, fıçılar	28	32	40	41	40
Kalıcı tesisat için kullanılan montaj ve bağlantı elemanları	152	145	157	154	160
Elektrik yalıtım malzemeleri	13	14	17	14	15
Panjur, stor, jaluzi ve benzeri eşyalar ile bunların parçaları	49	50	59	56	56
Kapı, pencere ve bunların kasaları ile pervazları ve kapı eşikleri	314	329	397	398	402
TOPLAM	**948**	**948**	**1.107**	**1.068**	**1.073**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Tablo.244 Plastik İnşaat Malzemeleri Üretim Göstergeleri

	2015	2016	2017	2018
Boru ve hortumlar (kg)	535.380	611.949	975.909	940.410
Diğer tüp, boru ve hortumlar ile bunların bağlantı elemanları (kg)	662.205	649.806	430.568	411.220
Rulo ve karo şeklinde zemin, duvar veya tavan kaplamaları (bin m^2)	58.231	54.409	56.307	51.450
Sıhhi ürünler (adet)	94.405	80.355	72.249	70.660
Depolar, tanklar, fıçılar (kg)	8.723	13.821	15.093	15.660
Kalıcı tesisat için kullanılan montaj ve bağlantı elemanları (kg)	250.540	257.295	178.117	166.500
Elektrik yalıtım malzemeleri (kg)	15.068	11.873	7.069	8.240
Panjur, Stor, jaluzi ve benzeri eşyalar ile bunların parçaları (kg)	26.582	25.498	29.399	27.770
Kapı, pencere ve bunların kasaları ile pervazları ve kapı eşikleri (adet)	75.510.097	95.036.878	101.218.999	94.660.300
Kapı, pencere ve bunların kasaları ile pervazları ve kapı eşikleri (ton)	392.653	494.192	523.727	489.789
TOPLAM (ton)	**2.463.011**	**2.596.350**	**2.813.990**	**2.588.870**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

Türkiye plastik inşaat malzemelerinde önemli bir ihracatçı ülkedir. Bununla birlikte ihracat miktar ve değer olarak 2014-2017 arasında önemli ölçüde gerilemiştir. 2018 yılında ise ihracatta yeniden artış yaşanmıştır. İhracat miktar olarak yüzde 2,7 artarken değer olarak yüzde 6,8 artmış ve 931 milyon dolara yükselmiştir. İhracat birim fiyatları da 2018 yılında yükselmiştir.

Tablo.246 Plastik İnşaat Malzemeleri İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	508.884	1.416,1	2,78
2015	425.423	1.108,3	2,61
2016	345.939	894,5	2,59
2017	335.155	872,0	2,60
2018	344.023	931,0	2,71

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye plastik inşaat malzemelerinde önemli bir üretici ve ihracatçı olmakla birlikte miktar olarak düşük, ancak değer olarak göreceli yüksek bir ithalat yapmaktadır. İthalat miktar olarak son dört yıldır hemen hemen aynıdır. Ancak değer olarak kademeli şekilde yükselmiştir. 2018 yılında ise gerilemiştir. İthalat birim fiyatları ihracat birim fiyatlarının ise yaklaşık 2,5 katıdır.

Tablo.247 Plastik İnşaat Malzemeleri İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	63.333	354,7	5,60
2015	65.842	348,4	5,29
2016	62.638	367,6	5,87
2017	64.920	395,9	6,10
2019	64.786	363,5	5,61

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin plastik inşaat malzemeleri ihracatında geleneksel en büyük pazarı Irak'tır. 2. sırada bir diğer geleneksel pazar Almanya yer almaktadır. Fransa ve İtalya ile ilk 10 ihracat pazarı içinde yer alan diğer ülkeler ise yakın ve komşu ülkelerdir. Yakın ve komşu ülkelerdeki gelişmeler toplam ihracat üzerinde belirleyici olmaktadır. Özellikle Irak pazarı belirleyicidir.

Tablo.248 Türkiye'nin Plastik İnşaat Malzemeleri İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	IRAK	126.623.267	1	IRAK	135.307.365
2	ALMANYA	45.608.504	2	ALMANYA	53.627.550
3	BULGARİSTAN	39.822.943	3	FRANSA	40.567.652
4	GÜRCİSTAN	39.695.203	4	GÜRCİSTAN	36.996.519
5	CEZAYİR	39.391.268	5	ROMANYA	36.216.370
6	FRANSA	31.272.135	6	CEZAYİR	33.206.996
7	ROMANYA	29.212.393	7	BULGARİSTAN	29.772.794
8	AZERBAYCAN	21.035.073	8	İRAN	28.561.691
9	İTALYA	19.861.019	9	SURİYE	21.827.525
10	TÜRKMENİSTAN	18.896.916	10	İNGİLTERE	19.724.602
TOPLAM İHRACAT		**872.026.002**	**TOPLAM İHRACAT**		**931.028.688**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye çok sayıda ülkeden birbirlerine yakın plastik inşaat malzemesi ithalatı yapmaktadır. 2018 yılında en yüksek ithalat Almanya'dan yapılmıştır. 2. sırada Çin yer almaktadır. Fransa ve İtalya ilk iki ülkeyi izlemektedir. Çek Cumhuriyeti, Polonya ve İsrail de ilk 10 ithalat yapılan ülke arasına girmiştir.

Tablo.249 Türkiye'nin Plastik İnşaat Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ALMANYA	77.976.162	1	ALMANYA	71.303.036
2	ÇİN	59.162.859	2	ÇİN	52.939.990
3	FRANSA	47.922.215	3	FRANSA	39.233.946
4	İTALYA	31.728.619	4	İTALYA	27.888.844
5	ÇEK CUMHURİYETİ	21.116.869	5	ABD	16.289.521
6	ABD	14.803.993	6	ÇEK CUMHURİYETİ	11.971.252
7	GÜNEY KORE	13.259.623	7	İNGİLTERE	11.947.683
8	İNGİLTERE	11.423.204	8	İSRAİL	11.734.165
9	POLONYA	10.526.588	9	POLONYA	10.720.137
10	İSVEÇ	10.350.549	10	İSVEÇ	10.071.583
TOPLAM İTHALAT		**395.910.879**	**TOPLAM İTHALAT**		**363.547.349**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya plastik inşaat malzemeleri ihracatında arz ve talebin yanı sıra diğer kimyasal temelli ürünlerde olduğu gibi hammadde olarak kullanılan petrol fiyatlarındaki gelişmeler yüksek oranda etkili olmaktadır. Dünya ihracatı 2015 yılındaki gerileme ardından 2016 ve 2017 yıllarında yükselmiştir. 2017 yılında dünya ihracatı 42,66 milyar dolara yükselmiştir. 2018 yılında ise petrol fiyatlarının da artış etkisi ile dünya ihracatı yüzde 20,8 büyüyerek 51,54 milyar dolara çıkmıştır. Türkiye'nin dünya ihracatındaki payı ise son dört yıldır gerilemektedir. 2018 yılında payı yüzde 1,81'e inmiştir. Türkiye'nin ana ihracat pazarlarındaki bozulma dünya ticaretinden alınan payın da düşmesine yol açmaktadır.

Tablo.250 Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	1.416,1	43.978	3,22
2015	1.108,3	40.677	2,72
2016	894,5	41.431	2,16
2017	872,0	42.660	2,05
2018	931,0	51.544	1,81

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.80 Türkiye'nin Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde

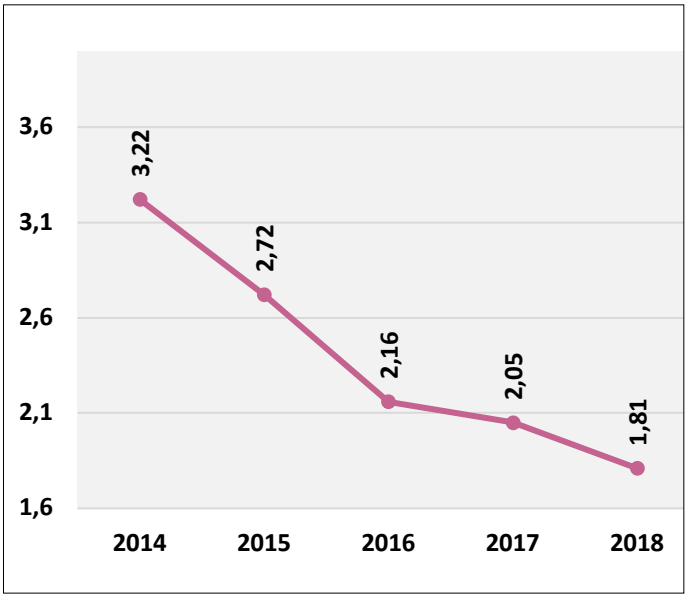

Dünya plastik inşaat malzemeleri ihracatında ilk sırada 11,2 milyar dolar ihracatı ile Çin yer almaktadır. Almanya 7,14 milyar dolar ihracatı ile 2. sıradadır. ABD de 3,95 milyar dolar ihracatı ile 3. sıradadır ve önemli bir ihracatçı ülkedir. Polonya bu alandaki gelişmesi ile dünyanın 4. büyük ihracatçısı olmuştur. İlk 10 büyük ihracatçı içinde kalan diğer 5 ülke gelişmiş ülkedir. Türkiye dünya ihracatında 14. sırada bulunmaktadır.

Tablo.251 Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	7.958.711.265	1	ÇİN	11.198.602.000
2	ALMANYA	5.999.826.707	2	ALMANYA	7.135.924.000
3	ABD	3.406.304.627	3	ABD	3.951.955.000
4	POLONYA	1.994.664.421	4	POLONYA	2.937.490.000
5	İTALYA	1.873.687.971	5	İTALYA	2.321.005.000
6	BELÇİKA	1.464.996.737	6	BELÇİKA	1.740.079.000
7	FRANSA	1.325.864.699	7	HOLLANDA	1.672.384.000
8	İNGİLTERE	1.259.651.831	8	FRANSA	1.568.517.000
9	KANADA	1.019.603.966	9	İNGİLTERE	1.452.600.000
10	HOLLANDA	996.246.338	10	KANADA	1.251.849.000
12	TÜRKİYE	894.538.298	14	TÜRKİYE	931.028.688
TOPLAM İHRACAT		41.430.561.000	TOPLAM İHRACAT		51.544.422.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Dünya plastik inşaat malzemeleri ithalatında gelişmiş ülkeler yine önemli pazarları oluşturmaktadır. ABD 8,57 milyar dolar ithalatı ile en büyük pazardır. ABD'nin arkasından Almanya, Fransa ve İngiltere gelmektedir. Meksika 7. sıraya gerilemiştir. Çin'in ithalatı da artmaktadır. Türkiye dünya ithalatında 31. sırada yer almaktadır.

Tablo.252 Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ABD	5.624.096.603	1	ABD	8.565.885.000
2	ALMANYA	3.237.446.329	2	ALMANYA	3.985.882.000
3	FRANSA	2.319.904.832	3	FRANSA	2.767.508.000
4	İNGİLTERE	1.457.963.733	4	İNGİLTERE	1.783.489.000
5	MEKSİKA	1.432.658.391	5	HOLLANDA	1.732.768.000
6	KANADA	1.383.916.726	6	KANADA	1.701.704.000
7	HOLLANDA	1.205.215.473	7	MEKSİKA	1.595.641.000
8	BELÇİKA	1.086.976.337	8	ÇİN	1.382.838.000
9	ÇİN	1.059.325.140	9	BELÇİKA	1.257.824.000
10	AVUSTURYA	980.592.384	10	AVUSTURYA	1.092.859.000
24	TÜRKİYE	367.636.044	31	TÜRKİYE	363.547.349
TOPLAM İTHALAT		39.865.514.000	TOPLAM İTHALAT		49.553.307.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

YAPI KİMYASALLARI

Türkiye'de hem konut hem de alt yapı yatırımları ile hızla gelişen inşaat sektöründe çok gelişmiş çimento ve hazır beton sanayi mevcuttur. Son yıllarda hızla gelişen teknolojiler ile inşaat sektöründe kullanılan hazır beton, hazır harç ve sıvalar üretilmiş bu ürünlerin her türlü hava koşulunda dayanıklılığı artırılmış, yalıtım özellikleri katılmış, hazırlanması ve uygulaması daha pratik hale getirilmiştir. Bu süreçlerin hepsinde en önemli katkı da yapı kimyasalları tarafından sağlanmaktadır.

Yap kimyasalları başlığı altında değerlendirilen ürün grupları çimento harç ve beton katkıları, kimyasal karışımlı hazır harçlar, yanmayı ve su geçirmeyi önleyen müstahzarlar, hazır tutkal ve yapıştırıcılar, cam macunları, macun reçineli çimentolar, boyacılıkta kullanılan dolgu ve sıvama ürünleri ile dış cephe hazır sıva, çimento esaslı seramik yapıştırıcı ve dolgulardır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Türkiye'de yapı kimyasalları sanayi üretimi istikrarlı ve kademeli bir büyüme göstermektedir. İnşaat sektöründe yaşanan çeşitli dalgalanmalara karşın yapı kimyasalları ürünleri-

ne olan talep artış eğilimini sürdürmektedir. Bu çerçevede 2015, 2016 ve 2017 yıllarında artan yapı kimyasalları ürünleri üretimi 2018 yılında yüzde 7,5 daralarak 4,54 milyon tona inmiştir. Yapı kimyasallarında üretim yapan firma sayısı da son iki yılda gerileme göstermiştir.

Tablo.253 Yapı Kimyasalları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON
2014	305	3.055.928
2015	284	3.972.614
2016	335	4.245.928
2017	321	4.907.826
2018	318	4.539.740

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Yapı kimyasalları iç pazarında 2014-2017 yılları arasında hızlı bir büyüme yaşanmıştır. İç pazar bu dönemde yüzde 75,0'e yakın büyüyerek 4,58 milyon tona ulaşmıştır. 2018 yılında ise iç pazar bu kez yüzde 10,2 küçülmüş ve 4,11 milyon tona inmiştir. İç talep ihtiyacının önemli bir bölümü yurtiçi üretim ile karşılanırken pazarın yüzde 7-8'i oranında ithalat da yapılmaktadır.

Tablo.254 Yapı Kimyasalları İç Pazarı; Ton

YILLAR	ÜRETİM	İHRACAT	İTHALAT	İÇ PAZAR TÜKETİM
2014	3.055.928	716.587	282.678	2.622.019
2015	3.972.614	719.558	289.864	3.542.920
2016	4.245.928	706.156	306.116	3.845.888
2017	4.907.826	662.552	330.958	4.576.232
2018	4.539.740	736.498	308.134	4.111.376

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

Türkiye yapı kimyasalları alanında önemli bir üretici ve ihracatçı ülke haline gelmektedir. Yakın ve komşu pazarlar odaklı olarak gelişen ihracat son üç yıl içinde gerileme gösterdikten sonra 2018 yılında yeniden artış göstermiştir. Bu artışta iç pazardaki daralma etkili olmuştur. 2018 yılında ihracat 736.498 ton olurken değer olarak da 475,9 milyon dolara ulaşmıştır. İhracat birim fiyatları ise 2018 yılında yükselerek 0,65 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.255 Yapı Kimyasalları İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	716.587	468,6	0,65
2015	719.558	408,0	0,57
2016	706.156	401,4	0,57
2017	662.552	415,9	0,63
2018	736.498	475,9	0,65

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye yapı kimyasalları alanında önemli bir üretici ve ihracatçı ülke haline gelirken özellikli ürünler ağırlıklı olarak ithalat da yapmaktadır. İthalat miktar olarak son üç yıldır artış eğiliminde olduktan sonra 2018 yılında sınırlı ölçüde gerilemiştir. İthalat miktar olarak 2018 yılında 308.134 ton olmuştur. İthalat değer olarak ise 2018 yılında 624,3 milyon dolara inmiştir. İthalat birim fiyatları da 2018 yılında artarken ihracat birim fiyatlarının yaklaşık üç katıdır.

Tablo.256 Yapı Kimyasalları İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	282.678	654,4	2,32
2015	289.864	594,2	2,05
2016	306.116	581,2	1,90
2017	330.958	635,5	1,92
2018	308.134	624,3	2,03

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin yapı kimyasalları ihracat pazarlarını büyük ölçüde yakın ve komşu ülkeler oluşturmaktadır. İhracatta ilk üç sırayı Irak, İran ve Gürcistan almaktadır. Ardından Rusya, Ukrayna, Özbekistan ve Cezayir gelmektedir. İlk on içindeki diğer ülkelerde yine geleneksel ve yakın pazarlardır.

Tablo.257 Yapı Kimyasalları İhracat Pazarlarımız 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	İRAN	57.568.684	1	IRAK	43.933.837
2	IRAK	43.495.376	2	İRAN	37.017.163
3	GÜRCİSTAN	21.392.080	3	GÜRCİSTAN	24.062.478
4	RUSYA	15.805.190	4	RUSYA	19.498.110
5	SUUDİ ARABİSTAN	14.091.782	5	UKRAYNA	16.853.265
6	AZERBAYCAN	13.943.695	6	ÖZBEKİSTAN	15.916.741
7	MISIR	13.106.328	7	CEZAYİR	15.764.932
8	TÜRKMENİSTAN	12.778.842	8	AZERBAYCAN	15.508.270
9	UKRAYNA	12.003.796	9	SUUDİ ARABİSTAN	14.361.256
10	ROMANYA	11.624.475	10	MISIR	13.720.618
TOPLAM İHRACAT		**415.931.497**	**TOPLAM İHRACAT**		**475.949.613**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye'nin yapı kimyasalları ithalatı yaptığı ülkelerin başında Almanya gelmektedir. Toplam ithalatın yaklaşık yüzde 28,0'i Almanya'dan yapılmaktadır. Fransa, Çin, İtalya ve Belçika ile Güney Kore Almanya'yı izlemektedir. İthalat yapılan diğer üç ülke de yapı kimyasallarında gelişmiş ülkelerdir. Mısır ilk 10 içine girmiştir.

Tablo.258 Yapı Kimyasalları İthalat Yaptığımız Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ALMANYA	177.572.945	1	ALMANYA	171.079.219
2	BELÇİKA	59.328.426	2	FRANSA	54.477.136
3	ÇİN	50.151.464	3	ÇİN	48.285.464
4	FRANSA	46.847.519	4	İTALYA	41.355.213
5	İTALYA	41.967.945	5	BELÇİKA	38.208.735
6	GÜNEY KORE	33.844.290	6	GÜNEY KORE	36.956.541
7	İNGİLTERE	30.289.351	7	İNGİLTERE	28.417.091
8	ABD	21.287.526	8	ABD	24.987.440
9	İSVİÇRE	20.240.036	9	MISIR	24.232.945
10	HOLLANDA	19.850.658	10	İSVİÇRE	23.104.373
TOPLAM İTHALAT		**635.275.426**	**TOPLAM İTHALAT**		**624.349.386**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünyada önemli bir yapı kimyasalları ihracatı ve ticareti gerçekleşmektedir. Bununla birlikte dünya ihracatı 2015 ve 2016 yıllarında daha çok petrol fiyatlarındaki düşüşün yarattığı fiyat etkisi ile gerilemiştir. 2017 yılında dünya ihracatı yüzde 4,2 artış gösterdikten sonra 2018 yılında ise yüzde 15,0 büyümüştür. Bu kez hem ihracat miktarı artmış hem de birim fiyatlar yükselmiştir. Türkiye'nin dünya ihracatı içinden aldığı pay ise 2014 yılında yüzde 1,51 iken 2017 yılında yüzde 1,43'e kadar gerilemiştir. 2018 yılında da pay değişmemiş ve yüzde 1,43 olmuştur.

Tablo.259 Yapı Kimyasalları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	468,6	31.045	1,51
2015	408,0	27.896	1,46
2016	401,4	27.804	1,44
2017	415,9	28.971	1,43
2018	475,9	33.318	1,43

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.81 Türkiye'nin Dünya Yapı Kimyasalları İhracatında Payı; Yüzde

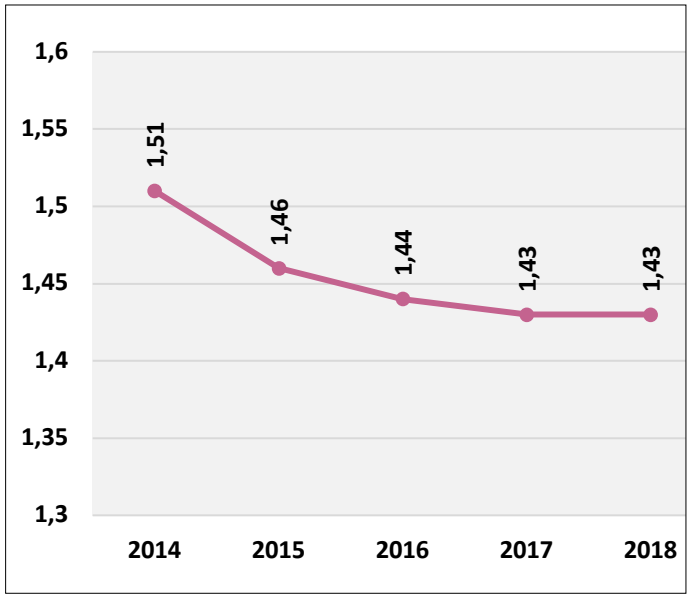

Dünya yapı kimyasalları ihracatında ilk sırayı Almanya almaktadır. 6,28 milyar dolar ihracat yapan Almanya'yı ABD ve Çin izlemektedir. Yapı kimyasallarında gelişmiş ülkeler arasında önemli bir rekabet yaşanmaktadır. Güney Kore ve Hollanda ile Japonya, İtalya ve Tayvan listede sıralanmaktadırlar. İlk 10 içinde yer alan diğer iki ülke ise Belçika ve Fransa'dır. Türkiye dünya ihracatında 18. sırada yer almaktadır.

Tablo.260 Dünya Yapı Kimyasalları İhracatçıları

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ALMANYA	5.209.354.030	1	ALMANYA	6.276.376.000
2	ABD	3.378.419.559	2	ABD	3.684.970.000
3	ÇİN	2.416.714.630	3	ÇİN	3.113.916.000
4	JAPONYA	1.368.826.090	4	GÜNEY KORE	1.819.859.000
5	GÜNEY KORE	1.333.012.698	5	HOLLANDA	1.441.511.000
6	HOLLANDA	1.215.195.776	6	JAPONYA	1.436.612.000
7	BELÇİKA	1.093.879.032	7	İTALYA	1.323.630.000
8	İTALYA	1.070.686.707	8	TAYVAN	1.323.288.000
9	TAYVAN	1.003.850.511	9	BELÇİKA	1.315.405.000
10	FRANSA	940.731.249	10	FRANSA	1.176.669.000
18	TÜRKİYE	401.364.809	18	TÜRKİYE	475.949.613
TOPLAM İHRACAT		**27.804.225.000**	**TOPLAM İHRACAT**		**33.317.964.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Dünya yapı kimyasalları ithalatında ilk üç pazarı Çin, Almanya ve ABD'dir. İhracattaki ilk üç ülke aynı zamanda yapı kimyasallarında en büyük üç ithalat pazarını oluşturmaktadırlar. Fransa, Meksika ve Kanada ile İngiltere, Rusya ve diğer iki gelişmiş ülke diğer büyük pazarlardır. Türkiye dünya ithalatında 19.sıradadır.

Tablo.261 Dünya Yapı Kimyasalları İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ÇİN	3.424.690.855	1	ÇİN	4.041.729.000
2	ALMANYA	1.953.029.464	2	ALMANYA	2.310.357.000
3	ABD	1.230.567.472	3	ABD	1.630.968.000
4	KANADA	983.347.308	4	FRANSA	1.130.473.000
5	MEKSİKA	929.432.663	5	MEKSİKA	1.077.074.000
6	FRANSA	924.431.148	6	KANADA	1.056.983.000
7	İNGİLTERE	835.877.560	7	İNGİLTERE	976.838.000
8	RUSYA	783.038.324	8	RUSYA	966.521.000
9	İTALYA	656.677.355	9	HOLLANDA	884.130.000
10	GÜNEY KORE	634.857.974	10	İTALYA	840.670.000
15	TÜRKİYE	581.152.204	19	TÜRKİYE	624.349.386
TOPLAM İTHALAT		**29.190.928.000**	**TOPLAM İTHALAT**		**34.569.949.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu **2018**

METAL BAZLI ÜRÜNLER

Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları
Alüminyum Sağlık Gereçleri
Kilitler ve Donanım Eşyaları
Armatür Musluk Vana ve Valfler
Demir Çelik Sağlık Gereçleri

ALÜMİNYUM İNŞAAT MALZEMELERİ VE AKSAMLARI

Alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları iki ana gruptan oluşmaktadır. İlk grupta bar, çubuk ve profiller, alüminyumdan ve alüminyum karışımdan ve kalınlığı > 0,2 mm olan tabakalar, levhalar ve şeritler ile yapılarda kullanılan tabakalar, çubuklar, köşebentler ve diğer şekillerde olan yapılar ve yapı parçaları yer almaktadır.

İkici grupta ise alüminyum kapılar, kapı eşikleri, pencereler ve bunların kasaları (çerçeveleri) bulunmaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Alüminyum inşaat malzemeleri girişim sayıları ve üretim değerleri iki grupta değerlendirilmektedir. Buna göre ilk grupta yer alan alüminyum çubuk, profil, levha ve yapı parçaları girişim sayısında 2014-2016 arası kademeli bir artış yaşanmıştır. 2018 yılında ise gerileme ortaya çıkmıştır. 2018 yılında girişim sayısı 371'e düşerken, üretim yüzde 12,0 gerileyerek 1.150.015 ton olmuştur.

Tablo.262 Alüminyum Çubuk Profil, Levha ve Yapı Parçaları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON
2014	350	1.405.456
2015	356	1.288.862
2016	382	1.324.176
2017	385	1.267.063
2018	371	1.150.015

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Alüminyum inşaat malzemelerinde ikinci grupta yer alan alüminyum kapı ve pencerelerde üretim 2017 yılında yüzde 16,6 artış gösterdikten sonra 2018 yılında yüzde 20,0 gerilemiştir. Alüminyumdan kapı ve pencere üretimi 2018 yılında 27,19 milyon adet miktar bazında ise 326.328 ton olmuştur.

Tablo.263 Alüminyum Kapı Pencere Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM ADET	ÜRETİM TON
2014	215	24.154.736	289.859
2015	260	29.190.784	349.693
2016	307	35.115.234	421.396
2017	319	33.991.794	407.907
2018	310	27.193.435	326.328

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Alüminyum inşaat malzemeleri iç pazarı 2014-2017 arasında kademeli ve istikrarlı bir büyüme göstermiştir. 2018 yılında ise iç pazarda önemli bir gerileme yaşanmıştır. Türkiye alüminyum inşaat malzemelerinde önemli bir üretici ve ihracatçı ülkedir. Ayrıca hızlı büyüyen bir iç pazara da sahiptir. Ancak 2018 yılında inşaat sektöründe yaşanan daralma nedeni ile iç pazar yüzde 20,0 küçülmüş ve 1,21 milyon tona inmiştir.

Tablo.264 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İç Pazarı; Ton

YILLAR	ÜRETİM	İHRACAT	İTHALAT	İÇ PAZAR TÜKETİM
2014	1.695.315	385.166	123.893	1.434.042
2015	1.638.555	388.447	141.741	1.391.849
2016	1.745.572	397.579	154.540	1.502.533
2017	1.674.970	401.610	170.212	1.443.571
2018	1.476.343	467.149	196.426	1.205.620

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

Türkiye alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ihracatında rekabetçi ve önemli bir ülkedir. Alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamlarında yüksek bir ihracat gerçekleşmektedir. İhracat miktar olarak yıllar itibarıyla da artış göstermektedir. 2018 yılında ihracat miktar olarak yüzde 16,3 artarak 467.149 ton olmuştur. Değer olarak ise ihracat 2018 yılında yüzde 19,7 artarak 1,7 milyar dolara ulaşmıştır. Alüminyum ihracat birim fiyatları 2017 ve 2018 yıllarında büyük ölçüde dünya alüminyum fiyatlarındaki artışa paralel hareket etmiştir.

Tablo.265 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	385.166	1.471,4	3,82
2015	388.447	1.342,8	3,46
2016	397.579	1.286,3	3,24
2017	401.610	1.417,4	3,53
2018	467.149	1.695,9	3,63

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye önemli bir üretici ve ihracatçı ülke olmasına karşın alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ithalatı da yapılmakta ve ithalat yıllar itibarıyla miktar olarak yükselmektedir. İthalat miktar olarak 2018 yılında yüzde 15,4 artarak 196.426 ton olmuştur. İthalat değer olarak da artmaktadır ve 2018 yılında 678,5 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatları ihracat birim fiyatlarına çok yakındır ve 2017 ile 2018 yıllarında yükselmiştir.

Tablo.266 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	123.893	486,0	3,92
2015	141.741	506,4	3,57
2016	154.540	505,4	3,27
2017	170.212	578,0	3,40
2018	196.426	678,5	3,45

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin en önemli alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ihracat pazarı Almanya'dır. İhracatın yaklaşık yüzde 18'i Almanya'ya yapılmaktadır. 2018 yılında ABD'ye ihracatta sıçrama yaşanmıştır ve ABD 2. pazarımız haline gelmiştir. İngiltere, Irak ve İsviçre; Almanya ve ABD'yi izleyen diğer önemli pazarlardır. İlk 10 içinde yer alan diğer ihracat pazarı ülkeler ise gelişmiş ülkeler ile Polonya'dır.

Tablo.267 Türkiye'nin Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ALMANYA	263.167.512	1	ALMANYA	300.398.271
2	İNGİLTERE	87.718.647	2	ABD	127.335.993
3	IRAK	82.289.073	3	İNGİLTERE	97.734.398
4	İSVİÇRE	75.669.166	4	IRAK	95.166.767
5	AVUSTURYA	58.725.460	5	İSVİÇRE	70.017.675
6	FRANSA	52.955.989	6	FRANSA	65.304.361
7	İSPANYA	45.941.774	7	AVUSTURYA	63.056.769
8	İTALYA	43.603.484	8	İSPANYA	59.293.447
9	POLONYA	39.848.954	9	İTALYA	52.754.178
10	ABD	34.803.219	10	POLONYA	51.083.409
TOPLAM İHRACAT		**1.417.421.353**	**TOPLAM İHRACAT**		**1.695.892.368**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye en çok alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ithalatını 2018 yılında Çin'den yapmıştır. Çin 2018 yılında ilk sıraya yükselirken Almanya ise 2. sıraya inmiştir. Daha sonra Yunanistan, ABD ve İtalya sıralanmaktadır. Romanya ve Güney Kore ile Fransa ithalat yapılan diğer 10 ülke arasındadır.

Tablo.268 Türkiye'nin Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ALMANYA	174.895.833	1	ÇİN	209.283.138
2	ÇİN	108.283.090	2	ALMANYA	168.527.101
3	YUNANİSTAN	50.161.945	3	YUNANİSTAN	51.926.928
4	İTALYA	37.424.350	4	ABD	30.185.259
5	ABD	31.416.272	5	İTALYA	25.268.831
6	AZERBAYCAN	28.370.770	6	ROMANYA	24.070.349
7	ROMANYA	22.889.783	7	GÜNEY KORE	17.845.345
8	FRANSA	21.108.512	8	FRANSA	16.416.440
9	NORVEÇ	12.136.280	9	İNGİLTERE	13.983.634
10	AVUSTURYA	10.355.711	10	AVUSTURYA	12.686.540
TOPLAM İTHALAT		**578.039.451**	**TOPLAM İTHALAT**		**678.495.023**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları oldukça yüksek bir değere ulaşmıştır. 2015 ve 2016 yıllarında gerileyen dünya ihracatı 2017 yılında değer olarak yüzde 1,95 artarak 57,61 milyar dolara yükselmiştir. Dünya ihracatında esas artış ise 2018 yılında gerçekleşmiştir. Dünya ihracatı 2018 yılında yüzde 18,6 artmış ve 68,3 milyar dolara ulaşmıştır. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı ise 2014 yılında yüzde 2,50 iken 2015 ve 2016 yıllarında düşmüş, 2017 yılında yüzde 2,46'ya, 2018 yılında ise yüzde 2,48'e yükselmiştir.

Tablo.269 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	1.471,4	58.967	2,50
2015	1.342,8	57.404	2,34
2016	1.286,3	56.511	2,28
2017	1.417,4	57.612	2,46
2018	1.695,9	68.311	2,48

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.82 Türkiye'nin Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracatında Payı; Yüzde

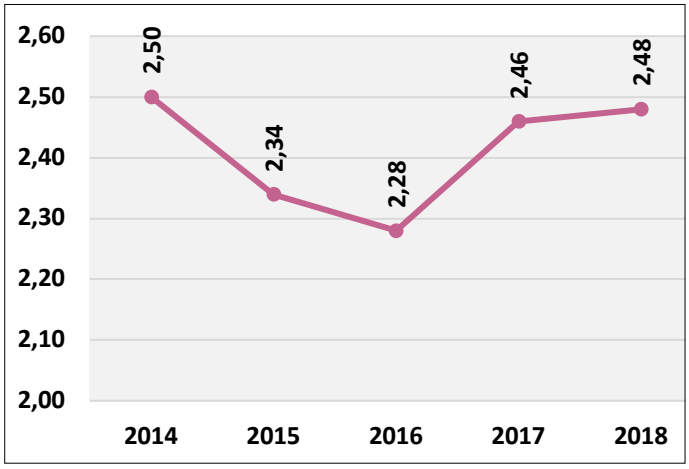

Dünya alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ihracatında güçlü ülkeler sıralanmaktadır. Dünya ihracatında ilk sırayı 13,8 milyar dolar ihracatı ile Çin almaktadır. Çin'in arkasından Almanya ve ABD yine yüksek ihracatları ile sıralanmaktadır. Bu üç ülkeyi 4 Avrupa ülkesi izlemektedir. Güney Kore ve Belçika ilk 10 ihracatçı içindeki diğer ülkelerdir. Türkiye ise 2018 yılında 10. büyük ihracatçı haline gelmiştir.

Tablo.270 Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	10.526.704.488	1	ÇİN	13.808.680.000
2	ALMANYA	7.857.909.008	2	ALMANYA	9.395.981.000
3	ABD	6.157.742.576	3	ABD	5.201.701.000
4	İTALYA	2.168.736.007	4	İTALYA	2.885.675.000
5	FRANSA	1.975.274.934	5	FRANSA	2.549.363.000
6	AVUSTURYA	1.713.809.874	6	İSPANYA	2.235.910.000
7	İSPANYA	1.624.627.224	7	AVUSTURYA	2.037.401.000
8	BELÇİKA	1.570.700.160	8	GÜNEY KORE	2.022.358.000
9	GÜNEY KORE	1.417.538.877	9	BELÇİKA	1.922.545.000
10	KANADA	1.409.648.300	10	TÜRKİYE	1.695.892.368
11	TÜRKİYE	1.286.253.007			
TOPLAM İHRACAT		56.510.825.000	TOPLAM İHRACAT		68.311.186.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları ithalatında ABD 2018 yılında Almanya'yı geçmiş ve en büyük pazar olmuştur. ABD 6,76 milyar dolar ithalat yapmaktadır. ABD'yi Almanya 6,57 milyar dolar ithalat ile izlemektedir. Fransa ve İngiltere ilk iki ülkeyi izlemektedirler. Meksika 5. sıraya yükselmiştir. Kanada, Hollanda ve Japonya diğer ithalat pazarlarıdır. Türkiye ithalatta 26. sırada yer almaktadır.

Tablo.271 Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ALMANYA	5.357.967.736	1	ABD	6.762.421.000
2	ABD	4.778.945.664	2	ALMANYA	6.570.303.000
3	İNGİLTERE	2.826.840.438	3	FRANSA	3.475.947.000
4	FRANSA	2.739.347.109	4	İNGİLTERE	3.337.302.000
5	KANADA	2.021.027.237	5	MEKSİKA	2.598.585.000
6	MEKSİKA	1.732.435.159	6	KANADA	2.458.948.000
7	VİETNAM	1.661.340.263	7	HOLLANDA	1.687.744.000
8	JAPONYA	1.461.312.696	8	JAPONYA	1.633.434.000
9	ÇİN	1.431.290.208	9	POLONYA	1.615.142.000
10	AVUSTURYA	1.205.914.827	10	AVUSTURYA	1.553.436.000
27	TÜRKİYE	505.359.768	26	TÜRKİYE	678.495.023
TOPLAM İTHALAT		52.385.961.000	TOPLAM İTHALAT		62.805.183.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

ALÜMİNYUM SAĞLIK GEREÇLERİ

Bu bölümde dökme alüminyumdan üretilen mutfak ve banyolarda kullanılan sağlık gereçleri yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Alüminyum sağlık gereçleri girişim sayısı ve üretimi yıllar itibarıyla kademeli ve istikrarlı bir artış göstermektedir. 2015 ve 2016 yıllarında yeni girişimlerin de eklenmesi ile önemli ölçüde artmıştır. 2017 yılında alüminyum sağlık gereçleri üretimi yüzde 1,8 artış göstermiş ve 29.685 ton olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılında ise üretim bu kez yüzde 18,6 düşmüş ve 24.170 tona inmiştir.

Tablo.272 Alüminyum Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON
2014	8	20.840
2015	14	25.151
2016	16	29.160
2017	17	29.685
2018	15	24.170

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Alüminyum sağlık gereçleri üretiminin önemli bir bölümü iç pazarda kullanılmaktadır. İhracat ve özellikle ithalat düşük gerçekleşmektedir. Bu çerçevede iç pazarda da kademeli bir büyüme yaşanmaktadır. İç pazar 2017 yılında yüzde 1,8 büyüdükten sonra 2018 yılında yüzde 18,6 küçülmüş ve 23.972 ton olmuştur.

Tablo.273 Alüminyum Sağlık Gereçleri İç Pazarı; Ton

YILLAR	ÜRETİM	İHRACAT	İTHALAT	İÇ PAZAR TÜKETİM
2014	20.840	881	10	19.969
2015	25.151	648	14	24.517
2016	29.160	417	12	28.755
2017	29.685	241	5	29.449
2018	24.170	202	4	23.972

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

Türkiye diğer inşaat malzemeleri ile mukayese edildiğinde miktar ve değer olarak göreceli daha düşük ihracat yapmaktadır. Bununla birlikte ihracat yine miktar ve değer olarak son üç yıldır gerilemektedir. İhracat 2018 yılında 202 ton ve 1,85 milyon dolar olmuştur. İhracat birim fiyatları ise artış göstermektedir ve 2018 yılında 9,14 dolar/kg olmuştur.

Tablo.274 Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	881	4,20	4,74
2015	648	3,48	5,34
2016	417	2,41	5,60
2017	241	1,74	7,20
2018	202	1,85	9,14

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye miktar ve değer olarak çok düşük ithalat yapmaktadır. 2018 yılında ithalat sadece 4 ton ve yüz bin dolar olmuştur. İthalat birim fiyatları 2018 yılında artış göstermiştir ve ihracat birim fiyatlarının yaklaşık üç katıdır.

Tablo.275 Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	10	0,3	28,94
2015	14	0,3	22,21
2016	12	0,3	22,44
2017	5	0,1	21,21
2018	4	0,1	27,78

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin alüminyum sağlık gereçleri ihracatında en büyük pazarı Almanya'dır. Toplam ihracatının yaklaşık yüzde 76'sı Almanya'ya yapılmaktadır. Diğer ihracat pazarlarını ise yakın ve komşu pazarlar oluşturmaktadır.

Tablo.276 Türkiye'nin Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ALMANYA	1.041.617	1	ALMANYA	1.409.702
2	IRAK	333.111	2	MISIR	90.896
3	AZERBAYCAN	100.294	3	AZERBAYCAN	42.483
4	MISIR	62.822	4	RUSYA	39.748
5	İRAN	30.439	5	GÜRCİSTAN	39.510
6	ROMANYA	24.847	6	LİBYA	22.403
7	CEZAYİR	20.332	7	SURİYE	21.367
8	GÜRCİSTAN	17.291	8	İRAN	18.480
9	SURİYE	10.282	9	MAKEDONYA	17.806
10	MAURITIUS	8.895	10	ROMANYA	14.551
TOPLAM İHRACAT		**1.737.502**	**TOPLAM İHRACAT**		**1.849.394**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye'nin alüminyum sağlık gereçleri ithalatı yaptığı en önemli ülke Almanya'dır. 2. sırada ise Çin yer almaktadır. Diğer ülkelerden yapılan ithalat ise çok düşüktür.

Tablo.277 Türkiye'nin Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ALMANYA	50.781	1	ALMANYA	50.355
2	İTALYA	16.595	2	ÇİN	38.561
3	MISIR	13.760	3	ÇEK CUMHURİYETİ	9.417
4	İRLANDA	11.835	4	ABD	6.442
5	ABD	11.375	5	POLONYA	1.780
6	ÇİN	6.742	6	AVUSTURYA	1.221
7	PAKİSTAN	1.725	7	HOLLANDA	557
8	POLONYA	1.217	8	İNGİLTERE	449
9	AVUSTURYA	1.086	9	FRANSA	271
10	TAYLAND	321	10	SLOVENYA	238
TOPLAM İTHALAT		**115.664**	**TOPLAM İTHALAT**		**109.583**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya alüminyum sağlık gereçleri ihracatı da diğer inşaat malzemeleri ihracatı ile karşılaştırıldığında küçük kalmaktadır. 2017 yılında yüzde 2,8 artan dünya ihracatı 2018 yılında ise yüzde 5,4 düşmüş ve 281 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı ise 2014-2017 arasında geriledikten sonra 2018 yılında yeniden yüzde 0,69'a yükselmiştir.

Tablo.278 Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	4,20	334	1,26
2015	3,48	283	1,24
2016	2,41	289	0,83
2017	1,74	297	0,57
2018	1,85	281	0,69

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.83 Türkiye'nin Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde

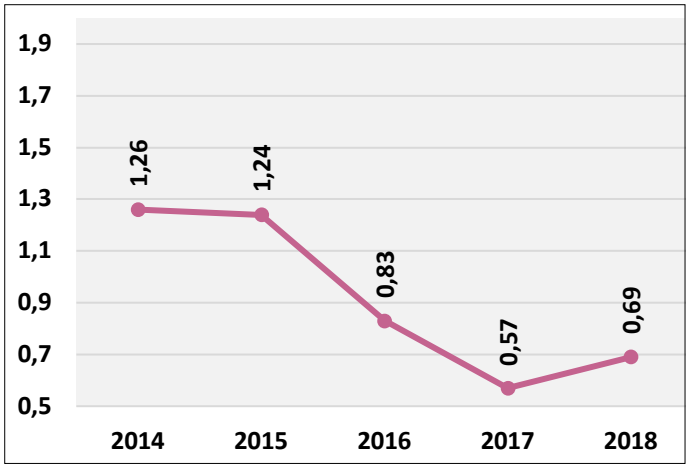

Dünya alüminyumdan sağlık gereçleri ihracatında ilk sırayı İtalya almaktadır. Çin 2. sıradadır. Bu iki ülkeyi İspanya, Avusturya ve Almanya izlemektedir. İlk 10 ihracatçı içinde yer alan diğer ülkeler gelişmiş ülkelerdir. Türkiye 19. ihracatçı olarak sıralanmaktadır.

Tablo.279 Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	İTALYA	72.055.888	1	İTALYA	79.997.000
2	ÇİN	56.352.769	2	ÇİN	62.568.000
3	ALMANYA	26.741.095	3	İSPANYA	17.681.000
4	İSPANYA	16.803.651	4	AVUSTURYA	12.662.000
5	AVUSTURYA	16.031.143	5	ALMANYA	12.634.000
6	DANİMARKA	12.028.629	6	ÇEK CUMHURİYETİ	12.170.000
7	ÇEK CUMHURİYETİ	10.707.182	7	DANİMARKA	11.067.000
8	İSVEÇ	7.457.009	8	İSVİÇRE	5.887.000
9	FRANSA	5.952.732	9	FRANSA	5.875.000
10	İSVİÇRE	5.579.963	10	İSVEÇ	5.695.000
19	TÜRKİYE	2.349.928	19	TÜRKİYE	1.849.394
TOPLAM İHRACAT		**289.171.000**	**TOPLAM İHRACAT**		**278.045.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya alüminyumdan sağlık gereçleri ithalatında ilk iki sırayı Almanya ve Fransa almaktadır. İrlanda 2018 yılında 3. sıraya yükselmiştir. İlk 10 pazar içinde yer alan diğer ithalatçı ülkeler gelişmiş ülkelerdir. Türkiye ithalatta 97. sıradadır.

Tablo.280 Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ALMANYA	34.970.746	1	ALMANYA	32.486.000
2	FRANSA	27.067.937	2	FRANSA	27.255.000
3	RUSYA	23.899.520	3	İRLANDA	22.661.000
4	İSVİÇRE	18.885.966	4	İSVİÇRE	18.245.000
5	İRLANDA	17.931.880	5	ABD	16.886.000
6	ABD	15.876.644	6	HOLLANDA	14.247.000
7	AVUSTURYA	13.516.103	7	İTALYA	10.968.000
8	HOLLANDA	10.660.533	8	AVUSTURYA	10.483.000
9	İNGİLTERE	9.612.249	9	İSVEÇ	10.215.000
10	BELÇİKA	8.728.469	10	BELÇİKA	10.119.000
69	TÜRKİYE	273.608	97	TÜRKİYE	109.583
TOPLAM İTHALAT		**294.349.000**	**TOPLAM İTHALAT**		**278.045.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

KİLİTLER VE DONANIM EŞYALARI

Bu bölüm altında iki ana ürün grubu olarak metalden kilitler ve metalden donanım eşyaları yer almaktadır. Kilitleri; metalden asma kilitler, metalden bina kapıları için kullanılan silindir kilitler ve silindir kilitler hariç bina kapıları için kullanılan metalden kilitler oluşturmaktadır.

Donanım eşyaları olarak ise metalden parçalar (asma kilitler, kilitler ile kilitli klipsler ve kilitli çerçeveler için), metalden otomatik kapı kapayıcıları ile yine metalden şapka askıları, şapka kancaları, dirsekler, portmantolar, havluluklar, fırçalıklar ve anahtar askıları yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Kilitler ve donanım eşyaları üretimi 2017 yılındaki önemli toparlanma ardından 2018 yılında sınırlı bir gerileme göstermiştir. Kilit üretimi 2018 yılında yüzde 0,8 azalarak 170,31 milyon adede inmiştir. Yine benzer şekilde donanım eşyası üretimi de yüzde 1,5 düşerek 185.540 ton olarak gerçeklemiştir. Girişim sayıları da kademeli olarak artmaktadır.

Tablo.281 Kilitler ve Donanım Eşyaları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	KİLİTLER		DONANIM EŞYASI	
	FİRMA SAYISI	ÜRETİM ADET	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON
2014	38	136.850.239	148	131.444
2015	42	135.603.000	148	134.344
2016	50	125.938.752	172	141.770
2017	45	171.611.288	180	188.290
2018	46	170.310.400	183	185.540

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Metalden kilitler ve donanım eşyaları iç pazarı 2014-2016 arasındaki zayıf talep sonrası 2017 yılında yüzde 42,8 büyüyerek 177.119 ton olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılında ise iç tüketim bu kez yüzde 9,7 küçülmüş ve 159.928 tona inmiştir. Türkiye bu üründe üretiminin yarısına yakınını ihraç ederken, iç pazarın yaklaşık yüzde 18'i ithal ürünler karşılanmaktadır.

Tablo.282 Kilitler ve Donanım Eşyaları İç Pazarı; Ton

YILLAR	ÜRETİM	İHRACAT	İTHALAT	İÇ PAZAR TÜKETİM
2014	172.499	85.928	30.722	117.293
2015	175.025	82.372	27.928	120.581
2016	179.552	82.191	26.648	124.009
2017	239.773	92.044	29.390	177.119
2018	236.633	103.964	27.259	159.928

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

Türkiye metalden kilitler ve donanım eşyalarında önemli bir ihracat gerçekleştirmektedir. İhracat 2015 ve 2016 yıllarında miktar ve değer olarak gerilemiştir. 2017 yılında ihracat miktar olarak yüzde 12,0 artarak 92.044 tona ulaşmıştır. 2018 yılında ise ihracat miktar olarak yüzde 13,0 artmış ve 103.964 ton olmuştur. İhracat değer olarak da yüzde 9,9 yükselerek 455,0 milyon dolara yükselmiştir. İhracat birim fiyatlarındaki gerileme 2018 yılında da sınırlı ölçüde sürmüştür.

Tablo.283 Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	85.928	451,2	5,25
2015	82.372	384,6	4,67
2016	82.191	379,2	4,61
2017	92.044	413,9	4,50
2018	103.964	455,0	4,38

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye metalden kilitler ve donanım eşyalarında birim fiyatları daha yüksek olan ürünler ağırlıklı olmak üzere istikrarlı bir ithalat da yapmaktadır. İthalat 2015 ve 2016 yıllarında miktar ve değer olarak geriledikten sonra 2017 yılında artış göstermiştir. 2018 yılında ise sınırlı bir gerileme gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatları ise ihracat fiyatlarının oldukça üzerindedir.

Tablo.284 Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	30.722	281,6	9,17
2015	27.928	252,6	9,05
2016	26.648	230,3	8,64
2017	29.390	251,7	8,56
2018	27.259	208,1	7,63

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin kilitler ve donanım eşyası ihracatında ilk 4 sırayı yakın ve komşu ülkeler almaktadır. İlk sıraya Rusya yükselmiştir. Romanya, İran ve Irak Rusya'yı izlemektedirler. Almanya 5. sıraya çıkmıştır. Daha sonra ilk 10 ihracat pazarı içinde ABD, Suudi Arabistan ve Fransa gibi ülkeler yer almaktadır.

Tablo.285 Türkiye'nin Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	İRAN	37.803.623	1	RUSYA	41.630.126
2	RUSYA	32.339.714	2	ROMANYA	33.909.062
3	ROMANYA	31.937.107	3	İRAN	30.965.750
4	IRAK	24.266.810	4	IRAK	26.398.855
5	SUUDİ ARABİSTAN	19.337.585	5	ALMANYA	23.334.682
6	ALMANYA	18.833.677	6	ABD	21.727.719
7	ABD	17.115.787	7	SUUDİ ARABİSTAN	15.855.035
8	BULGARİSTAN	14.329.011	8	FRANSA	15.272.652
9	UKRAYNA	13.439.305	9	CEZAYİR	14.131.191
10	İNGİLTERE	12.653.162	10	UKRAYNA	13.857.612
TOPLAM İHRACAT		**413.869.273**	**TOPLAM İHRACAT**		**454.999.443**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok kilitler ve donanım eşyaları ithalatı yaptığı ülke Çin'dir. Onu çok yakın büyüklük ile Almanya izlemektedir. İtalya ve Fransa bu iki ülkenin ardından gelmektedir. Diğer ilk 10 ithalatçı ülke arasında Polonya ve Çek Cumhuriyeti de yer almaktadır.

Tablo.286 Türkiye'nin Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ÇİN	64.021.929	1	ÇİN	50.085.477
2	ALMANYA	57.576.434	2	ALMANYA	48.489.572
3	İTALYA	27.437.251	3	İTALYA	20.340.049
4	FRANSA	15.046.654	4	FRANSA	12.993.458
5	AVUSTURYA	8.933.860	5	ABD	9.219.128
6	İSPANYA	7.968.083	6	AVUSTURYA	7.652.249
7	ABD	7.907.898	7	GÜNEY KORE	7.459.455
8	GÜNEY KORE	7.696.558	8	İSPANYA	6.251.320
9	POLONYA	6.514.268	9	ÇEK CUMHURİYETİ	5.779.635
10	HİNDİSTAN	5.535.053	10	POLONYA	5.572.858
TOPLAM İTHALAT		**251.686.313**	**TOPLAM İTHALAT**		**208.050.097**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya kilitler ve donanım eşyaları ihracatı 2015 ve 2016 yıllarında diğer birçok inşaat malzemesi ihracatı gibi gerilemiştir. Dünya ihracatı 2017 yılında değer olarak yüzde 1,9 artarak 25,44 milyar dolara ulaşmıştır. Esas artış ise 2018 yılında yaşanmıştır. Dünya ihracatı yüzde 19,3 artarak 30,35 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı 2014 yılında yüzde 1,71 iken 2015 yılında yüzde 1,49'a düşmüştür. İzleyen iki yıl ise pay artmış ve 2017 yılında yüzde 1,63 olmuştur. 2018 yılında pay yeniden yüzde 1,5'e inmiştir.

Tablo.287 Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	451,2	26.371	1,71
2015	384,6	25.807	1,49
2016	379,2	24.963	1,52
2017	413,9	25.444	1,63
2018	455,0	30.347	1,50

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.84 Türkiye'nin Dünya Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracatında Payı; Yüzde

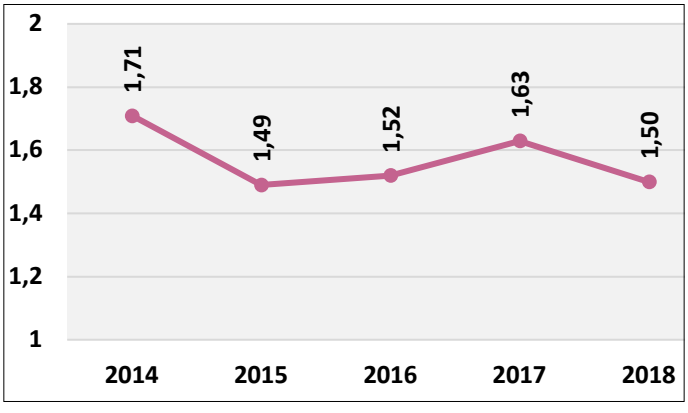

Dünya kilitler ve donanım eşyaları ihracatında ilk sırayı büyük bir farkla Çin almaktadır. Çin dünya ihracatının yaklaşık üçte birini yapmaktadır. Çin'i Almanya, ABD ve İtalya izlemektedir. Avusturya, Tayvan ve Meksika da önemli ihracatçı ülkeler olarak sıralanmaktadırlar. Polonya ve Çek Cumhuriyeti de ilk 10 büyük ihracatçı arasına girmişlerdir. Türkiye dünya ihracatında 16. sırada yer almaktadır.

Tablo.288 Dünya Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	8.001.271.141	1	ÇİN	9.204.648.000
2	ALMANYA	3.206.527.712	2	ALMANYA	3.756.782.000
3	ABD	1.984.023.563	3	ABD	2.139.540.000
4	İTALYA	1.410.285.407	4	İTALYA	1.572.276.000
5	MEKSİKA	968.842.271	5	AVUSTURYA	1.069.917.000
6	TAYVAN	929.174.007	6	TAYVAN	1.059.132.000
7	AVUSTURYA	867.998.908	7	MEKSİKA	1.049.813.000
8	POLONYA	526.956.269	8	POLONYA	669.679.000
9	ÇEK CUMH.	485.830.262	9	FRANSA	523.848.000
10	KANADA	465.685.248	10	ÇEK CUMH.	513.254.000
15	TÜRKİYE	379.238.063	16	TÜRKİYE	454.999.443
TOPLAM İHRACAT		25.342.198.000	TOPLAM İHRACAT		28.919.654.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Dünya kilitler ve donanım eşyaları ithalatında ilk sırayı büyük bir farkla ABD almaktadır. ABD dünya ithalatının beşte birini yapmaktadır. Almanya, Fransa ve İngiltere ABD'yi izlemektedir. Meksika, Polonya ve Çin de ihracatçı olmalarına rağmen aynı zamanda ilk 10 büyük ithalat pazarı içinde de yer almaktadırlar. 2018 yılında ilk 10 ithalatçı içine Rusya da girmiştir. Türkiye dünya ithalatında 33. sıradadır.

Tablo.289 Dünya Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ABD	5.415.382.153	1	ABD	6.325.097.000
2	ALMANYA	1.782.813.830	2	ALMANYA	2.005.972.000
3	İNGİLTERE	1.119.749.375	3	FRANSA	1.354.944.000
4	MEKSİKA	1.103.967.494	4	İNGİLTERE	1.269.788.000
5	KANADA	1.055.752.233	5	MEKSİKA	1.205.372.000
6	FRANSA	1.003.459.660	6	KANADA	1.174.235.000
7	POLONYA	736.395.713	7	POLONYA	920.443.000
8	ÇİN	728.449.282	8	ÇİN	874.551.000
9	HOLLANDA	604.964.781	9	HOLLANDA	811.692.000
10	JAPONYA	589.733.163	10	RUSYA	720.394.000
28	TÜRKİYE	230.337.135	33	TÜRKİYE	208.050.097
TOPLAM İTHALAT		26.095.924.000	TOPLAM İTHALAT		30.347.026.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

ARMATÜR MUSLUK VANA VE VALFLER

Bu grup altında eviye, lavabo, klozet, küvet ve benzeri sabit eşyalar için armatür, musluk, tıkaç ve vanalar ile işlem kontrol valfleri; sürgülü valfler, glob valfler ve diğer valfler yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Armatür musluk vana ve valfler üretiminde girişimci sayıları yıllar itibarıyla artarken, üretimler son üç yıldır dalgalanma göstermektedir. Armatür musluk vana ve valfler üretimi 2017 yılında yüzde 11,9 artarak 42.436 ton olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılında ise üretim yüzde 6,0 düşmüş ve 43.815 tona inmiştir. İşlem kontrol valfleri ise 2017 yılında 47.855 ton üretildikten sonra 2018 yılında üretim yüzde 1,6 düşmüş ve 47.140 ton olmuştur.

Tablo.290 Armatür Musluk Vana ve Valfler Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	ARMATÜR MUSLUK VANALAR VE VALFLER		İŞLEM KONTROL VALFLERİ	
	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON
2014	64	40.578	69	45.552
2015	62	46.212	70	43.259
2016	73	37.923	88	44.248
2017	75	46.612	88	47.855
2018	75	43.815	86	47.140

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Armatür musluk vana ve valfler iç pazarı 2014-2017 arasında miktar olarak önemli bir artış eğilimi göstermiştir. 2018 yılında ise iç pazar yüzde 16,9 küçülmüştür. Türkiye üretiminin yaklaşık üçte birini her yıl ihraç etmektedir. Ancak önemli ölçüde ithalat yaptığı da görülmektedir. Buna karşın 2018 yılında ithalatta da önemli düşüş yaşanmıştır. Bu çerçevede iç pazar veya tüketim 2018 yılında 83.496 ton olmuştur.

Tablo.291 Armatür Musluk Vana ve Valfler İç Pazarı; Ton

YILLAR	ÜRETİM	İHRACAT	İTHALAT	İÇ PAZAR TÜKETİM
2014	86.130	37.444	31.099	79.785
2015	89.741	34.053	31.010	86.698
2016	82.171	32.452	40.146	89.865
2017	94.467	33.157	39.148	100.458
2018	90.955	36.068	28.609	83.496

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

Türkiye armatür musluk vana ve valfler alanında rekabetçi ve önemli bir ihracatçı ülkedir. İhracat küresel koşullar ve pazar koşulları nedeniyle 2015 ve 2016 yıllarında miktar ve değer olarak geriledikten sonra 2017 yılında yeniden artmıştır. İhracat 2018 yılında ise miktar olarak yüzde 8,8 artmış ve 36.068 tona çıkmıştır. İhracat değer olarak da 350,8 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracat birim fiyatları 2017 yılından sonra 2018 yılında da yükselmiştir.

Tablo.292 Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	37.444	435,3	11,62
2015	34.053	356,8	10,48
2016	32.452	302,5	9,32
2017	33.157	317,2	9,57
2018	36.068	350,8	9,73

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye armatür musluk vana ve valfler alanında rekabetçi ve önemli bir ihracatçı ülke olmasına karşın değer olarak ihracatının çok üzerinde ithalat da yapmaktadır. İthalat miktar olarak 2016 ve 2017 yıllarında artarken ihracatı da geçmiştir. Değer olarak ise ithalat 2017 yılında yüzde 2,9 yükselerek 755,5 milyon dolar olmuştur. İthalat birim fiyatları da ihraç birim fiyatlarının yaklaşık iki katı olarak gerçekleşmektedir.

Tablo.293 Armatür Musluk Vana ve Valfler İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	31.099	643,2	20,68
2015	31.010	620,7	20,01
2016	40.146	734,0	18,28
2017	39.148	755,5	19,30
2018	28.609	597,6	20,89

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin armatür musluk vana ve valfler ihracatında geleneksel ihracat pazarları bulunmaktadır. Irak, Mısır ve Almanya ilk üç pazarı oluşturmaktadır. ABD diğer önemli bir pazardır. Azerbaycan, Rusya, Özbekistan diğer ilk 10 içindeki pazarlardır. Ardından yine yakın ve komşu ülkeler ile İtalya sıralanmaktadır. Suudi Arabistan ilk 10 içinden çıkmıştır.

Tablo.294 Türkiye'nin Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ALMANYA	29.716.297	1	IRAK	36.159.436
2	IRAK	28.021.149	2	MISIR	26.745.249
3	MISIR	25.254.980	3	ALMANYA	26.733.085
4	ABD	18.156.405	4	ABD	17.114.859
5	SUUDİ ARABİSTAN	12.488.937	5	AZERBAYCAN	12.284.145
6	İRAN	9.996.302	6	RUSYA	10.482.503
7	AZERBAYCAN	9.083.609	7	ÖZBEKİSTAN	10.139.643
8	RUSYA	8.872.985	8	İRAN	9.545.944
9	TÜRKMENİSTAN	8.227.723	9	ÜRDÜN	9.275.350
10	İTALYA	7.628.443	10	İTALYA	8.835.122
TOPLAM İHRACAT		**317.180.525**	**TOPLAM İHRACAT**		**350.798.574**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok armatür musluk vana ve valfler ithalatı ülkelerinin başında İtalya ve Çin gelmektedir. Almanya ve ABD bu iki ülkeyi izlemektedirler. Çek Cumhuriyeti ve Polonya önemli ithalat yaptığımız ülkeler haline gelmiştir. İthalat yaptığımız ilk 10 içinde yer alan diğer ülkeler ise gelişmiş ülkeler olarak sıralanmaktadır.

Tablo.295 Türkiye'nin Armatür Musluk Vana ve Valfler İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ÇİN	171.949.544	1	İTALYA	120.937.904
2	İTALYA	160.716.952	2	ÇİN	105.597.376
3	ALMANYA	97.084.217	3	ALMANYA	74.451.313
4	ABD	55.428.231	4	ABD	63.556.208
5	ÇEK CUMHURİYETİ	32.375.445	5	ÇEK CUMHURİYETİ	29.235.401
6	FRANSA	27.847.436	6	FRANSA	28.413.100
7	POLONYA	26.716.409	7	POLONYA	26.761.117
8	İSPANYA	26.549.481	8	İSPANYA	20.787.279
9	JAPONYA	22.241.324	9	İNGİLTERE	14.692.839
10	GÜNEY KORE	16.242.723	10	HOLLANDA	14.495.732
TOPLAM İTHALAT		**755.469.699**	**TOPLAM İTHALAT**		**597.695.742**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya armatür musluk vana ve valfler ihracatı 2015 ve 2016 yıllarında değer olarak gerileme göstermiştir. 2017 yılında dünya ihracatı yüzde 2,2 artarak 47,98 milyar dolara yükselmiştir. 2018 yılında ise ihracat bu kez yüzde 11,6 artmış ve 53,55 milyar dolara ulaşmıştır. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı ise 2014 yılında yüzde 0,82 iken 2016 yılında yüzde 0,64'e düşmüş, 2017 yılında yüzde 0,66'ya yükselmiş ve 2018 yılında da bu pay korunmuştur.

Tablo.296 Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	435,3	52.894	0,82
2015	356,8	48.593	0,73
2016	302,5	46.947	0,64
2017	317,2	47.980	0,66
2018	350,8	53.554	0,66

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.85 Türkiye'nin Dünya Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracatında Payı; Yüzde

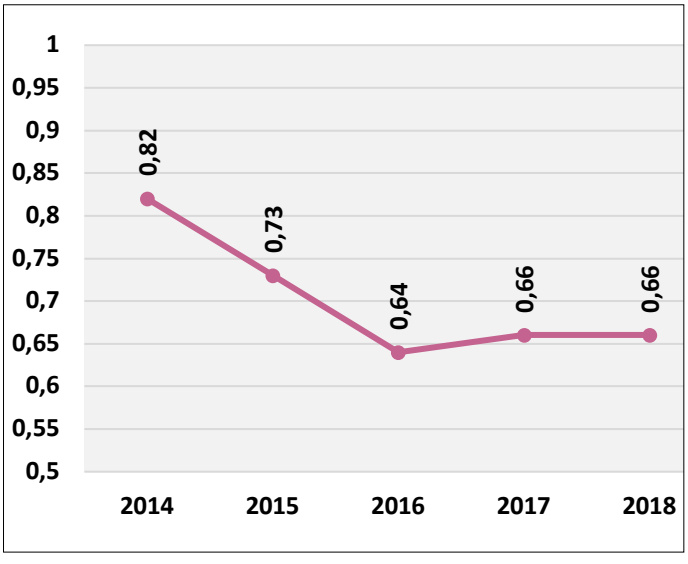

Dünya armatür musluk vana ve valfler ihracatında önemli ve güçlü ülkeler bulunmaktadır. Çin dünya ihracatında ilk sırayı almaktadır. Almanya, ABD ve İtalya birbirilerine yakın ve yüksek ihracatları ile Çin'i izlemektedirler. Japonya ve Fransa önemli ihracatçı ülkelerdir. Meksika, Çek Cumhuriyeti ve Güney Kore de ilk 10 ihracatçı içinde yer almaktadır. Türkiye 26. sırada yer bulmaktadır.

Tablo.297 Dünya Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	9.265.156.705	1	ÇİN	11.316.574.000
2	ABD	5.912.759.369	2	ALMANYA	7.025.833.000
3	ALMANYA	5.820.917.953	3	ABD	6.633.594.000
4	İTALYA	5.071.111.278	4	İTALYA	5.450.174.000
5	JAPONYA	1.864.777.680	5	JAPONYA	2.115.589.000
6	FRANSA	1.549.670.165	6	FRANSA	1.608.394.000
7	İNGİLTERE	1.486.963.434	7	MEKSİKA	1.585.300.000
8	MEKSİKA	1.476.208.285	8	İNGİLTERE	1.529.593.000
9	GÜNEY KORE	1.192.836.273	9	ÇEK CUMHURİYETİ	1.310.923.000
10	İSPANYA	950.300.807	10	GÜNEY KORE	1.135.712.000
25	TÜRKİYE	302.476.706	26	TÜRKİYE	350.798.574
TOPLAM İHRACAT		46.946.558.000	TOPLAM İHRACAT		53.553.528.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Dünya armatür musluk vana ve valfler ithalatında en büyük pazar ABD'dir. Çin ve Almanya 2. ve 3. büyük pazarlar olarak sıralanmaktadırlar. Kanada ve Fransa ile İngiltere bu ülkeleri izlemektedirler. Rusya yeniden ilk 10 ithalatçı içine girmiştir. Meksika 2018 yılında da ilk 10 ithalatçı içinde yer almıştır. Türkiye dünya ithalatında 25. sırada yer bulmaktadır.

Tablo.298 Dünya Armatür Musluk Vana ve Valfler İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ABD	7.875.200.104	1	ABD	9.525.110.000
2	ÇİN	3.540.727.978	2	ÇİN	4.219.117.000
3	ALMANYA	2.738.683.154	3	ALMANYA	3.356.908.000
4	KANADA	1.954.867.622	4	KANADA	2.340.697.000
5	HİNDİSTAN	1.772.692.432	5	FRANSA	1.991.168.000
6	İNGİLTERE	1.689.958.267	6	İNGİLTERE	1.849.885.000
7	FRANSA	1.679.969.440	7	GÜNEY KORE	1.579.807.000
8	GÜNEY KORE	1.499.906.525	8	RUSYA	1.492.903.000
9	MEKSİKA	1.314.835.461	9	MEKSİKA	1.467.607.000
10	JAPONYA	1.232.333.541	10	JAPONYA	1.362.715.000
19	TÜRKİYE	733.984.872	25	TÜRKİYE	597.695.742
TOPLAM İTHALAT		48.320.248.000	TOPLAM İTHALAT		54.682.104.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

DEMİR ÇELİK SAĞLIK GEREÇLERİ

Demir çelik sağlık gereçleri başlığı altında paslanmaz çelikten eviyeler ve lavabolar, dökme demirden küvetler (emaye yapılmış olsun olmasın), diğer - demirden veya çelikten küvetler (emaye yapılmış olsun olmasın) ile birlikte demir çelikten diğer sıhhi ürünler ve bunların parçaları yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik sağlık gereçleri üretimi eviye, lavabo ve küvetler ile diğer sıhhi ürünler için ayrı değerlendirilmektedir. Adet olarak izlenen eviye lavabo ve küvet üretimi 2017 yılındaki düşüşün ardından 2018 yılında da yüzde 4,8 azalarak 5.020.450 adet olarak gerçekleşmiştir. Ton olarak izlenen diğer sıhhi ürünler üretiminde ise son iki yıldır kademeli gerileme yaşanmıştır. 2018 yılında üretim yüzde 7,2 düşerek 6.240 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.299 Demir Çelik Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	EVİYE, LAVABO, KÜVET		DİĞER SIHHİ ÜRÜNLER	
	FİRMA SAYISI	ÜRETİM ADET	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON
2014	23	6.225.435	8	6.905
2015	26	6.695.063	10	6.347
2016	28	6.236.836	25	7.446
2017	26	5.273.656	27	6.723
2018	25	5.020.450	25	6.240

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik sağlık gereçleri tüketimi büyük ölçüde iç üretim ile karşılanmaktadır. Üretim bilgilerinin adet ve ton olarak ayrı ayrı hesaplanıyor olması mutlak tüketim verilerine ulaşmayı zorlaştırmaktadır. Bununla birlikte ithalat ve ihracat verileri miktar olarak oldukça sınırlı olduğu için iç pazar tüketiminin üretim verilerine yakın gerçekleştiği öngörülmektedir.

Dış Ticaret

Türkiye'nin demir çelik sağlık gereçleri ihracatı diğer ürünler ile karşılaştırıldığında miktar ve değer olarak daha sınırlı kalmaktadır. Demir çelik sağlık gereçleri ihracatı miktar olarak 2015 ve 2016 yıllarında azaldıktan sonra 2017 yılında yüzde 4,7 artış göstermiştir. İhracat miktar olarak 2018 yılında ise yüzde 4,1 artmış ve 9.836 ton olmuştur. Değer olarak ise ihracat 2018 yılında 63,0 milyon dolara çıkmıştır. Ortalama ihracat birim fiyatları da 2018 yılında sınırlı ölçüde yükselmiştir. Ayrıca ihracat birim fiyatları Türkiye ortalamasına göre oldukça yüksektir.

Tablo.300 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	11.518	83,2	7,23
2015	9.719	65,8	6,77
2016	9.030	61,0	6,75
2017	9.450	59,5	6,30
2018	9.836	63,0	6,41

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye demir çelik sağlık gereçleri ithalatı miktar ve değer olarak 2015 ve 2016 yıllarındaki gerileme ardından 2017 yılında sınırlı bir artış göstermiştir. 2018 yılında ise yeniden gerilemiştir. 2018 yılında 1.109 ton karşılığında 10,4 milyon dolar tutarında ithalat yapılmıştır. İthalat birim fiyatı da son dört yıldır gerileme göstermektedir.

Tablo.301 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	1.281	15,0	11,70
2015	1.204	13,1	10,86
2016	1.153	11,7	10,18
2017	1.260	12,3	9,73
2018	1.109	10,4	9,36

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin demir çelik sağlık gereçleri öncelikli pazarlarını geleneksel yakın ve komşu pazarlar ile AB ülkeleri oluşturmaktadır. İhracatta ilk üç sırayı Almanya, Mısır ve ABD almıştır. ABD'ye ihracat artmıştır. Polonya 4. sıraya inmiştir. BAE sıralaması düşerken, İran ve Irak ilk 10 ülke içinden çıkmıştır. İlk 10 içine Romanya ve Rusya girmiştir.

Tablo.302 Türkiye'nin Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	MISIR	6.379.407	1	ALMANYA	7.125.440
2	ALMANYA	5.015.217	2	MISIR	6.990.400
3	POLONYA	3.146.443	3	ABD	4.520.174
4	BAE	2.846.124	4	POLONYA	3.366.150
5	İRAN	2.687.301	5	FRANSA	1.912.312
6	ABD	2.293.092	6	İSPANYA	1.777.900
7	IRAK	1.865.300	7	İNGİLTERE	1.696.500
8	FRANSA	1.831.237	8	ROMANYA	1.555.717
9	MACARİSTAN	1.667.501	9	BAE	1.504.100
10	İSPANYA	1.640.159	10	RUSYA	1.177.400
TOPLAM İHRACAT		**59.516.632**	**TOPLAM İHRACAT**		**63.040.525**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok demir çelik sağlık gereçleri ithalat yaptığı ülkelerin başında Çin gelmektedir. Çin'den göreceli fiyat avantajı olan ürünler ithal edilmektedir. İthalatta 2. ve 3. sırada Almanya ve İtalya yer almaktadır. Bu ülkelerden ise daha nitelikli ürünler ithalatı yapılmaktadır.

Tablo.303 Türkiye'nin Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ÇİN	4.601.157	1	ÇİN	4.126.535
2	İTALYA	2.429.690	2	ALMANYA	2.030.527
3	ALMANYA	2.012.347	3	İTALYA	1.459.562
4	MISIR	785.718	4	İSPANYA	659.755
5	İSPANYA	607.477	5	MISIR	629.457
6	İNGİLTERE	395.910	6	YUNANİSTAN	221.030
7	YUNANİSTAN	353.962	7	AVUSTURYA	202.899
8	AVUSTURYA	163.553	8	ABD	171.068
9	İSVİÇRE	153.295	9	SLOVENYA	127.360
10	ABD	148.695	10	DANİMARKA	75.448
TOPLAM İTHALAT		**12.257.022**	**TOPLAM İTHALAT**		**10.371.082**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya demir çelik sağlık gereçleri ihracatı diğer birçok inşaat malzemesinde olduğu gibi küresel koşullar nedeniyle 2015 ve 2016 yıllarında gerilemiştir. 2017 yılında ise yüzde 0,5 artarak 2,98 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Dünya ihracatı 2018 yılında ise yüzde 15,3 artarak 3,44 milyar dolara çıkmıştır. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı 2014 yılında yüzde 2,47 iken 2017 yılında yüzde 2,0 olmuştur. Pay 2018 yılında ise bu kez yüzde 2,0'nin de altına düşerek yüzde 1,84'e inmiştir.

Tablo.304 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	83,2	3.378	2,47
2015	65,8	3.324	2,00
2016	61,0	2.965	2,06
2017	59,5	2.980	2,00
2018	63,0	3.436	1,84

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya demir çelik sağlık gereçleri ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin dünya ihracatının yaklaşık yüzde 48'ini gerçekleştirmektedir. Almanya ve İtalya nitelikli ürünleri ile 2. ve 3. sıradadır. ABD ve Tayvan yakın ihracatları ile bu iki ülkeyi izlemektedir. Türkiye dünya demir çelik sağlık gereçleri ihracatında 9.sırada yer almaktadır.

Grafik.86 Türkiye'nin Dünya Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde

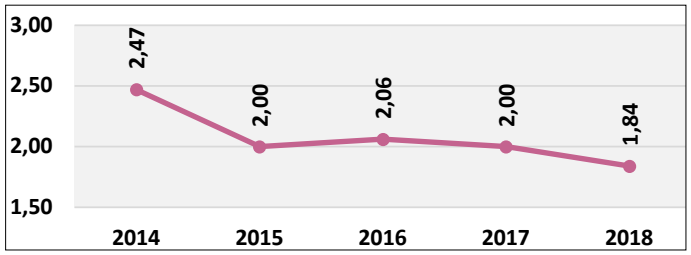

Tablo.305 Dünya Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	1.308.151.037	1	ÇİN	1.647.992.000
2	ALMANYA	365.931.799	2	ALMANYA	401.376.000
3	İTALYA	113.879.643	3	İTALYA	125.411.000
4	ABD	107.821.645	4	ABD	120.066.000
5	TAYVAN	100.571.085	5	TAYVAN	102.316.000
6	İSPANYA	76.983.586	6	İSPANYA	82.553.000
7	MEKSİKA	61.383.849	7	HOLLANDA	72.346.000
8	TÜRKİYE	60.952.609	8	MEKSİKA	63.117.000
9	HOLLANDA	56.638.448	9	TÜRKİYE	63.040.525
10	İNGİLTERE	48.422.221	10	VİETNAM	57.071.000
TOPLAM İHRACAT		**2.965.231.000**	**TOPLAM İHRACAT**		**3.435.901.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Dünya demir çelik sağlık gereçleri ithalatında ABD en büyük pazardır. ABD dünya ithalatının yaklaşık yüzde 20'sini yapmaktadır. Almanya, İngiltere ve Fransa diğer önemli ithalat pazarlarıdır. İlk 10 büyük pazarın tamamı gelişmiş ülkelerdir. Türkiye ithalatta 51. sırada yer almaktadır.

Tablo.306 Dünya Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ABD	534.519.948	1	ABD	645.310.000
2	ALMANYA	173.130.855	2	ALMANYA	187.177.000
3	İNGİLTERE	143.394.784	3	İNGİLTERE	145.196.000
4	FRANSA	96.665.172	4	FRANSA	113.667.000
5	KANADA	90.292.685	5	HOLANDA	108.600.000
6	HOLLANDA	82.159.184	6	VİETNAM	106.504.000
7	AVUSTRALYA	79.974.108	7	KANADA	101.056.000
8	İSVİÇRE	74.892.578	8	AVUSTRALYA	87.838.000
9	AVUSTURYA	65.043.314	9	RUSYA	76.324.000
10	BELÇİKA	57.212.742	10	İSVİÇRE	74.801.000
45	TÜRKİYE	11.739.215	51	TÜRKİYE	10.371.082
TOPLAM İTHALAT		**2.794.906.000**	**TOPLAM İTHALAT**		**3.102.246.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu **2018**

ELEKTRİK MALZEMELERİ VE TEÇHİZATLARI

Elektrik Malzemeleri
Yalıtımlı Kablolar
Isıtma ve Soğutma Cihazları
Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler
Güvenlik ve Alarm Sistemleri
Sayaçlar
Aydınlatma Ekipmanları

ELEKTRİK MALZEMELERİ

İnşaat sektöründe kullanılan elektrik malzemelerinin kapsamı aşağıdaki sunulmaktadır: Sigortalar, voltaj ≤1000 V için olanlar, otomatik devre kesiciler, voltaj ≤1000 V için olanlar, başka yerde sınıflandırılmamış elektrik devrelerini koruma cihazları, voltaj ≤1000 V için olanlar. Röleler, voltaj ≤1000 V için olanlar, anahtarlar, voltaj ≤ 1000 V için olanlar, lamba duyları, voltajı ≤ 1000 V için olanlar, başka yerde sınıflandırılmamış fiş, priz ve diğer malzemeler (elektrik devrelerini anahtarlama veya koruma için).

Girişim Sayısı ve Üretim

Elektrik malzemeleri sanayisinde yer alan girişim sayıları ile üretim verileri tabloda sunulmaktadır. Elektrik malzemeleri kapsamında çok fazla sayıda alt ürün bulunmaktadır. Bu nedenle toplulaştırılmış bir üretim bilgisine ulaşma olanağı oldukça sınırlıdır. Yine üretim bilgileri Türkiye İstatistik Kurumu tarafından adet olarak hesaplanmakta ve yayınlanmaktadır.

Tablo.307 Elektrik Malzemeleri Girişim Sayısı

	2014	2015	2016	2017
Sigortalar	10	11	12	13
Otomatik devre kesiciler	2	4	2	2
Elektrik devrelerini koruma cihazları	6	7	8	11
Röleler	22	22	21	24
Anahtarlar	34	35	36	34
Lamba duyları	4	3	5	4
Fişler, prizler ve benzer diğer malzemeler	71	82	84	91

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Elektrik malzemeleri iç pazarı inşaat faaliyetlerindeki büyümeye paralel olarak genişlemektedir. Ancak çok sayıda alt üründen oluşan pazarda toplulaştırılmış sağlıklı iç pazar büyüklerine ulaşmak henüz mümkün olamamıştır.

Dış Ticaret

Türkiye inşaat sektöründe kullanılan elektrik malzemelerinde önemli bir üretici ülkedir ve yine önemli ölçüde ihracat gerçekleştirmektedir. İhracat 2015 ve 2016 yıllarında miktar ve değer olarak geriledikten sonra 2017 yılında sınırlı ölçüde toparlanmıştır. İhracat 2018 yılında ise önemli ölçüde artış göstermiştir. 2018 yılında ihracat 495,4 milyon dolar olmuştur. İhracat birim fiyatları da son üç yıldır birbirine oldukça yakın gerçekleşmiştir. 2018 yılında ise gerilemiştir. İhracat birim fiyatları ortalama inşaat malzemeleri ihracat fiyatlarının oldukça üzerindedir.

Tablo.309 Elektrik Malzemeleri İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	38.990	568,7	14,60
2015	36.338	484,5	13,30
2016	34.188	447,1	13,08
2017	34.852	463,0	13,29
2018	39.594	495,4	12,51

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye üretici ve ihracatçı bir ülke olmasına rağmen yüksek büyüklükte elektrik malzemeleri ithalatı da yapmaktadır. İthalat 2015 ve 2016'da değer olarak azalmış, 2017 yılında artmış 2018 yılında ise yeniden azalmıştır. Miktar olarak ise ithalat 2018 yılında miktar olarak yüzde 11,2 gerilemiştir. Değer olarak ise yüzde 4,1 azalarak 1,13 milyar dolara inmiştir. İthalat ortalama birim fiyatları oldukça yüksektir ve ortalama ihracat fiyatlarının da üzerinde gerçekleşmektedir.

Tablo.310 Elektrik Malzemeleri İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	33.874	1.093,9	32,29
2015	36.779	1.074,2	29,21
2016	34.644	1.029,9	29,73
2017	40.970	1.176,4	28,71
2018	36.398	1.128,7	31,01

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Tablo.308 Elektrik Malzemeleri Üretim Göstergeleri Adet

	2014	2015	2016	2017
Sigortalar	53.340.700	53.520.800	53.336.750	53.512.120
Otomatik devre kesiciler	-	-	-	-
Elektrik devrelerini koruma cihazları	497.689	436.885	446.453	454.241
Röleler	4.170.030	4.134.148	3.074.673	3.337.649
Anahtarlar	273.005.883	259.068.705	260.133.985	232.338.015
Lamba duyları	5.640.270	5.488.420	5.720.300	5.812.500
Fişler, prizler ve benzer diğer malzemeler	887.275.767	872.095.495	910.073.027	1.026.265.062

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarları ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye elektrik malzemeleri ihracatında ilk 10 içinde Avrupa ülkeleri ile yakın ve komşu ülkeler yer almaktadır. En çok ihracat yapılan ilk üç ülke Fransa, Almanya ve Rusya'dır. Rusya 3. sıraya yükselmiştir. Bu ülkeleri İran, Bulgaristan ve BAE izlemektedir. İran'a ihracat oldukça düşmüştür. İlk 10 içine Cezayir girerken, Suudi Arabistan ilk 10 içinden çıkmıştır.

Tablo.311 Türkiye'nin Elektrik Malzemeleri İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	FRANSA	82.220.835	1	FRANSA	85.939.247
2	İRAN	46.187.387	2	ALMANYA	30.601.013
3	ALMANYA	22.800.561	3	RUSYA	23.559.302
4	BULGARİSTAN	19.799.563	4	İRAN	21.406.799
5	RUSYA	18.323.119	5	BULGARİSTAN	18.499.881
6	MACARİSTAN	15.180.490	6	BAE	16.966.239
7	İTALYA	14.944.824	7	İTALYA	16.327.236
8	IRAK	11.556.391	8	CEZAYİR	14.426.396
9	BANGLADEŞ	10.879.739	9	IRAK	13.376.243
10	SUUDİ ARABİSTAN	10.786.836	10	MACARİSTAN	12.595.794
TOPLAM İHRACAT		**462.980.281**	**TOPLAM İHRACAT**		**495.440.132**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye'nin elektrik malzemeleri ithalatı yaptığı ülkelerin başında Çin gelmektedir. Çin'i yakın ithalat büyüklüğü ile Almanya izlemektedir. Fransa ve İtalya ithalat yapılan diğer iki önemli ülkedir. İthalat yapılan diğer 6 ülkenin 5'ini gelişmiş ülkeler oluştururken Hindistan'dan da ithalat yapılmaktadır.

Tablo.312 Türkiye'nin Elektrik Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ÇİN	203.922.454	1	ÇİN	209.326.089
2	ALMANYA	197.911.379	2	ALMANYA	189.493.453
3	FRANSA	116.846.170	3	FRANSA	105.181.726
4	İTALYA	111.616.565	4	İTALYA	89.691.657
5	ABD	59.032.810	5	ABD	62.984.169
6	ÇEK CUMHURİYETİ	57.502.976	6	ÇEK CUMHURİYETİ	51.610.313
7	JAPONYA	47.775.038	7	JAPONYA	47.205.020
8	GÜNEY KORE	40.200.761	8	HİNDİSTAN	36.474.278
9	İSPANYA	31.036.584	9	İSPANYA	33.080.638
10	HİNDİSTAN	30.419.149	10	İNGİLTERE	32.247.605
TOPLAM İTHALAT		**1.176.382.581**	**TOPLAM İTHALAT**		**1.128.661.306**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Elektrik malzemeleri ihracatı, dünya inşaat malzemeleri arasında dünya ihracatı en yüksek gerçekleşen sanayi gruplarının başında gelmektedir. Dünya elektrik malzemeleri ihracatı 2017 yılında yüzde 3,8 arttıktan sonra 2018 yılında da yüzde 11,7 atmış ve 108,9 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Türkiye'nin dünya elektrik malzemeleri ihracatındaki payı ise son dört yıldır gerileyerek 2018 yılında yüzde 0,46'ya inmiştir.

Tablo.313 Elektrik Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	568,7	100.231	0,57
2015	484,5	92.582	0,52
2016	447,1	93.946	0,48
2017	463,0	97.516	0,47
2018	495,4	108.939	0,46

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.87 Türkiye'nin Dünya Elektrik Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde

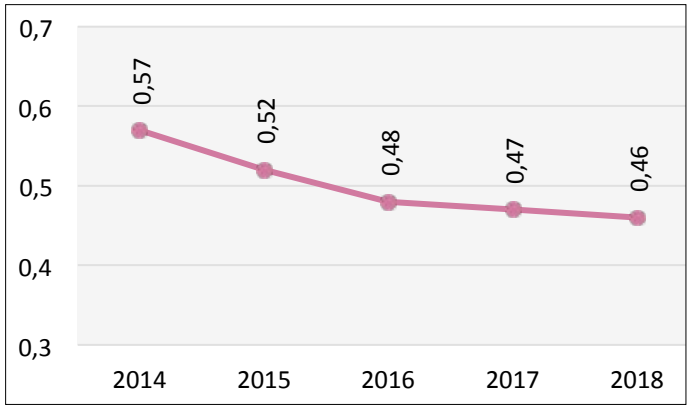

Dünya elektrik malzemeleri ihracatında ilk üç sırayı alan Çin, Almanya ve ABD arasında yüksek bir rekabet bulunmaktadır. Bu üç ülkenin ihracatları göreceli olarak birbirlerine yakındır. İlk 10 içinde daha sonra Hong Kong, Japonya ve Fransa gelmektedir. Meksika ve Çek Cumhuriyeti de ilk 10 ihracatçı içinde bulunmaktadır. Türkiye dünya ihracatında 30. sırada yer almaktadır.

Tablo.314 Dünya Elektrik Malzemeleri İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	13.831.394.201	1	ÇİN	16.092.760.000
2	ALMANYA	12.424.289.441	2	ALMANYA	15.441.838.000
3	ABD	10.094.399.633	3	ABD	11.011.515.000
4	HONG KONG	8.014.049.072	4	HONG KONG	8.687.932.000
5	JAPONYA	7.474.163.159	5	JAPONYA	8.160.079.000
6	FRANSA	4.200.976.841	6	FRANSA	4.834.245.000
7	MEKSİKA	3.317.850.278	7	MEKSİKA	3.672.059.000
8	GÜNEY KORE	2.602.201.096	8	ÇEK CUMHURİYETİ	3.284.890.000
9	İTALYA	2.564.371.193	9	İTALYA	2.911.217.000
10	ÇEK CUMHURİYETİ	2.403.266.605	10	GÜNEY KORE	2.893.344.000
30	TÜRKİYE	447.058.947	30	TÜRKİYE	495.440.132
TOPLAM İHRACAT		**93.945.586.000**	**TOPLAM İHRACAT**		**108.939.191.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE,Trademap

Dünya elektrik malzemeleri ithalatında ilk üç sırada Çin, Almanya ve ABD yer almaktadır. Bu üç ülke aynı zamanda ilk üç büyük ihracatçı olarak da sıralanmıştır. Hong Kong, Japonya, Fransa ve Meksika diğer önemli ithalat pazarlarıdır. Çek Cumhuriyeti ilk 10 ithalatçı içine girmiştir. Türkiye dünya ithalatında 30. sırada yer almaktadır.

Tablo.315 Dünya Elektrik Malzemeleri İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ÇİN	14.199.565.504	1	ÇİN	16.092.760.000
2	ABD	10.448.057.828	2	ALMANYA	15.441.838.000
3	ALMANYA	7.126.590.262	3	ABD	11.011.515.000
4	HONG KONG	7.073.726.684	4	HONG KONG	8.687.932.000
5	MEKSİKA	5.939.092.218	5	JAPONYA	8.160.079.000
6	FRANSA	2.916.593.807	6	FRANSA	4.834.245.000
7	JAPONYA	2.741.899.768	7	MEKSİKA	3.672.059.000
8	İNGİLTERE	2.694.861.771	8	ÇEK CUMHURİYETİ	3.284.890.000
9	GÜNEY KORE	2.151.457.180	9	İTALYA	2.911.217.000
10	VİETNAM	2.028.683.548	10	GÜNEY KORE	2.893.344.000
24	TÜRKİYE	1.029.850.914	30	TÜRKİYE	495.440.132
TOPLAM İTHALAT		**96.986.949.000**	**TOPLAM İTHALAT**		**108.939.191.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE,Trademap

YALITIMLI KABLOLAR

Kablolar sanayisi de elektrikli teçhizatlar ve elektrik malzemeleri grubu içinde sınıflandırılmaktadırlar. Bu sınıflandırma kapsamında çok çeşitli alanlarda kullanılan kablolar yer almaktadır. Yalıtımlı kablolar başlığı altında ise inşaatlarda kullanılan kablolara yer verilmektedir. Bu kablolar voltaj ≤ 1000 V için olan kablolar olup bağlantı parçaları olanlar ve olmayanlar şeklinde ikiye ayrılmaktadırlar.

Girişim Sayısı ve Üretim

İnşaatlarda kullanılan yalıtımlı kablolarda girişim sayısı 2018 yılı itibarıyla 99 olmuştur. Üretim ise 2015 yılında gerilediken sonra 2016 yılında 960 bin tona yükselmiştir. 2017 yılında üretimde yüzde 11,0 ile kuvvetli bir artış yaşanmış ve üretim tekrar 1 milyon tonun üzerine çıkmıştır. 2018 yılında ise üretim yüzde 9,9 gerilemiş ve 1.051.037 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.316 Yalıtımlı Kablolar Girişim Sayısı İstihdam ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON
2014	92	1.003.884
2015	101	938.858
2016	96	960.302
2017	100	1.154.986
2018	99	1.051.037

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

İnşaat sektöründeki büyümeye bağlı olarak inşaatlarda kullanılan kablo talebi ve tüketimi de artmaktadır. İç tüketim 2015 yılındaki düşüş ardından 2016 yılında yüzde 2,4 ve 2017 yılında ise yüzde 28,0 artarak 879.803 tona ulaşmıştır. 2018 yılında ise inşaat sektöründeki daralma ile yüzde 14,3 küçülmüş ve 753.883 tona gerilemiştir. Türkiye iç tüketiminin büyük bölümünü yurtiçi üretim ile karşılamaktadır.

Tablo.317 Yalıtımlı Kablolar İç Pazarı; Ton

YILLAR	ÜRETİM	İHRACAT	İTHALAT	İÇ PAZAR TÜKETİM
2014	1.003.884	331.265	31.483	704.102
2015	938.858	305.078	37.635	671.415
2016	960.302	321.286	48.077	687.093
2017	1.154.986	316.784	41.601	879.803
2018	1.051.037	332.111	34.957	753.883

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

Türkiye inşaatlarda kullanılan yalıtımlı kablolarda önemli ölçüde ihracat gerçekleştirmektedir. Bununla birlikte ihracat pazar koşullarına bağlı olarak son dört yıldır dalgalanma yaşanmaktadır. 2016 yılında miktar olarak 321 bin tona çıkan ihracat 2017 yılında tekrar 317 bin tona inmiştir. 2018 yılında ise ihracat miktar olarak yüzde 4,8 artarak 332.111 tona yükselmiştir. İhracat değer olarak ise 2018 yılında yüzde 11,3 artmış ve 1,55 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracat birim fiyatları 2017 ve 2018 yıllarında önemli ölçüde artmıştır.

Tablo.318 Yalıtımlı Kablolar İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	331.265	1.693,7	5,11
2015	305.078	1.322,4	4,33
2016	321.286	1.229,8	3,83
2017	316.784	1.396,9	4,41
2018	332.111	1.555,0	4,68

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye miktar olarak düşük, değer olarak ise göreceli yüksek yalıtımlı kablo ithalatı yapmaktadır. İthalat 2016 yılındaki artışın ardından miktar olarak 2017 ve 2018 yıllarında gerilemiştir. İthalat değer olarak da özelikle 2018 yılında düşmüştür. İthalat birim fiyatları ise ihracat birim fiyatlarının iki katının üzerindedir ve 2017 ile 2018 yıllarında tekrar yükselmiştir.

Tablo.319 Yalıtımlı Kablolar İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	31.483	349,3	11,09
2015	37.635	379,3	10,08
2016	48.077	434,7	9,05
2017	41.601	424,9	10,21
2018	34.957	383,0	10,96

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarları ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin yalıtımlı kablolar ihracatında en önemli pazar İngiltere'dir. İngiltere'ye toplam ihracatın yaklaşık yüzde 32'si yapılmaktadır. Türkiye hem gelişmiş ülke pazarlarına hem de yakın ve komşu ülke pazarlarına ihracat yapmaktadır. Geleneksel Irak pazarına ihracat yeniden artmıştır. İsrail 3. sıraya inmiştir.

Tablo.320 Türkiye'nin Yalıtımlı Kablolar İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	İNGİLTERE	436.435.999	1	İNGİLTERE	502.331.589
2	İSRAİL	128.921.564	2	IRAK	122.667.842
3	IRAK	119.636.952	3	İSRAİL	108.694.744
4	ALMANYA	53.391.213	4	ALMANYA	59.625.864
5	TÜRKMENİSTAN	46.470.620	5	CEZAYİR	52.681.165
6	İRLANDA	42.904.040	6	İRLANDA	49.501.940
7	FRANSA	30.353.534	7	BULGARİSTAN	32.144.492
8	BELÇİKA	30.020.159	8	FRANSA	31.375.482
9	BULGARİSTAN	21.873.978	9	KATAR	29.310.560
10	HONG KONG	20.578.213	10	BELÇİKA	24.344.872
TOPLAM İHRACAT		**1.396.879.917**	**TOPLAM İHRACAT**		**1.555.099.786**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok yalıtımlı kablo ithalatı yaptığı ülke Çin'dir. Toplam ithalatın yaklaşık dörtte biri Çin'den gelmektedir. Türkiye bunun dışında birçok ülkeden ithalat yapmaktadır. İthalatta 2. ve 3. sırada Almanya ve ABD yer almaktadır. Portekiz, İtalya ve Fransa diğer ithalat yapılan ülkeler olarak sıralanmaktadırlar. Çek Cumhuriyeti'nden de ithalat yapılmaktadır.

Tablo. 321 Türkiye'nin Yalıtımlı Kablolar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ÇİN	129.555.686	1	ÇİN	106.043.149
2	ALMANYA	46.283.773	2	ALMANYA	36.191.883
3	PORTEKİZ	23.710.896	3	ABD	25.760.026
4	ABD	19.230.969	4	PORTEKİZ	23.492.850
5	İTALYA	17.726.568	5	İTALYA	13.627.391
6	İSPANYA	17.598.412	6	FRANSA	12.528.747
7	ROMANYA	17.091.886	7	İNGİLTERE	11.349.826
8	FRANSA	12.974.642	8	ÇEK CUMHURİYETİ	10.624.584
9	ÇEK CUMHURİYETİ	10.015.158	9	İSPANYA	8.030.103
10	GÜNEY KORE	8.579.891	10	GÜNEY KORE	8.653.755
TOPLAM İTHALAT		**424.919.829**	**TOPLAM İTHALAT**		**383.011.054**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

İnşaat sektöründe kullanılan yalıtımlı kablolar dünya ihracatı 2015 ve 2016 yıllarında gerilemiştir. 2017 yılında ihracat tekrar yüzde 8,6 artarak 56,99 milyar dolara yükselmiştir. 2018 yılında ise dünya ihracatı yüzde 8,7 artmış ve 61,97 milyar dolara ulaşmıştır. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı ise 2014 yılında yüzde 2,92 iken 2016 yılında yüzde 2,34'e kadar inmiştir. 2017 yılında ise tekrar yüzde 2,45'e yükselmiştir. Türkiye ihracat payını 2018 yılında ise yüzde 2,51'e yükseltmiştir.

Tablo.322 Yalıtımlı Kablolar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	1.693,7	58.035	2,92
2015	1.322,4	53.554	2,47
2016	1.229,8	52.481	2,34
2017	1.396,9	56.994	2,45
2018	1.555,0	61.966	2,51

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.88 Türkiye'nin Dünya Yalıtımlı Kablolar İhracatında Payı; Yüzde

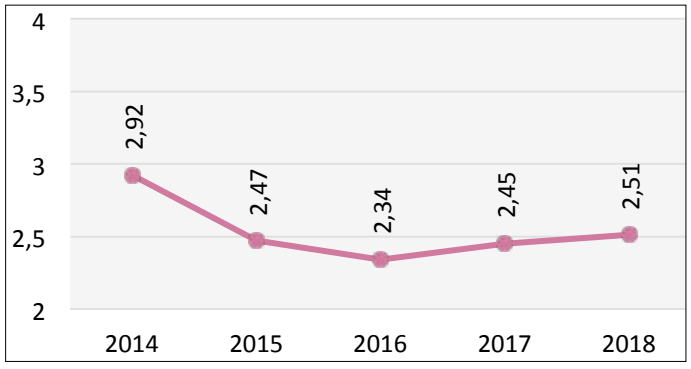

Dünya yalıtımlı kablo ihracatında ilk sırada Çin yer almaktadır. Çin 15,6 milyar dolar ihracatı ile dünya ihracatının tek başına yaklaşık dörtte birini yapmaktadır. Çin'in arkasından ABD ve Almanya 2. ve 3. büyük ihracatçılar olarak sıralanmaktadırlar. Meksika ve Çek Cumhuriyeti de önemli ihracatçı ülkeler haline gelmiştir. Türkiye dünya ihracatında 8. sırada almaktadır.

Tablo.323 Dünya Yalıtımlı Kablolar İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	14.071.315.042	1	ÇİN	15.595.464.000
2	ABD	4.839.485.345	2	ABD	5.369.589.000
3	ALMANYA	3.838.935.859	3	ALMANYA	5.156.542.000
4	HONG KONG	2.751.892.697	4	MEKSİKA	3.102.538.000
5	MEKSİKA	2.510.030.189	5	HONG KONG	2.989.007.000
6	İTALYA	1.717.977.158	6	İTALYA	2.325.231.000
7	ÇEK CUMHURİYETİ	1.333.197.526	7	ÇEK CUMHURİYETİ	1.763.158.000
8	TÜRKİYE	1.229.825.480	8	TÜRKİYE	1.555.100.000
9	ROMANYA	1.171.061.530	9	VİETNAM	1.444.455.000
10	TUNUS	1.169.933.214	10	POLONYA	1.415.820.000
TOPLAM İHRACAT		**52.480.748.000**	**TOPLAM İHRACAT**		**61.965.834.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya yalıtımlı kablolar ithalatında ilk üç büyük pazar sırası ile ABD, Almanya ve Çin'dir. Bu üç ülke aynı zamanda farklı sıralama ile en büyük üç ihracatçıdır. Meksika 4. büyük pazardır. İlk 10 ithalatçı içinde yer alan diğer ülkeler gelişmiş ülkelerdir. Türkiye dünya ithalatında 34. sırada bulunmaktadır.

Tablo.324 Dünya Yalıtımlı Kablolar İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ABD	6.385.255.614	1	ABD	7.861.823.000
2	ALMANYA	3.908.351.136	2	ALMANYA	4.954.783.000
3	ÇİN	3.654.731.770	3	ÇİN	4.375.332.000
4	MEKSİKA	3.295.015.963	4	MEKSİKA	3.509.011.000
5	HONG KONG	3.187.747.623	5	HONG KONG	3.474.318.000
6	JAPONYA	1.766.765.943	6	JAPONYA	2.146.731.000
7	İNGİLTERE	1.574.494.196	7	İNGİLTERE	2.009.193.000
8	FRANSA	1.506.066.578	8	FRANSA	1.955.321.000
9	KANADA	1.073.519.195	9	HOLLANDA	1.437.817.000
10	İTALYA	930.427.048	10	KANADA	1.318.916.000
29	TÜRKİYE	434.667.381	34	TÜRKİYE	383.011.054
TOPLAM İTHALAT		**49.385.503.000**	**TOPLAM İTHALAT**		**61.038.792.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

ISITMA VE SOĞUTMA CİHAZLARI

İnşaat sektöründe kullanılan ısıtma ve soğutma cihazları kapsamında merkezi olarak kullanılan cihazlar bulunmaktadır. Pencere ve duvar tipi klimalar, elektrikli su ısıtıcıları (şofbenler) ve benzeri gibi daha sonra konutlarda kullanılmak üzere takılan cihazlar kapsamda yer almamaktadır. Kapsam içinde şu ürünler yer almaktadır: Buhar üretim kazanları, kızgın su kazanları, kazanlar (boylerler) için yardımcı üniteler; buhar veya diğer buhar güç üniteleri için kondansatörler, merkezi ısıtma kazanları (boyler), sıcak su veya alçak basınçlı buhar üretmek için (kombi sistemleri dahil), merkezi olarak kullanılan elektrikli anında veya depolu su ısıtıcılar ve daldırma tipi ısıtıcılar, ocak brülörleri (ocak ateşleyicileri) katı veya gaz yakıtlı olanlar (kombine ateşleyiciler dahil).

Girişim Sayısı ve Üretim

Isıtma ve soğutma cihazları girişim sayıları ve üretim göstergeleri tabloda paylaşılmaktadır. Buna göre girişimci sayısı 2017 yılında 200 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.325 Isıtma ve Soğutma Cihazları Girişim Sayısı Adet

YILLAR	2014	2015	2016	2017
Merkezi ısıtma ve soğutma cihazları	37	39	63	68
Kazanlar için yardımcı üniteler	6	8	13	16
Merkezi ısıtma kazanları (elektrikli, kombi vb. sistemler)	65	66	72	79
Elektrikli su ısıtıcıları	19	18	23	26
Ocak brülörleri	12	11	10	11
TOPLAM	**139**	**142**	**181**	**200**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Üretim verileri ise adet olarak hesaplanmaktadır. Birbirlerinden farklı ürün grupları yer almaktadır. Bu nedenle toplulaştırılmış bir büyüklük elde etmek çok sağlıklı olmamaktadır. Tabloda ürün grupları itibarıyla üretim büyüklükleri sunulmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu, yıllık sanayi üretim istatistiklerinde ısıtma ve soğutma cihazları üretiminin 2017 yılında yüzde 17,2 büyüdüğünü, 2018 yılında ise yüzde 11,4 arttığını açıklamıştır.

Tablo.326 Isıtma ve Soğutma Cihazları Üretim Göstergeleri Adet

YILLAR	2014	2015	2016	2017
Merkezi ısıtma ve soğutma cihazları	41.368	46.889	47.321	89.826
Kazanlar için yardımcı üniteler	2.156.458	7.727.496	5.799.161	3.401.140
Merkezi ısıtma kazanları (elektrikli, kombi vb. sistemler)	1.757.575	1.702.768	1.747.102	2.165.950
Elektrikli su ısıtıcıları	2.305.547	2.859.205	4.319.005	4.168.836
Ocak brülörleri	16.064	33.611	41.460	44.240

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

Isıtma ve soğutma cihazları dış ticaretinde Türkiye yüksek ihracat ve ithalat gerçekleştirmektedir. Isıtma ve soğutma cihazları ihracatı 2015 ve 2016 yıllarında miktar ve değer olarak gerilemiştir. 2017 yılında ihracat miktar olarak yüzde 13,1 artmıştır. Değer olarak ise yüzde 21,1 artan ihracat 627,0 milyon dolara yükselmiştir. 2018 yılında ise ihracat miktar olarak gerilemiş ancak değer olarak yüzde 9,8 artmış ve 688,4 milyon dolara yükselmiştir. İhracat birim fiyatları da son iki yılda önemli artış göstermiştir.

Tablo.327 Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	81.866	619,9	7,57
2015	77.209	538,3	6,97
2016	70.772	517,5	7,31
2017	80.026	627,0	7,83
2018	79.679	688,4	8,64

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Isıtma ve soğutma cihazları ithalatı son iki yılda sert bir düşüş göstermiştir. İthalat miktar olarak 2017 yılında 60.977 tona, 2018 yılında ise 44.324 tona inmiştir. Değer olarak ise ithalat 2018 yılında 385,8 milyon dolar ile son beş yılın en düşük seviyesinde gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatları da 2017 ve 2018 yıllarında artış göstermiştir.

Tablo.328 Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	49.728	494,5	9,94
2015	101.996	624,6	6,12
2016	120.099	832,7	6,93
2017	60.977	466,5	7,65
2018	44.324	385,8	8,70

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin ısıtma ve soğutma cihazları ihracatında ilk sırayı Almanya almaktadır. 2. sıraya 2018 yılında İtalya yükselmiştir. 3. sırada ise dünyanın en büyük ihracatçısı Çin yer almaktadır. İngiltere ve İspanya diğer iki önemli ihracat pazarıdır. Polonya 6. sıraya yükselmiştir. Rusya'ya ihracat yeniden artmıştır ve ilk 10 büyük pazarımız içindedir. Özbekistan 2018 yılında Azerbaycan yerine ilk 10'a girmiştir.

Tablo.329 Türkiye'nin Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ALMANYA	99.260.900	1	ALMANYA	105.215.213
2	ÇİN	52.353.014	2	İTALYA	62.869.439
3	İNGİLTERE	49.652.843	3	ÇİN	59.705.191
4	İTALYA	46.992.885	4	İNGİLTERE	58.587.495
5	ROMANYA	37.625.476	5	İSPANYA	45.282.136
6	İSPANYA	36.726.022	6	POLONYA	42.080.063
7	RUSYA	32.202.192	7	RUSYA	37.800.914
8	POLONYA	28.751.613	8	ROMANYA	37.158.690
9	BELÇİKA	18.830.267	9	BELÇİKA	17.537.239
10	AZERBAYCAN	14.456.730	10	ÖZBEKİSTAN	16.532.030
TOPLAM İHRACAT		627.061.121	TOPLAM İHRACAT		688.354.816

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye'nin ısıtma ve soğutma cihazları ithalatında ilk iki sırayı Çin ve İtalya almaktadır. İthalatın yaklaşık 30,0'u Çin'den yapılmaktadır. Çin'den fiyat avantajlı ürünler ithal edilmektedir. Slovakya 2018 yılında 3. sıraya yükselmiştir. Tayland 4. sırasını korumuştur. Almanya 5. sıraya gerilemiştir. Polonya ve Romanya'dan da ithalat yapılmaktadır.

Tablo.330 Türkiye'nin Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ÇİN	171.093.160	1	ÇİN	116.832.513
2	ALMANYA	61.205.855	2	İTALYA	64.176.012
3	İTALYA	55.770.591	3	SLOVAKYA	50.140.231
4	TAYLAND	45.919.175	4	TAYLAND	47.497.713
5	SLOVAKYA	40.309.643	5	ALMANYA	46.823.769
6	HOLLANDA	12.303.617	6	POLONYA	10.886.928
7	FİNLANDİYA	10.698.209	7	HOLLANDA	9.442.325
8	POLONYA	8.817.683	8	İNGİLTERE	7.591.471
9	İNGİLTERE	7.569.245	9	ROMANYA	5.087.946
10	HİNDİSTAN	6.963.210	10	GÜNEY KORE	3.328.761
TOPLAM İTHALAT		466.539.778	TOPLAM İTHALAT		386.278.806

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya ısıtma ve soğutma cihazları ihracatı 2015 ve 2016 yıllarında gerilemiştir. 2017 yılında ihracat yüzde 14,5 artarak 37,44 milyar dolara yükselmiştir. 2018 yılında ise dünya ihracatı yeniden yüzde 1,9 gerilemiş ve 36,74 milyar dolara inmiştir. Türkiye'nin dünya ihracatı payı 2014 yılında yüzde 1,69 olduktan sonra 2015 ve 2016 yıllarında düşmüştür. 2017 yılında pay yüzde 1,67'ye yükselmiştir. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı 2018 yılında ise yüzde 1,87'ye yükselmiş ve son beş yılın en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

Tablo.331 Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	619,9	36.696	1,69
2015	538,3	32.896	1,64
2016	517,5	32.699	1,58
2017	627,0	37.440	1,67
2018	688,4	36.738	1,87

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.89 Türkiye'nin Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatında Payı; Yüzde

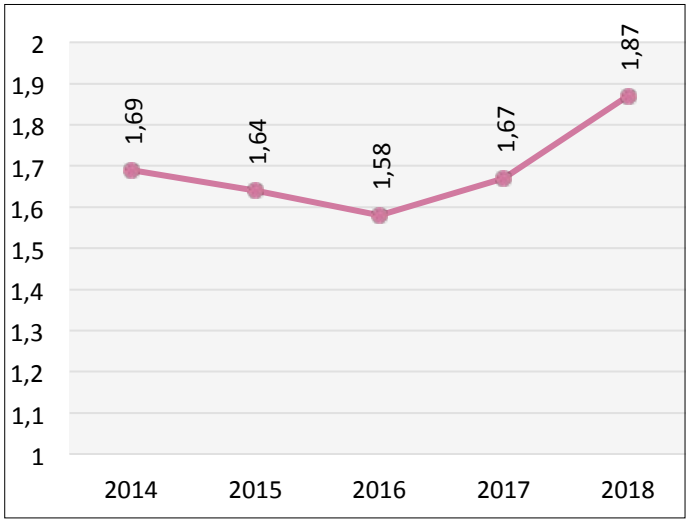

Dünya ısıtma ve soğutma cihazları ihracatında Çin 12,58 milyar dolar ihracatı ile ilk sırada yer almaktadır. Çin tek başına dünya ihracatının yüzde 33,0'nü gerçekleştirmektedir. Çin'i izleyen ülkeler ile Çin'in ihracatı arasında büyük bir fark vardır ve Çin ihracatta önemli bir egemenlik kurmuştur. Çin'i bir diğer önemli üretici ve ihracatçı Asya ülkesi Tayland izlemektedir. Almanya, İtalya ve Güney Kore ilk 5 içindeki diğer ülkelerdir. Türkiye dünya ihracatında 14. sırada bulunmaktadır.

Tablo.332 Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	10.802.340.146	1	ÇİN	12.577.375.000
2	TAYLAND	3.081.032.373	2	TAYLAND	3.854.790.000
3	ALMANYA	2.316.114.600	3	ALMANYA	2.880.805.000
4	GÜNEY KORE	1.811.397.768	4	İTALYA	2.189.571.000
5	İTALYA	1.771.150.010	5	GÜNEY KORE	1.647.524.000
6	ABD	1.127.524.785	6	ABD	1.139.866.000
7	MALEZYA	1.092.579.484	7	MALEZYA	960.956.000
8	MEKSİKA	806.615.952	8	MEKSİKA	934.427.000
9	JAPONYA	708.918.794	9	JAPONYA	911.762.000
10	FRANSA	670.247.629	10	SLOVAKYA	876.579.000
14	TÜRKİYE	517.539.700	14	TÜRKİYE	688.354.816
TOPLAM İHRACAT		32.699.320.000	TOPLAM İHRACAT		36.738.420.440

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

ABD dünya ısıtma ve soğutma cihazları ithalatında en büyük pazardır. ABD 4,17 milyar dolar ithalat yapmaktadır. Almanya ve Japonya ABD'yi izlemektedirler. Endonezya 4. büyük pazar olmuştur. Daha sonra İngiltere, İtalya ve Fransa sıralanmaktadır. Türkiye ilk 10 ithalatçı içinden çıkmış ve dünya ithalatında 23. sıraya inmiştir.

Tablo.333 Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ABD	3.599.010.395	1	ABD	4.167.451.000
2	VİETNAM	1.620.746.240	2	ALMANYA	1.867.599.000
3	ALMANYA	1.603.001.414	3	JAPONYA	1.851.551.000
4	JAPONYA	1.408.976.860	4	ENDONEZYA	1.747.575.000
5	S. ARABİSTAN	1.359.831.027	5	İNGİLTERE	1.584.268.000
6	İNGİLTERE	1.245.088.776	6	İTALYA	1.262.649.000
7	İTALYA	1.167.593.724	7	FRANSA	1.229.376.000
8	FRANSA	1.031.335.864	8	VİETNAM	990.092.000
9	TÜRKİYE	832.678.553	9	RUSYA	888.691.000
10	ENDONEZYA	794.828.365	10	İSPANYA	870.181.000
			23	TÜRKİYE	386.278.806
TOPLAM İTHALAT		33.310.626.000	TOPLAM İTHALAT		36.619.563.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

ASANSÖR YÜRÜYEN MERDİVEN VE KÖRÜKLER

İnşaat malzemeleri olarak değerlendirilen asansör yürüyen merdiven ve körükler kapsamında elektrikli ve elektriksiz asansörler ile skipli yük asansörleri, yürüyen merdivenler ve yürüyen yollar ile havalimanlarında kullanılan yolcu biniş köprüleri bulunmaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Türkiye'de asansör yürüyen merdiven ve körükler sanayisinde üretim yapan girişim sayıları ile üretim göstergeleri tabloda sunulmaktadır. Buna göre 2018 yılı itibarıyla asansör üretimi yapan 100 firma ve yürüyen merdiven yapan 5 firma bulunmaktadır.

Tablo.334 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler Girişim Sayısı

YILLAR	ASANSÖR VE SKİPLİ YÜK ASANSÖRÜ	YÜRÜYEN MERDİVEN
2014	83	10
2015	88	8
2016	92	5
2017	102	5
2018	100	5

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Üretim verileri adet olarak hesaplanmakta ve paylaşılmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre 2018 yılında hem asansör üretiminde hem de yürüyen merdiven ve körükler üretiminde gerileme yaşanmıştır. 2018 yılında 55.320 asansör ve 1.215 yürüyen merdiven üretilmiştir.

Tablo.335 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler Üretim Göstergeleri

YILLAR	ASANSÖR VE SKİPLİ YÜK ASANSÖRÜ	YÜRÜYEN MERDİVEN
2014	96.986	4.185
2015	97.525	1.649
2016	67.400	817
2017	58.226	1.240
2018	55.320	1.215

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

Türkiye'nin asansör ve yürüyen merdiven ve körükler dış ticareti birlikte değerlendirilmektedir. Buna göre asansör yürüyen merdiven ve körükler ihracatı 2018 yılında miktar ve değer olarak artış göstermiştir. İhracat 2018 yılında 23.552 ton olurken, değer olarak da yüzde 41,6 artmış ve 86,5 milyon dolara yükselmiştir. İhracat birim fiyatları ise 2018 yılında 3,67 dolar/kg olmuştur.

Tablo.336 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	11.865	56,5	4,76
2015	11.193	43,2	3,86
2016	12.444	51,1	4,11
2017	16.145	61,1	3,79
2018	23.552	86,5	3,67

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye önemli ölçüde asansör yürüyen merdiven ve körükler ithalatı yapmaktadır. İthalat 2016 yılında en yüksek seviyesine ulaşmıştır. 2017 ve 2018 yıllarında miktar olarak gerilemiştir. 2018 yılında 199,6 milyon dolar tutarında asansör yürüyen merdiven ve körükler ithalatı yapılmıştır. İthalat birim fiyatları ise 2018 yılında yeniden yükselmiştir.

Tablo.337 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	31.336	150,1	4,79
2015	44.568	194,5	4,36
2016	53.818	236,2	4,39
2017	46.694	188,3	4,03
2018	44.525	199,6	4,48

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye asansör yürüyen merdiven ve körükler ihracatının büyük bölümünü komşu ve yakın ülke pazarlarına yapmaktadır. 2018 yılında en yüksek ihracat Cezayir'e yapılmıştır. İsrail, Rusya ve İngiltere ile Gürcistan, Cezayir'i izlemektedir. Ukrayna ile Kuveyt, Irak ve BAE ilk 10 pazar içindedir. Suudi Arabistan ilk 10 içinden çıkmıştır. Katar ilk 10 içine girmiştir. İlk 10 pazar içinde yer alan tek gelişmiş ülke İngiltere'dir.

Tablo.338 Türkiye'nin Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	CEZAYİR	10.064.785	1	CEZAYİR	13.781.527
2	GÜRCİSTAN	5.176.802	2	İSRAİL	6.888.695
3	RUSYA	4.379.362	3	RUSYA	6.645.176
4	İSRAİL	3.932.841	4	İNGİLTERE	6.132.791
5	IRAK	3.302.376	5	GÜRCİSTAN	5.848.710
6	UKRAYNA	2.141.108	6	UKRAYNA	5.140.619
7	SUUDİ ARABİSTAN	2.025.515	7	KUVEYT	3.540.659
8	İRAN	2.000.588	8	IRAK	2.877.860
9	İNGİLTERE	1.643.807	9	BAE	2.363.985
10	BAE	1.408.050	10	KATAR	1.738.337
TOPLAM İHRACAT		**61.115.008**	**TOPLAM İHRACAT**		**86.540.150**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye en yüksek asansör yürüyen merdiven ve körükler ithalatını Çin'den yapmaktadır. Toplam ithalatın yarısından fazlası Çin'den gerçekleşmektedir. İspanya, Almanya ve Slovakya Çin'i izlemektedirler. Hırvatistan, İtalya ve Tayland ile Güney Kore diğer ithalat yapılan önemli ülkelerdir.

Tablo.339 Türkiye'nin Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ÇİN	102.875.973	1	ÇİN	127.056.269
2	İSPANYA	24.810.859	2	İSPANYA	30.353.318
3	SLOVAKYA	20.532.954	3	ALMANYA	9.515.074
4	İTALYA	12.337.888	4	SLOVAKYA	8.761.735
5	TAYLAND	8.828.249	5	HIRVATİSTAN	6.977.125
6	ALMANYA	6.674.139	6	İTALYA	3.602.202
7	GÜNEY KORE	4.095.132	7	TAYLAND	2.735.116
8	ABD	1.734.334	8	GÜNEY KORE	1.933.435
9	HOLLANDA	1.522.398	9	JAPONYA	1.527.153
10	YUNANİSTAN	768.206	10	İSVEÇ	1.349.041
TOPLAM İTHALAT		**188.345.669**	**TOPLAM İTHALAT**		**199.644.091**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya asansör yürüyen merdiven ve körükler ihracatı 2015 ve 2016 yıllarında gerilemiş, 2017 yılında yüzde 2,3 artarak tekrar 6,99 milyar dolara yükselmiştir. 2018 yılında ise dünya ihracatı yüzde 8,9 artarak 7,61 milyar dolara ulaşmıştır. Türkiye'nin dünya asansör yürüyen merdiven ve körükler ihracatı içindeki payı ise 2015 yılında geriledikten sonra 2016, 2017 ve 2018 yıllarında yükselmiş ve 2018 yılında yüzde 1,13 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.340 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	56,5	7.047	0,80
2015	43,2	6.846	0,63
2016	51,1	6.835	0,75
2017	61,1	6.990	0,87
2018	86,5	7.613	1,13

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.90 Türkiye'nin Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatında Payı; Yüzde

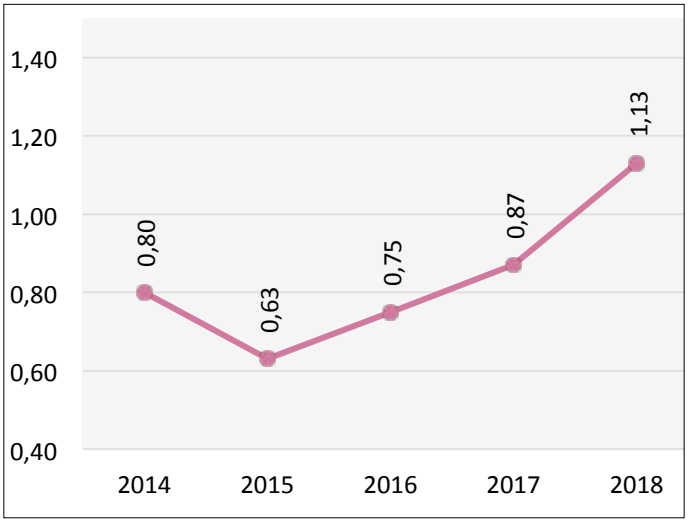

Dünya asansör yürüyen merdiven ve körükler ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin dünya ihracatının yaklaşık yüzde 30'unu gerçekleştirmektedir. Çin'i İspanya, Almanya, İtalya ve Hollanda izlemektedir. Tayland ve Slovakya da ilk 10 ihracatçı içine girmiştir. ABD 7. ihracatçıdır. Türkiye dünya ihracatında 16. sıraya yükselmiştir.

Tablo.341 Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	2.038.269.419	1	ÇİN	2.178.470.000
2	İSPANYA	691.288.293	2	İSPANYA	887.430.000
3	ALMANYA	549.419.927	3	ALMANYA	743.008.000
4	İTALYA	503.306.699	4	İTALYA	607.215.000
5	HOLLANDA	354.939.931	5	HOLLANDA	475.150.000
6	TAYLAND	333.218.599	6	TAYLAND	327.780.000
7	FRANSA	281.116.214	7	ABD	273.494.000
8	JAPONYA	215.710.883	8	FRANSA	234.284.000
9	SLOVAKYA	212.477.310	9	İSVEÇ	210.243.000
10	ABD	199.966.981	10	SLOVAKYA	248.184.000
20	TÜRKİYE	51.129.653	16	TÜRKİYE	86.540.150
TOPLAM İHRACAT		**6.834.613.000**	**TOPLAM İHRACAT**		**7.613.426.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Dünya asansör yürüyen merdiven ve körükler ithalatında ilk üç sırayı Rusya, İngiltere ve Kanada almaktadır. Daha sonra ABD ve Suudi Arabistan sıralanmaktadır. BAE de ilk 10 ithalatçı ülke içindedir. Türkiye dünya ithalatında 8. sıraya inmiştir.

Tablo.342 Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	RUSYA	300.910.928	1	RUSYA	347.660.000
2	İNGİLTERE	249.677.996	2	İNGİLTERE	303.879.000
3	MALEZYA	239.820.073	3	KANADA	262.705.000
4	TÜRKİYE	236.235.664	4	ABD	245.211.000
5	ABD	211.708.844	5	SUUDİ ARABİSTAN	212.951.000
6	ÇİN	194.640.579	6	HOLLANDA	212.321.000
7	KANADA	188.956.680	7	BAE	211.382.000
8	SUUDİ ARABİSTAN	183.058.627	8	TÜRKİYE	199.644.091
9	FRANSA	176.395.975	9	AVUSTRALYA	199.303.000
10	VİETNAM	175.896.194	10	İSVİÇRE	195.779.000
TOPLAM İTHALAT		6.486.879.000	TOPLAM İTHALAT		6.984.411.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

GÜVENLİK VE ALARM SİSTEMLERİ

Güvenlik ve alarm sistemleri inşaat malzemeleri içinde yer almaya başlayan yeni nesil ve göreceli olarak yüksek teknolojiye sahip malzemelerdir. Güvenlik ve alarm sistemleri kapsamında başta hırsız ve yangın alarmları olmak üzere, uyarı işlevi gören benzeri cihazlar yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Güvenlik ve alarm sistemleri girişim sayısı ve üretimi yıllar itibarıyla kademeli bir artış içindedir. Girişim sayısı 2017 yılında 11'e gerilemiştir. Üretim ise adet olarak hesaplanmakta ve açıklanmaktadır. Üretim 2017 yılında 3.053.217 adet olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.343 Güvenlik ve Alarm Sistemleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM ADET
2014	9	872.844
2015	10	873.740
2016	14	825.965
2017	11	3.053.217

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Türkiye'de güvenlik ve alarm sistemleri iç pazarı kademeli olarak büyüme göstermektedir. İç pazar verileri adet üzerinden hesaplanmaktadır.

Dış Ticaret

Türkiye güvenlik ve alarm sistemleri üretimini artırdığı gibi ihracata da başlamıştır. İhracat ve ithalat verileri ton olarak hesaplanmakta ve açıklanmaktadır. Bu itibarla değerlendirildiğinde güvenlik ve alarm sistemleri ihracatı 2018 yılında miktar olarak artmış ve 292 ton olarak gerçekleşmiştir. İhracat değer olarak ise 7,4 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracat birim fiyatları inşaat malzemeleri içinde en yüksek fiyata sahip ürünlerdir. Fiyatlarda da ihraç ürün gruplarına bağlı olarak dalgalanma yaşandığı görülmektedir. İhraç birim fiyatları 2018 yılında düşmüştür.

Tablo.344 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	267	9,9	37,05
2015	291	9,6	32,95
2016	265	9,3	35,28
2017	266	8,3	31,22
2018	292	7,4	25,37

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye güvenlik ve alarm sistemleri üretim ve ihracatı ile karşılaştırıldığında önemli ölçüde ithalat yapmaktadır. İthalat miktar olarak da artmaktadır. Ancak ithalat 2018 yılında miktar ve değer olarak düşmüştür. 2018 yılında 774 bin ton olan ithalat değeri 49,8 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatları ihracat birim fiyatlarının yaklaşık iki katıdır. 2018 yılında ortalama ithalat fiyatları artmıştır.

Tablo.345 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	809	56,1	69,29
2015	749	53,3	71,21
2016	881	61,5	69,87
2017	972	57,3	58,99
2018	774	49,8	64,26

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye güvenlik ve alarm sistemleri ağırlıklı olarak yakın ve komşu ülkelerine ihracat yapmaktadır. İhracatta ilk sıraya Irak yükselmiştir. Azerbaycan ve BAE 2. ve 3. sıradadır. İlk 10 ihracat pazarı içinde tamamı gelişen ülkelerdir. Almanya ilk 10 içinde çıkmıştır.

Tablo.346 Türkiye'nin Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	TÜRKMENİSTAN	1.301.608	1	IRAK	813.356
2	IRAK	631.266	2	AZERBAYCAN	765.421
3	BAE	571.392	3	BAE	440.225
4	KKTC	569.646	4	İRAN	439.888
5	UKRAYNA	423.805	5	GÜRCİSTAN	332.965
6	GÜRCİSTAN	345.055	6	SENEGAL	322.434
7	İRAN	319.205	7	ROMANYA	311.012
8	AZERBAYCAN	264.893	8	TÜRKMENİSTAN	241.375
9	ROMANYA	215.844	9	ARNAVUTLUK	239.759
10	ALMANYA	206.821	10	SUUDİ ARABİSTAN	194.529
TOPLAM İHRACAT		**8.283.547**	**TOPLAM İHRACAT**		**7.404.535**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye en çok güvenlik ve alarm sistemleri ithalatını Çin'den yapmaktadır. Çin'den 12,45 milyon dolar ithalat yapılmıştır. İngiltere ve ABD Çin'i izlemektedir. Gelişmiş ülkelerden yapılan ithalatın yanı sıra Romanya ve Meksika'dan da ithalat yapılmaktadır.

Tablo.347 Türkiye'nin Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ÇİN	14.209.452	1	ÇİN	12.449.492
2	İTALYA	5.365.528	2	İNGİLTERE	4.083.433
3	MEKSİKA	4.100.380	3	ABD	3.648.429
4	KANADA	4.018.130	4	ALMANYA	3.067.974
5	İNGİLTERE	3.831.443	5	İTALYA	3.033.509
6	ALMANYA	3.594.298	6	PORTEKİZ	2.700.516
7	ROMANYA	2.949.212	7	KANADA	2.374.644
8	PORTEKİZ	2.274.164	8	MEKSİKA	2.362.512
9	BULGARİSTAN	2.091.913	9	ROMANYA	2.114.419
10	İSVİÇRE	1.725.653	10	İSVİÇRE	2.052.998
TOPLAM İTHALAT		**57.264.148**	**TOPLAM İTHALAT**		**49.752.831**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya güvenlik ve alarm sistemleri ihracatı son beş yıldır yaklaşık 5 milyar dolara olarak gerçekleşmektedir. Dünya ihracatı 2015 ve 2016 yıllarında sınırlı ölçüde gerilemiştir. 2017 yılında yüzde 3,0 artarak tekrar 4,94 milyar dolara yükselmiştir. 2018 yılında ise dünya ihracatı 5,0 milyar doları aşmıştır. Türkiye dünya ihracatı içinde oldukça küçük bir pay almaktadır. 2018 yılında pay yüzde 0,15'e inmiştir.

Tablo.348 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	9,9	4.958	0,20
2015	9,6	4.807	0,20
2016	9,3	4.797	0,20
2017	8,3	4.940	0,17
2018	7,4	5.088	0,15

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.91 Türkiye'nin Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatında Payı; Yüzde

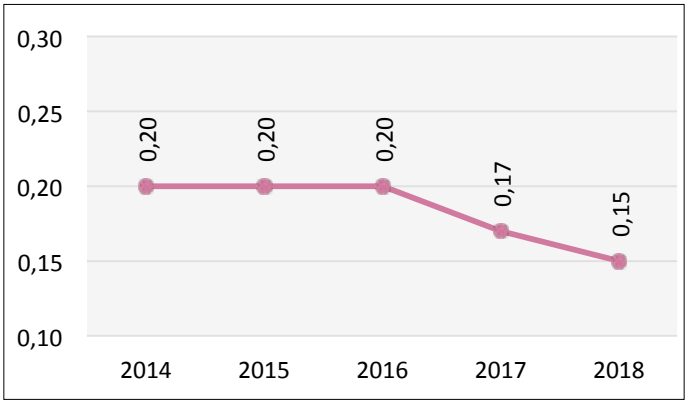

Dünya güvenlik ve alarm sistemleri ihracatında ilk sırada 1,06 milyar dolar ihracatı ile Çin yer almaktadır. İngiltere 2. büyük ihracatçıdır. Almanya 3. sırada yer alırken ilk üçü ABD ve Meksika izlemektedir. İlk 10 ihracatçı ülkenin tamamı gelişmiş ülkelerdir. Türkiye dünya ihracatında 42. sırada yer almaktadır.

Tablo.349 Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	1.066.996.263	1	ÇİN	1.055.301.000
2	İNGİLTERE	448.156.611	2	İNGİLTERE	451.712.000
3	HONG KONG	365.135.359	3	ALMANYA	387.028.000
4	ALMANYA	330.361.248	4	ABD	342.087.000
5	ABD	322.863.952	5	MEKSİKA	290.889.000
6	MEKSİKA	288.337.985	6	HONG KONG	278.439.000
7	İSRAİL	227.295.000	7	İTALYA	254.725.000
8	İTALYA	213.772.071	8	HOLLANDA	200.999.000
9	İRLANDA	165.346.950	9	İRLANDA	197.768.000
10	FRANSA	164.790.554	10	FRANSA	193.294.000
39	TÜRKİYE	9.334.447	42	TÜRKİYE	7.404.535
TOPLAM İHRACAT		**4.797.383.000**	**TOPLAM İHRACAT**		**5.087.528.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE,Trademap

ABD güvenlik ve alarm sistemleri ithalatında dünyanın en büyük pazarıdır. ABD'yi Almanya ve İngiltere izlemektedir. İlk 10 ithalatçı ülke gelişmiş ülkelerdir. Çin ilk 10 ithalatçı içinden çıkmıştır. Türkiye dünya ithalatında 23. sıradadır.

Tablo.350 Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ABD	689.334.485	1	ABD	809.716.000
2	ALMANYA	486.555.241	2	ALMANYA	533.761.000
3	İNGİLTERE	362.785.525	3	İNGİLTERE	447.656.000
4	HONG KONG	304.865.775	4	FRANSA	215.355.000
5	HOLLANDA	187.202.898	5	HOLLANDA	210.014.000
6	FRANSA	172.225.428	6	HONG KONG	155.722.000
7	İSPANYA	112.233.789	7	İSPANYA	152.896.000
8	ÇİN	99.997.017	8	İSVEÇ	131.117.000
9	İTALYA	97.538.707	9	İTALYA	120.911.000
10	AVUSTURYA	92.856.060	10	KANADA	99.628.000
16	TÜRKİYE	61.534.823	23	TÜRKİYE	49.752.831
TOPLAM İTHALAT		4.281.539.000	TOPLAM İTHALAT		4.639.684.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE,Trademap

SAYAÇLAR

İnşaat malzemeleri kapsamında binalarda ve yapılarda kullanılan çeşitli sayaçlar da yer almaktadır. Bu çerçevede sayaçlar şu ürünleri içermektedir: Gaz temin veya üretim sayaçları (kalibre edilmiş olanlar dahil), sıvı temin veya üretim sayaçları (kalibre edilmiş olanlar dahil) (pompalar hariç), elektronik elektrik sayaçları, alternatif akım için tek fazlı elektronik elektrik sayaçları ve alternatif akım için çok fazlı elektronik elektrik sayaçları.

Girişim Sayısı ve Üretim

Sayaçlar alanında üretim yapan girişim sayısı 2018 yılı itibarıyla 20 olmuştur. Sayaç üretimi adet olarak izlenmektedir ve 2016 yılına kadar artış göstermiştir. Üretim ilk kez 2015 yılında 10 milyon adeti geçmiştir. 2017 ve 2018 yılarında ise üretim gerilemiştir. Üretim 2018 yılında 9,0 milyon adete inmiştir.

Tablo.351 Sayaçlar Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM ADET
2014	15	9.442.950
2015	18	10.415.438
2016	19	10.959.620
2017	21	9.805.518
2018	20	9.021.077

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

İç pazara ilişkin sağlıklı sayısal veriler bulunmamakla birlikte üretim artışı ile dış ticaret verileri dikkate alındığında iç pazarın kademeli olarak büyümekte olduğu öngörülmektedir.

Dış Ticaret

Türkiye'nin sayaçlar ihracatı son üç yıldır miktar ve değer olarak artmıştır. 2018 yılında ise gerileme yaşanmıştır. İhracat 2018 yılında miktar olarak yüzde 10,0 azalarak 2.903 tona inmiştir. İhracat değer olarak ise yüzde 41,4 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Göreceli olarak ortalama ihraç fiyatları yüksektir. İhraç birim fiyatı 2018 yılında artmıştır.

Tablo.352 Sayaçlar İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	1.893	33,8	17,90
2015	2.114	31,8	15,00
2016	2.375	35,5	14,95
2017	3.225	43,9	13,62
2018	2.903	41,4	14,25

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye sınırlı ölçüde sayaçlar ithalatı da yapmaktadır. İthalat son beş yıldır birbirine yakın gerçekleşmektedir. 2018 yılında 994 ton ithalat yapılmıştır. İthalat değer olarak ise gerilemektedir. İthalat 2018 yılında 19,8 milyon dolara kadar gerilemiştir. İthalat birim fiyatlarında da son dört yıldır hissedilir bir gerileme yaşanmaktadır.

Tablo.353 Sayaçlar İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	1.148	33,3	29,04
2015	1.026	28,8	28,09
2016	992	22,6	22,77
2017	1.011	20,1	19,89
2018	994	19,8	19,85

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarları ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin sayaç ihracatı ağırlıklı olarak yakın ve komşu ülkeler ile Sahra Afrika ülkelerine yapılmaktadır. En yüksek ihracat Fildişi'ne yapılmıştır. Fildişi'ni İsrail, İran ve Azerbaycan izlemiştir. Geçen yıl ilk 10 içinde yer alan Tanzanya ve Etiyopya 2018 yılında ilk 10 içinde çıkmıştır. Mısır ve Umman diğer ihracat pazarlarıdır. Sırbistan da ilk 10 ülke içinden çıkmıştır. Irak ve Polonya ilk 10 için girmişlerdir.

Tablo.354 Türkiye'nin Sayaçlar İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	AZERBAYCAN	3.689.827	1	FİLDİŞİ	3.108.521
2	FİLDİŞİ KIYISI	2.741.800	2	İSRAİL	2.449.732
3	TANZANYA	2.698.792	3	İRAN	1.910.316
4	ETİYOPYA	2.256.632	4	AZERBAYCAN	1.869.457
5	MISIR	2.124.191	5	MISIR	1.826.776
6	İRAN	1.853.663	6	UMMAN	1.733.537
7	SIRBİSTAN	1.696.395	7	YUNANİSTAN	1.710.521
8	FAS	1.630.499	8	FAS	1.601.424
9	İTALYA	1.588.965	9	IRAK	1.549.192
10	ÜRDÜN	1.283.154	10	POLONYA	1.403.131
TOPLAM İHRACAT		**43.907.280**	**TOPLAM İHRACAT**		**41.386.918**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye sayaçlar ithalatında en çok ithalat yapılan ülke Almanya'dır. Almanya'yı Çin ve İtalya izlemektedir. Slovakya ve Hollanda bu üç ülkeyi izlemektedirler. Polonya, Yunanistan ve Macaristan da ilk 10 ithalat yapılan ülke içinde yer almaktadırlar.

Tablo.355 Türkiye'nin Sayaçlar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ALMANYA	6.924.649	1	ALMANYA	6.910.739
2	ÇİN	2.920.582	2	ÇİN	3.564.983
3	İTALYA	2.335.605	3	İTALYA	2.508.273
4	HOLLANDA	1.294.354	4	SLOVAKYA	1.672.126
5	SLOVAKYA	1.131.382	5	HOLLANDA	1.250.071
6	FRANSA	975.176	6	ABD	846.953
7	POLONYA	899.449	7	POLONYA	678.088
8	YUNANİSTAN	885.829	8	FRANSA	661.024
9	ABD	791.221	9	YUNANİSTAN	339.882
10	KANADA	343.386	10	MACARİSTAN	301.608
TOPLAM İTHALAT		**20.104.870**	**TOPLAM İTHALAT**		**19.756.223**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya sayaçlar ihracatı son üç-dört yıldır kademeli ve istikrarlı bir artış göstermektedir. İhracat 2018 yılında yüzde 7,3 artarak 5,48 milyar dolara yükselmiştir. Böylece ilk kez 5,5 milyar dolar seviyesine yaklaşılmıştır. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı ise 2018 yılında gerilemiş ve yüzde 0,76 olmuştur.

Tablo.356 Sayaçlar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	33,8	4.674	0,72
2015	31,8	4.742	0,67
2016	35,5	4.869	0,73
2017	43,9	5.112	0,86
2018	41,4	5.483	0,76

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.92 Türkiye'nin Dünya Sayaçlar İhracatında Payı; Yüzde

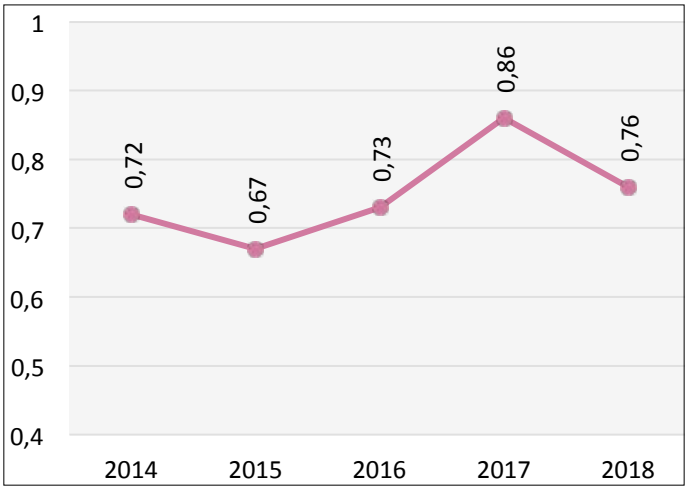

Dünya sayaç ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin'i ABD ve Meksika izlemektedir. İlk üç ihracatçı ülke ardından üç Avrupa ülkesi Almanya, Polonya ve Romanya gelmektedir. Polonya ve Romanya'da ihracatta hızlı artışlar yaşanmaktadır. Malezya ve Vietnam ilk 10 ihracatçı ülke içinden çıkmıştır. Hindistan ve Slovakya ilk 10 ihracatçı ülke içine girmiştir. Türkiye dünya ihracatında 22. sırada yer almaktadır.

Tablo.357 Dünya Sayaçlar İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	862.030.349	1	ÇİN	1.082.831.000
2	ABD	544.070.619	2	ABD	665.440.316
3	MEKSİKA	509.578.606	3	MEKSİKA	635.543.000
4	ALMANYA	442.731.233	4	ALMANYA	540.563.000
5	FRANSA	260.955.417	5	POLONYA	422.603.000
6	İTALYA	178.182.060	6	ROMANYA	344.658.000
7	POLONYA	168.852.235	7	FRANSA	297.625.000
8	İNGİLTERE	138.277.542	8	İTALYA	216.018.000
9	MALEZYA	136.386.226	9	HİNDİSTAN	169.773.000
10	VİETNAM	135.772.065	10	SLOVAKYA	165.158.000
24	TÜRKİYE	35.505.374	22	TÜRKİYE	138.966.000
TOPLAM İHRACAT		**4.868.521.000**	**TOPLAM İHRACAT**		**5.482.509.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Dünya sayaç ithalatında ne büyük pazar ABD'dir. ABD'yi dört büyük Avrupa ülkesi izlemektedir. İlk 10 ithalatçı içindeki gelişen ülkeler Meksika ve Rusya'dır. Türkiye dünya ithalatında 45. sırada yer almaktadır.

Tablo.358 Dünya Sayaçlar İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ABD	626.697.948	1	ABD	776.466.000
2	İNGİLTERE	296.642.663	2	İTALYA	419.614.000
3	FRANSA	236.033.993	3	FRANSA	374.145.000
4	HOLLANDA	211.219.000	4	İNGİLTERE	358.107.000
5	ALMANYA	196.907.056	5	ALMANYA	229.708.000
6	KANADA	167.611.341	6	HOLLANDA	228.021.000
7	MEKSİKA	164.400.326	7	KANADA	143.987.000
8	İTALYA	147.663.685	8	MEKSİKA	140.961.000
9	AVUSTRALYA	121.470.213	9	SİNGAPUR	119.556.000
10	SİNGAPUR	112.963.785	10	RUSYA	116.834.000
38	TÜRKİYE	22.587.513	45	TÜRKİYE	19.756.223
TOPLAM İTHALAT		4.675.400.000	TOPLAM İTHALAT		5.363.436.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

AYDINLATMA EKİPMANLARI

İnşaat malzemeleri çerçevesinde aydınlatma ekipmanları kapsamında şu ürünler yer almaktadır: Elektrikli masa lambası, çalışma lambası, abajur ve benzeri ayaklı lambalar, elektrikli olmayan lambalar ve aydınlatma armatürleri, ışıklı tabela, ışıklı reklam panosu ve benzerleri, avizeler ve diğer elektrikli tavan veya duvar aydınlatma armatürleri, projektörler ve spot ışıkları, diğer lamba ve aydınlatma armatürleri ile camdan, metalden ve plastikten lambaların ve aydınlatma armatürlerinin, ışıklı işaretlerin, isim tabelalarının ve benzerlerinin parçaları.

Girişim Sayısı ve Üretim

Aydınlatma ekipmanları üretimi adet olarak hesaplanmaktadır. Üretim 2014 yılından itibaren gerileme eğilimi içinde girmiştir. Üretim 2017 yılında yüzde 8,1 düşerek 52,26 milyon adete gerilemiştir. 2018 yılında ise üretim yüzde 9,0 düşmüş ve 47,56 milyon adet olarak gerçekleşmiştir. Aydınlatma ekipmanları girişim sayısı da 2018 yılında 354'e inmiştir.

Tablo.359 Aydınlatma Ekipmanları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM ADET
2014	289	62.341.596
2015	276	60.922.791
2016	349	56.867.210
2017	361	52.263.480
2018	354	47.559.767

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

Aydınlatma ekipmanları dış ticareti ton olarak hesaplanmaktadır. Bu çerçevede Türkiye'nin aydınlatma ekipmanları ihracatı adet ve değer olarak son dört yıldır gerilemektedir. İhracat 2018 yılında 20.313 ton ve 232,1 milyon dolar olmuştur. İhracat birim fiyatları ise 2018 yılında artmış ve 11,43 dolar/kg seviyesine çıkmıştır.

Tablo.360 Aydınlatma Ekipmanları İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	28.856	314,6	10,90
2015	23.857	247,8	10,40
2016	23.579	256,2	10,86
2017	20.780	232,2	11,17
2018	20.313	232,1	11,43

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye önemli bir üretici ve ihracatçı olmasına karşın ihracatın üzerinde ithalat yapmaktadır. İthalat miktar olarak 2016 yılında önemli ölçüde düştükten sonra 2017 yılında sınırlı ölçüde artmıştır. 2018 yılında ise yeniden sert bir düşüş göstermiştir. İthalat değer olarak 2018 yılında 238,7 milyon dolara inmiştir. Düşüşte ithalat birim fiyatlarındaki gerileme de etkili olmuştur.

Tablo.361 Aydınlatma Ekipmanları İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	38.240	572,9	14,98
2015	38.351	507,1	13,22
2016	28.960	358,9	12,39
2017	30.266	315,0	10,41
2018	29.219	238,7	8,17

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarları ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye aydınlatma ekipmanları daha çok yakın ve komşu ülkelere ihracat yapmaktadır. İhracatta ilk üç sırada BAE, Katar ve Suudi Arabistan yer almaktadır. Almanya, Cezayir ve Rusya ilk üç ülkeyi izlemektedir.

Tablo.362 Türkiye'nin Aydınlatma Ekipmanları İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	TÜRKMENİSTAN	13.253.624	1	BAE	16.091.395
2	ALMANYA	12.092.353	2	KATAR	13.356.091
3	SUUDİ ARABİSTAN	11.101.167	3	SUUDİ ARABİSTAN	10.555.526
4	BAE	9.410.668	4	ALMANYA	10.313.765
5	FAS	8.769.019	5	CEZAYİR	9.352.896
6	CEZAYİR	7.527.243	6	RUSYA	7.091.218
7	İNGİLTERE	7.322.852	7	AZERBAYCAN	6.447.730
8	IRAK	7.040.769	8	FAS	6.429.537
9	KAZAKİSTAN	6.930.276	9	İTALYA	6.155.898
10	KATAR	6.702.719	10	IRAK	6.026.877
TOPLAM İHRACAT		**232.145.366**	**TOPLAM İHRACAT**		**232.062.760**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye'nin aydınlatma ekipmanları ithalatında ilk sırayı Çin almaktadır. Toplam ithalatın yaklaşık yüzde 65'i Çin'den yapılmaktadır. Çin'den gelen ürünler büyük ölçüde fiyat avantajına sahip olan ürünlerdir. İtalya ve Almanya ithalatta 2. ve 3. sırada yer almaktadır.

Tablo.363 Türkiye'nin Aydınlatma Ekipmanları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ÇİN	210.137.619	1	ÇİN	156.070.670
2	ALMANYA	19.845.726	2	İTALYA	17.945.206
3	İTALYA	18.741.531	3	ALMANYA	16.306.431
4	GÜNEY KORE	9.119.890	4	POLONYA	5.462.519
5	İSPANYA	8.400.916	5	FRANSA	5.277.711
6	POLONYA	6.883.022	6	İSPANYA	5.214.522
7	FRANSA	5.201.623	7	ABD	4.439.428
8	HİNDİSTAN	4.752.377	8	GÜNEY KORE	4.118.947
9	ABD	4.608.387	9	HİNDİSTAN	2.974.063
10	MACARİSTAN	3.367.966	10	ÇEK CUMHURİYETİ	2.893.939
TOPLAM İTHALAT		**315.031.398**	**TOPLAM İTHALAT**		**238.653.866**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya aydınlatma ekipmanları ihracatı 2017 yılında yüzde 3,1 artış ardından 2018 yılında yüzde 0,3 yükselmiş ve 54,52 milyar dolara çıkmıştır. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı ise son iki senedir değişmemiştir. 2014 yılında yüzde 0,57 olan pay 2017 yılında yüzde 0,43'e inmiş ve 2018 yılında da yine yüzde 0,43 olmuştur.

Tablo.364 Aydınlatma Ekipmanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	314,6	54.847	0,57
2015	247,8	57.769	0,43
2016	256,2	52.577	0,49
2017	232,2	54.380	0,43
2018	232,1	54.522	0,43

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.93 Türkiye'nin Dünya Aydınlatma Ekipmanları İhracatında Payı; Yüzde

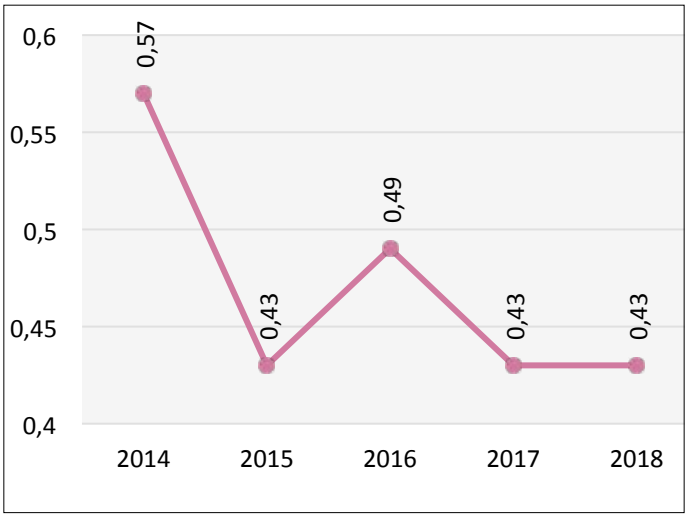

Dünya aydınlatma ekipmanları ihracatında Çin ilk sırada yer alırken 30,59 milyar dolar ihracatı ve yüzde 56,0 payı ile büyük bir ağırlığa sahip bulunmaktadır. Çin ile izleyen ülkelerin ihracat büyüklükleri arasında büyük fark bulunmaktadır. Almanya dünya ihracatında 2. sıradadır. Meksika önemli bir ihracatçı ülke olarak 3. sırada yer almaktadır. İtalya ve ABD ilk 3 ülkeyi izlemektedirler. Türkiye dünya aydınlatma ekipmanları ihracatında 21. sırada bulunmaktadır.

Tablo.365 Dünya Aydınlatma Ekipmanları İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	29.970.636.439	1	ÇİN	30.586.158.000
2	ALMANYA	3.269.901.296	2	ALMANYA	3.448.250.000
3	MEKSİKA	2.282.074.996	3	MEKSİKA	2.363.202.000
4	ABD	1.936.107.652	4	İTALYA	2.005.662.000
5	İTALYA	1.815.685.998	5	ABD	1.937.486.000
6	HOLLANDA	987.321.650	6	HOLLANDA	1.536.241.000
7	AVUSTURYA	929.010.784	7	POLONYA	1.143.827.000
8	POLONYA	885.884.584	8	AVUSTURYA	967.309.000
9	İSPANYA	840.205.977	9	İSPANYA	928.910.000
10	FRANSA	808.580.863	10	FRANSA	893.878.000
22	TÜRKİYE	256.178.810	21	TÜRKİYE	232.062.760
TOPLAM İHRACAT		**52.577.490.000**	**TOPLAM İHRACAT**		**54.522.257.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Dünya aydınlatma ekipmanları ithalatında en büyük pazar ABD'dir. ABD 12,58 milyar dolar ithalatı ile dünya ithalatının yüzde 25'ini gerçekleştirmektedir. ABD ile diğer ithalatçı ülkeler arasında büyük bir fark bulunmaktadır. ABD'yi Almanya, Fransa ve İngiltere izlemektedir. İlk 10 büyük ithalat pazarı gelişmiş ülkelerdir. Türkiye dünya ithalatında 36. sırada bulunmaktadır.

Tablo.366 Dünya Aydınlatma Ekipmanları İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ABD	11.278.185.982	1	ABD	12.580.383.000
2	ALMANYA	3.308.279.531	2	ALMANYA	3.613.826.000
3	İNGİLTERE	2.153.945.377	3	FRANSA	2.084.640.000
4	FRANSA	1.827.492.474	4	İNGİLTERE	1.948.258.000
5	KANADA	1.593.418.226	5	HOLLANDA	1.852.855.000
6	HOLLANDA	1.254.525.838	6	KANADA	1.704.329.000
7	İTALYA	1.008.391.106	7	İTALYA	1.129.368.000
8	JAPONYA	995.310.601	8	JAPONYA	1.020.499.000
9	AVUSTRALYA	930.165.482	9	İSPANYA	1.010.029.000
10	İSPANYA	892.443.597	10	AVUSTRALYA	979.926.000
28	TÜRKİYE	358.864.540	36	TÜRKİYE	238.653.866
TOPLAM İTHALAT		**43.499.344.000**	**TOPLAM İTHALAT**		**48.825.186.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE,Trademap

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu **2018**

AĞAÇ VE AHŞAP ÜRÜNLERİ

Ahşap İnşaat Malzemeleri
Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları
Duvar Kâğıtları

AHŞAP İNŞAAT MALZEMELERİ

İnşaat sektöründe kullanılan ahşap inşaat malzemeleri şu ürünleri kapsamaktadır: Kontrplak, ahşap kaplama paneli ve benzeri lamine ahşap malzeme (bambudan yapılmış). Diğer kontrplak, ahşap kaplama paneli ve benzeri lamine ahşap malzeme. Ağaç veya diğer odunsu maddelerden yapılan lif levha. Birleştirilmiş parke paneller, pencereler, pencereli kapılar (Fransız penceresi) ve bunların kasaları ile kapılar ve bunların kasaları ve eşikleri (ahşaptan yapılmış). Beton kalıpları (beton inşaat işleri için), kiremitler ve çatı padavraları (ahşaptan yapılmış). Başka yerde sınıflandırılmamış inşaat doğrama ve marangozluk ürünleri (ahşaptan yapılmış).

Girişim Sayısı ve Üretim

Ahşap inşaat malzemeleri sanayisinde üretim yapan girişim sayıları tabloda sunulmaktadır. Girişim sayılarının yıllar itibarıyla sınırlı ölçüde arttığı görülmektedir. Girişim sayılarında 2018 yılında ise gerileme yaşanmıştır. Pencere ve kapılarda ise 2016 yılındaki hızlı artış sonrası 2017 yılında sınırlı bir artış ve 2018 yılında gerileme olmuştur.

Tablo.367 Ahşap İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı

Ürünler	2015	2016	2017	2018
Bambudan ahşap malzeme	5	7	4	4
Kontrplak, lamine, ahşap malzeme	71	88	101	98
Lif levhalar	53	56	56	57
Birleştirilmiş parke ve paneller	53	71	72	70
Pencere ve kapılar	385	510	526	512
Beton kalıpları	8	11	12	12
Diğer doğrama ve marangozluk ürünleri	66	62	56	55

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Ahşap inşaat malzemelerinde çok farklı ürün grupları bulunmaktadır. Bu ürün gruplarının üretimleri de farklı birimler ile ölçülmektedir. Tabloda üretim verilerine yer verilmektedir.

Dış Ticaret

Türkiye önemli bir ahşap inşaat malzemeleri üreticisi ve ihracatçısıdır. Üretimde yeni eklenen kapasiteler ile ihracat olanakları da yükselmektedir. Nitekim işletmeye alınan yeni kapasiteler ile 2017 ve 2018 yıllarında ihracat miktar ve değer olarak yükselmiştir. 2018 yılında ihracat miktar olarak yüzde 1,9 artarak 762.059 tona yükselmiştir. Değer olarak ise ihracat 515,8 milyon dolara ulaşmıştır. İhracat birim fiyatları ise gerileme eğilimi içindedir.

Tablo.369 Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	548.515	583,7	1,06
2015	546.830	465,5	0,85
2016	534.827	425,8	0,80
2017	748.336	506,0	0,68
2018	762.059	515,8	0,68

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye ahşap inşaat malzemeleri üretiminde ve ihracatında önemli bir ülke olmakla birlikte yine önemli ölçüde ithalat yapmaktadır. Bununla birlikte ithalat son dört yıldır miktar ve değer olarak düşmektedir. Özellikle 2018 yılında ithalatta sert bir düşüş yaşanmıştır. 2018 yılında ithalat miktar olarak yüzde 49,5 düşmüştür. Değer olarak da 185,2 milyon dolara inmiştir. İthalat birim fiyatlarında da gerileme görülmektedir.

Tablo.370 Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	588.716	621,1	1,06
2015	550.676	658,4	1,01
2016	487.886	506,4	1,04
2017	376.936	423,8	1,12
2018	190.240	185,2	0,97

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Tablo.368 Ahşap İnşaat Malzemeleri Üretim Göstergeleri

Ürünler	Birim	2015	2016	2017	2018
Bambudan ahşap malzeme	m^3	90.433	62.660	25.793	32.660
Kontrplak, lamine, ahşap malzeme	m^3	1.849.960	2.327.381	2.753.658	2.640.125
Lif levhalar	m^2	441.857.221	469.644.342	508.603.676	487.660.500
Birleştirilmiş parke ve paneller	m^3	93.527.370	105.272.092	112.132.063	95.312.253
Pencere ve kapılar	Adet	21.985.193	18.652.026	22.109.545	20.612.189
Beton kalıpları	Ton	17.466.665	-	-	-
Diğer doğrama ve marangozluk ürünleri	Ton	84.047.718	80.739.421	75.400.147	56.550.110

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye ahşap inşaat malzemeleri ağırlıklı olarak yakın ve komşu ülkelere ihracat yapmaktadır. Ahşap malzemeleri ihracatında ilk iki sırayı iki sınır komşusu Irak ve İran almaktadır. Tunus, Suudi Arabistan ve Romanya bu iki ülkeyi izlemektedir. İlk 10 içinde yer alan ihracat pazarlarının tamamı gelişen ülkelerdir. Türkmenistan ilk 10 ülke içinden çıkmıştır.

Tablo.371 Türkiye'nin Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	İRAN	150.565.834	1	IRAK	78.225.414
2	IRAK	56.812.952	2	İRAN	66.705.900
3	TÜRKMENİSTAN	29.130.441	3	TUNUS	32.424.001
4	GÜRCİSTAN	15.343.505	4	SUUDİ ARABİSTAN	20.636.731
5	TUNUS	15.049.396	5	ROMANYA	20.048.423
6	SUUDİ ARABİSTAN	15.021.486	6	GÜRCİSTAN	18.160.541
7	KKTC	12.154.207	7	CEZAYİR	17.314.939
8	KAZAKİSTAN	11.194.754	8	MISIR	15.470.064
9	AZERBAYCAN	11.131.197	9	AZERBAYCAN	13.294.346
10	CEZAYİR	9.778.132	10	BULGARİSTAN	12.968.437
TOPLAM İHRACAT		**506.228.094**	**TOPLAM İHRACAT**		**515.780.300**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye'nin ahşap inşaat malzemeleri ithalatında ilk sırayı Rusya almaktadır. Letonya 2. sıraya yükselmiştir. Almanya ve Vietnam ilk iki ülkeyi izlemektedirler. Orman varlıkları zengin ülkeler Türkiye'nin de en çok ithalat yaptığı ülkeleri oluşturmaktadır. Avusturya ve Finlandiya gibi gelişmiş ülkelerden de ithalat yapılmaktadır.

Tablo.372 Türkiye'nin Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	RUSYA	145.727.355	1	RUSYA	45.959.257
2	VİETNAM	35.964.820	2	LETONYA	19.880.770
3	ROMANYA	32.968.055	3	ALMANYA	12.137.190
4	UKRAYNA	27.409.232	4	VİETNAM	11.792.825
5	LETONYA	24.231.289	5	ROMANYA	10.837.169
6	ALMANYA	21.660.169	6	AVUSTURYA	10.720.696
7	AVUSTURYA	16.533.595	7	UKRAYNA	6.248.846
8	HİNDİSTAN	14.478.691	8	FİNLANDİYA	6.247.389
9	BULGARİSTAN	12.669.326	9	HİNDİSTAN	6.197.382
10	FİNLANDİYA	9.519.964	10	BELÇİKA	5.964.801
TOPLAM İTHALAT		**423.806.934**	**TOPLAM İTHALAT**		**185.236.495**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya ahşap inşaat malzemeleri ihracatı 2015 yılında gerilemiş 2016 yılında sınırlı artış göstermiştir. Gerilemede hem talep daralması hem de ürün fiyatlarındaki gerilemeler etkili olmuştur. 2017 yılında ihracat yüzde 3,0 artarak 41,17 milyar dolara yükselmiştir. 2018 yılında ise dünya ihracatı yüzde 2,2 büyümüş ve 42,1 milyar dolar olmuştur. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı ise 2014 yılında yüzde 1,34 iken 2016 yılında yüzde 1,06'ya inmiştir. 2017 yılında ise tekrar artarak yüzde 1,23'e yükselmiştir. Pay 2018 yılında değişmemiş ve yine yüzde 1,23 olmuştur.

Tablo.373 Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	583,7	43.443	1,34
2015	465,5	39.743	1,17
2016	425,8	39.963	1,06
2017	506,0	41.170	1,23
2018	515,8	42.066	1,23

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.94 Türkiye'nin Dünya Ahşap Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde

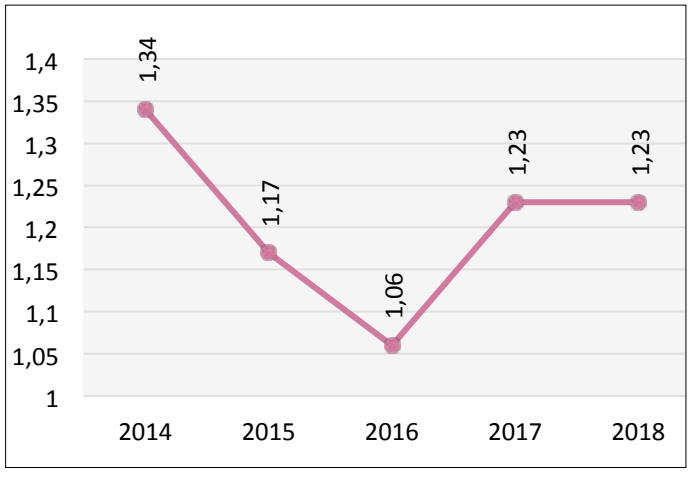

Dünya ahşap inşaat malzemeleri ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin 7,8 milyar dolar ihracat yapmaktadır. Almanya 3,66 milyar dolar ihracatı ile 2. büyük ihracatçıdır. Orman varlıkları açısından zengin olan Endonezya dünyanın 3. büyük ihracatçısıdır. Polonya 4. sıraya yükselmiştir. Dünyada ilk 10 ihracatçı içinde yer alan diğer ülkeler de yine orman varlıkları zengin ülkelerdir. Brezilya ilk 10 ihracatçı içine katılmıştır. Türkiye dünya ihracatında 19. sıradadır.

Tablo.374 Dünya Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	7.711.982.265	1	ÇİN	7.832.267.000
2	ALMANYA	3.286.560.891	2	ALMANYA	3.661.763.000
3	FİLİPİNLER	2.786.278.000	3	ENDONEZYA	2.599.767.000
4	ENDONEZYA	2.666.389.184	4	POLONYA	2.391.763.000
5	AVUSTURYA	2.261.881.969	5	AVUSTURYA	2.204.129.000
6	POLONYA	1.885.123.112	6	RUSYA	1.960.879.000
7	KANADA	1.775.126.332	7	KANADA	1.928.144.000
8	MALEZYA	1.632.326.105	8	MALEZYA	1.691.554.000
9	RUSYA	1.334.714.915	9	BREZİLYA	1.353.512.000
10	BELÇİKA	973.643.377	10	BELÇİKA	1.109.743.000
21	TÜRKİYE	425.822.471	19	TÜRKİYE	515.780.300
TOPLAM İHRACAT		39.962.527.000	TOPLAM İHRACAT		42.066.120.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

ABD 7,3 milyar dolar ithalatı ile dünyanın en büyük ahşap inşaat malzemeleri ithalat pazarıdır. ABD'yi yine yüksek ithalatları ile Japonya ve Almanya izlemektedir. İlk 10 büyük ithalatçının tamamı gelişmiş ülkelerdir. Türkiye ise dünya ithalatında 42. sıradadır.

Tablo.375 Dünya Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ABD	6.249.350.980	1	ABD	7.295.583.000
2	JAPONYA	3.174.709.870	2	JAPONYA	3.588.336.000
3	ALMANYA	2.246.184.106	3	ALMANYA	2.761.172.000
4	İNGİLTERE	1.974.692.008	4	İNGİLTERE	2.194.898.000
5	FRANSA	1.211.477.551	5	FRANSA	1.484.273.000
6	KANADA	1.127.625.012	6	HOLLANDA	1.255.427.000
7	HOLLANDA	1.046.711.564	7	İTALYA	1.242.755.000
8	İTALYA	1.024.612.034	8	KANADA	1.204.885.000
9	İSVİÇRE	1.018.820.461	9	İSVİÇRE	1.080.103.000
10	GÜNEY KORE	859.019.451	10	GÜNEY KORE	1.040.787.000
19	TÜRKİYE	506.424.150	42	TÜRKİYE	185.236.495
TOPLAM İTHALAT		36.356.924.000	TOPLAM İTHALAT		41.722.404.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

AHŞAP MUTFAK VE BANYO DOLAPLARI

Girişim Sayısı ve Üretim

Ahşap mutfak ve banyo dolapları geleneksel olarak konutlarda yaygın olarak kullanılan inşaat malzemeleri olarak değerlendirilmektedir. Ahşap mutfak ve banyo dolapları üretiminde girişim sayısı 2016 yılında önemli bir artış göstermiştir. 2017 ve 2018 yılında ise girişim sayısı gerilemiştir. Üretim 2017 yılında yüzde 10,9 artarak 3,22 milyon adet olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılında ise üretim yüzde 7,0 düşmüş ve 2,99 milyon adete inmiştir.

Tablo.376 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM ADET
2014	358	3.786.513
2015	364	4.026.684
2016	491	2.905.674
2017	488	3.221.126
2018	479	2.995.530

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Üretim verilerinin adet, dış ticaret verilerinin ise ton olarak hesaplanması nedeniyle ahşap mutfak ve banyo dolaplarında sağlıklı bir sayısal büyüklük elde etmek zorlaşmaktadır. Bununla birlikte üretim ve dış ticaret miktar verileri birlikte değerlendirildiğinde iç pazarın 2015 ve 2016 yıllarında durağanlaştığı 2017 yılında ise yeniden büyüdüğü, 2018 yılında ise küçüldüğü görülmektedir.

Dış Ticaret

Türkiye'nin ahşap mutfak ve banyo dolapları ihracatı miktar olarak 2016 ve 2017 yıllarından sonra 2018 yılında da gerilemiştir. İhracat değer olarak ise 2016 ve 2017 yılında gerilemiş olmakla birlikte 2018 yılında değer olarak artmış ve 45,7 milyon dolara yükselmiştir. İhracat birim fiyatı 2018 yılında artmış ve 3,55 dolar/kg olarak gerçeklemiştir.

Tablo.377 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	16.049	56,5	3,52
2015	16.045	64,6	4,02
2016	13.922	45,8	3,29
2017	13.611	39,1	2,89
2018	12.870	45,7	3,55

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye'nin ahşap mutfak ve banyo dolapları ithalatı ise 2016 yılından itibaren kademeli bir gerileme içindedir. 2017 yılında 4.185 ton olan ithalat 2018 yılında 3.833 tona inmiştir. Değer olarak ise ithalat 18,9 milyon dolardan 16,4 milyon dolara inmiştir. İthalat birim fiyatlarında da kademeli bir düşüş yaşanmaktadır. Ancak bu rakamlar ihracat fiyatlarının üzerindedir.

Tablo.378 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	4.559	23,8	5,22
2015	4.579	22,9	5,00
2016	4.935	22,5	4,57
2017	4.185	18,9	4,51
2018	3.833	16,4	4,29

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin ahşap mutfak ve banyo dolapları ihracatında geleneksel pazarları bulunmaktadır. 2018 yılında ABD ilk sıraya yükselmiştir. Irak ve İngiltere ABD'yi izlemektedir. Yakın ve komşu ülkelere de ihracat gerçekleşmektedir. Suudi Arabistan, İsrail, Libya ve Fransa diğer pazarlardır. Katar ve Türkmenistan 2018 yılında ilk 10 içinden çıkmıştır. Türkiye ahşap mutfak ve banyo mobilyaları ithalatının tamamına yakınını ilk iki sırayı alan İtalya ve Almanya'dan yapmaktadır. Bu iki ülkeden markalı ürünler ithal edilmektedir.

Tablo.379 Türkiye'nin Mutfak ve Banyo Dolapları İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	IRAK	7.571.646	1	ABD	11.656.107
2	İNGİLTERE	5.513.526	2	IRAK	5.815.995
3	ABD	3.221.220	3	İNGİLTERE	4.660.765
4	SUUDİ ARABİSTAN	2.918.529	4	SUUDİ ARABİSTAN	2.721.661
5	FAS	1.454.941	5	İSRAİL	1.745.560
6	TÜRKMENİSTAN	1.176.980	6	LİBYA	1.105.406
7	KATAR	1.079.526	7	FRANSA	1.081.276
8	ALMANYA	995.427	8	İRAN	1.013.928
9	İSRAİL	992.060	9	ALMANYA	976.375
10	KKTC	934.724	10	HOLLANDA	857.589
TOPLAM İHRACAT		**39.311.626**	**TOPLAM İHRACAT**		**45.714.123**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Tablo.380 Türkiye'nin Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	İTALYA	9.116.821	1	İTALYA	8.755.742
2	ALMANYA	8.377.509	2	ALMANYA	5.801.926
3	ROMANYA	249.649	3	ROMANYA	341.979
4	MALEZYA	212.087	4	RUSYA	221.609
5	İSPANYA	188.793	5	LİTVANYA	188.490
6	POLONYA	184.392	6	POLONYA	153.901
7	LİTVANYA	103.440	7	MALEZYA	144.891
8	ÇİN	81.112	8	ÇİN	85.855
9	SLOVENYA	32.386	9	FRANSA	34.080
10	TAYLAND	32.296	10	SLOVENYA	33.088
TOPLAM İTHALAT		**18.876.021**	**TOPLAM İTHALAT**		**16.446.646**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya ahşap mutfak ve banyo dolapları ihracatı diğer inşaat malzemelerinden farklı olarak 2014-2017 arasında dalgalanma göstermemiş ve hemen hemen aynı gerçekleşmiştir. Dünya ihracatı 2018 yılında ise yüzde 16,9 artarak 7,6 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı ise 2015 yılında yüzde 1,00 olduktan sonra 2016 ve 2017 yıllarında gerileyerek yüzde 0,6'ya inmiştir. Türkiye'nin payı 2018 yılında değişmemiş ve yüzde 0,6 olmuştur.

Tablo.381 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	56,5	6.379	0,89
2015	64,6	6.423	1,00
2016	45,8	6.464	0,71
2017	39,1	6.512	0,60
2018	45,7	7.612	0,60

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik.95 Türkiye'nin Dünya Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracatında Payı; Yüzde

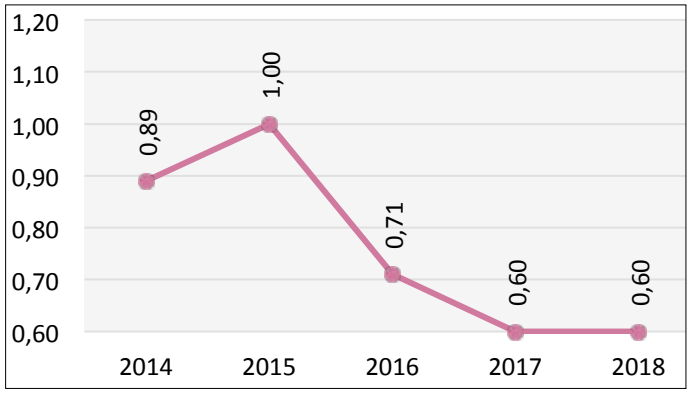

Dünya ahşap mutfak ve banyo dolapları ihracatında ilk üç ülke bu üründe geleneksel ihracatçı ülkeler olan Almanya, Çin ve İtalya'dır. Almanya ve İtalya markalı ve yüksek kaliteli ürünler ihraç etmektedir. Kanada ve Danimarka ağaç ürünleri için gerekli doğal kaynaklar bakımından zengin olup mobilya ihracatında ilk sıralarda yer almaktadırlar. Malezya ve Polonya ilk 10 içinde yükselmektedirler. Türkiye dünya ihracatında 20. sırada bulunmaktadır.

Tablo.382 Dünya Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ALMANYA	2.100.931.253	1	ALMANYA	2.415.048.000
2	ÇİN	1.479.716.903	2	ÇİN	1.905.508.000
3	İTALYA	834.867.571	3	İTALYA	975.203.000
4	KANADA	282.015.857	4	KANADA	338.031.000
5	DANİMARKA	195.091.332	5	DANİMARKA	263.531.000
6	VİETNAM	181.438.442	6	MALEZYA	180.616.000
7	MALEZYA	154.355.722	7	İSPANYA	155.590.000
8	İSPANYA	145.815.439	8	VİETNAM	155.250.000
9	ABD	114.331.777	9	POLONYA	128.909.000
10	FRANSA	90.447.573	10	ABD	103.095.000
17	TÜRKİYE	45.805.290	20	TÜRKİYE	45.714.123
TOPLAM İHRACAT		6.463.533.000	TOPLAM İHRACAT		7.612.088.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Dünya ahşap mutfak ve banyo dolapları ithalatında en büyük pazar ABD'dir. ABD 2,28 milyar dolar ithalat ile ilk sırada yer almaktadır. Fransa, Hollanda, İsviçre, Norveç ve Avusturya diğer ithalatçı ülkeler olarak sıralanmaktadır. Çin de ilk 10 ithalatçı içindedir. Türkiye dünya ithalatında 43. sırada bulunmaktadır.

Tablo.383 Dünya Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ABD	1.645.515.315	1	ABD	2.278.292.000
2	FRANSA	468.637.687	2	FRANSA	592.220.000
3	İSVİÇRE	358.174.499	3	HOLLANDA	443.805.000
4	HOLLANDA	342.544.950	4	İSVİÇRE	362.485.000
5	AVUSTURYA	248.605.629	5	NORVEÇ	208.336.000
6	NORVEÇ	186.783.577	6	AVUSTURYA	195.706.000
7	ÇİN	140.063.878	7	ÇİN	183.202.000
8	İNGİLTERE	136.453.134	8	JAPONYA	147.379.000
9	BELÇİKA	132.950.465	9	İNGİLTERE	142.711.000
10	KANADA	124.534.128	10	BELÇİKA	140.253.000
30	TÜRKİYE	22.564.593	43	TÜRKİYE	16.446.646
TOPLAM İTHALAT		5.427.449.000	TOPLAM İTHALAT		6.582.181.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE,

DUVAR KÂĞITLARI

Bu bölümde duvar kâğıtları, benzeri duvar kaplamaları ile şeffaf pencere kâğıtları kapsanmaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Duvar kâğıdı üretiminde 2018 yılında 18 girişim bulunmaktadır. Üretim 2017 yılında yüzde 24,3 artarak 69.020 tona yükselmiştir. 2018 yılında ise sınırlı ölçüde düşmüş ve 68.860 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.384 Duvar Kâğıtları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

YILLAR	FİRMA SAYISI	ÜRETİM TON
2014	8	23.268
2015	11	35.398
2016	16	55.490
2017	18	69.020
2018	18	68.860

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Duvar kâğıdı iç tüketimi 2014-2017 arasında önemli bir artış göstermiş ve 2017 yılında 69.003 tona yükselmiştir. İç tüketim 2018 yılında ise yüzde 3,5 küçülerek 66.577 tona inmiştir. İç tüketimin büyük bölümü 2016 yılından itibaren yurtiçi üretim ile karşılanmaktadır. 2014 ve 2015 yıllarında 10 bin tonu aşan ithalat alınan korunma önlemleri ile hızlı bir düşüş göstermiştir.

Tablo.385 Duvar Kâğıtları İç Pazarı; Ton

YILLAR	ÜRETİM	İHRACAT	İTHALAT	İÇ PAZAR TÜKETİM
2014	23.268	1.910	11.903	33.261
2015	35.398	1.237	10.931	45.092
2016	55.490	925	2.307	56.872
2017	69.020	2.120	2.103	69.003
2018	68.860	3.323	1.220	66.577

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Dış Ticaret

Türkiye sınırlı ölçüde duvar kâğıtları ihracatı gerçekleştirmektedir ve ihracat yıllar itibarıyla dalgalanma göstermektedir. 2015 ve 2016 yıllarında miktar ve değer olarak gerileyen ihracat 2017 ve 2018 yıllarında artış göstermiş ve 13,3 milyon dolara yükselmiştir. İhracat birim fiyatlarında ise son dört yılda gerileme yaşanmıştır.

Tablo.386 Duvar Kâğıtları İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	1.910	15,9	8,34
2015	1.237	7,6	6,11
2016	925	4,8	5,14
2017	2.120	9,6	4,52
2018	3.323	13,3	4,02

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye 2015 yılına kadar miktar ve değer olarak önemli ölçüde duvar kâğıtları ithalatı yapmıştır. Alınan korunma önlemleri ithalatta gerilemeye yol açmıştır. İthalat 2018 yılında 1.220 ton ve 8,7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılında ithalat ihracatın altında kalmıştır. İthalat birim fiyatları ise 2018 yılında düşmüştür.

Tablo.387 Duvar Kâğıtları İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	11.903	84,6	7,11
2015	10.931	76,1	6,96
2016	2.307	17,6	7,62
2017	2.103	16,3	7,74
2018	1.220	8,7	7,09

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin duvar kâğıdı ihracatında pazarlarını yakın ve komşu ülkeleri oluşturmaktadır. İlk 4 pazar Irak, Suudi Arabistan, Azerbaycan ve Rusya'dır. Bu 4 ülke duvar kâğıdında geleneksel pazarlardır.

Tablo.388 Türkiye'nin Duvar Kâğıtları İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	RUSYA	1.452.893	1	IRAK	1.393.239
2	IRAK	1.452.106	2	SUUDİ ARABİSTAN	1.336.399
3	SUUDİ ARABİSTAN	1.161.985	3	AZERBAYCAN	1.227.944
4	İRAN	1.077.917	4	RUSYA	1.035.609
5	AZERBAYCAN	862.150	5	KAZAKİSTAN	931.873
6	KAZAKİSTAN	303.574	6	ÜRDÜN	543.380
7	CEZAYİR	259.888	7	İRAN	518.040
8	FAS	248.868	8	ÖZBEKİSTAN	419.590
9	TÜRKMENİSTAN	218.777	9	LİBYA	414.106
10	KKTC	207.082	10	KIRGIZİSTAN	403.223
TOPLAM İHRACAT		9.580.477	TOPLAM İHRACAT		13.331.472

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye'nin duvar kâğıdı ithalatında ilk sırayı Almanya almaktadır. Çin 2. sıraya çıkarken İtalya 3. sıraya inmiştir. Almanya ve İtalya'dan yüksek kaliteli ürünler ithal edilmektedir. Belçika ve Rusya ithalat yapılan diğer iki ülkedir.

Tablo.389 Türkiye'nin Duvar Kâğıtları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ALMANYA	3.401.589	1	ALMANYA	2.478.861
2	İTALYA	2.355.514	2	ÇİN	1.539.466
3	ÇİN	1.859.241	3	İTALYA	1.337.676
4	GÜNEY KORE	1.845.860	4	BELÇİKA	709.219
5	UKRAYNA	1.447.418	5	RUSYA	472.105
6	BELÇİKA	1.355.128	6	UKRAYNA	466.494
7	RUSYA	1.239.420	7	GÜNEY KORE	373.296
8	İNGİLTERE	767.037	8	HOLLANDA	303.291
9	HOLLANDA	471.403	9	İNGİLTERE	292.711
10	BELARUS	304.066	10	FRANSA	289.721
TOPLAM İTHALAT		16.270.455	TOPLAM İTHALAT		8.655.400

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya duvar kâğıdı ihracatı 2015 ve 2016 yıllarında gerilemiştir. 2017 yılında yüzde 17,6 artarak 1,84 milyar dolara yükselmiştir. 2018 yılında ise dünya ihracatı yüzde 12,9 düşerek 1,6 milyar dolara inmiştir. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı ise 2014 yılında yüzde 0,68 iken 2015 ve 2016 yıllarında düşmüştür. 2017 yılında tekrar yüzde 0,52'ye yükselmiştir. 2018 yılında ise yüzde 0,83'e çıkmıştır.

Tablo.390 Duvar Kâğıtları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	15,9	2.354	0,68
2015	7,6	1.695	0,45
2016	4,8	1.565	0,31
2017	9,6	1.840	0,52
2018	13,3	1.603	0,83

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.96 Türkiye'nin Dünya Duvar Kâğıtları İhracatında Payı; Yüzde

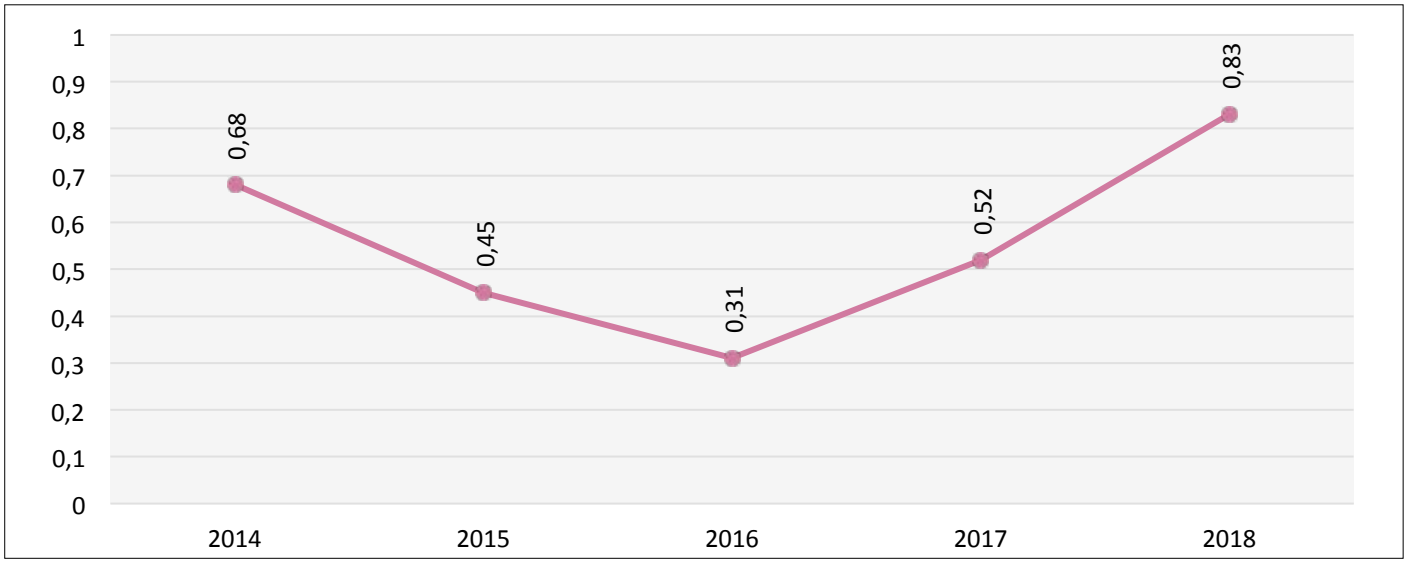

Dünya duvar kâğıdı ihracatında Çin ve Almanya birbirlerine yakın ihracatlar ile 1. ve 2. sırada yer almaktadırlar. İlk iki ülkeyi yakın ihracat büyüklükleri ile Ukrayna, Belçika ve İngiltere izlemektedir. Türkiye dünya ihracatında 17. sırada bulunmaktadır.

Dünya duvar kâğıdı ithalatında ilk sırayı geleneksel tüketici Rusya almaktadır. İngiltere ve Fransa Rusya'yı izlemektedir. Vietnam, ABD, Çin ve Kazakistan bu iki ülkenin ardından gelmektedir. İran 10. sıraya inmiştir. Suudi Arabistan ilk 10 ithalatçı içinden çıkarken BAE listeye girmiştir. Türkiye dünya ithalatında 37. sıraya gerilemiştir.

Tablo.391 Dünya Duvar Kâğıtları İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	273.278.989	1	ÇİN	327.055.000
2	ALMANYA	261.505.642	2	ALMANYA	243.115.000
3	İNGİLTERE	114.048.802	3	UKRAYNA	134.651.000
4	UKRAYNA	113.865.000	4	BELÇİKA	116.915.000
5	BELÇİKA	107.538.593	5	İNGİLTERE	101.150.000
6	GÜNEY KORE	107.440.833	6	İTALYA	92.556.000
7	İTALYA	105.184.139	7	RUSYA	89.584.000
8	ABD	69.417.224	8	GÜNEY KORE	75.529.000
9	HOLLANDA	56.998.105	9	FRANSA	58.875.000
10	FRANSA	56.267.052	10	BELARUS	54.886.000
23	TÜRKİYE	4.757.692	17	TÜRKİYE	13.331.472
TOPLAM İHRACAT		**1.565.357.000**	**TOPLAM İHRACAT**		**1.602.966.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Tablo.392 Dünya Duvar Kâğıtları İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	RUSYA	175.294.542	1	RUSYA	204.896.000
2	FRANSA	110.236.842	2	İNGİLTERE	110.141.000
3	ÇİN	96.628.661	3	FRANSA	99.516.000
4	İNGİLTERE	88.704.523	4	VİETNAM	75.382.000
5	ABD	57.501.225	5	ABD	68.007.000
6	İRAN	56.862.000	6	ÇİN	66.881.000
7	KAZAKİSTAN	52.810.937	7	KAZAKİSTAN	65.655.000
8	SUUDİ ARABİSTAN	41.650.184	8	BAE	50.432.000
9	ALMANYA	31.743.517	9	BELARUS	43.652.000
10	BELÇİKA	29.463.445	10	İRAN	41.923.000
16	TÜRKİYE	17.571.100	37	TÜRKİYE	8.655.400
TOPLAM İTHALAT		**1.393.846.000**	**TOPLAM İTHALAT**		**1.538.119.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu **2018**

PREFABRİK YAPILAR

PREFABRİK YAPILAR

Prefabrik yapılar başlığı altında ahşap prefabrik yapılar, betondan prefabrik yapılar, demir çelikten prefabrik yapılar ile alüminyumdan prefabrik yapılar yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Prefabrik yapılar için girişim sayıları ahşaptan, betondan ve metalden olmak üzere ayrımları ile tabloda sunulmaktadır. Girişim sayıları verilerinde en son yıla ilişkin olarak 2017 yılı verileri yer almaktadır. Buna göre son dört yıl içinde ahşap yapılar ve beton yapılar dalgalanma gösterirken, metal yapılarda girişim sayısı artmış, plastik prefabrik üretimi yapan girişim sayısı ise düşmüştür.

Prefabrik yapıların üretim büyüklüklerine ilişkin olarak ise Türkiye İstatistik Kurumu tarafından üretilmiş olan bir bilgi bulunmamaktadır.

Tablo.393 Prefabrik Yapılar Girişim Sayısı

YILLAR	AHŞAP YAPILAR	BETONDAN YAPILAR	METAL YAPILAR	PLASTİK YAPILAR
2014	22	24	214	14
2015	21	26	223	20
2016	29	25	229	12
2017	28	26	232	12

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Üretim verilerinin bulunmaması nedeniyle prefabrik yapılara ilişkin olarak sağlıklı iç pazar değerlendirmesi yapılacak veri üretilememektedir. İhracat ve ithalat rakamları üretim ve tüketim büyüklükleri için göreceli bir fikir vermekle birlikte yine de yeterli olmamaktadır.

Dış Ticaret

Türkiye'nin prefabrik yapılar dış ticareti ahşap, beton ve metalden prefabrik yapılar için birlikte değerlendirilmektedir. Türkiye'nin prefabrik yapı ihracatı 2018 yılında önemli ölçüde artmıştır. İhracat miktar olarak 2018 yılında yüzde 39,1 artmış ve 117.194 ton olmuştur. İhracat değer olarak ise yüzde 26,3 yükselmiş ve 211,9 milyon dolara çıkmıştır. İhracat birim fiyatları ise 2017 ve 2018 yıllarında düşmüştür.

Tablo.394 Prefabrik Yapılar İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	102.291	235,0	2,30
2015	127.884	249,0	1,95
2016	79.923	168,5	2,12
2017	84.224	167,8	1,99
2018	117.194	211,9	1,81

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye sınırlı ölçüde prefabrik yapı ithalatı da yapmaktadır ve ithalat yıllar itibarıyla dalgalanma gösterdikten sonra 2018 yılında sert şekilde düşmüştür. İthalat miktar olarak 2018 yılında 2.949 ton olurken değer olarak ise 11,8 milyon dolara inmiştir. İthalat birim fiyatları da 2018 yılında artmıştır.

Tablo.395 Prefabrik Yapılar İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	5.510	24,4	4,42
2015	4.419	18,7	4,22
2016	12.304	42,4	3,44
2017	5.217	17,0	3,26
2018	2.949	11,8	4,00

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarları ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin 2018 yılında en çok prefabrik yapılar ihracatı yaptığı ülke Rusya olmuştur. Rusya 2017 yılında ilk 10 içinde yer almazken 2018 yılında ilk sıraya yükselmiştir. İlk 10 içinde yer alan diğer ülkeler farklı coğrafyalarda yer almaktadır. Özbekistan 2., Katar 3., Azerbaycan 4. büyük pazardır.

Tablo.396 Türkiye'nin Prefabrik Yapılar İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	KAZAKİSTAN	43.271.230	1	RUSYA	30.890.037
2	ALMANYA	9.547.894	2	ÖZBEKİSTAN	20.867.006
3	AZERBAYCAN	9.054.248	3	KATAR	17.241.147
4	CEZAYİR	8.112.585	4	AZERBAYCAN	14.964.682
5	KATAR	8.041.937	5	KAZAKİSTAN	12.255.299
6	ÖZBEKİSTAN	6.687.866	6	TÜRKMENİSTAN	10.299.854
7	TÜRKMENİSTAN	6.236.761	7	TANZANYA	7.814.944
8	FİLDİŞİ KIYISI	5.263.753	8	KUVEYT	5.279.844
9	KUVEYT	4.816.751	9	İNGİLTERE	4.890.412
10	İNGİLTERE	4.195.516	10	ALMANYA	4.887.857
TOPLAM İHRACAT		167.838.867	TOPLAM İHRACAT		211.860.518

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye'nin prefabrik yapılar ithalatı yaptığı ülkelerin başında da Fransa gelmektedir. Fransa'yı Çin ve Hollanda izlerken Almanya ve ABD diğer ülkelerdir. İtalya ve İspanya gerilemiştir. Avustralya ve İsrail gibi farklı ülkelerden de ithalat yapılmaktadır.

Tablo.397 Türkiye'nin Prefabrik Yapılar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	İSPANYA	4.636.215	1	FRANSA	3.009.435
2	ÇİN	2.384.987	2	ÇİN	1.512.920
3	HOLLANDA	2.074.184	3	HOLLANDA	1.382.570
4	ALMANYA	1.841.259	4	ALMANYA	1.379.447
5	İTALYA	1.364.731	5	ABD	1.162.467
6	ARNAVUTLUK	832.325	6	İTALYA	1.049.807
7	FİNLANDİYA	790.421	7	AVUSTRALYA	504.126
8	HİNDİSTAN	651.193	8	İSPANYA	436.760
9	ABD	572.398	9	İNGİLTERE	362.059
10	İSRAİL	401.967	10	İSRAİL	227.958
TOPLAM İTHALAT		**16.992.727**	**TOPLAM İTHALAT**		**11.796.715**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya prefabrik yapılar ihracatı 2017 yılında değer olarak yüzde 2,7 artarak 8,47 milyar dolara yükselmiştir. 2018 yılında ise dünya ihracatı yüzde 7,4 artmış ve 9,1 milyar dolara çıkmıştır. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı ise 2015 yılında yüzde 2,98'e yükseldikten sonra 2016 ve 2017 yıllarında gerilemiş ve yüzde 2,0'nin altına düşmüştür. 2018 yılında ise tekrar yüzde 2,33'e yükselmiştir.

Tablo.398 Prefabrik Yapılar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	235,0	9.219	2,55
2015	249,0	8.285	2,98
2016	168,5	8.248	2,04
2017	167,8	8.470	1,98
2018	211,9	9.100	2,33

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.97 Türkiye'nin Dünya Prefabrik Yapılar İhracatında Payı; Yüzde

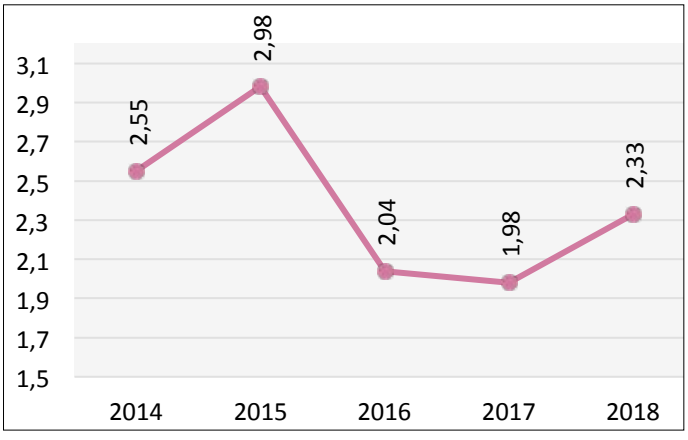

Dünya prefabrik yapılar ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin 1,54 milyar dolar ihracat gerçekleştirmiştir. İlk 10 içinde yer alan diğer ülkelerin ihracatları birbirlerine yakındır ve yoğun bir rekabet olduğu görülmektedir. Hollanda 2., ABD 3. ihracatçı ülkedir. Estonya, Almanya, Çek Cumhuriyeti, İtalya, Slovenya ve Polonya gibi Avrupa ülkeleri ilk 10 içinde yer almaktadır. Türkiye dünya ihracatında 16. sırada bulunmaktadır

Tablo.399 Dünya Prefabrik Yapılar İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ÇİN	1.426.101.307	1	ÇİN	1.544.149.000
2	ABD	573.013.507	2	HOLLANDA	693.784.000
3	HOLLANDA	552.699.836	3	ABD	534.983.000
4	ALMANYA	456.879.512	4	ESTONYA	503.325.000
5	ÇEK CUMHURİYETİ	444.960.131	5	ALMANYA	492.793.000
6	İTALYA	397.869.442	6	ÇEK CUMHURİYETİ	412.829.000
7	ESTONYA	355.918.738	7	İTALYA	374.778.000
8	SLOVENYA	278.475.708	8	İSVEÇ	348.588.000
9	POLONYA	244.243.269	9	POLONYA	294.139.000
10	İSPANYA	237.151.997	10	SLOVENYA	272.128.000
16	TÜRKİYE	168.540.998	16	TÜRKİYE	211.860.518
TOPLAM İHRACAT		**8.247.541.000**	**TOPLAM İHRACAT**		**9.099.997.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Dünya prefabrik yapılar ithalatında en büyük pazarı Almanya oluşturmaktadır. Almanya'yı Norveç ve ABD ile Fransa izlemektedir. Bu ülkelerde özellikle kış koşullarına uygun prefabrik konutlar talep görmektedir. İsviçre ve İsveç için de aynı talep geçerlidir. Türkiye dünya ithalatında 91. sırada bulunmaktadır.

Tablo.400 Dünya Prefabrik Yapılar İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ALMANYA	772.329.479	1	ALMANYA	643.088.000
2	NORVEÇ	501.572.682	2	NORVEÇ	496.956.000
3	ABD	323.791.255	3	ABD	367.245.000
4	KANADA	312.248.623	4	FRANSA	325.243.000
5	FRANSA	276.914.876	5	KANADA	301.107.000
6	İSVİÇRE	274.772.758	6	İNGİLTERE	295.140.000
7	İNGİLTERE	255.382.159	7	İSVİÇRE	280.770.000
8	RUSYA	194.814.288	8	HOLLANDA	240.666.000
9	MEKSİKA	181.637.578	9	ENDONEZYA	228.640.000
10	İSVEÇ	180.577.758	10	İSVEÇ	205.018.000
45	TÜRKİYE	42.362.627	91	TÜRKİYE	11.796.715
TOPLAM İTHALAT		**7.292.032.000**	**TOPLAM İTHALAT**		**7.504.495.000**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE, Trademap

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu **2018**

YALITIM MALZEMELERİ

YALITIM MALZEMELERİ

Yalıtım malzemeleri inşaat sektöründe çok yaygın olarak kullanılmaya başlanan ve aynı zamanda kamu düzenlemeleri ile kullanımı zorunlu kılınan malzemelerdir. Yalıtım malzemeleri yangın, ısı, su, ses-gürültü yalıtımında kullanılmakta ve ürünler ana işlevleri ile örneğin ısı yalıtım malzemeleri gibi adlandırılmaktadır.

Ancak yalıtım malzemeleri çok farklı hammaddelerden türemekte olup sanayi ve dış ticaret ürün sınıflandırmalarında yine çok farklı ürün grupları altında dağınık olarak bulunmaktadırlar. Bu nedenle yalıtım malzemeleri ile ilgili olarak sayısal veriler üretilmesinde zorluklar yaşanmaktadır. Sanayi ve dış ticaret sınıflamalarında kullanılan ana hammaddeye göre isimlendirmeler yapılmaktadır. Bu nedenle ısı, yangın vb. gibi işlevsel ayrım yapmak da güçleşmektedir.

Girişim Sayısı ve Üretim

Yalıtım malzemeleri ile ilgili olarak sanayi ürün sınıflandırmasına bağlı olarak kapsanan ürünler ve bu ürünlerde üretim yapan girişim sayıları tabloda sunulmaktadır.

Tablo.401 Yalıtım Malzemeleri Girişim Sayıları

	2014	2015	2016	2017
Bitümenli Karışımlar	43	43	54	41
Çatılarda Su Yalıtımı İçin Kullanılan Bitümenli Rulolar, Membranlar	25	23	24	24
Su Yalıtımı İçin Kullanılan Bitümenli Diğer Ürünler (Çatı Kiremiti vs.)	13	11	15	14
Su Yalıtımı	81	77	91	79
Taş yünü	9	11	10	11
Polistren Yalıtım Levhaları EPS, XPS Paneller	58	64	66	65
Poliüretan Yalıtım Levhaları vs.	32	33	29	31
Kauçuk Yalıtım Levhaları vs.	13	12	15	14
Cam Liflerden (Cam Yünü Dahil)Tül	3	2	1	1
Cam Liflerden (Cam Yünü Dahil) Örtü Şilte ve Paneller	1	1	1	1
Camyünü ve Cam Liflerden Keçeler	3	3	4	3
Perlit	6	4	2	2
Isı Ses Yalıtım Malzemeleri	21	19	17	17
Isı Ses ve Yangın Yalıtımı	146	149	145	145
YALITIM MALZEMELERİ TOPLAMI	**227**	**226**	**236**	**224**

Yalıtım malzemeleri üretimi 2014-2017 arasında önemli bir artış göstermiştir. Yeni yatırımlar, artan üretim kapasitesi ve talep artışı üretimi desteklemiştir. Ancak üretim 2018 yılında yüzde 5,1 gerilemiş ve 1,29 milyon tona inmiştir.

Tablo.402 Yalıtım Malzemeleri Üretimi; Ton

YILLAR	ISI SES VE YANGIN YALITIM MALZEMELERİ	SU YALITIM MALZEMELERİ	TOPLAM YALITIM MALZEMELERİ
2014	456.285	480.770	937.055
2015	596.469	470.640	1.067.109
2016	661.982	613.846	1.275.828
2017	699.247	662.805	1.362.052
2018	715.242	577.887	1.293.129

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, İZODER

İç Pazar

Türkiye hızlı büyüyen ve geniş bir yalıtım malzemeleri iç pazarına sahiptir. İç pazar 2014-2017 arasında önemli ölçüde büyümüş ve 2017 yılında 1,34 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılında ise iç talep yüzde 8,1 daralmış ve 1,23 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.403 Yalıtım Malzemeleri İç Pazarı; Ton

YILLAR	ÜRETİM	İHRACAT	İTHALAT	İÇ PAZAR TÜKETİM
2014	937.055	109.939	93.361	920.477
2015	1.067.109	99.416	85.072	1.052.765
2016	1.275.828	102.045	83.334	1.257.117
2017	1.362.052	116.322	89.848	1.335.578
2018	1.293.129	149.504	83.424	1.227.049

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, İZODER

Dış Ticaret

Türkiye son 10 yılda yalıtım malzemelerinde üretim kapasitesini genişleterek artan oranda ihracat da yapmaya başlamıştır. İhracat miktar olarak 2016 ve 2017 yıllarında yükselmiştir. 2018 yılında ihracat miktar olarak yüzde 28,5 artmış ve 149.504 ton ihracat gerçekleşmiştir. Değer olarak ise ihracat 2018 yılında 157,7 milyon dolara ulaşmıştır. İhracat birim fiyatları ise 2018 yılında değişmemiştir.

Tablo.404 Yalıtım Malzemeleri İhracat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	109.939	148,6	1,35
2015	99.416	118,2	1,19
2016	102.045	110,6	1,09
2017	116.322	123,2	1,06
2018	149.504	157,7	1,06

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Üretimin artması ve artan üretim kalitesi ile Türkiye'nin yalıtım malzemeleri ithalatı durağanlaşmaya başlamıştır. 2017 yılında 161,9 milyon dolar değerinde 89.848 ton yalıtım malzemesi ithalatı yapılmıştır. 2018 yılında ise ithalat 83.424 tona gerilemiş ancak değer olarak ise yine artarak 173,2 milyon dolar olmuştur. İthalat birim fiyatı da 2018 yılında yükselmiştir.

Tablo.405 Yalıtım Malzemeleri İthalat Göstergeleri

YILLAR	TON	MİLYON DOLAR	BİRİM FİYAT DOLAR/kg
2014	93.361	170,5	1,83
2015	85.072	144,9	1,70
2016	83.334	143,9	1,73
2017	89.848	161,9	1,80
2018	83.424	173,2	2,08

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracat Pazarları ve Türkiye'nin İthalat Yaptığı Ülkeler

Türkiye yalıtım malzemeleri ihracatının büyük bölümünü yakın ve komşu ülkelere yapmaktadır. İhracatta ilk üç sırada Irak, İsrail ve Katar yer almaktadır. İlk 10 ihracat pazarı içinde diğer ülkelere ihracat büyüklükleri birbirine yakın gerçekleşmektedir.

Tablo.406 Türkiye'nin Yalıtım Malzemeleri İhracat Pazarları 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	İSRAİL	13.866.664	1	IRAK	14.110.087
2	IRAK	11.790.889	2	İSRAİL	13.911.640
3	KATAR	6.274.037	3	KATAR	12.932.046
4	BULGARİSTAN	5.777.918	4	ROMANYA	8.570.164
5	GÜRCİSTAN	5.472.058	5	BULGARİSTAN	7.610.831
6	TÜRKMENİSTAN	5.104.775	6	MISIR	5.193.096
7	MISIR	5.046.926	7	AZERBAYCAN	5.192.135
8	KKTC	4.581.043	8	GÜRCİSTAN	5.170.696
9	AZERBAYCAN	4.153.043	9	YUNANİSTAN	5.014.186
10	YUNANİSTAN	3.777.418	10	FRANSA	4.318.875
TOPLAM İHRACAT		**123.146.579**	**TOPLAM İHRACAT**		**157.714.048**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Türkiye'nin yatırım malzemeleri ithalatında ilk sırayı 36,9 milyon dolar ile Almanya almaktadır. Daha sonra birbirlerine yakın büyüklükleri ile Çin, Fransa ve ABD gelmektedir. Yalıtım malzemeleri ithalatı daha çok gelişmiş ülkelerden yapılmaktadır. Polonya 8. sıradadır.

Tablo.408 Türkiye'nin Yalıtım Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2017-2018

2017			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ALMANYA	33.493.877	1	ALMANYA	36.900.653
2	ÇİN	17.067.615	2	ÇİN	16.563.193
3	ABD	14.125.465	3	FRANSA	16.336.480
4	FRANSA	13.019.841	4	ABD	13.772.530
5	İNGİLTERE	11.763.592	5	İSPANYA	12.243.625
6	HOLLANDA	7.444.553	6	İNGİLTERE	10.605.478
7	İSPANYA	7.198.446	7	HOLLANDA	8.412.283
8	İTALYA	6.015.813	8	POLONYA	6.716.634
9	GÜNEY KORE	5.755.352	9	AVUSTURYA	6.543.107
10	SLOVENYA	5.595.985	10	BELÇİKA	5.807.613
TOPLAM İTHALAT		**161.903.451**	**TOPLAM İTHALAT**		**173.220.395**

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya yalıtım malzemeleri ihracatı 2017 yılında yüzde 5,7 artarak yeniden 15,0 milyar dolara ulaşmıştır. 2018 yılında ise dünya ihracatı yüzde 7,2 artmış ve 16,11 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'nin dünya yalıtım malzemeleri ihracatında payı 2014 yılında yüzde 0,9 olduktan sonra 2015 ve 2016 yıllarında düşmüştür. 2017 yılında ise tekrar yüzde 0,82'ye yükselmiştir. Esas artış ise 2018 yılında yaşanmış ve pay yüzde 0,98'e çıkmıştır.

Tablo.409 Yalıtım Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT MİLYON DOLAR	DÜNYA İHRACAT MİLYON DOLAR	TÜRKİYE PAY %
2014	148,6	16.499	0,90
2015	118,2	14.862	0,79
2016	110,6	14.224	0,78
2017	123,2	15.040	0,82
2018	157,7	16.117	0,98

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Grafik.98 Türkiye'nin Dünya Yalıtım Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde

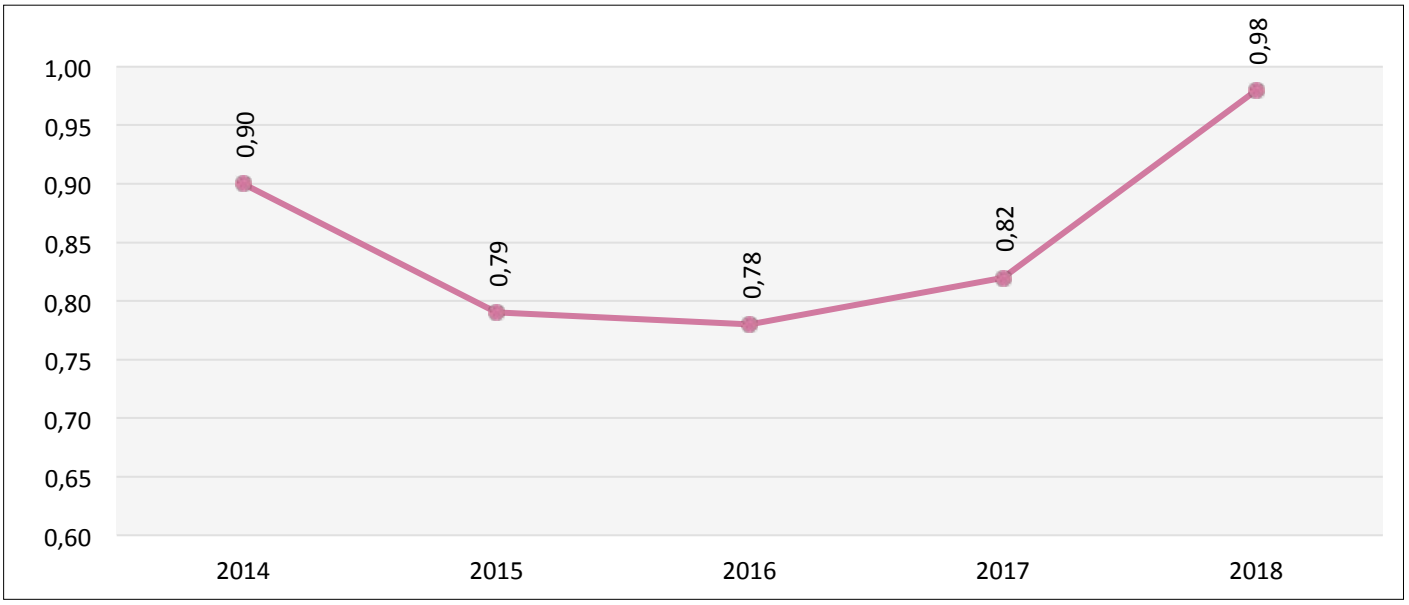

Dünya yalıtım malzemeleri ihracatında ilk sırada 2,0 milyar dolar ile ABD yer almaktadır. Almanya 2., Çin ise 3. büyük ihracatçıdır. Belçika ve İngiltere ilk 3 ülkeyi izlemektedirler. Daha sonraki 5 ihracatçı içinde Polonya ve Malezya da vardır. Türkiye yalıtım malzemeleri ihracatında 24. sırada yer almaktadır.

3 büyük ihracatçı ülke Çin, ABD ve Almanya sıra değişikliği ile aynı zamanda ilk büyük 3 ithalatçı ülkedir. Diğer 2 büyük pazar Kanada ve Fransa'dır. Meksika ve Polonya da ilk 10 büyük ithalat pazarı içinde bulunmaktadır. Türkiye dünya ithalatı içinde 23. sırada bulunmaktadır.

Tablo.410 Dünya Yalıtım Malzemeleri İhracatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Dolar)
1	ABD	1.871.582.882	1	ABD	2.013.545.000
2	ALMANYA	1.517.538.172	2	ALMANYA	1.845.193.000
3	ÇİN	1.376.358.231	3	ÇİN	1.569.633.000
4	MALEZYA	718.683.400	4	BELÇİKA	723.163.000
5	RUSYA	624.931.723	5	İNGİLTERE	672.434.000
6	İNGİLTERE	620.074.636	6	POLONYA	668.242.000
7	BELÇİKA	608.311.170	7	KANADA	660.812.000
8	HOLLANDA	546.517.408	8	MALEZYA	563.969.000
9	KANADA	542.270.338	9	HOLLANDA	559.346.000
10	FRANSA	471.812.466	10	FRANSA	525.100.000
29	TÜRKİYE	110.647.759	24	TÜRKİYE	157.714.048
TOPLAM İHRACAT		14.223.671.000	TOPLAM İHRACAT		16.116.989.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

Tablo.411 Dünya Yalıtım Malzemeleri İthalatçıları 2016-2018

2016			2018		
SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)	SIRA	ÜLKE	İTHALAT (Dolar)
1	ÇİN	1.595.861.649	1	ABD	1.523.785.000
2	ABD	1.326.917.304	2	ÇİN	1.358.317.000
3	ALMANYA	1.056.567.517	3	ALMANYA	1.257.188.000
4	KANADA	801.141.256	4	KANADA	893.697.000
5	FRANSA	623.893.070	5	FRANSA	801.551.000
6	MEKSİKA	475.540.805	6	İNGİLTERE	545.125.000
7	İNGİLTERE	468.320.951	7	MEKSİKA	521.777.000
8	HOLLANDA	347.112.350	8	HOLLANDA	436.372.000
9	İTALYA	337.732.130	9	POLONYA	435.285.000
10	AVUSTURYA	319.061.962	10	İTALYA	400.589.000
24	TÜRKİYE	143.877.501	23	TÜRKİYE	173.220.395
TOPLAM İTHALAT		14.476.262.000	TOPLAM İTHALAT		15.951.675.000

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, BM COMTRADE

DESTEKLEYENLER*

Çanakkale Seramik
www.kale.com.tr

ÇUHADAROĞLU Alüminyum Sistemleri 65. yıl
www.cuhadaroglu.com

E.C.A. SEREL
YILLARCA BERABER
www.eca.com.tr

+GF+ hakan PLASTİK
www.gfps.com/tr

Kalekim®
Daima en iyi
www.kalekim.com

lineadecor®
www.lineadecor.com.tr

ODE®
INSULATES THE FUTURE
www.ode.com.tr

VitrA
www.vitra.com.tr

YAPI FUARI
TURKEYBUILD İSTANBUL
www.yapifuari.com.tr

YTONG®
www.ytong.com.tr

*Logolar alfabetik sıraya göre dizilmiştir

TÜRKİYE İMSAD
İNŞAAT MALZEMESİ SANAYİCİLERİ DERNEĞİ
ASSOCIATION OF TURKISH CONSTRUCTION MATERIAL PRODUCERS

Rüzgarlıbahçe Mah. Feragat Sok No:3 Kat:5
Demir Plaza, Kavacık / Beykoz
Tel: +90 216 322 23 00 (pbx)
Fax: +90 216 322 10 68
www.imsad.org / info@imsad.org